

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Это цифровая копия книги, хранящейся для потомков на библиотечных полках, прежде чем ее отсканировали сотрудники компании Google в рамках проекта, цель которого - сделать книги со всего мира доступными через Интернет.

Прошло достаточно много времени для того, чтобы срок действия авторских прав на эту книгу истек, и она перешла в свободный доступ. Книга переходит в свободный доступ, если на нее не были поданы авторские права или срок действия авторских прав истек. Переход книги в свободный доступ в разных странах осуществляется по-разному. Книги, перешедшие в свободный доступ, это наш ключ к прошлому, к богатствам истории и культуры, а также к знаниям, которые часто трудно найти.

В этом файле сохранятся все примечания, комментарии и другие записи, существующие в оригинальном издании, как наименование о том долгом пути, который книга прошла от издателя до библиотеки и в конечном итоге до Вас.

Правила использования

Компания Google гордится тем, что сотрудничает с библиотеками, чтобы перевести книги, перешедшие в свободный доступ, в цифровой формат и сделать их широкодоступными. Книги, перешедшие в свободный доступ, принадлежат обществу, а мы лишь хранители этого достояния. Тем не менее, эти книги достаточно дорого стоят, поэтому, чтобы и в дальнейшем предоставлять этот ресурс, мы предприняли некоторые действия, предотвращающие коммерческое использование книг, в том числе установив технические ограничения на автоматические запросы.

Мы также просим Вас о следующем.

- Не используйте файлы в коммерческих целях.
Мы разработали программу Поиск книг Google для всех пользователей, поэтому используйте эти файлы только в личных, некоммерческих целях.
- Не отправляйте автоматические запросы.
Не отправляйте в систему Google автоматические запросы любого вида. Если Вы занимаетесь изучением систем машинного перевода, оптического распознавания символов или других областей, где доступ к большому количеству текста может оказаться полезным, свяжитесь с нами. Для этих целей мы рекомендуем использовать материалы, перешедшие в свободный доступ.
- Не удаляйте атрибуты Google.
В каждом файле есть "водяной знак" Google. Он позволяет пользователям узнать об этом проекте и помогает им найти дополнительные материалы при помощи программы Поиск книг Google. Не удаляйте его.
- Делайте это законно.
Независимо от того, что Вы используете, не забудьте проверить законность своих действий, за которые Вы несете полную ответственность. Не думайте, что если книга перешла в свободный доступ в США, то ее на этом основании могут использовать читатели из других стран. Условия для перехода книги в свободный доступ в разных странах различны, поэтому нет единых правил, позволяющих определить, можно ли в определенном случае использовать определенную книгу. Не думайте, что если книга появилась в Поиске книг Google, то ее можно использовать как угодно и где угодно. Наказание за нарушение авторских прав может быть очень серьезным.

О программе Поиск книг Google

Миссия Google состоит в том, чтобы организовать мировую информацию и сделать ее всесторонне доступной и полезной. Программа Поиск книг Google помогает пользователям найти книги со всего мира, а авторам и издателям - новых читателей. Полнотекстовый поиск по этой книге можно выполнить на странице <http://books.google.com/>

NATIONALBIBLIOTHEK
IN WIEN

128238-B

ALT-

127 C. 32

РОССИИСКО-АРМЯНСКАЯ ГРАММАТИКА

СОЧИНЕННАЯ

П. МИНОЮ МЕДИЦИ

Докторомъ Архимандритомъ Армяно-
Католической Академіи Св. Лазаря
въ Венеціи,

и

Настоятелемъ Викаріемъ Карасубазарской
Римско-Католической церкви.

ВЪ ВЕНЕЦІИ

ВЪ ТИПОГРАФІИ СВ. ЛАЗАРЯ.

1828

128238-B

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԵՐԻՆ—ՀԱՅԵՐԻՆ

ՏԵ՛. 4. ՄԻԿԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԲԺՇԿԵԱՆ

ՏՐԱՊԵՉՈՆԾԻՈՅ

ՅԱՀԱԿԵՐՏՈՒԹԵՆԷ ՄԻԹԱՐԱՅ ՄԵԾԻ ԱԲԱՅԻ

ԵՒ

ՎԻՔԱՐԻ ԽԱՐԱՍՈՒ ՔԱՂԱՔԻ:

Ի ՎԵՆԵՏԻԿ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄՐԲՈՅՆ ՂԱԶԱՐՈՒ

ՌՄՀԷ

A S A M A J E S T E
A L E X A N D R E P R E M I E R

EMPEREUR DE TOUTES LES RUSSIES,

ROI DE POLOGNE, etc. etc. etc.

S I R E

VOTRE MAJESTÉ IMPÉRIALE m' a honoré, lors de son dernier passage à Simféropol d'un accueil si favorable , que j'ose aujourd'hui prendre la liberté de Lui dédier mon nouvel ouvrage , la Grammaire de la langue russe à l'usage des Arméniens, qui désirent apprendre cette langue . C'est un hommage de reconnaissance que je me crois obligé de rendre à la bienveillance de V. M. I., et un témoignage du désir que j'ai d'être utile à ma nouvelle Patrie, d'autant plus qu'il n'existe aucun ouvrage de ce genre dans ces deux langues.

Daigne V. M. I. agréer cette
faible preuve de mon dévouement à
Vot're Auguste Personne, et de mon
empressement à contribuer au bien pu-
blic, autant qu'il dépend de moi!

J'ai l'honneur d'être avec le res-
pect le plus sincère et le plus profond

S I R E

Karassoubasar.

ce 8. Novembre. 1825.

DE VOTRE MAJESTÉ IMPÉRIALE

LE TRÈS-HUMBLE, TRÈS-OBÉISSANT
ET TRÈS-FIDÈLE SERVITEUR ET SUJET

P. MINAS MÉDICI.

ПРЕДИСЛОВІЕ

Польза происходящая отъ познанія различныхъ языковъ побуждала Филологовъ къ ревности распространять изученіе оныхъ. — Успѣхи обучающихся правиламъ Грамматическимъ были побудительною причиною издавать сочиненія, кои бы изощряя дарованія и умъ выѣсть съ тѣмъ служили и къ образованію сердца.

Сіе самое заставило и меня принять трудъ къ распространенію нашей отечественной Грамматики совокупно съ языкомъ Россійскимъ. Кромѣ того охота и ревность юношей къ наукамъ Карасубазарскаго училища побуждала ускорить окончаніе предпріятія моего, дабы поспѣшнѣе содѣлать ихъ полезными для великой Имперіи Россійской, подъ кровомъ Коея Родители ихъ и они сами благоденствуютъ.

Польза знанія языковъ въ гражданскомъ состояніи, крайная оныхъ необходимость въ торговыхъ сношеніяхъ, покровительство Россіи разноплеменнымъ народамъ, изобиліе различныхъ произведеній обогащающее торгующихъ; все сіе служащъ къ гражданскому соединенію. Но къ сожалѣнію, Россійскій языкъ столько усовершенство-

ванный и образованный, столько славящійся обильностію краснорѣчія и изяществомъ, имѣющій столько знаменитыхъ отечественныхъ Авторовъ во многихъ еще странахъ, въ сей великой Имперіи мало извѣстенъ. — я не безъ основанія заключить могу, что крайній недостатокъ въ Грамматическихъ способахъ есть главная пому причина. Нѣмцы и Французы хотя также старались распространить языкъ сей, но за всѣмъ тѣмъ онъ мало извѣстенъ въ Европѣ, а тѣмъ менѣе въ отдаленнѣйшихъ народахъ свѣта.

Разсуждая по народъ Армянскій, который будучи разбѣянъ повсюду въ обширной Имперіи Россійской какъ странникъ томимый жаждою въ знойные часы, ищетъ вѣрной стези къ источнику языка Россійскаго, чтобы испить цѣлебную силу его.

Изданіе въ свѣтъ Россійско — Армянской Грамматики утѣшаетъ меня надеждою, что покровители изящныхъ наукъ одобрятъ сіе мое предпріятіе: потому уже, что на нашемъ языкѣ не было еще сего сочиненія.

я старался сколько возможно написать Грамматику сію слогомъ вразумительнымъ и яснымъ и расположить приличнымъ порядкомъ, придерживаясь въ ономъ извѣстныхъ Грамматическихъ Авторовъ въ пользу учениковъ новозаведеннаго мною Карасубазарскаго училища: а къ сей Грамматицѣ для легчайшаго успѣха присовокупить Армяно-Россійскую Грамматику и Словари обихъ родовъ.

При всемъ томъ сколько я ни заботился сей трудъ мой изложить яснѣе и правильнѣе: но прошу Благомыслящихъ Читателей простить неумышленнымъ мнѣ въ ономъ ошибкамъ, что будешь для меня благосклонною наградою .

Յ Լ Ռ Ե Զ Լ Ի Ը Ն

Շահեկանութիւն լեզուագիտութեան արդարեւ գիտաց անդուստ 'ի բնէ հրաւեր լինել բարեխնդիր Բանասիրաց ջան դնել և կրթիլ 'ի հմուտութիւն կենցաղագուտ լեզուաց : Եւս եղև յորդոր և զարգացելոց 'ի Վերթողութեան այլաձայն լեզուաց փութաջան մտօք 'ի լոյս ընծայել զպիտանի պիտանի գործիս լեզուագիտութեան 'ի յագուրդ մտաց լեզուասէր համբակաց : Սոյն այս և մեզ գեղեցիկ յորդոր և տիրապէս շարժառիթ ձեռնամուխ լինել լոյ յառաջիկայս գործ ներվարժութեան քերթուածոց լեզուին Ուսաց :

Եւ որով այլ իմն իրաւացի նպատակ առաջի կաջոյց զկարևորութիւն այսր գրուածոյ . այն է՝ գեղեցիկ փափաք մերս դպրոցի դեռաբոյս լեզուասիրաց : Որոց աննահանջելի տենչ անդուլ բերեալ յուսումնական հրահանգս՝ գուշակէ արդեօք թեալիոյն նոցա երբէք յարգասիս բարեաց 'ի մեծապանծ Կայսերութեան Ուսաց :

Եւս զի՝ այս բարբառ և՛ պիտանի և՛ կարևոր նկատմամբ քաղաքականութեան և վաճառաշահութեան՝ այնպիսի մեծազօր ազգի, որոյ Խնքնակալութիւն տիրէ ոչ ընդարձակութեան մեծամեծ աշխարհաց և եթ . այլ մանաւանդ յօլովագոյն այլալեզու ազգաց և ազանց : Իսկ բարգաւաճ՝ արգասաւորութիւն երկրին մատակարարեալ զանչափ մնունդ :

վաճառաշահ ազգաց՝ յորդոր մատուցանէ հեռաբնակ ազանց վաճառակցիւ ընդ իրերաց, և կապակցիւ քաղաքական միաւորութեամբ :

՚Ի վերայ այսր ամենայնի, այս լեզու թէ՛ն ՚ի կատարելութիւն վերոտնեալ հետզհետէ յիւրոց Վերթողաց՝ ոչինչ նուազ քան զայլ բարբառ եւրոպեան գիտէ պանծալ յիւր քաղցր և ՚ի ճոխ պերճախօսութեան, ունելով զականաւոր գրիչս և ոչ սակաւ Հեղինակս : Իայց սակայն զարմանք մեծ, զի սակաւուց է ծանուցեալ արտաքոյ մեծի Տէրութեան : Չգիտեմ ո՞ւմ ումեք ընծայելի այս դանդաղութիւն, եթէ ոչ նիազութեան գործեաց արուեստիս Վերթողութեան . որ է մի միայն միջոց տարածելոյ զուսումն լեզուագիտութեան : Ի՞յո՛ Վերմանացի լեզուագէտք, որպէս և Վաղղիացիք գուն գործեցին պանծալի ջանասիրութեամբ հնարել զգործիս հրահանգիչս լեզուին Ռուսաց . սակայն և այնպէս չէ տարածեալ տակաւին այս բարբառ ընդ Եւրոպիա, Թո՛ղ թէ ՚ի հեռաբնակ ազինս աշխարհի :

Օ՛րնչ ապա ասելի զազգէ մերմէ Հայկազեան, որոյ սփռեալ ՚ի լայնածաւալ մեծի տէրութեան Ռուսաց իբրև ծարաւի առ աղբեր մնայ սպասէ ցարդ տեսանել ուրեք քերթողական իմն գործի Ռուս բարբառոյ . և այնու ապա մատչիլ յարբուսմն և ՚ի զովացումն արդար ծարաւոյ և իրաւացի տենչանացն :

Ուրեմն իրաւացի դատիլ յողջախոհ Բանասիրաց արդարև ոչինչ երկբայելի է ձեռնարկութիւն մեր ՚ի սոյն, որովհետև չիք տեսեալ ցարդ յազգի

մերում քերթողական գործի հրահանգիչ Ուսու
բարբառոյ :

Օր մեք յանձն առաք յօրինել յոճ պարզ և
'ի կարգ նոր ոչ սակաւ մանրախոյզ քննութեամբ
ըստ բերման նոր Վերթողաց՝ 'ի դիւրութիւն ներ
վարժեցեաց 'ի նորահիմն Ուսումնարանիո կառուցե
ցելոյ 'ի մէջ : Որոց յառաջագէտ զարգացումն 'ի
մարդս մակացութեանց յիրաւի յորդոր լինի մեզ
այսուհետեւ ձեռնամուխ լինել վերին յաջողութիւն
յարտադրութիւն Վերականութեան 'ի Հայէ 'ի
Ուսու ընդ երկաքանչիւր Ռառարանաց :

Եւ այս ամենայն բազմաջան երկասիրութեանց
և զգուշաւոր քննութեանց տրիտուր , ոչ այլ ինչ՝
քան թէ ներողամիտ կարեկցութի մարդկօրէն վրի
պանաց զոյգ ընդ գովելի յառաջագիմութեան ա
շակերտելոց 'ի սմին՝ մեզ հերիքասցի :

Науки пользуютъ вездѣ ,
Среди народа и вѣ пустынь ,
Вѣ градскомъ шуму вѣа единѣ ,
Вѣ покоѣ сладки и вѣ трудѣ .

Ломоносовъ .

Ուսմունք օգտաբեր 'ի վայրս համօրէն ,
'Ի ժողովս աղքատ յամայի անչէն .
Յամբոխ քաղաքաց 'ի միայնութեան ,
'Ի վիշտ 'ի վաստակ քաղցր 'ի հանգստեան .

Լոմոնոսով :

РОССИЙСКО-АРМЯНСКАЯ

ГРАММАТИКА

ՎԵՐԷԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԹՈՒՍԵՐԻՆՆԵՐԵՐԻՆ

ПРЕДВѢДЕНІЕ

ՆԱԽԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Վերականութիւն է Մրուեստ անմըէպ խօսելոյ
և անթերի շարագրելոյ : Դ՛յս է ընդհանուր սահ-
ման պատշաճեալ քերականութեան ամենայն լե-
զուաց . նմին իրի Վերթողք Սուսաց յատկապէս
սահմանեն զքերականութիւն լեզուի իւրեանց պս-
պէս . * Վերականութիւն Սուսաց է մակացու-
թիւն ուղիղ շարակարգելոյ զմասունս բանին, թէ՛ ի
խօսիլ և թէ՛ ի գրել զբարբառ ուստական : Դ՛րդ՝
խօսիլ և գրել զբարբառ ուրուք լեզուի՝ ոչ այլ ինչ
է, եթէ ոչ՝ բացատրել զխորհուրդս մտաց ի ձեռն
բառից՝ բանիւ : Դ՛պա ուրեմն բանն կամ խօսքն են
նշանք խորհրդոց . որք ձևանան կամ ի ձեռն լեզուի,
և կամ ի ձեռն տառից գրելոց և ձևացելոց ձե-
ռամբք : Խօսք ըստ երկրորդ առման՝ ձևանան այ-
բուբենիւք, որք միակ կամ բազում բաղկացուցա-
նեն զվանկս . և վանկք զբառս, յորոց կազմի բանն
կամ խօսքն :

Буквы . Տառի Ուղևոր .

2. Տառք Ուղևոր են 35 . որոց ձևք ոչ շատ տարբերին 'ի գրոց Ղաղմատացւոց . որպէս և լեզուն , որ է գրաբառ ուսու լեզուն . զորմէ խօսեսցուք ուրոյն 'ի վախճան գործոյս (826) : Յայտմ' վայրի գնեմք զգործածական այբուբենս Ուղևոր . զորս կարգաւորեալ Վերթողաց նոցին գեղեցկացուցին ըստ համեմատ ձևոյ եւրոպեան տառից , և ըստ հնչմանց նոցա յարմարեալ : Ըստ որոյ և մեք նշանակեմք հանդերձ նոր անուամբք , թողեալ զբուն հնչմունս և զանուանս աւրնթեր դաղմատական տառից յիւրում տեղւոյ (829) :

Ձեռքի և անոթների այլաբանական անունները .

Երևանի գիր.	Բարձր գիր.	Նոր անուն.	Զգրութիւն.	
А	а	а	ա .	1
В	б	бе	պէ .	2
В	в	ве	վէ .	3
Г	г	ге	դէ .	4
Д	д	де	դէ .	5
Е	е	е	է .	6
Ж	ж	же	ծէ .	7
З	з	зе	զէ .	8
И	и	и	ի .	9
І	і	і	ի .	10
К	к	ка	խա .	11
Л	л	лаб	կլ .	12
М	м	мб	մ .	13
Н	н	нб	ն .	14
О	о	о	օ .	15
П	п	пе	փ .	16
Р	р	рб	ր .	17
С	с	сб	ս .	18
Т	т	те	թ .	19
У	у	у	ու .	20
Ф	ф	фб	ֆ .	21
Х	х	ха	խա .	22
Ц	ц	це	ցէ .	23
Ч	ч	че	չէ .	24
Ш	ш	ша	շա .	25
Щ	щ	ща	շա .	26
Ъ	ъ	ерб	եր .	27
Ы	ы	еры	եր .	28
Ь	ь	ерь	եր .	29
Ѣ	ѣ	ѣ	է .	30
Ѥ	ѥ	ѥ	է .	31
Ю	ю	ю	իւ .	32
Я	я	я	իւ .	33
Ѧ	ѧ	ѧ	թզ .	34
Ѩ	ѩ	ѩ	իւ .	35

3. Տառք Ռուսաց բաժանին 'ի Гласныя Պղնայնայն, Չայնաւոր, կամ Самогласныя Սոգլանայն, Բնայն. 'ի Безгласныя Պեղանայն, Լնայն, կամ Полугласныя Փղանայն, Լիսանայն, 'ի Двугласныя Տղանայն. Երկբարբառ. և 'ի Согласныя Սղանայն. Բաղանայն:

4. Չայնաւորք ինքնին հանեն զձայն առանց օժանդակութեան այլոց. և են 12. а, е, я, і, о, у, ы, ъ, ѓ, ю, я, ү. Եւ որք ասին պարզ, որպիսի են а, е, і, о, у, ѓ, ү. Եւ են որք ասին բաղադրեալ. որպիսի են ы, ъ, ѓ, ю, я.

Եւք սաստկանայն, որք են а, е, ы, і, о, у, ы, ѓ, ү.

Եւք մեղմանայն, որք են ъ, ю, я.

Լնայնք չունին ձայն ինչ, այլ վարին արտասանել զբաղանայնս սաստիկ կամ մեղմ. և են կրկին ъ, ь. մին կոչի Твердый знак ъ (Բարդի նշան). Եւ ան ազդու. և միւսն Мягкій знак ь (Մեղմի նշան). Եւ ան նայ:

5. Երկբարբառք կամ երկնայնք յերկուց ձայնաւորաց 'ի մի վանկ, միանան անկորուստ պահելով զերկաքանչիւր ձայնս 'ի միում ժամանակի արտասանութեան. որք և բաժանին 'ի Двугласныя Явственныя Տղանայն եւ Փղանայն. Երկբարբառք յայտնիք, և 'ի Попаенныя Փղանայն. Բաղանիք: Եւ աջինքն կազմին յերկուց ձայնաւորաց, յանգեալք 'ի ѣ, և արտասանին միով հնչմամբ. որպիսի են аѣ, еѣ, ѣѣ, оѣ, уѣ, որպէս Мой Ե, Дуй Ե, эѣ, ѣѣ:

Երկրորդքն են տառք е, ю, я. առաջինն 'ի սկիզբն, 'ի մէջն, և 'ի վերջն բառից զկնի ինչ և իցէ ձայնաւորաց՝ արտասանի որպէս է. երկրորդն է, և երրորդն է (35):

Երկբարբառից կազմին եռբարբառք՝ երբ զկնի այնց հետեւի տառս ѣ. և առաջի տառիս е, դնի ձայն.

նաւոր ինչ . զք Моей П'е'т'е, Воюй П'е'т'е, являя ,
 եւսիւն , և ։

6. Իսկ բաղաձայնք արտասանին 'ի ձեռն ձայնա-
 ւոր տառից , և են 21 . 6 , в , г , д , ж , з , к , л , м ,
 н , п , р , с , ш , ф , х , ц , ч , ш , ш , օ .

Հոյնիք 'ի սոցանէ են լծորդատառք . զի յաճախ
 փոխադրին 'ի տեղի իրերաց , մանաւանդ 'ի լծոր-
 դիւն . որք են г , д , ж , к , л , х , ц , ч , ш , ш .
 Աւր տառս г փոխի 'ի ж , ж 'ի д , և 'ի з . к 'ի ч ,
 х 'ի ш . ц 'ի с , ч 'ի ш . ш 'ի с . ш 'ի см , և ։
 Արպէս ահա յայտ յանդիման տեսանի 'ի հետևեալ
 օրինակս :

О произношеніи буквѣ .

() քինակ սախ արտասանութեան որոշ փոխից :

Ի ռուս բարբառ սովորաբար տառք որպէս
 գրին՝ այնպէս արտասանին ըստ բնիկ հնչման . սա-
 կայն առ մեղմ և թոյլ արտաբերելոյ աւանդին 'ի
 Վերթողաց ինչ ինչ բացառոցութիւնք : () քինակ
 իմն՝ տառքս 6 , в , д , ж , з , յառաջքան զտառս
 к , п , с , ш , ф , х , ц , ч , ш , ш , ևս և ъ , ъ ,
 արտասանին՝ 6 որպէս п , в որպէս ф , д որպէս ш ,
 ж որպէս ш , з որպէս с . Տես զկնի :

А . Լ .

7 . Լ յա տառ սովորաբար արտասանի որպէս մերս
 ա . զք .

Вода .	Ս օրմ .	Ս ուր .
Книга .	Վ ինդա .	Վ ինք .
Раба .	Ս ապա .	Լ զախին .

Б . Պ .

8 . Հատուկ ձայնն է պ . բայց երբ յառաջէ քան
 զբաղաձայնս к , п , с , ш , ф , х , ц , ч , ш , ш , ևս
 և քան զկիսաձայնս ъ , ъ , հնչէ որպէս բ . զք .

Веру .	Պէտու .	Բմբուներմ .
Обширяю .	() Բիւնայիւ .	Շիւմ .
Обходивъ .	() Բիւսոբիւ .	Շիւիւ .
Ознобъ .	() Կիւիւ .	Ղուղ .

В. Վ .

9 . Յատուկ ձայնն է վ . բայց երբ յառաջէ քան զբաղաձայնս կ , ւ , ը , ժ , զ , խ , ւ , ղ , ճ , յ , և ւ Ե , Ե , արտասանի որպէս Փ . զր .

Вижу .	Վիժու .	Տեսանեմ .
Вдова .	Վիւա .	Բորե կին .
Вступитъ .	Վիստիւի .	Ստանել .
Ломоносовъ .	Լոմոնոսով .	(յատուկ անուն) .
Второй .	Ֆիւրուի .	Երկրորդ .

Г. Դ . Ե . Ն .

10 . Սովորաբար հնչէ որպէս դ . մանաւանդ 'ի սեռական հոլովն . զր .

Глава .	Դլաւ .	Գլուխ .
Глина .	Դլին .	Կաւ .
Моего .	Սոյեղի .	Լմի .
Всего .	Վսեղի .	Լմենայնի .

Երբեմն հնչէ որպէս հ սաստկաձայն . մանաւանդ 'ի դաղմատական և յայլազգական բառս . զր .

Гиспанія .	Հիսպանիա .	Սպանիա .
Горпань .	Հորանի .	Պալատ . որկոր .
Погасать .	Փոհասի .	Շիւանիւ .

Երբեմն հնչէ որպէս կ . և երբեմն որպէս խ և ք յառաջ քան զտառս Ե . այլ 'ի հասարակ խօսս արտասանի յաճախ որպէս վ . մանաւանդ 'ի սեռական հոլովն . զր .

Գալկա .	Ամբաստան .	Բառ .
Гимназія .	Արհեստագործարան .	Արժեք .
Петербург .	Փէթերբուրգ .	Բեղարարական .
Сибѣ .	Սիբիր .	Ձիւն .
Хорошаго опца .	Խորանային օրհն .	Բարեկարգ հօր .

Դ . Տ .

11 . Յատուկ ձայնն է տ , բայց յառաջ քան զտառն Կ , Լ , Ս , Մ , Փ , Խ , Կ , Պ , Պ , Լ , Լ , Դ , Է , հնչէ Դ . Դ .

Доброша .	Տոբոշ .	Բարութիւն .
Догадка .	Տղարկ .	Արժեք .
Народ .	Նարոդ .	Լից .

Ե . Ե . Ե .

12 . Այս ձայնաւոր տառ քառակի արտասանի . նախ 'ի սկիզբն ուռն բառից , ևս և զկէսի ձայնաւորաց հնչէ իբրեւ եէ . Ե .

Един .	Եւրոպ .	Մի .
Есмь .	Եմ .	Եմ .
Великое .	Վեկոտե .	Մեծ .

Երկրորդ՝ զկէսի տառիցս Ե , Լ , Ս , Մ , Պ , հնչի որպէս օ . Ե .

Желтый .	Չիւլի .	Ղաւրի .
Черный .	Շուրի .	Սեւ .
Счетъ Կամ шетъ .	Սիւն .	Հաշիւ .

Երրորդ՝ 'ի սկիզբն բառից առեւտց յօտար լեզուաց , նա և առաջի բաղաձայնից հնչէ որպէս փակ է գաղղիացւոց . Ե .

Ескадра .	Եսկադրա .	Նաւահանդէս .
Вещь .	Վէշ .	Եր .

Дерево.	Տէրէւօ.	Օւառ.
День.	Տէն.	Օր.
Лице.	Լիցէ.	Երես.

Չորրորդ՝ 'ի նուագական աւարտն քեծ, նա և 'ի յանգս հրովից ևն, այս տառ արտասանի իօ յոյժ արագ ըստ մոսկովեան արտասանութեան (777) : Երբեմն 'ի վերայ դնի զոյգ կէտ, և մերձենայ դադրական և այլադրական հնչմանս օ. մեռլ. տփօշ, զր.

Кулекъ.	Կուլէթ.	Պարկ փոքրիկ.
Огнемъ.	Օդիմ.	Հրով.
Везеть.	Վէշէշ.	Տանիս.
Мёдъ.	Միօդ.	Սեղք.
Тѣща.	Թէշէշ.	Օղբանչ.

Ж. յ.

13. Յատուկ ձայնն է ժ. բայց յառաջ քան զտառս կ, п, с, ф, х, ц, ч, ш, щ, ևս և ծ, օ, հնչէ որպէս շ. զր.

Животъ.	յիվի.	Կեանք.
Желаніе.	յելանիէ.	Փափաք.
Воздержаніе.	Վոչրէնթանիէ.	յուժկալութիւն.
Ложка.	Լոշկա.	Վրդալ.
Мужъ.	Մուշ.	Լուր.

3. Օ.

14. Յատուկ ձայնն է զ. բայց յառաջ քան զտառս կ, п, с, ш, ф, х, ц, ч, ш, щ, ևս և ծ, օ, հնչէ իբրև մերսս. և երբեմն շ. մանաւանդ երբ է նախդիր. զր.

Зима.	Օիմ.	Չմեռն.
Изобиліе.	Լիզովիլիէ.	Լուատութիւն.
Разсужденіе.	Րասսոնթանիիէ.	Վատումն.
Разъ.	Րաս.	Լնգամ.
Изъ шести.	Լշէսիի.	Լ վեցից.

Н Ի, Լ Ի. Ի. Յ.

15. Չայնաւոր տառքս արձանանին յարկապէս
ի. բայց առաջինն առեալ 'ի վերայ զնշանագիծս
սուղ. հնչէ յ. իսկ երկրորդն i միայն յայնժամ
գրի յայս ձև. երբ հետեւեալ տառն է ձայնաւոր, բայց
'ի բառէս Мірб Ս'եր. Լ'խարհ. (669). Կր.

Истинно.	Ի'սիւնն.	Ճմարտիւ.
Истина.	Ի'սիւն.	Գնալ.
Исусъ.	Ի'սուս.	Յիսուս.
Премлю.	Փրեմլիւ.	Բնդունիմ.
Великій.	Վելիկի.	Ս'եծ.

К. Լ. Վ. Ի.

16. Յատուկ ձայն սոցա է ք. Լ. Կր.

Красота.	Վրաստիւ.	Գեղեցկութիւն.
Ласкаю.	Լասկիւ.	Փաղաքշեմ.

М. Н. Ս. Վ.

17. Լ'առջինն արտասանի մ. Լ. երկրորդն՝ ն. Կր.

Много.	Ս'ոնդ.	Բազում.
Никшо.	Նիքիւ.	Ոչ ոք.

О. ().

18. Լ'յս ձայնաւոր սովորաբար հնչէ սուղ, մա-
նաւանդ 'ի հասարակ խօսակցութիւնս. սակայն յա-
ռաջ քան զբաղաձայնս. որք ունիցին զտառս է,
հնչէ նայ. Կր.

Облако.	()'դլաւ.	Լ'մկ.
Хочу.	Խօչիւ.	Լ'ամիմ.
Вольно.	Վ'լիւ.	Լ'ջատօրէն.

П. Ф.

19. Հատուկ ձայնն է փ. բայց երբեմն հնչէ
բ. զք.

Правда. փառվար. ճշմարտութիւն.

Паяю. փախչիւ. Մածոցանեմ.

Р. Р.

20. Ըստ տառ սովորաբար արտասանի որպէս
մերս ր. բայց յաճախ հնչէ ո. մանաւանդ յայլազ-
գական բառս. զք.

Работа. րապօրեա. ջանաշուծիւն.

Равный. րաւելի. հաւասար.

Роза. րօզա. Վարդ.

С. У.

21. Հատուկ ձայնն է ս. այլ յառաջ քան ըզ-
տառս 6, г, д, ж, նաև յօտար բառս ինչ յա-
ռաջ քան զտառս ж, р, հնչէ որպէս զ (671) զք.

Слово. սլովօ. խառ.

Сборъ. Օպѣта. Ղումարումն.

Исмаиѣ. Իսմայիլ. Իսմայէլ.

Т. [ѣ].

22. Ըստ տառ արտասանի որպէս [ѣ]. բայց եր-
բեմն պրագգ հնչի. զք.

Теплота. [թեփթե]. ջերմութիւն.

Требую. [թաւեպոյիւ]. Ղահանջեմ.

Ошѣ челоѣковѣ. () Էթիփիթի. Ի մարդկանէ.

У. [л].

23. Ըստ ձայնաւոր ունի յատուկ և միակ ձայն
ու. զք.

Упованіє . Ռեզոլյուցիոն . Յոյս .
 Кому . Քոյն . Որում .

Փ . Ֆ .

24 . Յատուկ ձայնն է Փ . ֆր .

Фіалка . Ֆիալա . Սանուշակ .
 Фунтѣ . Ֆունտ . Լիպրէ .

Х . Խ .

25 . Լայս տառ արտասանի որպէս Խ . ֆր .

Хвала . Խալա . Գովեստ .
 Сахарѣ . Սախար . Շաքար .

Ц . Ч . Յ . Չ .

26 . Լաւըինն արտասանի ց . երկրորդն չ . ֆր .

Цѣна . Յենա . Գին .
 Троица . Թուօյցա . Երրորդութիւն .
 Чтеніе . Չիէնիէ . Ընթերցանութիւն .
 Начало . Լալալ . Սկիզբն .

Ш . Շ .

27 . Լայս տառ հնչէ որպէս շ . ֆր .

шупѣ . Շոփ . Գունտին .
 Прошу . Փօշու . Լիպալմ .
 Ширю . Շիւրիւ . Լայնեմ .

Щ . Շ .

28 . Լայս սեպհական տառ լեզուին Ուսաց բա-
 դադրեալ է ի տառիցս ш , ч . ուստի հնչէ շ .
 կամ ս . ֆր .

Щастіе. Счастіе. Շ ւ ա ն է ի ե . Ս ւ ա ն է ի ե . Լ ր ջ ա ն կ ու թ ի .
 Про́щаю . Փ ա ռ չ ա ի ե . Լ ր ե ե մ .
 Ще́дрый . Շ ջ ե ր ի յ . Լ ա տ ա ձ ե ու ն .

Լ ա ջ ի ն բ ա ու ն գ ր ե ա լ Ս խ ա տ ի ե Ս խ ա տ ի ե , ը ս տ ա ռ
 դ ի Վ ե ռ թ ո ղ ա յ հ ա մ ա ռ ի ք ա ղ ջ ը . ու ս տ ի փ ո խ ա ն
 այս ր տ ա ու ի ի , վ ա ռ ե ն շ Յ յ ը ն տ ի ր բ ա ն ս (674) .

Ե . Ե .

29 . Ս դ ք ա չ ու ն ի ն ս ե ա չ հ ա կ ա ն ձ ա յ ն . ա յ լ տ ա ն ձ ա յ ն
 ն ա խ ը ն թ ա յ բ ա ղ ա ձ ա յ ն ի յ , ո Ր ո Վ և կ ո չ ի ն ա ն ձ ա յ ն
 կ ա մ կ ի ս ա ձ ա յ ն . (4) : Լ ա ջ ի ն ն 'ի յ ա ն զ ա ս ա ս տ ի կ
 հ ն չ ե լ տ ա յ . և ե ռ կ ը ռ ը ղ ն ' մ ե ղ մ և ն ա յ . զ ր .

Павлинъ . Փ ա Վ ի ե . Ս ի ռ ա մ ա ռ զ .
 Падежъ . Փ ա ր է թ . հ ո լ ո վ .
 Спаль . Ս լ ա յ . Ս լ ո ղ ո վ ա տ ի կ .
 Нѣжность . Լ է թ ն ս ա ի յ . Փ ա փ կ ու թ ի ը ն .

30 . Լ ա լ յ ո Ր ժ ա մ գ տ ա ն ի ն ս ո ճ ա 'ի մ ջ բ ա ու ի
 ի ն չ հ ն չ ե ն թ ո յ լ ի և յ . զ ր .

Здоровье . Օ ր ու մ Վ ի ե . Լ ա ո ղ ջ ու թ ի ը ն .
 Восемью . Ս յ ե հ ի ե . Ս լ թ ի ջ ս .
 Возбъреніе . Ս օ ջ ե ա ու ե ի ե . Ս լ ը զ ի ո .
 Объясненіе . () յ յ ե ա ն է ի ե . Լ ա ջ ա տ ը ու թ ի ը ն .

Հ ա ու ն մ տ ա ն է 'ի մ ջ ա ծ ա ն յ ա կ ա ն ա ն ու ա ն յ , ո Ր ո յ
 ն ա խ ա տ ի կ յ յ ա ն զ ի 'ի ա , ա թ , և ն . զ ր շ ա ա , շ ա լ ե
 ный . և ճ :

Ի !

31 . Լ ա յ բ ա ղ ա դ ը ե ա լ ձ ա յ ն ա ո Ր ի ը ը ր և ե ռ կ բ ա ռ
 բ ա ո ու ն ի մ ա ն ն ա ո Ր հ ն չ ու մ ն ը ի յ ո յ ժ ա ռ ա փ , կ ա մ
 ո Ր ա կ է ս ը , ի , զ ը ր ե ը ը ե մ ն այս ա կ է ս 'ի կ ի ը ա ծ ե մ ը .
 օ Ր ի ն ա կ .

Буквы .	Պատկեր .	Տառք .
Мн .	Սք .	Սք .
Ящы .	Լատիշի .	Չուք .
Высокій .	Սքսեկի . կամ Սքսեկի .	Բարձր .

Բ. Լ .

32 . Լայս ձայնաւոր սեպհական լեզուին Ուսուսաց , 'ի սկիզբն բառից հնչէ եէ . 'ի մէջն թե . և յաւարտն ե . զր .

Всѣхъ .	Լեւի .	Ուտել .
Вхашъ .	Լեւաի .	Վնալ .
Нѣтъ .	Նէթ .	Ոչ .
Отвѣзжаніе .	() Ուղիւթանի .	Չու .
Посѣ .	Փսի .	Չեայ .
Нынѣ .	Լեւի .	Լայսի .

Գ. Լ .

33 . Լայս ձայնաւոր հնարեալ է սակս յունական բառից . որոյ յատուկ ձայն հնչի է . զր .

Влегія .	Լեւի .	Ողբերգութիւն .
Вшо .	Լի .	Լայս .
Вхо .	Լի .	Լրձադանդ .

Խ. Լ .

34 . Լայս բաղադրեալ ձայնաւոր հնչէ իւ , կամ եռ . զի բաղկանայ 'ի տառիցս і о . զր .

Люблю .	Լիւլիւ .	Սիրեմ .
Благодарю .	Պատգրաւիւ .	Շնորհակալիւմ .
Юношество .	Լիւնօշիւիւ .	Սանկութիւն .

я. Եւ.

35. Եւս երկբարձառ ձայնաւոր երրակի արտաւսանի. 'ի սկիզբն բառից եւ. 'ի մէջն իա Թոյլ. յաւարտն ե. զր.

яблоко .	Եփօլօ .	Խնձոր .
Мясо .	Միս .	Սիւ .
Кни́гия .	Քնիգի .	Խնամողի .

Թ. Վ. Ֆ. Ի.

36. Քերթողք զայսոսիկ ձայնաւորս առեալ 'ի Յունաց վարեն 'ի յունական բառս, ուստի առաջինն հնչէ ԹՅ. որպէս Փ. իսկ երկրորդն երբ յառաջէ քան զձայնաւորս հնչէ վ. և երբ դնի 'ի սկիզբն բառից և զկնի բաղաձայնից հնչէ ի. սակայն զայս տառ այժմ ոչ դնեն 'ի կարգս տառից Ուսաց. այլ օտար համարին. օրինակ .

Θεοφῶ .	Թէֆօ .	Թէֆտորն .
Θυμῶ .	Թիֆօ .	Խունկ .
Εὐαγγελίε .	Եւանգիլիէ .	Եւտարֆն .
υμῶ .	Մի .	Երգ .
Μυρο .	Միս .	Սիւսն .

О СЛОГѢ И СЛОВѢ

Պիտեւէ 'ի վերոյ վահից և բառից .

37. Սանկն կազմի յօդաւորութեամբ ձայնաւորաց և բաղաձայնից . որ արտասանի միով հնչմամբ և կոչի առ Ուսուս Складъ Սլուք . կամ Слогъ Սլոյ. զր. да րա. за րա. рабъ րապ. ևն . Եւ որք կազմին 'ի ձեռն միաձայն տառիցս, а, е, ѣ, о. և

են՝ որք կազմին 'ի ձեռն երկբարբառից . որք են ա՛ն ,
 ԾԱ՛ , յ . ԼԵ՛ (5) :

38 . Բառ ասի , որ նշանակէ ինչ և բաղկանայ 'ի
 մից կամ 'ի բազում վանկից , և առ Ուռուս Գոյի
 Слово Սլօ : Լթէ բառք ըստ կարգի դասաւա-
 րեալք : անթերի յայտնեցեն զմիտս մարդոյ՝ լինի
 բան : ըստ ռուս . Рѣчь Սլօ . Գր Богъ есть всемо-
 гушъ Պոլ էսիյ Վեճողալէ . ԼԾ է ամենակարող :
 Յոր պարունակի ամբողջ տրամախոհութիւն :

Բառք , որք միով հնչմամբ արտասանին՝ կոչին
 միավանկ , որք են жаръ յառ . Սերմութիւն .
 Духъ Տոխ . Հոգի . Левъ Լէ . Լուիծ . Мужъ
 Սոթ . Լսր , ԼԵ :

Իսկ որք բազում հնչմամբ արտասանին՝ ասին եր-
 կավանկ , եռավանկ , և բազմավանկ . որք յաճախ
 են առ Ուռուս ըստ բազմութեան յարաբարդ բա-
 ռից . Գր .

Аг-нецъ . Սլօնից . Գառն .
 Вѣж-ли-вось . Սլօնից-Լի-Վօսի . Վաղաբաւարու-
 Թիւն .

Но-во-брач-ный . Լօն-Վօ-Կո-Վի-Եյ . Լորապսակ .
 Пре-вос-хо-ди-тель-ство . Փոն-Վօ-Կո-Կի-Եյ-Սի-Վօ .
 Գերազանցութիւն .

Вы-со-ко-пре-о-свя-щен-нѣй-шій . Սլօնից-Կօ-Վօ-Կի-Եյ-Սի-Վօ .
 Կի-Վօ-Կի-Եյ-Վօ . Լորիցս սրբազան . ԼԵ .

Հետեւին .

39 . Յասացելոց աստի զհետ գայ բաժանումն
 վանկից յաւարտ տողից . սակայն Վերթօղք տան
 զայսպիսի իմն կանոնս . Խ . Յորժամ 'ի միում բառի
 մի և նոյն բաղաձայն կրկնի , պարտ է զմին թողուլ
 յաւարտ տողին՝ և զմիւսն անցուցանել 'ի սկիզբն
 յաջորդ տողին . Գր . Найден-ный . Լայրէն-Եյ .
 Գտեալ : Լա երբ լինին երեք բաղաձայնք , մին մնայ
 յաւարտ տողին , և երկուքն անցանեն 'ի սկիզբն
 յաջորդ տողին . Գր . Воз-став-ленъ . Սլօնից-Վէ-Լէն .
 Յարուցեալ :

Թ. Քարդ. ԲԱՍԻՔ, մանաւանդ. Կ' ձեռն նախադրու-
թեանց՝ ամբողջ բաժանելի են. զր Раз-даю. Ուղ-
արար. Բաժանեմ. Пред-почтение Գ-ր-դ-դ-դ-դ-դ-դ-դ-դ-
Երազմարտութիւն. До-сто-вѣр-но Տ-ո-ր-դ-դ-դ-
ն. Ս' աւերաբար.

Դ. Չայնաւորն եթէ իցէ մի՝ միշտ պիտի թողու-
յաւարտ տողին, և բաղաձայնիւ սկսանիլ զհետեւեալ
տողն. եթէ իցէ՝ կրկին՝ բաժանելի է. Օպրամանէ
տեւ և 'ի համարն 677.

КНИГА ПЕРВАЯ

ԳՐԻՐ ԵՌԵՋԻՆ

О Частяхъ рѣчи и свойствахъ оныхъ.

{Հարգու ալ յասանց բանի և յարդարեանց նոցին :

40. Երկը բանի են բառք . որոց կարգաւ դա
նաւորութիւն կազմէ գիտս , և ասի շարադրութի :
Եւ բանդի յամենայն լեզուս բազմապիսի են բառք ,
յորոց կազմի բան . որ առ Սուսս կոչի Բնչ Սեջ .
ի Բացուած , նմին իրի Վերթողք բաժանեցին
յուր , անուանելով զայնս Частя рѣчи Գալի
ուի . ի Սասունք բանի . ըստ որում յիշէ և մերս
Վաւիթ անյազթ յասելն . * Վերթողք զամենայն
բան յուր մասն ժողովեցին ॥ :

Երիտտուէլ եղ զերկու մասունս բանի՝ Եւուն
և Բայ : Եւսպէս գնեն և Վերթողք Եւաբացւոց ,
առ որս հիմն բանի ենթագրի բայն . յորմէ բղխին
այլ ամենայն մասունք , ըստ յատկութեան լեզուի
իւրեանց : Վերթողք Սուսաց եօթն և եթ հա
շուն , մի համարեալ զընդունելութիւնն ընդ բային
և ընդ ածականաց : Եւ մեր ընդ այլոց բազմաց
զհասարակաց շաւիղ կալեալ գնեմք ըստ կարգա
դրութեան նոցա :

1. Имя .	Ինա .	Եւուն .
2. Мѣстоиміе .	Սեթիմի .	Վերանուն .
3. Глаголь .	Վարդ .	Բայ .
4. Причастіе .	Փոխանի .	Ընդունելութիւն .
5. Нарѣчіе .	Եւալի .	Եւաբայ .
6. Предлогъ .	Փոխով .	Եւադրութիւն .
7. Союзъ .	Սոյւ .	Շաղկապ .
8. Междометіе .	Սեթիմի .	Եւարկութիւն .

ԳԼՈՒԽ ԸՌԸՅԻՆ

О Именн.

Յաղագս Լեռնան.

41. Լեռնան 'ի կարգի մասանց բանին՝ զառաջին ունի զտեղի, որպէս 'ի մեզ, նոյնպէս և 'ի Ուռուս. որ յորջորջէ զիրն, կամ նշանակէ զէութի և զյատկութիւն իրիք: Ուստի և բաժանի 'ի գոյական և յածական. ըստ որում նշանակող զայս ինչ՝ ասի գոյական, որ ինքնին վարի 'ի բանս. իսկ ըստ որում նշանակող յատկութեան իրին՝ ասի ածական. իբր թէ ածի 'ի վերայ գոյականին՝ առ 'ի բացատրել զորպիսութիւն նորա: Լեռնաքանդի ածականք լեռնին Ուռուսաց ունին զերիս սեռս և տարբեր հորով մոռնա, ևս և սեպհական ածանցմոռնա, նորին աղաքաւ 'ի դէպ է նախ՝ քննել զյատկութիւնս և զպարագայս գոյականաց. ապա կարգել զածականս. ընդ սեպհական հորովմանց, նա և զթուական անուանս այլովքն հանդերձ:

ՅՕԴՈՒԱԾ ԱՌԱՋԻՆ

О Раздѣленіи и Склоненіи именъ существительныхъ.

Յաղագս Լատինման և Հորովման գոյականաց:

42. Գոյական անունն՝ լի Ուռուս. Существительное имя Սուբստանտիվնոէ Իմա ձայնեալ՝ բաժանի 'ի յատուկ Собственное Սուբստանտիվնոէ. 'ի հաւաքական Собирательное Սուբստանտիվնոէ. և յընդհանուր Наричательное Կոմիյանտիվնոէ: Լեռնաքանդի յայտ առնէ զմի միայն անհատ կամ իր. որպէս Моисей Սիսի, Սովսէս. Москва Սուսիլա, Սոսկով. Нева Սիվա. Սիվա, ևն:

Երկրորդն յայտ առնէ զբազում անհատս կամ իրս հաւաքեալս. որպէս, полкъ Իսկ, խումբ. лѣсъ, անտառ. ևն: Իսկ երրորդն ընդհանրապէս

նշանակէ զայլեայլ իրս, և ասի զբազում՝ անհատից
և իրաց. որպէս челоѣкъ, ցեւիկէ, մարդ. птица
փութա, թռչուն. дерево փէրէլօ, ծառ. дом փօժ,
տուն, ևն :

43. Ի՞նչ՝ այս ամենայն գոյական անուանք՝ են
հոլովելք. որոց փոփոխեալ ՚ի յանգս՝ լինին սեռ.
տր. ևն: Եւ ըստ յատկութեան լեզուին Սոսաց,
են առ նոսա վեց հոլովք. կոչականն նոյն համարե-
լով ընդ ուղղականին. որք են.

Именительный.	Իմէիլելից.	Ուղղական.
Родительный.	Ռօբիլելից.	Սեռական.
Дательный.	Տալիլելից.	Տրական.
Винительный.	Վիլիլելից.	Հայցական.
Звательный.	Օվիլելից.	Կոչական.
Творительный.	Թալիլելից.	Գործիական.
Предложный.	Փալիլելից.	Դարձրական.

44. Իսկ հոլովմունք Սոսաց ՚ի չորս վերածին.
զորս դիցուք կարգաւ՝ նշանակելով զտարբերութիւն
և զծանօթութիւնս այլովքն հանդերձ:

Падежи именъ существительныхъ.

Հոլով գոյականաց.

45. Ի՞նչնութեան անդ յատկութեանց և պարա-
գայից անուանց, տացուք ըստ բաւականին զկարեւոր
տեղեկութիւնս ՚ի վերայ իւրաքանչիւր հոլովից և հո-
լովմանց, նշանակելով զսեռս արականաց և իգակա-
նաց հանդերձ օրինակօք. զորս թողաք յաւարտ հո-
լովմանց ՚ի դիւրութի համբակաց, ըստ դասաւանդան
կարգի քաջ Վերթողաց (109):

Վրացական հոլովմունք գոյական անունանց :

Դաս	Պատկեր ունի գոյական	Բացում ունի գոյական	Գրություն ունի գոյական	Գրություն ունի գոյական
	А. Я.	Ъ, Е, О, Н, Ъ.	Я, А.	Ъ.

Եզրան.

Ուր.	а, я, уя, ея, ія.	б, е, о, ъ, ѣ, іе, ѥе.	мя, ча, я.	ъ.
Սե.	м, н, а,	я. еня, шн.		н.
Տե.	ѣ, н, у,	ю. еня, шн.		н.
Հոյ.	у, ю.	а, я, б, е, о, ѣ, ѣ, іе, ѥе.	мя, ча, я.	ъ.
Գր.	ою, еѣ, ею, еѣ.	омѣ, емѣ.	енемѣ, шемѣ.	ію, вю.
Նո.	ѣ, н, ѣ.	ін, ѣѣ.	енин, шин.	н.

Գրական.

Ուր.	м, н, ія.	м, а, я, ія, ѣя.	ена, ша.	я.
Սե.	б, ѣ, еѣ, іѣ.	евѣ, онѣ, б, еѣ, іѣ.	енѣ, шѣ.	еѣ.
Տե.	амѣ, ямѣ.	амѣ, ямѣ.	енамѣ, шамѣ.	ямѣ.
Հոյ.	б, ѣ, м, н, іѣ.	евѣ, онѣ, б, еѣ, іѣ, м, а, н, ія, ѣя.	ена, ша.	{ н. еѣ.
Գր.	амн, ямн.	амн, ямн.	енамн, шамн.	ямн.
Նո.	ахѣ, яхѣ.	ахѣ, яхѣ.	енахѣ, шахѣ.	яхѣ.

Այսպես հոլովին
թուական անուններ
шмсяча, և шѣма.

Այսպես հոլովին
пятокъ, десятиокъ, со-
рокъ, девяно-
сто, сто.

Այսպես
հոլովին.
пять,
шесть,
семь, во-
семь, և ѣ.

Հ Ո Ւ Ո Վ Ք Ա Ծ Ա Կ Ա Ն Ա Յ

Ի ղ ա ն հ ա ն .

Ա ղ ա ն հ ա ն .

Ի ղ ա ն հ ա ն .

Չ է ղ ղ ք .

Ու-ւ .	աի, օի, օ, օի, օ, օի, օ	այ, ա, օ, օի, օ	յ .	օ, օ, օ, օ, օ .
Սե-ս .	ադ, օդ, օ, օի, օ, օի, օ	այ, օի, օ, օի, օ	օի .	ադ, օդ, օ, օի, օ .
Տը-տ .	օմ, օ, օ, օի, օ, օի, օ	օմ, օ, օ, օի, օ	օմ .	օմ, օ, օ, օ, օ .
Հ-չ .	օի, օ, օ, օի, օ, օի, օ	յու, օ, օ, օի, օ	յու .	օ, օ, օ, օ, օ .
Գ-գ .	օմ, օ, օ, օի, օ, օի, օ	օյ, օ, օ, օի, օ	օյ .	օմ, օ, օ, օ, օ .
Ն-ն .	օմ, օ, օ, օի, օ, օի, օ	օմ, օ, օ, օի, օ	օմ .	օմ, օ, օ, օ, օ .

Ե ղ ա ն հ ա ն .

Ու-ւ .	աի, օի, օ, օի, օ, օի, օ	այ, ա, օ, օի, օ	յ .	օ, օ, օ, օ, օ .
Սե-ս .	ադ, օդ, օ, օի, օ, օի, օ	այ, օի, օ, օի, օ	օի .	ադ, օդ, օ, օի, օ .
Տը-տ .	օմ, օ, օ, օի, օ, օի, օ	օմ, օ, օ, օի, օ	օմ .	օմ, օ, օ, օ, օ .
Հ-չ .	օի, օ, օ, օի, օ, օի, օ	յու, օ, օ, օի, օ	յու .	օ, օ, օ, օ, օ .
Գ-գ .	օմ, օ, օ, օի, օ, օի, օ	օյ, օ, օ, օի, օ	օյ .	օմ, օ, օ, օ, օ .
Ն-ն .	օմ, օ, օ, օի, օ, օի, օ	օմ, օ, օ, օի, օ	օմ .	օմ, օ, օ, օ, օ .

Ի ղ ա ն հ ա ն Ե ղ ա ն հ ա ն .

46. Ի ն դ առ ա ջ ի ն հ ղ ու լ մ ա մ ղ հ ղ ու լ ի ն ա մ հ ն ա յ ն
ա ն ու ա ն ղ ար ա կ ա ն ղ , ի ղ ա կ ա ն ղ և հ ա ս ար ա կ ղ յ ա ն
գ ե ա լ ղ 'ի ա , և 'ի յ .

47. Склонение первое .

իւ . () քինակ

Հորվման Ղարախան անուանց՝ յանգեւոյ 'ի ա .

Ա .

Единственное, Եւ.իւ.

Множественное, Յո.իւ.իւ.

Ու. Բоево՛ճ-ա .	Չորապէտ .	Բоево՛ճ-մ .	Չորապէտք .
Սե. Բоево՛ճ-ն .	Չորապէտի .	Բоево՛ճ-ն .	Չորապէտաց .
Տե. Բоево՛ճ-ն .	Չորապէտի .	Բоево՛ճ-անն .	Չորապէտաց , ան , 'ի .
Հո. Բоево՛ճ-յ .	Չորապէտ .	Բоевод-ն .	Չորապէտու .
Գո. Բоево՛ճ-օյ .	Չորապէտու .	Բоево՛ճ-անն .	Չորապէտոր .
Նո. օ Բоево՛ճ-ն .	Չորապէտէ : օ Բоево՛ճ-անն .	Չորապէտաց :	

Един. Եւ.

Множ. Յո.

Ո . Բод-ա՛ .	Չուր .	Բո՛ճ-մ .	Չուրք .
Ս . Բод-ն .	Չոյ .	Բո՛ճ-ն .	Չոյք .
Տ . Բод-ն .	Չոյ , ան , 'ի .	Բод-անն .	Չոյք , ան , 'ի .
Հ . Բո՛ճ-յ .	Չուր .	Բո՛ճ-մ .	Չուրք .
Գ . Բод-օյ .	Չոյ .	Բод-անն .	Չուրք .
Ն . օ Բод-ն .	Չոյ :	օ Բод-անն .	Չուրք :

Գ Ի 8 Ե Լ Ի Գ

48. Ի . Րստ առաջնոյն հորովին շնչաւորք՝ նովին վերջաւորուածեալք . և ըստ երկրորդին՝ անշունչք : Սակայն անուանց յանգեւոյ 'ի ցա , յա , յա , յա , յա , յա , սեռականն յանգի 'ի և . զք . слуга , ցи , ծառայ . յք . слуги , և : Ուր զկնի տառիցս ց , յ , կ , ք , ց , ш , щ . միշտ դնի և , և ոչ երբեք և . Րստ որոյ բազում ածական անուանք յանգին 'ի ցи , жи , և (149) :

Զ . Ինուանց յանգեւոյ 'ի յա , յա , յա , յա , յա , յործիականն յանգի 'ի օյ , և ոչ 'ի օյ . զք . царица , թագուհի . զոր . царицею . և : Րստ բանաստեղծից գործիական այսր հորովին յանգին 'ի օյ և օյ .

Դ . Ինուանց յանգեւոյ 'ի յա , կա , րա , րա , րա , յա , յործիականն սեռականն յանգի 'ի օյ . զք . парча ,

դիպակ . յոր . սեռ . партей . Լյսպէս և որոց
յոր . է՝ брыжжи , սեռ . брыжжей . мощи , мощей , *ևն* :
Սորս անեղականք են :

Դ . Լյուանց յանգեւոց 'ի յճա , չճա , իճա , ևս և
յճա , չճա , յոր . սեռ . լինի ալսպէս . кружка , ըմ-
պանակ . кружек , ըմպանակաց . бочка , бочек ,
տակաւ . *ևն* :

Է . Լյուանց յանգեւոց 'ի Բճա , Վճա , Դճա , Զճա ,
Աճա , Մճա , Ոճա , Քճա , Տճա , Պճա , յոր . սեռ . յանգի
'ի օճ . դր . ԴՅճա , նաժիշտ , ԴՅճոճ . палка , палок ,
ցուպ . *ևն* : Բստ ալսմ լինին անեղականք յանգեալք
'ի Բճի , Վճի , Դճի , *ևն* . դր . սլիւնկի , սլիւնկոճ , սեր .
չեսկի , чешок , համրիչ , *ևն* :

Ը . Իսկ որոց յանգ է Բա , Դա , Մա , Նա , Րա , Շա , կամ
Էճա , Էճա , *ևն* , յոր . սեռ . լինի՝ Կոճնա , Կոճեն ,
դէզ . сестра , сестер , քոյր . судьба , судьб ,
իրաւունք . шюрма , шюрем , բանտ . кайма , каем .
Բստ ալսմ . игла , ասեղն . յոր . սեռ . Կոճն . игла ,
Կոճն , խաղ . икра , Կոճն , *ևն* :

49 . Դ . (Քրիսակ)

Գոյանի անոսանց յանգեւոց 'ի Я յեւ Բաղայանի .

Я .

Един . Եւ .

Множ . Յ .

Ո .	Богин-я .	Աճուհի .	Богин-и .	Աճուհիք .
Ս .	Богин-и .	Աճուհւոյ .	Богин-ь .	Աճուհեաց ,
Տ .	Богин-ի .	Աճուհւոյ ,	Богин-ямб .	Աճուհեաց , առ ,
		առ , 'ի .		'ի .
Հ .	Богин-ю .	զԱճուհի .	Богин-ь .	զԱճուհիս .
Գ .	Богин-ею .	Աճուհեաւ .	Богин-ями .	Աճուհեաք .
Ն .	о Богин-и .	զԱճուհւոյ :	о Богин-яхт .	զԱճուհեաց :

Един . Եւ .

Множ . Յ .

Ո .	Пул-я .	Գունտ .	Пул-и .	Գունտք .
Ս .	Пул-и .	Գնտոյ .	Пул-ь .	Գնտոյ .
Տ .	Пул-ի .	Գնտոյ , 'ի , ց , առ .	Пул-ямб .	Գնտոյ , 'ի , ց , առ .
Հ .	Пул-ю .	զԳունտ .	Пул-и .	զԳունտս .
Գ .	Пул-ею .	Գնտով .	Пул-ями .	Գնտովք .
Ն .	о Пул-и .	զԳնտոյ :	о Пул-яхт .	զԳնտոյ :

50. ւն. իստ առաջնոյն հորովին ամենայն անուանիք շնչաւորաց՝ յանգեալք ՚ի я, որպէս герцогиня, դքսուհի. монахиня, միանձնուհի, ւն. և ըստ երկրորդին՝ անուանիք անշունչ իրաց. որպէս дння, սեխ. доля, մասն, ւն. իստ անուանիք յանգեալոց ՚ի ня, և ՚ի ля. ևս և ՚ի йня, ьня, мя, ья, յդք. սեռ. յանգի ՚ի ень կամ ՚ի ель. դր. башня, աշտուղակ, башень. вишня, բաշ, вишень. земля, երկիր, земель.

Իստաբոյ կն կանոնիս клешня, ճիրանք խեցեանի. յդք. սեռ. клешней. кухня, խոհեանոց. յդք. սեռ. кухня, և кухней. цапля, թռչուն ինչ ջրային, цапель և цаплей. իստ այսմ և անեղականքս յանգեալք ՚ի ли, ни. бредни, бредней, ցորդք. грабли, лей, տրմուխ. гусли, лей, տաւիղ. ясли, лей, մուրք. дровни, ней. пошевни, ней. ւն.

Բ. Ինուանից յանգեալոց ՚ի дя, ՚ի ря, ևս և ՚ի ля, և ՚ի ня յետ ձայնաւորի, յդք. սեռ. յանգի ՚ի ей. դր. заря, արշալոյս. յդք. սեռ. зарей. дядя, дядей, հօրեղբայր. шоня, ней. ցանցարկուծիւն. буря, փոթորիկ, бурей և бурь. доля, մասն, долей և доль. ւն.:

51. 7. () րինակ

Պարսկան անուանից յանգեալոց ՚ի я յետ չայնաւորի:

ІЯ.

Един. Եւ.

Множ. Յո.

Ո.	Вишія:	Հռետոր.	Вишія.	Հռետորք.
Ս.	Вишія.	Հռետորի.	Вишія.	Հռետորաց,
Տ.	Вишія.	Հռետորի, առ. ՚ի.	Вишіямі.	Հռետորաց, առ. ՚ի.
Հ.	Вишію.	ՂՀռետոր.	Вишія.	ՂՀռետորս.
Գ.	Вишією.	Հռետորաւ.	Вишіями.	Հռետորք.
Ն.	о Вишія.	ՂՀռետորէ:	о Вишіях.	ՂՀռետորաց:

Բան. Եւ.

Множ. 6-й.

Ո. Шей.	Պարանոց.	Шей.	Պարանոցը.
Ս. Шей.	Պարանոցի.	Шей.	Պարանոցաց.
Տ. Шеѣ.	Պարանոցի, առ, 'ի.	Шейамб.	Պարանոցաց, առ, 'ի.
Հ. Шейю.	շՊարանոց.	Шей.	շՊարանոցա.
Գ. Шейю.	Պարանոցա.	Шейамн.	Պարանոցաց.
Ն. о Шеѣ.	շՊարանոցէ:	о Шейхб.	շՊարանոցաց:

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Գ

52. ա. Բայտ առաջնոյն հոլովին ամենայն առաջնութեան չնչաւորաց, յանգեալք 'ի ія. որպէս Исая, Илія, Марія, և: Բայտ երկրորդին՝ անուանք անշնչից՝ եղերեալք 'ի յանգս, ея, оя, уя, ъя; որպէս лядвѣя, ազդ-р. спашуя, արձան. семья, ընտա-նիք, և:

Բ. Բառքին հոլովման եղ. սեռական, և յոր. ուղղական, նոյն են յամենայն հոլովս, ապա զանազա-նելի են շեշտիւ երկաւանկ բառք. դր. եղ. սեռ. водѣ, յոր. ուղ. во'дѣ. եղ. սեռ. слугѣ', յոր. ուղ. слуг'и. ե. ս. дугѣ', յ. ս. дуг'и. душѣ', ду'ши. руки', р'уки, և:

Склоненіе второе.

Երկրորդ եղանակ հոլովման.

53. Բայտ երկրորդ եղանակին հոլովին ամենայն արական անուանք՝ յանգեալք 'ի ѣ, ъ, ь, նա և ամենայն չէզոքականք յանգեալք 'ի е, о, ընդ առա-տական և նուազական անուանց արականաց ածան-ցելոց յարական անուանց, որոց առաջին յանգի 'ի ще (77). և երկրորդն 'ի ко, цо (84):

54. ւ. () րինակ

Գրային անուանից յանգելոց 'ի Ի .

И .

Един. Եւ .

Множ. Յ-+ .

- Ո. Казначе-й. Գանձապետ . Казначе-и. Գանձապետք .
 Ս. Казначе-я. Գանձապետի . Казначе-ей. Գանձապետաց .
 Տ. Казначе-ю. Գանձապետի , Казначе-ямъ. Գանձապետաց ,
 առ. 'ի .
 Հ. Казначе-я. զԳանձապետ . Казначе-ей. զԳանձապետու .
 Գ. Казначе-емъ. Գանձապետու . Казначе-ями. Գանձապետոր .
 Ն. о Казначе-ѣ. զԳանձապետէ : о Казначе-яхъ. զԳանձապետաց :

Един. Եւ .

Множ. Յ-+ .

- Ո. Обыча-й. Սովորութիւն . Обыча-и. զՍովորութիւնք .
 Ս. Обыча-я. Սովորութեան . Обыча-ей. Սովորութեանց .
 Տ. Обыча-ю. Սովորութեան , Обыча-ямъ. Սովորութեանց .
 առ. 'ի .
 Հ. Обыча-й. զՍովորութիւն . Обыча-и. զՍովորութիւնու .
 Գ. Обыча-емъ. Սովորութեամբ . Обыча-ями. Սովորութեամբք .
 Ն. о Обыча-ѣ. զՍովորութեանէ : о Обыча-яхъ. զՍովորութեանց :

Գ Ի Ց Ե Լ Ի Ք

55. ւ. Ի ստ առաջնոյն հոլովին անուանք շնչառ-
 րաց՝ յանգեալք 'ի Ի . որպէս злодѣи , չարագործ . со-
 ловей , սոխակ , ևն : Ի ստ երկրորդին հոլովին ա-
 նուանք անշնչից . որպէս покой , սենեակ . случаѣ ,
 առիթ . кофеѣ , խահլէ , ևն :

56. բ. Երկրորդին անուանք ածանցեալք 'ի դադ-
 մատական բառից յանգելոց 'ի Ի , փոխեն զտառն е
 'ի ѣ յամենայն հոլովս . ֆр . соловей 'ի բառէս славѣи ;
 սեռ . соловья , տր . соловью . ևն . յոր . ուղ . со-
 ловьи , ևն :

57. ք. Ս'իւստանկ անուանց անշնչից՝ յանգելոց 'ի
 Ի , եղ . սեռ . և գործ . յանգին 'ի ю 'ի հասարակ խօսս .
 ֆр . рои , պարք մեղուաց . սեռ . գործ . рою . бои ,
 մարտ , бою . клеѣ , սոսինձ , клею . յորոց վերայ
 եթէ զիցին նախդիրքս вѣ , на , առնուն սաստկա .

ցուցիչ շեշտս 'ի յանգս, դր. և՛ 600, на 600, 'ի մարտի :

58. ք. () օրինակ

Ղապանի անուանց յանգեցոյ 'ի Ե .

Ե .

Един. Ե .

Множ. 8 .

Ո .	Баран-б .	խոյ .	Баран-м .	խոյք .
Ս .	Баран-а .	խոյոյ .	Баран-овб .	խոյոյք .
Տ .	Баран-у .	խոյոյ, առ, 'ի .	Баран-амб .	խոյոյ, առ, 'ի .
Հ .	Баран-а .	չխոյ .	Баран-овб .	չխոյոյ .
Գ .	Баран-омб .	խոյով .	Баран-ами .	խոյովք .
Ն .	о Баран-б .	չխոյոյ :	о Баран-ахб .	չխոյոյք :

Един. Ե .

Множ. 8 .

Ո .	Стол-б .	Սեղան .	Стол-м .	Սեղանք .
Ս .	Стол-а .	Սեղանոյ .	Стол-овб .	Սեղանոյք .
Տ .	Стол-у .	Սեղանոյ, առ, 'ի .	Стол-амб .	Սեղանոյ, առ, 'ի .
Հ .	Стол-б .	չՍեղան .	Стол-м .	չՍեղան .
Գ .	Стол-омб .	Սեղանով .	Стол-ами .	Սեղանովք .
Ն .	о Стол-б .	չՍեղանոյ :	о Стол-ахб .	չՍեղանոյք :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Բ

59. Խ. Իստ առաջնոյն հոլովին անուանք չնշառ-
րաց . որպէս ангелб, հրեշտակ . челоѣбкб, մարդ .
граѣб, կոմս . другб, բարեկամ, ևն : Իսցց այլ-
ազգ լինին յանգեալքն 'ի ынб և 'ի ынб . զորոց
զինի (67) : Իսկ ըստ երկրորդին հոլովին անուանք
անչնչից՝ նովին յանգիւ . որպէս образб, օրինակ .
дворб, սրահ . законб, օրէնք . громб, արոտումն,
ևն :

60. Է. Ինուանք յանգեալք 'ի гб, жб, кб, хб,
чб, шб, щб, փոխեն զձայնաւորն ы 'ի и, ուր և
հանգիւրին . դր. недугб, հիւանդութի, недуга . ножб,
դանակ, ножи . полкб, խոււք, полки, ևն (48) :

61. Է. Ղոյական անուանց յանգեւոյ 'ի жб, чб,
шб, щб, եղ . գործիականն լինի емб, և յաք . սե .

мѣръмѣ еѣ. ѿр. мужь, шур. ѿр. мужей. јор. мѣл. мужей. мечь, шур. мечемь, мечей. овошъ, шур. јор. овоши, мѣл. овощей, ѿ :

62. 7. Լ'նուամբ անշնչից յանգեալք 'ի Դ, նաև հաւաքեալանք, և որք 'ի մէջ բերեն զնիւթ, զչափ, զժամանակ և զտեղի, յեղակի տեւականն յանգին 'ի a և 'ի y. ֆր. аиѣѢ, са, су, անիսոն. ашласѢ, са, су, կերպաս. полкѢ, ка և ку, խումբ. лѣѢѢ, са և су, անտառ. бархатѢ, та, և ту, ևն։ Լ'յոյ յետին յանգ՝ միայն յընտանի զրոյցս 'ի կիր ածի, և ոչ իսկ մարթ է վարեւ զկնի թուական անուանցս два, три, четыре. Երբեմն այսու եզերմամբ վարին 'ի նախ դրականն. ֆր. вѢ полкѢ կամ полку (672)։

63. Է • Լնուանք յանդեալք 'ի ԵԾԻ, ԵԿԻ, ՕԿԻ, Էրբ չունին նախընկեաց ձայնաւոր և զտառս և հանդերձ ձայնաւորաւ, 'ի հորովիլին կորուսանեն զտառս Ե, Օ. ԴՐ • ӨЩЕЦЬ, ӨЩЦА, հայր • АГНЕЦЬ, АГНЦА, գառն • САЗОКЬ, САДКА, ձկնարան, ևն : Լրտաբոյ Էն հետեւեալքն, ԵԱԳՐԵԾԻ, Ժիրանի • БЫГЛЕЦЬ, փախտեալ • ЖНЕЦЬ, հնձող, ևն : Լն և բազում այլայանդ ալնուանք, որք նոյնպէս կորուսանեն զնոյն տառս Ե, Օ. ԴՐ • ЛЕВЬ, ЛЬВА, առիւծ • ЛОБЬ, ЛБА, ճակատ • КОВЕРЬ, օժոց, ковра, ковру • КОР • КОВРЫ • ևն :

64. Գ. Ինուանք յանգեալք 'ի ԵԿԵ և 'ի ԵՄԵ Հանգեորձ նախընթաց ձայնաւորաւ, յամենայն հոլովս փոխեն զտառս Ե 'ի Ի ԳՐ. ԵՕԵՄ, սեռ. ԵՕԻՇԱ, մարտիկ. Եթէ նախընթաց լիցի Լ, փոխի 'ի Ե. ԳՐ. ԵՅԼԵՄ, նորընծայ. սեռ. ԵՅԼԵՇԱ, տր. ԵՅԼԵՄ, ևն : Սակայն յանգեալքն 'ի ԵՄԵ, ունին եզ. գոր. ԵՄԵ, և յոք. սեռ. ԵՄԵ. ԳՐ. ԵՕԵՄ, ԵՕՄԵՄ, ևն :

65. Է. 'Լախդրական հոլով անուանց ժամանակի և տեղւոյ, առնուն շէշտ 'ի հասարակ խօսս' երբ նախդիրն է ԵՆ, և на, ԳՐ. берѣхъ, արին, на берѣгѹ'. ԵՇԵՐԵՆ, երեկոյ, ԵՆ ԵШЕРѢ, līā :

66. ք. խն և անխանք, որպէս бокъ, глазъ,
 ախշ, lix, որոց յոք. ուղ. լինի бока, глаза, lix,
 փոխանակ լինելոյ бока, глаза, lix: խ են՝ որոց
 յոք. ուղ. լինի ья, և սեռ. ьевъ. գր. братья, եղ-
 բարդ. սեռ. брашьеvъ, ար. братьямъ, գոր.

братъями, *հախղ*. о братьяхъ: *խղ* другъ, *և* сынъ,
յար. друзья, сыновья. *սեռ*. друзей, синовей. *տր*.
друзьямъ, сыновьямъ, *և* :

67. Գ. () ընկ

Գոյախն անուանց՝ յոգեաց 'ի ան և 'ի ան.

ИНЪ.

Един. Եւ.

Множ. Յո.

Ռ.	Россіянин-б.	Ռուս .	Россія-е.	Ռուսը .
Ս.	Россіянин-а.	Ռուսի .	Россія-б.	Ռուսաց .
Տ.	Россіянин-у.	Ռուսի, առ, 'ի.	Россія-амб.	Ռուսաց, առ, 'ի.
Հ.	Россіянин-ա.	շՌուս .	Россія-б.	շՌուս .
Գ.	Россіянин-омб.	Ռուսաց .	Россія-амн.	Ռուսոր .
Ն.	Россіянин-ի.	շՌուսի .	о Россіян-ах.	շՌուսաց :

ЫНЪ.

Един. Եւ.

Множ. Յո.

Ռ.	Голицын-б.	Կալցին .	Голицын-м.	Կալցինը .
Ս.	Голицын-а.	Կալցինի .	Голицын-ыхб.	Կալցինաց .
Տ.	Голицын-у.	Կալցինի, առ, 'ի.	Голицын-ымб.	Կալցինաց, առ, 'ի.
Հ.	Голицын-ա.	շԿալցին .	Голицын-ыхб.	շԿալցինս .
Գ.	Голицын-ымб.	Կալցինաց .	Голицын-ыми.	Կալցինոր .
Ն.	о Голицын-и.	շԿալցինի .	о Голицын-ыхб.	շԿալցինաց :

Գ Ի Յ Ե Լ Ի Գ

68. Խ. Րոստ առաջնոյն հորովին անուանը, որը
'ի մէջ բերեն զազգ, զաստիճան, վիճակ և զհաւատս
անձանց . Գր. римлянинъ, հռովմայեցի . дворянинъ,
ազնական . мѣщанинъ, գուեհիկ . лютеранинъ, լու-
տերական, *և* :

Րոստաբոյ են կանոնիս՝ воинъ, զորական, յար .
воины . սեռ . воиновъ. господынъ, տէր . յար . гос-
пода, սեռ . господъ. Ташаринъ, (Ժ)աթար, յար .
Ташары, սեռ . Ташаръ. хозяинъ, տանուտէր . յար .
хозяева, սեռ . хозяевъ, ևն :

69. Զ. Ռոստովի երկրորդին հրովին անուանե քա-
ղաքաց և մարդկան՝ յանգեալք ՚ի ան, ան, ան,
овн, скн, цкн, ևն . Գր. Ростовн, Ռոստով . То-
больскн, (Թոպոլք . Азовн, ևն : Սակայն որք ունին
՚ի յանգս г, к, ж, х, г, ш, щ, փոխեն զտառս ы
՚ի և յամենայն եզերմունս, ուր և պատահի . Գր.
Тобольскн, եզ . գոր . Тобольскнн (60) : Սյապէս
հրովին և մականուանք՝ յանգեալք ՚ի ան, ան.
Գր. Орловн, Салшыковн, Чернышевн, ևն :

70. 7. () Երևակ

[illegible]

b.

Един. 62.

Множ. 8-й.

П. Цар-ъ.	Цар-я.	Цар-я.	Цар-ей.
У. Цар-я.	Цар-ю.	Цар-ей.	Цар-ей.
З. Цар-я.	Цар-ю.	Цар-ей.	Цар-ей.
Ф. Цар-емъ.	Цар-ю.	Цар-ей.	Цар-ей.
Ц. о Цар-ѣ.	Цар-ю.	Цар-ей.	Цар-ей.

Един. 12.

Множ. 3-й.

П. Корабл-ъ. *ʃʊml.* Корабл-ж. *ʃʊmlʲɐ.*
 У. Корабл-я. *ʃʊmlɐ.* Корабл-ей. *ʃʊmlɐj.*
 S. Корабл-ю. *ʃʊmlɐ, ʃʊmlʲɐ.* Корабл-яхъ. *ʃʊmlɐx, ʃʊmlʲx.*
 З. Корабл-ъ. *ʃʊml.* Корабл-н. *ʃʊmlɐn.*
 Қ. Корабл-емъ. *ʃʊmlɐm.* Корабл-яхи. *ʃʊmlɐxʲ.*
 ʃ. о Корабл-ѣ. *ʃʊmlɐ:* о Корабл-яхъ. *ʃʊmlɐxʲ:*

ጥ ገ ሰ ፔ ሊ ገ ቁ

71. ան. ի. Բստ առաջնոյն հոլովին ամենայն արական անուանք շնչաւորաց՝ յանգեալք ՚ի Ե. դր. вожде, առաջնորդ. вперѣ, կինճ. благадѣтель, բարեգործ, ևն : Եւ ըստ երկրորդին հոլովին արական անուանք անհնչից. որպէս камень, քար. якорѣ, խարխիւ, ևն : Բայց անուանք ինչ ունեւով գտառւ ւ, օր. ՚ի

Հոլովին կորուսանեն. օր. день, օր, днѣ : огонь,
հուր, огня, ևն :

72. ք. խն և անուանք՝ որոց յը. ուղ. եղերի 'ի և
և 'ի ԵԱ. օր. князь, խնան, князи և князья. ка-
мень, камни և камня, ևն : խ. են՝ որոց յը. սեռ.
յանդի 'ի ԵԵԾ. օր. уголь, ածուխ. յը. уголья.
սեռ. угольев. ևն :

73. Է. () ընկալ

Չկորսան անուանք՝ յանգեցոյ 'ի Ե, և 'ի ԷԵ.

Է.

Един. Ե.

Множ. Ե+.

Ո.	Անց-Ե.	Երես.	Անց-ա.	Երեսք.
Ս.	Անց-ա.	Երեսոյ.	Անց-Ե.	Երեսոց.
Տ.	Անց-ս.	Երեսոյ, առ. 'ի.	Անց-ամԵ.	Երեսոց, առ. 'ի.
Հ.	Անց-Ե.	Էրես.	Անց-ա.	Էրեսո.
Գ.	Անց-ԵմԵ.	Երեսով.	Անց-ամԷ.	Երեսոք.
Ն.	օ Անց-Ե.	Էրեսոյ :	օ Անց-ԵԵ.	Էրեսոց :

Է Է.

Един. Ե.

Множ. Ե+.

Ո.	ՄեծԷԷ-Ե.	Վարկ.	ՄեծԷԷ-Ե.	Վարկք.
Ս.	ՄեծԷԷ-Ե.	Վարկի.	ՄեծԷԷ-Ե.	Վարկոց.
Տ.	ՄեծԷԷ-Ե.	Վարկի, առ. 'ի.	ՄեծԷԷ-ԵմԵ.	Վարկոց, առ. 'ի.
Հ.	ՄեծԷԷ-Ե.	Վարկ.	ՄեծԷԷ-Ե.	Վարկո.
Գ.	ՄեծԷԷ-ԵմԵ.	Վարկով.	ՄեծԷԷ-ԵմԷ.	Վարկոք.
Ն.	օ ՄեծԷԷ-Ե.	Վարկոց :	օ ՄեծԷԷ-ԵԵԵ.	Վարկոց :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Բ

74. ան. իստ առաջնոյն հոլովին ամենայն չէզո-
քականք՝ յանգեալք 'ի Ե հանգերձ նախն թաց բա-
ղաձայնիւ, բաց 'ի յառաջականաց յանգեցոց 'ի
ԷԵ (77). օրինակ. солнце, արև. сердце, սիրտ. ևն :
Իստ երկրորդին հոլովին ամենայն վերացեալ չէ-
զոքական անուանք՝ յանգեալք 'ի ԷԵ, որպէս бытие,
գոյութիւն. здание, շինուած, ևն :

75. ք. խն անուանք յանգեալք 'ի ԵԵ, ԼԵ, ԵԵ,

որոց եղ. ան. յանդի 'ի. я, որ. 'ի ю. և նախորդական' 'ի в. գր. море, ծով, моря, морю, о морѣ. жальє, դատիկան, жальє, жалью, о жальѣ. ևն :

76. Կ. Ինչանց յանդելոց 'ի ье, յոր. սեռ. յանդի 'ի ьев. գր. жальє, жальєв. Իսկ որոց եղերին 'ի це հանդերձ նախընթաց բաղաձայնիւ, որ պէս сердце, յոր. սեռ. լինի сердце, սակայն со- нце լինի солнцев.

77. Կ. () լինակ

Ինչպիսի անունաց՝ յանգելոց 'ի ще.

Ще.

Един. Եւ.

Множ. Յո.

Ո. Парич-е.	Մանկ.	Парич-и.	Մանկուիք.	} Парич-.
Ս. Парич-ա.	Մանկան.	Парич-ей.	Մանկանց.	
Տ. Парич-у.	Մանկան.	Парич-амн.	Մանկանց,	
	առ. 'ի.		առ. 'ի.	
Հ. Парич-ա.	չՄանկ.	Парич-ей.	չՄանկուիք.	
Գ. Парич-եմ.	Մանկամբ.	Парич-амн.	Մանկամբք.	} Парич-.
Ն. о Парич-ѣ.	չՄանկանէ.	о Парич-ахб.	չՄանկանց.	

Един. Եւ.

Множ. Յո.

Ո. Домич-е.	Տուն.	Домич-я.	Տունք.	} Домич-.
Ս. Домич-ա.	Տան.	Домич-ей.	Տանց.	
Տ. Домич-у.	Տան, առ,	Домич-амб.	Տանց, առ,	
	'ի.		'ի.	
Հ. Домич-е.	չՏուն.	Домич-и.	չՏունք.	
Գ. Домич-եմ.	Տամբ.	Домич-амн.	Տամբք.	} Домич-.
Ն. о Домич-ѣ.	չՏանէ.	о Домич-ахб.	չՏանց.	

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Գ

78. և. Իստ առաջնոյն հոլովին ամենայն առաւ տական դոյականք շնչաւորաց, որպէս мужичище, старичище, ալւոր. ևն : Իսկ երկրորդին հոլովին անշունչ առատականք, որպէս дворище, մեծ սրահ. столоище, մեծ սեղան, և այլն :

79. ք. Լ'առական անուանք ածանցեալք 'ի չէ-
ղորականաց, 'ի յոր . ուղղականն եղերին 'ի ա. քր .
лице, երես, личице, ստուար երես. յոր . ուղ .
личища, ևն :

80. Է. () րինակ

Չէղորական անուանք՝ յանգեւոյ 'ի օ .

Օ .

Един . Եւ .

Множ . Յ . + .

Ո .	Зеркал-օ .	Հայերի .	Зеркал-ա .	Հայերիք .
Ս .	Зеркал-ա .	Հայերւոյ .	Зеркал-ի .	Հայերեաց .
Տ .	Зеркал-у .	Հայերւոյ , առ .	Зеркал-ամ .	Հայերեաց , առ . 'ի .
Հ .	Зеркал-օ .	չՀայերի .	Зеркал-ա .	չՀայերիս .
Գ .	Зеркал-ом .	Հայերեալ .	Зеркал-ам .	Հայերեզք .
Ն .	о Зеркал-ѣ .	չՀայերւոյ :	о Зеркал-ах .	չՀայերեաց :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

81. ան . Լ'ստ առաջնոյն հոլովին ամենայն չէղո-
րական անուանք՝ յանգեալք 'ի օ , բայց 'ի նուազա-
կանաց (84) . քր . дѣло , գործ . слово , բառ . ևն :
'Լ'ա և ամենայն վերացեալ անուանք՝ յանգեալք 'ի
օ , որք են չէղորականք . որպիսի են достоинство ,
արժանապատուութի . правительство , կառավա-
րութիւն , ևն :

82. ք . Լ'նուանց յանգեւոյ 'ի օ յետ կրկին բա-
ղաձայնից , յոր . սեռականք առնուն е , կամ օ .
եթէ 'ի տեղի միոյ բաղաձայնի լիցի է , նոյնպէս առ-
նուն ումանք е , և այլք օ , 'ի մէջ կրկին բաղաձայ-
նից . քր . весло , թի , յոր . սեռ . веселъ . кольцо ,
մատանի , колецъ . окно , լուսամուտ , оконъ . пись-
мо , նամակ , писемъ . сукно , չուխայ , суконъ . суд-
но , նաւ , суденъ , ևն : Լ'յլազգ լինին հետեւեալքն ,
гнѣздо , բոյն , гнѣздъ . горло , որկոր , горлъ . ды-
шало , զեկ , дышалъ . масло , ձէթ , маслъ . реме-
сло , արուեստ , ремеслъ . число , թիւ , числъ կամ

83. 7. Հուսկ յետոյ, небо, երկինք, 'ի յոր. լի-
նի небеса. Դудո, հրաշք, чудеса. օկո, աչք, օտկ
օчеса (ըստ Ղազմ.). ухօ, ականջ, ушиկ ушеса (ըստ
Ղազմ.) дерево, ծառ, деревья և деревья. крыло,
Թկ, крылье և крылья. փոխնօ, կոտոր փայտի,
полѣнья. перо, փետուր, перья. судно, նավ,
суда.

К О.

100

Множ. В+.

Един. 62. Множ. 8-я.

Множ. 8-ф.

ԳԻՏԵԼԻՑ

86. Թ. Նուազական անուանք՝ յանդեալք՝ի քօ,

86. Թ. 'Երևազական անուանք' յանգեալք'ի ԿՕ,

'ի յոք . ուղղական՝ յանդին 'ի քы . և որք ածանցին
'ի չեղորականաց , 'ի յոք . ուղ . յանդին 'ի а և 'ի
ы . ֆр . зеркало , հայելի . նուաղ . зеркальцо , փոքրիկ
հայելի . յոք . ուղ . зеркальца , կամ зеркальцы .

Склоненіе шрешее .

Երրորդ եղանակ հոլովան .

87 . Ըստ երրորդ եղանակիս հոլովին ամենայն
չեղորական անուանք՝ յանգեալք 'ի я և 'ի а .

88 . ւ . () րինակ

Չեղորական անուանք՝ յանգեալ 'ի я .

Я .

Един. Եւ .

Множ. Յ .

Ո .	Врем-я .	ժամանակ .	Врем-ена .	ժամանակք .
Ս .	Врем-ени .	ժամանակի .	Врем-ениб .	ժամանակաց .
Տ .	Врем-ени .	ժամանակի , առ , 'ի .	Врем-ениамб .	ժամանակաց , առ , 'ի .
Հ .	Врем-я .	չժամանակ .	Врем-ена .	չժամանակս .
Գ .	Врем-ениамб .	ժամանակաւ .	Врем-ениами .	ժամանակզք .
Ն .	о Врем-ени .	չժամանակէ .	о Врем-ениахб .	չժամանակաց :

Един. Եւ .

Множ. Յ .

Ո .	Цып-я .	վառեակ .	Цып-яша .	վառեակք .
Ս .	Цып-яши .	վառեկի .	Цып-яшиб .	վառեկաց .
Տ .	Цып-яши .	վառեկի , առ , 'ի .	Цып-яшамб .	վառեկաց , առ , 'ի .
Հ .	Цып-я .	չվառեակ .	Цып-яша .	չվառեակս .
Գ .	Цып-яшемб .	վառեկաւ .	Цып-яшамы .	վառեկզք .
Ն .	о Цып-яши .	չվառեկէ .	о Цып-яшахб .	չվառեկաց :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

89 . ւ . Ըստ առաջնոյն հոլովին չեղորականք՝
յանգեալք՝ 'ի мя . որպէս . имя , անուն . знамя ,
գրօշակ . сѣмя , սերմն , ևն : Իսկ ըստ երկրորդին՝ ա-
նունք փոքրիկ կենդանեաց՝ յանգեալք 'ի я . որ-

պէս ося, աւանակ . ягня ; գառն . ԴԻՊԻԱ , մանկիկ ,
ԼՆ . Ուր յոքնակի ուղ . Լ հայց . միակերպ լի-
նին :

90 . ք . Լ'նուն ԴԻՊԻԱ փոփոխմամբ իմն հոլովի 'ի
յոք . այսպէս . ԴՅՊԻ , սեռ . ԴՅՊԵՅ , որ . ԴՅՊԻԱՄԲ ,
ՀՅ . ԴՅՊԵՅ , գոր . ԴՅՊԻԱՄԻ , նախ . օ ԴՅՊԻԱԽԲ .

91 . ք . () րինակ

Չերդան անուանց , յանգեալ 'ի ա .

Ч А .

Един. ԵՂ .

Множ. ՅԻ .

Ո .	Օտրոչ-ա .	Մանկիկ .	Օտրոչ-աշա .	Մանկիկե .
Ս .	Օտրոչ-աշի .	Մանկան .	Օտրոչ-աշԲ .	Մանկանց .
Տ .	Օտրոչ-աշի .	Մանկան ,	Օտրոչ-աշամԲ .	Մանկանց , առ ,
		առ , 'ի .		'ի .
Հ .	Օտրոչ-ա .	չՄանկիկ .	Օտրոչ-աշա .	չՄանկիկս .
Գ .	Օտրոչ-աշեմԲ .	Մանկամբ .	Օտրոչ-աշամի .	Մանկամբ .
Ն .	օ Օտրոչ-աշի .	չՄանկանէ : օ Օտրոչ-աշաԽԲ .	չՄանկանց :	

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

Իստ այսմ հոլովին անուանք փոքրիկ շնչաւորաց .
որպէս овца , գառնեակ , лѣ :

Склонение четвертое .

Չորրորդ եղանակ հոլովան .

92 . Իստ չորրորդ եղանակիս հոլովին ամենայն
իդական անուանք , յանգեալ 'ի Ե .

Ь.

() ըրինակ .

Един. Եւ .

Множ. Եւ .

Ո.	Лошад-ъ.	Ձի .	Лошад-и.	Ձիք .
Ս.	Лошад-и.	Ձիոյ .	Лошад-ей.	Ձիոց .
Տ.	Лошад-и.	Ձիոյ, առ, 'ի .	Лошад-ямъ.	Ձիոց, առ, 'ի .
Հ.	Лошад-ъ.	չՁի .	Лошад-ей.	չՁիս .
Գ.	Лошад-իւ, էւ .	Ձիով .	Лошад-ями.	Ձիովք .
Վ.	о Лошад-и.	չՁիոց .	о Лошад-яхъ.	չՁիոց :

Един. Եւ .

Множ. Եւ .

Ո.	Добродѣтел-ъ.	Աւարի.	Добродѣтел-и.	Աւարիս .
Ս.	Добродѣтел-и.	Աւարի.	Добродѣтел-ей.	Աւարիս .
Տ.	Добродѣтел-и.	Աւարի.	Добродѣтел-ямъ.	Աւարիս .
Հ.	Добродѣтел-ъ.	չԱւարի.	Добродѣтел-и.	չԱւարի .
Գ.	Добродѣтел-իւ, էւ .	Աւարի.	Добродѣтел-ями.	Աւարիս .
Վ.	о Добродѣтел-и.	չԱւարի .	о Добродѣтел-яхъ.	չԱւարի .

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք .

93. ւ . Բայտ առաջնոյն հորովին իգական ա-
նուանը շնչաւորաց՝ յանգեալք 'ի Ե . որպէս свекровь ,
զորանչ . стерлядь , սղոցաձուկն , եւ : Բայտ եր-
կրորդին անուանը անշնչից 'ի նոյն յանգ . որպէս
спрасть , կիրք . честь , պատիւ . եւ : Սակայն 'ի
հասարակ զրոյցս՝ եզ . գործիականն յանգի 'ի Եւ .
սլստի միօրինակ ասի лошадию և лошадыю . ложь ,
ажн , ложью . любовь , любяи , любовью . лесъ ,
лѣснн կամ лесни .

94. ք . Բնականս масть , մայր . дочь , դուստր , սեռ .
տր . և յոր . ընին матери , дочери , գործ . матеръ-
ю , дочерью , եւ : Բայտ Դաղմ . ուղ . матеръ .
կոչ . масть , կամ матери , եւ :

95. ֆ . Գոյական անուանը յանգեալք 'ի жь ,

чь, ть, щь, 'ի յը. տր. յանգին 'ի ամ, և 'ի
 գործ. ամ. գր. ночь, գիշեր, ночам, ночам.
 вещь, իր, вещам, вещам.

ՅՕԴՈՒԱԾ ԵՐԿՐՈՐԴ

О Свойствахъ именъ существительныхъ.

{Հաղափա յարկութեանց Գոյականաց .

96 . {Յատկութիւն ասելով իմանամք մասնաւորապէս զորպիսութիւն և զկերպ կազմութեան և փոփոխութեան անուան ինչ. որ ընդհանրապէս կու չի Պարագայ . և ըստ յատկութեան լեզուին Ուսաց բաժանի 'ի Սեռ, Родъ . 'ի Թիւ, Число . 'ի Հոլով, Падежъ . 'ի Հոլովումն, Склонение . և 'ի Ձև, Вѣдъ .

Родъ . Սեռ .

97 . Սեռն յայտ առնէ, թէ այս ինչ անուն արական իցէ թէ իգական, չէզոք թէ հասարակ . ուստի սեռն 'ի չորս վերածի . Իրական, Мужескiй . Իգական, Женскiй . Չէզոք, Среднiй . Հասարակ, Общiй .

Իմենայն անուանք արական շնչաւորաց, և որք պատշաճին նոցա՝ են արական . և ամենայն անուանք իգականաց, և որք պատշաճին նոցա՝ են իգական . իսկ անուանք անշունչ իրաց՝ են չէզոք, ընդհանրապէս առեալ : Իպա նախ՝ ամենայն անուանք՝ որք ցուցանեն ոչ միայն զարուս, այլև զարժանապատուութիւն և զվիճակ արանց, են արականք : Երկրորդ՝ որք ցուցանեն զանձինս, զարժանապատուութիւն և զվիճակ կանանց՝ են իգականք : Երրորդ՝ առատական և նուազական անուանք ածանցեալք յարականաց՝ յինչևիցէ յանգս, են արականք :

Իւրդ՝ ամենայն անուանք Ուսաց՝ յանգին 'ի մի 'ի հետեւեալ ձայնաւորաց, а, е, ѣ, о, ъ, ы, я .

Լ անոն Խ .

98. Ղոյական անուանք՝ յանգեալք 'ի հ և 'ի Ե ,
են արականք . զր . обычай , սովորութիւն . слу-
чай , առիթ . домъ , տուն . барабанъ , թմբուկ ,
և և (54) :

Լ անոն Է .

99. Ղոյական անուանք յանգեալք 'ի ա , է , я , են
իգականք . զր . похвала , գովեստ . слава , փառք .
добродѣтель , առարինութիւն . любовь , սէր . земля ,
երկիր . буря , փոթորիկ , և և (49) :

Լ անոն Դ .

100. Ղոյական անուանք յանգեալք 'ի е , о , են
էէզոք . զր . сердце , սիրտ . писаніе , գրուած . золо-
то , ոսկի . имущество , ստացուած , և և (73) :

Լ անոն Դ .

101. Հասարակ անուանք՝ միով և եթ . յանգիւ է
զի վարին արական , և է զի վարին իգական . զր .
ворожея , կախարդ , կախարդուհի . невѣжа , տխմար
այր և կին . чадоубійца , որդէսպան արու և էգ ,
և այլն :

Լ անոն Ե .

102. Լրական անուանք՝ յանգեալք 'ի ынъ , енъ ,
узъ , եթէ փոխեալ զայն յանգեսցին 'ի ка , և յանգն
акъ փոխեսցի 'ի ачка , լինին իգական . զր . Рос-
сіянинъ , Ռուս , Россіянка , Ռուս կին . Прусакъ ,
Պուսակ , Прусачка , Պուսակ կին . Французъ , Ղաղ-
չիացի , Французенка , Լին գաղղիացի , և և :

Լ անոն Զ .

103. Լնուանք ինչ արականք՝ փոխեալ զյանգն

ին՝ ի քա, լինին իգականք . զք . дворянинъ , ալր
ազնուական, дворянка, ազնուակհի : լստ այսմ՝ և
հետեւեալքն . ար . хозяинъ , իգ . хозяйка , ար .
баринъ , իգ . бариня . ար . господинъ , իգ . госпожа .
ար . павлинъ , իգ . пава . ևն :

Երեսներ Է.

104 . Լրականայանք 6Ե, ԵԵ, ԴԵ, ԴԵ, ԼԵ, ԴԵ,
ԵԵ, փոխեալք ի քա, և ԽԵ ի քա, լինին իգա-
կանք . զք . сосѣдъ , դրացի, сосѣдка, կին դրացի :
լստ այսմ՝ և հետեւեալքն . ար . оселъ , իգ . осла-
ца , ար . свекоръ , իգ . свекровь . ար . графъ , իգ .
графиня , ար . офицеръ , իգ . офицерша . ար . мас-
теръ , իգ . мастерица . ար . царь , իգ . царица .
ար . старикъ , իգ . старуха , ևն :

105 . Լադառոցութեան Ե . Լն անուանք յանգեալք
՝ ի մյա, որք են չէզորք . զք . время , ժամանակ . Եմյա,
անուն, ևն (88) :

Է . Լնունս Դմյա, զաւակ, և անուանք փորրիկ
կենդանեաց յ յանգիւ . են չէզորք . զք . телѣ , որթ
փորրիկ . порося , խոզորակ , ևն (90) :

106 . Դ . Լն և անուանք բազում՝ յանգեալք ի
ն , այլ են արականք . զորս դնեմք ի կարգիս .

Լրականի բախանայանք .

Алшарь . ալիւար . Լորան .

Апрѣль . ափրէլ . Լպրիլ .

Бересень . պերեսէն , Եմյա . Լր ինչ արարեալ ի
կեղեղոյ սպիտակ ծառոյն .

Воршь . պորի . Շրթունք նաւու .

Бредень . պրէն . Տեսակ ինչ գործուոյ կառափ-
ման, և վարմի :

Букварь . պուկար . Լրբէնարան .

Вексель . վէքսէլ . Սուրհակ .

Вихрь . վիւրի . Սրբիկ . յորձանք .

Волдырь . վոլդի . Խաղաւարտ .

Вопль . վոփլ . Ղաղակ .

Гвоздь . . .	շվեղ .	Բւեռ .
Генварь .	դեմիւն .	Յունվար .
Глаголь .	ղաղկ .	Լայս տառ Դ .
Голень .	դոկն .	Լիւր .
Гребень .	դաւակն .	Սանտր .
Груздь .	դաւակն .	Բոյս ինչ .
День .	օրն .	Օր .
Декабрь .	դեկտեմբր .	Դեկտեմբեր .
Деготь .	դեղօք .	Չիւթ .
Дождь .	բոժոյ .	Դնձր .
Желудь .	ժելուդ .	Խոզակաղին .
Збишень .	զբիւն .	Բուկի ինչ .
Звѣрь .	զվեր .	Գաղան .
Имень .	ինն .	Իւնն լիճ .
Инбирь .	ինբեր .	Կոճասղպեղ .
Іюнь .	իյուն .	Յունիս .
Іюль .	իյուլ .	Յուլիս .
Калачь .	խալչ .	Բոլորակաձև հաց .
Календарь .	խալենար .	Օրացոյց .
Камень .	խմն .	Քար .
Кашель .	խաշ .	Հազ .
Кипень .	քիփն .	Բին ջերմաջրոյ .
Кисель .	քիսել .	Խիւս ինչ տղայոց .
Кисшень .	քիսն .	Խրաց ինչ կօշկաց .
Ключь .	խլիւ .	Բանալի .
Когошь .	քոգօք .	Սաղիւ .
Козырь .	քոչեր .	Երես հողաթափի .
Колодезь .	քոլոդեզ .	Ջրհոր .
Комель .	քոմել .	Օխնելոյզ .
Конопель .	քոնօփել .	Կանեփ .
Конь .	քոն .	Երիւար .
Копешень .	քոփեմն .	Կապարա .
Корабль .	քոմակ .	Լաւ .
Корень .	քորն , րня .	Լրմատ .
Косарь .	քոսար , րя .	Սակր .
Костыль .	քոսել , я .	Սահակ .
Кочень .	քոչն .	Կաղամբ .
Кошель .	քոշել , шля .	Սան .
Кремень .	քրեմն , мня .	Գալախազ .

Кремль . քրէմլ .
 Крендель . քրէնքէլ .
 Крушень . քրոնէն .
 Кубарь . քուպար , я .
 Куль . քուլ , я .
 Лагерь . լաղէր , я .
 Лапоть . լափօթ .
 Ларь . լար .
 Лежень . լէժէն .
 Ливень . լիվէն .
 Локошь . լոքօթ , կթя .
 Ломоть . լոմօթ .
 Лосось . լոսօս .
 Лучь . լուչ .
 Мечь . մէշ .
 Мишкаль . միշկալ .
 Монастырь . մոնասթէր .
 Мячь . մեալ .
 Нашатырь . նաշաթէր .
 Ногошь . նոգօթ , гпя .
 Ноябрь . նոյեմպր .
 Огонь . օղէն .
 Октябрь . օքթեմպր .
 Окунь . օքոն .
 Орать . օրար .
 Панцырь . քանյըր , я .
 Пень . քէն , пня .
 Перечень . քէրէն .
 Перстень . քէրսթէն .
 Пламень . քլամէն .
 Племень . քլէմէն .
 Полоть . քալօթ .
 Попользень . քօթօլյոթէն .
 Поршень . քօռշէն .
 Пролежень . քոլօթէն .
 Пузырь . քուշէր , я .
 Пустырь . քուսթէր .
 Пушь . քուշ .
 Ревень . րէվէն , вня .

Կերքնաբերդ .
 Կարկանդակ ինչ .
 Սրբիկ .
 Պտուտակ .
 Վուրձ .
 Բանակ .
 Հողաթափ 'ի կեղեւոյ .
 Երկը ընդեղինաց .
 Հեծան .
 Տարափ .
 Երմունկն .
 Կոտորակ հացի .
 Կարմրախայտ ձուկն .
 Շառաւիղ արեւու .
 Սուր .
 Կտաւ նուրբ .
 Սենաստան .
 Ղնտակ խաղի .
 Ենուշադր .
 Եղունգն .
 Եյեմբեր .
 Հուր .
 Հոկտեմբեր .
 Ձուկն ինչ .
 Ուրար .
 Օրահ .
 Երմն .
 Համառօտութիւն .
 Ստանի .
 Բոց .
 Յանկապատ ոստոց .
 Դատարկավայր .
 Թուռուն ինչ .
 Տրեխ .
 Սէրք ինչ .
 Փամբուշտ .
 Դատարկավայր .
 Ղանապարհ .
 Խաչնդեղ .

Ремень.	բեմեյ, մնյ.	խրաց.
Рубль.	ռուպլ.	Րոբալի՝ դրամ.
Руль.	ռուլ, я.	Ղեկ.
Сбийень.	սպիբեյ.	Րմպելի ինչ.
Стибень.	ստիբեյ.	Սպիրտակ հաց ինչ.
Сентябрь.	սենյեմբր.	Սեպտեմբեր.
Словарь.	սլովար.	Րառարան.
Смазень.	սմազեյ.	Կեղծքար.
Срѣзень.	սրեզեյ.	Պատառ կեղևոյ հացի.
Стебель.	սթեբել, бля.	Շիւղ.
Стихарь.	ստիխար, я.	Շապիկ.
Сухарь.	սուխար, я.	Պաքսիմաս.
Туфель.	թուֆել, фля.	Սուճակ.
Уголь.	ուղուլ, я.	Մծուխ.
Угорь.	ուղոր, гря.	(Ճաճուկն.
Февраль.	ֆեվրալ.	Փետրվար.
Финиаль.	ֆինիլ.	Պատրոյդ.
Фонарь.	ֆոնար, я.	Լապտեր.
Хмель.	խմել,	Խոտ ինչ վան հացի.
		բաղեղն.
Хрусталь.	խրոսթալ, я.	Սանակն, բիւրեղ.
Шашень.	շաշեյ, шня.	Ստանաւոր ինչ.
Щавель.	շավել, я.	Թրթնջուկ խոտ.
Щебень.	շեբեյ, бня.	Րեկորք.
Якорь.	յակոր, я.	Խարխալ.
Яншарь.	յանշար.	Սաթ.
Ячмень.	յաշմեյ.	Սարսակ :

Число. Թիւ.

107. Թիւն յայտ առնէ զմիութիւն և զբազմութիւն անուանց՝ և բաժանի յերկուս՝ առաջինն ասի Единственное, Եզական. և երկրորդն՝ Множественное, Երբնական : Եզականն ցուցանէ, թէ այս ինչ անուն է մի միայն, որով և ասի եզ. իսկ յերբնականն ցուցանէ զբազմութիւն առարկայից. որով և կոչի բազմաւորական :

Երբ ամենայն անուանք թէ գոյականք և թէ ածականք, թէ արականք, և թէ իգականք նա և

չեղբք՝ փոփոխեն զվերջին տառս 'ի յղջնականն :
 Ուստի յանգեալքն 'ի ա , я , սովորաբար փոխին 'ի
 ы , н (47) . որպէս և յանգեալքն 'ի ь (54) : Իսկ
 այլք այլազգ լինին , որպէս ակներե տեսանի 'ի
 կարգս հորովից . տես անդ (83) :

108 . Յայտ է ն . զի յատուկ անուանք չունին
 յղջնական , այլ են մի միայն : ք . Օ ի հաւաքական
 անուանք՝ եղական ձայնիւ պարունակեն զբազում
 անհատս . քր . եղական ձայնս полкѣ , խումբ , ունի
 ընդ իւրեւ զբազում զօրականս . և անունս лѣсѣ ,
 անտառ , ցուցանէ զբազում ծառս 'ի միասին : ք .
 Օ ի անուանք յորջորջականք , որպիսի են անուանք
 մետաղաց ինչ և առաքինութեանց , յաւէտ եղակի
 վարին առ Ուսս , քան թէ յղջնակի : Գոն և բա-
 զում անեղականք որպէս 'ի մեզ նոյնպէս առ Ուսս ,
 որոց եղականք չեն 'ի գործածութեան . քր . воро-
 ша , դուրք , плевелы , որոմն , ևն :

Падѣжъ . Հորով .

109 . Հորովն յայտ առնէ զգարձումն կամ գիտ-
 փոխութիւն անուանց և դերանունաց՝ ըստ՝ այլ
 և այլ վերջաւորութեանց , ընդունելով 'ի սկիզբն
 և 'ի վերջն տառս ինչ : Ի՞յսպիսի հորովք՝ ըստ ու-
 թոյմանս Ուսս Վերթողաց՝ եօթն են (43) . այլ կու-
 չականն նոյն գոլով ընդ ուղղականին , մեք եղաք
 վեց (47) :

110 . ն . Именищальный , Ինանական կամ Ուղ-
 ղական . որ ուղղակի առանց փոփոխման անուանէ և
 նշանակէ զանձն կամ զիրն . ուստի ուղղապէս պա-
 տասխանէ հարցմանս кто , что ? ով , զի՞նչ . օ-
 րինակ . (49) Кто создалъ міръ ? Ով ստեղծ զաշ-
 խարհ , (պէ) Богъ . Ի՞ճ : Ինունս Ի՞ճ է ուղղական
 և անփոփոխ :

111 . ք . Родившійся , Սերական , որ ցուցանէ
 զվերաբերութիւն միոյ անձին կամ իրի առ այլ . և
 թէ որոյ իցէ այն՝ յայտ առնէ , պատասխանելով
 հարցմանս чей , կամ чего ? ոյր , որոյ . օրինակ .

(հ) Կե մի՞ր՝ սեյ твореніе? Որո՞յ արարած է այս աշխարհ. (դ) Бога. ԲՅ:

112. Դ. Дамелъный, Տրակն, որ նշանակէ, թէ որո՞ւմ հատուցանելի է և տալի է կամ ընծայելի զանձն, կամ զիրն՝ պատասխանելով հարցմանս Կոմս, Կեմս? որո՞ւմ, ում. օրինակ. (հ) Кому она была обручена? Որո՞ւմ խօսեցեալ էր նա. (դ) Святому Іосѣу. Սրբոյն Հովսեփայ:

113. Դ. Винительный, Հայտն. որ նշանակէ զներդործութիւն իրիք ՚ի վերայ այլոց՝ և ցուցանէ հայցել և խնդրել զինն՝ պատասխանելով հարցմանս Կոմս, Կեմս? զո՞վ, զի՞նչ. օրինակ. (հ) Кого онъ употребилъ? Օ՞վ ՚ի կիր էարկ. (դ) Моисея, զՄոսէս:

114. Ե. Звательный, Կոչական. որ ցուցանէ կոչել զանձն կամ զիրն, առ որ է բանն. առ նոյն գոլով ընդ ուղղականին, Վերթողք Ուսուց միանգամայն հոլովէն այսպէս. имен. зватн. ուղղական և կոչական՝ человекъ, մարդ, ևն: Սակայն այս հոլով յաճախ վարի հանդերձ օ! միջարկութեամբ. օրինակ. о сребролюбіе! ո՞րծաթսիրութի:

Եւ և յընտիր շարդորութիւնս կոչական ինչ ինչ բառից է զի լինի ըստ յունականին. այսպէս ուղ. Богъ, կոչ. Боже Ի՞ճ. ուղ. Христосъ, կոչ. Христе! ո՞վ ՎՅ. ուղ. отецъ, կոչ. отче! ո՞ հայր. ո. сынъ, կ. сыне! որդեակ. ևն: Եւ է զի վերջանայ ՚ի и, о, ю. օրինակ. о. Господь, կ. Господи! ո՞ Տէր, ո. владыка, կ. владыко! ո՞վ տէր. ո. дѣва, կ. дѣво! ո՞վ կոյս. ո. Царь, կ. Царю! ո՞վ արքայ. ո. утѣшитель, կ. утѣшителю! ո՞վ մխիթարիչ, և այլն:

115. Զ. Творительный, Գործական. որ ցուցանէ զանձն ընդ ումբ, կամ զիրն ընդ գործեօք, և ՚ի ձեռն իրիք եղեալ՝ պատասխանելով հարցմանս ԿԵՄԻ, ԿԵՄԻ? որո՞վ, ի՞նչ. օրինակ. (հ) Чѣмъ онъ лѣчается человекъ отъ прочихъ животныхъ? Ի՞նչ զանազանի մարդ յայլոց կենդանեաց. (դ) Разумомъ, Բանիւ:

116. Է. Предложный, 'Իտերդակ. որ ցուցանէ զենթակայն, զորմէ է բանն՝ հանգոյն մերս պատմականին. բայց առ Ուստ առաւել ընդարձակ վարի՝ նշանակելով վասն 'ի վերայ, լի՜ : Ուր սովորաբար 'ի կիր ածին նախդիրքս օ, օբ՛, на, в՛, во, որ գործէ և ներգոյական. օրինակ. օ царь, զարքայէ. на шеѣ, 'ի վերայ պարանոցի. օ времени, զԺամանակէ. вѣ покоѣ, 'ի հանգստեան. (43) Говорилъ ли обѣ немѣ пророки? Իյօսեցան արդեօք զնմանէ կամ վասն նորա մարդարէք. (պի) Они знали его предпечью Мессіи. 'Ի՞քա ծանեան զնա կարապետ մեծիայի : Տէս և 'ի կարգս նախադրութեանց (593) :

Склоненіе. Հոլովումն.

117. Հոլովումն է այլևայլ եղանակ կամ կերպ փոփոխութեան անուանց 'ի յանգս. ուստի մի և նոյն անուն 'ի հոլովին փոխէ զվերջաւորութիւնս 'ի սեռ. 'ի տր. 'ի հայց. 'ի գործ. լի՜ : Ի՞պա ըստ սեռից և ըստ յանգից փոփոխին հոլովք, և բաղմանան հոլովմունք. զորս Ուստ Վերթօղք սովորաբար 'ի չորս վերածեն (44) :

Սակայն անցնիւր հոլովումն ունի զսեպհական տարբերութիւնս հոլովից ինչ, որով բաղմանան հոլովք. զորս ուրոյն ուրոյն եղաք ընդ իւրաքանչիւր եղանակաւ՝ հանդերձ կարևոր ծանօթութեամբք և օրինակօք. տես 'ի կարգի անդ : Հաւելցուք աստ և քանի մի գիտելիս :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

118. Թ. Ղոյական անուանց շնչաւորաց 'ի ան, ք, ք. հոլովմունս՝ յոք. սեռականն նոյն է ընդ հայցականին. որպէս յայտնի տեսանի անդ (47). օրինակ. Защита вдовъ и сиротъ. պաշտպան այրեաց և որբոց. защититъ вдовъ и сиротъ. պաշտպանել զայրիս և զորբս : Ըստպէս լինի եզակին միայն ք հոլովման. օրինակ. Дочь моего лакея.

Ղուստր ծառայի իմոյ : Онъ имѣетъ новаго лакея .
 Վա ունի զնոր ծառայ (54) :

119. Թ. Վինայն չէզոքական անուանց , ևս և ան
 չունչ գոյականաց՝ յանգելոց՝ ի ն, Ե, Ե, թէ՛ եղա-
 կի և թէ՛ յոքնակի հայցականք՝ մնան միշտ անփոփոխ
 նոյն ընդ ուղղականին (73) :

Видъ . 24 .

120. 24 կամ տեսակ լայնաբար առեալ առ
 Ուստ՝ ոչ այլ ինչ է , եթէ ոչ՝ կազմութիւն և փո-
 փոխութիւն անուանց յայլեայլ ձևս բարդութեց
 և ածանցմանց : Վին իրի Վերթօղք նոցա միով
 անուամբъ произведеніе, քի ածանցումն անուանեն
 զայսպիսի փոփոխմունս անուանց . որով բերականն
 մատչի ի բնութիւն , թէ՛ այս ինչ անուն ուստի՛ իցէ
 ելեալ և որպիսի մասնկամբք բաղադրեալ . ուստի
 կրկին է , Վախատիպ և Վճանցական :

121. Մշակուն կոչի Первообразное, Վախորինակ,
 կամ Коренное, քի Մրմատական . զի այսպիսի բառք
 գտով ի բնական տիպս անփոփոխ՝ չունին զածան-
 ցումն . այլ լինին արմատ այլոց բառից՝ ածանցելով
 ի ձև ինչ . քր . рука , ձեռն . гора , լեռն . часъ ,
 ժամ . яду , երթամ . свой , իւր , եւ :

122. Երկրորդն կոչի Производное, Վճանցա-
 կան . որով բառք ածանցեալք յարմատականաց՝ բե-
 րին յայլեայլ նշանակութիւնս . քր . յանուանէս ру-
 ка , ածանցի ручаюсь , երաշխաւորիմ . ևս և рука-
 вца , թաթպան , և այլ բազում :

Վ բառէս гора , ածանցի горный , լեռնական ,
 горная , բարձունք , եւ : Վ բառէս часъ , լինի часов-
 никъ , ժամագիրք . часовщикъ , ժամագործ , եւ : Վ
 բայէս яду , երթամ , ածանցի происходить , ելանել ,
 шествую , գնամ , եւ :

Վ գերանուանէս свой , իւր՝ ածանցի свойство ,
 իւրութիւն . քի յատկութի . свойственный , բնա-
 կան . свойственно , բնապէս . свойственникъ , մեր-
 ձաւոր , եւ :

123. Ոմանք յարմատական և յածանցական բառից՝ ասին простое слово, քի պարզ, որք ոչ ձևանան կամ բաղկանան յայլևայլ բառից . քր . книга , գիրք , книжник , գրագետ , ածԵԾ , անտառ , ածԵԾնայի , անտառային . дума , խորհրդարան , думный , խորհեալ , եւ :

124. Ոմանք ասին сложное слово, բարդ . որք յերկուց կամ 'ի բազում բառից բարդին . քր . անունս порука , երաշխաւոր , բարդեալ է 'ի քոնախադրութենէ , և 'ի քա անուանէ . և своенравный , ինքնասուն վայրագ , բարդեալ է 'ի դերանուանէս свой , և յածանցական անուանէս нравный . վայրագամիտ : Ռայս предвѣду , բարդեալ է 'ի նախադրութենէս предвѣ , յառաջ , և 'ի բայէս ыду , եւ :

125. Եւ որք ասին уменьшительное , նոսաղական . որք 'ի ձեռն նուազական մասնկանց նուազեցուցանեն զնշանակութի իրին . քր . рѣчка , գետակ . книжка , գրքոյկ , եւ :

126. Եւ են՝ որք ասին увеличительное , առաւելական . որք զնշանակութի իրաց մեծացուցանեն . քր . горяща , մեծ լեռն . головаща , մեծագոյն գլուխ . бѣлехонек , կարի սպիտակ . говорливый , շատախոս , եւ :

127. Եւ են կոչին неизменяемое , փոփոխական . որք փոփոխեալ զյանգս բառից , փոքր ինչ այլայլեն զնշանակութիւնս . որով անուանք և դերանուանք հոլովելով փոփոխին . իսկ բայք լծորդին . քր . рука ձեռն , рука , ձեռին , рука , առ ձեռն , рукою , ձեռամբ . ыду , երթամ , ыдешь , երթաս , ыдем , երթաւք , եւ :

128. Եւ են неизменяемое , անփոփոխ . որք ոչ բնաւ փոփոխին ըստ վերջաւորութեանց . որպիսի են մնացեալ քառեակ մասունք բանի՝ нарѣчіе , մակբայ . предлогъ , նախադրութիւն . союзъ , շղկապ . междометіе , միջարկութիւն :

О Именахъ производныхъ.

ԳԻՏԵՐԻՔ Ի ՎԵՐԱՅ ԱԾԱՆՑԱԿԱՆԱՑ .

129 . ւ . Լնուանք քաղաքաց՝ յանգեալք ՚ի ԴԵ ,
 օա՛, օւ՛, նա և նԻ , լինին հայրանունական՝ եթէ փո-
 խեցին ՚ի ւ՛ք . գր . РостовѢ , Ռաստով , Росшо-
 вецѢ , Ռաստովեցի . Астрахань , Բժտերխան , Ас-
 траханецѢ , Բժտերխանցի . Ярославъ , Ярослав-
 елецѢ , Եարուսլավցի , ևն :

130 . ք . Լնուանք քաղաքաց , յանգեալք ՚ի ա ,
 ւ , ԴԵ , ւ՛ք , ւ՛ք , ւ՛ք , երբ յանգին ՚ի ԿԵ՛ , լինին հայ-
 րանունական . գր . Москва , МосквитянинѢ , Սո-
 կովեցի . Калуга , КалужанинѢ , Վալուկեցի : Լա-
 վէս և հետեալքն . КиевѢ , КіевянинѢ , Վիկեւեցի .
 ПсковѢ , ПсковитянинѢ , Փսկովեցի : Սակայն Ся-
 бирь , լինի СибирянѢ , Սիպիրցի . Тула , ТулякѢ ,
 Դուլեցի , ևն :

131 . ֆ . Լալազական անուանք ըստ մեծի մա-
 սին յանգին ՚ի ւ՛ք , կամ ՚ի ԿԵ՛ , լինելով հայրա-
 նունական . գր . Италія , Իտալիա , ИталіянецѢ ,
 Իտալացի . Испанія , ИспанецѢ , Սպանեօլ . РымѢ ,
 РимлянинѢ , Հռովմայեցի , ևն :

Եւ և անուանք , որք ՚ի ձեռն նախդրի լինին
 հայրանունական . գր . Нарва , ԿԵ՛ Нарвы , Եարվա-
 ցի : Եւ եւ՛ որք առնուն ՚ի յանգս մասնիկս ւ՛ք .
 գր . Ревельцы , ծնունդք Րէվելայ : Վոն և այլ բա-
 զունք , որք այլևայլ կերպիւ յանգեալ լինին . զոր
 յաւէտ ուսուցանէ ուշադրութիւն , քան թէ յաճա-
 խութիւն կանոնաց :

132 . ց . Զատուկ անուանք մարդոյ՝ յանգեալք
 ՚ի Իա , Իя , Իй , լինին հայրանունականք՝ եթէ յան-
 գեցին ՚ի ւ՛ք . և յանգեալքն ՚ի ա՛յ , Եй , եթէ
 յանգեցին ՚ի ւ՛ք . գր . Григорій , Վրիգոր . Гри-
 горьевичѢ , որդի Վրիգորի . Николай , Լիկոլայոս .
 НиколаевичѢ , որդի Լիկոլայոսի . որոյ իգական լի-
 նի Николаевна , դուստր՝ Լիկոլայոսի . ևն :

Իսկ յանգեալքն ՚ի Ե , օ , ևս և ՚ի ա յետ բաղա-

ձայնի՝ լինին հայրանունական՝ եթէ փոխեցին 'ի
овчѣ և 'ի нчѣ, գր. Александръ, Աղեքսանդր.
Александровичъ, որդի Աղեքսանդրի. Лука, Ալուկա.
Луквичъ, որդի Ալուկասու. Աղականն լինի
Лукишна, գուտոր Ալուկասու :

133. Ե. Աղական անուններ՝ յեղակի սեռականն
յանգեալք 'ի а, я, լինին ստացական ածական՝ և
թէ յանգեցին 'ի евъ, овъ. գր. царь, արքայ,
սեռ. царя, царевъ, արքայի կամ արքայական :
Եւ չետեալքն լինին, սեռ. воеводы, воеводинъ,
զորապետի, զորապետական : Եւ 'ի յանգից առ
տի евъ, овъ, инъ, այլ ամենայն ածականք ածան
ցեալք 'ի գոյականաց՝ յանգին 'и нмъ, Ին. գր. ры
бный, ձկնային. Азіяскій, Ասիացի. царскій, ար
քունի. և. տես և 'ի կարգս ածականաց (142) :

134. Զ. Թանցական մանրիկքս ևще, ища, ина,
են առատական. գր. домъ, տուն, домище կամ
домища, մեծ տուն. мужикъ, շինական, мужичище
կամ мужичина, ստուար գեղջուկ : Այնպէս են և
մանրիկքս ехонекъ, ешенекъ, стый. գր. бѣлый,
սպիտակ, бѣлехонекъ կամ бѣлешенекъ, սպիտա
կափայլ. лѣсистый, անտառախիտ, և. տես 'ի
թիւն 126 :

135. Է. Թանցական մանրիկքս екъ, икъ, окъ,
ецъ, чекъ, чикъ, ка, на, цо, ко, енко, енцо, ишко,
енца, ишка, енькій, онькій, ошатый, են նուազա
կան. գր. день, օր. денекъ, օրիկ.

листъ, տերև, листикъ, փոքրիկ տերև.
лѣсъ, անտառ, лѣсокъ, անտառ փոքր.
заводъ, գործարան, заводецъ, փոքր գործարան.
знакъ, նշան, значекъ, փոքրիկ նշան.
купецъ, վաճառական, купчикъ, ստորին վաճառա
կան.

рыба, ձուկն, рыбка, ձկնակ.
кожа, մորթ, кожа, փոքրիկ մորթ.
дерево, ծառ, деревцо, ծառիկ.
ухо, ականջ, ушко, փոքրիկ ականջ.
старикъ, ծեր, старическо, стариченцо } ծերուկ.
և сшаричашко,

ГОЛОВА , գլուխ , ГОЛОВЕНКА և ГОЛОВИШКА , գլխիկ .
 слабый , տկար , слабенькій և слабоватый , ասկա-
 տկար :

ՅՕԴՈՒԱԾ ԵՐՐՈՐԴ

О Именахъ прилагательныхъ .

Յաղագս Լճական անուանոց .

136. Լճական անուանք ցուցանեն զորպիսութի
 գոյականաց . որով և համաձայնին ընդ նոսա սե-
 ռիւ , թուով և հոլովիւ , թէ՛ ՚ի նախադասին և թէ՛
 ՚ի յետադասին՝ ըստ յատկութեան լեզուին Ռու-
 սաց : Լճականն կոչի прилагательное . և բաժանի
 յԼճառոջ , և ՚ի կրճատ . առաջինն ամբողջ պահե-
 ղամենայն յանգս . դր . разумный , ая , ое , բանա-
 կան . ученый , ая , ое , գիտնական . великій , ая ,
 ое , մեծ . снѣгъ , яя , ее , կապոյտ . կա : Իսկ երկ-
 րորդն կրճատի ՚ի յանգս՝ պահմամբ նշանակու թէց .
 դր . разуменъ , ученъ , великъ , снѣгъ , կա :

Լճառոջ ածականք .

137. ա . Գիտելի է , զի ամբողջ ածականք՝ յա-
 րականն յանգին ՚ի бы , іѣ . դր . храбрый , քաջ .
 славный , պայծառ . благій , բարի . княжій , իշ-
 խանական , կա :

138. բ . Լճառոջ ածականք՝ յիգականն յանգին
 ՚ի ая , ъя , ая , դր . ар . славный , իգ . славная .
 ар . рыбій , ձկնային , իգ . рыба . ар . снѣгъ , իգ .
 снѣгая , կա :

Հերիւանք .

1. Լճականայանգ ածականք լինին իգական՝ ե-
 թէ մասնիկքս бы , гѣ , жѣ , кѣ , хѣ , чѣ , шѣ ,
 щѣ , փոխեացին ՚ի ая . դր . цѣвчій , պր երգիչ ,

пѣтая , կին երգիչ . ար . хорошія , բարի , իգ . хорошая . լւա .

խոտորին յանդեալքն 'ի քի , Վի , որք պատշաճին շնչաւորաց , և յիգականն յանգին 'ի Ե . Գր . ար . велблужій , ուղտային , իգ . велблужья . ար . человекій , մարդկային , իգ . человекья . ար . божій , անձային , իգ . божья և божія .

2 . Իգականայանդ ածականք լինին իգական , և թէ մասնիկս Եի , Եի , Լի , Զի , Ոի , Բի , Ըի , փոխեսցին 'ի Ե . Գր . ար . воловій , արջաւային , իգ . воловья . ար . соболій , սամուրենի , իգ . соболья , լւա :

3 . Իգականայանդ ածականք լինին իգական , և թէ մասնիկս ուի փոխեսցի 'ի Ե . Գր . ար . древній , վաղեմի , իգ . древняя , լւա :

140 . Գ . Իմոռը ածականք 'ի չեղորականն յանգին 'ի օ , Ե , Ե . Գր . ար . разумный , բանական , չեղ . разумное . ար . древній , չեղ . древнее . ար . божій , չեղ . божье , լւա :

Հերման .

1 . Իգականայանդ ածականք լինին չեղորական , և թէ փոխեսցի մասնիկս ա . Գր . ար . славный , իգ . славная , չեղ . славное . ար . легкий , իգ . легкая , չեղ . легкое , լւա . խոտորին որք ունին յառաջ քան զայն յանգ ' տառքս Ե , Վ , Ո , Ս . ուստի

2 . Իգականք յանդեալք 'ի Ե , ա , ունեւով յառաջ քան զայն յանգ ' զմի 'ի տառիցս Ե , Վ , Ո , Ս , 'ի չեղորականն փոխին 'ի Ե . Գր . ար . хороший , իգ . хорошая , չեղ . хорошее . ար . свѣжій , թարմ , իգ . свѣжая , չեղ . свѣжее . լւա :

3 . Իգականք յանդեալք 'ի Ե , 'ի չեղորականն փոխին 'ի Ե . Գր . ար . божій , իգ . божья , չեղ . божье , ար . человекій , իգ . человекья , չեղ . человекье , լւա .

141 . Գ . Իմենայն ներկայ և անցեալ ընդունելու թիւնք (300) անկանին ընդ կանոնօք և ընդ հորով մամբ ածականաց . ուստի մի համարին ընդ նոսա , որպէս տեսցի 'ի կարգին :

Склоненія цѣлыхъ именъ прилагательныхъ.

Հորվմանի տեղը Թափանայ.

142. Թ. Սարգ Թափանայ յանգեալ 'ի Կի, ա, օ.

Եան. Երան.

Мужескій. Արան. Женскій, Իրան. Средній, Չորս.

Ո. Мудр-ый.	Իմա. տառ.	Мудр-ая.	Իմա. տառ.	Мудр-ое.	Իմա. տառ.
Ս. Мудр-аго.		Мудр- { мя. ой.		Мудр-аго.	Իմա. նոյ.
Տ. Мудр-ому.		Мудр-ой.		Мудр-ому.	Իմա. նոյ, առ. 'ի.
Հ. Мудр- { ны. аго.		Мудр-ую.		Мудр-ое.	Իմա. տառ.
Գ. Мудр-ымъ.		Мудр-ою.		Мудр-ымъ.	Ի. մառանգ.
Վ. о Мудр-омъ.		о Мудр-ой.		о Мудр-омъ.	Ի. մառանոյ.

Множ. Յանան.

Ո. Мудр-ые.	Իմա. տառ.	Мудр-ия.	Իմա. տառ.	Мудр-ия.	Իմա. տառ.
Ս. Мудр-ыхъ.		Мудр-ыхъ.		Мудр-ыхъ.	Իմա. նոյ.
Տ. Мудр-ымъ.		Мудр-ымъ.		Мудр-ымъ.	Իմա. նոյ, առ. 'ի.
Հ. Мудр- { ме. ныхъ.		Мудр- { мя. ныхъ.		Мудр- { мя. ныхъ.	Ի. մառան.
Գ. Мудр-ыми.		Мудр-ыми.		Мудр-ыми.	Իմա. տառ.
Վ. о Мудр-ыхъ.		о Мудр-ыхъ.		о Мудр-ыхъ.	Իմա. տառ.

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Գ

143. Թ. Ստ ալմ Հորվին ամենայն Թափանայ,
դասական, և անցեալ ընդունելութիւնը՝ յան-
գեալը 'ի Կի. Գր. грубый, ա, օ, տարրի.
первый, ա, օ, առան. любимый, ա, օ, սի-
րогбл. воспишанный, ա, օ, կրթեալ. шишый,

ая, ое, կարեալ: Որոց հայցական լինի՝ է զի ըստ
ուղղականին՝ երբ գոյականն է անշունչ, և է զի ըստ
սեռականին՝ երբ գոյականն է շնչաւոր. զր. мудра-
го казначея, զիմաստուն գանձապետ (54). мудрый
совѣтъ, զիմաստուն խորհուրդ (142):

144. Թ. 'Լոյսպէս հոլովին ամենայն ածականք՝
յանգեալք 'ի օյ, ая, ое. որք վարին գոյականա-
պէս. զր. выборной, պատգամաւոր, սեռ. выбор-
ного. гостинная, դահլիճ, սեռ. гостинной. по-
лезное, օգտակար, սեռ. полезного, և:

'Լսպէս հոլովին և յատուկ անուանք՝ յանգեալք
'ի օյ. որպէս Толстой, սեռ. Толстого, և: նա և
հասարակ անուանք ինչ. զր. портной, наго, ому,
և այլն:

145. Դ. 'Լ հասարակ խօսն ածականք՝ յանգեալք
'ի ый, гій, кій, хій, յաճախ փոխին 'ի օյ. զր.
храброй, мудрой, славной, благой, великой, և:
Լակ յանգեալքն 'ի жій, лій, ній, сій, чій, шій,
щій, փոխին 'ի ей. որպէս древней, прежней, և:

Սարթ է ևս ասեւ княжой, և: բայց զգուշա-
նալի է վարեւ 'ի շարագրութիս:

146. Բ. Սարդ ածականաց յանգեալք 'ի ій, ая, ое.

Едик. Եդիւն.

Мужескій, Արիւն. Женскій, Իգնիւն. Средній, Չեղիւն.

Ա. Велик-ій.	Велик-ая.	Велик-ое. Մեծ:
Ս. Велик-аго.	Велик- { ія. ой.	} Велик-аго. Մեծի.
Տ. Велик-ому.	Велик-ой.	
Հ. Велик- { ій. аго.	{ Велик-ую.	Велик-ое. զՄեծ.
Գ. Велик-имъ.		Велик-имъ. Մեծաւ.
Ն. о Велик-омъ.	о Велик-ой.	оВелик-омъ. զՄեծէ:

Множ. Թոթիւն .

Ո. Велик-іе.	Велик-ія.	Велик-ія. Մեծք.
Ս. Велик-ихб.	Велик-ихб.	Велик-ихб. Մեծաց.
Տ. Велик-имб.	Велик-имб.	Велик-имб. Մեծաց'ի.
Հ. Велик- { Իе. ихб.	Велик- { Իя. ихб.	Велик- { Իя. ихб. Մեծո.
Գ. Велик-ими.	Велик-ими.	Велик-ими. Մեծոք.
Վ. о Велик-ихб.	о Велик-ихб.	о Велик-ихб. Մեծաց.

Գ Ի Ց Ե Լ Ի Գ

147. ւ. Րստ այսմ հոլովին ամենայն ածա-
կանք՝ յանգեալք 'ի ցիւ, կիւ, իիւ . գր. упруги́й ,
ая , ое , առաձգական . կրփկիւ , ая , ое , հզոր . сү-
хիւ , ая , ое , ջամաք . ւն :

148. ք. Յատուկ անուանք՝ յանգեալք 'ի սկիւ ,
կամ 'ի քկիւ , և անուանք տեղեաց՝ յանգեալք 'ի
ское , սոյնպէս հոլովին . գր. Чесменскі́й , каго . Тру-
бецкíй , каго , Коломенское , каго , ւն :

149. ֆ. Րստ վերոյեղեալ կանոնաց (48), ամե-
նայն ածականք , որք յանգին ընդ նախադաս տա-
ռիցս ց , ж , к , х , ч , ш , փ , լիւն ցիւ , յիւ , կիւ ,
ւն . և ոչ երբեք ցիւ .

150. ֆ. Սարգ ածականաց յանգեալք 'ի ցիւ , ая , ое .

Един. Եզիւն .

Муж. Առիւն . Жен. Իգիւն . Сред. Չիւն .

Ո. Пригож-ий.	Пригож-ая.	Пригож-ее.	Գեղեցիկ .
Ս. Пригож-аго.	Пригож- { Իя. ей.	Пригож-аго.	Գեղեցիկ .
Տ. Пригож-ему .	Пригож-ей .	Пригож-ему .	Գեղեցիկ , առ .
Հ. Пригож- { Իй . аго .	} Пригож-ую .		Пригож-ее . զԳեղեցիկ .
Գ. Пригож-имб.	Пригож-ею .	Пригож-имб .	Գեղեցիկառ .
Վ. о Пригож-емб .	о Пригож-ей .	о Пригож-емб .	զԳեղեցիկ :

Множ. Ծռւիւն.

Ո.	Пригож-իւ.	Пригож-իյ.	Пригож-իյ.	Գեղեցիկք.
Ս.	Пригож-իւն.	Пригож-իւն.	Пригож-իւն.	Գեղեցկաց.
Տ.	Пригож-իմ.	Пригож-իմ.	Пригож-իմ.	Գեղեցկաց, առ.
Հ.	Пригож- $\begin{cases} \text{իւ.} \\ \text{իւն.} \end{cases}$	Пригож- $\begin{cases} \text{իյ.} \\ \text{իւն.} \end{cases}$	Пригож- $\begin{cases} \text{իյ.} \\ \text{իւն.} \end{cases}$	ՀԳեղեցիկք.
Գ.	Пригож-իմի.	Пригож-իմի.	Пригож-իմի.	Գեղեցկագ.
Ն.	о Пригож-իւն.	о Пригож-իւն.	о Пригож-իւն.	ՀԳեղեցկաց:

Գ Ի Ց Ե Լ Ի Ք

151. Խ. Բայտ պայտ հոլովին ամենայն ածականք՝
յանգեալք՝ի յիւ, չիւ, չիւ, չիւ. որոյ իգական լինի,
այ, չէզ. եւ. զր. ըստ յիւ, ա, եւ, թարմ. ходячий,
այ, եւ, ընթացող. тощий, ա, եւ, նիհար, լիւ :

152. Բ. Երկայ և անցեալ ընդունելու թիւնք
բայից՝ յանգեալք ի յիւ, յիւ, յիւ, սոյնօրինակ հոլ-
ովին. զր. писавший, ա, եւ, գրեալ. читающий, ա,
եւ, վերծանող, լիւ :

153. Դ. Բայտ որոյ հոլովին և գերադրական ա-
նունքն՝ յանգեալք ի յիւ, և և ածականք՝ յան-
գեալք ի չիւ, չիւ, չիւ, որք վարին գոյականապէս.
զր. лучший, ա, եւ, լաւագոյն. свѣдѣний, ա,
եւ, ամենապայծառ. пѣвчий, երգիչ, սեռ. пѣвчаго.
пеший, шаго, հետեակ, լիւ :

154. Դ. Երբ ածականաց յանգելոյ ի յիւ, իյ, իւ,
իւն, եւ.

Един. Եւիւն.

Муж. Աւի.

Жен. Իւի.

Сред. Չիւ.

Ո.	Бож-իւ.	Бож-իյ, չյ. Бож-իւ, չւ.	Ածային.
Ս.	Бож-իւո, չո. Бож-իւի, չի.	Бож-իւո, չո. Бож-իւի, չի.	Ածայնոյ.
Տ.	Бож-իւեմ, չեմ.	Бож-իւի, չի. Бож-իւեմ, չեմ.	Ածայնոյ. առ.
Հ.	Бож- $\begin{cases} \text{իւ.} \\ \text{իւո, չո.} \end{cases}$	Бож-իւ, չւ. Бож-իւ, չւ.	ՀԱծային.
Գ.	Бож-իւմ, չիմ. Бож-իւեմ, չեմ. Бож-իւմ, չիմ.	Бож-իւեմ, չեմ. Бож-իւմ, չիմ.	Ածայնով.
Ն.	о Бож-իւմ, չիմ. о Бож-իւի, չի.	о Бож-իւմ, չիմ. о Бож-իւմ, չիմ.	ՀԱծայնոյ:

Множ. Թոմիմ.

Ո. Древн-іа.	Древн-іа.	Древн-іа. Հինք.
Ս. Древн-ихб.	Древн-ихб.	Древн-ихб. Հինց.
Տ. Древн-имб.	Древн-имб.	Древн-имб. Հինց, ան, 'ի.
Հ. Древн- { ւե. ихб.	Древн- { ւя. ихб.	Древн- { ւя. ихб. ՂՀինք.
Գ. Древн-ими.	Древн-ими.	Древн-ими. Հինգք.
Ն. о Древн-ихб.	о Древн-ихб.	о Древн-ихб. ՂՀինց :

Գ Ի Ց Ե Լ Ի Բ

158. Ըստ այսմ հորովին ամենայն ածականք՝
յանգեալք 'ի նիյ, կամ уй, և 'ի ней. Գր. искрен-
нiй, яя, ее, անկեղծ. прежнiй, яя, ее, նախկին.
լինի և искренней, яя, ее, որոյ կրճատեալն լինի
искрененб, нна, нно (163). шуй, яя, ее, ահեակ :

Склоненіе сокращенныхъ именъ прилагательныхъ.

159. Հորովին կրճատ ածականաց յանգեցոյ 'ի б, а, о.

Един. Եղմիմ.

Муж. Աղմիմ.

Жен. Իգմիմ.

Сред. Չեղմ.

Ո. Цар-евб.	Цар-ева.	Цар-ево.	Արքունի.
Ս. Цар-ева.	Цар-евы.	Цар-ева.	Արքունեաց.
Տ. Цар-еву.	Цар-евой.	Цар-еву.	Արքունեաց, 'ի, ան.
Հ. Цар- { еyb. ева.	Цар-еву.	Цар-ево.	ՂԱրքունի.
Գ. Цар-евымб.	Цар-евою.	Цар-евымб.	Արքունեաւ.
Ն. о Цар-евомб.	о Цар-евой.	оЦар-евомб.	ՂԱրքունեաց :

Множ. Թոմիմ.

Ո. Царев-ы.	Արքունիք.	} Սակե երկց սեռից .
Ս. Царев-ыхб.	Արքունեաց.	
Տ. Царев-ымб.	Արքունեաց, 'ից, ան.	
Հ. Царев- { ы. ыхб.	ՂԱրքունի.	
Գ. Царев-ыми.	Արքունեք.	
Ն. о Царев-ыхб.	ՂԱրքունեաց :	

Գ Ի Ց Ե Լ Ի Ք

160. ան . իստ արամ հորովին ամենայն կրճատ
ածականք և յատուկ անուանք՝ յանգեալք ՚ի օ .
որոց եղ . սեռական իգականին՝ լինի ևս օհ . որպէս
Исаевъ, а, օ, իգ . սեռ . Исаевой . Васильевъ, а, օ,
Петровъ а, օ . Марѣинъ, а, օ . Княгининъ, а օ,
և այլն :

161. ք . ինուանք , յորս ՚ի կրճատին յաւելեալ
իցէ տառս e, կամ օ, կորուսանեն զայսոսիկ տառս
յամենայն հորովս բաց ՚ի հայցականէ, որ նոյն է ընդ
ուղղականին, զք . крѣпокъ, սեռ . крѣпка, տր .
крѣпку, հայց . крѣпокъ . որոյ ամբողջ լինի крѣпкій,
հզօր . պինդ :

162. Հորովան հանրական ածականիս Весъ .

Един. Եւակ .

Муж. Աւակ .

Жен. Իգակ .

Сред. Չեւակ .

Ո . Весъ .	Вся .	Все .	Ամենայն .
Ս . Всего .	Вся, և Всей .	Всего .	Ամենայնի .
Տ . Всему .	Всей .	Всему .	Ամենայնի, առ, ՚ի .
Հ . { Весъ . Всего . }	Всю .	Все .	չԱմենայն .
Գ . Всѣмъ .	Всехъ .	Всѣмъ .	Ամենայնիւ .
Ն . о Всѣмъ .	о Всѣхъ .	о Всѣмъ .	չԱմենայնէ :

Множ. Յոգակակ .

Ո . Всѣ .	Ամենայնք .	} Սակս երկց սեռից :
Ս . Всѣхъ .	Ամենայնից .	
Տ . Всѣмъ .	Ամենայնից, առ, ՚ի .	
Հ . { Всѣ . Всѣхъ . }	չԱմենայնս .	
Գ . Всѣмъ .	Ամենայնիւք .	
Ն . о Всѣхъ .	չԱմենայնից :	

О Сокращенныхъ именъ прилагательныхъ.

ԳԻՏԵԼԻՔ Ի ՎԵՐԱՅ ԿՐՃԱՅ ԱԾԱԿԱՆԱՑ

163. 10. Արճատ ածականը՝ յարականն յանգին 'ի Ե, Ե. գր. храбрѣ, քաջ. мудрѣ, իմաստուն. великѣ, մեծ. снѣ, կապոյտ. іѣ : Արքա ելանեն յամբողջ ածականաց կրճատմամբ յանգից : Արական կրճատ ածականը՝ ելեալք յամբողջ ածականաց, որոց իգական յանգի 'ի ая, յանգին 'ի Ե. իսկ որոց իգական յանգի 'ի ая, կրճատք յանգին 'ի Ե. գր. ар. добрый, իգ. добрая, կրճատեալն լինի добрѣ, բարի. ар. твердый, իգ. твердая. ар. կրճատն твердѣ, հաստատ. ар. господній, իգ. господняя, ар. կրճատն господень, տիրական : Աականն древній, իգ. древняя, կրճատեալ լինի древенѣ.

Հետեանք.

164. 1. Արական ընդունելութիւնը՝ կրճատեալք յածականաց յանգեցոց 'ի енный, և 'ի կրաւորական ընդունելութեանց՝ յանգեցոց 'ի анный, կորուսանեն զմասնիկս ный. գր. писанный լինի писанѣ, գրեալ. блаженный լինի блаженѣ, երանելի. есшественный լինի есшественѣ, բնական. существенный, լինի существенѣ, գոյական :

2. Արական ածականը՝ կրճատեալք յածականաց՝ յանգեցոց 'ի лый, лій, ный, ній, ունելով յառաջոյ զբաղաձայն տառ ինչ, նա և զտառս ый, ь, առնուն զտառս е թէ 'ի մէջ բաղաձայնից, և թէ 'ի տեղի տառիցս ый, ь. գր. истинный լինի истиненѣ, խմբարիտ. спрашний, спрашенѣ, զարհուրելի. спокойный, спокоенѣ, հանգիստ. сильный, силенѣ, զորաւոր. кислый, киселѣ, թթու. свѣшлый, свѣшелѣ, լուսաւոր, іѣ :

Եւստորին ածականքս злый, зար. полный, լի.

круглыի, բորբոշի. наглыи, լիրբ. подлыи, անարգ. теплыи, ջերմ. որք կրճատին այսպէս. ՅոլԷ, բո-
լոնԷ, круголԷ և кругԷ, наглԷ, подлԷ, тепелԷ
և тецлԷ.

3. Ըրական ածականք՝ կրճատեալք յամբողջ
ածականաց՝ յանգելոց ՚ի нькiй, փոխեն զտառն և
՚ի е, որ յառաջէքան զտառն Կ. դր. шоненькiй լի
նի шоненекԷ, նրբին. легонькiй, легонекԷ, թեթե
լիմ, և։

4. Ըրական ածականք՝ կրճատեալք յամբողջ
ածականաց՝ յանգելոց ՚ի кiй, առնուն օ յառաջ
քան զտառն Կ. դր. гладкiй լինի гладокԷ, ողորկ.
крошкiй, крошокԷ, հեղ. мѣлкiй, мѣлокԷ, փոքրիկ.
Խի горкiй, դառն, և тяжкiй, ծանր՝ լինին го-
рекԷ, тяжекԷ.

165. ք. Կրճատ ածականք՝ լինին իգական և չե-
ղք՝ եթէ փոխեսցին յետին ձայնաւորք. դր. ար.
мудрԷ, իգ. мудра, չեղ. мудро, ար. синь, իգ.
сннн, չեղ. снне. ար. блаженԷ, իգ. блаженна,
չեղ. блаженно. ար. истиненԷ, իգ. истинна, չեղ.
истинно. ար. золԷ, իգ. зла, չեղ. зло. և։

166. ք. Կրաւորական ընդունելութիւնք՝ ՚ի
կրճատին կորուսանեն զմի ո յամենայն սեռս. դր.
ար. писанный, իգ. писанная, չեղ. писанное, լինի
писанԷ, писана, писано.

Հետեւի.

167. 1. Ին բազում ածականք, մանաւանդ որք
ածանցեալ են ՚ի գոյականաց նշանակողաց զժամա-
նակ, զտեղի, զինչութիւն, զգգեստ, ոչ կրճատին
յարական ուղղականն։ Ուտի божiй, անային,
ոչ լինի божԷ. послѣднiй, յետին, ոչ լինի по-
слѣднъ.

Իստ այսմ ոչ կրճատին և հետեւեալ ածականք.
земный, երկրային. споловый, սեղանոյ. домовый,
տնական. лѣсный, անտառային, և այլք։

2. Ըծականք՝ ածանցեալք ՚ի սեռականէ գոյա-
կանաց, և յանգեալք ՚ի еѵԷ, оѵԷ, ынԷ, ыѵ, միշտ

կրճատ վարին . Գր . Моисеевъ жезлѣ , Սովսիսեան
գաւաղան . Исаіино пророчество , Եսայեան մարգա-
րէութիւն . лѳно Авраамле , գող Լաբաճամեան :

3 . Յորժամ ածականն 'ի գոյականէն զատեալ
գտանի 'ի ձեռն էական բայիս бытъ ներգործութիւն
կամ զօրութեամբ , յայնժամ պիտի վարել կրճատ
ածական . Գր . Богъ есть многосердѣ . Ի՞նչ է ողոր-
մած . Ученіе полезно , ուսումն (է) օգտակար :

168 . Սակայն երբ ածականն կից է ընդ գոյակա-
նի կամ դնի 'ի տեղի գոյականի , յայնժամ վարի ամ
բողջ ածական . Գր . Разумный и вѣ уединенія одинъ
не бываетъ , а глупый скучаетъ вездѣ . Իմաս-
տունն չէ միայնակ , նա և 'ի նոյն իսկ միայնութեան
բայց յիմարն ձանձրանայ յամենայն ուրեք . Богъ
есть существо вѣчное . Ի՞նչ է էակ յաւիտենական :

О Степеняхъ положительныхъ, сравнительныхъ
и превосходныхъ .

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳԻՏԵԼԻԲ

Պի վերայ որական , Բաղդատական և Գերադրական
ածականաց :

169 . Որովհետեւ ածականն ցուցանէ զորպիսու-
թիւն ենթակային , է զի յայտ առնէ՝ թէ այս ինչ
գոյական զինչ քանակ , զինչ ձև և զինչ յատկու-
թիւն ունի , և է զի ցուցանէ՝ թէ զինչ վերաբե-
րութիւն և առաւելութիւն ունի՝ բաղդատելով առ
միմեանս : Ուստի են ածականք , որք համարին բա-
ցարձակ , և են՝ որք վերաբերին առ այլ՝ և բաղդա-
տին ընդ նոսա : Յայսմանէ որոշեցան երեք աստի-
ճանք ածականաց . դրական , բաղդատական և գե-
րադրական :

170 . Ի . Պրականն ասի положительный , որ է
նոյն իսկ ածական ամբողջ կամ կրճատ . որ առանց
բաղդատելոյ և վերաբերելոյ առ այլ ըստ առաւե-
լութեան և նուազութեան՝ ցուցանէ զորպիսութիւն

գոյականին . քր . изрядной мальчикъ , գեղեցիկ մա-
նուկ . хорошая книга , ընտիր գիրք . страшенъ
գլасъ , զարհուրելի ձայն , ևն :

171 . ք . Բաղդատականն ասի сравнительный .
որ է նոյն իսկ գրական ածական պէսպիսացեալ՝
բաղդատելով զայլ և այլ առարկայս ընդ միմեանս՝
ըստ առաւելութեան , նուազութեան և հաւասար-
ութեան . ուստի յերիս աղբս վերածի :

Բաւշինն բաղդատեալ ընդ այլում՝ ցուցանէ
զառաւելութի միոյն , և ձեանայ կամ 'ի ձեռն յաւ-
գիս Եւ , և կամ 'ի ձեռն մակբայիս Եւ Եւ . քր . Онъ
щасливѣе нежелѣи король . Եւ առաւել բարե-
բաղդ է քան զարքայ : Онъ Եւ Եւ Եւ Եւ Եւ , неже-
ли уменъ . Բաւել երջանիկ է նա , քան թէ ի-
մաստուն :

Երկրորդն բաղդատմամբ իմն ցուցանէ զնուա-
զութիւն միոյն , և ձեանայ 'ի ձեռն մակբայիցս
меньше , նուազ . не такъ , ոչ այնպէս . не столько ,
ոչ այնչափ , ևն . քր . Онъ не такъ богатъ , какъ
вы . Եւ չէ այնպէս փարթամ , որպէս դու :

Երրորդն ցուցանէ զայլ և այլ աստիճանս որպի-
սութեան 'ի միում ենթակայի՝ նովին հաւասարու-
թեամբ . և ձեանայ 'ի ձեռն մակբայիցս столько же ,
այնքան . столько же , столькожъ , նոյնչափ . ևն . քր .
Онъ столько же благоразуменъ , сколь мужественъ ,
Եւ այնքան իմաստուն է , որքան քաջ :

172 . ք . Երազրականն ասի превосходный , որ
է երրորդ աստիճան որպիսութեան ածականաց 'ի
գերագոյն իմն առաւելութեան և նուազութեան՝
վերաբերութեամբ առ այլ ենթակայ , և բաժանի
կրկին . մին կոչի վերաբերական , և միւսն՝ բացարձակ
գերադրական : Եւ երբեքականն ցուցանէ զորպի-
սութիւն ենթակային՝ 'ի գերագոյն աստիճան վե-
րացեալ գերազանցութեան և նուաստութեան ,
բաղդատելով ընդ այլում . որ և ձեանայ 'ի ձեռն
մասնականս шій , пре , все , наи , հանդերձ մակ-
բայիւս больше , առաւել . ունելով և զածականս
самый , самая , самое . քր . Онъ мой искреннѣйшій
другъ . Եւ իմ առաւել մտերիմ բարեկամ . Превъ-

сокое между древами, больше подвержено стреленію въспровѣ. Առաւել բարձրագոյնն 'ի մէջ ծառոց, առաւել ենթակայ է բաղխման ահագին հոգմոց: Ложь есть самый подлый изъ всѣхъ пороковъ. Ատուծիւն ինքնին անարգագոյն է քան զամենայն մոլուծիւնս:

Աւր վերբերականն նուաստուծեան՝ ձեանայ 'ի ձեռն մակբայիս меньше, նուազ. դր. Онѣ меньше богатыи между всѣми купцами. 'Եւ նուազ փարթամ է 'ի մէջ ամենայն վաճառականաց:

Բացարձակ գերադրականն ցուցանէ զորպիսուծիւնն՝ բարձրացեալ յառաւել իմն գերակայուծեան՝ առանց վերբերուծեան առ առարկայ ինչ, աւելելով զգերադրական բառս весьма, կարի, очень, երիցս, много, բազում. ն. դր. весьма կամ очень уменѣ, կարի իմաստուն. очень хорошо, քաջալաւ. много, легкій, յոյժ թեթեւ. լինի ևս բացարձակ գերադրական 'ի ձեռն մասնկանցս пре, все, на. և և գերանուանս՝ самый, ая, ое, դր. превысокое дерево, ծառ ամենաբարձր. книга самая полезная, գիրք յոյժ օգտակարագոյն. самый умный, կարի իմն մտաւոր:

Образованіе сравнительныхъ именѣ.

Ապրհաթիւն բաղդատականաց՝ փոփոխման յանգից գրականաց:

Անն Թ.

173. Ածականք՝ յանգեալք 'ի бмѣ, выѣ, лмѣ, мѣѣ, нмѣ, пмѣ, рмѣ, смѣ, пыѣ, և և жѣѣ, нѣѣ, փոխեալք 'ի ѣ, е, լինին բաղդատական. դր. слабѣѣ, տկար, слабѣ, տկարագոյն. мудрый, իմաստուն, мудрѣ, իմաստնագոյն. пригожѣѣ, գեղեցիկ, пригожѣ, գեղեցկագոյն, ն. Այստորին ածականք՝ յանգեալք 'ի спмѣ. որոց բաղդատական լինի ще. դր. частый, յաճախ, чаще, յաճախագոյն. гу-

ստիյ, Թանձր, ցуще, Թանձրագոյն . простой, проще
և простѣ. խկ որք յանգին 'ի ыстий, լինին ըստ
առաջնոյն . ֆр. рѣчисый, Զոռոմ, рѣчисѣ, Զո-
ռոմագոյն . горисый, Լեռնային, гористѣ, ևս
Լեռնային :

Առնի Է.

174. Իճականք՝ յանգեալք 'ի ցիյ, дый, փո-
խեալք 'ի же, լինին բաղդատական . ֆр. строгій,
խիստ, строже, առաւել խիստ . дорогий, Թանկա-
գին, дороже, կարի Թանկագին . швердый, Հաստատ,
шверже, Հաստատագոյն . молодой, դեռաբոյս, мо-
ложе, ևս դեռաբոյս :

Ապկայն ժողիյ, երկայն, милосердый, ողորմած,
сѣдый, ալևոր, լինին ժոլե, երկայնագոյն . мило-
сердѣ, ողորմածագոյն . сѣдѣ, ևս ալևոր :

Առնի Դ.

175. Իճականք յանգեալք 'ի օկ՝ և 'ի կիյ, փո-
խեալք 'ի че լինին բաղդատական . ֆр. крѣпкій,
Հզօր, крѣпче, Հզօրագոյն . мягкій, կակուղ, мяг-
че, կակղագոյն, легкій, Թեթև, легче, Թեթևա-
գոյն, կամ легок՝, легче, ևս : խկ сладкій կամ сла-
док՝, քաղցր, լինի слаще, քաղցրագոյն . узкій, նեղ,
уже, առաւել նեղ . шонкій, նուրբ, шонѣ, նրբա-
գոյն . гладкій կամ гладок՝, ողորկ, глаже, կարի
ողորկ . гадкій կամ гадок՝, դարշելի, гаже, ա-
ռաւել դարշելի . низкій կամ низок՝, ստորին,
ниже, յաւէտ ստորին . глубокій, կամ глубок՝,
խորին, глубже, խորագոյն . широкій կամ широк՝,
լայն, ширѣ, լայնագոյն . близкій կամ близок՝,
մերձ, ближе, առաւել մերձ . высокій կամ высок՝,
բարձր, выше, բարձրագոյն . жидкій, լոյծ, жиже,
կարի լոյծ . горкій, դառն, горчѣ, ևս դառն :

Ամեն Դ.

176. **Դժականք՝** յանգեալք 'ի xիյ , փոխեալք 'ի ше լինին բաղդատական . դր . глухій , խուլ , глуше , առաւել խուլ . сухій , ցամաք , суше , ևս ցամաք : Խոտորին հետեւեալ երեք ածականք , որոց բաղդատականք այլադդ լինին . դր . великій , մեծ , больше , մեծագոյն . малый , փոքր , меньше , փոքրագոյն . хороший , լաւ , лучше , լաւագոյն :

Հերեւեմք .

177 . 1 . Եւն ածականք՝ որք ունին կրկին տարբեր նշանակութիւնս . որով ունին և կրկին բաղդատականս . մին կանոնաւոր՝ և միւսն անկանոն . դր . добрый , բարի , лучше , բարեգոյն . добрый , բարեգործ , добрѣ , առաւել բարեգործ . красный , գեղեցիկ , краше , գեղեցկագոյն . красный , կարմիր , краснѣ , յաւետ կարմիր :

2 . Եւս ամենայն բաղդատական ածականք , որք կազմին փոփոխմամբ յանգից՝ են անհոլով :

Образованіе превосходныхъ именъ .

Ապագանիւն գերադրականաց՝ փոփոխմամբ յանգից :

178 . **Պերադրական անուանք** բաց 'ի վերագոյն ասացելոցս (172) , կազմին 'ի դրական և 'ի բաղդատական ածականաց՝ փոխելով զբաղդատական յանգս e , ъе , 'ի йшій , և 'ի айшій . դր . դ . свѣтлый , լուսաւոր , բ . свѣтлѣ , լուսաւորագոյն , գ . свѣтлѣйшій , ևս լուսաւորագոյն . դ . крѣпкій , հզոր , բ . крѣпче , հզորագոյն , գ . крѣпчайшій , կարի հզորագոյն . դ . близкій , մերձաւոր , բ . ближе , մերձաւորագոյն , գ . ближайшій , ամենամերձ : Խոտորին հետեւեալ ածականք :

դ. швердѣй, հաստատ, բ. шверже, հաստատա-
գոյն, գ. швердѣйшій, ամենահաստատ :

դ. долгій, երկայն, բ. долѣе, երկայնագոյն, գ.
долгайшій, կարի երկայնագոյն .

դ. тонкій, նուրբ, բ. тонѣе, նրբագոյն, գ.
тончайшій, ամենանուրբ .

դ. широкий, լայն, բ. ширѣ, լայնագոյն, գ. шя-
рочайшій, յոյժ լայնագոյն .

դ. высокий, բարձր, բ. выше, բարձրագոյն, գ.
высочайшій, ևս բարձրագոյն .

դ. великій, մեծ, բ. больше, մեծագոյն, գ. боль-
шій, ամենամեծ .

դ. малый, բ. меньше, փոքրագոյն, գ. меньшій,
կարի փոքրագոյն .

դ. добрый, բարի, բ. лучше, բարեգոյն, գ. луч-
шій, ամենաբարի :

Հերոսանք .

179 . Որովհետև գերագրական անուանք ածան-
ցին յածականաց՝ փոփոխմամբ յանգից, նմին իրի
են հոլովելի ըստ հոլովմանց ածականաց . (150) :

ՅՕԴՈՒԱԾ ՉՈՐՐՈՐԴ

О именахъ Числительныхъ .

Յաղագս թվական անուանց .

180 . Թվական անուանք ըստ թվուսաց կոչին
Числительное, և բաժանին 'ի բացարձակ, 'ի գա-
տական, 'ի բազմաձական, 'ի մասնական և 'ի կրկ-
նական : 1. Նորք պլպլէս բաժանեն 1 . Количествен-
ное, Վիանակական, կամ որ նոյն է Определенное,
Բացարձակ . 2. Порядочное, Դասական . 3. Множи-
тельное, Կրկնական, և 4 . Раздѣлительное, Դաս-
նական :

1. Определённые : Բացարձակ .

181. Բացարձակ Թուականք՝ համարին խարիսխ
այլոց Թուականաց . զի ՚ի սոցանէ կազմին այլք,
և յուցանեն զորքանութի անձանց և իրաց . որք են .

Одинъ .	Մի .
Два , двое .	Երկու .
Три , трое .	Երեք .
Четыре , четверо .	Չորք .
Пять , пятеро .	Հինգ .
Шесть , шестеро .	Վեց .
Семь , семеро .	Եւթն .
Восемь , осмь .	Ութ .
Девять .	Ինն .
Десять .	Տասն .
Одиннадцать .	Մետասան .
Двѣнадцать .	Երկոտասան .
Тринадцать .	Երեքտասան .
Четырнадцать .	Չորեքտասան .
Пятнадцать .	Հնգետասան .
Шестнадцать .	Վեչտասան .
Семьнадцать .	Եւթնեւտասան .
Осьмнадцать .	Ութեւտասան .
Девятнадцать .	Իննեւտասան .
Двадцать , двадесать .	Քսան .
Двадцать одинъ .	Քսան և մի .
Двадцать два .	Քսան և երկու .
Тридцать , тридесать .	Երեսուն .
Сорокъ , чѣтыредесать .	Քառասուն .
Пятьдесятъ .	Յիսուն .
Шестьдесятъ .	Վաթսուն .
Семьдесятъ .	Եւթանասուն .
Восемьдесятъ .	Ութսուն .
Девяносто , девяťдесать .	Իննսուն .
Сто .	Հարիւր .
Сто одинъ .	Հարիւր և մի .
Сто два .	Հարիւր և երկու .

Дѣсти .	Երկու հարիւր .
Триста .	Երեք հարիւր .
Четыреста .	Չորեք հարիւր .
Пятьсотъ .	Հինգ հարիւր .
шестьсотъ .	Վեց հարիւր .
Семьсотъ .	Եւթն հարիւր .
Восемьсотъ .	Ութ հարիւր .
Девятьсотъ .	Ինն հարիւր .
Тысяча .	Հազար .
Двѣ тысячи .	Երկու հազար .
Три тысячи .	Երեք հազար .
Четыре тысячи .	Չորեք հազար .
Пять тысячъ .	Հինգ հազар .
шесть тысячъ .	Վեց հազар .
Семь тысячъ .	Եւթն հազар .
Восемь тысячъ .	Ութ հազар .
Девять тысячъ .	Ինն հազар .
Десять тысячъ .	Տասն հազар .
Сто тысячъ .	Հարիւր հազар .
Миліонъ .	Միլիոն .
Два миліона .	Երկու միլիոն .
Пять миліоновъ .	Հինգ միլիոն .
Десять миліоновъ .	Տասն միլիոն :

Склоненіе именъ опредѣленныхъ .

182 . Հորվան Բայարձի Բուսիանայ .

Муж . Աւուան . Жен . Իգուան . Сред . Չեպ .

Ո. Одинъ .	Одна .	Одно .	Մի .
Ս. Одного .	Одной .	Одного .	Միւ .
Տ. Одному .	Одной .	Одному .	Միւս , աւուի .
Հ. Одинъ , одного .	Ону .	Одно .	չՄի .
Գ. Однимъ .	Оною .	Однимъ .	Միով .
Վ. обь Одномъ .	обь Одной .	обь Одномъ .	չՄիւ .

Муж. Сред. Ур. 2т. Жен. 1т. Муж. Ср. Ур. 2т. Жен. 1т.

П. Два.	Երկու.	Двѣ.	Двое.	Двои.
У. Двухъ.		Двухъ.	Двоихъ.	Двоихъ.
С. Двумъ.		Двумъ.	Двоимъ.	Двоимъ.
З. Два, двухъ.		Двѣ, двухъ.	Двое, двоихъ.	Двои, двоихъ.
Г. Двумя,		Двѣмя.	Двоими.	Двоими.
В. о двухъ,		о двухъ,	о двоихъ,	о двоихъ.

Муж. Ср. Ур. 2т. Жен. 1т.

П. Оба.	Երկուք.	Обѣ.
У. Обоихъ.		Обѣихъ.
С. Обоимъ.		Обѣимъ.
З. Оба, обоихъ.		Обѣ, обѣихъ.
Г. Обоими.		Обѣими.
В. обѣ Обоихъ.		обѣ Обѣихъ.

Муж. Жен. Ср.

Муж. Жен. Ср.

П. Три.	Երեք.	Четыре.	Չորք.	} Մեկն երեքս սեպտ:
У. Трехъ.		Четырехъ.		
С. Тремъ.		Четыремъ.		
З. Три, трехъ.		Четыре, ехъ.		
Г. Тремя.		Четырьмя.		
В. о Трехъ.		о Четырехъ.		

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

183. Թիւքս шрое, четверо, пятеро և այլք՝
յանգեալք ՚ի րօ, հոլովին որպէս двое. Իսկ ՚ի բաց
առեալ զթիւն шрое, այլք առնուն ы փոխան և
աւտի ամի четверы, четверыхъ, և:

М. Ж. С. У. 1. 2. М. Ж. С. У. 1. 2. М. Ж. С. У. 1. 2.

П. Пять.	Հինգ.	Сорокъ.	Քառասուն.	Пятьдесятъ.	Յիսուն.
У. Пяти.		Сорока.		Пятидесяти.	
С. Пяши.		Сороку.		Пятидесяти.	
З. Пять.		Сорокъ.		Пятьдесятъ.	
Г. Пятью.		Сорокомъ.		Пятьюдесятью.	
В. о Пяти.		о Сорокъ.		о Пятидесяти.	

184. Թ. Լ՝մենայն բացարձակ Թուականք յետ
Թուոյս пять, 5. մինչև 9 сорокъ, 40. բացառա-
թեամբ, հոլովին որպէս пять. Սակայն восемь փո-
խէ զտասն е 'ի ь 'ի սեռականն և յայլ հոլովս՝ բաց
'ի հայցականէ :

185. Թ. Լ՝մենայն բացարձակ Թուականք՝ յետ
Թուոյս пятьдесять, 50, մինչև 9 девяносто, 90,
բացառաթեամբ, հոլովին որպէս пятьдесять. հո-
լովելով զերկաքանիւր բաղադրիչ մասսունս :

М. Ж. С. Ա. Ի. Է. Един. Եւան. Множ. Յոգնան.

Ո.	Девяносто. Իննսուն.	Տո.	Հարիւր.	Տա.	Հարիւրք.
Ս.	девяноста.	Տա.		Տոմ.	
Տ.	девяношту.	Տո.		Տամ.	
Հ.	девяносто.	Տո.		Տա.	
Գ.	девяноствомъ.	Տոմ.		Տամ.	
Ն.	о девяностахъ.	о Смѣ.		о Смѣхъ.	

М. Ж. С. Ա. Ի. Է.

М. Ж. С. Ա. Ի. Է.

Ո.	Двѣсти. Երկերիւր.	Пять сотъ.	Հինգ հարիւր.
Ս.	двухъ сотъ.	Пяти сотъ.	
Տ.	двумъ стахъ.	Пяти стахъ.	
Հ.	двѣсти.	Пять сотъ.	
Գ.	двумя стами.	Пятью стами.	
Ն.	о двухъ стахъ.	о Пяти стахъ.	

Един. Եւ.

Множ. Յո.

Ո.	Тысяча. Հազար.	Тысячи.	Հազարք.
Ս.	тысячи.	{	Тысячъ.
Տ.	тысячи.	{	Тысячей.
Հ.	тысячу.		Тысячамъ.
Գ.	тысячью.		Тысячи.
Ն.	{		Тысячами.
	Тысячъ.		
	Тысячи.		о Тысячахъ.

186. ան. Բացարձակ Թիւքս տրիստա, 300, և Կեփ-
 րեստա, 400, գոլով բարդեալ 'ի տրի, Կեփք և 'ի
 տա Թուոյ՝ հոլովին երկաքանչիւր մասունք որոշա-
 կի, ըստ վերոյեղեալ օրինակիս: Իսկ шестьсотъ,
 600, և այլք մինչև ցтысяча, 1000, բացառու Թք,
 հոլովին որպէս пятьсотъ.

187. ք. Թիւքս двѣ тысячи, 2000. քի Կеփքս,
 3000. Կеփքս Կеփքս, 4000. հոլովին ըստ վե-
 րոյեղեալ օրինակիս, անցնիւք Թիւք զատաբար փո-
 փոխին 'ի յանգս հոլովելով մինչև ցмиліонъ. Իսկ
 миліонъ հոլովի ընդ երկրորդ հոլովեամբ գոյակա-
 նաց (58):

Հետևում.

188. Իւ Ուոսս ամենայն բացարձակ Թուոյ բա-
 ղադրելոյ՝ իւրաքանչիւր անդամք ևս հոլովին. քր.
 двадцать пять, 25. սեռ. двадцати пяти, և.
 триста шестьдесятъ два, 362. սեռ. трехъ сотъ
 шестидесяти двухъ, և.

2. Порядочный. Դասական.

189. Դասական անուանք ածանցին 'ի բացար-
 ձակ Թուականաց, և ցուցանեն զկարգս անձանց և
 իրաց. որք են.

Первый.
 Второй.
 Третій.
 Четвертый.
 Пятый.
 Шестый.
 Седмый.
 Осмый.

Իւաջին.
 } Երկրորդ.
 Երրորդ.
 Չորրորդ.
 Հինգերորդ.
 Վեցերորդ.
 Եւթներորդ.
 Ութերորդ.

Девятый .
 Десятый .
 Одиннадцатый .
 Первыйнадесять .
 Двѣнадцатый .
 Второйнадесять .
 Тринадцатый .
 Третійнадесять .
 Четырнадцатый .
 Четвертыйнадесять .
 Пятнадцатый .
 Пятыйнадесять .
 Шестнадцатый .
 Шестыйнадесять .
 Семьнадцатый .
 Седьмьнадесять .
 Осмьнадцатый .
 Осмыйнадесять .
 Девятнадцатый .
 Девятыйнадесять .
 Двадцатый .
 Двадешатый .
 Двадцать первый .

Тридцатый .
 Тридешатый .
 Сороковый .
 Четыредешатый .
 Пятьдешатый .
 Шестдешатый .
 Семьдешатый .
 Восемьдешатый .
 Девяноштый .
 Девятьдешатый .
 Сотый .
 Двухсотый .
 Трехсотый .
 Четырехсотый .
 Пятишотый .

Իններորդ .
 Տասներորդ .
 } Ստասներորդ .
 } Երկոտասներորդ .
 } Երեքտասներորդ .
 } Չորեքտասներորդ .
 } Հնգտասներորդ .
 } Վեշտասներորդ .
 } Եւթնտասներորդ .
 } Ութնտասներորդ .
 } Իննտասներորդ .
 } Բասներորդ .
 Բասներորդ առաջնե-
 րորդ .
 } Երեսներորդ .
 } Քառասներորդ .
 Յիններորդ .
 Վաթններորդ .
 Եւթաններորդ .
 Ութներորդ .
 } Ինններորդ .
 Հարիւրերորդ .
 Երկուհարիւրերորդ .
 Երեք հարիւրերորդ .
 Չորեք հարիւրերորդ .
 Հնգ հարիւրերորդ .

Тысячный .
 Двухтысячный .
 Трехтысячный .

Հազարերորդ .
 Երկու հազարերորդ .
 Երեք հազարերորդ :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Բ

190 . ւօ . Ղասական անուանք զկնի Թուոյս один-
 на́дцатый , մինչև ցдевя́тьна́дцатый , որպէս և
 двадеся́тый , три́деся́тый , четы́редеся́тый , де-
 вя́тьдеся́тый , ձեանան նա և 'ի ձեռն մասնկանս на-
 деся́ть , և բաղադրեալ ընդ դասականաց первый ,
 второй , ևն . յաւէտ վարին 'ի վեմ շարագրուութիս
 նշանակելով զթիւս ամսոց , և զկարգս անձանց և
 տէրութեանց . գր . сего́дня второена́деся́ть (число) .
 այսօր է երկոտասաներորդ . Людвигъ четвёртый-
 на́деся́ть , Լ ոտովիկոս չորեքտասաներորդ : Ուր
 մասնիկս на́деся́ть է անհոլով կամ անփոփոխ . միայն
 первый , второй , և այլ սոյնպիսիք փոփոխին . գր .
 ар . первыйна́деся́ть , իգ . перваяна́деся́ть , չէզ .
 первоена́деся́ть , ևն .

191 . ք . Ղասական բարդ անուանք 'ի մէջ քսանի և
 երեսնի , երեսնի և քառանի , ևն , անփոփոխ պահեն
 զբացարձակ անուանս , և հոլովեն զդասականս . գր .
 два́дцать первый , քսաներորդ առաջներորդ . սեռ .
 два́дцать первого , ևն : Ուր ամենայն դասականք
 են ածական և ըստ այնց հոլովին և վարին . գր . ар .
 первый , իգ . первая , չէզ . первое , սեռ . ар . пер-
 ваго , ևն (142) :

3 . Собира́тельные . Բազմապիսիք .

192 . Սորա ցուցանեն զորոշեալ քանակութիւն
 ինչ անձանց և իրաց՝ հաւաքապէս . գր . дю́жина ,
 երկոտասանեակ . со́мня , հարիւրեակ , ևն . որք վա-
 րին գոյականապէս , և ըստ յանգից գոյականաց հո-
 լովին . որպէս со́мня , սեռ . со́мни (49) :

4. Дробныя . Մասնական .

193. Մասնական անուններ ցուցանեն զայլ և այլ մասունն միոյ [Թուոյ՝ վերաբերեալս առ բոլորն . քր. половина , կէս . шресть , երրորդ . մասն . четверть , չորրորդ . մասն . пята , հինգերորդ . մասն . полтора , մի և կէս . полшрестья , երկու և կէս . полчетвертя , երեք և կէս . полпята , չորս և կէս . полшеста , հինգ և կէս . полтораства , հարիւր յիսուն , ևն : Մենայն մասնականը , որ բաղադրին մասկամբս пол , հոլովին ըստ հետևեալ օրինակաց .

Իսկ այլք հոլովին ըստ յանգից , ընդ հոլովմամբ գոյականաց :

ա . () օրինակ .

Муж. Сред . Ար . Ձեռ .

Жен . Իմ .

Ո .	Полтора .	Մի և կէս .	Полторы .	Մի և կէս .
Ս .	Полутора .		Полторы .	
Տ .	Полушору .		Полшорой .	
Հ .	Полшора .		Полторы .	
Գ .	Полушорымб .		Полшорою .	
Ն .	о Полушорѣ .		о Полшорой .	

բ . () օրինակ .

Ո .	Полшрестья .	Երկու և կէս .	Полшрестья .	Երկու և կէս .
Ս .	Полушрестья .		Полушрестья .	
Տ .	Полушрестьяю .		Полушрестьяей .	
Հ .	Полшрестья .		Полшрестья .	
Գ .	Полушрестьямб .		Полушрестьяю .	
Ն .	о Полушрестьяѣ .		о Полушрестьяей .	

5 . Множисельныя . Արիական .

194 . Սրբա ցուցանեն , թէ քանակութիւն ինչ կամ թիւ՝ քանիցս իցէ կրկնեալ . որպիսիք են .

двойный , двоякій , сугубый , կրկին , կրկնապատիկ .

тройный , троаякій , երեքկին , եռապատիկ .

четверный , четвероякій , չորեքկին , քառապատիկ .

многократный, բազմակրկին, եւ :

Լինելին հոլովին ըստ օրինակի ածականաց՝ և վարին ածականօրէն. որպէս . ար . двойной, իդ . двойная, չէզ . двойное . այսպէս և այլք (142) :

Գ Լ Ո Ւ Խ Ե Ր Կ Ր Ո Ր Գ

О Мѣстоименіи .

Յարգութեան Գերանուն .

195. Երկրորդ մասն բանի կոչի Мѣстоименіе, Գերանուն . իբր զի վարի 'ի տեղի անուան՝ և ցուցանէ զորոշեալ դէմն . որ և ունի ըստ անուան զսեռ, զէրև, և զհոլով : Ունի նա և զայլ իմն յատուկ, զդէմն, որով յայտ առնէ զանձն կամ զկարգ իրաց՝ և բաժանի .

1 . Личное .	Ընձնական .
2 . Притяжательное .	Ստացական .
3 . Указательное .	Յուցական .
4 . Относительное .	Յարաբերական .
5 . Вопросительное .	Հարցական .
6 . Неопредѣленное .	Ընորոշ :

1 . ЛИЧНЫЯ . Ընձնական Գերանուն .

196 . Սորա յայն սակս կոչին անձնական, և 'ի մեզ էական, զի 'ի խօսս ունին զտեղի անձանց և իրաց՝ որոշելով յերիս դէմն : Ընաջինն է այն՝ որ խօսի : Երկրորդն է այն, առ որ ուղղի բանն : Երրորդն է այն, զորմէ լինի բան . օրինակ .

В. 1. 3. 4.

Един. 6. 7. 8. 9. 10.

Множ. 6. 7. 8. 9. 10.

П.	Я.	6.	}	Мы.	У.
У.	Меня.	1.		Насб.	У.
С.	Мнѣ.	1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.		Намб.	У.
З.	Меня.	1.		Насб.	У.
Ч.	Мною.	1.		Намн.	У.
Ц.	о Мнѣ.	1.		о Насб.	У.

В. 1. 3. 4.

П.	Ты.	1.	}	Вы.	1.
У.	Тебя.	1.		Васб.	1.
С.	Тебѣ.	1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.		Вамб.	1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.
З.	Тебя.	1.		Васб.	1.
Ч.	Тобою.	1.		Вамн.	1.
Ц.	о Тебѣ.	1.		о Васб.	1.

В. 1. 3. 4.

Един. 6. 7. 8. 9. 10.

Муж. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. Жен. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. Ср. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.

П.	Онъ.	1.	Она.	1.	Оно.	1.
У.	Его.	1.	Ея.	1.	Его.	1.
С.	Ему.	1.	Ей.	1.	Ему.	1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.
З.	Его.	1.	Ее.	1.	Оно.	1.
Ч.	Имъ.	1.	Ею.	1.	Имъ.	1.
Ц.	о Немъ.	1.	о Ней.	1.	о Немъ.	1.

Множ. 6. 7. 8. 9. 10.

Муж. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. Жен. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. Ср. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.

П.	Онъ.	1.	Онѣ.	1.
У.	Ихъ.	1.	Ихъ.	1.
С.	Имъ.	1.	Имъ.	1.
З.	Ихъ.	1.	Ихъ.	1.
Ч.	Ими.	1.	Ими.	1.
Ц.	о Ихъ.	1.	о Ихъ.	1.

Ինքնադարձ անհայտն.

- Ո. (չունի)
 Ս. Себя. իմ. քո, իւր, էն.
 Տ. Себя. իմ. քեզ. իւրում, առ. ց, էն.
 Հ. Себя. շիւ. շքեզ. զինքն, էն.
 Գ. Собою. ինկ. քկ. իւր է, էն.
 Ն. о Себя. չինքն. չքեն: չիւրմէ. էն.

Գ Ի Ց Յ Լ Ի Ք

197. ւ. ' ի հասարակ խօսս փոխան եզ. իզ. սե-
 ւականին երրորդ դիմաց ея, վարի ее.

198. ք. Ինչնական դերանունն себя թէպէտ
 չունի ուղղական, այլ վարի յերիս դէմն միանգա-
 մայն. և կոչի Возвратительное, անդրադարձ:

199. ք. Որպէս առ Ուռուս, նոյնպէս 'ի մեզ դե-
 րանունն самъ, ինքն, յարի յանձնական դերանունն
 առ 'ի տալ զօրով իմն. քր. я самъ, мы самъ,
 ևն. որ և հոլովի:

Ванн. Եւրօլան.

Муж. ար. Жен. իգ. Сред. ևն.

Ո. Самъ.	Сама.	Само.	Ինքն.
Ս. Самого.	Самой.	Самого.	Ինքեան.
Տ. Самому.	Самой.	Самому.	Ինքեան, առ.
Հ. Самого.	Самую.	Само.	չ ինքն.
Գ. Самимъ.	Самую.	Самимъ.	Ինքեամբ.
Ն. о Самомъ.	о Самой.	о Самомъ.	չ ինքենէ:

Множ. Յոգնական.

М. ж. с. Ա. ի. չ.

Ո. Самъ.	Ինքեանք.
Ս. Самыхъ.	Ինքեանց.
Տ. Самимъ.	Ինքեանց, առ, 'ի.
Հ. Самыхъ.	չ ինքեանս.
Գ. Самими.	Ինքեամբք.
Ն. о Самыхъ.	չ ինքեանց:

2. Прищажательное . Սրայախն գերանուն .

200 . Ըստ գերանունն ասի ստացական , զի ցուցանէ՝ Թէ անձն կամ իրն , զորմէ է բանն , յատկանայ այնմ , որոյ է սեպհական . որ և ածանցի յանձնականաց : Ըն Ուստս մի միայն տեսակ գտաւի . որ է мой , իմ . швой , քոյ . свой , իւր . наш , մեր . ваш , ձեր :

Един. Եւիւն .

Множ. Յոսիւն .

Муж. ար . Жен. իգ . Сред. փչ .

м. ж. с. ար . ի . փ .

Ո .	Мой .	Моя .	Мое .	իմ .	Մոյ .	իմք .
Ս .	Моего .	Моя .	Моего .	իմոյ .	Մոյի .	իմոյ .
Տ .	Моему .	Моей .	Моему .	իմոսմ , առ .	Մոյիմ .	իմոյ , առ .
Հ .	Мой , моего .	Моя .	Мое .	զիմ .	Մոյ , մոյիմ .	զիմս .
Գ .	Мои .	Моею .	Мои .	իմով .	Մոյի .	իմովք .
Ն .	о Мои .	о Моей .	о Мои .	զիմոյ :	о Мոյի .	զիմոյ :

Գ ի Տ Ե Լ Ի Ք

201 . Ըստ այսմ հրովին швой , швоя , швое , քոյ . свой , своя , свое , իմ , քոյ , իւր . յոր . швой , швоя , իւրք , նա : Ըստ գերանունն свой պատասխանէ գերանունս себя , և ըստ այնմ վերաբերի առ ամենայն գէմն : Տես 'ի Թիւն 495 :

Един. Եւիւն .

Муж. ար .

Жен. իգ .

Сред. փչ .

Ո .	Наш .	Наша .	Наше .	Մեր .
Ս .	Нашего .	Нашей .	Нашего .	Մերոյ .
Տ .	Нашему .	Нашей .	Нашему .	Մերոսմ , 'ի .
Հ .	Наш , нашего .	Нашу .	Наше .	Մերք .
Գ .	Нашими .	Нашею .	Нашими .	Մերով .
Ն .	о Нашем .	о Нашей .	о Нашем .	Մերովք :

Множ. Թոմիւն.

М. ж. с. м. й. л.

Ո.	Нашя.	Մերք.
Ս.	Нашихб.	Մերոց.
Տ.	Нашимб.	Մերոց, առ.
Հ.	Нашя, нашихб.	Մերս.
Գ.	Нашими.	Մերովք.
Ն.	о Нашихб.	Մերոց:

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

202. Ռստ այսմ հոլովին вашб, ваша, ваше, ձեր. բայց 'ի հասարակ խօսու եզ. իգականին սեռականն փոխանակ յանգեւոյ 'ի ей, յանգի 'ի ей. զք. моей, швоей, своей, нашей, вашей.

3. Указательныя. Նշանական դերանունք.

203. Սրբա որոշակի ցուցանեն զդէմն անձանց և իրաց, զորոց է բանն. որք են. оный, նա. сей, аш. томб, этомб, այս, այդ. և հոլովին.

Един. Եզիւն.

Множ. Թոմիւն.

Муж. ար. Жен. йф. Сред. ւղ.

М. ж. с. м. й. л.

Ո.	Сей.	Сія.	Сіе.	Սա.	Сін.	Սրբա.
Ս.	Сего.	Сей, сея.	Сего.	Սորա.	Сихб.	Սոցա.
Տ.	Сему.	Сей.	Сему.	Սմա, առ.	Симб.	Սոցա, առ.
Հ.	Сей, сего.	Сію.	Сіе.	զՍա.	Сін, сихб.	զՍոսա.
Գ.	Симб.	Сек.	Симб.	Սովա.	Сими.	Սոքօք.
Ն.	о Семб.	о Сей.	о Семб.	զՍմանէ:	о Сихб.	զՍոցանէ:

Един. Եզիւն.

Множ. Թոմիւն.

Муж. ար. Жен. йф. Сред. ւղ.

М. ж. с. м. й. л.

Ո.	Томб.	Та.	То.	Այս այդ. Թն.	Այդք.
Ս.	Того.	Той, шоя.	Того.	այդք.	Թնхб.
Տ.	Тому.	Той.	Тому.	այդք, առ.	Թնմб.
Հ.	Того, томб.	Ту.	То.	զայդ.	Թն, шнхб.
Գ.	Թնмб.	Тот.	Թնмб.	այդք.	Թնми.
Ն.	о Томб.	о Той.	о Томб.	զայդմանէ:	о Թնхб.

Գ Ի Ց Ե Լ Ի Կ

204. ն. Ըստ այսմ հոլովի этомъ, эта, это, դոյն այդ. բայց յամենայն հոլովս՝ ուր և հանդիպի տառն ь, փոխի ՚ի ы. քր. шѣмъ, эшѣмъ, шѣ, эшѣ. шѣхъ, эшѣхъ. նոյնպէս հոլովի мой, шая, шое, նոյն. սեռ. того, мой կամ шоя, шѣ:

205. ք. Բազում անգամ վերբերական անունն такій, ая, ое, այսպիսի, յարի ՚ի ցուցական դերանունն шо. այսպէս. такія шо, սոյն այդքելի. сѣш шо, սոյն այս, шѣ:

206. ֆ. Հուցական դերանունն оный, оная, оное, հոլովի ըստ հոլովման ածականաց (142): Ըստ պէս հոլովին эдакой, ая, ое, այդպիսի. экій, ая, ое, որ, որպիսի:

4. Относительная. (Հարաբերական դերանուններ.)

207. Սրա յարաբերեն զդէմն անձանց և իրաց, զորոց է բանն. և յայն սակս կոչին յարաբերական, զի վերաբերին առ այլ անուն կամ դերանուն, և եդեալ ՚ի տեղի նոցին՝ յարաբերեն զայնս: Ըստ Բառարանի են երեք. քր.

М. ш. Ж. ѣ. С. з.

Который, Которая, Которое. Որ.
Кой, Коя, Кое. Որ.
Что, Что, Что. Ըստ որ:

208. Ընաջինն հոլովի որպէս ածական անուն նոյնայանգ՝ мудрый (142):

Երկրորդն հոլովի որպէս ստացական դերանունն мой (200):

Իսկ երրորդն հոլովի ըստ ք. օրինակին հարցական դերանունն (209):

5. Вопросыительные. Հարցական դերանունք.

209. Սրա վարին ի հարցանել զմին և զին, որք են նոյն իսկ յարարերականք հանդերձ հարցական նշանակ. Գր.

Который, Которая, Которое? } Ո՞ր. ո՞վ իցէ. ո՞րք.
Кой, Коя, Кое? }
Что? ո՞վ, զինչ. և чей, чья, чье? Ո՞ր. որոյ:

ѿ. () րինակ.

Ի. () րինակ.

Един. Եւթիւն.

Един. Եւթիւն.

Ո.	Кто?	Ո՞վ. ո՞րք. ո՞ր.	Что?	Ի՞նչ. ո՞ր իմն.
Ս.	Кого?	Ո՞ր.	Чего?	Ի՞նչ.
Տ.	Кому?	Ո՞ւմ, առ ո՞վ.	Чему?	Ի՞նչ.
Հ.	Кого?	Չո՞վ.	Что?	Չի՞նչ.
Գ.	Кѣм?	Որո՞վ.	Чѣм?	Ի՞նչ.
Ն.	о ком?	Չորո՞ւմ:	о чем?	Չի՞նչ.

Դ. () րինակ.

Един. Եւթիւն.

Множ. Յոթիւն.

Муж. Ար. Жен. Իգ. Сред. Ժւ.

М. ж. с. Ի. Լ.

Ո.	Чей?	Чья?	Чье?	Ո՞ր.	Чьи?	Ո՞յ.
Ս.	Чьего?	Чьей, чья?	Чьего?	Որո՞յ.	Чьих?	Որո՞յ.
Տ.	Чьему?	Чей?	Чьему?	Ո՞ւմ.	Чьим?	Առ ո՞յ.
Հ.	Чьего?	Чью?	Чье?	Չորո՞յ.	Чьих, чьи?	Չորո՞յ.
Գ.	Чьим?	Чью?	Чьим?	Որո՞վ.	Чьими?	Որո՞ւմ.
Ն.	о чѣм?	о чьей?	о чѣм?	Չորո՞ւմ:	о чьих?	Չորո՞յ.

Գ Ի Յ Ե Լ Ի Գ

210. Իմ. Րատ առաջնոյն հոլովին մասնական առ նաանքս ни́что, ոչ որ. нѣ́что, ոմն. իսկ ըստ երկրորդին ничто, ոչինչ. нѣ́что, ч́тонебудь, զինչ և իցէ. ч́тонебудь, ч́мунебудь, եւ (213): Ուր հարցական դերանունն чей? սեպհական լեզուին

Ուստաց՝ յամենայն սեռս ունի զուղղականն սեռական նշանակութեամբ իբրև առ ինչ՝ վերաբերեալ առ այլ որ կամ ինչ. որ. Чей былъ сынъ святыи Іоаннъ? Որ որդի էր Յովհաննէս. Захаріа, Օւրարիայ. чьего сына? որոյ որդւոյ. чьей дочери? ում դուստեր. чьи книги? զոյց զիրս, 161 :

211. Դ. Հարցական անուանքս *какій*, *какая*, *какое*? և և *каковъй*, *каковая*, *каковое*? որ, որպիսի, զինչպիսի, հոլովին ըստ օրինակի ածականաց՝ յանդերոց՝ ի իյ, և ի ւյ (146). Բայց յետինն մարթէ կրճատիւ (163) :

6. Неопредѣленные. Ինորոշ դերանունսք.

212. Որքա ունին զնշանակութիւն անորոշ և տարտամ. ուստի և ցուցանեն զանձինս և զիրս ընդհանրապէս առանց ինչ որոշման. որպիսիք են. Ктонибудь, ктолибо, нѣкто, нѣ. нѣкіе, ումանք.

Чтонибудь, *իմն ինչ*. чтолибо, *զինչևիցէ, ինչ*. Каждый, всякій, *իւրաքանչիւր որ*. тошъ кто, *որ որ*.

Чужій, чуждый, другій, ниний, *այլ. մոցիյ, բազում*.

Никто, ոչ որ. ничто, ոչինչ.

Нѣкій, нѣкоторый, *ոմն, որ*.

Никакой, ни одинъ, ոչ որ, և ոչ մի.

Тошъ и другой, оба, *մին միւսն, երկաքանչիւր. և այլն* :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

213. ւ. Ի մէջ այսոցիկ դերանունաց՝ պարզք հոլովին ըստ ածականաց. իսկ բաղադրեալք հետեւին հոլովմանց պարզ բառից. յորոց ձեւացեալ են :

Բայց միայն *и, ни* և *нибуть*, են անհոլով :

Պարզք. *каждый, ая, ое. чужій, другій, нѣкій, և այլն*.

Բաղադրեալք. *нѣкоторый, никакой, ктонибудь*.

սեւ . кого нибудь . что 'либо , *սեւ* . чего либо .
 ни одинъ , *սեւ* . ни одного , *եւ* :

214 . շ . Բոտ նոր արշմանն' *սեւ* . դերանուանդ
 'ի հինգ լերածի . արպէս .

ւ . Իրական . Самъ , сей , онъ , тошъ , мой , *եւ* .

շ . Իրական . Сама , сія , она , та , моя , *եւ* .

է . Ազգը . Само , сіе , оно , шо , мое , *եւ* .

դ . Հասարակ . Кшо , нѣкто , кто либо .

ե . Համայն . Я , мы , себя .

ԳԼՈՒԽ ԵՐՐՈՐԴ

О качествах и раздѣленіи Глаголовъ .

(Հաղափս զխնդութեան և բաժանման Բայից ։

215. Բայն է երրորդ և զլեաւոր մասն բանի , որ ցուցանէ զլինելութիւն , զներգործութի , զկրեւութիւն , նա և զվիճակ և զգիրս ընդ եղանակաւ , ընդ ժամանակաւ , ընդ թուով և ընդ դիմօք . որ առ Ուստս կոչի Глаголь քի զրոյց կամ ասացուած ։

216. Բայն ընդհանրապէս բաժանի յլական , և յԼքական : Լքաջինն կոչի սովորաբար Вспомогательный , քի օժանդակ . և երկրորդն Дѣйствительный , քի ներգործական : Լքական բայք բաժանին 'ի 'Լերգործական , 'ի 'Լրաւորական , 'ի 'Էղղբական , յԼնդրադարձ , յԼնչական և 'ի Հասարակ ։

217. 'Լերգործականն , дѣйствительный , ցուցանէ զներգործութիւն միոյ անձին և միոյ իրի 'ի վերայ այլոյ . քր . дѣлаю , գործեմ . говорю , խօսիմ . пишу , գրեմ . читаю книгу , ընթեռնուլ զգիրս ։

218. 'Լրաւորականն , страдательный , ցուցանէ զկրեւութիւն միոյ անձին կամ միոյ իրի յայլմէ . քր . быть любиму , լինել սիրեալ . есмь движемъ , շարժեալ լինիմ . я былъ двиганъ , շարժեալ եղէ , եւ : Լք Ուստս և առ այլա՝ կրաւորական բայն ձեւանայ 'ի ձեռն էական բայիս быть , լինել (356) ։

219. 'Էղղբականն , средний , ցուցանէ զաստիճան և զգիրս անձին և իրաց՝ առանց ներգործելոյ յայլս . քր . ходить , ընթանալ . сидѣть , նստիլ . стою , արժեմ . եւ ։

220. 'Լնդրադարձն , возвратный , ցուցանէ՝ թէ ներգործութիւն միոյ անձին և իրի յինքն վերադառնայ . քր . хвалиться , գովիլ քի գովել զինքն . шудиться , վաստակիլ . двигаться , շարժիմ . быюся , հարկանիմ , եւ ։

Սա ոչ այլ ինչ է, եթէ ոչ՝ նոյն իսկ ներգործական բայ՝ հանդերձ մասնկամբս ся, որ է կրճատեալն անձնական դերանուանս себя (198)։ Իս բայ ունի նշանակութի կրաւորական բայի, և յաճախ վարի 'ի տեղի նորա . ֆր . ызъ молока дѣлаешся масло , 'ի կաթանէ գործի կարագ :

221 . Ի՛նչականն , взаимный , ցուցանէ զաւինչս կամ հայեցուածս երկուց կամ բազում անձանց և իրաց 'ի մէջ իւրեանց . ֆր . дружуся , բարեկամանամ ընդ այլում կամ ընդ բազմաց . знаюся , ծանօթանամ . борюся , մաքառիմ . ссорюсь , վիճիմ , եւ : Սորա կազմութիւնն նոյն է ընդ վերնոյն :

222 . Հասարակն , общій , գոլով 'ի ձե անդրադարձ բայի՝ ունի զնշանակութիւն ներգործականի և չէղղքականի միանգամայն . ֆր . кланяться , ողջունել , կամ ողջունիլ . бояться , երկնչիլ . шучься , փութամ . стараюсь , ջանամ . лбнюсь , յուլանամ . եւ : Իս տեսակ բայի յաւէտ ձայնակրական համարի՝ քան թէ հասարակ :

223 . Իսկ էական բայն , существительный ձայնեալ՝ նշանակէ զլինելն՝ կամ զգոլ անձին և իրաց , և բաժանի յերիս . быть , бывашь , существовать . ել , գոլ , լինել :

Գ Ի Ց Ե Լ Ի Ք

224 . ւն . Իսկան բայս быть կամ бывать , յայն սակս կոչի օժանդակ , զի օժանդակէ ձեացուցանել ոչ միայն զկրաւորական բայս , այլ և զժամանակս ինչ այլոց բայից . ֆր . я былъ сдвиганъ , շարժեալ եղէ . я буду двигать , շարժեցից :

225 . ք . Ի՛ն Ռուսս որոշին և այլ տեսակք բայից . որք են՝ Պարզ և Բարդ կամ Բաղադրեալ , Ի՛ն մաւոր և Ի՛ն մազուրկ , Ի՛մբողջ և Պակասաւոր , Լանտնաւոր և Ի՛նկանոն , Ի՛ն առական և Զխճախական . զորս քննեսցուք 'ի կարգիս :

226 . ֆ . Պարզ բայն , несложный , չէ բաղկացեալ յայլ և այլ մասանց . ֆր . знаю , գիտեմ , եւ : Իսկ բարդն կամ բաղադրեալն , сложный , բաղկանայ

յայլ և այլ մասանց . ԳՐ . признаю , վերաճանաչեմ .
оживопворяю , կենդանագործեմ , ևն :

227 . Դ . Դիմաւոր բայն , личный , ունի ամբողջ
զամենայն դէմն . ԳՐ . читаю , ընթեռնում , чита-
ешь , ընթեռնուս , читаетъ , ընթեռնու : Իսկ
դիմադուրկն , безличный , միայն զերրորդ դէմն ու-
նի . ԳՐ . нельзя , անմարթ է . дождитъ , անձրեւէ ,
ևն (384) :

228 . Է . Լիւրդ բայն , полный , ունի զամենայն
եղանակս , զժամանակս , զդէմն և զթիւս . զորոց
դէնի (336) : Իսկ պակասաւորն , неполный , չունի
զամենայն եղանակս և ժամանակս . այլ երբ հարկն
պահանջէ՝ յայլոց լրանայ :

229 . Ը . Լիւնոնաւոր բայն , порядочный , լծորդի
ըստ կանոնի՝ անթերի պահելով զամենայն եղանակս
և ժամանակս՝ այլովքն հանդերձ : Իսկ անկանոնն ,
безпорядочный , ոչ լծորդի ըստ կանոնի , այլ խոտու-
րի (357) :

230 . Ը . Լռատական բայն , обильный , ցուցա-
նէ առատապէս զգործն : Եւր ներկայն ունի զկրկին
յանգս , վերջինն աւելի իմն առատ և սաստիկ ցու-
ցանէ զգործողութիւնն . ԳՐ . колеблю и колебаю ,
ցնցեմ , դղրդեմ . стражду и страждаю , նեղիմ ,
չարչարիմ , ևն : Իսկ յաճախականն , учащаельный ,
յայտ առնէ զգործողութիւնն՝ յաճախեալ և կրր-
կնեալ . ԳՐ . бѣгать , վազվազել . посматривать ,
յաճախ հայել , ևն : Տես և ՚ի կարգս լծորդութեց
(336) :

ՅՕԴՈՒԱԾ ԱՌԱՋԻՆ

О наклоненїяхъ и временахъ глаголовъ .

(Հաղպս եղանակաց և ժամանակաց Բայեց .

231 . Իայլ կազմին ՚ի ձեռն եղանակաց , ժամա-
նակաց , թուոց և սեռից . նմին իրի օրէն է յայսմ
վայրի համառօտիւ բացածանուցանել զհարկաւոր

գիտելիս նախ 'ի վերայ եղանակաց, ապա ժամանակաց և ձևոց այլովքն հանդերձ. հուսկ յետոյ դնել զլծորդութիւնս կարգաւ՝ ըստ յատկութեան լեզուին Ռուսաց :

Наклоненія . Եղանակի Բայից .

232. Ի՞նչ Ռուսս են երեք եղանակք . աներևոյթ, սահմանական և հրամայական : Ի՞նչերևոյթն ցուցանէ զգործողութիւն՝ անորոշ, անդէմ՝ և անթիւ . որ առ նոսա 'ի չորս վերածի . յորմէ և այլ եղանակք և ժամանակք ձևանան . օրինակ իմն .

ա . Ինորշ .	Двигать .	Հարժեւանկապար .	} Երևոյթն
բ . Պարշ .	Двину́ть .	Պարզապէս կ'միանա գամ շարժել .	
գ . Կարարեալ .	Сдвигать .	Կատարելապէս շարժել .	
դ . Սահմանական .	Двигивать .	Սահման շարժել .	

Սահմանականն ցուցանէ զգործողութիւնն՝ կարգեալ ուղղակի և անկախ՝ որոշ ժամանակաւ, թուով և դիմօք . դր . хожу , ընթանամ . моешь , լուսնաս . идетъ , գնայ : Իսկ հրամայականն ցուցանէ զհրաման, զաղաչանս և զյորդորմունս այլովքն հանդերձ . դր . читай , ընթերցիր . дасть , տացէ . бдешь , կերիցո՞ւք :

Սա առ Ռուսս ունի զերիս մասնաւոր ձևս՝ ըստ ձևոց աներևութին . օրինակ .

ա . Ինորշ .	Двигай .	Հարժեւանտարբեր .	} Երևոյթն
բ . Պարշ .	Двинь .	Հարժեւ պարզապէս միանգամ .	
գ . Կարարեալ .	Сдвигай .	Հարժեւ կատարեալապէս .	

Գ Ի Ց Ե Լ Ի Ք

233. Առ ՍԻՆԱՍ չիք ստորագրական եղանակ. այլ 'ի ցուցանել զգործողութիւնն ինչ պայմանաւոր՝ վարեն զսահմանականն ընդ միում 'ի հետեւալ շաղկապից. да, бы, дабы, чтобы, чтобы, զի, արդեօք, որպէս զի. կամ естьли, ежели, եթէ, ևն. դր. да двигаю, զի շարժեցից. я двигаю бы, շարժիցեմ արդեօք, ևն (625):

Времена . յաճանախ Բայից.

234. յաճանակք են այլ և այլ փոփոխութիւնք բայից, որք ցուցանեն զգործողութիւնն 'ի ներկայն, յանցեալն և յապառնին. ուստի երեք են, 'իերկայ, 'Ինցեալ, 'Իպառնի:

'Առաջինն ցուցանէ զգործողութիւնն 'ի ներգործութեան անդ, որպէս двигаю, շարժեմ:

'Երկրորդն ցուցանէ զգործողութիւնն՝ յանցեալ ժամանակի եղեալ. որպէս двигаю, շարժեի. двинуя, շարժեցի, ևն:

235. 'Ինցեալն բաժանի ան, յ'Ինցեալ անորոշ կամ անկատար. не, յ'Ինցեալ պարզ. же, յ'Ինցեալ կատարեալ. то, յ'Ինցեալ յաճախ, կամ գերադրական:

236. 'Ինցեալ անորոշն ցուցանէ զգործողութիւնն եղեալ, այլ ոչ որոշեալ յաւարտն. դր. я читаю книгу, ընթեռնուի զգիրս: Այս յաճախ վարի 'ի տեղի կատարեալ ժամանակի:

237. Պարզ անցեալն ցուցանէ՝ թէ գործն փութով միանգամ եղև պարզ առանց կրկնութե. դր. вѣторъ дунуя, հողմն շնչեաց:

238. Իսկ անցեալ կատարեալն ցուցանէ, թէ գործողութիւնն արդէն կատարեալ եղև յանցեալ ժամանակի. դր. написал, գրեալ եմ արդէն:

239. Թ. Ռադադրեալ բայք ածանցեալք յայնպիսի բայից՝ որք ունին զպարզ անցեալ, կազմեն զերկու անցեալ կատարեալս, մին յանցեալ անորոշ և միւսն՝ ի պարզ անցելոյ. Գր. сдвѣгалъ, сдвинулъ: Ընթերցանէ կատարելապէս շարժեալ, և կրկնեալ ևս: Երկրորդն ցուցանէ շարժեալ, այլ փութով վերջացեալ առանց կրկնութեան:

240. Թ. Երաւիական բայք՝ կազմեալք ի ձեռն նախադրութեանս по, ունին յանցեալ ժամանակի զնշանակութիւն առատ և նուազ. Գր. пописалъ, գրեցի շատ կամ սակաւ:

241. Թ. Գերակատար բայք ցուցանեն, թէ գործողութիւն եղեալ է յառաջ ժամանակաւ և յաճախ կրկնեալ. Գր. я писывалъ, արդէն իսկ գրեալ էի: Ի նի ևս օժանդակ բայիւս бывало, որ մնայ անփոփոխ. Գր. я бывало писалъ, յայց ելեալ էի:

Երկրորդ.

242. Երկրորդ ժամանակն ցուցանէ զգործողութիւնն առնելի յապա ժամանակի. Գր. будучи я стану читать, ընթերցայց. որ և բաժանի Թ, յԵրկրորդ անորոշ և անկոպար. որպէս буду писать, գրեցից. Թ, յԵրկրորդ պարզ. որ ցուցանէ՝ թէ գործողութիւնն չէ կրկնելի, այլ փութով վճարելի. որպէս вѣтръ дуетъ, հողմն շնչեսցէ. Թ, յԵրկրորդ կատարեալ, որ ցուցանէ՝ թէ գործողութիւնն լինելոց է կատարելապէս. որպէս напишу, գրեցից անթերի:

243. Երկրորդ ունողք կրկին անցեալ կատարեալս, ունին նա և զերկու կատարեալ ապառնիս. որպէս сдвигаю և сдвину, շարժեցից: Իսկ յաճախականք՝ ձևացեալք по նախադրութեամբ՝ ունին զկատարեալ:

ըեալ ապառնի կրկին նշանակութեամբ. այս է ա.
ռատ և նուազ. ֆր. • *попыну*, գրեցից բազում կամ
սակաւ (240) :

ՅՕԴՈՒԱԾ ԵՐԿՐՈՐԴ

О Причастіи, Дѣепричастіи и наклоненіи
Неокончательномъ.

{ Զառփ ընդունելութեան, յերբայի և լնդերայի
եղանակի :

244. Եւմբ եղեն մեզ յայսմ վայրի առանձինն
քննել զայսոսիկ անդէմ բայս. որք բղխին 'ի դիմա-
ւոր եղանակաց անտի : Ուր ընդունելութիւնն և
դերբայն ունին ժամանակ և ձև անորոշ՝ պարզ և
կատարեալ. այլ աներեւոյթն՝ օրպէս և դերբայն՝
են անհոլով, և ոչ երբեք վարին իբրև ածական՝ օր-
պէս վարի ընդունելութիւնն :

ա. ընդունելութեան.

245. Ընդունելութիւնն համարի չորրորդ մասն
բանի՝ և կոչի *Причастіе*, զոր Ռուս քերթօղք դնեն
իբր եղանակ ինչ բայի, ըստ որում ունի ժամանակ
ներկայ և անցեալ : Բայց յաւէտ միանայ ընդ ածա-
կանաց, և հոլովի ընդ հոլովմամբ նոցա՝ համաձայ-
նելով ընդ գոյականաց ճշդիւ : Որ և պատասխանէ
յարաբերական դերանուանս *который* • ֆր. • *двига-
ющій*, շարժող. կամ *который двигалъ*, որ շար-
ժեաց : Եւ բաժանի 'ի հինգ տեսակս :

ա. լրերայ. *Двигающій*, ա, ե, ե. Շարժող.

բ. լնդեալ անորոշ. *Двигавшій*, ա, ե, ե. Շարժեալ.

գ. լնդեալ պարզ. *Двинувшій*, ա, ե, ե. Շարժեալ
պարզապէս, կամ միանգամ.

դ. լնդեալ հարարեալ. *Сдвигавшій*, ա, ե, ե. Շարժեալ
անթերի.

է. լնդեալ փերափար. *Двигивавшій*, ա, ե, ե. Շար-
ժեալ արդէն, կամ յաճախ.

Ք. Պերբայ.

246. Պերբայն է մանն ինչ բայի՝ անդէմէ ան-
հոլովելի, որ կոչի Дѣпричастіе, և ցուցանէ զգոր-
ծողութիւնն ընդ ժամանակաւ՝ պատասխանելով
այնպիսի բայի, որ ունի զմակբայս когда, յորժամ:
Եւ սա ըստ օրինակի ընդունելութեան բաժանի
'ի հինգ տեսակս.

ա. Պերբայ.	Двига я, двига-	} արժեքով, ի շարժելն.
	ючн.	
բ. Լնդեալ անորոշ.	Двигавши, дви-	
	гавѣ.	
գ. Լնդեալ պարզ.	Двинувши, дви-	
	нувѣ.	
դ. Լնդեալ նարարեալ.	Сдвигавши, сдви-	
	гавѣ.	
է. Պերախարար.	Двигивавши, дви-	
	гивавѣ.	

Դ. Լնդեայն.

247. Լնդեայն եղանակն կոչի Неокончателное,
և ըստ օրինակի ընդունելութեան բաժանի յԼնո-
րոշ, 'ի Պարզ, 'ի Լատարեալ, և 'ի Պերակատար
կամ ճաշխական:

1. Неокончателное неопредѣленное.

Լնդեայն անորոշ.

248. Լնորոշ աներեղթն է հիմն և արմատ այ.
լոց, ուստի ամենայն բայից անորոշ աներեղթը՝
յանգին 'ի ть և 'ի чь. Դթ. чѣшати, ընթեռնուլ.
цѣбѣсть, ծաղկիլ. печь, եփել. ѣѣ: Տես 'ի ստորեւ
(249): Լորորի միայն բայս ышати, գնալ. ապա ա-
մենայն կանոնաւոր բայք յանգին 'ի ть, հանդերձ
նախընթաց ձայնաւորաւ:

2. Неокончателъное однокрашное .

Անբերայի պարզ .

249. Պարզ աներևոյթն կազմի յանորոշէ՝ փոփոխամբ վերջին եզերաց 'ի нуть : (այց որովհետեւ 'ի բազում բայս այս ժամանակ պակասի, նմին իրի պատշաճ դատեցաւ դնել անոտ կարգաւ զցանկ այնց բայից, որք ունին զպարզ ժամանակ աներևուծից, ընդունելուծեանց և դերբայից . օրինակ իմն .

Անբերայի անորոշ .

Անբերայի պարզ .

Ахашъ . ակաի .	Հառաչել .	А'хнуть .
Блещашъ . պլէշակի . փայլիլ .		Блещу'тъ .
блещашъ . պլէշակի . փայլել .		блещу'тъ .
болашъ . պօլակի . շատախօսել .		болаку'тъ .
брызгашъ . պրիզակի . տղմաշողակառնել .		брызну'тъ .
брыгашъ . պրիգակի . շառաչել .		бры'кну'тъ .
Ввещашъ . վվէշակի . հակել .		Ввещу'тъ .
вгивашъ . վղիվակի . կորացուցանել .		вгнущу'тъ .
вергашъ . վերդակի . ընկենուլ .		вергну'тъ .
вертѣшъ . վերտէի . շրջել .		верну'тъ .
вздрогивашъ . վզրօգիվակի . սարսուիլ .		вздрогну'тъ .
визжашъ . վիզիակի . սղալ .		визгну'тъ .
виляшъ . վիլիակի . խուսափել .		виляну'тъ .
вникашъ . վնիակի . թափանցել .		вникну'тъ .
возкресашъ . վօզրէսակի . յարուցանել .		возкресну'тъ .
возникашъ . վօնիլիակի . ծագիլ .		возникну'тъ .
ворошишъ . վօրօշիակի . հպիլ .		ворохну'тъ .
впрыгивашъ . վփրիլիվակի . ընդոստնուլ .		впрыгну'тъ .
впрыскивашъ . վփրիլիվակի . սրնգել .		впрысну'тъ .
вшалкивашъ . վշակիլիակի . մղել 'ի ներքս .		вшалкну'тъ .
вывихашъ . վվիլիակի . խախտել (զուկերս) .		вывихну'тъ .

Լեզուի մասերը.

Լեզուի պարը.

свисшаты .	«վիսնալի» . շշնշել .	сви'снуть .
скакаты .	«սախալի» . սստնուել .	ско'кнуть .
сморкаты .	«մորխալի» . մմբբել զուրն .	сморкну'шь .
	զուռնս .	
сплескиваты .	«սփլսխիվալի» . դովել .	спле'снуть .
спрыскиваты .	«սփրսխիվալի» . սռռգել .	спря'снуть .
стегаты .	«սեղալի» . մտրակել .	стегну'шь .
стрекаты .	«սրեխալի» . խայթել .	стре'кнуть .
стричь .	«սրիլ» . խուզել .	стригну'шь .
спрѣлѣаты .	«սրեխալի» . արձակել զհրա .	спрѣлѣну'шь .
	ցանս .	
стукаты .	«ստախալի» . ըաղխել .	сту'кнуть .
соваты .	«սովալի» . մղել .	су'нуть .
Такаты .	«տախալի» . հաճել .	Та'кнуть .
шесаты .	«շեսալի» . ողորկել .	шесну'шь .
шискаты .	«շիսալի» . ճնշել .	ши'снуть .
шолкаты .	«շոլալի» . հարկանել .	шолкну'шь .
шрогаты .	«շոգալի» . հպիլ .	шро'нуть .
шрясы .	«շրեսալի» . կայտուալ .	шряхну'шь .
шыкаты .	«շիխալի» . մսել .	шыкну'шь .
Увядаты .	«ուվեսալի» . թառամիլ .	Увя'нуть .
угасаты .	«ուգասալի» . շիջանիլ .	уга'снуть .
ужасаты .	«ուժասալի» . պակուցանել .	ужасну'шь .
ушихаты .	«ուսիխալի» . խաղաղել .	уши'хнуть .
ушопаты .	«ուսոխալի» . ընկղմել .	ушо'пнуть .
Хапаты .	«խախալի» . յափշտակել .	Ха'пнуть .
Харкаты .	«խառալի» . ժայթքել .	Ха'ркнуть .
Хвасшаты .	«խվասնալի» . պարծիլ .	Хва'снуть .
Хлебшаты .	«խլեխալի» . կլանել .	хлебну'шь .
Хлесшаты .	«խլեսնալի» . հարկանել մըտ .	хлесну'шь .
	րակալ .	
хлопаты .	«խլոխալի» . շառաջել .	хло'пнуть .
храпѣшаты .	«խրափեխալի» . թնդալ .	хра'пнуть .
Царапшаты .	«չարափալի» . ցետել .	Цара'пнуть .
Чвакшаты .	«չվախալի» . խօսիլ զհարիս .	Чва'кнуть .
чесаты .	«չեսալի» . սանտրել .	чесну'шь .

Լեւորեւոյն անորդ.

Լեւորեւոյն պարզ.

чкашь . լեւոր .	զմի ինչ հարկաւ շկնու'ն .	
	նել ընդ այլում .	
чмокашь . լմբակ .	արձակել զձայն շմո'կնու'ն .	
	յուստելն .	
чхашь . լեւոր .	փռնգալ .	չխնու'ն .
Шагашь . շաղակ .	տարածել զոտս .	шагну'н .
шаркашь . շարակ .	շառաչել ոտիւք .	ша'ркнущь .
шашашь . շախակ .	կառաչել յըն	ша'снущь .
	Թանալն .	
шаташь . շախակ .	ցնցել .	ша'пнущь .
швыряшь . շվլու'ն .	ձգել .	швы'рнущь .
шевелишь . շեվելի .	տատանիլ .	шевельну'н .
шепашь . շեփակ .	շշնչել .	шепну'н .
шибашь . շիպակ .	արկանել .	шибну'н .
шипшь . շիփի .	շշնչել .	шипну'н .
шлепашь . շլեփակ .	ծափս հարկաւ	шлепну'н .
	նել .	
шорошашь . շոռու'ն .	շառաչել .	шорокнущь .
шелкашь . շլեփակ .	ծափս հարկաւ	шелкнущь .
	նել .	
щепашь . շեփակ .	ճեղքել զփայտ .	щепну'н .
щипашь . շլիփակ .	հաւաքել .	щипну'н .
юркашь . յուրակ .	ընկղմել .	юркну'н .

3. Неокончателъное совершенное .

Լեւորեւոյն կարգիւ .

250 . Ս'իայն հետեւեալ բայք են պարզ, որք ունին աներևոյթ պարզ կատարեալ . որպէս .

Бросать ,	бросить ,	Չգել .
Ворочать ,	ворочить ,	Դարձուցանել .
Давать ,	дать ,	Տալ .
Дѣвать ,	дѣть ,	Դնել .
Досаждашь ,	досадишь ,	Չանձրանալ .
Кончать ,	кончить ,	Եզերել .
Лищать ,	лишить ,	Օրկել .

Обижаѣшь,	обидѣшь,	Սըտացուցանել.
Прощаѣшь,	простишь,	Դերել.
Пускаѣшь,	пустишь,	Թողուլ.
Плѣняѣшь,	плѣнишь,	Գերել.
Падаѣшь,	пасъ,	Դնանիլ.
Раждаѣшь,	родишь,	Դնանիլ.
Свободаѣшь,	свободишь,	Լքատել.
Спасаѣшь,	спаси,	Փրկել.
Ступаѣшь,	ступишь,	Ինթանալ.
Являѣшь,	явишь,	Ծայտնել.

251. Իսկ այլ պարզ բայք չունին զաներևոյթ պարզ կատարեալ: Յաճախակի յանորոշ ձևա նայ կատարեալ աներևոյթ. բաղադրելով ի ձեռն նախադրութեանց. զորս նշանակեսցուք կարգաւ. Безѣ, безо, безпокоишь. В, во, входить. Воз, вз, возлюбияшь. Вы, выйши. До, дойти. За, заѣхать. Из, изгнать. На, набросать. Над, наддавишь. Низ, низойши. О, об, обить. От, отбить. По, повзрать. Под, подложить. Пред, предупредить. Пре, пере, при, про, противѣ, раз, со, с, у; տէս ՚ի հետևեալ տախտակի:

Դերելոյն անորոշ.

Դերելոյն կատարեալ.

Алкашь. ալիւն.	քաղցնուլ.	взалка'ть.
алѣшь. ալիւն.	աշխեստանալ.	поалѣ'ть.
Багровѣшь. պարօլիւն.	կապարա գոյն լինել.	побагровѣ'шь.
баловашь. պալօլիւն.	ստահակել.	изба'ловать.
блекнуть. պլէխնուլ.	թառամիլ.	пoble'кнуть.
богатѣшь. պողալիւն.	փարթամանալ.	разбогатѣ'шь.
божись. պօժիլիւն.	երդնուլ.	побожи'шься.
боронить. պօռնիլիւն.	տափանել.	взборони'ть.
боѣшь. պօլիւն.	ապականել.	разбоѣ'ть.
бояться. պօտիլիւն.	երկնել.	убоя'ться.
бранишь. պրանիլիւն.	նախատել.	вы'бранишь.
бращаешься. պրանիլիւն.	երգայրա նալ.	побра'щаться.

Լեռնայի տիրույթ.

Լեռնայի կապարեալ.

бредить . պոռթկել . երազել . сбредить .
 брюзгнуть . պոռթկանալ . տկարանալ . обрюзгнуть .
 будить . պոռթկել . զարթոցանել . разбудить .
 бунтовать . պոռթկալ . ապստամբել . взбунтовать .
 ցուցանել .

бурить . պոռթկել . կարմրանալ . побурить .
 бухнуть . պոռթկանալ . զթարի հարկալ . разбухнуть .
 նել .

бѣднѣть . պիեմեմել . աղքատանալ . обѣднѣть .
 бѣжать . պիեմել . փախիլ . побѣжать .
 бѣлять . պիեմել . սպիտակացու . выбѣлять .
 ցանել .

бѣситься . պիեմել . կատաղիլ . избѣситься .
 Варить . վարել . եփել . сва'ривъ .
 вдовѣть . վաճել . այրիանալ . овдовѣть .
 вешать . վելալ . հանալ . обвеша'нъ .
 виснуть . վանալ . անբաժան լի . повисну'тъ .
 նել .

владѣть . վարել . տիրել . завладѣть .
 водянѣть . վարել . ջրալից լինել . отводянѣть .
 волновать . վաճել . ալեկոծել . взволнова'тъ .
 воровать . վաճել . գողանալ . сворова'тъ .
 вѣнчать . վեհել . պսակել . обвѣнча'тъ .
 вязнуть . վաղանալ . ընկղմել . увязну'тъ .
 Глохнуть . զվանալ . խլանալ . огло'хнушь .
 Гнойть . դոմել . փտեցուցանել . огной'тъ .
 гнушаться . դոմել . զգուլիլ . возгнуша'тъся .
 годовашь . զոմել . 'ի կախ մնալ . перегова'тъ .
 ամ մի .

голить . զվել . գերծուլ . огола'тъ .
 голубѣть . զվել . կապուտակ լի . поголубѣ'тъ .
 նել .

гордиться . զոմել . հպարտանալ . возгорда'тъся .
 горькнушь . զոմել . դառնանալ . прогорькну'тъ .
 горѣть . զոմել . այրիլ . сгорѣ'тъ .
 грабить . զոմել . կողոպտել . ограби'тъ .

Գրեցիք անորոշ.

Գրեցիք նախաբան.

грезншь . գրեցիք .	երազել .	сгрезн'шь .
глубншь . զանալիք .	զայրացուցա- նել .	соглубн'шь .
Дарншь . ատմիք .	պարգևել .	подарн'шь .
деревенбшь . փերեմեմիք .	լինել որպէս	одеревенб'шь .
	փայտ .	
дешевбшь . փերեմեմիք .	լինել դիւրա-	подешевб'шь .
	գին .	
дичашь . փելիք .	վայրենանալ .	одича'шь .
длишь . փլիք .	երկայնել .	продли'шь .
доншь . փօլիք .	կծել (զկածն) .	подон'шь .
должншь . փօթիք .	փոխ տալ .	одолжн'шь .
дорожишься . փօթիքսեա .	Թանկա- նալ .	задорожи'шь- ся .
дразнишь . փռալիք .	զրգուել .	раздразни'шь .
дремашь . փռմիք .	նիրհել .	издрема'шь .
дрогнуть . փռուիւնք .	սարսիլ .	продрогну'шь .
дружиться . փռօթիքսեա .	բարեկամա- նալ .	подружи'шься .
дрябнуть . փռալիւնք .	Թառամիլ .	одрябну'шь .
дряхлабшь . փռեմիք .	զառամիլ .	одряхлаб'шь .
дряхнуть . փռեմիւնք .	բեկանիլ .	одряхнуть .
дѣйствовать . փէյսելօվալ .	ներգոր- ծել .	подѣйство- вать .
дюжбшь . փեթիք .	կորովանալ .	нодюжб'шь .
жадашь . փաքիք .	ծարաւիլ .	возжада'шь .
жаляшь . փալիք .	խայծել .	ужали'шь .
жаловашь . փալօվալ .	լնծայել .	пожа'ловашь .
жалбшь . փալիք .	ցաւիլ .	пожалб'шь .
желашь . փելալ .	ցանկալ .	пожела'шь .
Жершвовашь . փռմելօվալ .	զոհել .	поже'ршвовашь .
Зеленбшь . զելեմեմիք .	կանաչանալ .	позеленб'шь .
зимовашь . զմօվալ .	ձմերել .	перезимова'шь .
злнпсья . զլիւնքսեա .	սրտմտիլ .	озлн'псья .
знобишь . զնօմիք .	մրսեցուցանել .	озноби'шь .
зобашь . զօպալ .	կտցահարել .	позоба'шь .
золошинь . զօլմիք .	սսկէզօծել .	вызолошин'шь .

Դիւրեւոյն անորոշ.

Դիւրեւոյն Կարարեալ.

зрѣшь . Կռէիւն .	Հարուհանալ .	узрѣ'шь .
зябнуть . Կէսսիտուիւն .	մըսիւ .	озя'бнуть .
каменѣшь . Դաւեիւիւն .	քարանալ .	окаменѣ'шь .
каяться . Դաւեիւն .	զղջալ .	пока'яться .
книѣшь . Դիւիւն .	եռալ .	вскипѣ'шь .
книязишь . Դիւիւն .	եռացուցանել .	вскипяти'шь .
киснуть . Դիւսիւն .	Թթուիւ .	окисну'шь .
клеяишь . Դիւիւն .	կնքել .	заклейми'шь .
копийшь . Դոփիւն .	յաւելուլ .	скопи'шь .
копятишь . Դոփիւն .	ծխոտել .	закопши'шь .
корчить . Դոսիւն .	ամփոփել .	ско'рчить .
коры'сшоваться . Դոսիւն .	հաղորդանել .	покоры'сто-
	րացուցանել .	ваться .
костенѣшь . Դոսիւն .	յոսկր փոխար-	окостенѣ'шь .
	կիւլ .	
красишь . Դոսիւն .	ներկել .	вы'красишь .
кромшь . Դոսիւն .	ձեւել .	скро'ишь .
кропашь . Դոսիւն .	անարուեստ	скропа'шь .
	գործել .	
крошишь . Դոսիւն .	մանրել .	покроши'шь .
крѣпнуть . Դոսիւն .	պնդել .	окрѣпну'шь .
купашь . Դոսիւն .	Թանալ .	вы'купашь .
кушашь . Դոսիւն .	ուտել .	вку'шашь .
леденѣшь . Դոսիւն .	սառիւ .	оледенѣ'шь .
лешѣшь . Դոսիւն .	Թռչել .	полетѣ'шь .
линяшь . Դոսիւն .	զուհասիւ .	полиня'шь .
линяшь . Դոսիւն .	նորոգիւ .	вы'линяшь .
лощишь . Դոսիւն .	ողորկել .	вы'лощишь .
лудишь . Դոսիւն .	անագել .	вы'лудишь .
лышашь . Դոսիւն .	ծուլանալ .	пролыша'шь .
Маторѣшь . Դոսիւն .	ծերանալ .	заматорѣ'шь .
миловать . Դոսիւն .	զգուել .	поми'ловать .
миришь . Դոսիւն .	խաղաղել .	поми'ришь .
молодѣшь . Դոսիւն .	մանկանալ .	помолодѣ'шь .
моришь . Դոսիւն .	մահացուցանել .	умори'шь .
морозить . Դոսիւն .	սառուցանել .	заморо'зить .

Լիւրիւն աւորու.

Լիւրիւն խաւարեալ.

грезнѣшь . զուլիւն . երազել .	сгрезнѣшь .
грубнѣшь . զուռիւն . զայրացուցա-	согрубнѣшь .
	նել .
Дарнѣшь . փռիւն . պարգեւել .	подарнѣшь .
деревенѣшь . փերէլիւն . լինել որպէս	одеревенѣшь .
	փայտ .
дешевѣшь . փշիւն . լինել դիւրա-	подешевѣшь .
	գին .
дичаешь . փիւն . վայրենանալ .	одичаешь .
длишь . փլիւն . երկայնել .	продлишь .
доишь . փոլիւն . կծել (զկալիւն) .	подоишь .
должишь . փոխիւն . փոխ տալ .	одолжишь .
дорожишься . փոքիւն . թանկա-	задорожишь-
	նալ .
	ся .
дразнишь . փռիւն . գրգռել .	раздразнишь .
дремаешь . փռիւն . նիւհել .	издремаешь .
дрогнуть . փռիւն . սարսիլ .	продрогнуть .
дружнѣшься . փոքիւն . բարեկամա-	подружнѣшься .
	նալ .
дрябнуть . փռիւն . թաւամիլ .	одрябнуть .
дряхлаешь . փռիւն . զաւամիլ .	одряхлаешь .
дряхнуешь . փռիւն . թեկանիլ .	одряхнуешь .
дѣйствовать . փշիւն . ներդր-	подѣйство-
	ծել .
	вашь .
дюжѣшь . փռիւն . կորովանալ .	подюжѣшь .
жадаешь . փռիւն . ծարաւիլ .	возжадаешь .
жалишь . փռիւն . խայծել .	ужалишь .
жаловашь . փռիւն . ընծայել .	пожа'ловашь .
жалѣшь . փռիւն . ցաւիլ .	пожалѣшь .
желашь . փռիւն . ցանկալ .	пожела'шь .
Жерщивовать . փռիւն . զոհել .	поже'рщивовать .
Зеленѣшь . զլիւն . կանաչանալ .	позеленѣшь .
зимовать . զլիւն . ձմերել .	перезимова'шь .
злѣпѣшь . զլիւն . սրտմոլիլ .	озлѣпѣшь .
знобѣшь . զլիւն . մրսեցունել .	ознобѣшь .
зобашь . զլիւն . կտցահարել .	
ЗОЛОШИТЬ . զլիւն . ոսկեղծել .	

Լեւոնյէ անորոշ .

Լեւոնյե Զաքարեան.

зрѣшь. շրթիկէնդ. ճառեանաւ. у зрѣшь.
зябнуть. զխիւսեալդ. սրտիկ. озябнуть.
каменѣть. քամեալիկէնդ. քարանաւ. окаменѣть.
калясь. քալեալիսեա. զզջաւ. пока'яться.
книѣшь. քիթիկէնդ. եռաւ. вскипѣшь.
книпящѣ. քիթեալիկէնդ. եռացուցանել. вскипящѣ.
киснуть. քիսեալի. թթուել. окисну'ть.
клеимѣшь. քլէալի. կըրել. заклеимѣшь.
копѣшь. քոփելի. յաւելուել. скопѣшь.
копшишь. քոփելի. ծխոտել. закопши'ть.
корчишь. քոճելի. ամփոփել. ско'рчить.
коры'стовашься. քորեալիսեա. իւ. покоры'сто-
րացուցանել. ваться.
костенѣшь. քոսեալիկէնդ. յոսկր փոխար. окостенѣ'ть.
կիլ.

красишь . *հոսալիշ* . *հերկել* . *вы'красишь* .
 кроишь . *հոճիլիշ* . *չկել* . *скро'ишь* .
 кропашь . *հոթի'ալիշ* . *անարու'կատ* . *скрона'шь* .
գործել .

крошишь .	հոշիւիչ .	մանրել .	покрошишь .
крѣпнушь .	հոշիւիւիչ .	պնդել .	окрѣпнушь .
купаешь .	հոշիւիչ .	Թանալ .	выкупаешь .
кушаешь .	հոշիւիչ .	ուտել .	вкушаешь .
Леденѣшь .	լեւեւիւիչ .	սառել .	оледенѣшь .
лещешь .	լեւեւիչ .	Թռչել .	полещешь .
линяешь .	լինեւիւիչ .	զոսնատիլ .	поашаешь
линяешь .	լինեւիւիչ .	նորոգել .	вмашаешь
лощишь .	լոշիւիչ .	որորկել .	вмашаешь
лудить .	լոշիւիչ .	անագել .	вмашаешь
лышашь .	լոշիւիչ .	ծուլանայ .	вмашаешь

Манорѣвъ . Су

1974-1975

Детям

pr

Mo,

100

100

1

Լիւրեղն անորոշ .

Լիւրեղն Խառնիւ .

теканишь . Գիտիմի . բանդակէլդըլլ вытека'нишь .

չաւ .

чернишь . Գիտիմի . սեւացուցանել . почерни'шь .

четвернишь . Գիտիմի . 'ի չորս բաժաւ разчетве-
նել . րանի .

չափի . Գիտիմի . պատուել . почтенишь .

շափի . Գիտիմի . շէլ . зашпи'шь .

շափի . Գիտիմի . ընդ խաղ առնել . пошупи'шь .

Яснишь . Գիտիմի . պարզիւ . поясни'шь .

4. Неокончательное многократное .

Լիւրեղն յաճախան .

252 . { Երկրորդ անգամ ցուցանել յաճախ կրկնուան
գործողութիւն , որ յանգի 'ի Կապի , կամ 'ի Կապի .
գր . Երկրորդ , վազվազել . և կազմի յանորոշ ա-
ներեւութի' ըստ հետեւեալ կանոնաց :

Լիւրեղն Կ .

253 . Երկրորդ աներեւութի' յանգեալք 'ի ափ
հանդերձ նախադաս տառիւքս г , ж , к , х , ч , ш , щ ,
կամ 'ի ять , լինին յաճախական' եթէ յանգեցին
'ի Կապի , գր . Երկրորդ , վազել , Երկրորդ , վազվա-
զել . սրբօրէն , նետել , սրբօրէն , յաճախնե-
տել , և : Սակայն շօշ , ցանել , լինի շօշ և
շօշ , յաճախ ցանել :

Լիւրեղն Բ .

254 . Երկրորդ աներեւութի' յանգեալք 'ի ափ
հանդերձ նախադաս տառիւքս б , в , д , з , л , м ,
н , п , р , с , т , կամ 'ի ошь , լինին յաճախական'
եթէ փոխեցին 'ի Կապի , գր . думашь , խորհիւ ,
думывашь , ստեղծ խորհիւ . положить , поль-

ვათ, *ჯაჯაխ* *ოოოებელ*, *ლი* : *Սակայն* *знашь*, *լինի* *знавашь*, *գիտել* . *звашь*, *зывашь*, *կոչել* . *братъ*, *бирашь*, *առնուել* . *ждашь*, *жидашь*, *սպասել* . *лгашь*, *лыгашь*, *ստել* . *рвашь*, *рывашь*, *կարել* . *дремашь*, *дремливашь*, *նիրհել* . *колебашь*, *колебливашь*, *ջըն-յել* . *спашь*, *сыпашь*, *ննջել* . *жашь*; *жинашь*, *հըն-ձել* . *жашь*, *жимашь*, *ճմլել* . *препашь*, *препля-вашь*, *մանրել կանեփ* . *кричать*, *крикивашь*, *ա-ղաղակել* :

Ատեն 7.

255. *Լնորոշ աներևոյթք՝ յանգեալք ՚ի ышь*, *և ՚ի ышь կամ ՚ի ышь հանդերձ նախադաս ձայնա-ւորաւ*, *կամ միով ՚ի տառիցս ж, л, н, р, ч, ш, щ*, *լինին յաճախական՝ եթէ փոխեցին ՚ի вать* . *իր* . *шайшь*, *գաղել*, *шавашь*, *կարի իմն գաղել* . *служишь*, *ծառայել*, *служивашь*, *յաճախ ծառայել* . *рышь*, *պեղել*, *рывашь*, *յոյժ պեղել*, *և այլն* :

Սակայն видѣшь, *տեսանել*, *լինի* *видашь* *և* *видм-вашь*; *глядѣшь*, *հայիլ*, *լինի* *глядывашь*; *болѣшь*, *հիւանդանալ*, *լինի* *боливашь*; *сидѣшь*, *նստիլ*, *լի-նի* *сиживашь*; *смотрѣшь*, *հայիլ*, *լինի* *смапривашь* . *верѣшь*, *պտոյտքել*, *լինի* *вертывашь* *և* *верчи-вашь*; *перѣшь*, *համբերել*, *լինի* *терпавашь* . *горѣшь*, *այրել*, *гаривашь* .

Ատեն 8.

256. *Լնորոշ աներևոյթք՝ յանգեալք ՚ի ышь հան-դերձ նախադաս տառիւքս б, в, м, п, լինին յա-ճախական՝ եթէ յանգեսին ՚ի ливашь*; *իր* . *лю-бияшь*, *սիրել*, *любивашь* . *յաճախ սիրել* . *ловишь*, *որսալ*, *ловливашь*, *յաճախ որսալ* : *Սակայն бишь*, *հարկանել*, *լինի* *бывашь* .

Կանոն Է.

257. Ընորոշ աներևոյթ՝ յանգեալք 'ի Դիտի կամ 'ի Զիտի, լինին յաճախական՝ եթէ փոխեցին 'ի Զիտի. զր. судишь, суживаешь, դատել. грузишь, грузиваешь, բեռնաւորել, նա : Իսկ յանգեալքն 'ի Կիտի, Լ 'ի Կիտի, լինին յաճախական՝ եթէ փոխեցին 'ի Կիտի. զր. красишь, крашиваешь, ներկել. плащешь, плачиваешь, վաւրել. чистишь, чищаешь, մաքրել, նա :

Հետեւումն.

258. Յայտ է 'ի վերոյգրեալ օրինակաց՝ թէ ոչ միայն շէտն փոխէ գտեղի իւր յաճանցիլ բային յայլ և այլ ձևս ըստ եղեալ կանոնաց, այլ և ուր ուրիշ գտանի տառս օ, փոխի 'ի ա ; զր. носишь, нашиваешь, տանիլ. смотрѣшь, смашиваешь, հայիլ, և այլն :

ՅՕԴՈՒԱԾ ԵՐԿՐՈՐԴ

О Происхожденіи Наклоненій, Причастій
и Двепричастій.

Յաղագս խաղաղութեան Եղանակաց, Բնութեան Եղանակաց և Դերբայից .

259. Բայն փոփոխելով յայլ և այլ յանգս՝ ընդունի զտարբեր եղանակ, որ ըստ յատկութեան լեզուին Խոսաց համարի երեք (232) : Խօսեցաք 'ի վերայ աներևոյթ եղանակին . Ժամ է արդ ցունցանել զկազմութիւն սահմանականին և հրամայականին .

Избывишельное . Սահմանական եղանակ .

260 . Սահմանական եղանակն փակէ ընդ իւրեւ զժամանակն ներկայ, անցեալ, և ապառնի . ըստ որում ցուցաւ 'ի վեր անդր (234) : Սնայ մեզ այժմ խօսիլ զկազմութենէ երկց ժամանակաց :

Настоящее . 'Երկայ .

261 . Ըռաջին դէմք եղակի ներկային յանգի 'ի ю և 'ի у ; և կազմի յանորոշ աներևութէ ըստ հետևեալ կանոնաց :

Երկայ .

262 . Ըներևոյթ եղանակն յանգեալ 'ի ать , вть , ять , հանդերձ միով բաղաձայնիւ լինի ներկայ՝ եթէ փոխեցի 'ի ю ; ֆр . двигать , շարժել , двигаю , շարժեմ . владѣть , տիրել , владѣю , տիրեմ . мѣрять , չափել , мѣряю , չափեմ , мѣ :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

263 . Ծ . Ետտորին յանգեալքն 'ի евать և 'ի авать , որք փոխին 'ի ую . ֆр . врачевать , врачую , բժշկեմ : Իսկ горевать լինի горюю , տրամիմ . ըստ որոյ дневать , плевать , утренневашь լինին утреннюю , мѣ :

264 . Զ . Իսպքս звать , կոչել . жаждасть , ծաբաւիլ . ждасть , սպասել . жрать , կլանել . журчать , տրանջալ . брать , առնուլ . врать . շաղփաղփել . держать , ունիլ . дрожать , դողալ . драть , պատառել . лгать , ստել . пышать , պրել . рвать , խլել . сосать , ծծել . плакать , հիւսել , փոխին 'ի у ; ֆр . зову , жажду , мѣ :

265 . Դ . Իսպքս вязать , կապել . казать , ցուցանել . лизать , լիզել . мазать , օծանել . низать , անցուցանել ասղանի . видѣть , глядѣть , տեսալ .

նել. сидѣть, նստիլ, փոխին 'ի յу; Գր. вяжу, кажу, ևիжу, ևա .

266. Դ. Ղայքս կիակաթ, կոչել. плакасть, լալ. бормотасть, մնել. гоготать, կարկաչել. клоко-
тасть, եռալ. клохпастъ, գրգալ հառուց. ленипастъ,
մեպастъ, ձգել. вершѣть, պոռյտքել, փոխին 'ի Կу.
Գր. клячу, плачу, бормочу, ևա .

267. Ե. Ղայքս махастъ, յարուցանել գհողմն .
пахастъ, աշխատիլ. писастъ, գրել. плясастъ, կա-
բաւել. тесастъ, գծագրել. чесастъ, քորել, փո-
խին 'ի шу; Գր. машу, пашу, пишу, пляшу,
և ալին :

268. Զ. Ղայքս ыскасть, որոնել. плескасть,
տղմաշաղախ առնել. рыскасть, արշաւել. кле-
пастъ, ամբաստանել. роппастъ, տրտնջել. бли-
скасть, փայլիլ. свистастъ, սուլել. скрежепастъ,
կրճտել զատամուհս . шрепастъ, գողալ, փոխին
'ի шу, և լինին ներկայ. որպէս Իшу, плещу, рыщу,
և ալին :

269. Է. Ղայքս дремать, նիրհել. клепать,
հնչել. сыпастъ, սփռել. шрепастъ, մանրել (զկա-
նեփ) . шерпѣть, համբերել. храпѣть, сапѣть,
խորդալ, փոխեալք 'ի лю լինին սահմանականք,
дремлю, креплю, ևա :

270. Ը. Ղայքս бдѣть, հսկել. болѣть, հի-
ւանդանալ. горѣть, այրիլ. зрѣть, Եмопрѣть,
հայիլ, փոխեալք 'ի ю լինին ներկայ. որպէս бдю,
болю, горю, ևա :

Լիանն Է .

271. Լ'ներկայթ բայք՝ յանգեալք 'ի Եть փո-
խեալ զայն 'ի у լինին ներկայ՝ կորուսանելով զնա-
խընթաց տառն е, Գր. мереть, мру, մեռանիմ .
переть, пру, կոխեմ :

Լիանն Դ .

272. Լ'ներկայթ բայք՝ յանգեալք 'ի Իտъ կամ 'ի
աիъ հանդերձ նախընթաց ձայնաւորաւ, և ալնք՝

Լեւորեայն անորոշ.

Լեւորեայն նորարեալ.

грезить. զուգելն. երազել. сгрезить.
 грубить. զուռուկելն. զայրացուցա- согрубить.
 նել.

Дарить. փռելն. պարգևել. подарить.
 деревенить. փերելիկելն. լինել որպէս одереvenить.
 փայտ.

дешевить. փեղելիկելն. լինել դիւրա- подешевить.
 գին.

дичать. փիւլն. վայրենանալ. одичать.

длинь. փլիւն. երկայնել. продлить.

донить. փոխելն. կծել (զկածել). подонить.

должить. փոխելն. փոխ տալ. одолжить.

дорожиться. փոխօժիկելն. թանկա- за дорожить-
 նալ. ся.

дразнить. փռալիկելն. զրգուել. раздранить.

дремать. փռեմելն. նիւհել. вздремать.

дрогнуть. փռոշուկելն. սարսիլ. продрогнуть.

дружиться. փոխօժիկելն. բարեկամա- подружиться.
 նալ.

дрябнуть. փռեմալիկելն. թառամիլ. одрябнуть.

дряхлаить. փռեմալիկելն. զառամիլ. одряхлаить.

дряхнуть. փռեմալիկելն. բեկանիլ. одряхнуть.

дѣйствовать. փելլելիկելն. ներգոր- подѣйство-
 ծել. вать.

дюжить. փեղելիկելն. կորովանալ. подюжить.

жадать. ժապելն. ծարաւիլ. возжадать.

жалить. ժալիլն. խայծել. ужалить.

жаловашь. ժալովելն. ընծայել. пожаловашь.

жалить. ժալիլն. ցաւիլ. пожалить.

желашь. ժելիլն. ցանկալ. пожелаить.

Жерщивашь. ժելլիւլովելն. զոհել. поже'рщивашь.

Зеленить. զելիկելն. կանաչանալ. позеленить.

зимовашь. զելովելն. ձմերել. перезимовать.

злится. զլիկելն. սրամտիլ. озлится.

знобить. զնոպիլն. մրսեցուցանել. ознобить.

зобашь. զոպիլն. կոցահարել. позобить.

золошить. զոլովելն. ոսկեզօծել. вызолотить.

Ինքնակալ անորոշ.

Ինքնակալ անորոշ.

зрѣшь . Գրեթէ .	Հառուհանալ .	узрѣшь .
зябнуть . Գրեթէ .	մոխիլ .	оза'бнуть .
каменѣшь . Գրեթէ .	քարանալ .	окаменѣшь .
каяться . Գրեթէ .	զղջալ .	пока'яться .
киѣшь . Գրեթէ .	եռալ .	вскипѣшь .
кипяишь . Գրեթէ .	եռացուցանել .	вскипяти'шь .
киснуть . Գրեթէ .	Թժուիլ .	окисну'шь .
клеишь . Գրեթէ .	կնքել .	заклейми'шь .
копишь . Գրեթէ .	յաւելուլ .	скопи'шь .
копятишь . Գրեթէ .	ծխոտել .	закопти'шь .
корѣшь . Գրեթէ .	ամփոփել .	ско'рчить .
коры'сшоваться . Գրեթէ .	իւրացուցանել .	покоры'сто-
	вашся .	
костенѣшь . Գրեթէ .	յոսկր փոխար-	окостенѣ'шь .
	կել .	
красишь . Գրեթէ .	ներկել .	вы'красишь .
кроишь . Գրեթէ .	ձեւել .	скро'ишь .
кропашь . Գրեթէ .	անարուեստ	скропа'шь .
	գործել .	
крошишь . Գրեթէ .	մանրել .	покроши'шь .
крѣпнуть . Գրեթէ .	պնդել .	окрѣпну'шь .
купаешь . Գրեթէ .	Թանալ .	вы'купать .
кушашь . Գրեթէ .	ուտել .	вку'шать .
леденѣшь . Գրեթէ .	սառիլ .	оледенѣ'шь .
лешѣшь . Գրեթէ .	Թռչել .	полешѣ'шь .
линяешь . Գրեթէ .	զուհանալ .	полиня'шь .
линяешь . Գրեթէ .	նորոգիլ .	вы'линяешь .
лощишь . Գրեթէ .	ողորկել .	вы'лощишь .
лудишь . Գրեթէ .	անաղել .	вы'лудишь .
лышашь . Գրեթէ .	ծուլանալ .	пролыта'шь .
Машорѣшь . Գրեթէ .	ծերանալ .	замашорѣ'шь .
миловать . Գրեթէ .	զգուել .	поми'ловать .
миришь . Գրեթէ .	խաղաղել .	поми'ришь .
молодѣешь . Գրեթէ .	մանկանալ .	помолодѣ'шь .
моришь . Գրեթէ .	մահացուցանել .	умори'шь .
морозить . Գրեթէ .	սառուցանել .	заморо'зить .

Լեզուի անոթ.

Լեզուի հարաբերակ.

мужашъ . հոգի .	հասանել 'ի հա . возмужашъ . սակ պրու . թե .	
мѣлѣшъ . փեղի .	իջուցանել .	обмѣлѣшъ .
мѣшашъ . փեղի .	խառնել .	помѣшашъ .
Нравѣшся . նախելի .	հաճոյանալ .	понаравѣшся .
нѣмѣшъ . նեղի .	համրանալ .	онѣмѣшъ .
нюхашъ . նիւտի .	հոտոտել .	понухашъ .
Палишъ . փալի .	արձակել ' զթիւն .	выпалаишъ . դանոթս .
палишъ . փալի .	կիզուլ .	опалишъ .
печъ . փեղ .	եփել .	изпечъ .
плашѣшъ . փալի .	հատուցանել .	заплашѣшъ .
плесневѣшъ . փեղի .	բորբոսել .	заплесневѣшъ .
портишъ . փոփ .	սպակակել .	изпортишъ .
пошрошишъ . փոփ .	ձեղքել զորո .	выпошро- վашъ անպիտոյ .
пошѣшъ . փոփ .	բրտնիլ .	вспошѣшъ .
препятствовашъ . փոփանալի .	խափանել .	возпрепят- ствовашъ .
пугашъ . փոգի .	պակուցանել .	испугашъ .
пустѣшъ . փոփ .	դատարկանալ .	опустѣшъ .
пукнушъ . փոփ .	պտնուլ .	вспукнушъ .
пучашъ . փալի .	փշել .	вспучишъ .
пыляшъ . փեղի .	բորբոքել .	запыляшъ .
пѣнишъ . փեղի .	հանել փրփուր .	вспѣнишъ .
пѣшъ . փեղի .	երգել .	спѣшъ .
Радовашся . փոփանալի .	ուրախ .	обрадовашся . նալ .
радѣшъ . փոփ .	հոգալ .	порадѣшъ .
ржавѣшъ . փոփ .	Ժանդահարիլ .	заржавѣшъ .
робѣшъ . փոփ .	լքանիլ .	обробѣшъ .
русѣшъ . փոփ .	դեղնիլ .	порусѣшъ .
рыжѣшъ . փոփ .	կարմրահեր լինել .	порыжѣшъ .
Садѣшъ . փոփ .	նստուցանել .	посадѣшъ .
синѣшъ . փեղի .	կապուտակ առ- նել .	высинѣшъ .

Ինքնուրույն անորոշ.

Ինքնուրույն հարաբերակ.

снѣшь . սնե՛լի .	կապուտակ լի .	поснѣ'шь .
	նել .	
сипнушь . սի՛նուի .	պատճառել	оси'пнушь .
	կերկերուան .	
слѣпнушь . սլե՛կուի .	կուրանալ .	ослѣ'пнуть .
сморѣшь . սմո՛ւի .	հայիլ .	посморѣ'шь .
смѣшишь . սմե՛լի .	ծաղր առնել .	разсмѣ'ши'шь .
стараться . սարա՛նալ .	ջանալ .	постара'шься .
старѣшь . սա՛ւի .	ծերանալ .	устарѣ'шь .
страдать . սա՛ւալի .	չարչարիլ .	пострада'шь .
спрочить . սո՛ւի .	խայթել .	вы'спрочить .
сулить . սու՛լի .	խոստանալ .	посули'шь .
сушить . սու՛լի .	չորացուցանել .	вы'сушить .
сѣдѣшь . սե՛ւի .	ալիորիլ .	посѣдѣ'шь .
сякнуть . սա՛նուի .	ցամաքիլ .	изся'кнуть .
Твердѣшь . Թե՛ւի .	պնդանալ .	оттвердѣ'шь .
шелиться . Լե՛լի .	ծնանիլ կովու .	ошело'шься .
шемишь . Լե՛ւի .	մթանալ .	потемнѣ'шь .
шолстѣшь . Թա՛ւի .	ստուարանալ .	пошолстѣ'шь .
шопить . Թո՛ւի .	հոսիլ 'ի խորս .	исшопи'шь .
шоропить . Թո՛ւի .	ստիպել .	пошоропи'шь .
шощать . Թա՛ւի .	վտարիլ .	ошоща'шь .
шрашить . Թա՛ւի .	ծախել .	исшраши'шь .
шроить . Թո՛ւի .	երեքնել .	сшрои'шь .
шупить . Թո՛ւի .	բթանալ .	исшупи'шь .
шускнущь . Թա՛ւուի .	չփռել .	поту'скнущь .
Ушюжишь . Թե՛ւի .	փայլեցուցանել .	вы'ушюжишь .
Ходашайстворашь . Խո՛ւալի .	լուծալ .	изхо'дашай-
	միջնորդել .	ствова'шь .
Хоронить . Խո՛ւի .	ծածկել .	схорони'шь .
Хоронить . Խո՛ւի .	թաղել .	похорони'шь .
худѣшь . Խո՛ւի .	ծիւրիլ .	похудѣ'шь .
хулить . Խու՛լի .	հայհոյել .	похули'шь .
Цѣловать . Ել՛ուի .	համբուրել .	поцѣлова'шь .
Чажнушь . Ել՛ուի .	թառամիլ .	изча'хнушь .
	ծիլ .	

Լեւորեւոյն անորոշ.

Լեւորեւոյն Կապարեւալ.

чеканить . փռահելոյ . քանդակել գրք . вытека'ишь .
չալ .

чернить . փռահելոյ . սևացուցանել . почерн'шь .

четверить . փռահելոյ . 'ի չորս բաժալ . разчете'-
նել . րիւն .

чтить . փռահելոյ . պատուել . почтив'шь .

шиить . շիտելոյ . շէլ . зашив'шь .

шутить . շալելոյ . ընդ խաղ առ . пошут'шь .
նել .

Яснить . Կահելոյ . պարզել . поясн'шь .

4. Неокончательное многократное.

Լեւորեւոյն յաճախական .

252 . { } Եւրոպական շուքանէ յաճախ կրկնուան
գործողութիւն, որ յանգի 'ի Կապ' , կամ 'ի Կապ' .
գր . Եւրոպայ , վաղվազել . և կազմի յանորոշ ա-
ներկուցի' ըստ հետեւեալ կանոնաց :

Լեւորեւ .

253 . Լեւորոշ աներկուցութիւն յանգեալք 'ի ապ' .
հանդերձ նախադաս տառիւքս Դ , Ե , Զ , Ը , Թ , Պ , Պ ,
կամ 'ի Ե , լինին յաճախական' եթէ յանգեցնին
'ի Կապ' , գր . Եւրոպայ , վաղել , Եւրոպայ , վաղվա-
զել . տրճալ , նետել , տրճալ , յաճախնե-
տել , և : Եւրոպայ տրճալ , ցանել , լինի տրճալ և
տրճալ , յաճախ ցանել :

Լեւորեւ . Բ .

254 . Լեւորոշ աներկուցութիւն յանգեալք 'ի ապ' .
հանդերձ նախադաս տառիւքս Բ , Ե , Զ , Ը , Թ , Պ ,
Ե , Պ , Զ , Ը , Թ , կամ 'ի Ե , լինին յաճախական'
եթէ փոխեցնին 'ի Կապ' , գր . Եւրոպայ , խորհիլ ,
Եւրոպայ , տառիւ խորհիլ . Եւրոպայ , Եւրոպայ , Եւրոպայ .

вашь, յաճախ ուռդել, և՛ : Սակայն знашь, լինի
знавать, գիտել. звать, зывать, կոչել. брать,
бирать, առնուլ. ждашь, жидать, սպասել. лгать,
лыгать, ստել. рвать, рывать, կտրել. дремать,
дремливать, նիրհել. колебать, колеблявать, ցրն
ցել. спать, сыпать, ննջել. жать; жинашь, հըն
ձել. жать, жимаць, չմլել. препать, прещли-
вать, մանրել կանեփ. кричать, крикивать, ա-
զաղակել.

Կանոն 7.

255. Ընորոշ աներևոյթը՝ յանգեալք 'ի ыть,
և 'ի ѣть կամ 'ի ить հանդերձ նախադաս ձայնա-
ւորաւ, կամ միով 'ի տառիցս ж, л, н, р, ч, ш,
щ, լինին յաճախական՝ եթէ փոխեսցին 'ի вать.
գր. таять, գաղել, шавать, կարի իմն գաղել.
служить, ծառայել, служивать, յաճախ ծա-
ռայել. рыть, պեղել, рывать, յոյժ պեղել,
և այլն :

Սակայն видѣшь, տեսանել, լինի видашь և видѣ-
вать; глядѣшь, հայիլ, լինի глядывать; болѣшь,
հիւանդանալ, լինի болывать; сидѣшь, նստիլ, լի-
նի сиживать; смотрѣшь, հայիլ, լինի сматривать.
вертѣшь, պտոյտքել, լինի вертывать և верчи-
вать; шерпѣшь, համբերել, լինի шерпливать.
горѣшь, այրել, гаривать.

Կանոն 8.

256. Ընորոշ աներևոյթը՝ յանգեալք 'ի ить հան-
դերձ նախադաս տառիւքս б, в, м, п, լինին յա-
ճախական՝ եթէ յանգեսցին 'ի ливать; գր. лю-
бить, սիրել, любливать. յաճախ սիրել. ловить,
որսալ, ловяввать, յաճախ որսալ: Սակայն бить,
հարկանել, լինի бивать.

Լրանն Է.

257. Ընորոշ աներևոյթ՝ յանգեալք 'ի Կիտի
կամ 'ի Զիտի, լինին յաճախական՝ եթէ փոխեսցին
'ի Զիտի. զր. судишь, суживать, դատել. гру-
зишь, грузивать, բեռնաւորել, և : Իսկ յան
գեալքն 'ի Կիտի, և 'ի Զիտի, լինին յաճա-
խական՝ եթէ փոխեսցին 'ի Զիտի, Կիտի, Զի-
տի. զր. красишь, крашивать, ներկել. пла-
тишь, плачивать, վճարել. числишь, чищаешь,
մաքրել, և :

Հետեւին.

258. Յայտ է 'ի վերոյգրեալ օրինակաց՝ Եթէ ոչ
միայն շեշտն փոխէ զանդի իւր յաճանցիլ բային
յայլ և այլ ձևս ըստ եղեալ կանոնաց, այլ և ուր
ուրեք գտանի տառս օ, փոխի 'ի ա ; զր. носи'ть,
на'шивать, տանիլ. смотрѣ'ть, сма'шивать, հայիլ,
և այլն :

ՅՕԴՈՒԱԾ ԵՐԿՐՈՐԴ

О Происхожденіи Наклоненій, Причастій
и Дѣепричастій.

Յաղագս նպատակն Լռանակաց, Ընդհանրեալեանց
և 'Իրեբայից.

259. Իայն փոփոխելով յայլ և այլ յանգս՝
ընդունի զտարբեր եղանակ, որ ըստ յատկութեան
լեզուին Ռուսաց համարի երեք (232) : Խօսեցաք
'ի վերայ աներևոյթ եղանակին. Ժամ է արդ ցու-
ցանել զկազմութիւն սահմանականին և հրամայա-
կանին :

Изъяснительное . Սահմանական եղանակ .

260 . Սահմանական եղանակն փակէ ընդ իւրեւ զժամանակն ներկայ, անցեալ, և ապառնի . ըստ որում ցուցաւ 'ի վեր անդր (234) : Սնայ մեզ այժմ խօսիլ զկազմութենէ երից ժամանակաց :

Настоящее . 'Երից .

261 . Ըռաջին դէմք եզակի ներկային յանգի 'ի ю և 'ի у ; և կազմի յանորոշ աներևութէ ըստ հետեւեալ կանոնաց :

Երևի .

262 . Ըներևոյթ եղանակն յանգեալ 'ի ать , вть , ять , հանդերձ միով բաղաձայնիւ լինի ներկայ եթէ փոխեցի 'ի ю ; ֆр . двигать , շարժել , двигаю , շարժեմ . владѣть , տիրել , владѣю , տիրեմ . мѣрять , չափել , мѣряю , չափեմ , лѣ :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

263 . ւ . Ետտորին յանգեալքն 'ի евать և 'ի авать , որք փոխին 'ի ую . ֆр . врачевать , врачую , բժշկեմ : Իսկ горевать լինի горюю , տրտմիմ . ըստ որոյ дневать , плевать , ушренневать լինին ушреннюю , лѣ :

264 . ք . Բայքս звать , կոչել . жаждасть , ծարաւիլ . ждасть , սպասել . жрать , կլանել . журчать , տրտնջալ . брать , առնուլ . врать . շողփաղփել . держать , ունիլ . дрожать , դողալ . драсть , պատառել . агать , ստել . пышать , պրել . рвать , խլել . сосать , ծծել . пкасть , հիւսել , փոխին 'ի у ; ֆр . зову , жажду , лѣ :

265 . ֆ . Բայքս вязать , կապել . казать , ցուցանել . лизать , լիզել . мазать , օծանել . низать , անցուցանել ասղանի . видѣть , глядѣть , տեսալ

նել. сидѣть, նստիլ, փոխին 'ի յу; ցր. вяжу, кажу, лижу, լիձ.

266. Դ. Ղայքս կիկաթ, կոչել. плакашь, լալ. бормотаешь, մնել. гоготать, կարկաչել. клоко-
пашь, եռալ. хлопашь, գրգալ հաւուց. лепешаешь,
մեթաթ, ձգել. вершѣшь, պտոյտքել, փոխին 'ի ԿУ.
ցր. клещу, плачу, бормочу, լիձ.

267. Է. Ղայքս махаш, յարուցանել գհողմն.
пахашь, աշխատիլ. писашь, գրել. плясашь, կա-
քաւել. тешашь, գծագրել. чесашь, քորել, փո-
խին 'ի шу; ցր. машу, пашу, пишу, пляшу,
և այլն:

268. Զ. Ղայքս искашь, որոնել. плескашь,
տղմաշաղախ առնել. рыскашь, արշաւել. кле-
пашь, ամբաստանել. ропташь, տրտնջել. бли-
скашь, փայլիլ. свисташь, սուլել. скрежепашь,
կրճտել զատամոռնս. шрепешашь, գողալ, փոխին
'ի шу, և լինին ներկայ. որպէս шшу, плещу, рыщу,
և այլն:

269. Ը. Ղայքս дремашь, նիրհել. клепашь,
հնչել. сыпашь, սփռել. шрепашь, մանրել (զկա-
նեփ). шерпѣшь, համբերել. храпѣшь, сапѣшь,
խորդալ, փոխեալք 'ի лю լինին սահմանականք,
дремлю, креплю, լիձ:

270. Թ. Ղայքս бдѣшь, հսկել. болѣшь, հի-
ւանդանալ. горѣшь, այրիլ. зрѣшь, սмоирѣшь,
հայրիլ, փոխեալք 'ի ю լինին ներկայ. որպէս бдю,
болю, горю, լիձ:

Լիտն Է.

271. Լ'ներկայթ բայք՝ յանգեալք 'ի етъ փո-
խեալ զայն 'ի у լինին ներկայ՝ կորուսանելով զնա-
խընթաց տառն е, ցր. мереть, мру, մեռանիմ.
переть, пру, կոխեմ:

Լիտն Դ.

272. Լ'ներկայթ բայք՝ յանգեալք 'ի Իտъ կամ 'ի
աթъ հանդերձ նախընթաց ձայնաւորաւ, և այնք՝

Լիակն Է .

277. Բայք յանգեալք 'ի ышь, փոխեալ 'ի ою լինին ներկայ . քր . мышь, мою, լուսնամ . рыть, рою, փորեմ, ևն : Իսկ բայս слышь, անցանել ընդ, լինի слыву .

Լիակն Է .

278. Բայք յանգեալք 'ի ушь, կորուսեալ ըզ-յանգն ышь, լինին ներկայ . քր . гнуть, гну, Թե-քեմ . сохнуть, сохну, ցամաքեցուցանեմ, ևն : Սա-կայն բայս душъ լինի дуу, շնչեմ :

О Лицахъ настоящихъ .

ԳԻՏԵԼԻՔ Ի ՎԵՐԱՅ ԴԻՄԱՅ ՆԵՐԿԱՅԻՆ

279. Յետ ցուցանելոյ զկազմութիւն առաջին դիմաց ներկային, դիցուք կանոնս սակս այլոց դի-մաց, որք եզերին յայլ և այլ յանգս : Իբրև զի՝ երկրորդ դէմք եզակի ներկային յանգի 'ի ешь կամ 'ի ышь ; և երրորդ դէմքն 'ի емъ կամ 'ի ымъ ; իսկ յոգնակի առաջին դէմքն յանգի 'ի емъ, կամ 'ի ымъ ; երկրորդն 'ի еше կամ 'ի ыше, և երրորդն 'ի юмъ, утмъ, амъ, և 'ի ямъ .

Խոտորին հետևեալքն . քր . ы . ымъю, ունիմ, ք . ымъешъ, ունիս, ք . ымъетмъ, ունի . ы . ымъемъ, ունիմք, ք . ымъете, ունիք, ք . ымъютмъ, ունին . ы . сохну, ցամաքեցուցանեմ, ք . сохнешъ, ք . сохнешмъ ; ы . сохнемъ, ք . сохнете, ք . сохнутмъ . ы . держу, կաշնում, ք . держишь, ք . держимъ . ы . держимъ, ք . держите, ք . держатмъ ; զորս յայտնի կացուցանեն հետևեալ կանոնք :

Լիակն Թ .

280. Բայք յանգեալք յառաջին դէմն 'ի ю, бу, ву, зу, му, ну, ру, су, шу, յայլ դէմն լի-

նին ешь, ешъ, емъ, еме, юшъ, րթ • блистаю,
блистаешь, ևն • խոտորին բայքս կեյո, սոսնձեմ •
покою, հանգուցանեմ • крою, ծածկեմ • пою, ար-
բուցանեմ • слою, բանամ խմոր • стою, արժեմ •
стою, կամ յոտին • строю, շինեմ • трою, յերև
բաժանեմ • որք լինին ք • ышь, ք • ымъ, ւ • ымъ,
ք • ыше, ք • ымъ.

Լյանի Է.

281. Լներկայթ բայք յանգեալք 'ի ышь, ать,
яшь, отъ, և 'ի ышь, յառաջին դէմն ներկային
յանգին 'ի ю, жу, чу, шу, шу, և յայլ դէմն յան-
գին այսպէս ք • ышь, ք • ымъ, ւ • ымъ, ք • ыше, ք •
ымъ կամ ашь. րթ • люблю, սիրել • ւ • люблю,
ք • любилъ, ք • любилъ, ւ • любимъ, ք • любя-
ше, ք • любяшъ.

282. Խոտորին բայք յանգեալք 'ի ью, ёю, ёю;
նա և այնք, որք ունին նախադաս բաղաձայն • կամ
որք յանգին 'ի жу, чу, шу, шу, որպէս дремлю,
նիրհեմ • креплю, զրպարտեմ • кажу, ցուցանեմ •
рѣжу, հատանեմ • ачю, քաղցնում • клочу, գռ-
չեմ • хочу, կամիմ • ыщу, որոնեմ • և այլ նոյն
նայանգք, որոց երկրորդ դէմք լինի ешь, և երրորդն
ешъ. Իսկ բայս хочу, սովորաբար լինի 'ի ю • хо-
шимъ, хотыше, хотятъ.

О временахъ Прошедшихъ и Будущихъ.

ԳԻՏԵԼԻԲ 'Ի ՎԵՐԱՅ ԱՆՑԵԱԼ ԵՒ ԱԳԱՌԵՒ
ՃԱՄԱՆԱԿԱՑ ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆԻՆ

283. Որովհետեւ անցեալն և ապառնին ունին
զանազան տեսակս, որք կազմին 'ի ձեռն ինչ ինչ
մասնկանց, նմին իրի օրէն է տալ զորոշ ծանօթու-
թիւն 'ի վերայ կազմութեան երկաքանչիւրոց :

1. Прошедшее неопределенное.

Լնցեալ անկատար .

284. Լնցեալ անկատարն կազմի յանորոշ աներևութէ՝ և յանգի 'ի և՛. գր . вергашь, ձգել, вергалъ, ձգէի, կամ ձգեցի . сѣять, ցանել, сѣялъ, ցանէի կամ ցանեցի : Ուր բայքս шереть, мереть, переть, լինին յանկատարն теръ, меръ, перъ .

Լնցեալ ժամանակն յերիս դէմն միօրինակ յանգի . որպէս և յոքնակին փոխեալ 'ի և; իսկ եզակին ունի և զսեռ՝ յանգեալ 'ի և՛ ար . և իգ . և լօ չէզ . գր . ար . онъ двигалъ, իգ . она двигала, չէզ . оно двигало ; յդ . ար . они двигали, իգ . онъ двигали, չէզ . они двигали . Լյսպէս լինին ամե նայն անցեալ ժամանակք :

2. Прошедшее однократное.

Լնցեալ պարզ .

285. Պարզ անցեալն կազմի 'ի պարզ աներևութէ՝ փոխելով զմասնիկս ть 'ի և՛, գր . двинушь, двинулъ, շարժեցի միանգամ : Սակայն գոն բայք, որք առ 'ի ցուցանել զյօժարականութիւն գործողութեան՝ պայմանաւորեալ լինին իբրև ստորադասական, փոխելով զյանգն нулъ 'ի ՚ն կամ 'ի ь : գր . толкнулъ կամ толкъ, հարկանէի . нырнулъ, կամ нырь, ընկղմէի : Լյսպիսի պայմանական պարզ անցեալք՝ են անփոփոխ ըստ սեռին և ըստ թուոյն : Բայց գիտելի է՝ զի առ 'ի ցուցանել երբեմն զսկիզբն գործողութեան՝ դնի այսպէս . спалъ писалъ, спалъ говорилъ . ꙗко сѣяя зерно, сѣяя семя :

3. Прошедшее совершенное.

Լնցեալ կարարեալ .

286. Լնցեալ կատարեալն կազմի 'ի կատարեալ աներևութէ՝ փոխելով զմասնիկս ть 'ի և՛ : գր .

сдвигать, сдвигалъ, շարժեալ եմ. որ սովորաբար պատասխանէ մերս յարակատարին՝ առնելով 'ի սկիզբն զտառս с, կամ զնախադրութիւն ինչ, և ցուցանէ անթերի զգործողութիւնն :

4. Давнопрошедшее.

Լսեալ յաճախան, կամ Վերադար.

287. Լսա անցեալ պատասխանէ մերս գերակատարին՝ և կազմի 'ի յաճախական կամ 'ի գերակատար աներևութէ, փոխելով զմասնիկս ть 'ի лъ; դր. двигивать, двигивалъ, շարժեալ էի: Սա՝ որ պէս և նախընթացն՝ ունին զսեռս. այլ դէմքն դերանուամբք որոշին (492):

1. Будущее неопредѣленное.

Լսառնի անորոշ.

288. Լնորոշ ապառնին կազմի 'ի ձեռն անորոշ աներևութի և ապառնի ժամանակին օժանդակ բայի бышь, որ փոփոխի ըստ դիմաց, թէպէտ աներևոյթն մնայ անփոփոխ. դր. я буду двигать, շարժեցից. будешь двигать, շարժեսցես: будешь двигать, շարժեսցէ. ակն 'ի կարգս լծորդութեց:

Լինի ևս 'ի ձեռն բայի стану, կամ. դր. стану писашь, կամ 'ի գրել, ք գրեցից:

2. Будущее однокрашное.

Լսառնի պարզ.

289. Պարզ ապառնին կազմի 'ի պարզ աներևութէ՝ կրճատելով զմասնիկս ть; և ըստ վերջաւորութեան ներկային՝ լինի двинуть, двину, շարժեցից միանգամ, двинешь, շարժեսցես, двинемъ, շարժեսցէ. յոք. двинемъ, двинете, двинутъ.

3. Будущее совершенное .

Իշատանի կատարեալ .

290 . Կատարեալ ապառնին ոչ այլ ինչ է, եթէ ոչ ներկայն սահմանանին՝ հանդերձ նախադրուածք, որ յարի 'ի կատարեալ աներևոյթն . Գր . сдвигаю , շարժեցից անծերի . сдвигаешь , շարժեսցես , lix :

Հետեւեալ բայք ունին զմի ապառնի պարզ կատարեալ . որք են . бросать , брошу ; ворочать , ворочу ; дбывать , дбну ; кончать , кончу ; лишать , лишу ; пльнять , пльню ; прощать , прощу ; пущать , пущу ; падать , паду ; рождать , рожу ; ступать , ступаю .

Սոյն պարզ կատարեալ ապառնիք փոփոխին ըստ դիմաց և ըստ թուոյն, որպէս ներկայն սահմանականին :

Наклоненіе Повелительное .

Հրամայական եղանակ .

291 . Իւսջին եղակի դէմք հրամայականին միշտ պակասի . զի այլ դիմաց լինի հրամայել . այլ առ Սուսս գոյ յատուկ ինչ . իբր զի՝ ըստ զանազանութեան աներևուծին՝ գոն զանազան հրամայականք , զորոց կազմութիւն նշանակեսցուք 'ի կարգիս :

1. Неопредѣленное .

Հրամայական անորոշ .

292 . Երկրորդ դէմք անորոշ հրամայականին՝ կազմի յաներևուծից յանգեւոց 'ի ать , ять , еть , ѣть , мшь , оть , և 'и уть . Սուտի ներկայք սահմանականին՝ յանգեալք 'ի аю , ую , ѣю , юю , яю , եթէ փոխեսցեն զտառս ю 'и ѣ , լինին հրամայական . Գր . двигаю , двигай , շարժեալ . красѣю , краснѣй , շառագնեալ . воюю , воюй , պատերազմեալ , և այլն :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

293. ւ. Երկայք յանգեալք 'ի ւ և 'ի ւ յանգերձ նախադաս բաղաձայնիւ, լինին հրամայական՝ եթէ փոխեսցեն զայնս 'ի ւ, երբ վերջին վանկն է երկար. իսկ եթէ իցէ սուղ՝ փոխելի է 'ի ւ; օր. держу, держи; колю, коли; кличу, кличь; рѣжу, рѣжь, և։

Սակայն բայս гляжу լինի гляди; сижу, сиди; верчу, верши; блещу, блести. Սոյնօրինակ փոխին 'ի և յանգեալքն 'ի ւ հանդերձ կրկին նախադաս բաղաձայնիւ. օր. пухну, пухни.

294. ք. Ինորոշ աներևոյթք՝ յանգեալք 'ի և և լինին հրամայական՝ կրճատմամբ մասնկանս ւ, եթէ իցէ վերջին վանկն երկար. ապա թէ ոչ՝ մասնիկս և փոխի 'ի ւ: օր. носить, носи; вѣрить, вѣрь, և։

295. Լրդ՝ երրորդ դէմք եղակի և յոքնակի հրամայականին՝ նոյն է ընդ սահմանական ներկային. ուր սովորաբար յարի շողկապս пусть, թող. օր. пусть онъ двигаетъ, թող շարժեսցէ. пусть они двигаютъ, շարժեսցեն, և։ Սոյնպէս առաջին դէմք յոքնականին նոյն է ընդ առաջին դիմաց ներկային. իսկ երկրորդ դէմք յոքնականին կազմի՝ եթէ յաւելցի յեզակին մասնիկս те: օր. двигайте, շարժեսցէք:

2. Однократное. Հրամայական պարզ.

296. Պարզ հրամայականն կազմի 'ի պարզ աներևուցէ՝ փոխելով զմասնիկս ւ 'ի և, եթէ իցէ վերջին վանկն երկար. ապա թէ ոչ՝ փոխի 'ի ւ; օր. вернуть, верни; двинуть, двинь. և։

Դէմք պարզ հրամայականին ձևանան այսպէս. двинь, շարժեալ. пусть онъ двинетъ, շարժեսցէ. двинетъ, շարժեսցուք. двиньте, շարժեսցէք. пусть они двинутъ, շարժեսցեն միանգամ։

3. Совершенное . Հրամայական կարգի ալ .

297 . Կատարեալ հրամայականն ոչ այլ ինչ է, եթէ ոչ անորոշ հրամայական՝ հանդերձնախադրուածեամբ . ֆր . двигай, сдвигай ; տես և 'ի կարգս ընդդռնութեանց :

Причастіе . Բնորոշեցնութիւն .

1 . Настоящее . 'Երբայ .

298 . 'Երկայ ընդունելութիւնն կազմի յերրորդ դիմաց յոքնակի սահմանական ներկային՝ փոխելով զմասնիկս տ՛ի щій ; ֆր . двигаютъ, двигающій, зовутъ . зовущій, կոչող . видятъ, видящій, տեսող . держатъ, держащій, ըմբռնող, եւ . 'Երեթէ ներգործական ընդունելութիւնը ոչ կրճատին, մանաւանդ ներկայք . բայց դռանի 'ի դիրս ինչ կրճատեալ :

2 . Прошедшее . 'Երբեալ .

299 . 'Երբեալ ընդունելութիւնն կազմի յանցեալ սահմանականէ՝ փոխելով զմասնիկս ւ՛ի вшій, ֆր . двигалъ, двигавшій ; двинулъ, двинувшій ; сдвигалъ, сдвигавшій ; двигивалъ, двигивавшій .

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Բ

300 . Բայք յանգեալք 'ի ду և 'ի ту, ոչ լի նին ըստ վերոյգրեալ կանոնիս՝ փոփոխմամբ յանգիս ւ՛ի вшій ; այլ փոխեալ զայն 'ի дшій և 'ի пшій, լինին անցեալ ընդունելութիւնք . ֆր . веду, առաջ նորդեմ , велъ, եցի , ведшій , առաջնորդեալ . цвѣту, цвѣлъ, цвѣтшій, ծաղկեալ, եւ . Բնորոշեցնելութիւնը որոշին ըստ բայից այսպէս .

1. Գերդրծականք . Գնառաւոր , գերծանող , Գնա-
 ւոր , գերծանեալ , *և* :

2. Գնառաւորք . Գնառաւոր , Գնառաւոր . Գնառա-
 ւոր , Գնառաւոր , *և* :

3. Գնառաւորք . Գնառաւոր , Գնառաւոր . Գնառաւոր ,
 Գնառաւոր , *և* :

4. Գնառաւորք . Գնառաւոր , Գնառաւոր . Գնառաւոր ,
 Գնառաւոր , *և* :

5. Գնառաւորք . Գնառաւոր , Գնառաւոր . Գնառաւոր ,
 Գնառաւոր , *և* :

6. Գնառաւորք . Գնառաւոր , Գնառաւոր . Գնառաւոր ,
 Գնառաւոր , *և* : Սոքա հոլովին ըստ և կարգի ածական
 նայ (142) . իսկ այլ ըստ և կարգի (150) :

Դեպրիասիէ . Դեպրիաս .

1. Настоящее . Դեպրիաս .

301. Դեպրիաս Դեպրիաս ունի զայլ և այլ Դեպրի-
 աս , ըստ օրինակի ընդունելութեան . ուստի և
 ներկայն ձեռնայ 'ի սահմանականէն՝ ըստ հետեւեալ
 կանոնաց :

Դեպրիաս .

302. Դեպրիաս Դեպրիաս Դեպրիաս Դեպրիաս
 Դեպրիաս ներկային 'ի ю , блю , влю , млю , плю ,
 և և 'ի бу , ву , ду , зу , му , ну , ру , су , ту ,
 ընդունելութեան , Դեպրիաս Դեպրիաս Դեպրիաս Դեպրիաս
 և 'ի чи ; Դեպրիաս . колебаю , колебая , կամ колебаючи ,
 Դեպրիաս . живу , живя կամ живучи , Դեպրիաս , *և* :

Դեպրիաս .

303. Դեպրիաս Դեպրիաս Դեպրիաս Դեպրիաս
 Դեպրիաս Դեպրիաս 'ի а , և 'ի чи , ընդունելութեան
 Դեպրիաս . Դեպրишу , пиша , կամ пишучи , Դեպրишу ,
 և այլն :

Սակայն որք Դեպրիաս 'ի յոքնակի երրորդ Դեպրի-
 աս , կազմեն զներկայ Դեպրիաս կը ճատմամբ Դեպրի-
 աս .

գիս տի; քր. вижу, видятъ, դերբայ, видя, տե-
սանելով. այսպիսիք ոչ երբեք յանգին 'ի չի.

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

304. ւն. լայք յանգեալք 'ի ԿУ, дЮ, вАЮ, мАЮ,
пАЮ, ևս և բազում բայք յանգեալք 'ի ԿАЮ, щАЮ,
спвЮЮ, вЮ, Ю, հանդերձ նախադաս բաղաձայնիւ,
ոչ երբեք յանգին 'ի չի 'ի լինել դերբայ: Լսւ ընդ
հակառակն՝ բայք յանգեալք 'ի бЮЮ, ввЮЮ, швЮЮ,
ոչ յանգին 'ի я, կամ 'ի а. 'Լերբայք չեզոքական
բայից՝ յանգելոց 'ի ну չեն 'ի գործածութեան:

305. ք. 'Լերբայք ըստ բայից և ըստ ընդունե-
լութեանց որոշին այսպէս.

1. 'Լիքգործական. ПИТАЯ, пиша, пИПАВШИ, ևն. մնանելով:

2. 'Լիքբարդի. ПИТАЯСЯ, пИПАВШИСЯ, ևն. մնա-
նիլով:

3. 'Լիքպահան. БОРЯСЯ, бОРОВШИСЯ, ևն. մարտըն-
չելով:

4. Չեքդական. ХОДЯ, хвнալով. дыша, շնչելով.
ПОМЫСЛИВЪ, խոկալով:

5. Հասարակ. БОЯСЯ, երկնչելով. старавшись,
ջանալով:

6. Լիքառարական. будучи питаемЪ, լինելով
մեկաւ. бывъ любимЪ, գոլով սիրեալ:

2. Прошедшее. 'Լիքեալ.

306. 'Լնցեալ դերբայք կազմին յանցեալ ըն-
դունելութենէ՝ փոխելով գլանգն шїй 'ի ши, կամ
'ի ъ; քր. писавшїй, դերբայն լինի писавши, կամ
писавъ, ևն: Տես 'ի կարգս լծորդութեանց:

ՅՕԴՈՒԱԾ ՉՈՐՐՈՐԴ

О Спрадашельных глаголах.

Հաղափ. Արաւորական Բայից .

307. Բուն կրաւորական բայք լեզուին Ուռսաց ոչ այլ ինչ են, եթէ ոչ կրաւորական ընդունելութիւնք, որք յարին 'ի ժամանակս ինչ օժանդակ բայիս быти. Բայլ քանզի 'ի նախընթաց յօդուածն աւանդեցաք զկանոնս կազմութեան ամենայն մասանց բային, մնայ մեզ յայսմ վայրի աւանդել զկանոնս սակս կազմութեան կրաւորական ընդունելութեան, և և եղանակաց կրաւորական բայից, այլովքն հանդերձ (356) :

Страдательное причастіе .

Արաւորական ընդունելութիւն .

1. Настоящее . 'Երկայ .

308. 'Երկայն կրաւորական ընդունելութեան՝ կազմի յառաջին դիմաց յղենակի սահմանականին ներգործական բայից՝ փոխելով զտառս Ծ, 'ի ый, զր. терзаемъ, терзаемый, պատառեալ. держимъ, держимый, ըմբռնեալ, ևն :

Ետորին հետեւեալք . блюдемъ, դիտեմք, блюдомый, դիտեալ. ведемъ, ведомый ; влечемъ, влекомый ; веземъ, везомый ; несемъ, несомый ; пасемъ, пасомый ; спремемъ, спрегомый ; сѣчемъ, сѣжомый ; плетемъ, плетомый .

2. Прошедшее . Էյեալ .

309. Էյեալն կրաւորական ընդունելութեան կազմի 'ի սահմանականներգործական բայից՝ փոխելով զմասնիկս ԴԾ 'ի нный, զր. писалъ, գրելի .

писанный , գրեցեալ . сдвигаалъ , сдвинутый ,
և այլն :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

310. ւօ . Մնցեալ բայք՝ յանգեալք 'ի օաԾ , ւաԾ ,
ыаԾ , եթէ փոխեցեն զմեծսիկս աԾ 'ի шый , լինին
կրաւորական ընդունելութիւն . դր . колоаԾ , խայ-
թէի , колошый , խայթեալ . двинуаԾ , շարժէի ,
двинутый , շարժեալ , և ք :

311. ք . Սահմանական ներկայն ներգործական
բայից՝ յանգեալ 'ի ью , և անկատարն յանգեալ 'ի
нлԾ , եթէ փոխեցեն զայնս 'ի пый , լինի անցեալ
ընդունելութիւն կրաւորական . դր . пью , ըմպեմ ,
нлԾ , ըմպէի . пыый , արբեալ , և ք :

312. ք . Յանկատար բայից քաԾ , երգէի ,
грѣаԾ , ջեռնուի . терԾ , շփէի . կազմի կրաւորական
ընդունելութիւն անցեալ անորոշ . դր . пѣмый , եր-
գեցեալ . грѣмый , ջեռուցեալ . термый , շփեալ :

Наклоненіе нзъявительное .

Սահմանական եղանակ .

313 . Կրաւորական սահմանականն կազմի 'ի կրա-
ւորական ներկայ ընդունելութենէ կրճատմամբ
իմն . յոր յարի օժանդակ բայն бытъ , որ սովորա-
բար զօրութեամբ գնի , երբ գերանունն կայ ներ-
գործութեամբ . դր . есмь любимԾ , կամ я любимԾ ,
սիրեցեալ եմ . бываю хвалимԾ կամ я хвалимԾ ,
գովեցայ :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

314 . Բայք , որք չունին ներկայ ընդունելութի ,
չունին ևս ներկայ կրաւորական սահմանականին .
Բանգի առ Ռուսս կրաւորական ներկայն վարի
միայն 'ի վեմ բանս : Բլլ 'ի տեղի սորա յաճախ
վարին ներգործական և առնչական բայք՝ հանդերձ
ինդերով կրաւորական բայի . դր . փոխան ասելոյ
есмь именуемԾ , կոչիմ , ասի именууюся , կոչեմ զիս .
կամ меня именууютԾ , կոչեն զիս . փոխան ասելոյ

море есть волнуемо вѣтромъ, *ասի* море волнується
вѣтромъ, *Ժողն յուզեալ է հողմով* :

Прошедшее . *Լնդեալ* .

315. Կրաւորական սահմանականին անցեալքն են
անորոշ, պարզ, կատարեալ և գերակատար . որք
ձեանան յանցեալ ժամանակաց՝ պատասխանելոց
կրաւորական կրճատ ընդունելութեան՝ յաւելմամբ
օժանդակ բայիս *былъ*, *была*, *было*, *ի կատա-*
րեալն : *Իսկ ՚ի գերակատարն պիտի յաւելուլ бы-*
валъ, *бывала*, *бывало*, *գր . былъ двиганъ*, *շար-*
ժէի . былъ двинутъ, *շարժեցայ . былъ сдвиганъ*,
շարժեալ եմ . бывалъ двигиванъ, *շարժեալ էի*
արդէն, *ևն* :

Եթէ պակասեցի անցեալ ընդունելութիւնն ,
լրանայ ՚ի ներկայ ընդունելութենէ՝ յաւելմամբ
օժանդակ բայիս *былъ* կամ *бывалъ* ; *գր . былъ хва-*
лимъ, *գովեցայ . бывалъ любимъ*, *սիրեցեալ էի*,
և այլն :

Будущее . *Լպտուի* .

316. Լնորոշ, պարզ և կատարեալ ապառնիք
կրաւորական սահմանականին՝ կազմին յանորոշ, ՚ի
պարզ և ՚ի կատարեալ անցելոց կրաւորական կրճ-
ատ ընդունելութե՝ յաւելմամբ օժանդակ բայիս
буду ; *գր . буду двиганъ*, *буду двинутъ*, *буду*
сдвиганъ, *շարժեալ եղեց*, *ևն* : Տես ՚ի կարգս լծոր-
դութեանց :

Եթէ բայն չունիցի զանցեալ ընդունելութիւն ,
լրանայ ՚ի ներկայէն՝ հանդերձ օժանդակ բայիս *бу-*
ду ; *գր . буду хвалимъ*, *գովեցայց* :

Повелительное . *Հրահայտիւն եղանակ* .

Неопредѣленное . *Լնորոշ* .

317. Լնորոշ հրամայական կրաւորականին կազ-
մի ՚ի ներկայէն կրճատ ընդունելութեան՝ յաւել-
մամբ օժանդակ բայիս *будь* ; *գր . будь любимъ*,

Լէր սիրեցեալ . будь хвалимъ, Լէր գովեցեալ, ևն .

Սակայն յաճախ 'ի տեղի կրաւորական հրամայա-
կանին վարի երրորդ դէմքն յոքնակի ներկային՝
ընդ շաղկապիս пусть, փոխելով զոճ բանին . զր .
пусть его хваляшъ, Թող գովեսցեն զնա . որ է ա-
սել՝ գովեսցի :

Однократное и Совершенное .

Հրամայան Պարզ և Կատարեալ .

318. Պարզ և կատարեալ հրամայականը ձեւ .
նան 'ի պարզ և 'ի կատարեալ կրաւորական ընդու-
նելութեանց՝ հանդերձ օժանդակ բայիւս будь ; զր .
будь двинушъ, будь сдвиганъ, Լէր շարժեալ, ևն :

Неокончательное . Լիւրճայն եղանակ .

Неопредѣленное . Լիւրճ .

319. Լիւրճայն աներևոյթ կրաւորական բայից՝
ձեւնան 'ի ներկայէ և յանցեալ անորոշէ կրաւորա-
կան կրճատ ընդունելութեան՝ 'ի տրական հոլովն՝
հանդերձ օժանդակ բայիւս бытъ ; զր . бытъ дви-
жему կամ двигану, լինել շարժեալ . бытъ движе-
мой կամ двиганой, լինել շարժեալ (իգ) . бытъ
движемымъ, կամ двиганымъ, լինել շարժեալ,
և այլն :

Однократное, Совершенное и Многократное .

Լիւրճայն Պարզ, Կատարեալ և Երկրորդական .

320. Պարզ, կատարեալ և յաճախական ա-
ներևոյթ կրաւորական բայից ձեւնան յանցելոց,
որք պատասխանեն կրճատ կրաւորական ընդունե-
լութեան 'ի տրական հոլովն՝ հանդերձ օժանդակ
բայիւս бытъ ; զր . бытъ двинушу, бытъ сдвигану,
бытъ двигивану, ևն :

Двепрнчастіе . Գիրքայ .

321. Գերկայ և անցեալ ժամանակք կրաւորական դերբային ձեանան 'ի կրաւորական կրճատընդունելութեանց՝ յաւելեալ 'ի ներկայն և յանցեալ կատարեալն կրճատելոց , զօժանդակ դերբայս 6y-дучи և бывѣ ; ֆр . будучи движемѣ , շարժեալ լի . նելով . бывѣ двеганѣ , бывѣ двинуиѣ , և ։

322. Սեռք կրաւորական դերբայից որոշին այսուօրինակաւ .

1 . Բարկան .	Будучи пишаемѣ ,
бывѣ любимѣ .	} Լինելով սնեալ ,
գողով սիրեալ :
2 . Իգան .	Будучи пишаема ,
бывѣ любима .	
3 . Էղդան .	Будучи пишаемо ,
бывѣ любимо .	

ՅՕԴՈՒԱԾ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

О Спряженіяхъ .

Յաղգս Լ ծորդութեանց .

323. Լ ծորդութիւնք բայից են փոփոխութիւնք եղանակաց , ժամանակաց , դիմաց , թուոց և սեռից . որպէս տեսցի 'ի մօտոյ յիւրաքանչիւր օրինակս լծորդութեանց : Բայց որովհետեւ ամենայն բայք ոչ միօրինակ յանգին յաներևոյթս , նմին իրի ըստ այլև այլ յանգից այլ և այլ կերպիւ լծորդին բայք : Բայ և քանի 'ի դիւրութիւն համբակաց 'ի չորս տեսակս վերածեմք զլանոնաւոր բայս՝ ըստ քառեակ յանգից :

324. Բնդ առաջին լծորդութեամբ խոնարհին ամենայն բայք , որք յանգին 'ի ашъ և 'ի яшъ .

Բնդ երկրորդ լծորդութեամբ խոնարհին բայք՝ յանգեալք 'ի ешъ և 'ի яшъ .

Բնդ երրորդ լծորդութեամբ խոնարհին բայք՝
յանգեալք 'ի ымъ и 'ի ымъ .

Բնդ չորրորդ լծորդութեամբ խոնարհին բայք՝
յանգեալք 'ի омъ и 'ի ымъ .

325. Սնայ մեզ այսուհետև դնել անթերի զլծորդութիւնս չորից կարգաց . բայց նախ դիցուք զլծորդութիւն օժանդակ բայիս бытъ ; ապա դիցուք զօրինակսներդործական և կրաւորական բայից . հուսկ յետոյ զօրինակս անկանոն և բաղադրեալ բայից :

Спряжение Вспомогательнаго глагола .

326. ԼԾՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՕԺԱՆԴԱԿ ԿԱՄ ԷԱԿԱՆ
ԲԱՅԻՆ

Наклоненіе неокончательное .

Դիտելով .

Անդու .	Бывашъ .	Եւ .
Կարբեալ .	Бышь .	Ինեւ անթերի .
Յաճախան .	Быввашъ .	Եղանել յաճախ :

327. Изъявительное . Սակմանակն .

Настоящее . Դիտելով .

Եւ .

Յո .

Я есмь .	Ես եմ .	Мы есми .	Մեր էմք .
Ты еси .	Դու ես .	Вы есте .	Դուք էք .
Онъ, она, оно естъ .	Նա է .	Они, онѣ сущъ .	Նրաք են :

328. Прошедшее . Դիտել անորոշ ,

կամ Դիտարար .

Եւ .

Յո .

Я бывалъ, а, о. Ինկամ Եղէ .	Мы бывали, Մեր էաք .	Եղեաք .
Ты бывалъ, а, о. Ինր .	Вы бывали .	Դուք էէք .
Онъ, она, оно бывалъ, а, о. Իր .	Они, онѣ бывали .	Նրաք էին :

329. Совершенное. Լիցիւն կարգեալ.

Եւ.

Յո.

Я был, а, о. Եղէ կամ Էալ Էմ. Мы были. Եղաք.
 Ты был, а, о. Եղիր. Вы были. Եղէք.
 Онъ, а, о, был, а, о. Եղ. Они, онъ были. Եղին.

330. Многократное. Լիցիւն շաճախակի
կամ Գերակարգ.

Եւ.

Յո.

Я бываю, а, о. Եղեալ էի. Мы бывали. Եղեալ էաք.
 Ты бываю, а, о. Եղեալ էիր. Вы бывали. Եղեալ էէք.
 Онъ, а, о, бываю, а, о. Եղեալ էր. Они, онъ бывали. Եղեալ էին.

331. Будущее. Լիցիւնի.

Եւ.

Յո.

Я буду. Եղչ. Мы будемъ. Եղչուք.
 Ты будешь. Եղչիս. Вы будете. Եղչիք.
 Онъ, а, о, будешь. Եղչի. Они, онъ будутъ. Եղչին.

332. Повелительное. Հրահայտի.

Неопределенное. Լիցիւն.

Եւ.

Յո.

Бывай. Ե՛ր կամ Լէր. Бываемъ мы. Լիցիւք.
 Бывайше. Լիլէք.
 Пущь онъ, а, о, бываешь. Пущь они, ъ, бываюшь. Լի.
 Լիցի.

Совершенное. Հրահայտի կարգեալ.

Եւ.

Յո.

Будь. Եղի. Будемъ мы. Եղիցուք.
 Будьше. Եղիրուք.
 Пущь онъ, а, о, будь кամ. Пущь они, ъ, будутъ. Եղիցին.

333 . Прѣчастіе . (Ի ներսէսեանի .

Ներսայ .	Сущій , ая , ее .	Գոյող .
Անդեալ անորոշ .	Бывавшій , ая , ее .	Լեալ .
Անդեալ խորաբեալ .	Бывшій , ая , ее .	Եղեալ անթերի .
Գերախոր .	Бывывавшій , ая , ее .	Եղեալ գոլ .
Ազատի .	Будущій , ая , ее .	Լինելի , ելոյ :

334 . Дѣепрѣчастіе . (Ի ներսայ .

Ներսայ .	Будучи .	Գողով , Ի լինելի .
Անդեալ անորոշ .	Бывавши	կամ бывавъ . Ելով .
Անդեալ խորաբեալ .	Бывши	կամ бывъ . Լինելով անթերի .
Գերախոր .	Бывывавши	կամ бывывавъ . Լինելով գոլ .

Գ Ի Ց Ե Լ Ի Ք

335 . Ի յդի քերթողք Ոռուսաց 'ի տեղի յաճախականին կամ գերականտարին վարեն զկատարեալն՝ երբեմն հանդերձ մակբայիւ . զք . փոխանակ վարելոյ **БЫВЫВАЛЪ** , վարեն **БЫВАЛЪ** , կամ **давно былъ** , վաղու ևս եղէ . որ է՝ եղեալ էի . փոխանակ զնելոյ **БЫВЫВАВШІЙ** , զնեն **БЫВШІЙ** , **БЫВАВШИ** ; կամ այսպէս **БЫЛО ДВИГАНЪ** , շարժեալ էի , էիր , էր , **идѣ** : տես զկնի (382) :

Անբերեցի .
 Կերկայ .
 Անցեալ .
 Ապառնի .
 Հրամայական .
 Ընդ . ներկ .
 Ընդ . անց .
 Դերբ . ներ .
 Դերբ . անց .

աւ Լիւրդ . ք Լ

ю ,	у ,
ешъ ,	ешъ
емъ ,	емъ
емъ ,	емъ
еме ,	еме
юмъ ,	умъ
Ըստ այսմ	Ան
ներկայք	յան
յանդեալք	'ի ք
'ի ո .	

Совершенное . Դիտարեալ .

Я сдвигалъ, а, о. Հարժեալ եմ.	Мы сдвигали. Հարժեալ եմք.
Ты сдвигалъ, а, о. Հարժեալ ես.	Вы сдвигали. Հարժեալ էք.
Онъ, а, о, сдвигалъ, а, о. Հարժեալ է.	Они, ѳ, сдвигали. Հարժեալ են.

Давнопрошедшее . Գերախորհրդ .

Я двигивалъ, а, о. Հարժեալ էի.	Мы двигивали. Հարժեալ էաք.
Ты двигивалъ, а, о. Հարժեալ էիր.	Вы двигивали. Հարժեալ էիք.
Онъ, а, о, двигивалъ, а, о. Հարժեալ էր.	Они, ѳ, двигивали. Հարժեալ էին.

Будущее неопре. Դպարեալ անորոշ .

Я буду двигашъ. Հարժե. չեց.	Мы будемъ двигашъ. Հարժե. չեցուք.
Ты будешь двигашъ. Հարժե. չես.	Вы будете двигашъ. Հարժե. չեալիք.
Онъ, а, о, будешъ двигашъ. Հարժե. չեն.	Они, ѳ, будутъ двигашъ. Հարժե. չեն.

Однокраш . Դպարեալ պարզ .

Я двину. Հարժեալ եմ.	Мы двинемъ. Հարժեալ եմք.
Ты двинешь. Հարժեալ ես.	Вы двинете, Հարժեալ էք.
Онъ, а, о, двинешъ. Հարժե. չեն.	Они, ѳ, двинутъ. Հարժե. չեն.

Совер. Դպարեալ արարեալ .

Я сдвигаю. Հարժե է ինձ շարժել.	Мы сдвигаемъ. Հարժե է մեզ շարժել.
Ты сдвигаешь. Հարժե է քեզ շարժել.	Вы сдвигаете. Հարժե է ձեզ շարժել.
Онъ, а, о, сдвигаетъ. Հարժե է նմա շարժել.	Они, ѳ, сдвигаютъ. Հարժե է նոցա շարժել.

Повелительное. Հրահայտան .

Неопре. Դարձ .

Двигай ты. Հարժեալ ԴՈՒ .	Двигаемъ мы. Հարժեցուք .
Пусть онъ, а, о, двигаетъ. Հարժեցէ .	Двигайте вы. Հարժեցիք .
	Пусть они, ъ, двигаютъ. Հարժեցեն :

Однок. Հրահայտան պարզ .

Двинь ты. Հարժեալ .	Двинемъ мы. Հարժեցուք .
Пусть онъ, а, о, двинетъ. Հարժեցէ .	Двините вы. Հարժեցիք .
	Пусть они, ъ, двинутъ. Հարժեցեն :

Совер. Հրահայտան կապարեալ .

Сдвигай ты. Հարժեալ անթերի .	Сдвигаемъ мы. Հարժեցուք .
Пусть онъ, а, о, сдвигаетъ. Հարժեցէ .	Сдвигайте вы. Հարժեցիք .
	Пусть они, ъ, сдвигаютъ. Հարժեցեն :

Причастіе. Դարձանելան .

Դարձան .	Двигающий, ая, ее. Հարժող .
Անելալ անորդ .	Двигавший, ая, ее. Հարժեալ .
Անելալ պարզ .	Двинувший, ая, ее. Հարժեալ ժխնդամ .
Անելալ կապարեալ .	Сдвигавший, ая, ее. Հարժեալ անթերի .
Գերակապար .	Двигивавший, ая, ее. Հարժեալ յաճախ :

Двепричастіе. Դարձեալ .

Դարձան .	Двигаая, двигающа .	} Հարժեալ :
Անելալ անորդ .	Двигавши, двигавъ .	
Անելալ պարզ .	Двинувши, двинувъ .	
Անելալ կապարեալ .	Сдвигавши, сдвигавъ .	
Գերակապար .	Двигивавши, двигивавъ .	

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

337 . ւ . Բայ առաջին լծորդուածեան խոնարհին
ամենայն բայք՝ յանդեալք 'ի ать ; որպէս читать ,
ընթեռնուլ . дерзать , համարձակիլ , և : Բայց խո .

տորին յանգեալքն 'ի еваѣ, և 'ի оваѣ; որք խո նարհին ըստ ք հերպին (340):

338. ք. Սատարեալ ընդունելու թիւն և դերբայ ինին և սдвинувшій, ая, ее; сдвинувши, сдвинувъ, շարժեալ, շարժելով անթերի, և:

Второй видъ первого спряженія.

Ա Ռ Ա Ա Ի Ն Լ Ծ Ո Ր Դ Ո Ւ Թ Ե Ա Ն
Ե Ր Կ Ր Ո Ր Դ Կ Ե Ր Գ

339. Երկրորդ կերպն ընդդէ զանդրադարձ բայս (220). որք գրեթէ զայսօրինակ խոնարհին՝ առանց շատ խոտորեցոյ յիւրեանց ներգործականաց, միայն ունեցով զյարակից մասնիկս ся կամ съ. Սակայն գիտելի է, զի յանգն сь ոչ յարի 'ի դէմն, որոց վերջ իցէ բաղաձայն, կամ իցեն տառքս ѣ և ь, ալ և ся.

Неокончательное. Ինքնաշարժ.

Անդու.	Двигаешься.	} Շարժել (ինքնին).
Պար.	Двинушься.	
Կարգեալ.	Сдвигашься.	
Գերադար.	Двигивашься.	

Изъявительное. Սակնական.

Настоящее. Ինքնաշարժ.

Я двигаюсь. Շարժիմ.	Мы двигаемся. Շարժիմք.
Ты двигаешься. Շարժիս.	Вы двигаетесь. Շարժիք.
Онъ, а, о, двигаешься. Շարժի.	Они, ѣ, двигаются. Շարժին.

Неопре. Ինքեալ տնորդ կամ Ինքնաշարժ.

Я двигался, ася, ося. Շարժէի.	Мы двигались. Շարժէիք.
Ты двигался, ася, ося, Շարժէիր.	Вы двигались. Շարժէիք.
Онъ, а, о, двигался, ася, ося. Շարժէր.	Они, ѣ, двигались. Շարժէին.

Прошед. одно. Ինչեւ յարդ.

Я двинулся, ася, ося. Հարժեցայ.	Мы двинулись. Հարժեցաք.
Ты двинулся, ася, ося. Հարժեցար.	Вы двинулись. Հարժեցաք.
Онъ, а, о, двинулся, ася, ося. Հարժեցաւ.	Они, ѣ, двинулись. Հարժեցան :

Совер. Ինչեւ հապարեալ.

Я сдвигался, ася, ося. Հարժեալ եմ.	Мы сдвигались. Հարժեալ էք.
Ты сдвигался, ася, ося. Հարժեալ ես.	Вы сдвигались. Հարժեալ էք.
Онъ, а, о, сдвигался, ася, ося. Հարժեալ է.	Они, ѣ, сдвигались. Հարժեալ են :

Давнопро. Գերաշար.

Я двигивался, ася, ося. Հարժեալ էի.	Мы двигивались. Հարժեալ էաք.
Ты двигивался, ася, ося. Հարժեալ էիր.	Вы двигивались. Հարժեալ էիք.
Онъ, а, о, двигивался, ася, ося. Հարժեալ էր.	Они, ѣ, двигивались. Հարժեալ էին :

Будущее неоп. Ինչեւ տարդ.

Я буду двигатся. Հարժեցայց.	Мы будемъ двигатся. Հարժեցաք.
Ты будешь двигатся. Հարժեցիս.	Вы будете двигатся. Հարժեցիք.
Онъ, а, о, будешь двигатся. Հարժեցի.	Они, ѣ, будутъ двигатся. Հարժեցին :

Однок. Ինչեւ յարդ.

Я двинусь. Հարժիլ կայ ինձ.	Мы двинемся. Հարժիլ կայ մեզ.
Ты двинешься. Հարժիլ կայ քեզ.	Вы двинетесь. Հարժիլ կայ ձեզ.
Онъ, а, о, двинется. Հարժիլ կայ նմ.	Они, ѣ, двинутся. Հարժիլ կայ նոցա :

Совер. Դասակի կարարեալ.

Я сдвигаюсь. Հարկ է ինձ շարժիլ. Мы сдвигаемся. Հարկ է մեզ շարժիլ.
 Ты сдвигаешься. Հարկ է քեզ շարժիլ. Вы сдвигаетесь. Հարկ է ձեզ շարժիլ.
 Онъ, а, о, сдвигается. Հարկ է նմա շարժիլ. Они, ъ, сдвигаются. Հարկ է նոցա շարժիլ:

Повелительное. Հրահայտին.

Неопре. Դարդ.

Двигайся. Հարժեալ դեզ. Двигаемся. Հարժեցուրք զմեզ.
 Пусшь онъ, а, о, двигается. Двигайтесь. Հարժեցիք ձեզ.
 Հարժեցի. Пусшь они, ъ, двигаются. Հարժեցին:

Однок. Հրահայտին պարզ.

Двинься. Հարժեցիր. Двинемся. Հարժեցուրք.
 Пусшь онъ, а, о, двинется. Двиньтесь. Հարժեցարուրք.
 Հարժեցի. Пусшь они, ъ, двинутся. Հարժեցին:

Совер. Հրահայտին կարարեալ.

Сдвигайся. Հարժեցիր անթերի. Сдвигаемся. Հարժեցուրք.
 Пусшь онъ, а, о, сдвигается. Сдвигайтесь. Հարժեցարուրք.
 Հարժեցի. Пусшь они, ъ, сдвигаются. Հարժեցին:

Привчаііе. Դիմանելու նիւն.

Ներիս. Двигающийся, ася, еся. Հարժող (ինքնին).
 Սլնեալ անդր. Двигавшийся, ася, еся. Հարժեալ զինքն.
 Սլնեալ պարզ. Двинувшийся, ася, еся. Հարժեալ միանգամ.
 Սլնեալ կարարեալ. Сдвигавшийся, ася, еся. Հարժեալ անթերի.
 Գերախաբ. Двигивавшийся, ася, еся. Հարժեալ յաշին:

Дѣепричастіе . Դերիւնք .

Դերիւնք .	Двигаясь, двигающіеся . Դ շարժիլն .	} Շարժելով (ինքնին) .
Անցեալ անդու .	Двигавшіеся .	
Անցեալ պար .	Двинувшіеся .	
Անցեալ Կարգեալ .	Сдвигавшіеся .	
Գերախառն .	Двигивавшіеся .	

Третій видъ перваго спряженія .

340. ԱՌԱՋԻՆ ԼԾՈՐԴՈՒԹԵԱՆ
ԵՐՐՈՐԴ ԿԵՐՊ

Неокончательное . Լիցիւնք .

Արդ .	Воевашъ .	} Պատերազմիլ :
Կարգեալ .	Завоевашъ .	
Յաջախալն .	Воевывашъ .	

Изъяснительное . Սահմանակն .

Насто . Լիցիւնք .

Я воюю . Պատերազմիմ .	Мы воюемъ . Պատերազմիմք .
Ты воюешь . Պատերազմիս .	Вы воюете . Պատերազմիք .
Онъ, а, о, воюешъ . Պատերազմի .	Они, ъ, воююшъ . Պատերազմին :

Прошед . неокон . Լիցեալ անդու .

Я воевалъ, а, о . Պատերազմել .	Мы воевали . Պատերազմեալք .
Ты воевалъ, а, о . Պատերազմելի .	Вы воевали . Պատերազմելիք .
Онъ, а, о, воевалъ, а, о . Պատերազմել .	Они, ъ, воевали . Պատերազմելին :

Совер . Լիցեալ Կարգեալ .

Я завоевалъ, а, о, Պատերազմեցայ .	Мы завоевали . Պատերազմեցաք .
Ты завоевалъ, а, о, Պատերազմեցար .	Вы завоевали . Պատերազմեցաք .
Онъ, а, о, завоевалъ, а, о, Պատերազմեցաւ .	Они, ъ, завоевали . Պատերազմեցան :

Давнопрош . Պիտիպար .

Я воемвалъ, а, о. Պատերազմակ էի .	Мы воемвали . Պատերազմակ էաք .
Ты воемвалъ, а, о. Պատերազմակ էիր .	Вы воемвали . Պատերազմակ էիք .
Онъ, а, о, воемвалъ, а, о. Պատերազմակ էր .	Они, ъ, воемвали . Պատերազմակ էին .

Будущ . неоп . Դպտնի տիրու .

Я буду воевать . Պատերազմակացի .	Мы будемъ воевать . Պատերազմակացիք .
Ты будешь воевать . Պատերազմակացի .	Вы будете воевать . Պատերազմակացիք .
Онъ, а, о, будешь воевать . Պատերազմակացի .	Они, ъ, будутъ воевать . Պատերազմակացիք .

Совер . Դպտնի կարգեալ .

Я завоюю . Պատերազմակացի եմ .	Мы завоюемъ . Պատերազմակացիք .
Ты завоюешь . Պատերազմակացի .	Вы завоюете . Պատերազմակացիք .
Онъ, а, о, завоюешь . Պատերազմակացի .	Они, ъ, завоюютъ . Պատերազմակացիք .

Повелительное . Հրամայական .

Неопре . Դիրու .

Воймъ мы . Պատերազմակացիք .	Воймъ вы . Պատերազմակացիք .
Воймъ ты . Պատերազմակացիք .	Воймъ вы . Պատերազմակացիք .
Пусть онъ, а, о, воймъ . Պատերազմակացիք .	Пусть они, ъ, воймъ . Պատերազմակացիք .

Совер . Հրամայական կարգեալ .

Завоюемъ мы . Պատերազմակացիք .	Завоюемъ вы . Պատերազմակացիք .
Завоюй ты . Պատերազմակացիք .	Завоюй вы . Պատերազմակացիք .
Пусть онъ, а, о, завоюетъ . Պատերազմակացիք .	Пусть они, ъ, завоюютъ . Պատերազմակացիք .

Причастіе . Ռեքուրդիւնիւն .

Ներկայ .	Воюющій, ая, ее . Պատերազմող .
Անցեալ անորոշ .	Воевавшій, ая, ее . Պատերազմեալ .
Անցեալ խոսքեալ .	Завоевавшій, ая, ее . Պատերազմեալ ան/Յերի .

Дѣпричастіе . Վերջայ .

Ներկայ .	Воюя, воюючи .	} Պատերազմում .
Անցեալ անորոշ .	Воеваши , воевавъ .	
Յաշխատան .	Завоеваши , завоевавъ .	

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

341 . Րստ երրորդ կերպիս խոնարհին բայք՝ յան
դեալք 'ի օւտի , և 'ի օւտի ; որպիսի կն օրա-
նա , բուժեալ . օրոտի , հաւատալ , ևն :

Четвертый видъ перваго спряженія .

342 . Ա Ռ Ա Զ Ի Ն Լ Ծ Ո Ր Դ Ո Ր Թ Ե Ա Ն
Զ Ո Ր Դ Ո Ր Դ Կ Ե Ր Գ

Неокончателное . Ներկայիկ .

Անորոշ .	Мѣряшъ .	} Չափել .
Խոսքեալ .	Смѣряшъ .	
Յաշխատան .	Мѣривашъ .	

Изъявительное . Սահմանաւոր .

Насшо . Վերջայ .

Я мѣряю . Չափեմ .	Мы мѣряемъ . Չափեմք .
Ты мѣряешь . Չափես .	Вы мѣряете . Չափեք .
Онъ, а, о, мѣряетъ . Չափէ .	Они, ѳ, мѣряютъ . Չափեն .

Прошед . неоп . Նախորդ .

Я мѣрять, а, о . Չափէի .	Мы мѣряли . Չափեաք .
Ты мѣрять, а, о . Չափէիր .	Вы мѣряли . Չափէիք .
Онъ, а, о, мѣрять, а, о . Չափէի .	Они, ѳ, мѣряли . Չափէին .

Совер. Լինելու հարարեալ.

Я смѣрялѣ, а, о. Չափեցի. Мы смѣряли. Չափեցաք.
 Ты смѣрялѣ, а, о. Չափեցիր. Вы смѣряли. Չափեցիք.
 Онѣ, а, о, смѣрялѣ, а, о. Они, ѣ, смѣряли. Չափեցին.
 Չափեաց.

Давнопро. Գերախորար համ Յաճախան.

Я мѣривалѣ, а, о, Չափեալ էի. Мы мѣривали. Չափեալ էաք.
 Ты мѣривалѣ, а, о. Չափեալ էիր. Вы мѣривали. Չափեալ էիք.
 Онѣ, а, о, мѣривалѣ, а, о. Они, ѣ, мѣривали. Չափեալ էին.
 Չափեալ էր.

Будущее нео. Լիառնի տիրող.

Я буду мѣрять. Չափեցից. Мы будемѣ мѣрять. Չափես.
 Ты будешь мѣрять. Չափես. Вы будете мѣрять. Չափես.
 Онѣ, а, о, будешь мѣрять. Они, ѣ, будутѣ мѣрять. Չափես.
 Չափեսցէ. փեսցեն:

Совер. Լիառնի հարարեալ.

Я смѣряю. Չափեցից եմ. Мы смѣряемѣ. Չափեցից եմք.
 Ты смѣряешь. Չափեցից ես. Вы смѣряете. Չափեցից էք.
 Онѣ, а, о, смѣряешь. Они, ѣ, смѣряють. Չափեցից են.
 ցից է.

Повелительное. Հրահայտան.

Неопре. Լիորող.

Мѣрай ты. Չափեալ դու. Мѣряемѣ мы. Չափեսցից մեք.
 Мѣрайте вы. Չափեցէք. Мѣряйте вы. Չափեցէք.
 Пусшь онѣ, а, о, мѣряешь. Пусшь они, ѣ, мѣряють. Չափեսցեն.
 Չափեսցէ.

Повели. совер. Հրահայտան հարարեալ.

Смѣрай ты. Չափեալ. Смѣряемѣ мы. Չափեսցից մեք.
 Пусшь онѣ, а, о, смѣряешь. Смѣрайте вы. Չափեցէք.
 Չափեսցէ. Пусшь они, ѣ, смѣряють. Չափեսցեն.

Причастіе . Ինքնակերպի .

Երկու . ՄԲրայւի , ая , ее . Չափող .
 Անշեւ աւորու . ՄԲրայւի , ая , ее . Չափեալ .
 Անշեւ խաբարեալ . ՄԲրայւի , ее . Չափեալ անթերի :

Дѣепричастіе . Դերբայ .

Երկու . ՄԲրայ , ՄԲրայու . } Չափելով .
 Անշեւ աւորու . ՄԲրայի , ՄԲրայ . }
 Անշեւ խաբարեալ . ՄԲրայի , ՄԲրայ . }

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

343 . Ըստ չորրորդ կերպիս խոնարհին ամենայն
 բայք յանդեալքի ять ; ցр . сіяшь , փայլիլ . яеляшь ,
 յայտնել , ևն :

Спряженіе второе .

344 . Ե Դ Կ Ը Ո Ը Դ Լ Ծ Ո Ը Դ Ո Դ Թ Ե Ա Ն
 Ա Ռ Ա Զ Ի Ն Կ Ե Ը Գ

Первый видъ .

Неокончательное . Ինքնայն .

Անշու . ԳրԷի . Զեռուցանել .
 Վաբարեալ . ՏօգրԷի . Զեռուցանել անթերի .
 Յաճախի . ԳրԷի . Զեռուցանել յաճախ :

Изъявительное . Սահմանակն .

Настоя . Դերբայ .

Я грѣю . Զեռուցանիլ . Мы грѣемъ . Զեռուցանիլք .
 Ты грѣешь . Զեռուցանի . Вы грѣете . Զեռուցանիք .
 Онъ , а , о , грѣешь . Զեռուցանի . Они , ѣ , грѣютъ . Զեռուցանի :

Прошед. неоп. Դիցեալ անորոշ.

Я грѣѣхъ, а, о. Զեռուցանէի.	Мы грѣѣхъ. Զեռուցանէաք.
Ты грѣѣхъ, а, о. Զեռուցանէիր.	Вы грѣѣхъ. Զեռուցանէիք.
Онъ, а, о, грѣѣхъ, а, о. Զեռուցանէր.	Они, ѣ, грѣѣхъ. Զեռուցանէին.

Совершен. Դիցեալ Կարարեալ.

Я согрѣѣхъ, а, о. Զեռուցի.	Мы согрѣѣхъ. Զեռուցաք.
Ты согрѣѣхъ, а, о. Զեռուցիր.	Вы согрѣѣхъ. Զեռուցիք.
Онъ, а, о, согрѣѣхъ, а, о. Զեռուց.	Они, ѣ, согрѣѣхъ. Զեռուցին.

Давнопрошедшее. Գեղախորհրդալ Կամ Գաճախան.

Я грѣѣвахъ, а, о. Զեռուցեալէի.	Мы грѣѣвахъ. Զեռուցեալէաք.
Ты грѣѣвахъ, а, о. Զեռուցեալէիր.	Вы грѣѣвахъ. Զեռուցեալէիք.
Онъ, а, о, грѣѣвахъ, а, о. Զեռուցեալէր.	Они, ѣ, грѣѣвахъ. Զեռուցեալէին.

Будущее неоп. Դպանի անորոշ.

Я буду грѣѣхъ. Զեռուցից.	Мы будемъ грѣѣхъ. Զեռուցուցուք.
Ты будешь грѣѣхъ. Զեռուցи.	Вы будете грѣѣхъ. Զեռուցիք.
Онъ, а, о, будеть грѣѣхъ. Զեռուցет.	Они, ѣ, будутъ грѣѣхъ. Զեռուցեն.

Совер. Դպանի Կարарեալ.

Я согрѣѣю. Զեռուցանելոց եմ.	Мы согрѣѣемъ. Զեռուցանելոց եմք.
Ты согрѣѣешь. Զեռուցանելոց եси.	Вы согрѣѣете. Զեռուցանելոց եք.
Онъ, а, о, согрѣѣетъ. Զեռուցանելոց է.	Они, ѣ, согрѣѣютъ. Զեռուցանելոց են.

Повелительное. Զրահայան.

Неопре. Դորոշ.

Грѣѣи вы. Զեռու.	Грѣѣте вы. Զեռուցիք.
Пусть онъ, а, о, грѣѣетъ. Զեռուցի.	Пусть они, ѣ, грѣѣютъ. Զեռուցեն.

Совер. Հրահայտման հարաբերակ.

Согрѣй ты. Ջեռի դու.	Согрѣемъ мы. Ջեռուցանիք.
Пустъ онъ, а, о, согрѣемъ. Ջեռուցե՞ք.	Согрѣйте вы. Ջեռուցե՞ք դուք.
	Пустъ они, ѣ, согрѣюмъ. Ջեռուցեն՞ք.

Причастіе. Բնորոշիչ-Նիւն.

Ելելա՞յ.	Грѣющій, ая, ее. Ջեռուցանող.
Անցելա՞յ անորոշ.	Грѣвшій, ая, ее. Ջեռուցեալ.
Անցելա՞յ հարաբերակ.	Согрѣвшій, ая, ее. Ջեռուցեալ դու:

Дѣепричастіе. Գործիչ.

Ելելա՞յ.	Грѣя, грѣючи.	} Ջեռուցանելով:
Անցելա՞յ անորոշ.	Грѣвши, грѣвъ.	
Յանձնարարիչ.	Согрѣвши, согрѣвъ.	

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

345. Բայտ արտաբերական մայր՝ յանդեալք 'ի
 Ենի; որոյ երկրորդ դէմք սահմանականին լինի Ենի.

Второй видъ втораго спряженія.

346. Ե Դ Վ Ր Ո Ր Դ Լ Ե Ո Ր Դ Ո Ր Թ Ե Ա Ն
 Ե Դ Վ Ր Ո Ր Դ Կ Ե Ր Պ

Неокончательное. Լսելիչ.

Անցելա՞յ.	Смотрѣшь.	} Հայել:
Կարգելա՞յ.	Посмотрѣшь.	
Յանձնարարիչ.	Смапривашъ.	

Изъявительное. Սահմանական.

Нашо. Ելելիչ.

Я смотрю. Հայել.	Мы смотримъ. Հայիմք.
Ты смотришь. Հայի.	Вы смотрите. Հայեք.
Онъ, а, о, смотримъ. Հայի.	Они, ѣ, смотрятъ. Հային:

Проед . неоп . Լսելու անորշ .

Я смошрѣлѣ, а, о. Հայելի .	Мы смошрѣли. Հայեաք .
Ты смошрѣлѣ, а, о. Հայելիր .	Вы смошрѣли. Հայելիք .
Онѣ, а, о, смошрѣлѣ, а, о. Հայելі .	Они, ѣ, смошрѣли. Հայելին .

Совер . Լսելու արարեալ .

Я посмошрѣлѣ, а, о. Հայեցայ .	Мы посмошрѣли. Հայեցաք .
Ты посмошрѣлѣ, а, о. Հայեցար .	Вы посмошрѣли. Հայեց արք .
Онѣ, а, о, посмошрѣлѣ, а, о. Հայեցալ .	Они, ѣ, посмошрѣли. Հայեցան :

Давнопро . Պատմարար կամ Զանախան .

Я смашривалѣ, а, о. Հայեցեալ էի .	Мы смашривали. Հայեցեալ էաք .
Ты смашривалѣ, а, о. Հայեցեիր .	Вы смашривали. Հայեցեալ էիք .
Онѣ, а, о, смашривалѣ, а, о. Հայեցեալ էիր .	Они, ѣ, смашривали. Հայեցեալ էին :

Будущее неоп . Լսանի անորշ .

Я буду смошрѣшь. Հայեցայց .	Мы будемъ смошрѣшь. Հայեցուց .
Ты будешь смошрѣшь. Հայեցիս .	Вы будете смошрѣшь. Հայեցուցիք .
Онѣ, а, о, будешь смошрѣшь. Հայեցիս .	Они, ѣ, будутъ смошрѣшь. Հայեցին :

Совер . Լսանի արարեալ .

Я посмошрю. Հայելոց եմ .	Мы посмошримъ. Հայելոց եմք .
Ты посмошришь. Հայելոց ես .	Вы посмошрите. Հայելոց էք .
Онѣ, а, о, посмошришь. Հայելոց է .	Они, ѣ, посмошрятъ. Հայելոց են :

Повелиштельное . Հրահայան .

Неопре . Լսորշ .

Смотри ты. Հայելոց .	Смотри мы. Հայեցուց .
Пусть онѣ, а, о, смотришь. Հայեցիս .	Смотри вы. Հայեցարդք .
	Пусть, они, ѣ, смотришь. Հայեցին :

Совер . Հրամայանի խորհրդաւ .

Посмотри ты . Հայեաց դու .	Посмотримъ мы . Հայեցողք .
Пусть онъ, а, о, посмотришь .	Посмотрите вы . Հայեցարդք .
Հայեցի .	Пусть они, ъ, посмотрятъ . Հայեցին .

Причастіе . Բերանելան .

Երբայ .	Смотрящій, ая, ее . Հայեցող .
Անելաւ անորա .	Смотрѣвшій, ая, ее . Հայեցեալ .
Անելաւ խորհրդաւ .	Посмотрѣвшій, ая, ее . Հայեցեալ անիկերի .

Дѣепричастіе . Դերբայ .

Երբայ .	Смотря, смотрячи .	} Հայելով .
Անելաւ անորա .	Смотрѣвши, смотрѣя .	
Անելաւ խորհրդաւ .	Посмотрѣвши, посмотрѣв .	

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

347 . Բստ այսմ խոնարհին ամենայն բայք՝ յան
գեալք 'ի' ֆիшъ ; որոց երկրորդ դէմք սահմանակա
նին յանգի 'ի' ишь .

Спряженіе претее .

348 . Ե ր ր ո ր Դ Լ Ծ ո ր Դ ո ր Թ Ե Ա Ն
Ա Ռ Ա Զ Ի Ն Կ Ե ր Գ

Первый видъ .

Неокончательное . Լեւերիպի .

Անորա .	Сстроишь .	} Շինել .
Կարգեալ .	Построишь .	
Յաճախան .	Сстроивашъ .	

Изъявительное . Սակմանակն .

Насто . Ներիայ .

Я строю . Շինեմ .	Мы строимъ . Շինեմք .
Ты строишь . Շինես .	Вы строите . Շինեք .
Онъ, а, о, строишь . Շինէ .	Они, ѣ, строяшь . Շինեն .

Прошед . неоп . Լնդեալ անորոշ կամ Լնկարար .

Я строилъ, а, о . Շինէի .	Мы строили . Շինեաք .
Ты строилъ, а, о . Շինէիր .	Вы строили . Շինէիք .
Онъ, а, о, строилъ, а, о . Շինէր .	Они, ѣ, строили . Շինէին .

Совер . Լնդեալ կարարեալ .

Я построилъ, а, о . Շինեցի .	Мы построили . Շինեցաք .
Ты построилъ, а, о . Շինեցիր .	Вы построили . Շինեցիք .
Онъ, а, о, построилъ, а, о . Շինեցաք .	Они, ѣ, построили . Շինեցին .

Давнопро . Գերակարար կամ Յաճախակն .

Я строивалъ, а, о . Շինեալ էի .	Мы строивали . Շինեալ էաք .
Ты строивалъ, а, о . Շինեալ էիր .	Вы строивали . Շինեալ էիք .
Онъ, а, о, строивалъ, а, о . Շինեալ էր .	Они, ѣ, строивали . Շինեալ էին .

Будущее неоп . Լնառնի անորոշ .

Я буду строить . Շինեցից .	Мы будемъ строить . Շինեցուցաք .
Ты будешь строить . Շինեցուցես .	Вы будете строить . Շինեցուցիք .
Онъ, а, о, будешь строить . Շինեցուցէ .	Она, ѣ, будешь строить . Շինեցուցեն .

Совер . Լնառնի կարարեալ .

Я построю . Շինեցոց եմ .	Мы построимъ . Շինեցոց եմք .
Ты построишь . Շինեցոց ես .	Вы построите . Շինեցոց էք .
Онъ, а, о, построитъ . Շինեցոց է .	Они, ѣ, построитъ . Շինեցոց են .

Повелительное. *ἰμμεναι*.

Неопре . $\text{C}_{10}\text{H}_{12}\text{O}_2$.

Спирой шы. *Схъкъм*.

Спрой ты. *Сънѣмъ.*
Пусть онъ, а, о, спровитъ.
Сънѣмъ.

Спронимъ мы. *Ṣṛṇṇimāḥ*.

Стройте вы. *Съзидатъ.*

Пустьъ они, Ъ, строятъ. *Сл.*
Възвѣн:

Совер. Հրահայտման հարաբերակ.

Построй ты. *Слѣбѣи г.п.л.*

Пусть онъ, а, о, построитъ.
Crinkly.

Посмотримъ мы. *Събуди́те.*

Постройте вы. *Съездъ*.

Пустѣ они, ѿ, построитѣ.
Срѣдѣ:

Причастіе . *Ἰησοῦς ἐστιν* .

Հետևյալ .

Строящій, ая, ее.

Անդեալ անոթագ.

Строившій, ая, ее.

Աշէրէաւ խաբարէաւ. Построившій, ая, ее . Շինեալ անթերի :

Дѣспричастіе . Гл҃гоу .

ጥቅም:

Строя, строячи.

Անյեւթ անոբոշ.

Строивши, строишь.

Անէաւ խորհրտաւ. Построивши, построивъ.

ጥ ገ ሰ ፔ ሊ ገ ቆ

349. Լոտ պսամխոնարհին ամենայն բայք, որք յան-
գին ՚ի ыпшъ: ꙗр. ꙗолипъ, աղալել ꙗоковпъ, հան-
գուգանել, ևն :

Ешорый видъ шретьяго спряженія.

350. ԵՐՐՈՐԴԻ ԼԵՈՐԴՈՒԹԵԱՆ
ԵՐԿՐՈՐԴԻ ԿԵՐՊ

Неокончательное. *[Handwritten signature]*

U²Fe²U.

Мышь .

ሃገራችን፡

ВЫМЫШЬ.

ဒီဇင်ဘာလ ၁၀ ရက်နေ့

Мывашь .

{ ၇၇၁၈၈၇

Изъявительное . Սահմանակն .
Насшо . Ներկայ .

Я мою . Լրանամ .	Мы моемъ . Լրանամք .
Ты моешь . Լրանաս .	Вы моеше . Լրանայք .
Онъ, а, о, моешь . Լրանայ .	Они, ѳ, моюшь . Լրանան :

Прошед. неоп. Կնդեալ անորոշ կամ Կնխար .

Я мылъ, а, о . Լրանայի .	Мы мыли . Լրանայար .
Ты мылъ, а, о . Լրանայիր .	Вы мыли . Լրանայիք .
Онъ, а, о, мылъ, а, о . Լրանայի .	Они, ѳ, мыли . Լրանային :

Совер. Կնդեալ Կարարեալ .

Я вымылъ, а, о . Լրացի .	Мы вымыли . Լրացար .
Ты вымылъ, а, о . Լրացիր .	Вы вымыли . Լրացիք .
Онъ, а, о, вымылъ, а, о . Լրաց .	Они, ѳ, вымыли . Լրացին :

Давнопро . Ներկայար կամ Նախահան .

Я мывалъ, а, о, Լրացեալ էի .	Мы мывали . Լրացեալ էար .
Ты мывалъ, а, о, Լրացեալ էիր .	Вы мывали . Լրացեալ էիք .
Онъ, а, о, мывалъ, а, о . Լրացեալ էր .	Они, ѳ, мывали . Լրացեալ էին :

Будущее неоп. Դպանի անորոշ .

Я буду мыть . Լրացից .	Мы будемъ мыть . Լրացուք .
Ты будешь мыть . Լրացես .	Вы будете мыть . Լրացիք .
Онъ, а, о, будетъ мыть . Լրացет .	Они, ѳ, будутъ мыть . Լրացեն :

Совер. Դպանի Կարարեալ .

Я вымою . Լրանալոց եմ .	Мы вымоемъ . Լրանալոց եմք .
Ты вымоешь . Լրանալոց ես .	Вы вымоеше . Լրանալոց էք .
Онъ, а, о, вымоешь . Լրանալոց է .	Они, ѳ, вымоушь . Լրանալոց են :

Повелительное . Հրահայտիւն .

Неопре . Դորոշ .

Мой . Լուս .

Пусть онъ, а, о, моешь . Լուսա
ցէ .

Моемъ мы . Լուսացուք .

Мойте . Լուացէք .

Пусть они , ъ, моужь . Լուսա
ցեն .

Совер . Հրահայտիւն հարարեալ .

Вымой . Լուսի գու .

Пусть онъ, а, о, вымоешь . Լուաց
ցէ .

Вымоемъ мы . Լուացուք .

Вымойте . Լուսաջեք .

Пусть они , ъ, вымоужь . Լուաց
ցեն .

Причастіе . Դորահեղութիւն .

Դորեայ .

Моющій, ая, ее .

Լուացող .

Անդեալ աորոշ .

Мывшій, ая, ее .

Լուացեալ .

Անդեալ հարարեալ .

Вымывшій, ая, ее .

Լուացեալ անթերի .

Дѣепричастіе . Դորեայ .

Դորեայ .

Моя, моючи .

Անդեալ աորոշ .

Мывши, мывъ .

Անդեալ հարарեալ .

Вымывши, вымывъ .

Լուանալով .

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

351 . Բայտ ալում խոնարհին ամենայն բայք՝ յան
գեալք ՚ի ышь; րр . рышь, պեղեղ . ышь, ունալ,
և այլն :

Спряженіе четвертое .

352 . Զ Ո Ր Ր Ո Ր Դ Լ Ե Ո Ր Դ Ո Ր Թ Ե Ա Ն
Ա Ռ Ա Զ Ի Ն Կ Ե Ր Պ

Перый видъ .

Неокончателъное . Դորեայիլ .

Անդեալ .

Колошь .

Պորոշ .

Кольнушь .

Կարարեալ .

Уколошь .

Յանխայտ .

Каалывашъ .

Խայթեղ :

Изъявительное . Սահմանիտն .
Нашпо . Երբիս .

Я колю . խայթեմ .	Мы колемъ . խայթեմք .
Ты колешь . խայթես .	Вы колете . խայթեք .
Онъ, а, о, колетъ . խայթէ .	Они, ѣ, колютъ . խայթեն .

Прошед . неоп . Խնդեալ անորոշ կամ Խնդար .

Я кололъ, а, о . խայթէի .	Мы кололи . խայթեաք .
Ты кололъ, а, о . խայթէիր .	Вы кололи . խայթէիք .
Онъ, а, о, кололъ, а, о . խայթէր .	Они, ѣ, кололи . խայթէին .

Однок . Խնդեալ պարզ .

Я колюуъ, а, о . խայթեցի .	Мы колюуи . խայթեցաք .
Ты колюуъ, а, о . խայթեցիր .	Вы колюуи . խայթեցիք .
Онъ, а, о, колюуъ, а, о . խայթեց .	Они, ѣ, колюуи . խայթեցին .

Совер . Խնդեալ արարեալ .

Я уколоаъ, а, о . խայթեալ եմ .	Мы укололи . խայթեալ եմք .
Ты уколоаъ, а, о . խայթեալ ես .	Вы укололи . խայթեալ եք .
Онъ, а, о, уколоаъ, а, о . խայթեալ է .	Они, ѣ, укололи . խայթեալ են .

Давнопро . Գերախորհար կամ Յաջատիտն .

Я калявааъ, а, о . խայթեալ էի .	Мы калявали . խայթեալ էաք .
Ты калявааъ, а, о . խայթեալ էիր .	Вы калявали . խայթեալ էիք .
Онъ, а, о, калявааъ, а, о . խայթեալ էր .	Они, ѣ, калявали . խայթեալ էին .

Будущее неоп . Խառնի անորոշ .

Я буду колюуъ . խայթեցից .	Мы будемъ колюуъ . խայթեալ ցուք .
Ты будешь колюуъ . խայթեալ ցես .	Вы будете колюуъ . խայթեալ լիք .
Онъ, а, о, будеть колюуъ . խայթեցէ .	Они, ѣ, будуть колюуъ . խայթեցեն .

ОДНОК. Մասնի պարզ.

Я колян у. խայթել ունիմ.	Мы колемб. խայթել ունիմք.
Ты коленеш. խայթել ունիս.	Вы коленете. խայթել ունիք.
Онб, а, о, коленешб. խալ թել ունի.	Они, է, коленушб. խայթել ունին :

Совер. Մասնի հապարեալ.

Я укою. խայթելոց եմ.	Мы уколемб. խայթելոց եմք.
Ты уколеш. խայթելոց ես.	Вы уколете. խայթելոց էք.
Онб, а, о, уколешб. խայթելոց է.	Они, է, укоюшб. խայթելոց են :

Повелительное. Հրամայական.

Неопре. Մերրդ.

Коли. խայթեալ.	Колемб. խայթեցուք.
Пусть онб, а, о, колешб. խայթեցէ.	Колиште. խայթեցէք.
	Пусть они, է, колюшб. խայթեցեն :

Однокр. Հրամայական պարզ.

Коляни. խայթեալ.	Колемб. խայթեցուք.
Пусть онб, а, о, коленешб. խայթեցէ.	Коляните. խայթեցէք.
	Пусть они, է, колюшб. խայթեցեն :

Совер. Հրամայական հապարեալ.

Укою. խայթեալ անթերի.	Уколемб. խայթեցուք.
Пусть онб, а, о, уколешб. խայթեցէ.	Уколяште. խայթեցէք.
	Пусть они, է, укоюшб. խայթեցեն :

Причастіе. Մերրանկերան.

Կեցայ. Колющій, ая, ее. խայթող.
Անցեալ անորդ. Коловшій, ая, ее. խայթեալ.
Անցեալ պարզ. Колянувшій, ая, ее. խայթեալ միանգամ.
Անցեալ հապարեալ. Уколовшій, ая, ее. խայթեալ անթերի :

Дѣепричастіе . Գերհայ .

Գերհայ .	Коля, колючи .	} Խայթելով .
Անդեալ անորոշ .	Коловши, коловъ .	
Անդեալ որոշ .	Кольнувши, кольнувъ .	
Անդեալ կտորեալ .	Уколовши, уколовъ .	

Գ Ի Յ Ե Լ Ի Գ

353 . Ըստ այսմ խոնարհին ամենայն բայք՝ յան
գեալք 'ի օմի ; որպէս, полошь , քաղաճան առնել,
և այլն :

Второй видъ четвертаго спряженія .

354 . Ձ Ո Ր Ր Ո Ր Դ Լ Ծ Ո Ր Դ Ո Ի Թ Ե Ա Ն
Ե Ր Կ Ր Ո Ր Դ Կ Ե Ր Գ

Неокончательное . Դերհայն .

Անորոշ .	Душь .	} Դնէլ .
Պորոշ .	Дунушь .	
Կտորեալ .	Слушь .	
Յանկալի .	Дувашь .	

Изъявительное . Սահմանակն .

Насто . Դերհայ .

Я дуо . Դնէմ .	Мы дуемъ . Դնէմք .
Ты дуешь . Դնէս .	Вы дуете . Դնէք .
Онъ, а, о, дуешь . Դնէ .	Они, ѣ, дуешь . Դնէն :

Прошед . неокон . Դնեալ անորոշ
կամ Դնալոր .

Я дуль, а, о, Դնէի .	Мы дули . Դնէамք .
Ты дуль, а, о, Դնէիր .	Вы дули . Դնէтеք .
Онъ, а, о, дуль, а, о, Դնէи .	Они, ѣ, дули . Դնէին :

Однокр. Լսելու պարզ.

Я дунуль, а, о. Հնչեցի. Мы дунули. Հնչեցաք.
 Ты дунуль, а, о. Հնչեցիր. Вы дунули. Հնչեցիք.
 Онб, а, о, дунуль, а, о. Հնչեաց. Они, Ъ, дунули. Հնչեցին.

Совер. Լսելու խորհրդալ.

Я сдуаль, а, о. Հնչեալ եմ. Мы сдуали. Հնչեալ եմք.
 Ты сдуаль, а, о. Հնչեալ ես. Вы сдуали. Հնչեալ էք.
 Онб, а, о, сдуаль, а, о. Հնչեալ է. Они, Ъ, сдуали. Հնչեալ են.

Давнопро. Գերախորհրդալ Յաճատան.

Я дувааь, а, о. Հնչեալ էի. Мы дуваали. Հնչեալ էաք.
 Ты дувааь, а, о. Հնչեալ էիր. Вы дуваали. Հնչեալ էիք.
 Онб, а, о, дувааь, а, о. Հնչեալ էին. Они, Ъ, дуваали. Հնչեալ էին.

Будущее неоп. Լսանի անորդ.

Я буду думь. Հնչեցից. Мы будемь думь. Հնչեցուք.
 Ты будешь думь. Հնչեցես. Вы будете думь. Հնչեսիք.
 Онб, а, о, будешь думь. Онб, Ъ, будушь думь. Հնչեսցեն.

Однокр. Լսանի պարզ.

Я дуну. Հնչել ունիմ. Мы дунемь. Հնչել ունիմք.
 Ты дунешь. Հնչել ունис. Вы дунете. Հնչել ունիք.
 Онб, а, о, дунешь. Հնչել ունит. Они, Ъ, дунушь. Հնչել ունին.

Совер. Լսանի խորհրդալ.

Я сдую. Հնչելոց եմ. Мы сдуемь. Հնչելոց եմք.
 Ты сдуюшь. Հնչելոց ես. Вы сдуете. Հնչելոց էք.
 Онб, а, о, сдуюшь. Հնչելոց է. Они, Ъ, сдуюшь. Հնչելոց են.

Повелительное. Հրահայտին .

Неопре . Լիորոշ .

Дуя . Հելեա .

Пусть онъ, а, о, дуешь. Հըն-
չեսցէ .

Дуемъ. Հընչեսցուք .

Дуайте. Հընչեսցէք .

Пусть они, Ъ, дуютъ. Հըն-
չեսցեն .

Однокр . Հրահայտին պարզ .

Дуя . Հելеа .

Пусть онъ, а, о, дуешь. Հըն-
չեսցէ .

Дуемъ. Հընչեսցուք .

Дуайте. Հընչեսցէք .

Пусть они, Ъ, дуютъ. Հըն-
չեսցեն .

Совер . Հրահայտին պարզ .

Сдуй. Հընչեսց .

Пусть онъ, а, о, сдуюшь. Հըն-
չեսցէ .

Сдуюмъ. Հընչեսցուք .

Сдуйте. Հընչեսցէք .

Пусть они, Ъ, сдуютъ. Հըն-
չեսցեն .

Причастіе . Լիորոշիւնիւն .

Դյուցի .

Անշեալ անորոշ .

Անշեալ պարզ .

Անշեալ խորհեալ .

Дующій, ая, ее .

Дувшій, ая, ее .

Дунавшій, ая, ее .

Сдующій, ая, ее .

Հընչող .

Հընչեալ .

Հընչեալ միանգամ .

Հընչեալ անթերի :

Дѣепричастіе . Դիւրբայ .

Դյուցի .

Անշեալ անորոշ .

Անշեալ պարզ .

Անշեալ խորհեալ .

Дуя, дуючи .

Дуяши, дувъ .

Дунавши, дунавъ .

Сдуюши, сдувъ .

} Հընչեալ :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

355 . Բայտ պայմ խոնարհին ամենայն բայք՝ յան
գեալք ՚ի ւնի; որպէս ցնոսի, թեքել . сохнушь, ցա-
մաքեցուցանել, ևն :

Спряжение глаголовъ Спрядашельныхъ.

Լ Ծ Ո Ր Դ Ո Ւ Թ Ւ Ի Ն Կ Ը Ա Ւ Ո Ր Ա Կ Ա Ն
Գ Ա Ր Զ Բ Ա Յ Ի Ց

356. Արաւորական պարզ բայք ձեանան 'ի ձեռն
օժանդակ բայիս бытъ, և ներկայ ընդունելութեց
Ուր գիտելի է, զի ներկայ ընդունելութիւն բայիս
двигаю; двигаемъ, և է 'ի գործութեան. այլ 'ի տե-
զի արաւ վարի ներկայ ընդունելութիւնս движемъ,
ածանցեալ 'ի բայէս движу, որ է նոյնանշան: Տես
'ի վեր անդր (308):

Неокончательное. Անգործ.

Անգործ.	Бышь движему կամ двигаю.	} Ետեւել. կամ Ետեւալ լինել:
Պարզ.	Бышь двинушу.	
Կարգեալ.	Бышь сдвигаю.	
Յանձնալիս.	Бышь двигиваю.	

Изъявительное. Անհատական.

Настоящее. Արդիւյ.

Я есмь движемъ, а, о. Ետ.	Мы есмы движемы. Ետեւալ լինիմք.
Ты еси движемъ, а, о. լինիս.	Вы есше движемы. լինիք.
Онъ, а, о, есмь движемъ, а, о. լինի.	Они, ѣ, сущь движемы. լինեն.

Прошед. неоп. Անցեալ անորոշ կամ Անորոշ.

Я былъ, а, о, двиганъ, а, о. Ետեւալ լինելի.	Мы были двиганы. Ետեւալ լինէաք.
Ты былъ, а, о, двиганъ, а, о. լինէիր.	Вы были двиганы. լինէիք.
Онъ, а, о, былъ, а, о, дви- ганъ, а, о. լինէր.	Они, ѣ, были двиганы. լինէին.

Однокр. *Դիմում արդ.*

Я был, а, о, двинуш, а, о.	Мы были двинушы. <i>Հարժեալ եղի.</i>
Ты был, а, о, двинуш, а, о.	Вы были двинушы. <i>Եղիք.</i>
Он, а, о, был, а, о, двинуш, а, о.	Он, Է, был двинушы. <i>Եղին.</i>

Совер. *Դիմում կատարեալ.*

Я был, а, о, сдвиган, а, о.	Мы были сдвиганы. <i>Հարժեալ եմ.</i>
Ты был, а, о, сдвиган, а, о.	Вы были сдвиганы. <i>Էք.</i>
Он, а, о, был, а, о, сдвиган, а, о.	Он, Է, был сдвиганы. <i>Էն.</i>

Давнопрош. *Գերախառն.*

Я бывал, а, о, двигиван, а, о.	Мы бывали двигиваны. <i>Հարժեալ էի.</i>
Ты бывал, а, о, двигиван, а, о.	Вы бывали двигиваны. <i>Էիք.</i>
Он, а, о, бывал, а, о, двигиван, а, о.	Он, Է, бывали двигиваны. <i>Էին.</i>

Будущ. неоп. *Դիմում անորոշ.*

Я буду двиган, а, о.	Мы будем двиганы. <i>Հարժես.</i>
Ты будешь двиган, а, о.	Вы будете двиганы. <i>Հարժեք.</i>
Он, а, о, будет двиган, а, о.	Он, Է, будет двиганы. <i>Հարժեն.</i>

Однокр. *Դիմում արդ.*

Я буду двинуш, а, о.	Мы будем двинушы. <i>Հարժես.</i>
Ты будешь двинуш, а, о.	Вы будете двинушы. <i>Հարժեք.</i>
Он, а, о, будет двинуш, а, о.	Он, Է, будет двинушы. <i>Հարժեն.</i>

Совер. *Դառնի խորեալ.*

Я буду сдвиганъ, а, о. <i>Հարժեալ եղէց.</i>	Мы будемъ сдвиганы. <i>Հարժեալ եղիցուք.</i>
Ты будешь сдвиганъ, а, о. <i>եղիցես.</i>	Вы будете сдвиганы. <i>եղիցեք.</i>
Онъ, а, о, будешь сдвиганъ, а, о. <i>եղիցի.</i>	Они, ѳ, budouтъ сдвиганы. <i>եղիցին.</i>

Повелительное. *Հրահայտի.*Неопре. *Դորու.*

Будь движемъ, а, о. <i>Հարժեալ.</i>	Будемъ движемь. <i>Հարժեցուք.</i>
Пусть онъ, а, о, будешь движемъ, а, о. <i>Հարժեցի.</i>	Пусть они, ѳ, budouтъ движемь. <i>Հարժեցին.</i>

Однокр. *Հրահայտի զորու.*

Будь двинушъ, а, о. <i>Հարժեցի.</i>	Будемъ двинушъ. <i>Հարժեցուք.</i>
Пусть онъ, а, о, будешь двинушъ, а, о. <i>Հարժեցի.</i>	Пусть они, ѳ, budouтъ двинушъ. <i>Հարժեցին.</i>

Совер. *Հրահայտի խորեալ.*

Будь сдвиганъ, а, о. <i>Հարժեալ լիցի.</i>	Будемъ сдвиганы. <i>Հարժեալ լիցուք.</i>
Пусть онъ, а, о, будешь сдвиганъ, а, о. <i>լիցի.</i>	Пусть они, ѳ, budouтъ сдвиганы. <i>լիցին.</i>

Причастіе. *Դորանիւնի.*

Դեղի.	Движимый, ая, ое. <i>Հարժելի.</i>	} <i>Հարժեալ կամ շարժեցեալ:</i>
Անիւնի.	Движенный, ая, ое.	
Անիւնի զորու.	Двинутый, ая, ое.	
Անիւնի խորեալ.	Сдвиганный, ая, ое.	
Յանիւնի.	Двигиванный, ая, ое.	

Дѣспричастіе . Դերիչ .

Դերիչ .	Будучи движемъ, а, о.	Ի շարժել .
Անշարժ .	Бывъ двиганъ, а, о.	} Շարժելով :
Անշարժ դարձ .	Бывъ движущъ, а, о.	
Անշարժ խաբարեալ .	Бывъ сдвиганъ, а, о.	
Ցածարար .	Бывъ двигиванъ, а, о.	

Спряженія глаголовъ Неправильныхъ .

357 . ԼՍ ՈՐ ԴՈՒԹՈՒՆՔ ԱՆԿԱՆՆ
ԳԱՐԶ ԲԱՅՈՑ

ա . () րհնակ .

Неокончательное . Դերիչ .

Անշարժ . Везъ .

Изъявительное . Սահմանակն .

Настоящее . Դերիչ .

Я везу . Փոխադրեմ .	Мы веземъ . Փոխադրեմք .
Ты везешь . Փոխադրես .	Вы везете . Փոխադրեք .
Онъ, а, о, везетъ . Փոխադրէ .	Они, ѣ, везутъ . Փոխադրեն :

Прошедшее . Դերիչ .

Я везъ, ла, ло . Փոխադրեցի .	Мы везли . Փոխադրեցաք .
Ты везъ, ла, ло . Փոխադրեց .	Вы везли . Փոխադրեցիք .
Онъ, а, о, везъ, ла, ло . Փոխադրեց .	Они, ѣ, везли . Փոխադրեցին :

Будущее . Դերիչ .

Я буду везъ . Փոխադրեցից .	Мы будемъ везъ . Փոխադրեալ .
Ты будешь везъ . Փոխադրես .	Вы будете везъ . Փոխադրես .
Онъ, а, о, будешь везъ . Փոխադրեցի .	Они, ѣ, будутъ везъ . Փոխադրեցեն :

Повелительное. Հրահայտիւն .

Вези. ֆոխարեալ . Веземъ. ֆոխարեացուք .
 Везите. ֆոխարեցէք .
 Пусшь онъ, а, о, везеть . Пусшь они, ъ, везушь. ֆոխարեացեն .

Причастіе . Իրականութիւն .

Везущій . Везущій, ая, ее . ֆոխարող .
 Везшій . Везшій, ая, ее . ֆոխարեալ :

Двепричастіе . Դիփայ .

Везя, везучи . } ֆոխարելով :
 Везши .

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Գ

358. Իստ այսմ խոնարհին հետևեալ բայք ,
 грызъ , грызу , грызъ , կրծել . Լѣзъ , Լѣзу ,
 Լѣзъ , լազլցել , ելանել ('ի վեր) . вязъ , вязу ,
 вязъ , հլսել (գուլպայս) . несъ , несу , несъ ,
 տանել . трясъ , трясу , трясъ , ցնցել . росъ ,
 росу , росъ , աճել :

359. Է . () րինակ .

Неокончательное . Ինքնուրույն .

Вѣтъ . Вѣтъ . } Աւաջնորդել :
 Заживай . Заживай .

Изъяснительное . Բացատրական .

Настоящее . Իրերիս .

Я веду . Աւաջնորդեմ . Мы ведемъ . Աւաջնորդեմք .
 Ты ведешь . Աւաջնորդես . Вы ведете . Աւաջնորդեք .
 Онъ , а , о , ведетъ . Աւաջնորդէ . Они , ъ , ведутъ . Աւաջնորդեն .

Прошед. неоп. Եղեալ անորոշ.

Я велѣ, а, о. Աստիորդեցի.	Мы вели. Աստիորդեցաք.
Ты велѣ, а, о. Աստիորդեցիր.	Вы вели. Աստիորդեցիք.
Онѣ, а, о, велѣ, а, о. Աստի որդեաց.	Они, ѣ, вели. Աստիորդե- ցին :

Давнопро. Գերախորհրդ Կամ Յաճախական.

Я важивалѣ, а, о. Աստիոր- դեալ էի.	Мы важивали. Աստիորդեալ էաք.
Ты важивалѣ, а, о. էիր.	Вы важивали. էիք.
Онѣ, а, о, важивалѣ, а, о. էր.	Они, ѣ, важивали. էին :

Будущее. Դպանի.

Я буду вестѣ. Աստիորդե- ցից.	Мы будемѣ вестѣ. Աստի- որդեցուք.
Ты будешь вестѣ. Աստի- որդեցես.	Вы будете вестѣ. Աստիոր- դեցիք.
Онѣ, а, о, будешь вестѣ. Ա- ստիորդեցեն.	Они, ѣ, будутѣ вестѣ. Ա- ստիորդեցեն :

Повелительное. Հրահայական.

Веди. Աստիորդեալ.	Ведемѣ. Աստիորդեցուք.
Пусть онѣ, а, о, веди. Ա- ստիորդեցե.	Ведите. Աստիորդեցիք.
	Пусть они, ѣ, веди. Ա- ստիորդեցեն :

Причастіе. Բերականգնական.

Եղից.	Ведущій, ая, ее. Աստիորդող.
Եղեալ անորոշ.	Ведшій, ая, ее. Աստիորդեալ.
Յաճախական.	Важивавшій, ая, ее. Աստիորդեալ յաճախ :

Дѣепричастіе. Գերբայ.

Եղից.	Ведя, ведучи.	} Աստիորդեալ :
Եղեալ.	Ведши.	

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

360. Բայտ ալմա խոնարհին բալքս блюсть ,

блюду, *դիտել* . класшь , кладу , *դնել* . пряшь ,
пряду , *մանել* .

361. Դ . () *ընիակ* .

Неокончательное . *Դիտել* .

Դիտել . Грешь . } *Թիավարել* .
Յաշխատի . Гребашь . }

Изъявительное . *Սահմանան* .

Настоя . *Դիտի* .

Я гребу . *Թիավարեմ* . Мы гребем . *Թիավարեմք* .
Ты гребешь . *Թիավարես* . Вы гребете . *Թիավարեք* .
Он , а , о , гребешь . *Թիավարես* . Они , ъ , гребутъ . *Թիավարեն* .

Прошед . неоп . *Դիտել անոր* .

Я гребъ , ла , ло . *Թիավարեցի* . Мы гребли . *Թիավարեցաք* .
Ты гребъ , ла , ло . *Թիավարեցես* . Вы гребли . *Թիավարեցեք* .
Он , а , о , гребъ , ла , ло . *Թիավարեցես* . Они , ъ , гребли . *Թիավարեցին* .
Թիավարեաց .

Давнопро . *Դիտիտար Կամ Դիտիտան* .

Я гребалъ , а , о . *Թիավարեալ էի* . Мы гребали . *Թիավարեալ էաք* .
Ты гребалъ , а , о . *Էիր* . Вы гребали . *Էիք* .
Он , а , о , гребалъ , а , о . *Էր* . Они , ъ , гребали . *Էին* .

Будущее . *Դիտանի* .

Я буду грешь . *Թիավարեցից* . Мы будемъ грешь . *Թիավարեցուք* .
Ты будешь грешь . *Թիավարեսցես* . Вы будете грешь . *Թիավարեսցեք* .
Он , а , будешь грешь . *Թիավարեսցես* . Они , ъ , будутъ грешь . *Թիավարեսցեն* .

Повелительное. Հրահայտիւն .

Гребн. Թիավարեալ .	Гребемъ. Թիավարեցուք .
Пуща онъ, а, о, гребемъ. Թիավարեցէ .	Гребите. Թիավարեցէք .
	Пущь они, ъ, гребуть. Թիավարեցեն .

Причастіе . Ինքուհեղութիւն .

Դերիւյ .	Гребущій, ая, се. Թիավարող .
Անդեալ .	Гребшій, ая, се. Թիավարեալ .

Дѣпричастіе . Դերբայ .

Դերիւյ .	Гребя .	} Թիավարելու :
Անդեալ .	Гребши .	

Գ Ի Ց Ե Լ Ի Ք

Իստ պյաւ խոնարհի բայս скрестъ, скребу ,
բերծուլ :

362 . Դ . () Դիմակ .

Неокончателъное . Դերբայի .

Անդու .	Даваъ .	} Տալ .
Կարգեալ .	Дашъ .	
Յախալիւն .	Давывашъ .	

Изъявительное . Սահմանադրիւն .

Насто . Դերբայ .

Я даю. Տալ .	Мы даемъ. Տալք .
Ты даешь. Տաս .	Вы даете. Տալք .
Онъ, а, о, даетъ. Տայ .	Они, ъ, даютъ. Տան .

Прошед . неоп . Դանդաւալ .

Я давалъ, а, о. Տայի .	Мы давали. Տայալք .
Ты давалъ, а, о. Տայիր .	Вы давали. Տայիք .
Онъ, а, о, давалъ, а, о. Տայր .	Они, ъ, давали. Տային .

Совер. Լեցեալ խորհրտալ.

Я дааь, а, о. Եսու.

Мы даам. Տաւար.

Ты дааь, а, о. Եսու.

Вы даам. Եսու.

Онъ, а, о, дааь, а, о. Եс.

Они, ѣ, даам. Եսу.

Давнопро. Գերախորհրտալ Կամ Դաւանան.

Я даывааь, а, о. Տաւալ էի.

Мы даываам. Տաւալ էար.

Ты даывааь, а, о. Տաւալ էիր.

Вы даываам. Տաւալ էիք.

Онъ, а, о, даывааь, а, о.

Они, ѣ, даываам. Տաւալ

Տաւալ էր.

էին.

Будущее неоп. Լուսնի անորոշ.

Я буду давашь. Տաу.

Мы будем давашь. Տауар.

Ты будешь давашь. Տауки.

Вы будете давашь. Տալիք.

Онъ, а, о, будешь давашь.

Они, ѣ, будут давашь. Տау

Տաуէ.

էին.

Совершен. Լուսնի խորհրտալ.

Я дамъ. Տաւոյ եմ.

Мы дадимъ. Տաւոյ եմք.

Ты дашь. Տաւոյ ես.

Вы дадите. Տաւոյ էք.

Онъ а, о, дастъ. Տաւոյ է.

Они, ѣ, дадутъ. Տաւոյ են.

Повелительное. Հրահայան.

Неопре. Լուսնի.

Давай ты. Տաւ.

Даемъ. Տауар.

Пусть онъ, а, о, дастъ. Տաуէ.

Давай же. Տաւ.

Пусть они, ѣ, дадутъ. Տауեն.

Совер. Հրահայան խորհրտալ.

Дай. Տալիք.

Дадимъ. Տауар.

Пусть онъ, а, о, дастъ. Տաуէ.

Дай же. Տալիք.

Пусть они, ѣ, дадутъ. Տауեն.

Привчастье. Լուսնի խորհրտալ.

Երբիս.

Давший, ая, ес. Տաւոյ.

Երբեւ անորոշ.

Дававший, ая, ес. Տաւալ.

Երբեւ խորհրտալ.

Давший, ая, ес. Տաւալ ամբողջ.

Дѣпричастіе . Վերջայ .

Վերջայ . Дая .
 Այնտեղ անորոշ . Дававши, дававъ . } Տալով . 't տալի :
 Այնտեղ նորոշ . Давши, давъ . }

363 . Է . () ըրինակ .

Неокончательное . Ներկայի .

Այն . Ишли . } Երթալ .
 Նորոշ . Пойши . }

Изъявительное . Սահմանափակ .

Настоящее . Վերջայ .

Я иду . Երթալ . Мы идемъ . Երթալք .
 Ты идешь . Երթաս . Вы идете . Երթայք .
 Онъ , а , о , идетъ . Երթայ . Они , ֆ , идутъ . Երթան :

Прошедшее . неоп . Նյայտ անորոշ կամ Նյայտար .

Я шелъ , шла , шло . Երթայի . Мы шли . Երթայք .
 Ты шелъ , шла , шло . Երթայիր . Вы шли . Երթայիք .
 Онъ , а , о , шелъ , шла , шло . Онъ , ֆ , шли . Երթային :
 Երթայր .

Совер . Նյայտ նորոշ .

Я пошелъ , шла , шло . Չարայ . Мы пошам . Չարք .
 Ты пошелъ , шла , шло . Չարիր . Вы пошам . Չարիք .
 Онъ , а , о , пошелъ , шла , шло . Они , ֆ , пошам . Չարին :
 Չարալ .

Будущее неопре . Նյայտի անորոշ .

Я буду ишли . Երթայց . Мы будемъ ишли . Երթայցք .
 Ты будешь ишли . Երթայցես . Вы будете ишли . Երթայցեք .
 Онъ , а , о , будетъ , ишли . Она , ֆ , будутъ ишли . Երթայցեն .
 Երթայց . Երթայցեն .

Совер . Դարձիկ չափարեալ .

Я пойду . Երթալոյ եմ . Мы пойдем . Երթալոյ եմք .
 Ты пойдешь . Երթալոյ ես . Вы пойдете . Երթալոյ էք .
 Он , а , о , пойдешь . Երթալոյ է . Они , ֆ , пойдут . Երթալոյ են :

Повелительное . Հրամայական .

Неопре . Դիմում .

Иди . Երթ . Идем . Երթիցուք .
 Идише . Երթայք .
 Пущь он , а , о , иди . Երթիցէ . Пущь они , ֆ , идут . Երթիցեն .

Совер . Հրամայական չափարեալ .

Поди . Երթի՛ր . Пойдем . Երթիցուք .
 Подише . Երթայք .
 Пущь он , а , о , поиди . Երթիցէ . Пущь они , ֆ , пойдут . Երթիցեն .

Причастіе . Բնորոշիչական .

Դուրի . Идущій , ая , ее . Երթող .
 Դուրեալ անորոշ . Шедшій , ая , ее . Երթեալ .
 Դուրեալ չափարեալ . Пошедшій , ая , ее . Երթեալ գլխովին :

Двеприсчастіе . Դիմում .

Դուրի . Иди , иди . } Երթալով :
 Դուրեալ անորոշ . Шедши , шедь .
 Դուրեալ չափարեալ . Пошедши , пошедь .

364 . Դ . () Երկնակ .

Неокончательное . Դիմում .

Դառու . Ложись . }
 Դառարեալ . Лечь . } Դառնալ :
 Դառարեալ . Лаживайся .

Изъявительное . Սահմանական .
Насшо . Գործարար .

Я ложусь . Գնջեմ .	Мы ложимся . Գնջեմք .
Ты ложишься . Գնջես .	Вы ложитесь . Գնջեք .
Онъ, а, о, ложись . Գնջի .	Они, ъ, ложатся . Գնջեն .

Прошед . неоп . Լինելու անորոշ կամ Լինարար .

Я ложился, ася, ося . Գնջեի .	Мы ложились . Գնջեաք .
Ты ложился, ася, ося . Գնջեիր .	Вы ложились . Գնջեիք .
Онъ, а, о, ложился, ася, ося . Գնջեր .	Они, ъ, ложились . Գնջեին .

Совер . Լինելու արարելու .

Я легъ, ла, ло . Գնջցի .	Мы легли . Գնջցաք .
Ты легъ, ла, ло . Գնջցիր .	Вы легли . Գնջցիք .
Онъ, а, о, легъ, ла, ло . Գնջցի .	Они, ъ, легли . Գնջցին .

Давнопро . Գործարար կամ Ծախսական .

Я лаживался, ася, ося . Գնջեալ էի .	Мы лаживались . Գնջեալ էաք .
Ты лаживался, ася, ося . Գնջեալ էիր .	Вы лаживались . Գնջեալ էիք .
Онъ, а, о, лаживался, ася, ося . Գնջեալ էր .	Они, ъ, лаживались . Գնջեալ էին .

Будущее неоп . Լինանի անորոշ .

Я буду ложиться . Գնջցից .	Мы будемъ ложиться . Գնջեալուց .
Ты будешь ложиться . Գնջեսցես .	Вы будете ложиться . Գնջեալուց .
Онъ, а, о, будетъ ложиться . Գնջցից .	Они, ъ, будутъ ложиться . Գնջեալուց .

Совер . Լինանի արարելու .

Я лягу . Գնջեցի .	Мы ляжемъ . Գնջեցաք .
Ты ляжешь . Գնջեսցես .	Вы ляжете . Գնջեցիք .
Онъ, а, о, ляжешь . Գնջեցի .	Они, ъ, ляжутъ . Գնջեցին .

Повелительное . Հրահայտիւն .

Неопре . Անորոշ .

Ложись . Նշեալ .	Ложимся . Նշեացուք .
Пусть онъ , а , о , ложится .	Ложитесь . Նշեցէք .
Նշեցէ .	Пусть они , ъ , ложатся .
	Նշեցեն :

Совер . Հրահայտիւն հարստեալ .

Лягъ . Նշեալ .	Ляжемъ . Նշեացուք .
Пусть онъ , а , о , ляжется .	Ляжете . Նշեցէք .
Նշեցէ .	Пусть они , ъ , лягутъ .
	Նշեցեն :

Причастіе . Բերանդեղութիւն .

Բերիս .	Ложатся , ася , еся .	Նշող .
Անդեալ անորոշ .	Ложившийся , ася , еся .	Նշեալ .
Անդեալ հարստեալ .	Легший , ая , ее .	Նշեալ անձերի :

Двепривчастіе . Դերբերս .

Բերիս .	Ложася .	} Նշելով . 'ի նշելն :
Անդեալ անորոշ .	Ложившиеся .	
Անդեալ հարստեալ .	Легши .	

365 . Է . () Բիւսի .

Неокончательное . Անհաստատ .

Անորոշ .	Печь .	} Եփել .
Ցանկանալի .	Пекать .	

Изъявительное . Սահմանադրուած .

Насто . Բերիս .

Я пеку . Եփեմ .	Мы печемъ . Եփեմք .
Ты печешь . Եփես .	Вы печете . Եփեք .
Онъ , а , о , печетъ . Եփէ .	Они , ъ , пекутъ . Եփեն :

Прошед. неоп. Լնչեալ անորոշ
կամ Լնչաբար .

Я пекъ, ла, ло. Եփեցի . Мы пекали. Եփեցաք .
Ты пекъ, ла, ло. Եփեցեր . Вы пекали. Եփեցիք .
Онъ, а, о, пекъ, ла, ло. Եփեաց . Они, ѳ, пекали. Եփեցին .

Давнопро. Գերախար կամ Ծախան .

Я пекалъ, а, о. Եփեալ էի . Мы пекали. Եփեալ էաք .
Ты пекалъ, а, о. Եփեալ էիր . Вы пекали. Եփեալ էիք .
Онъ, а, о, пекалъ, а, о. Եփեալ է . Они, ѳ, пекали. Եփեալ էին .

Будущее . Լնչանի .

Я буду печь. Եփեցից . Мы будемъ печь. Եփեցուք .
Ты будешь печь. Եփեցես . Вы будете печь. Եփեսիք .
Онъ, а, о, будемъ печь. Եփեցет . Они, ѳ, будутъ печь. Եփեսեն .

Повелительное . Հրահայան .

Пеки. Եփեա . Печемъ. Եփեցուք .
Пусшь онъ, а, о, печетъ. Եփեսցէ . Пекише. Եփեցէք .
Пусшь они, ѳ, пекутъ. Եփեսցեն .

Причастіе . Լնչանիելան .

Եփեալ . Пекущій, ая, ее. Եփող .
Լնչեալ . Пекшій, ая, ее. Եփեալ :

Дѣепричастіе . Գերեայ .

Եփեալ . Печа. } Եփելով :
Լնչեալ . Пекши .

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

366 . Բստ այսմ խոնարհին բայքս влечь, влеку,
ձգել . сѣчь, сѣку, հատանել . шечь, пеку, հոսել .
полочь, шолку, լեռնել :

367. Է. () րէնաի .

Неокончательное . Ներկայի .

Ստանալ .	Спанившись .	} Եղանիլ .
Կարողանալ .	Спашь .	
Յանաւանալ .	Спанавливаясь .	

Изъяснительное . Սահմանափակ .

Настоящее . Երբեք .

Я спановлюсь . Եղանիմ .	Мы спановимся . Եղանիմք .
Ты спановишься . Եղանիս .	Вы спановитесь . Եղանիք .
Онъ, а, о, спановишься . Եղանի .	Они, ъ, спановятся . Եղանին .

Прошед. неоп. Նշեալ անորոշ .

Я спановился, ася, ося . Եղանիի .	Мы спановились . Եղանիմք .
Ты спановился, ася, ося . Եղանիր .	Вы спановились . Եղանիք .
Онъ, а, о, спановился, ася, ося . Եղանիր .	Они, ъ, спановились . Եղանին .

Совер. Նշեալ կարողանալ .

Я спалъ, а, о . Եղի .	Мы спали . Եղեք .
Ты спалъ, а, о . Եղիր .	Вы спали . Եղէք .
Онъ, а, о, спалъ, а, о . Եղի .	Они, ъ, спали . Եղին .

Давнопрошед. Գերակարգ կամ Յանաւանալ .

Я спанавливался, ася, ося . Եղեալ էի .	Мы спанавливались . Եղեալ էիք .
Ты спанавливался, ася, ося . Եղեալ էիր .	Вы спанавливались . Եղեալ էիք .
Онъ, а, о, спанавливался, ася, ося . Եղեալ էր .	Они, ъ, спанавливались . Եղեալ էին .

Будущ. неоп. **Դառնի անորոշ.**

Я буду становиться. **Եղչ.** Мы будем становиться. **Եղչուք.**
 Ты будешь становиться. **Ե.** Вы будете становиться. **Եղչիք.**
 Онъ, а, о, будешь становиться. **Եղչի.** Они, ъ, будутъ становиться. **Եղչին:**

Совер. **Դառնի հաջորդ.**

Я стану. **Եղանկաց կ.** Мы станемъ. **Եղանկաց կք.**
 Ты станешь. **Եղանկաց կи.** Вы станете. **Եղանկաց էք.**
 Онъ, а, о, станешь. **Եղանկ.** Они, ъ, станутъ. **Եղանկ.**
լց է. **լց են:**

Повелительное. **Հրահայտան.**Неопре. **Դորոշ.**

Становись ты. **Եղի քու.** Становимся мы. **Եղչուք մք.**
 Становишесь вы. **Եղերուք.**
 Пусть онъ, а, о, становится. **Եղիցի.** Пусть они, ъ, становятся. **Եղիցին:**

Совер. **Հրահայտան հաջորդ.**

Стань. **Եղիցիք.** Станемъ. **Եղչուք.**
 Станьте. **Եղիցիք.**
 Пусть онъ, а, о, станешь. **Եղիցի.** Пусть они, ъ, станутъ. **Եղիցին:**

Причастіе. **Դորանկեր-Լի.**

Եղչիցյ. Спашовящійся, аяся, еся. **Լիհոչ.**
 Եղչեալ անորոշ. Спашовившійся, аяся, еся. **Եղչեալ.**
 Եղչեալ հաջորդ. Спашавшій, ая, ее. **Եղչեալ անԹերի:**

Дѣепричастіе. **Դիերիցյ.**

Եղչիցյ. Спашовяся. } **Եղանկերով. 'ի Լինելն:**
 Եղչեալ անորոշ. Спашовившихъ. }
 Եղչեալ հաջորդ. Спашавшихъ. }

368. Թ. () ըրինակ.

Неокончательное. Ինքնաշար.

Մերի. Տրիչ. } Խուզէ.
Յաջախան. Տրիգаш. }

Изъявительное. Սահմանական.

Настоящее. Երբեք.

Я стригу. Խուզեմ.
Ты стрижешь. Խուզես.
Онъ, а, о, стрижетъ. Խուզէ.
Мы стрижемъ. Խուզեմք.
Вы стрижете. Խուզեք.
Они, ѣ, стригутъ. Խուզեն.

Прошед. неоп. Ինքնաշար.

Я стригъ, ла, ло. Խուզցի.
Ты стригъ, ла, ло. Խուզցիր.
Онъ, а, о, стригъ, ла, ло.
Мы стригли. Խուզցաք.
Вы стригли. Խուզցիք.
Они, ѣ, стригли. Խուզցին.
Խուզաց.

Давнопрошед. Գերադասար կամ Յաջախան.

Я стригаю, а, о. Խուզեալ էի.
Ты стригаю, а, о. Խուզեալ էիր.
Онъ, а, о, стригаю, а, о.
Мы стригали. Խուզեալ էաք.
Вы стригали. Խուզեալ էիք.
Они, ѣ, стригали. Խուզեալ էին.

Будущее. Իրաւանի.

Я буду стричъ. Խուզցից.
Ты будешь стричъ. Խուզցես.
Онъ, а, о, будешь стричъ.
Мы будемъ стричъ. Խուզցուց.
Вы будете стричъ. Խուզցեք.
Они, ѣ, будутъ стричъ. Խուզցեն.

Повелительное. Հրահանական.

Стриги. Խուզի.
Пущь онъ, а, о, стрижетъ.
Стрижемъ. Խուզցուց.
Стригите. Խուզցեք.
Пущь они, ѣ, стригутъ.
Խուզցեն.

Причастіе . Ինքնակերպ .

Երբայ . Спригущій, ая, ес . Խոչող .
 Անբա . Спригшія, ая, ес . Խոչեալ :

Дѣпричастіе . Դերբայ .

Երբայ . Сприжа . } Խոչեալ :
 Անբա . Спригши . }

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

369 . Բոտ սմին օրինակի խոնարհին բայքս беречь ,
 берегу , պահպանել . бѣчь , бѣгу , бѣжишь , վաղել .
 мочь , могу , կարել . прячь , прячу , յարել . снечь ,
 снѣгу , զհետ պնտիլ :

370 . Ժ . () րինակ .

Неокончательное . Ինքնակերպ .

Անբա . Ընթի . ճաղկի :

Изъявительное . Սակայան .

Настоящее . Երբայ .

Я Ընթի . ճաղկի .	Мы Ընթինք . ճաղկիք .
Ты Ընթի . ճաղկի .	Вы Ընթիք . ճաղկիք .
Онъ , а , о , Ընթի . ճաղկի .	Они , ѣ , Ընթինք . ճաղկինք :

Прошед . неоп . Ինքնակերպ .

Я Ընթի , а , о . ճաղկեցայ .	Мы Ընթանք . ճաղկեցաք .
Ты Ընթան , а , о . ճաղկեցար .	Вы Ընթանք . ճաղկեցաք .
Онъ , а , о , Ընթան , а , о . ճաղկեցա .	Они , ѣ , Ընթան . ճաղկեցան :

Будущее . Դպարի .

Я буду цвѣсть . Ծաղկեցայ . Мы будемъ цвѣсть . Ծաղկես .
 Ты будешь цвѣсть . Ծաղկես . Вы будете цвѣсть . Ծաղկես .
 Онъ, а, о, будемъ цвѣсть . Զիս . Они, ѣ, будутъ цвѣсть . Զիք .
 Ծաղկեսցի . Ծաղկեսցին .

Повелительное . Հրահայան .

Цвѣши . Ծաղկես . Цвѣтемъ . Ծաղկեսցուք .
 Пусъ онъ, а, о, цвѣтемъ . Цвѣшите . Ծաղկեցէք .
 Ծաղկեսցի . Ծաղկեսցին .

Причастіе . Ինքանեղութիւն .

Դերիս . Цвѣшущій, ая, ея . Ծաղկող .
 Անեա . Цвѣшій, ая, ея . Ծաղկեալ :

Дѣпричастіе . Դերբայ .

Դերիս . Цвѣшя, цвѣшучи . } Ծաղկելով :
 Անեա . Цвѣшши .

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

371 . Բստ այսմ խոնարհին բայքս гнестъ, гнесту ,
 гнелъ, սեղմել . плестъ, плесту , плелъ, հլսեւել .
 честъ, чшу , чшишь , челъ, պատուել :

372 . Ժն . () ընալ .

Неокончательное . Դերիւղի .

Անու . Ёсть . } Ուեւել :
 Կարգեալ . Сѣсть .
 Յախալան . Ёдешъ .

Изъявительное . Սակմանիս .
Настоящее . Կերիս .

Я ѣмъ . Ուտեմ .	Мы ѣдимъ . Ուտեմք .
Ты ѣшь . Ուտես .	Вы ѣдите . Ուտեք .
Онъ, а, о, ѣстъ . Ուտէ .	Они, ѣ, ѣдятъ . Ուտեն :

Прошед . неоп . Կերեալ անորոշ .

Я ѣлъ, а, о . Ուտելի .	Мы ѣли . Ուտեալք .
Ты ѣлъ, а, о . Ուտելիր .	Вы ѣли . Ուտելիք .
Онъ, а, о, ѣлъ, а, о . Ուտելր .	Они, ѣ, ѣли . Ուտելին :

Совер . Կերեալ նորաբերեալ .

Я сѣлъ, а, о . Կերի .	Мы сѣли . Կերաք .
Ты сѣлъ, а, о . Կերիր .	Вы сѣли . Կերիք .
Онъ, а, о, сѣлъ, а, о . Եկեր .	Они, ѣ, сѣли . Կերին .

Давнопро . Գերախոր Կամ Զանախան .

Я ѣдалъ, а, о . Կերեալ էի .	Мы ѣдали . Կերեալ էաք .
Ты ѣдалъ, а, о . Կերեալ էիր .	Вы ѣдали . Կերեալ էիք .
Онъ, а, о, ѣдалъ, а, о . Կերեալ էր .	Они, ѣ, ѣдали . Կերեալ էին :

Будущее неопре . Կուտի անորոշ .

Я буду ѣсть . Կերայս .	Мы будемъ ѣсть . Կերիցաք .
Ты будешь ѣсть . Կերիցես .	Вы будете ѣсть . Կերիցեք .
Онъ, а, о, будешь ѣсть . Կերիցէ .	Они, ѣ, будутъ ѣсть . Կերիցեն :

Совершен . Կուտի նորաբերեալ .

Я сѣмъ . Ուտելոց Էմ .	Мы сѣдимъ . Ուտելոց Էմք .
Ты сѣшь . Ուտելոց Էս .	Вы сѣдите . Ուտելոց Էք .
Онъ, а, о, сѣстъ . Ուտելոց Է .	Они, ѣ, сѣдятъ . Ուտելոց Էն :

Повелительное . неоп . Հրամայական անորոշ .

Բնի . Կըր .	Բдямъ . Կըրիցուք .
Пустъ онъ , а , о , Բսի . Կէ .	Բште . Կըրէք .
րիցէ .	Пустъ они , Բ , Բдямъ . Կէ .
	րիցեն :

Совер . Հրամայական խորհրդակ .

ՏԲԲի . Կըր ողջն .	ՏԲԲдямъ . Կըրիցուք .
Пустъ онъ , а , о , ՏԲԲսի . Կէ .	ՏԲԲште . Կըրիք .
րիցէ .	Пустъ они , Բ , ՏԲԲдямъ . Կէ .
	րիցեն :

Притасіе . Բերականգնական .

Կերի .	Բдямій , ая , ее . Կըրող .
Անեւ անորոշ .	Բвшій , ая , ее . Կըրեալ .
Կարգեալ .	ՏԲԲвшій , ая , ее . Կըրուող ողջն .

Дѣепричасіе . Դերբայ .

Կերի .	Բдям .	} Ուտելով . յաւելն :
Անեւ անորոշ .	Բвши , Բвн .	
Անեւ կարգեալ .	ՏԲԲвши , ՏԲԲвн .	

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆՔ

Ի ՎԵՐԱՅ ԲԱՂԱԴՐԵԱԼ ԲԱՅԻՑ

373. Բաղադրեալ բայք կազմին 'ի ձեռն պարզ բայից՝ և այլոց մասանց բանի :

ա. Կազմին 'ի բայէ և յանուանէ . քր . путеше- шествовать , ճանապարհորդել . благо-творить , բարեգործել , ևն :

բ . Կազմին 'ի բայէ և 'ի մակբայէ . քր . ꙗмно- жити , անցանել . прощиво рѣчьшъ , ընդդիմաբա- նել , ևն :

գ . Կազմին 'ի բայէ և 'ի նախադրութեանց . քր . при писывать , նուիրել . пре-возходить , զանցա- նել , ևն :

դ . Կազմին 'ի բայէ , յանուանէ և 'ի նախա- դրութէ . քր . воз-благо-дарить , շնորհակալ լինել . о-живо-творять , կենդանացուցանել , ևն :

374. Լ՝մենքին սոքա ընդհանրապէս խոնարհին ըստ լծորդութեան պարզ բայից . սակայն ըստ ու- ռում բաղադրեալ՝ ունին և զերեւելի տարբերու- թիւնս . որոյ վասն դիցուք զօրինակս ներգործակա- նին և կրաւորականին՝ յետ աւանդելոյ զլանոնս բա- ղադրութեան բայից :

Կառն Ե .

375. Պարզ բայք՝ առեալ 'ի սկիզբն անորոշ կամ պարզ աներևութից զմի կամ զբազում նախա- դրութիւնս՝ լինին բաղադրեալ , այլայլելով զնշա- նակութիս . քր . ыаръ звать , կոչել , Բաղադրեալ՝ на- звать , յորջորջել . позвать և призвать , կոչել 'ի դատ . ыаръ вѣрять , հաւատալ , Բաղադրեալ՝ повѣрять , վստահիլ , увѣрять , հաստատել , ևն :

Լիակն Է.

376. Պարզ բայք՝ առեալ 'ի սկիզբն յաճախական աներևութից զմի կամ զբազում նախադրութիւնս, կազմեն զանորոշ աներևոյթս բաղադրեալս. զք. պարչ՝ писывать, յաճախ գրել, Բաղադրեալ՝ выписывать, քաղել ինչ 'ի գրոց. պարչ՝ говорить, խօսիլ. Բաղադրեալ՝ выговаривать, արտասանել, ևն :

Լիակն Գ.

377. Պարզ բայք, որպէս говорить, խօսիլ. смотреть հայիլ. писать, գրել, ևն, որք ունին զաներևոյթ յաճախական, փոխին 'ի բաղադրեալ 'ի ձեռն մի կամ բազում նախադրութեանց. որոց առաջին դէմք լինի Խ, և աներևոյթն փոխի յանորոշ. իսկ ներկայն պարզ բային՝ լինի կատարեալ ապառնի բաղադրեալ բային. զք. պարչ՝ говорить, յաճ. говаривать; говорю, խօսիմ, Բաղ. выговаривать, выговариваю, արտասանեմ, выговорю, արտասանեցից. պ. писать, յ. писывать; пишу, գրեմ, Բ. выписывать, выписываю, քաղեմ 'ի գրոց. выпишу, քաղեցից 'ի գրոց, ևն :

378. Եւն բաղադրեալ բայք՝ որք ունին կրկին ձևս. զք. узнаю և узнаваю. վերաճանաչեմ. выдвигаю և выдвигиваю, ձգեմ արտաքս, ևն :

Լիակն Դ.

379. Պարզ բայք յանգեալք 'ի Խ հանդերձ նախ ընթաց ձայնաւորաւ, որք չունին յաճախական աներևոյթ, 'ի բաղադրիլն ոչ ընդունին զփոփոխութիւն՝ յաւելմամբ նախադրութեանց. զք. պ. вергаю, ձգեմ, Բ. повергаю, զգետնեմ, ևն :

Կետն Է .

380. Պարզ բայք՝ յանգեալք 'ի ո հանդերձ նախ
ընթաց բաղաձայնիւ , որք չունին յաճախական
աներևոյթ , 'ի բաղադրին նախադրութեամբք՝ փա-
խեն զյանգն ո 'ի яю 'ի ներկայն . իսկ յանորոշ ա-
ներևոյթն 'ի ять; ֆր . պ . весело , Է . увеселяю ,
увеселять , ուրախանալ . պ . мудро , Է . умудряю ,
умудрять , զտեւ :

Եկայն борю լինի побораю , поборать , մարտն
չիմ . горю լինի выгораю , выгорать , այրեմ :

Կետն Ը .

381. Պարզ բայք յանգեալք 'ի у , որք չունին
յաճախական աներևոյթ , 'ի բաղադրին նախա-
դրութեք փոխեն զյանգն у 'ի аю , և զանորոշ ա-
ներևոյթն 'ի ать; ֆր . պ . берегу , պահանեմ , Է .
поберегаю , поберегать , խնայել . պ . вершу , Է . по-
вершаю , повершать , աւարտել , եւ :

Եղնալէս և յանգեալք 'ի ну ; պ . гасну , Է .
угасаю , угасать , շիջանիւ : Են որք լինին այսպէս .
պ . гну , թեքեմ , Է . нагибаю , нагибать , և сги-
баю , сгибать , թեքել . պ . слабну , տկարանամ ,
Է . ослабѣваю , ослабѣвать ; պ . стыну , ցրտանամ ,
остываю , остывать .

382 . Ա . Օ Ր Ի Ն Ա Վ

Ա Ս Ո Ր Դ Ո Ւ Թ Ե Ա Ն Ն Ե Ր Դ Ո Ր Ծ Ա Պ Ա Ն
Բ Ա Ղ Ա Դ Ր Ե Ա Լ Բ Ա Յ Ի Ց

Неокончателъное . Եներկոյթ .

Անդու .	Выдвигивашъ .	} Ձգել :
Կարգեալ .	Выдвигашъ .	
Կարգեալ պարզ .	Выдвинушъ .	

Изъявительное . Սահմանական .
Настоящее . Լիքնայ .

Я выдвигиваю . Չգեմ . Мы выдвигиваемъ . Չգեմք .
Ты выдвигиваешь . Չգես . Вы выдвигиваете . Չգեք .
Онъ, а, о, выдвигиваетъ . Չգէ . Они, ѣ, выдвигиваютъ . Չգեն .

Прошед . неоп . Լիքնալ տիրու .

Я выдвигивалъ, а, о . Չգեի . Мы выдвигивали . Չգեաք .
Ты выдвигивалъ, а, о . Չգեիր . Вы выдвигивали . Չգեիք .
Онъ, а, о, выдвигивалъ, а, о . Չգէր . Они, ѣ, выдвигивали . Չգենի .

Совершен . неоп . Լիքնալ տիրու .

Я выдвигалъ, а, о . Չգեցի . Мы выдвигали . Չգեցաք .
Ты выдвигалъ, а, о . Չգեցիր . Вы выдвигали . Չգեցիք .
Онъ, а, о, выдвигалъ, а, о . Չգէր . Они, ѣ, выдвигали . Չգենի .

Совер . одно . Լիքնալ տիրու .

Я выдвинулъ, а, о . Չգեալ եմ . Мы выдвинули . Չգեալ էք .
Ты выдвинулъ, а, о . Չգեալ ես . Вы выдвинули . Չգեալ էք .
Онъ, а, о, выдвинулъ, а, о . Չգէալ է . Они, ѣ, выдвинули . Չգենալ են .

Давнопро . Գերակարգ Կամ Յաճախական .

Я бывало выдвигивалъ, а, о . Мы бывало выдвигивали .
Չգեալ էի . Չգեալ էաք .
Ты бывало выдвигивалъ, а, о . Вы бывало выдвигивали . էիր .
էիք .
Онъ, а, о, бывало выдвигивалъ, а, о . էր . Они, ѣ, бывало выдвигивали . էին .

Будущее неоп . Լիքնալ տիրու .

Я буду выдвигивать . Չգե . Мы будемъ выдвигивать .
Չգեցուք .
Ты будешь выдвигивать . Вы будете выдвигивать .
Չգեցես . Չգեցեիք .
Онъ, а, о, будешь выдвигивать . Они, ѣ, будешь выдвигивать .
Չգեցէ . Չգեցեն .

Совер. неоп. Մտանի նարարեալ տիրու.

Я выдвигаю. Չգից կմ.	Мы выдвигаемъ. Չգից կմք.
Ты выдвигаешь. Չգից կս.	Вы выдвигаете. Չգից կք.
Онъ, а, о, выдвигаетъ. Չգի. լց կ.	Они, ѣ, выдвигаютъ. Չգի. լց կն:

Совер. одно. Մտանի նարարեալ պարու.

Я выдвину. Մշուշ չգիցից.	Мы выдвинемъ. Չգիցուք.
Ты выдвинешь. Չգիցից.	Вы выдвинете. Չգիցիք.
Онъ, а, о, выдвинетъ. Չգիցից.	Они, ѣ, выдвинутъ. Չգիս. ցից:

Повелительное. Նրահայտան.

Неопре. Միրու.

Выдвигивай. Չգիւ.	Выдвигиваемъ. Չգիցուք.
Пущь онъ, а, о, выдвигиваетъ. Չգիցից.	Выдвигивайте. Չգիցիք.
	Пущь они, ѣ, выдвигиваютъ. Չգիցից:

Совер. неоп. Նր. նարարեալ տիրու.

Выдвигай. Չգիւ.	Выдвигаемъ. Չգիցուք.
Пущь онъ, а, о, выдвигаетъ. Չգիցից.	Выдвигайте. Չգիցիք.
	Пущь они, ѣ, выдвигаютъ. Չգիցиց:

Совер. одно. Նր. նարարեալ պարու.

Выдвини. Չգիւ.	Выдвинемъ. Չգիցուք.
Пущь онъ, а, о, выдвинетъ. Չգիցից.	Выдвините. Չգիցիք.
	Пущь они, ѣ, выдвинутъ. Չգիցиց:

Причастіе. Մտանի լուսիւն.

Ներկայ.	Выдвигивающій, ая, ее.	} Չգիւ.
Մշուշ տիրու.	Выдвигивавшій, ая, ее.	
Մշուշ նարարեալ տիրու.	Выдвигавшій, ая, ее.	
Մշուշ նարարեալ պարու.	Выдвинувшій, ая, ее.	

Дѣпричастіе . Participle .

Կեցիւ.	Выдвигвая.	} ԴՆԴԻՑ
Անկէաւ տնայն.	Выдвигваяши, выдвигваяѣ.	
Անկէաւ խորտէաւ տնայն.	Выдвигавши, выдвигавѣ.	
Անկէաւ խորտէաւ պարս.	Выдвинувши, выдвинувѣ.	

383. Բ. ՕՐԻՆԱԿ

ԿՐԱՒՈՐԱԿԱՆ ԲԱՆԱԴԻՐԵԱԼ ԲԱՅԵՑ

Неокончательное. *Interim*.

Удвигу. Бышь выдвигаемому.
Удвигу. Бышь выдвигану.
Удвигу удвигу. Бышь выдвинуту.

} 27. Кудл. 16. 17.

Изъяснительное. || w4S w4w4w4w4 .

Настоя .

Я есмь выдвигиваемъ, а, о.	Мы есмы выдвигиваемы.
$\mathfrak{A} \mathfrak{t} \mathfrak{w} \mathfrak{l} \mathfrak{h} \mathfrak{i} \mathfrak{f}.$	$\mathfrak{A} \mathfrak{t} \mathfrak{w} \mathfrak{l} \mathfrak{h} \mathfrak{i} \mathfrak{f}.$
Ты еси выдвигиваемъ, а, о.	Вы есше выдвигиваемы.
$\mathfrak{A} \mathfrak{t} \mathfrak{w} \mathfrak{l} \mathfrak{h} \mathfrak{i} \mathfrak{h}.$	$\mathfrak{A} \mathfrak{t} \mathfrak{w} \mathfrak{l} \mathfrak{h} \mathfrak{i} \mathfrak{f}.$
Онъ, а, о, естъ выдвигиваемъ,	Они, ѣ, сущь выдвигиваемы.
$\mathfrak{A} \mathfrak{t} \mathfrak{w} \mathfrak{l} \mathfrak{h} \mathfrak{i} \mathfrak{h}.$	$\mathfrak{A} \mathfrak{t} \mathfrak{w} \mathfrak{l} \mathfrak{h} \mathfrak{i} \mathfrak{h}.$

Прошедшее . неоп . **Եղեալ անորոշ .**

Я былъ, а, о, выдвигиванъ, а, о. *Զդեալ լինէի.*
Ты былъ, а, о, выдвигиванъ, а, о. *Զդեալ լինէիր.*
Онъ, а, о, былъ, а, о, выдвигиванъ, а, о. *Զդեալ լինէր.*

Мы были выдвигиваны. *Զդեալ լինեաք.*
Вы были выдвигиваны. *Զդեալ լինէիք.*
Они, ъ, были выдвигиваны. *Զդեալ լինէին.*

Совер . неоп . Լիցիալ Էստրալալ անորոշ .

Я былъ, а, о, выдвиганъ,	Мы были выдвиганы.
а, о. <i>Дѣталъ етъ.</i>	<i>дѣтали.</i>
Ты былъ, а, о, выдвиганъ,	Вы были выдвиганы.
а, о. <i>Дѣталъ етъ.</i>	<i>дѣтали.</i>
Онъ, а, о, былъ, а, о, вы-	Они, ѣ, были выдвиганы.
двиганъ, а, о. <i>Дѣталъ етъ.</i>	<i>дѣтали.</i>

Совер. одно. Լիցեալ կարգեալ պարզ.

Я был, а, о, выдвинушб,	Мы были выдвинуты.
а, о. Զգեալ եմ.	Եմ.
Ты был, а, о, выдвинушб,	Вы были выдвинуты.
а, о. Զգեալ ես.	Էք.
Онб, а, о, был, а, о, выдвинушб, а, о. Զգեալ է.	Он, ъ, были выдвинуты.
	Զգեալ են.

Давнопро. Գերակարգ կամ Յաճախական.

Я бывал, а, о, выдвигиванб,	Мы бывали выдвигиваны.
а, о. Զգեալ էի.	Զգեալ էք.
Ты бывал, а, о, выдвигиванб, а, о. Զգեալ էիր.	Вы бывали выдвигиваны.
Онб, а, о, бывал, а, о, выдвигиванб, а, о. Զգեալ էր.	Զգեալ էիք.
	Он, ъ, бывали выдвигиваны.
	Զգեալ էին.

Будущее неоп. Լիцանի անորշ.

Я буду выдвигиванб, а, о.	Мы будем выдвигиваны.
Զգեցայ.	Զգեցուք.
Ты будешь выдвигиванб, а, о.	Вы будете выдвигиваны.
Զգեցիս.	Զգե.
Онб, а, о, будешь выдвигиванб, а, о. Զգեցի.	Он, ъ, будут выдвигиваны.
	Զգեցին.

Совер. неоп. Լիцանի կարգեալ անորշ.

Я буду выдвиганб, а, о.	Мы будем выдвиганы.
Զգե կայ են.	Կայ ձեզ.
Ты будешь выдвиганб, а, о.	Вы будете выдвиганы.
Զգե կայ քեզ.	Կայ ձեզ.
Онб, а, о, будешь выдвиганб, а, о. Զգե կայ նմ.	Он, ъ, будут выдвиганы.
	Զգե կայ նոցա.

Совер. одно. Լիцանի կարգեալ պարզ.

Я буду выдвинутб, а, о.	Мы будем выдвинуты.
Զգեցեմ.	Լոց եմք.
Ты будешь выдвинутб, а, о.	Вы будете выдвинуты.
Զգեցես.	Լոց էք.
Онб, а, о, будешь выдвинутб, а, о. Զգեցет.	Он, ъ, будут выдвинуты.
	Զգեցեն.

Повелительное. Հրահայտիւն.

Неопре. Լիորոշ.

Будемъ выдвигиваны. Եղի.

Будь выдвигиванъ, а, о.

Будешь выдвигиваны. Եղի.

Լիոր հղեալ.

Пусшь онъ, а, о, будешь выдвигиванъ, а, о.

Пусшь они, ք. будешь выдвигиваны. Եղիցին հղեալք :

Совер. неоп. Հրահայտիւն հարարեալ անորոշ.

Будемъ выдвиганы. Զդեա.

Будь выдвиганъ, а, о.

Будешь выдвиганы. Զդեցա.

Զդր.

Пусшь онъ, а, о, будешь выдвиганъ, а, о.

Пусшь они, ք. будешь выдвиганы. Զդեցին :

Совер. одно. Հրահայտիւն հարարեալ արդ.

Будемъ выдвинушъ. Զդեա.

Будь выдвинушъ, а, о.

Будешь выдвинушъ. Զդեց.

Զդր.

Пусшь онъ, а, о, будешь выдвинушъ, а, о.

Пусшь они, ք. будешь выдвинушъ. Զդեցին :

Причастіе. Լիորոշեալիւն.

Դերիւն.

Выдвигаемый, ая, ое.

Անեալ անորոշ.

Выдвигиванный ая, ое.

Անեալ հարарեալ անորոշ.

Выдвиганный, ая, ое.

Անեալ հարарեալ արդ.

Выдвинушый, ая, ое.

} Զդեալ :

Дѣепричастіе. Դերիւն.

Դերիւն.

Будучи выдвигиваемъ, а, о.

Անեալ անորոշ.

Бывъ выдвигиванъ, а, о.

Անեալ հարарեալ անորոշ.

Бывъ выдвиганъ, а, о.

Անեալ հարарեալ արդ.

Бывъ выдвинушъ, а, о.

} Զդեալ
Լիորոշ :

384. Ռիմազուրկ բայը ունին միայն զերրորդ դեմն ներկային . բայց են բայք առ Ռուսս՝ որք միով ձայնիւ յերիս դեմն վարին իբրև դիմազուրկ . ք . рвемъ, փսիիմ, իս, ի, ևն . Թո՛ղ զայն՝ զի բազում մակբայք վարին որպէս դիմազուրկ բայ՝ ք . уне, բարի է . холодно, ցուրտ է . хорошо, լաւ է . полно, բաւ է, ևն : ԲՆԼ գործածական դիմազուրկք են հետևեալք .

Возможно, можно. *Մարթ է*. Нужно. *պիտոյ է*.
Говорится. *աւի*. Подобаеѣтъ. *վայել է*.
Дождѣтъ. *անձրև է*. Потребно. *պիտոյ է*.
Должно. *պարտ է*. Разсвѣтаеѣтъ. *լուսանայ*.
Зрѣтся. *երևի*. Случаеѣтся. *պատահի*.
Икаеѣтся. *հեծկտամ*, Слышно. *լսի*.
աւ, ալ. Слѣдуеѣтъ. *հետևի*.
Кажеѣтся. *թուի*. Снѣжитѣ. *ձիւն է*.
Казалоѣсь. *թուէր*. Солено. *աղի է*.
Мниѣтся, помниѣтся. Спасибо. *շնորհակալ եմ*.
կարծի. Страшно. *ահեղ է*.
Надлежитѣ. *անկ է*. Угодно. *կամ է*.
Надобно, нада. *հարկ է*. Удаеѣтся. *նմանի*.
Нельѣзя. *անմարթ է*. Хочеѣтся. *կամ է, եւ*.

ԳԼՈՒԽ ՉՈՐՐՈՐԴ

О Нарѣчїи.

Յաղագս Մակեայի .

385. Մակեայն է մասն բանի անհրովելի . որ ցուցանէ զպարագայս և զորպիսուք ինչս բայից և ածականաց՝ բաժանեալ 'ի բազում տեսակս , որք են .

Значащїя время . յամենակեանս .

Абїе . վաղվաղակի .	искони . 'ի սկզբանէ .
Внегда . յորժամ .	Когда . } յորժամ .
впредь . առ յապա .	коли . }
всегда . միշտ .	Навсегда . յարժամ .
вскорѣ . փոյթ .	недавно . ոչ յետ բազմաց .
встарь . միւսանգամ .	нечаянно , внезапно , вдругъ .
вчера , և вчерась . երեկ .	յանկարծ .
Давича . փորր ինչ յառաջ .	николи . երբեք .
давно . 'ի վաղուց .	нѣкогда . երբեմն , երզի .
днесь . այսօր .	нынѣ . այժմ .
доднесь . մինչև ցայժմ .	Опнынѣ . յետ այսորիկ .
доколѣ . մինչև ցերբ .	отселѣ . յայսմ հետէ .
дондеже . մինչև .	Поднесь . մինչև ցարդ .
донынѣ . մինչև ցայժմ .	пока . մինչդեռ .
доселѣ . մինչև ցարդ .	покамѣстѣ . ցորչալի .
дошолѣ . մինչև ուր .	покуда . մինչդեռ .
древле . 'ի հնումն .	понынѣ . մինչև ցայժմ .
Завсегда . հանապազ .	поскорѣ . վաղվաղակի .
завтра . 'ի վաղուհ .	послѣ . } յետոյ .
Издавна . 'ի վաղուց հետէ .	потомѣ . }
издревле . կանխաւ .	потуда . մինչև ցարդ .
иногда . երբեմն .	прежде . յառաջ .

присно .	միշտ .	пожѣ , пожде , шаже .
Рано .	կանուխ .	յայնժամ , ապա .
Сегодня .	այսօր .	потчасѣ . նոյնժամայն .
спложь .	անընդհատ կար .	прешьяго дня . յեռանդն .
	դաւ .	уже . արդէն , ահա .
Теперь .	այժմ .	ужо . յետոյ :
тогда .	յայնժամ .	

386. Мѣсто . Տեղական .

Близко .	մերձ .	низу .	} 'ի խոնարհ .
Вездѣ .	ամենայն ուրեք .	низко .	
внутри .	'ի ներքս .	нѣгдѣ .	} ուրեք .
выѣ .	արտաքս .	нѣкуда .	
вспяшь .	յետս .	Обоюду .	յերկուց կողմանց .
всюду .	ընդ ամենայն ուրեք .	около .	շուրջ .
выспрь .	'ի վեր .	ошнюдуже .	ուստեք .
Гдѣ .	ուրանօր .	отсюда .	աստի .
Далеко .	} հեռի .	отшуда .	անտի .
далече .		Повсюду .	ընդ ամենայն ուրեք .
долу .	'ի ստոր .	Свыше .	'ի բարձանց .
Здѣсь .	աստ .	сзади .	созади . յետուստ .
Извнѣ .	արտաքուստ .	снаружи .	արտաքուստ .
издалека .	} 'ի հեռուստ .	снизу .	'ի ստորէ , 'ի ներքուստ :
издалече .		спереди .	յառաջոյ .
индѣ .	} այլուր .	сюда .	անտանօր .
инуда .		Тамѣ , шупѣ , шуда .	անդ , եւ :
Куда .	ուր .		
Недалеко .	ոչ հեռի .		
недалече .	ոչ 'ի բացեայ .		
нигдѣ .	} ոչ ուրեք .		
никуда .			

387. Качество . Որական .

Вотще .	'ի նանիր .	Громко .	որոտադին .
всуе , суе .	} յանօգուստ .	Дружески .	բարեկամաբար .
вшуне .			

дурно . կոշտաբար .	шуне . ճրի , զուր .
Полезно . օգտիւ .	Удобно . զիւրաւ .
поочередно , сряду . կարգաւ .	упорно , упрямо . յամառութեամբ .
поперемѣнно . փոփոխակի .	упѣшно . յաջողութե .
Разумно . խոհեմութե .	Хорошо , приятно . բաւարար .
Скромно . համեստութե .	рիտք , հաճութե .
слегка . թեթեւ , ի հարեանցի .	Цѣломудренно . ողջախոհութե .
словомъ . ի կարճոյ .	Частію , отъ части .
стремглавъ . գլխիվայր , հապառ .	մասամբ իւրիք .
суетно . ի մտտիս .	человѣчески . մարդկորէն .
Трудно . դժուարաւ .	шибко . ուժգին , արագ .
	Ясно . յայտնի , եւ .

388 . Количество . Քանականի .

Довольно . ըստ բաւակաւ	помаленьку . առ փոքր նին .
Елико . այնքան .	Сколько . որքան .
Колико . քանի .	столько . այնքան .
Мало . սակաւ .	Толико , այսքան .
Много . բազում .	Умѣренно . չափաւորապէս .
Обильно . առատապէս .	Нѣсколько . փոքր ինչ .
Часто . յաճախակի , եւ .	Полно . լի .

389 . Число . Քանականի .

Единойды .	} միանգամ .	Двойко . կրկին .
Однажды .		Сугубо . կրկնապատիկ .
Дважды . երկիցս .		Тмѣрицею . բիւրապատիկ .
Многажды . բազմիցս .		Тройко . երեքկին .
Однократно . պարզապէս .		Четырежды . չորիցս .
		шестью . վեցիցս , եւ :
Двукратно . կրկնակի .		

390 . Порядок . Վարձանք .

Вдругорядъ . երկրորդ . Опять . } դարձեալ .
 անգամ . Паки .
 вновь . նորոգ . послѣдн . հունկ յետոյ .
 впервые . անաջին անգամ . потомъ . յետոյ .
 впоследствии . յետին ան . прежде . յառաջ .
 դամ . Сначала . ի սկզբանէ .
 Еще . տակաւին . снова . նորոգապէս .
 сперва . զառաջինն , եւ :

391 . Увѣреніе . Ստորագրանք .

Всеконечно . անվրէպ . Подлинно . հաւատեալ .
 Да . այո . Право . արդարապէս .
 Ей . յիրաւի . Такъ . այդպէս .
 Истинно . ճշմարտիւ . Точно . իսկապէս , եւ :
 Конечно . արդարեւ .

392 . Ошрицаиіе . Նախաստանք .

Не . ոչ . нѣтъ . ոչ , չիք .
 не такъ . ոչ այդպէս . Ошнюдь . բնաւ .
 Ни . եւ ոչ իսկ . ошнюдь не . ոչ երբեք .
 Никакъ . ոչ իւրեք . ошнюдь нѣтъ . բնաւ ոչ .
 нисколько . } ամենեւին ոչ . Уже не . ոչ եւս , եւ :
 ничуть . }

393 . Вопросиіе . Հարցանք .

Гдѣ ? ուր . Не ужели ? արդեօք , իցէ
 Для чего ? էր վասն . [ոչ .
 За чемъ ? ո՞ր աղաղաւ . Почто ? ընդէր .
 Егда ? մի՞թէ . Развѣ ? մի՞թէ , եւ :
 Какъ ? զի՞արդ .

394. Сумնինի. Արեւայանի.

Авось. *գուցէ.* лишь. *միայն, հազիւ.*
 авось либо. *գուցէ երբէք.* Насилу. *դժուարաւ.*
 Вось либо. *թերեւ.* Поне. *գոնէ.*
 Едва. *հազիւ.* почти. *գոչքէն.*
 едва ли. *միթէ.* Чуть. *հազիւ.*
 еле. } *արդեօք.* чуть ли. *մի արդեօք, եւ.*
 ли. }

395. Ушодобленіе. Ասորիականի.

Аки. *որպէս.* равно какъ. *միօրինակ.*
 аки бы. *իբր թէ.* Сице. *այսպէս.*
 Будто. *իբրեւ.* смотря. *լստ.*
 будто бы. *որպէս թէ.* соответственно. }
 будто какъ. *իբր այն թէ.* соответственно. } *լստ, լստ*
 И такъ и сякъ. *այսպէս* ственно. } *նմանութե.*
 և այնպէս. сходственно. *համանման.*
 Какъ бы. *որպէս թէ.* Точь вточь. *բացարձա-*
 какъ такъ. *որպէս.* *կապէս զի.*
 Власно. *հաւասարապէս.* Яко, якоже. *որպէս, որ-*
 Подобно. *նմանապէս.* *պէս և.*
 подобно какъ. *նոյնպէս զի.* якобы. *որպէս եթէ, եւ.*
 Равно. *միապէս.*

396. Напряженіе. Ասորիականի.

Вельми. *սաստիկ.* паче же. *առաւելապէս.*
 весьма. *կարի.* пуще. *ևս առաւել.*
 Гораздо. *առաւել յոյժ.* Совсѣмъ. *բոլորովին.*
 Даже. *նա և.* сполна. *լրիւ, լիով.*
 Зѣло. *յոյժ.* споль. *այնքան.*
 Крайне. *կարի իմն.* Такъ. *այնպէս.*
 Наипаче. *նա մանաւանդ.* Чаше. *յաճախակի.*
 Очень. *երկցս.* язвишительно. *խտտազոյն,*
 Паче. *առաւել.* *եւ.*

397. СОВОКУПНОСТЬ. Հասարակութիւնք .

Вкупѣ . Համանդամայն . Общѣ , сообща . Հասարակապէս .
 вмѣстѣ . 'ի միասին .
 вообще . ընդ ամենայն . Совокупно . 'ի միասին ,
 Заодно . } միանդամայն .
 Купно . } և այլն :

398. Указаніе . Յուշականք .

Вонѣ . ահա . Се . ահաւաղիկ .
 На . ահաւասիկ . Такѣ . այսպէս , նա :

399. Изъясненіе . Ստիպականք .

А именно . այսինքն . То есть . այսինքն է .
 Уже есть . այսինքն է . Какѣ то . որդոն .
 Именно . յանուանէ . На примѣрѣ . զոր օրի-
 Какѣ то . որպէս . նակ , նա :
 Сирѣчь . այս է .

400. Разность . Օտարականք .

Вопреки . հակառակ . особливо . մասնաւորապէս .
 врознь , порознь . ուրոյն . Подробно . մի ըստ միոջէ .
 Единственно . միակ . Разно . որիշ , զանազան .
 Инако . } այլազգ . Свойственно . յատկապէս .
 иначе . }
 наединѣ . առանձինն . Токмо , тольکو . միայն ,
 Особѣ . առանձնակի . միակ .
 особенно . մեկուսի . шочію . յատուկ միայն , նա :

401. Угрозы . Սպառնականք .

Вонѣ . ()ն անդր . Долой . հեռի , նա :
 Прочѣ . 'ի բաց լեր .

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

402. Թ. Վոյական անուանք 'ի գործիական հոլովն վարին որպէս մակբայ՝ ունեւելով տարբեր նշանակութիւնս, զոր. обшомъ, միանգամայն. ничкомъ, յորսայս. шайкомъ, 'ի ծածուկ. лешкомъ, արշաւակի. пѣшкомъ, հետիոտս. нарокомъ, դիտմամբ. верхомъ, երիվարաւ. кругомъ, շուրջանակի. даромъ, ձրի. слышкомъ, գրեթէ, ևն :

403. Թ. Վոյական և ածական անուանք 'ի հոլովս ինչ հանդերձ յարակից նախադրութեամբ կամ առանց նախադրութեան՝ վարին իբրև մակբայ. զոր. дома, 'ի տան. домой, 'ի տուն. вокругъ, շուրջ. назад, հուսկ յետոյ. поверхъ, 'ի վեր. сподвалъ, բովանդակապէս, ևն :

404. Թ. Մակբայք յանգեալք 'ի օ, ցուցանեն զորպիսութիւն և զքանակութիւն, և ածանցեալք յածականաց՝ լինին բաղդատական՝ եթէ յանգեսցին 'ի ֆе; յորս եթէ յարեսցին յաճախական մակբայքս очень, весьма, կամ пре, լինին գերադրական մակբայ. զոր. ясно, յայտնի. ясиъе, յայտնագոյնս. прясно, очень ясно կամ весьма ясно, ամենայայտնի. славно, փառաւորապէս. славиъе, ևս փառաւորապէս. преславно, очень կամ весьма славно, կարի փառաւորապէս (178) :

405. Թ. Մակբայք ածանցեալք յածականաց, որոց բաղդատական իցէ պարականոն, ունին զնոյն անկանոնութիւն. զոր. много, բազում. больше, առաւել. очень много, յոյժ բազում. мало, սակաւ. меньше, նուազ. сѣнь мало, կարի սակաւ. хорошо, լաւ. лучше, լաւ ևս. очень хорошо, ամենալաւ, ևն :

406. Ե. Են և բազում մակբայք, որք ըստ նմանութեան ածականաց լինին նուազական 'ի ձեռն մասնկանց (135). զոր. трудно, դժուարաւ. трудно, սակաւ ինչ դժուարաւ. рано, կանուխ. раненько, վաղբաջ. давно, 'ի վաղուց, давича, փոքր ինչ յառաջ, ևն :

ԳԼՈՒԽ ՏԻՆԳԵՐՈՐԳ

О Предлогъ.

Հաղթս 'Նախորդեան.

407. 'Նախորդութիւնն է մասն բանի անհորոշ վելի, որ եղեալ առաջի այլոց մասանց բանի կամ յարեալ 'ի բառս՝ ցուցանէ զորպիսութիւն նոցա. որ առ Ուսս 'ի չորս կարգս վերածի:

'Առաջինն պարունակէ զամենայն նախորդութիւնս, որք ոչ բնաւ վարին տրոհմամբ, այլ միանան ընդ նախնիքաց անուանց. որք են, возъ, вы, низъ, разъ; Գր.

Воз-ношу. բարձրացու. Воз-раженіе. առարկութի. ցանեմ.

Вы-бираю. ընտրեմ. Вы боръ. ընտրութիւն. Низ-вергаю. գահավիժիմ. Низ-верженіе. անկումն. Раз-личаю. տարբերեմ. Раз-доръ. երկպառակութիւն:

408. 'Երկրորդն պարունակէ զնախորդութիւնս տարբերս 'ի նախնիքացից, որք միշտ ուրոյն ունին զինդիրս. որք են՝ для, վասն. ко կամ къ, առ. кроме, բաց 'ի, lix. տես զինի (411):

409. 'Երրորդն բաղադրի 'ի հետեւեալ նախորդութեանց. որք երբեմն ուրոյն դնին, և երբեմն միանան ընդ բառից. որք են, безъ, առանց. во, въ, 'ի. до, մինչև. за, սակս. нзъ, 'ի. межъ, между, 'ի մէջ. на, надъ, 'ի վերայ, lix:

410. 'Չորրորդն պարունակէ զնախորդութիւնս, որք երբ են անխնդիր՝ լինին մակբայ. և են՝ близко, մերձ. внутрь, 'ի ներքս. внѣ, արտաքոյ. возле, առննթեր. мимо, հուպ. около, окрестъ, շուրջ.

подл'б, առընթեր . посл'б, զկնի . прежде, յառաջ .
против'б, հանդէպ :

Ուր նախադրութիւնքս միմօ, посл'б, прежде,
против'б, կարեն'ի կիր ածիլ եթէ ուրոյն, և եթէ
յարակցեալ ընդ խնդրոց . իսկ մնացեալք միշտ
ուրոյն վարին . օրինակ . прежде времени, յառաջ
քան զժամանակն . преждевременный, կանխահաս .
որ է ածական :

411. Իխդրանու նախադրութիւնք .

Без'б .	սէս .	առանց .
Близ'б .	սէս .	մերձ .
Близко .	սէս .	հոռւ .
Внутри .	} սէս .	'ի ներքս .
Внутри .		
Вид'б .	սէս .	արտաքոյ .
Во, в'б .	կց . նկար .	'ի, առ .
Возл'б .	սէս .	'ի կողմն .
Для .	սէս .	վասն .
До .	սէս .	մինչև, 'ի, ց .
За .	կց . նկար .	սակս .
Из'б .	սէս .	'ի, բացս .
Ко, к'б .	որ .	'ի, առ .
Кром'б .	սէս .	բաց 'ի .
Между .	} Գործ . սէս .	'ի մէջ .
Меж'б .		
Мимо .	սէս .	առընթեր .
На .	կց . նկար .	'ի վերայ, ընդ .
Над'б .	կց . Գործ .	'ի վերայ, 'ի .
О, об'б .	կց . նկար .	վասն, զ .
Около .	սէս .	շուրջ, իբրև .
Окрест'б .	սէս .	շուրջ, զ .
Опричь .	սէս .	բաց 'ի .
От'б .	սէս .	'ի, բացս .
По .	որ . կց .	ըստ, մինչև, յետ .
Подл'б .	սէս .	առ, առընթեր .
Под'б .	կց . Գործ .	'ի ներքոյ .
Посл'б .	սէս .	յետոյ .

Предѣ.	հոյ. Գործ.	առաջի.
Прежде.	սեռ.	յառաջ.
Пря.	հախ.	մերձ, ընդ, առ.
Про.	սեռ.	վասն, զ.
Противъ,	} սեռ.	յանդիման, 'ի հանդիպոյ, հակառակ :
Спротивъ.		
Радн.	սեռ.	վասն.
Развѣ.	սեռ.	բաց 'ի.
Сверхъ.	սեռ.	բաց 'ի.
Сквозъ.	սեռ.	ընդ, ընդ մէջ.
Со, сѣ.	սեռ. հոյ. Գործ.	'ի, ըստ, ընդ.
Спустя.	սեռ.	զկնի.
Среди,	} սեռ.	'ի մէջ. 'ի միջի.
Посреди.		
У.	սեռ.	առ.
У васѣ.		առ ձեզ.
Чрезъ.	հոյ.	'ի ձեռն, ընդ, յետ.

ԸՆԺ զկարևոր ծանօթութիս հանդերձ բազմապատիկ օրինակօք աւանդեսցուք յերկրորդ գիրս, 46. է. 570 :

ԳԼՈՒԽ ՎԵՑՆԵՐՈՐԴ

О Союзѣ .

Յադատ Եղևակ .

412. Եղևակն է մասն բանի անհրովելի , որ շղկապէ . զայլ և այլ մասունս բանի , և զանդամս պարբերութեան . որ և վերածի յեօթն կարգս :

1 . Соединительные , Եղևակն . и , же , և . а , да , ни , և , իսկ . что , թէ , զի , որ . чтоб՝ , որպէս թէ . даже , նաև . как՝ , որպէս . также , և այնպէս . купно , միանգամայն :

2 . Раздѣлительные , Տրդակն . или , կամ . либо , կամ թէ . ли , թէ և , կամ :

3 . Условные , Թէակն . буде , ежели , есмьли , коли , եթէ , թէ . ежели только , բայց միայն . когда , երբ . лишь , միայն :

4 . Противуположные , Երդակն . но , բայց . хотя , թէպէտ և . однако , սակայն . однако же . բայց միայն . между тѣм՝ . ի վերայ այս ամենայնի . впрочем՝ , բայց և այնպէս . шокмо , միայն :

5 . Винословные , Պարծառակն . бо , ибо , զի . дабы , որպէս զի . что , զի . понеже . քանզի . потому что , վասն այն զի . поелику , որովհետև . для того что , վասն այսորիկ զի :

6 . Уступительные , Թալարակն . хотя , թէ և . правда , արդարև . пусть , пускай , թող . сколь , որչափ . ни , մի , և :

7 . Заключительные , Եղևակն . и так՝ , և այնպէս , ուստի . потому , վասն որոյ . убо , ուրեմն . по сему , ըստ այսմ . для того , վասն այսորիկ . так՝ что , այնպէս զի . того ради , այս անգամ . слѣдовательно , ապա ուրեմն . то , ուրեմն , արդ , և . այլ զայսմանէ տես ի թիւն 616 :

ԳԼՈՒԽ ԵՒԹԵՆԵՐՈՐԴ

О Междоместіи .

(Յաղագս Սիջարկութեան .

413. Սիջարկութիւնն է մասն բանի անհոլովեւ լի . որ զկիրս սրտին յայտ առնէ . և վերածի 'ի տան կարգս :

1. Печаль, Աւարտիւն . ա՛հԵ, ա՛յ, օ՛հԵ, увы, бѣда, աхтѣ, горе, օ! *ն՛վ, վա՛յ, աւա՛ղ, բա՛բէ . ո՛հ, եղո՛ւկ :*

2. Радость, Խնդրիւն . ա՛հԵ, ага, га га, ура, какое удовольствіе! *ն՛վ, վա՛շ վա՛շ, քանի՛ բերկրու-թիւն :*

3. Боязнь, Օտրկորաւն . ай, эй, ой, а! *այ, ո՛հ-ась, что! զի՛նչ :*

4. Презрѣніе, Նեղիւն . ѳе, ѳу, шѳу, а! *հը՛, օ՛ն անդր .* ха, ха, ха! *հա՛ հա՛ հա՛ :*

5. Удивленіе, Օտրճալիւն . о, а, не, ужели, шото! *ն՛վ, բա՛բէ, զի՛արդ :*

6. Чудесность, Նրալիւն . ա՛հԵ, Боже мой! *ն՛վ, ան՛ժ իմ .* исполать! *կարի՛ իսկ քա՛ջ :*

7. Зовѣ, Յորդորաւն . ну! *հա՛լալ .* ну пойдѣм же! *օ՛ն առեալ երթիցո՛ւք :*

8. Побужденіе, Սարկրաման . ну! *աղէ՛ .* гей, ну же! *օ՛ն .* аа, ужо, вошѣ ужо! *արդ ահա .* добро! *բար-ւո՛ր :*

9. Запрещеніе, Արգելիւն . стѣ, цыцѣ, цс! *լու-ւ-ւեր, կա՛յ .* прочь! *օ՛ն անդր :*

10. Внезапность, Յանկարծաւն . ба, ба, ба! *Տէս և 'ի Թիւն 629 :*

РОССИЙСКО-АРМЯНСКАЯ

ГРАММАТИКА

ԳԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԵՐԼՆ-ՀԱՅԵՐԼՆ

КНИГА ВТОРАЯ

ԳՐԻԳ ԵՐԿՐՈՐԴ

О СЛОВСОЧВНЕНІИ .

ՅԱՂԱԳՍ ՀԱՄԱԶԱԹԵՈՒԹԵԱՆ ԲԱՌԻՑ .

414. Համաձայնութիւնն է համապատշաճ դասաորութիւն բառից կամ մասանց բանի՝ ըստ քերականական կանոնաց . որ 'ի Ռուսաց կոչի Сочае-
нїе , կամ Снптаксисъ յունական ձայնիւ . որ է շարադրութիւն . իսկ 'ի մեզ կոչի Իտղդասութիւն , ըստ որում կանոն տայ համաձայնութեան :

Եւ յս մասն հանդերձեալ է աւանդել զանվրէպ կանոնս համաձայնելոյ անուան ընդ անուան և ընդ այլոց մասանց բանի . կամ կանոնս ներդաշնակութեան մասանց բանի ընդ իրերաց՝ ըստ յատկութեան լեզուին Ռուսաց , հանդերձ կարեւոր ծանօթութեամբք :

ԳԼՈՒԽ ԸՌԸ.ՋԻԿ.

О сочиненіи именъ Существительныхъ .

ՅԱԼԱԳՍ ՀԱԾԱԶԱՅՆՈՒԹԵԱՆ ԳՈՅԱԿԱՆ
ԱՆՈՒԱՆ .

415 . Ղոյական անունը այլ և այլ եղանակաւ կապակցին ընդ միմեանս . նախ՝ իբրեւ բացայայտիչ իրերաց . երկրորդ՝ իբրեւ սեպհականացուցիչ, երրորդ՝ իբրեւ ենթակայ գործողութեան կամ խընդիր . յետինն յաճախեալ է առ Ռուսս . զորոց ճառեսցուք կարգաւ :

Բացայայտեալ Բացայայտիչ .

416 . Ղոյական անունն երբ անորոշ նշանակութեամբ դնի 'ի բանս , պահանջէ զայլ գոյական բացայայտիչ նշանակութեան իւրոյ . որ առ Ռուսս ենթադրի իբր խնդիր . յոյր սակս յաւելումք ըզհետեւեալ կանոնս :

Կանոն Գ .

417 . Երկու կամ բազում գոյականք՝ երբ ունին առ միմեանս նոյնական իմն վերաբերութիւն՝ մին զմիւսն բացայայտելով, համաձայնին միմեանց թուով և հոլովիւ . ուր առաջինն ասի բացայայտեալ , և երկրորդն բացայայտիչ . Գր . пророкъ Исаѣя , մարգարէն Եսայի . городъ Аѳины , բաղաբ Լիթնք . Городъ Кіевъ лежитъ при рѣкѣ Днѣпрѣ . Վաղաքն Վիով անկանի առ երի գետոյն Տնեբէրայ :

Կանոն Է.

418. Յորժամ մի գոյականն վերաբերի առ բազում գոյականս, դնի յոքնակի 'ի հոլովն գործիական. ֆր. Иппократъ и Галенъ почитаются отцами врачебной науки. Հիբոկրատ և Գալենոս համարին հարբ բժշկականութեան: Ուր օտքами թէ պէտ է գործիական խնդիր, բայց տակաւին համարի բացայայտեալ 'ի յատուկ անուանց Иппократъ, Галенъ.

Կանոն Դ.

419. Գոյական անունն յորժամ է ենթակայ այլում գոյականի, կամ յորժամ պատասխանէ հարցմանս кто? что? դնի յուղղական հոլով իբր բացայայտիչ հարցական անուանց. ֆր. Кто основалъ Римъ: Ромулъ. Ո՞վ հիմնեաց զՀռովմ. Հռոմուլոս: Кто просвѣтилъ Россію? Петръ великій. Ո՞վ լուսաւորեաց զՌուսաստան. մեծն Պետրոս: Чшо для челоуѣка всего драгоцѣннѣе? Здоровье. Օ՞րնչ գոյ առ մարդիկ առաւել մեծագին. առողջութի:

Յարկայեալ յարկացոյցիչ.

420. Յատկացուցիչ գոյականն սեպհականէ զյատկացուցեալ անունն, թէ վերաբերի առ այս անձն կամ իրն, որ առ Ռուսս համարի իբր խնդիր. վասն որոյ դնեմք զհետեւեալ կանոնս:

Կանոն Թ.

421. Յատկացուցիչն երբ ցուցանէ՝ թէ որոյ իցի իրն, դնի 'ի սեռական հոլովն. ֆր. Домъ отца моего, տուն հօր իմոյ. аршинъ сукна, կանգուն չուխայի: Բայց երբ ցուցանէ զորպիսութիւն կամ զյատկութիւն ուրուք, յայնժամ դնի յատկացուցիչն հանդերձ ածականաւ կամ մակբայիւ. ֆր. Онъ воинъ непоколебимой храбрости. Կա զօրական

անպարտելի քաջութեան : Она чрезвычайно живая женщина . Եւ կին չափազանց աշխոյժ :

Կէսն Բ .

422 . Գոյական անուանք , որք ցուցանեն զտեսակ , զքանակութիւն կամ չափ , պահանջեն ըզյատկացուցիչ երբեմն 'ի սեռական հոլովն . Գր . родъ ппичъ , տեսակ թռչնոց . шайка разбойниковъ , խումբ աւազակաց . полкъ конныхъ солдатъ , գունդ հեծեալգորաց . фунтъ сахару , լիպրէ շաքարի . бочка вина , տակառ գինւոյ :

423 . Երբեմն 'ի գործիական հոլովն՝ հանդերձ նախդրուեստն ; Գր . барка съ дровами , նաւակ փայտի (փայտիւք) . кадка съ водою , կոնք ջրոյ (ջրով) : Եւ երբեմն դնի 'ի սեռական հոլովն՝ հանդերձ նախադրութեամբս для ; Գր . сарай для сѣна , յարկ խոտոյ . ларь для овса , արկղ վարսակի (սակս վարսակի) :

424 . Յաճախ դնի 'ի հայցականն՝ հանդերձ նախադրութեամբս на ; Գր . бочка на пиво , տակառ գարեջրոյ . мѣшокъ на муку , պարկ ալեր :

Կէսն Գ .

425 . Գոյական անուանք , որք ցուցանեն զնիւթս իրաց , դնին 'ի սեռական հոլով իբրեւ յատկացուցիչ՝ հանդերձ նախադրութեամբս изъ ; Գր . Столпъ изъ мрамора . Սիւն 'ի մարմարիոնէ : Статуя изъ бѣлаго мрамора . Լըճան 'ի սպիտակ մարմարիոնէ : Вѣнецъ изъ золота . Պսակ յոսկւոյ :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Բ

426 . Բերթօղք Ռուսաց յաճախ 'ի տեղիյաւ կացուցչի վարեն զածականս . Գր . Ошцовскій домъ . Հայրական տուն . որ է՝ տուն հօր .

Честный человекъ . Պատուաւոր այր .
 Важное дѣло . Կարևոր գործ .
 Мраморная статуя . Սարմարիոնեայ արձան .
 Каменное сердце . Քարեղէն սիրտ .
 Парижской воздухъ . Փարիզեան օդ .
 Соломонова премудрость . Սողոմոնեան իմաստու
 թիւն .

Московскіе жители . Սոսկովեան բնակիչք .
 Французская исторія . Գաղղիական պատմու
 թիւն .

Цицероновы письма . Զիչերոնեան թուղթք .
 Горациевы оды . Տորասեան տաղերգու
 թիւնք .

Двадцатипятирублевая ассигнація . Թղթադրամ
 25 ռուպլիոյ .

Восьмидесятилѣтній старикъ . Ութսամեայ ծեր .
 Младенецъ шрехмѣсячной . Եւամսեայ մանուկ :

Խնդրաւոր և խնդիր .

427. Գոյական անուանք՝ բաց 'ի լինելոյ բա-
 ցայայտիչ և յատկացուցիչ, լինին ևս խնդիր խըն-
 դրաւոր անուանց : Իբր զի են անուանք ածան-
 ցեալք 'ի բայից , որք պահանջեն խնդիր ըստ բայից .
 որոց վան զիցուք զհետեւեալ կանոնս :

Կանոն III .

428. Գոյական անուանք , որք ածանցին 'ի հայ-
 ցականախնդիր բայից՝ պահանջեն 'ի լեզուին Ռու-
 սաց զսեռական հոլով . որ 'ի մեզ համարի յատկա-
 ցուցիչ . գր . Чтение полезныхъ книгъ . Սերծանու-
 թիւն օգտակար գրեանց . читать книгу , վերծա-
 նել զգիրս :

429. Իսկ որք ածանցին յայլախնդիր բայից՝ պա-
 հանջեն զայն հոլով , զոր պահանջէր բայն . գր . Уче-
 ніе Россійскому языку . Ուսումն լեզուին Ռուսաց :
 владѣніе Азією . տէրութիւն Իսիոյ : Ուր բայս
 учить , ուսուցանել , առնու զխնդիր տրական . և

բայս անձնաւոր , տիրել , առնու գործիական . նմին իրի և բայանուանք զայնպիսի հոլովս առին :

Անհո Բ .

430 . Գոյական անունս охотникъ , հետամուտ՝ առնու զինդիր 'ի սեռական հոլովն՝ հանդերձ նախադրութեամբս до ; դր . Она охотница до чтенія . Իս սիրող ընթերցանութեան :

Սոյնպէս անունս списокъ , պահանջէ սեռական , բայց հանդերձ նախադրութեամբս сб ; դր . списокъ сб письма . օրինակ նամակի :

431 . Իսկ հետեւեալ գոյականք առնուն տրական , որք են , росписъ . записка , списокъ , ցուցակ . хозяинъ , господинъ , владыка , տէր . лавка , խանութ . цѣна , գին . счетъ , հաշիւ . դր . хозяинъ дому , տէր տանն . росписъ книгамъ , ցուցակ գրեանց , և այլն :

Անհո Գ .

432 . Գոյական անուանք , որք ցուցանեն զփափաք , զհաշութի և զկարեկցութի այլովքն հանդերձ , առնուն զինդիր 'ի տրական հոլովն՝ հանդերձ նախադրութեամբս къ ; որք են , аличность , անյադութի . благоволеніе , հաշութիւն . горячность , եւանդն . жадность , կծծութի . жалость , կարեկցութի . ласка , քաղցրութի . любовь , սէր . ненависть , ատելութի . омерзѣніе , զգուռումն . охота , հակումն . повадка , սովորութիւն . преданность , հպատակութի . презрѣніе , արհամարհութի . привычка , սովորութիւն . ревность , նախանձ . склонность կամ наклонность , հակումն . состраданіе , կարեկցութի . способность , ընդունակութի . спрасъ , կիրք . усердіе , ջերմեւանդութի . դր . склонность къ ученію , հակումն առ գիտութի . ненависть къ пороку , ատելութի 'ի յանցանս :

Ահմէ Դ .

433. Գոյական անուանք , որք 'ի մէջ բերեն զյոյս
և զիրաւունս՝ առնուն զինդիր 'ի հայցական հոլովս՝
հանդերձ նախադրութիւնս ; ԴՐ . надежда на Бога ,
յոյս առ աստուծ . Имѣть право на какое вѣннѣ . Ու
նիլ իրաւունս 'ի վերայ ընդից ինչ : Իսկ награда ,
առնու Զ ; ԴՐ . Награда за труды . Հատուցումն
ընդ աշխատանաց :

434. Բայց գոյականքս власть , побѣда , պա-
հանջեն գործիական՝ հանդերձ նախադրութեամբս
надѣ ; ԴՐ . Власть родителѣй надѣ дѣшныи . Տե-
րութիւն ծնողաց 'ի վերայ զաւակաց : Побѣда надѣ
врагами . Յաղթութի 'ի վերայ թշնամեաց :

435. Բայց գոյականքս искусство , հմտութիւն .
избытокъ , հարստութի . изобиліе , աւատութի .
навыкъ , սովորութի . умѣренность , չափաւորու-
թի , պահանջեն զինդիր նախդրական . ԴՐ . Умѣрен-
ность вѣ пищѣ . Չափաւորութի 'ի կերակուրս :

Իսկ забота , повѣсть , попеченіе , представель-
ство , ходатайство , стараніе , պահանջեն զնախ-
դիրս օ կամ обѣ ; ԴՐ . Попеченіе օ дѣшяхъ . Հո-
գողութի 'ի վերայ զաւակաց :

Ահմէ Ե .

436. Գոյական անուանք , որք ցուցանեն զտա-
րածութի՝ պահանջեն զինդիր 'ի սեռ . 'ի գործ .
ևս և 'ի հայց . հոլովս , հանդերձ նախադրութիւնս
вѣ ; որք են , длина , երկայնութիւն . ширина , լայ-
նութի . площадь , թանձրութի . вышина , բարձ-
րութիւն , lѣ . ԴՐ . эта башня имѣетъ тридцать
саженъ вышины , կամ вѣ вышину , և կամ выши-
ною . Բայց աշտարակ ունի 30 գրկաչափ բարձրու-
թիւն :

437. Սակայն երբ անունն բաղդատի ընդ այ-
լում , մին դնի գործիական և միւսն հայցական՝ հան-
դերձ նախադրութիւնս вѣ կամ сѣ ; ԴՐ . Онъ сѣ

меня ростомъ. 'Լա հասակաւ որպէս զիս : я видѣлъ жемчужину величиною въ грецкой орѣхъ . Տեսի մարգարիտ մի մեծութիւն զերթ ընկող :

Լսենք Է .

438. Պոլսկան անուանք , որք յայտ առնեն զեղանակ իմն՝ կամ պատասխանեն հարցմանս զիսրդ , որպիսի եղանակաւ , քանիցս , դնին 'ի գործիական հոլով . դր .

Я родомъ Россіянинъ . Ես ծննդեամբ Ռուս : Возми сіе обѣми руками . Եւլ զայս երկոքումբ ձեռք :

я побѣду въ Берлинѣ куріеромъ . Երթամ 'ի Պէտլին սուրհանդակաւ :

Онъ живетъ частнымъ человекомъ . 'Լա կեայ որպէս այր սոսկական :

Вашъ братецъ годомъ старѣе меня . Եղբայր քո ամաւ ծերագոյն է քան զիս :

Укороти сію епанчу двумя дюймами . Եարձեալ զայս վերարկու կրկին մատնաչափիւք :

Онъ лицомъ хорошъ . 'Լա տեսեամբ գեղեցիկ :

Онъ слабъ здоровьемъ . 'Լա տկար առողջութիւն :

Լսենք Ը .

439. Պոլսկան անուանք , որք պատասխանեն հարցմանս՝ ո՞ր , երբ չիք շարժումն՝ դնին 'ի հոլովն նախդրական՝ առեալ զնախդիրս յն , կամ на ; ես եւս 'ի սեռ . հոլով , երբ ասի զմարդոյ . դր .

Онъ живетъ въ городѣ . 'Լա բնակի 'ի քաղաքին :

Книга лежитъ на столѣ . Պիւրքն եղեալ կայ 'ի վերայ սեղանոյ :

Онъ у господина Карамзина . 'Լա առ պարոն Վաւրամիւնայ :

Եայց երբ գոյ շարժումն , դնին 'ի հայցականն՝ նու վին նախդրիւք . դր .

Нева впадаетъ въ Финской заливъ . 'Լեւա (դետ)
փնկանի 'ի ծոցն Ֆինլանտիոյ :

Онѣ поѣхалъ въ Вѣну . 'Լա չորաւ 'ի Սիէնա :

Итши на островъ . Ղանալ 'ի կղզին (591) :

440 . 'Լալ երբ խնդիրն է զմարդոյ և զտեղւոյ՝
դնին 'ի տրականն՝ ընդ նախդրիս կԵ; զր .

Итши кѣ пріятелю . Ղանալ առ բարեկամ որ :

Подойти кѣ городу , кѣ берегу . Սերձիլ 'ի քա-
ղաքն , յափն :

Յայսպիսի բանս երբ գոյականն ցուցանէ զտեղի
մեկնելոյ , դնի 'ի սեռականն՝ ունելով զնախդրիս
նշԵ, ՏԵ, օմԵ; զր . Я иду ншѣ церкви . 'Լամ յե-
կեղեցւոյ . քի 'ի ներքուստ անտի եկեղեցւոյն : Изѣ
дому , 'ի տանէ . ншѣ тверди , 'ի բերդէ , և այլն :

'Լախդիրս ՏԵ առեալ զսեռականն հոլով ցուցանէ
զարտաքին երես կամ զմակերեւոյթ . զր .

Онѣ шелъ сѣ улицы . 'Լա անց ընդ փողոցն . ՏԵ
моря , ընդ ծովն :

Откуда идетъ сей народъ? օմԵ Казани . Ուստի
չայ այս ժողովուրդ . 'ի յազանէ : օմԵ Рима до
Ліона . 'ի Հռովմայ մինչև ցլիօն :

Ուր նախդիրս օմԵ ցուցանէ զմիջոց երկուց տե-
ղեաց : Բստ այսմ լինի՝ երբ խնդիրն է զմարդոյ և
զժամանակէ . զր .

Я иду օմԵ моего брата . 'Լամ յեղբորէ իմմէ :

Онѣ сотворенія міра до потопа . 'Լ ստեղծմանէ
աշխարհի մինչև ցըհեղեղ :

Կանոն Է .

441 . Ղոյական անուանք , որք յայտ առնեն զայն
պիսի տեղիս , ընդ որս հանդիպի անցանէլ , դնին 'ի
հոլովն գործիական . զր . Я плылъ Двиною . 'Լա-
ւեցի ընդ Տվինա :

Я ѣхалъ Москвою . 'Լնցի ընդ Սուկով . лугомъ ,
лѣсомъ , և այլն :

Երբեմն դնին 'ի տրականն՝ ընդ նախդրիս по; զր .
Ѣхашъ по Петербургской дорогѣ . Ղանալ ընդ ճա-
նապարհ Ռեդրպուրկի . по Днѣпру , և այլն :

Լ՝յլ երբ ցուցանէ բայն սոսկ անցունն , դնին հայ-
ցական . այսպէս . Ишли чрезъ улицу . Վնալ ընդ
փողոցն ,

կանն Լ .

442 . Վոյական անուանք՝ երբ ցուցանեն զժա-
մանակ՝ի պատասխանելն հարցմանս՝ երբ , դնին նախ՝
'ի նախդրական հոլով , ցուցանելով զամիսս . Գր . Это
случилось въ іюнѣ . Լ՝յս պատահեցաւ 'ի յունիսի :
Հայսպիսի բանս երբ գտանի թուական անուն՝ դնի
'ի սեռական հոլով . Գր .

Когда вы ѣдите въ Петербургѣ? я поѣду шеста-
го генваря или восьмого будущаго мѣсяца . Լ՝րբ
ունիք գնալ 'ի Ռեդրպուրկ . երթամ 'ի 6 յուն
վարի , կամ 'ի 8 հետեւեալ ամսոյն :

443 . Լ՝րկորդ՝ երբ ցուցանեն զշաբաթ , դնին
հանդերձ նախդրիւս на ; Գր .

На свѣтлой недѣлѣ . 'ի շաբաթի զատկին :

На страстной недѣлѣ . 'ի շաբաթի շարշարանաց :

На первой недѣлѣ великаго поста . Հառաջին եօթ
նեկի մեծի պահոց :

444 . Լ՝րրորդ՝ երբ ցուցանեն զօր՝ դնին հայցա-
կան՝ հանդերձ նախդրիւս въ յեղականն . իսկ 'ի
յօքնականն դնին տրական՝ հանդերձ նախդրու-
թիւս по ; Գր . Это было въ пятницу , какъ вы у меня
были . Լ՝յս եղև յուրբաթի՝ երբ առ իս էիք :

Почта приходитъ по средамъ а отходитъ по пят-
ницамъ . Թիղթաբերն գայ յամենայն չորեքշաբա-
թիս , և գնայ յամենայն ուրբաթս :

По понедѣльникамъ они не работаютъ . Համենայն
երկուշաբաթիս նորա ոչ աշխատին :

445 . Լ՝որրորդ՝ դնին գործիական՝ յորժամ գտա-
նին 'ի բանս այսպիսի բառք , день , ночь , годъ , և
այլ բառք , որբ ցուցանեն զմասն ինչ տարւոյն . Գր .
Днемъ работать , ночью покоиться . Լ՝շխատիլ
'ի ցերեկի , և հանգչիլ 'ի գիշերի :
Весною насѣять , осенью собрать . Սերմանել 'ի
գարնան , և ժողովել յաշնան :

446 . Սակայն եթէ գոյականն ունիցի ածական ,

կամ եթէ ցուցցէ մասնաւոր ժամանակ ինչ, դնի 'ի սեռ . աննախդիր, կամ 'ի հայց . ընդ նախդրիս ԵՃ ; ԳՐ . Եчерашняго дня . յերեկեան օր . сего дня , այսօր . сего утра , յառաւոտու . ԵՃ праздничный день , յառուր տօնի . ԵՃ день рождества Христова . յառուր ծննդեան Վրի . во весь день . զօրն ողջոյն . во всю недѣлю . զշաբաթն ողջոյն . во время войны . 'ի ժամանակս պատերազմի . ԵՃ свадьбу , 'ի հարսանիս . я приѣду ԵՃ поутру , ԵՃ полночь . Եկեց 'ի միջօրէի , 'ի մէջ գիշերի : ԵՃ нынѣшнее лѣто урожай былъ хлѣбу . Եայտ ամ առաւոտու թիւն եղև ցորենոյ :

Երբեմն դնի այսպէս . ԵՃ прошломъ году . յանցեալ ամի . ԵՃ прошлой недѣлѣ . յանցեալ ետեանեկի . ԵՃ исходѣ года . յելս տարւոյն :

447 . Հինգերորդ՝ երբ ժամանակն է անորոշ , դնին 'ի տրական հօլով՝ ընդ նախդրիս ԿՃ ; ԳՐ . Онъ приѣдетъ ԿՃ суббота . Եա եկեսցէ դէպ 'ի շաբաթն :

ԿՃ генварю . դէպ 'ի յունվար : Կամ այսպէս . Օ рождествѣ . Դէպ 'ի ծնունդ . Օбъ масленицѣ . Դէպ 'ի բարեկենդան . Օ свѣтлой недѣлѣ . Դէպ 'ի շաբաթն զատկի :

Սակայն 'ի պատասխանել հարցմանս՝ յորչափ ժամանակս . կամ յորչափ ժամանակաց հետէ , դնին 'ի հայցականն . ԳՐ . Онъ всю недѣлю прогулялъ . Եա զբանոյր զողջոյն շաբաթն : я всю ночь не спалъ . Օ ողջոյն գիշերն ոչ ննջեցի :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Բ

448 . Խ . Եայտ է 'ի վերոյգրեալ օրինակաց , թէ 'ի համաձայնութե մասանց բանին՝ գլխաւոր բան լինի զինդրառութի . նմին իրի Վերթօղք Ռուսաց այսմ յաւէտ ուշ եդեալ՝ քաղցրացուցանեն զբանն 'ի ձեռն խնդրառութեց . խառնելով երբեմն զինդիր անուանց ընդ խնդրոյ բայից կամ նախադրութեց . որպէս տեսաք 'ի վեր անդր :

449 . Թ . Կանոնք խնդրառութեան առ Ռուսս

բազմօք տարբերին յայլոց լեզուաց . զի յատկու-
թի այսր լեզուի պահանջէ պարզապէս զկապակցու-
թի ինչ ենթակային ընդ խնդրառու անուան . կամ
ընդ որպիսի և իցէ եղեալ անուան : Վմին իրի ա-
նուանք պատուոյ վարին առ նոսա իբր խնդիր . որ
պիսի են , господинъ և госпожа ; որք ոչ յաճախ
'ի կիր ածին ընդ ենթակային . այլ պարզապէս ասի .
Гдѣ выѣ батюшка ? Ո՞ր է հայր քո : Եթի ևս
Господинъ полковникъ . Տէր գնդապետ :

450 . Հայսպիսի բանս լաւագոյն է վարել զփա-
ղաբշական անուանս՝ батюшка , матушка , дядюш-
ка , тетушка , братецъ , сестрица , супругъ , հայ-
րիկ , մայրիկ , եւ . քան թէ վարել отецъ , հայր .
мать , մայր . дядя , հօրեղբայր , մօրեղբայր . тетка ,
մօրաքոյր . братъ , եղբայր . сестра , քոյր . мужъ ,
այր : Եւ կամ դնել 'ի վերայ պատուանունն госпо-
динъ отецъ , և այլն :

451 . Բայց երբ բանն ուղղի առ անձն որ , պիտի
ասել Государь мой ! Տէր իմ . Государыня моя !
Տիրուհի իմ : Երբ յարի ածականս милостивый ,
ողորմած , կամ милостивая , ողորմածուհի , յայն
ժամ թողեալ լինին դերանուանքս мой , моя ; զթ .
я васъ благодарю государыня моя . շնորհ ունիմ
զքէն տիրուհի իմ : Милостивый государь , я же-
лалъ бы съ вами говорить . Ողորմած տէր , տեն-
չայի խօսակցիլ ընդ քեզ :

Եւլ 'ի հասարակ խօսս այս բառ բազում անգամ
կրճատեալ վարի . այսպէս , сударь , сударыня ; և
յայնժամ վարի առանց ստացական դերանուանս՝
мой ; և երբեմն դնի միայն съ , որ նշանակէ госу-
дарь ; զթ . Дась , այո՛ տէր . идитесь , երթալք տէր :

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ

О сочиненіи именъ Прилагательныхъ.

ՅԱՂԱԳՍ ՀԱԾԱԶԱՅՆՈՒԹԵԱՆ ԱԾԱԿԱՆ
ԱՆՈՒԱՆ .

452. Բժական անուանք յաճախ են յոյժ 'ի լեզուին Ռուսաց, և սովորաբար եզերին ըստ յանդից անցեալ ընդունելութեց, և միօրինակ վարին՝ ունելով զերիս սեռս. որով և համաձայնին ընդ գոյականաց ամենայն ճշգիւ. յոյր սակս դիցուք զհետեւեալ կանոնս:

Կանոն Գ.

453. Բժականք համաձայնին ընդ գոյականաց սեռիւ, Թուով և հոլովիւ. սովորաբար նախադաս դնին. ֆր. Добродѣтельный человек. Բայր առաքինի: Полезная книга. () Գտակար գիրք: Разумное существо. Բանական էակ:

454. Բստ այսմ վարին Թուական անուանք և ածական դերանուանք, ևս և ընդունելութիւնք. ֆր. первые начашки. առաջին սկզբունք. процвѣтающее государство. ծաղկող Թագաւորութիւն. քի ծաղկեալ (469):

Կանոն Զ.

455. Բժականն յորժամ է հանդերձ ինդրով, կամ եղեալ 'ի վերայ գոյականին որոշէ զանձն յայլոց, և կամ տայ զօրութի բացատրութեան, յայնժամ յետադաս լինի գոյականին. ֆր. Онъ чело-вѣкъ достойный почтенія. Եւ այր արժանի պատուոյ: Петръ первый. Պետրոս առաջին. Петръ Великій, Պետրոս մեծն: Богъ всемогущій только

можешъ вамъ дать помощь . Լ՛ճ ամենակարօղ
միայն կարէ ձեզ տալ օգնութիւն :

Լիսն 4 .

456 . Եթէ բազում ածականք ունիցին վերաբե-
րութի առ մի գոյական , սովորաբար յետադաս լի-
նին գոյականին . Գր . Онъ человекъ честный , дѣя-
тельный и благоразумный . Եւ այր պատուաւոր ,
գործունեայ և հանճարեղ :

Եւ եթէ մի ածականն վերաբերեցի առ բազում
գոյականս , դնի յորակի , և բազում անգամ հա-
մաձայնի մերձակայ գոյականին . Գր . Для соблюденія
здравія , движеніе и воздержаніе необходимо нужны .
Եւ ամն պահանութե առողջութե շարժումն և բա-
րեխաւնութի են բացարձապէս հարկաւորք :
Врамъ и сестра моя . Եղբայր և քոյր իմ :
Божіе долгошерпѣніе и благость ведутъ грѣшника
къ покаянію . Երկայնամտի և բարութի անձային
ածեն զմեղաւորն յապաշխարութի :

Լիսն 5 .

457 . Ետուկ անունն յորժամ է ընդ հասարակ
անուան՝ ունելով առ այն վերաբերութի ինչ , ա-
ծականն համաձայնի միայն հասարակ անուան . Գր .
Рѣка днѣпръ по причинѣ множества пороговъ не-
способна къ судоходству . Եւ ան հներէր չէ նա-
ւարկելի ՚ի պատճառս բազում սահանացն :

Լիսն 6 .

458 . Բաղդատական ածականք՝ յորժամ են
ընդ գոյականաց , գոյականք դնին ՚ի սեռական հո-
լովն . Գր . Правда свѣтлаѣ солнца . Ղշմարտութի
լուսաւորագոյն է քան զարեգակն : Свинецъ и оло-
во мягче прочихъ мѣшалловъ . Եւսար և անագ-
կակղադոյն են քան զայլ մետաղս :
Սակայն եթէ յարեացին շողկաղբո՝ нежели , քան

Թէ՛ . какъ , որպէս , գոյականք դնին յուղղական հոլովն . ԳՐ . Много любезнѣ мира сладостѣ , нежел военная слава . Սիրելազոյն է խաղաղութեան քաղցրութի , քան Թէ զինուորական փառք : Нѣтъ ничего искреннѣ , какъ совѣсть . Չիք ինչ մտերմազոյն որպէս խիղճ մտաց :

Կանոն 7 .

459 . Պէրագրական ածականք պահանջեն զսեռական հոլով՝ ընդ նախդրիս изъ ; կամ զգործիական՝ ընդ նախադրութեաւ между ; ԳՐ .

Волга изъ рѣкъ Россійскихъ превеликая . Սօլկա է ամենամեծ ՚ի գետս Ռուսաստանու : Онъ пребогатый между всеми купцами . Եւ ամենափարթամ ՚ի մէջ ամենայն վաճառականաց :

Блаженнѣйшій изъ смерныхъ . Երիցս երջանիկ ՚ի մէջ մահկանացուաց :

Երրորդական ածականաց .

460 . Բժական անուանք լեզուին Ռուսաց՝ ածանցին ՚ի բայից . նորին աղաքաւ առնուն զինդիր ըստ պահանջելոյ բայից . որոյ վասն դիցուք ըզհետեւեալ կանոնս :

Կանոն 8 .

461 . Բժականք , որք ցուցանեն զամբաստանութի կամ ծանրաբեռնութի ինչ՝ առնուն զինդիր ՚ի նախդրական կամ ՚ի գործիական հոլովն . ԳՐ . Обвиняшь , амбасотանել . обвиненъ амбасотанեալ въ воровствѣ ՚ի գողութի :

Отягощаютъ , ծանրաբեռնել . отягощенъ ծանրաբեռնեալ дѣлами գործովք :

462 . Բժականքս՝ достоинъ , արժանի . полонъ , լի . чуждъ , օտար , պահանջեն զինդիր ՚ի սեռ . հոլով . ԳՐ . Достоинъ награды , похвалы . Բրժանի վարձուց , գովութի : Ըստ որոյ և ածականքս՝ жа-

денб, ագահ. ласкомб, հետամուտ. жалостливб, ողորմած. ласковб, քաղցր, պահանջեն զսեռական ընդ նախդրիս до; ֆր. Жаденб до денегб. Իգահ արծաթոյ:

463. Իբրեմն 'ի տեղի սորա վարի տրական՝ ընդ նախդրիս կб; ֆր. жалостливб кб бѣднымб. Ողորմած առ աղքատս: Ласковб кб дѣтямб. Սկզբի զաւակաց: Իսկ ածականքս՝ безопасенб, ապահով. воздерженб, ժուժկալ. далекб, հեռաքեալ, պահանջեն նոյնպէս զսեռական՝ հանդերձ նախդրիս отб; ֆր. Безопасенб отб навѣштовб. Իպահով 'ի նենդութեանց:

Անոն Բ.

464. Իծականք, որք ցուցանեն հաւատարմութիւն հաճութիւն ալովքն հանդերձ, առնուն զխնդիր տրական. որպիսի են, вѣренб, հաւատարիմ. знакомб, ծանօթ. любезенб, սիրելի. мялб, հաճելի. общій, հասարակ. подобенб, նման. подсуденб, ենթարկեալ ընդ. покоренб, հնազանդ. полезенб, օգտակար. послушенб, հլու. пригоденб, պիտուական. приличенб, пристоенб, պատեհաւոր. причастенб, հաղորդական. равенб, հաւասար. свонственб, սեպհական. соразмѣренб, համեմատ. угоденб, հաճելի. ֆր. Угоденб Богу. Հաճելի ւյ. Вѣренб Государю. Հաւատարիմ Իմբային: Իոյնպէս առնուն տրական հետեւեալ ածականք՝ ընդ նախդրիս՝ кб; որք են, Алченб, ագահ. близокб, մտերիմ. годенб, յարմար. горячб, ջերմ. готовб, պատրաստ. искрененб, մտերիմ. преклоненб, հակեալ. прилѣженб, փութաջան. пристрастенб, կաթողին. рачителенб, մտադիր. склоненб, համոզեալ. соспрадашеленб, կարեկից. способенб, յատուկ. страстенб, ախտակրեալ. усерденб, ջերմեռանդն. щедрб, առատասիրտ. ֆր. Соспрадашеленб кб несчастнымб. Կարեկից դժբաղդից:

Լիակն Դ .

465. Լ՛ծականք , որք ցուցանեն զջան և զյօժա-
րութի՝ առնուն զհայցական՝ ընդ նախդրիս *на* ; որք
են , бережливъ , փութաջան . бросокъ , յօժար .
дерзокъ , ժպիրհ . падокъ , ադահ . похожъ , նման .
схожъ , հանգէտ . ԴՐ . Бережливъ *на* плашье . Բութ-
աջան ՚ի հանդերձս :

Լիակն Դ .

466 . Լ՛ծականք , որք ցուցանեն զորակութի իմն
կամ զորպիսութի , առնուն զինդիր ՚ի գործիական
հորովն . որք են , блѣденъ , ալլազոյն . богашъ , փար-
թամ . боленъ , հիւանդ . бѣденъ , աղքատ . великъ ,
մեծ . высокъ , բարձր . дивенъ , հիանալի . дикъ ,
վայրենի . доволенъ , գոհ . деревенъ , վաղեմի . дюжъ ,
կորովի . заводенъ , հանգիստ . знаменитъ , նշանա-
ւոր . знаменъ , երևելի . красенъ , գեղեցիկ . кро-
токъ , հանդարտ . крутъ , կրթոկ , խիստ . малъ ,
փոքրիկ . младъ , առոյգ . низокъ , խոնարհ . нищъ ,
աղքատ . проворенъ , արագ . скуденъ , տնանկ .
слабъ , տկար . славенъ , չքնաղ . старъ , հին .
чистъ , մաքուր . щастливъ , բաղդաւոր . ԴՐ . блѣ-
денъ *лицемъ* , ալլազունեալ դիմօք . бѣденъ *умомъ* ,
աղքատ մտօք :

Յորովք ՚ի սոցանէ պահանջեն և զայլ հորովս . որ
պէս , կրթոկ պահանջէ երբեմն տրական՝ ընդ նախ-
դրիս կ՛ ; և երբեմն հայցական՝ ընդ նախդրիս *на* ;
ԴՐ . Крѣпокъ кѣ снесенію трудовъ . Լորովի ՚ի
դժուարինս . крѣпокъ *на* ухо , խիստ յականջս :

Լիակն Է .

467 . Լ՛ծականս чистъ պահանջէ երբեմն հայ-
ցական՝ ընդ նախդրիս *на* ; ԴՐ . чистъ *на* руку ,
մաքուր ձեռամբ : Խիլ щастливъ , անուանեմ , об-
иленъ , առնուն երբեմն զնախդրական . ԴՐ . Ща-

ՏԻԱՆԵՆԸ ՎԵ՛ ԿՐԹԸ • Բաղդաւոր՝ի խաղի : ՕպլենԸ ՎԵ՛
 ВЪМЫСЛАХԻ • Բռատ ՝ի խորհուրդս : Բստ այսմ և
 սորին պահանջեն գործիական՝ ընդ նախդրիս շԻ ;
 որք են, согласенъ, հաւան • сходенъ և сходственъ,
 համեմատ • գր • Приходъ сходенъ շԵ՛ расходомъ •
 Եկամունտն համեմատ ծախուց : Հետեւեալ ածա-
 կանք պահանջեն զնախդրական • որք են, искусенъ,
 փորձ էմ կիրթ • исправенъ, ճիշդ • косенъ, յամբ •
 новъ, նոր • постояненъ, անդրդուելի • свленъ,
 զօրեղ • швердъ, հաստատ • умѣренъ, չափաւոր •
 գր • Онъ искусенъ ՎԵ՛ математикъ • Եւ կիրթ
 յուսումնականութի : Силенъ ՎԵ՛ наукахъ • Օրեղ
 յուսմունս : Умѣренъ ՎԵ՛ расходахъ • Չափաւոր ՝ի
 ծախս :

Գ Լ ՈՒԽ Ե Ր Ր ՈՐ Դ

О Сочиненіи именъ Числительныхъ сѣ
 существительныхъ •

ՅԱՂԱԿՍ ՀԱՄԱԶԱՅՆՈՒԹԵԱՆ ԹՈՒԱԿԱՆ
 ԱՆՈՒԱՆՑ ԸՆԴ ԴՈՅԱԿԱՆԱՑ •

468 • Թուական անուանք ըստ որում ածա-
 կան՝ համաձայնին ընդ գոյականաց • նա և առնուն
 խնդիր այլ և այլ եղանակաւ • որոց վասն աւանդին
 հետեւեալ կանոնք :

Երան Թ •

469 • Թուական անուանք ըստ կանոնի ածական
 նաց սովորաբար համաձայնին ընդ գոյականաց
 Թուով, սեռիւ և հոլովիւ • գր • Это стои́тъ одно-
 го мѣлѣона • Սա արժէ միոյ միլիոնի : Сей дворецъ
 стои́тъ мѣлѣона рублей • Եւս պալատ արժէ
 միլիոն մի ուսուպի : Ըւր Թուական անունս оди́нъ,

մի, յառաջին օրինակի համաձայնեցաւ ներգործութիւն. և յերկրորդումն՝ զօրութիւն եղաւ ըստ ոչոյ Ռուսաց. իսկ գոյականն՝ рубли, եղաւ յոքնակի սեռ. իբր ինդիք:

470. Բայլ յորժամ վարի ընդ այլ թուական առնանց, պահանջէ զգոյական եզակի. ֆր. Сорокъ одна лошадь. Վառաստեւն և մի երիվար. և ոչ лошади, երիվարք. Работа тридцати одного работника. Վործ երեսուն և միոյ գործաւորի. և ոչ рабочихъ, գործաւորաց:

Երկու ք.

471. Թուական անուանքս՝ два, оба, երկու. при, երեք. четыре, չորք, երբ եւն ուղղական, հայցական և կոչական, պահանջեն գոյական ի սեռ. հոլով. և այն եզակի. ֆր. два стола, երկու սեղան (ոյ). обѣ книги, երկու գրեանք. при рубля, երեք ռուպլի (ոյ.) четыре человека, չորք արք, կամ չորք ի մարդկանէ:

472. Իսկ եթէ գոյականն ունիցի ածական՝ դնի այն յոքնակի ուղղական, կամ սեռական. ֆր. я увидѣлъ два военные крѣпостные военныя корабли. Եւ տեսի զերկու պատերազմական նաւս: Բայլ եթէ գոյականն նշանակիցէ շնչաւոր ինչ, յայնժամ դնի կամ ուղղական և կամ կոչական. իսկ ի հայցականն համաձայնին գոյական և ածական ընդ թուական առնան. ֆր. два рускіе крѣпостные рускія драгуны. Երկու ռուսական տրակոնք: Онъ взялъ двухъ рускіихъ драгунѣвъ. Եւ կալաւ զերկու ռուսական տրակոնս. և ոչ рускіе драгуны.

473. Երկու սովորաբար՝ два рубля, երկու ռուպլիք. два дня, երկու աւուրք. три дня, երեք աւուրք. փոխանակ ասելոյ՝ два рубля, три дня. Սակայն երբ два, оба, при, և четыре եւն սեռ. տր. գործ. և նախդրական, համաձայնին ընդ գոյականաց. ֆր. двухъ рускіихъ кораблей. Երկուսունց նաւուց ռուսականաց: Двумъ рускіимъ кораблямъ, որ է տրական, եւ:

Երեսն Դ.

474. Եւլամենայն բացարձակ Թուականք, որ պէս пять, հինգ. шесть, վեց, եւ, երբ գտանին 'ի հոլովն ուղ. հայց. և կոչ. պահանջեն գոյական յոր. սեռական. քր. пять часовъ, հինգ ժամք. десять лѣтъ, տասն ամք, եւ : Իսկ յայլ հոլով գոյականն դնի նոյնահոլով : Սիայն Թուականքս՝ сорокъ, քառասուն. сто, հարիւր. тысяча, հազար. мѣсяцъ, միլիոն. биліонъ, երկմիլիոն, պահանջեն միշտ գլխադաս գոյականն 'ի սեռ. հոլով : Իստ այսմ՝ վարին և двое, трое, четверо, пятеро, եւ. քր. трое человекъ, երեք մարդիկ. четверо работниковъ, չորք գործաւորք : Սակայն երբ յարին 'ի յոքնակի գոյական՝ փոխին յիգական՝ համաձայն յամենայն հոլովս. քր. двое часы, երկու ժամացոյցք :

Երեսն Ե.

475. Թուական անուանքս двое, трое, четверо, пятеро, եւ, 'ի կիր ածին նախ ընդ յոքնակի գոյականաց. և երկրորդ 'ի հաւաքական բանս. քր. Намъ было десятеро, а ихъ четверо только. Սեք էաք տամս, և նոքա էին չորք միայն : Эдѣсь мѣсто для шестерыхъ, а тамъ можетъ сидѣть еще двое. Եւ աստ տեղի սակս վեցից. և անդ մարթ է նստիլ ևս երկուց : Если не хочешь съ нами играть, ну мы будемъ играть трое. Եւ թէ ոչ կամիցիս խաղալ ընդ մեզ, ուրեմն մեք երեքին խաղացուք : Ուր յաճախ փոխին և 'ի և կամ 'ի мы ; քր. двое часы, трои сани. Բայց յերկրորդում գիպուա ծի մարթ է վարել ևս два, три, четыре, եւ :

Երեսն Զ.

476. Գոյականն անուանք, որք յետադաս լինին մասնական Թուականաց բաղկացելոց մասկամբս пол,

որպէս полтора, մի և կէս. полтретья, երկու և կէս, դնին նոյնահոլով, երբ են տրական, գործիական և նախդրական. իսկ յայլ հոլովս դնին գոյականք յեզակի սեռական. զր.

Ուշ . Полтора фунта .	Սի և կէս ֆունդ .
Սեռ . Полтора фунта .	Սիոյ և կիսոյ ֆունդի .
Տր . Полтора фунту .	Սիում և կիսոյ ֆունդի .
Հայց . Полтора фунта .	Օ մի և կէս ֆունդ .
Պոր . Полтора фунтомъ .	Սիով և կիսով ֆունդի .
Նախ . о Полтора фунта .	Օ միոյ և կիսոյ ֆունդի :

Խնդրանք և խնդիր .

477. Ըստ յատկութե լեզուին Սուսաց Թուական անուանք է զի պահանջեն զխնդիր, և է զի լինին խնդիր յայլ և յայլ հոլովս . սակս որոց դիցուեք զհետեւեալ կանոնս :

Սանն ք .

478. Թուական անուանք անունն զխնդիր 'ի սեռական հոլովս' ընդ նախդրիս ոչն, երբ գոյականք են յետադաս . որ 'ի մեզ ասի բացառական խնդիր . զր .

Одинъ изъ работниковъ . Սին 'ի գործաւորաց :
Первый изъ философовъ . Մուսին 'ի փիլիսոփայից :
Բայց երբ ցուցանեն զքանակութի ինչ, լինին յետադաս . զր . я шамъ нашелъ человекъ десять .
Վտի անդ տասն այր :

Купи бумаги рубля на два . Գնեալ Թուղթ երկու ռուպլիոյ :

479 . Իսկ առ 'ի բացատրել զորքանութի աւուրց ամսոյ, վարին դասական անուանք 'ի սեռ . հոլով . զր . Москва, генваря десятого . Սոսկով, 'ի տասն յունվարի : Онъ придетъ восьмого будущаго мѣсяца . Նա ժամանեցէ յունվարորդումն ապագայ ամսոյ :

Սափայն 'ի պատասխանել հարցմանս՝ которое ? դասական անունն զնի չէզոքապէս 'ի հոլովն ուղ . Которое у насъ сего дня число ? первоенадесять . Որչափ է թիւ ամսոյ այսօր 'ի մեզ . մետասաներորդ :

Կանոն Բ .

480. Թուական տարւոյ զնի 'ի նախդրական հոլով ընդ նախդրիս ԵԾ ; ուր միայն յետադաս դասականն հոլովի . իսկ բացարձակք մնան անհոլով . Գր . Это случилось въ тысяча семь сотъ пятидесятомъ году . Եւ պատահեցաւ 'ի հազար եօթն հարիւր յիսներորդում ամի :

Սակայն եթէ թուական տարւոյն իցէ յետադաս քան զանուն ամսոյ , յայնժամ դասական անունն զնի 'ի սեռական աննախդիր . Գր . Онъ женился въ июне тысяча семь сотъ восемьдесятъ второго года , а умеръ первого сентября тысяча семь сотъ девяносто третьяго года . Եւ ամուսնացաւ 'ի յունիսի 'ի հազար եօթն հարիւր ութսներորդ երկրորդ ամի , և մեռաւ յառաջին օր սեպտեմբերի հազար եօթն հարիւր իննսներորդ երրորդ ամի :

481 . Եւ յորժամ 'ի մէջ բերի հասակ մարդոյ , և մասնաւոր թուական ինչ , 'ի տեղի դասականն ին վարի բացարձակ թիւ 'ի նախդրական հոլովն ընդ նախդրիս на ; կամ 'ի սեռ . աննախդիր . Գր . Онъ женился на тридцатомъ , а умеръ на семьдесятомъ году своего возраста . կամ այսպէս , Онъ женился тридцати , а умеръ семидесяти лѣтъ . Եւ ամուսնացաւ յերեսուն ամի , և մեռաւ յեօթանասուն ամի հասակին :

Կանոն Գ .

482 . Թուական անուանք 'ի հետեւեալ և 'ի նման պարբերութիւն զնին 'ի սեռական հոլով աննախդիր , երբեմն 'ի նախդրական օ , կամ 'ի հայցական՝ ընդ նախդրիս ԵԾ ; Գր . Старикъ осьмидесяти лѣтъ , կամ՝ ԵԾ осьмидесять лѣтъ , և կամ՝ օ осьми-

десяти лѣтахъ . Յեր ութսուն ամաց . ի ութսնամեայ : Младенецъ трехъ мѣсяцовъ . կամ օтрехъ мѣсяцахъ . Սնուկ երից ամաց : Младенецъ одного года . Սնուկ միոյ ամի . ի միամեայ : Սարթ է ևս ասել այսպէս . Восмидесятилѣтний старикъ ; трехмѣсячной младенецъ ; որ է բարդեալ բառքս ևն օ մѣсяцъ . Իսկ առ ՚ի հարցաւ նել զհասակ ուրուք՝ сколько лѣтъ , որչափ ամաց , թուական անունն դնի յուղղական հոլով , և գերանունն ՚ի արական . զք . Сколько ему лѣтъ ? Ему восемьдесятъ лѣтъ . Որչափ ամբ նորա . ութսուն ամբ նորա :

483 . Ուր գիտելի է՝ զի թէպէտ ՚ի նախընթաց օրինակս օգծ և ևն օ անխորհր նշանակեն զամ , սակայն որոշելի է այսպէս . բառս օգծ վարի ընդ դասական և ընդ բացարձակ թուականացս одинъ , два , три և четьре . Իսկ ևն օ վարի ընդ մակբայիս сколько , և ընդ բացարձակ անուանց՝ սկսեալ ՚ի հինգից մինչև ցվերջն : Սարթ է ևս ՚ի սեռ . հոլով վարել զթուական անուանս երկու , երեք , և չորք :

Կանոն 7 .

484 . Իսասական և բացարձակ թուականք՝ երբ ցուցանեն զժամ՝ դնին ՚ի նախդրական հոլով . և յաջախ ՚ի հայց . ընդ նախդրիս օն ; զք . Я къ вамъ приду օн одинъ часъ , կամ օն часъ , օն два часа , օն пять часовъ , կամ օն пятомъ часу . Իկից առ ձեզ յառաջին ժամու , կամ յերկրորդ ժամու , ՚ի հինգերորդ ժամու : Սակայն ՚ի պատասխանել հարցմանս՝ которой часъ ? կամ сколько часовъ ? քանի՞ ժամք են , թուական անունն դնի յուղղական հոլով . զք . часъ , կամ одинъ часъ , первой часъ , առաջին ժամ . четверть второго , կամ часъ сь четвертью , մի ժամ և քառորդ . половина второго , կամ сь половиною часъ , մի ժամ և կէս . три четверти второго , կամ два часа безъ четверти , մի ժամ և երրորդ քառորդ . два часа , часъ второй , կամ второй часъ , երկրորդ ժամ , եւ :

Դէր Լս, скоро три часа ударятъ . **արդ իսկ հարկանէ ժամն երրորդ** . бьютъ четыре часа . **հարկանէ ժամն չորրորդ** . было пять часовъ . **Եհար հինգերորդ ժամն :**

Կարգով Է .

485 . թուակառն անուանք՝ երբ պատասխանեն
հարցմանս՝ որչափ ժամանակ է , դնին 'ի հայց . հո-
լով հանդերձ նախագրութիւն բն , և Գրեշն ; գր .
Օն՛ն բն քի յոյս սոյս սծնաւթն . 'Լա աղասցէ զայն :
յերիս աւուրս : Օն՛ն Գրեշն քի նեմնի սոյս ծու-
թն . 'Լա լիցի աստ 'ի միջոցի երկց շաբաթուց :
Հորժամ թուական անունն դնի զօրութիւն , գոյա-
կանն դնի 'ի հայցական՝ հանդերձ նախագրութիւն .
գր . Придите чрезъ часъ . 'Լ'կ 'ի միում ժամու :

486. Լ՝ԱՅԼ՝ի պատասխանել հարցմանս՝ ցորձափ
ժամանակս, Թուական անունն դնի՝ ի հայցական՝
ընդ նախդրիս և ; զր . Онъ повѣдалъ на пять лѣтъ
въ чужіе края . Լա չորաւ յօտար աշխարհ ամս
հինգ : я занялъ денегъ на два мѣсяца . Լա աւի փոխ
դրամն սակս երկուց ամսոց :

ᐱᐱᐱᐱ ᐱ.

487. Ռուսական անուանք՝ երբ ցուցանեն զտա-
րակայուելի միոյ առարկայի յայլմէ, դնին 'ի հայ-
ցական աննախդիր, կամ նախդրիւս на; և երբեմն
за; նա և в նախդրական. ֆր. Сія слобода оп-
стоитъ отъ города одну версту. Լա գիւղ միով
վերստիւ հեռի է 'ի քաղաքէն. կամ на одну версту.
Я живу отъ него пять верстъ, կամ в пяти вер-
стахъ. Լա բնակիմ հեռի 'ի նմանէ հինգ վերստիւ.
Я былъ отъ того мѣста за двѣ версты. Լա էի
տարակաց 'ի նմին տեղւոջէ երկու վերստիւբ.
Онъ живешъ за сто верстъ отъ своей деревни. Լա
բնակի հեռի 'ի գեղջէ իւրմէ վերստիւ հարիւր.
Онъ удался за пять сотъ верстъ отъ Санкт-
петербурга. Լա հեռացաւ հինգ հարիւր վերստիւբ
'ի բեդրպուրկէ:

Москва отстоитъ отъ Санкт-Петербурга въ семи
стахъ двадцати семью верстахъ. *Կամ* на семь сотъ
двадцать восемь верстъ. Սոսկով հետի է 'ի
Բեդրպուրկէ եօթն հարիւր քան և ութ վերստիւ :

Կանն Է .

488 . Յորժամ հարկ լինի ցուցանել զմասունս
գործոյ ինչ, յայնժամ 'ի վար արկանին դասական
թուականը . գր . Смотри первой части , на спра-
внцѣ шестой , параграфъ десятой . Հայեալ յա-
ռաջին մասն , յերես վեց , 'ի յօդուած տասներորդ :

489 . Բառս քան , անգամ , յաճախ յարի 'ի
թուական անուանս : գր . Я его видѣлъ два раза ,
три раза , десять разъ . Տեսի զնա երկու անգամ ,
երեք անգամ , տասն անգամ . Կամ յյսպէս՝ одинъ
разъ только . մի անգամ և եթ :

490 . Սակայն 'ի բազմապատկութեան և 'ի բա-
ժանման թուոց՝ մասնիկս յծա յարի 'ի թուականս
одна , два , три , четыре . Իսկ այլ թուականը դնին
'ի գործիական հոլով . գր . Однажды одинъ , одинъ .
Ս'ի անգամ մին , մի :

Дважды два , четыре . Սրկին անգամ երկու , չորք :
Четырежды четыре , шестнадцать . Բառիցս չորս ,
վեցտասն :

Пятью пять , двадцать пять . Հնգիցս հինգ ,
քան և հինգ :

Семь содержится въ двадцати восьми четырежды ,
а пять въ сорок пяти , девятью . 'ի քան և ութ
գոյ չորիցս եօթն , և 'ի քառասունհինգի պարունակի
ինն անգամ հինգ :

ԳԼՈՒԽ ԶՈՐՐՈՐԴ

О сочиненіи Мѣстоименіи .

ՅԱՂԱԳՍ ՀԱՄԱԶԱՅՈՒԹԵԱՆ ԴԵՐԱՆՈՒԱՆՑ .

491 . Դերանուանք կրկնակի համաձայնին ընդանուանց և ընդ բայից . նախ՝ իբր յատկացուցիչ կամ տէր . և երկրորդ՝ իբր խնդիր կամ ածական : Սակայն լեզու Ռուսաց չունի զպոսպիսի որոշմունս . նմին իրի Վերթողք նոցա անգանազան ճառեն զհամաձայնութի դերանուանց : ԼՂ մեք ըստ տանեկոյ տեղւոյն տացուք ծանօթութիս , և զկանոնս կարեւորս : Տէս և 'ի կարգս խնդրոց անուանց (427) :

Երևես Թ .

492 . Ընձնական կամ էական դերանուանք 'ի շարակցիլ ընդ բայից իբր անուն բայի , սովորաբար զօրութի վարին 'ի ներկայն , յապառնին և 'ի հրամայականն : Իբրև զի որոշումն անձանց յայտնի 'ի դիմաց բայից : ԼՂ քանզի դէմք բայից յանցեալ ժամանակս են անորոշ (284) , հարկ է դնել ներդուր ծուծի . օրինակ . Не спрашивай безсильнаго глѣва . Ս' երկնչիր յանգոր ցասմանէ :

Въ печали своей бѣдною себя называемъ , что безсмертна . 'ի տրտմութի իւրում թշուառ անուանէ զինքն վասն լինելոյ անմահ :

Повѣхалъ я изъ Итаки къ другимъ царямъ возвратившимся отъ осады Троянской , чтобъ провѣдать отъ нихъ объ отцѣ моемъ . Ս' եկնեցայ յԻդադիոյ գնալ առ այլ թագաւորս դարձեալս 'ի պաշարմանէ Տրոյիոյ , առ 'ի իմանալ զլուր հօր իմոյ :

Я въ комнату вошелъ и взялъ свою шляпу . Ես մտի 'ի սենեակ , և առի զիմ գլխարկ :

493 . Ուր դերանուանք յառաջին օրինակս զօ-

ըռւթէ էին անուն բայի , իսկ 'ի յետին օրինակս
ներգործութէ եղան : Բայց յորժամ 'ի կիր ածին
յերկրորդ դէմն վերաբերեալս առ անձն ոք , դնին
յօքնակի և այլ անուանք վերաբերեալք առ այն .
դր . ОХОПНИКИ ЛИБЫ ДО РЫБНОЙ ЛОВАЛИ ? Դուք ար-
դեօք հետամուտք յորսս ձկանց : Ուր գոյականն և
դերանունն պարտ էին լինել եղակի :
Вы очень веселы . Դուք կարի իմն զուարթք . Կ
դու կարի զուարթ ես :
Подчивайте себя сами . Դատուցէք զանձինս ձեր :

Կատե Է .

494 . Դերանուանք իբրև խնդիր բայից՝ երբեմն
նախադաս և երբեմն յետադաս լինին բայից . դր .
Вы меня напрасно подозреваете . Դուք վայրա-
պար կասկածիք յիմ վերայ :

Когда узнаете новости , сообщите мнѣ ихъ Ծոր-
ժամ լէք զնորալուրս , հաղորդեցէք ինձ զայնս :

495 . Ե՛լ յորժամ անձնական և ստացական
դերանուանք վերաբերին առ անձն գործող , խնդիր
բային դնի կամ առնչական դերանուն՝ себя , և
կամ ստացական свой , своя , свое , յայնպիսի հո-
լով , որպիսի պահանջէ բայն . դր .

Я защищаю себя . Ես պաշտպանեմ զիս :

Ты самъ себя хвалишь . Դու զքեզ ինքն գովես :
Мы себя не забываемъ . Եւք զանձինս ոչ մոռա-
նամք :

Я почитаю своихъ родителей . Ես յարգեմ զծնողս
իմ :

Всякое дерево по плоду своему познавается . Եւ
նայն ծառ 'ի պտղոյ իւրմէ ճանաչի :

Вы ищете своего прибытку . Դուք խնդրէք զօ-
գուտ անձին :

Вы и я , мы довольны своимъ жребіемъ . Դուք և
ես , մեր գոհ եմք ընդ վիճակ մեր :

Я приказалъ своему человеку . Ես հրաման արարի
ծառայի իմունմ :

Օրն մն՛բ քոյաշմն՛ սոյո ԲնԲլոթեքս . Դ, քա Խն՛
քոԼքքն զԻԼԻԽն՛ զԼառոն՛ :

ᐱᐱᐱᐱ 7.

496. ԼՆՃՆԱԿԱՆ Լ ստացական դերանուանք լինին ինդիր յաճախ 'ի սեռական հոլովն . որ 'ի մեզ համարի յատկացուցիչ . զթ . я на дороге расскажу вамъ его исторію . Լսս 'ի ճանապարհին պատմեցիցքեզ զիւր պատմութիւն :

Слушайтесь вашей сестры и слѣдуйте ея примѣ-
рамъ. *Ամբաստանի քան հետևեալ օրինակի նո-
րուս:*

Добродѣтели ихъ достойна похвалы. Դարձիւն
Թիւն նոցա արժանի գովուիլի :

497. ԼՆԼ յորժամ գոյականն ցուցանէ զազգա-
կանս կամ զգարեկամս՝ յայնժամ ՚ի տեղի ստացա-
կան դերանուան զնի երբեմն անձնական ՚ի արական
հոլով. օր. Онъ мой двоюродный братъ, կամ
онъ мнѣ двоюродный братъ. Եւ իմ, կամ ինձ հօր-
եղբորսդի :

Օն՝ մի՞նչ օրեւ, ա թե՛նք սրօնիկն. *Եւ ինձ հայր,
Կընդ ազգական :*

Онъ мой, *кхм* мнѣ вѣрный другъ. *‘I, w huf kham*
hnd shawtharim pharbhkham:

498. (3) Ծառախ գերանուանքը լինին խնդիր նախա-
դրուելէջ. գր. Բы слышали мое дѣло, что вы оѣмъ
немѣ думаете? Ղուբ լուայք զիմ գործ, զինչ ինչ
խորհիք զայնմանէ:

Որովհետև չէի գիտեր, որ իմ խոսքերը
 իմ զայնմանն էին:

Я на то буду отвечать послѣ. **Ես վասն այնր պատասխանեցից յետոյ :**

(Онъ честной человекъ, будьте на него надежны.
 Դա ար արարարար, արար Էր Ի նա :

Կարգին Է .

499. Չարաբերական դերանունն երբ վերաբերի

առ դոյական անուն, ուր եթէ չիք այլ բառ, համաձայնի ընդ նմա թուով, սեռիւ և հոլովիւ: Իսկ եթէ գոյ այլ բառ, դնի յայլ հոլով իբրեւ յատկացուցիչ կամ խնդիր. օր. Сей человек, который былъ въ славѣ. Եւս այր, որ եղև 'ի փառս:

Люди, которыхъ вы вчера у меня видѣли. Եւք, զորս տեսեր երեկ առ իս:

Богъ, коего теоретіямъ мы удивимся. Եւ՞, որոյ ընդ արարչութիւն արհիւմք:

То, о чемъ я вамъ говорилъ. Դա, զորմէ խօսեցայ ընդ քեզ:

500. Եւ ճախիս յարաբերականն վարի իբրեւ խընդիր՝ ըստ պահանջման բային. օր. Домъ, въ которомъ я живу. Տուն, յորում ես բնակիմ:

До чего вы меня доводите? Եւ ինչև ուր ձգէք զիս:

Изъ чего выводите вы сіе славословіе? Եւստի հանէք զայս հետեւանս:

501. Իսկ դերանունս Կто, սովորաբար 'ի խօսու և յոտանաւորս վարի 'ի տեղի յարաբերականին Կоторый, Կоторая, Կоторое; օր. Гость, что вчера былъ у насъ. Հիւր որ երեկ էր առ մեզ:

О тмъ, что въ горестия напрасно

На бога ропщешь человекъ!

Ո՞վ դու որ կաս անկեալ 'ի վիշտս աղետալի.

Սրեա լեզու ընդդէմ էին յանիրաւի:

Իսկն է.

502. Հարցական դերանունս Կто? ո՞վ, վարի 'ի տեղի անձանց. և Կто? զինչ, վարի փոխանակ իրաց. օր. Кію пришалъ? Петръ. Ո՞վ եկն. Պետրոս. Կто кричалъ? дитя. Ո՞վ աղաղակեաց. երեխայն: Կто испортило сего человека? игра. Օ՞ինչ ինչ կորոյս զայս այր. խաղն:

503. Երբեմն յարի զինի նախդիրս за, վերաբերեալ առ անձն կամ առ իր, և առնու զուղղական

խնդիր . դր . Надобно посмотришь что онъ за че-
ловѣкъ? Պարտ է հայել որպիսի՞ դէ է նա :

Что за шумъ? Օ ինչպիսի՞ աղմուկ : Երբ առանց
նախդրի վարի , պահանջէ սեռական խնդիր . դր .
Что пользы? Օ ի՞նչ օգուտ :

Կենեկ 7 .

504 . Սանական դերանունն քո անբույ , դր ,
նի , վարի իբր գոյական . դր . Есть ли кто нибудь
поле смѣлой? Գո՞յ դր արդեօք այնչափ յանդուգն :
Իսկ նե՛չտո , ինչ , ինչ . դր . Кто вамъ что говоритъ? Ո՞վ
ասաց քեզ ինչ :

Իայց ինչպե՞ս ... ո՞ր , և որպիսի , որպիսի , որպիսի ... ո՞ր ,
վարի իբր և ածական ընդ գոյականաց , և նշանա-
կեն՝ որպիսի և ինչ . դր . Какую причину ему ни
представляютъ . Օ որպիսի և ինչ պատճառն ա-
ռաջի առնեն նմա :

Какъ бы премудръ онъ ни былъ . Որպիսի ի-
մաստուն և ինչ :

Հուսկ յետոյ՝ Сколь ... ո՞ր , որքան և , վարի որ-
պիսի շաղկապս չոք , թէ և , թէպէտև . դր . Сколь
онъ ни уменъ . Որքան և , կամ թէ և իմաստուն
ինչ : Сколь они ни искусны . Թէ և նորա հմուտ
ինչ : Чоша она женщина . Թէպէտև նա կին :

ԳԼՈՒԽ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

О сочиненіи Глаголовъ сѣ именахъ.

ՅԱՂԱԳՍ ՀԱՄԱԶԱՅՈՒԹԵԱՆ ԲԱՅԻՑ
ԸՆԴ ԱՆՈՒԱՆՑ .

505. Բայք կրկնակի համաձայնին ընդ անուանց
և ընդ դերանուանց . որ իբրև լինի ըստ կանոնաց
քերթողութե՝ գեղեցիկ կազմի բանն՝ և քաղցրանայ
ներդաշնակութիւն . որովհետև է գլխաւոր տեղի շա-
րամանուէ՝ Վորին աղագաւ Վերթողք յայլ և այլ
սեռս բաժանեալ զբայս, խօսին նախ ՚ի վերայ ա-
նուան բայի, և ապա ՚ի վերայ խնդրոց, այլովքն հան-
դերձ . զորս համառօտեսցուք ՚ի հետեւեալ կանոնս :

Կանոն Թ .

506. Ինչնական բայք համաձայնին ընդ անուանց
թուով և դիմօք, ևս և սեռիւ՝ ներգործութեամբ
կամ զօրութեամբ, եթէ իցեն ՚ի կատարեալ ժամա-
նակս . քր . Добродѣтель почитается подпорою во
всякихъ жизни обстоятельстввахъ . Իւաքինութիւն
համարի պատսպարան յամենայն պարագայս կենաց .
Гордость ослабала его . Հպարտութիւն կուրացոյց
զնա : Оно было . Իւյն եղև :

Կանոն Է .

507. Յորժամ բայն ունի բազում տէր բայի, դնի
յոքնակի . այլ եթէ իցեն ՚ի զանազան դէմս, բայն
դնի ՚ի պատուաւոր դէմս . քի յառաջին՝ կամ գէթ
յերկրորդն . քր . Роскошь и праздность расслабля-
ютъ тѣло . Օ եղիսութի և դատարկութի թուլա-
ցուցանեն զմարմին :

Братъ мой и я радуемся, что вы здоровы. **Եւ** բայր իմե ես ուրախ եմք, զի դուք առողջ էք։
Или я или ты ошиблись. **Կամ** ես, **կամ** դու սխալեցաք։

508. **Սակայն** յորժամ բայն ունի կրկին տէր բայի ընդ շաղկապից՝ или, либо, такъ какъ и, և եթէ անուանք բայի իցեն միադէմք կամ եզակի, բայն դնի եզակի՝ համաձայնելով յաւետ մերձաւոր անուան. դր. Надежда или страхъ причинилъ сѣ. **Յոյսն** կամ երկիւղն պատճառեաց զայս։

Ройна такъ и разврашъ причинила сѣмъ бѣдствія. **Պատերազմն** որպէս և երկպառակութի պատճառեաց զայս թշուառութիւն։

Ատեն 7.

509. **Երգործական** բայք սովորաբար առնուն զինդիր ՚ի հայցական հոլով. դր.

Читаю хорошія книги. **Ա** երծանեմ զընտիր մա տեանս։

Люблю ученіе, работу. **Ա** իրեմ զուսումն, զաշխարհութիւնս։

510. **Եթէ** բայն չիցէ նախընթաց բացասական մասնականս не, առնու խնդիր ՚ի սեռական հոլով փոխանակ հայցականի. դր. Не умножайте зла своего. **Ա** յաճախեր զչարութիւնքո։ Не давай воли языку. **Ա** ՚ի տար ազատութի լեզուի։ **Ստ** պյամ առնու սեռական ՚ի մասնաւոր բանս. դր. Давай воды. **Տուր** ՚ի ջրոյ։ Принеси хлѣба. **Բեր** ՚ի հացէ, կամ զհաց։ Спустишь воды. **Խառնել** սակաւ մի ջուր։

Ատեն 8.

511. **Բայք** բաղադրեալք ՚ի ձեռն նախդրաց՝ вб կամ в, во, до, изъ, предъ, на, отъ, съ, со կամ с, պահանջեն զկնի զնոյն նախադրութիս. դր. Дойти до крайности. **Ղնալ** մինչև ցծայրն։ Предстать предъ судъ. **Յանդիման** լինել ՚ի դատաստանի։

Իսկ բայք բաղադրեալք 'ի ձեռն նախդրիս при, պահանջեն զկնի զնախադրութիւնս կ՛Ծ ; Գր . При-стать кѢ берегу . Եւանել 'ի նաւէ 'ի ծովափն . Приготовиться кѢ отпору . Պատրաստիլ 'ի դիմադրութիւն :

512 . Իստայսմ բայք բաղադրեալք 'ի ձեռն նախդրիս вы, պահանջեն զկնի զնախադրութիւնս ն՛Ծ ; Եւ բաղադրեալքն մասնկամբս вс, вз կամ воз, խնդրեն զնախադրութիւնս на ; Գր . Вышли изѢ дому . Եւանել 'ի տանէ : Воздѣшь руки на небо . Իմբառնալ զձեռս յերկինս :

Երկու Է .

513 . Իայք որք ցուցանեն զփափաք, զհետեւ դութի, և, առնուն զխնդիր 'ի սեռ . հըլով՝ աննախդիր . Գր . я вамъ желаю щастливаго пуши . Եւ փափաքիմքեզ յաջող շանապարհ : Домогаться чина . Փակկանծել աստիճանի :

514 . Սեռականիւնդիր Բայք .

Желать ,	փափաքիլ .
Чаять ,	սպասել .
Доспигасть ,	հասանել .
Алкасть ,	քաղցենալ .
Жаждать ,	տենչալ, ծարաւել .
Труситься ,	երկնչիլ .
Слѣдовать ,	հետելիլ .
Избывать ,	յորդել .
Избѣгать ,	խորշիլ .
Стыдиться ,	ամաչել .
Дождаться ,	սպասել .
Слушаться ,	հնազանդիլ .
Удостоиваться ,	պատուիլ .
Сподобляться ,	արժանաւորիլ .
Избавляться ,	զերծանիլ .
Добиваться ,	'ի խնդիր լինել .
Причащаться ,	մասնաւորել .

Держаться ,	զհետ երթալ .
Спрашиваться ,	հարցանիլ .
Остерегаться ,	պահպանիլ .
Отвергаться ,	ձգիլ .
Ужасаться ,	ահաբեկիլ .
Лишаться ,	զրկիլ .
Страшиться ,	զարհուրիլ .
Пужаться ,	ահաբեկիլ .
Исполняться ,	լնանիլ .
Преслушаться ,	զանց առնել .
Хвапиться ,	յափշտակիլ .
Касаться ,	վերաբերիլ .
Бояться ,	երկնչել .
Домогаться ,	ջանալ .
Отчаяваться .	յուսահատիլ .
Опасаться ,	կասկածիլ .
Чуждаться ,	օտարանալ .
Ряхнуться ,	խելագարիլ .

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

515. Բայքս достигаешь և касаться, յաճախ պահանջեն զինդիր սեռական ընդ նախդրիս օմ . Երկրորդն երբեմն պահանջէ և տրական աննախդիր . իսկ բայս избавляться, առնու երբեմն սեռական ընդ նախդրիս օմ .

Կ յ յ յ ի չ .

516. Բայք, որք ցուցանեն զկախումն, զխորշումն, ևն, պահանջեն զնախդրիս օմ . հանդերձ սեռական խնդրով . որպիսի են, зависѣть . կախել . изцѣлиться, выльчиться, բռչիլ . беречься, храниться, պահպանիլ . свободиться, ազատիլ . спастись, փրկիլ . воздерживаться, удерживаться, կասիլ . разрѣшиться, պրծանիլ . предохраняться, նախապահիլ . удаляться, հեռանալ . очищаться, մաքրիլ . уклоняться, խտորիլ . усмиряться, փախչիլ . око-

мнитѣся, опамѣтоватѣся, խորհիլ. Գր. Удалятѣся
отъ пороковъ. Հեռանալ յախտից :
Спаситѣся отъ бѣды. Լքաւորիլ ի Թշուառութեց :

Կանոն Է .

517. Բայք, որք ցուցանեն զհամոզումն, զյա-
րումն, և, պահանջեն զինդիր տրական աննախդիր.
Գր. учисья физикѣ. Ուսանիլ զբնարանութի :
Поклоняться истинному Богу. Երկիրպագանել
Ճմարտին ալ :

518. Տրտնությունդի բայք .

Ласкашельствовашъ ,	շողովել .
Ревновашъ ,	նախանձիլ .
Удовлестворяшъ ,	հատուցանել .
Грозить ,	} սպառնալ .
Угрожать ,	
Досаждашъ ,	ձանձրացուցանել .
Подлежашъ ,	ենթարկել .
Принадлежать ,	պատշաճիլ .
Рабоѣбствовашъ ,	սողալ .
Причисляшъ ,	յարմարիլ .
Доброжелательствовашъ ,	բարեմաղթել .
Похѣбствовашъ ,	համոզել .
Присяшъ ,	բարերարել .
Покорствовашъ ,	հնազանդիլ .
Противоборствовашъ ,	հակառակիլ .
Вѣрить ,	հաւատալ .
Довѣряшъ ,	վստահիլ .
Докучашъ ,	նեղել .
Угождашъ ,	հաճոյանալ .
Помогашъ ,	օգնել .
Служить ,	ծառայել .
Услуживашъ ,	սպասաւորել .
Грубить ,	թշնամանել .
Противостояшъ ,	գիմադրել .

Противорѣчать ,	} դիմախօսել .
Прекословить ,	կարեկցիլ .
Сосрадать ,	թոյլ տալ .
Потакать ,	օգնել .
Потворствовать ,	բարեկամանալ .
Дружить ,	սովորել .
Навыкать ,	ուղևորիլ .
Спутешествовать ,	նախանձիլ .
Завидовать ,	հոգալ .
Радѣть ,	երդնուլ .
Присягать ,	ջերմեռանդանալ .
Усердствовать ,	աղօթել .
Моли́ться ,	նմանիլ .
Подобиться ,	ափշիլ .
Чудиться ,	զուարճանալ .
Радоваться ,	} ուսանիլ .
Изучаться ,	} մարդիլ յուսման .
Научаться ,	զարմանալ .
Обучаться ,	հիանալ .
Учиться ,	հնազանդիլ .
Дѣвиться ,	հաճոյանալ .
Удивляться ,	խոնարհիլ .
Повиноваться ,	մատնիլ .
Нравиться ,	նմանիլ .
Покоряться ,	ծաղրել .
Предаваться .	երկիրպագանել .
уподобля́ться .	այպանել .
Смѣяться ,	հպիլ .
Поклоняться ,	
Посмѣваться ,	
Прикаса́ться ,	

Գ Ի Ց Ե Լ Ի Ք

519. ւն . ինչոյն принадлежатъ , երբեմն առնու
 զսեռական խնդիր՝ ընդ նախդրիս ԾԻ ; և բայս րա-
 доваться առնու զնախդրական՝ ընդ նախդրիս Օ ,
 կամ ԾԵ ; իսկ բայս смѣяться առնու գործիական՝

ընդ նախդիրս надѣ; նա և բայս прикасаться առ
նու և տրական՝ ընդ նախդիրս кѣ .

520 . ք . Բայքս внимать , անսալ . вредить , փա-
տել . ласкать , льстить , շողորորթել , երբեմն առ-
նուն տրական . քր . Печаль вредитъ здравію . Տրու-
մութիւն փասէ առողջութիւն :

Բստ պսամ լինին բայքս предстоять , առաջիկայ
լինել . предшествовать , յառաջընթաց լինել . քր .
Заря предшествуетъ солнцу . Ըջալցան յառաջ-
ընթաց լինի արևուն :

521 . ք . Իսկ բայքս претить , սպառնալ . стуж-
жать , սառեցանել , պահանջեն տրական խնդիրս
երբ անունն է մարդոյ . սպա թէ ոչ՝ առնուն գոր-
ծիական . քր . Богъ нераскаженнымъ грѣшникамъ
претитъ своимъ гнѣвомъ . Ի՞նչ սպառնայ անգեղջ
մեղաւորաց ցասմամբ իւրով :

Լիակն ք .

522 . Բայք , որք ցուցանեն նմանութի ինչ կամ
նպաստ , առնուն զնախդիրս вѣ ի վերայ տրակա-
նին . որպիսի են , подражать , նմանիլ . помоще-
ствовать , содѣйствовать , օգնել . послѣдовать ,
հետևել . пособствовать , спосиѣствовать , նպա-
տել . препятствовать , խափանել . քր . Подражать
предкамъ вѣ добродѣтелямъ . Լմանիլ նախնեաց
յառաքինութիւնս :

523 . Լմանք առնուն զնախդիրս кѣ , որք ցուցա-
նեն գյարունն , զպատիւ , ևն . որպիսի են , благо-
говѣть , պաշտել . льнуть , липнуть , յարիլ .
прилѣжать , պարապիլ . привыкать , սովորիլ . ла-
скается , փաղաքշիլ . пристраиться , զակատիլ .
относиться , վերաբերիլ . стремиться , յարձակիլ .
примѣняться , բաղադրիլ . приучаться , սովորիլ .
подслуживаться , նպաստաւորիլ . քր . Прилѣжать
кѣ ученію . Պարապիլ յուսման : Пристраиться
кѣ игръ . Օ ակատիլ ի խաղս :

524 . Լն որք առնուն զնախդիրս по , որպիսի են ,
поборать և поборствовать ; քր . Поборать по хри-

сѣіанскому благочестію . Սարտնչիւ ըստ քրիստոնէական բարեպաշտութեան :

Իսկ բայս проищать, թափանցել, բաց 'ի հայցականէ, առնու 'ի վերայ և զնախդիրս յնովին հալիւ :

Կանոն Է .

525 . Բայք , որք ցուցանեն զկառավարութիւն , զարհամարհանս , և զպատիւ , բաց 'ի հայցական խընդրոյ առնուն և զգործիական . որպիսի են , править , կառավարել . презирать , пренебрегать , արհամարհել . промышлять , խնամել . уважать , յարգել . располагать , տրամադրել . ֆր .

Править домомъ . Կառավարել զտուն :

Բայքս воспоминать , յիշատակել . думать , мыслить , խորհիւ . поминать , յիշել . помышлять , խոկալ . представлять , ձեանալ . судить , размышлять , разсуждать , դատիլ , խորհիլ , առնուն բաց 'ի հայցականէ զնախդրական՝ ընդ նախդրիս օկամօбъ ; ֆր .

Вспоминать о мещастномъ . Հիշել զգոբաղդն :

526 . Իսկ բայքս лишать , զրկել . исполнять , նսւլ . причащать , приобщать , հաղորդել . сподоблять , արժանաւորել . удостаивать , պատուել , առնուն 'ի հայցական հոլով զանուն մարդոյ . իսկ զանուն իրաց 'ի սեռական հոլով . ֆր . Богъ праведныхъ сподобляетъ вѣчнаго блаженства . Ի՞ճ արժանաւորէ արդարոց զյաւիտենական երանութի : Ի՞յլ исполнять երբեմն առնու գործիական 'ի տեղի սեռականի . ֆր .

Сія радостная вѣсть исполнила сердца наши . веселіемъ . Ի՞յս ուրախական լուր ելից զսիրտս մեր ցնծութեամբ :

Կանոն Ժ .

527 . Բայք , որք ցուցանեն ծածկել , պահել , ազատել , նա , առնուն խնդիր սեռի հայց . և խնդիր

բնութեան սեռական՝ ընդ նախդրիս օտն; որպիսի են,
 փայտ, Թագուցանել. блюсти, хранить, պահպանել.
 փրկել. спасать, փրկել. свободждать, ազատել. ис-
 купать, զերծուցանել. удалять, հեռացուցանել.
 оберегать, предостерегать, զգացուցանել. о-
 хранять, предохранять, պահպանել. оборонять,
 պաշտպանել. оберегать, պահել. избавлять, ա-
 зատել. выльчивать, изъять, ավարինել. раз-
 шать, լուծանել. воздерживать, удерживать,
 уклонять, խոտորեցուցանել. ԴՐ. Оборонять оше-
 чество օտն неприяТЕЛЬСКИХ нападеній. Պաշտպա-
 նել զհայրենիս յարձակմանէ Թշնամաց :

528. Իսկ հետեւեալ բայք առնուն զխնդիր բնու-
 Թեան 'ի սեռ. հոլով ընդ նախդրիս շԵ, կամ со;
 որք են, разыскивать, խնդրել. допрашивать, պահանջել.
 Զել. низвергать, գահավիժել. совращать, չրջել.
 ԴՐ. В древности преступников низвергали с горы. Ի հնումն գահավիժ առնէին զյան-
 ցաւորս յապառաժ լեռանց :

Իայց разыскивать առնու երբեմն զնախդրական
 ընդ նախդրիս на; ԴՐ. Богъ на тебѣ сіе взыщетъ.
 Իժ պահանջէ 'ի քէն զայս :

Կանոն ԺԹ.

529. Իայք, որք ցուցանեն տալ, հրամայել, ու-
 սուցանել, պատճառել, և, պահանջեն խնդիր սե-
 ուի հայցական, և խնդիր բնութեան տրական :

Հայցականիւնդիւր Բայք.

Давать,	տալ.
Даровать,	պարգևել.
Внушать,	Թելադրել.
Учить,	ուսուցանել.
Заповѣдывать,	պատուիրել.
Савѣщать,	հրամայել.
Соразмѣрять,	համեմատել.
Уподоблять,	նմանեցուցանել.

Изучать, научать,
 Предвозвѣщать,
 Подвергать,
 Обучать,
 Предлагать,
 Возвѣщать,
 Предсказать,
 Покорять, ноработать,
 Дозволять,
 Предпочитать,
 Ошсовѣшывать,

Вѣрять,
 Вручать,
 Показывать,
 Поручать,
 Ошдавать,
 Преподавать,
 Подавать,
 Приписывать,
 Предписывать,
 Причинять,
 Сообщать,
 Наносить,
 Присваивать,
 Препоручать, ошказывать,
 Прощать,

Екатерина покоряла своему скиптру многія страны.
 Աստարինէ խոնարհեցոյց զբազում աշխարհս յիւր
 իշխանութիւնս։

Учить юношество благонравію. Ուսուցանել մանկանց զբաղաբաւարութիւնս։

ուսուցանել.
 յառաջաձայնել.
 ենթարկել.
 վարժել.
 առաջարկել.
 նշանակել.
 կանխաբանել.
 խոնարհեցուցանել.
 թոյլ տալ.
 նախապատուել.
 դարձուցանել 'ի խորհրդոց.
 վստահել.
 աւանդել.
 ցուցանել.
 յանձնել.
 հատուցանել.
 դաս ասել.
 մատուցանել.
 վերագրել.
 նախագրել.
 պատճառել.
 կցել.
 առթել.
 սեպհականել.
 հրաժարիլ.
 ներել. ԳՐ.

Գ Ի Ց Ե Լ Ի Ք

530. Րայս покорятъ երբեմն առնու հայցական՝
 ընդ նախդրիս подѣ. իսկ дарить փոխան տրակա
 նի առնու երբեմն գործիական։ Այնպէս прощать
 յաճախ առնու նախդրական ընդ նախդրիս քն.

Հուսկյետոյ օտказатъ առնու խնդիր սեռի տրական , և խնդիր բնութե նախդրական՝ ընդ նախդրիս ԵԾ ; կամ սեռական ընդ նախդրիս օտԾ .

Կանոն ԺԷ .

531 . Բայք , որք ցուցանեն ուղղել , ածել , քաջալերել , և՛ , առնուն զխնդիր սեռի 'ի հայց . և խնդիր բնութե 'ի տր . ընդ նախդրիս ԿԾ ; որպիսի են , փերայ , ուղղել . подстрѣкашь , ածել . нудить , ստիպել . преклонять , ամոքել . руководствовашъ , հրահանգել . устремлять , կանգնել . поощрять , քաջալերել . подбивать , գրգռել . Գր . Гнѣвъ подстрѣкаетъ ԿԾ мщению . Բարկութիւնն ածէ 'ի վրէժխնդրութի : Սակայն բայքս փերայ և ուստի ցուցանեն երբեմն 'ի տեղի տրականի ըզհայցական՝ ընդ նախդրիս ԵԾ .

Կանոն ԺԸ .

532 . Բայք , որք ցուցանեն տպաւորութիւն ինչ յենթակայն՝ առնուն սեռի խնդիր հայց . և բնութեան՝ նոյնպէս հայց . ընդ նախդրիս ԵԾ ; որպիսի են՝ погружать , ընկղմել . вкоренить , տպաւորել . углублять , խորացուցանել . посвящать , սրբադործել . восприимать , խուզել զհերս . облачать , զգեստաւորել . наряжать , զարդարել . Գր . Погрузить кого ԵԾ печаль . Ընկղմել ցոք 'ի տրտմութեան :

Вкоренить ԵԾ сердца дѣтей страхъ Божій . Տպաւորել 'ի սիրտս մանկանց զերկիւղն ԵՅ : Բայքս ցոյսմ լինին և բայքս ԵՖրօշտ , հաւատալ . звонить , հնչել . записываться , նշանակիլ . глядѣться , հայիլ . Գր . ԵՖրօշտ ԵԾ истиннаго Бога . հաւատալ յիժ ճշմարիտ :

533 . Սակայն բայս օրհնարի , շնորհ ունել , պահանջել չա 'ի վերայ հայցականին . կամ առնու ըզտրական աննախդիր : Իսկ բայքս ԵՄտնարի , պաշտպանել . ручаться , երաշխաւորել . свашаться ,

խօսել անձին կին . Եղբայրանալ . քրի-
նիմաի . ընդունիլ . Խափշտակիլ ,
պահանջեն հայցական ընդ նախդրիս 33 ; ԳՐ . Всту-
питься за невинного . Վաշտպանել զանմեղն :

Ասեռ ԺԴ .

534 . Բայք , որք ցուցանեն զվկայուլթի , զամ-
բաստանուլթի և զմարզ , բաց 'ի սեռի խնդրոյ առ-
նուն զհայցական ընդ նախդրիս 34 ; որք են , по-
слушествовать , բերել զվկայուլթի . умышлять ,
դաւել . мутить , клеветать , զրպարտել . доносить ,
ամբաստանել . наставлять , մարզել . ԿՐ . Не по-
слушествоуй на друга твоего свидѣльства ложна .
Ս'ի վկայեր 'ի վերայ ընկերի քո վկայուլթի սուտ :
Սակայն наставлять առնու երբեմն 35 'ի նախդրա-
կան հոլով : Բստ պսամ լինին և հետեւեալք .

Призирать ,	հայել .
Навѣствовать ,	զրպարտել .
уповать ,	յուսալ .
Соизволять ,	հաւանիլ .
Досадовать ,	զայրանալ .
Ябедничать ,	նենգել .
Ропшать ,	տրտնջալ .
Враждовать ,	թշնամանալ .
Негодовать ,	տժգոհել .
Злобствовать ,	զայրագնիլ .
Походить ,	նմանիլ .
Посягать ,	վտարանջիլ .
Покушаться .	փորձել .
Низходять ,	իջանել .
Слаться ,	արտաքսիլ .
Ссылаться ,	աքսորիլ .
Опираться ,	յեկուլ .
Плакаться ,	լալ .
яриться ,	ցանսուլ .
Огорчаться ,	բարկանալ .
Злобиться ,	զայրանալ .
Злиться ,	զայրագնիլ .

Դիճախես ,	բարկանալ .
Сердишься ,	սրտմտիլ .
Соглашаешься ,	համաձայնիլ .
Надѣяешься ,	վստահիլ .
Полагаешься ,	դնիլ .
Жаловаться ,	տրտնջալ :

(Դրնակ իմն . Роптать на свой жребій . Տրտնջալ ընդ վիճակ իւր : Բայց надѣяться երբեմն առնուսեռական . իսկ опираться զնախդրական :

Վանն թԷ .

535. Բայք , որք ցուցանեն կոչումն և ընուլ , առնուն զինդիր բնութե՛ի գործիական հոլով աննախդիր . որպիսի են , называть , нарицать , կոչել . именовать , անուանել . наполнять , ընուլ . դր . Онъ наполнилъ землю славою своего имени . Վա ելից զերկիր փառօք անուան իւրոյ :

536. Սմանք առնուն զնախդիրս Ե՛ն ՚ի վերայ գործիականին . որպիսի են՝ равнять , հաւասարել . поздравлять , շնորհաւորել . мирить , հաշտեցուցանել . примирять , համաձայնել . знакомить , բարեկամացուցանել . ссорить , աղմկել . разлучать , բաժանել . повѣрять , համեմատել . դր . Повѣрять списокъ Ե՛ն подлинникомъ . համեմատել զպատճենն ընդ բնագրին :

Բստ այսմ և հետեւեալ բայք բաց ՚ի սեռի ինդրոյ առնուն նախդրական՝ ընդ նախդրիս Ե՛ն ; որք են винить , մեղադրել . извинять , ներել . обвинять , մեղադրել . подозревать , երկբայիլ . обличать , քննադատել , ակնարկել . կշտամբել . դր . Подозревать кого Ե՛ն обманъ . Վասկածիլ զումեքէ ՚ի խաբէութե . Իսկ բայքս молишь և просить պահանջեն երբեմն հայցական , երբ է անուն մարդոյ , և երբեմն նախդրական՝ երբ է անուն իրի . դր . Просить кого о помощи . Մղալել զմն սակս նպաստի :

Անհո թիւ .

537 . Նայք , որք ցուցանեն հրամայել , կառավարել , կեալ , երդնուլ , ևն , պահանջեն զինդիր զոր ծիական . որպիսի են .

Սործեանախորհրդի բայք .

Повелѣвашъ ,	предводишельствовашъ ,	հրամայել .
Владѣтъ ,		տիրել .
Обладать ,		ժառանգել .
жертвовать ,		զոհել .
Распоряжать ,		կարգադրել .
управлять ,		կառավարել .
Дорожить ,		յարգել .
Немочь ,		տկարանալ .
Обиловать ,	изобиловать ,	առատանալ .
Скучать ,		ձանձրանալ .
Брезговать ,		գարշիլ .
Слыть ,		անցանել ընդ . համարիլ .
жить ,		կեալ .
Мучиться ,		տանջիլ .
Веселиться ,		զուարճանալ .
Наполняться ,		լնանիլ .
Зваться ,		կոչիլ .
Именоваться ,		անուանիլ .
Называться ,		յորջորջիլ .
Мѣняться ,		փոխել .
Посужаться ,		փոխ տալ .
Превозносятся ,		գոռոզանալ .
Кичиться ,		փառաւորիլ .
Кляшся ,		երդնուլ .
Гнушась ,		անարգել .
Корыстоваться ,		շահիլ .
Пользоваться ,		օգտիլ . րթ .

Волга изобилуетъ рыбою . Ս օլկա առատ է ձկամբ .
 Слыть честнымъ человекомъ . համարիլ այր պա
 տուաւոր :

Իսկ բայս повелѣвать առնու երբեմն տրական : Որ.
պէս և բայքս смопрѣть, հոգալ, հայիլ. примѣ-
чать, դիտել. присматривать, զննել. гнаться,
гоняться, զհետ պնդիլ, առնուն երբեմն գործիա-
կան՝ ընդ նախդրիս за ; ԳՐ. Смопрѣть за домомъ.
հոգ ունել՝ի վերայ տան :

Ասեմ թէ .

538. Բայք, որ ՚ի մէջ բերեն ներգործութի ինչ,
կամ հրաման և կառավարութի, պահանջեն խնդիր
գործիական՝ ընդ նախդրիս надъ ; որպիսի են՝ дѣй-
ствовать, ներգործել. подыскиваться, լրտեսել.
умиаспиваясь, հանդարտիլ. глумиться, զառ-
նուլ. издѣваться, насмѣхаться, կատակել. влады-
чествовать, Թագաւորել. господствовать, պայա-
զատել. начальствовать, իշխել. владѣть, սեփական-
ւորել. шутить, զուարճաբանել. сжа-
литься, գթալ. наругаться, զծաղու գալ. ԳՐ.
Страсти нерѣдко господствуютъ надъ разумомъ.
Վիրք յաճախ տիրեն ՚ի վերայ բանին :

Իսկ հետեւեալ բայք՝ граничать, սահմանել. сход-
ствовать, համանմանիլ. согласоваться, յօժարիլ.
верстаться, ՚ի վերայ հասանել. ровняться, բաղ-
դատիլ. сообразоваться, соображаться, նմանիլ,
պահանջեն գործիական խնդիր՝ ընդ նախդրիս съ ;
ԳՐ. Россія граничитъ со многими государствами.
Ռուսիա սահմանակցի ընդ բազում տէրութեանց :

Ասեմ թէ .

539. Բայք, որք ցուցանեն տոկալ, խոստովանիլ,
խաբիլ, ևն, պահանջեն նախդրական հոլով ընդ
նախդրիս въ .

Վախճանականիւրի բայք .

Погрязать,
Упорствовать,

Թաղել.
յամառիլ.

Настоять ,	տոկալ .
Успѣвать ,	զարգանալ .
Утопать ,	ջրահեղձ լինել .
Закоснѣвать ,	խափանիլ .
Исповѣдываться ,	խոստովանիլ .
Внишья , признаваться ,	խոստովան լինել .
Ошибаться ,	վրիպիլ .
Приличаться ,	պատշաճիլ .
Упражняться ,	գրաւիլ .
Обманываться ,	պատրիլ .
Нуждаться ,	կարօտիլ .
Каяшья , раскаиваться ,	զղջանալ .
Сумнѣваться ,	երկբայիլ .

օրինակ . Настоять въ требованіи . Հաստատ կալ
'ի պահանջման :

Սակայն բայս сумнѣваться վարի երբեմն նախդրաւ
օ . Իստ պսմ ե բայքս основываться ե uthвер-
ждашья , հիմնիլ , առնուն նախդրական ընդ նախ-
դրիս на ; դր . Основываться на опытахъ . Հիմնիլ
'ի փորձս :

Անհո ծի .

540 . Իայք , որք ցուցանեն հեղգութի , գուծ ,
լիւ , պահանջեն երբեմն զնախդրական հոլով ընդ
նախդրաւ օ կամ օбъ ; որպիսի են , небречь , հեղ-
գաւ . бдѣть , հսկել . попечительствовать , ра-
чить , խնամել . милосердовать , ցաւակցիլ . хода-
тайствовать , միջնորդել . жалѣть , դժկամակիլ .
сжалѣть , соболѣзновать , ցաւիլ . плакать , լալ .
рыдать , հեծել . хлопотать , պատաղիլ . горевать ,
грустить , տրտմիլ . заботиться , печѣся , тоско-
вать , անհանգիստ լինել . сѣтовать , տխրիլ .
скорбѣть , վշտանալ . стараться , ջանալ . тѣшиться ,
ձեպել . пужить , крупиться , сокрушаться ,
печалиться , տրտմիլ . օրինակ . Сожалѣть о бѣд-
ныхъ . Վե՞՞ալ 'ի վերայ տնանկաց :

541 . Իսլ յորժամ մի անունն խնդիր լինի կրկին
բայից , յայն հոլով դնի , զոր պահանջէ յետին բայն .

որ . Онъ любѣтъ и боится грозы . կամ Онъ боится
и любитъ грозу . 'Եւ սիրէ և երկնչի 'ի փոթորկէ .
կամ այսպէս . 'Եւ երկնչի և սիրէ զփոթորիկ :

Կանոն Դ .

542 . Բռնչական և անդրադարձ բայք առնուն
զինդիր գործիական . երբեմն ընդ նախդրաւ շի կամ
между ; որ . Утѣшашся надеждою . Սխիթարիլ
յուսով . Знаться сѣ честными людьми . Շանթթա
նալ ընդ պատուաւոր անձանց :
Сражашся сѣ неприятелемъ . Պատերազմիլ ընդ
թշնամւոյ :

ԿՐԱՆՈՐԱԿԱՆ ԵՒ ԴԻՄԱԶՈՒՐԿ ԲԱՅԷ .

543 . Կրաւորական բայք առնուն գործիական
ինդիր աննախդիր . սակայն եթէ ենթակայն իցէ
անձն , յայնժամ առնուն սեռական ընդ նախդրիս
омъ ; որ . Дарій побѣжденъ былъ Александромъ ,
կամ омъ Александра . 'Իարեհյաղթեցաւ յ'զեք
սանդրէ :

544 . Իսկ դիմազուրկ բայք սովորաբար առնուն
ինդիր աննախդիր տրական . և յայնժամ աներևոյթն
համարի նոցա անուն բայի . Թէպէտ առ Սուսս չիք
այսպիսի զանազանութի . օրինակ իմն . Мнѣ должно
ишши . Ինձ պարտ է գնալ : Բազում անգամ ա-
ռանց աներևութի վարի . որ . Кажешся мнѣ . Թուի
ինձ (384) :

Եւ յաղագս հասարակ և չէզոքական բայից տես
և 'ի թիւն 555 :

ՀԱՄԱԶԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԴԵՐԲԱՅԻ ԵՒ ԱՆԵՐԵԼՈՒԹԻ .

545 . Բնդունելութիւնք իբրև ածական համա-
ձայնին ընդ գոյականաց սեռիւ , թուով և հոլովիւ .
օրինակ . Богъ всемоушъ . Ը՞մ ամենակարող :

Восходящее солнце. Նազող արև : Гремящая слава . Որոտալող փառք :

Բնդունելութիւնք և դերբայք պահանջեն զայնպիսի խնդիր , զորպիսի պահանջեն բայք , յորոց ածանցին . զր . Хранящій правду не боится врагсвѣ . Պահպանողն չճմարտութեան ոչ երկնչի 'ի Թնաւմեաց : Онѣ ко мнѣ пришелъ читая книгу . Եւեկն առ իս վերժանելով զչիրս : Желаящій чести . Փաւփաքող պատուոյ : Авраамѣ покорствуюа волѣ Божіей . Բերահամ հնազանդելով անձային կամաց : Բնդունելութիւք և դերբայք համաձայնին նա և ընդդիմաւոր բայից ժամանակաւ և դիմօք . առ որս վերաբերին . զր . шедши упалъ , Վնալով անկաւ . որ է անցեալ կատարեալ . Пиша говоришѣ . Վրելով խօսի , որ է ներկայ . ապա ոչ է ուղիղ ասել՝ и дѣя упалъ , писавши говоришѣ ; զի մին է անցեալ՝ և միւսն ներկայ :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

546 . Բստ յատկութեան լեզուին Ուսաց՝ աւներեւոյթ բայք ևս և ընդունելութիւք այլ ազգ վարին 'ի բանս : Վանգի առ նոսա աներեւոյթք ոչ բնաւ հոլովին , և ոչ իսկ լինին խնդիր , որպէս յայլ լեզուս . այլ միշտ իբրեւ բայ 'ի կիր ածին : Իսկ ընդունելութիւք ոչ միայն վարին իբրեւ ածական համաձայն ըստ ամենայնի որպէս ասացաւ , այլ մաւնաւանդ փոխանակ յատկացուցչի եղեալ քաղցրացուցանեն զբանն . որոց վասն յաւելցուք քանի մի կանոնս :

Վ Ի Ս Ի Ս .

547 . Բներեւոյթ բայք վարին իբրեւ արդելիչ խնդրոյ , կամ իբրեւ դերբայ . զր . Прошу меня извинять . Բղաչեմ ներել ինձ : Мнѣ хочется гулять . Կամ է ինձ զբօսուլ :

548 . Երբեմն դնի 'ի վերայ աներեւոյթ բային շաղկապս чшобѣ не , կամ чшобѣ не , առ 'ի ցու-

ցանել զպատճառ ներգործութե՛ բային . քր . Боюсь
чтобъ не упасть . Երկնչիմ զի մի լիցի ինձ ան-
կանիւ :

Бережись чтобы не быть задавленнымъ . Օ գոյշ լեր
առ 'ի յոչ լինել խորտակեալ : Եւ երբեմն զկնի
աներևոյթ բային դնի դերբայ՝ առ 'ի ցուցանել
զվախճան գործողութե . քր . Мы не могли уснуть
глядя на сію картину . Սեբ ոչ կարէաք կասիւ
'ի հայելոյ (հայելով) յայն պատկեր :

Կանն Է .

549 . 'Ի տեղի պատճառական նախադրութեան
для , վասն՝ դնի առ Ուսսу чтобъ , чтобы , дабы
'ի վերայ աներևութին՝ նովին նշանակութե . քր . я
употребилъ все мое спараніе . дабы снискашь его
дружбу . Երարի որչափ իմովսանն՝ առ 'ի շահիւ
զբարեկամութիւն նորա :

Чтобъ ничего отъ васъ не скрышь . Որպէս զի մի
զանխլացի 'ի ձէնջ ինչ :

550 . Հայսպիսի բանս շաղկապն եղեալ 'ի վերայ
կատարեալ ժամանակի՝ առնէ ստորագասական . քր .
Извѣстите меня , чтобъ и я пошелъ поклоняться
ему . Եղբ արարէք ինձ , զի և ես երթայցեմ եր-
կիրպաբանել նմա :

Սակայն մարթ է ևս 'ի կիր ածել զնախադրութիւն
для , վասն , և զաներևոյթն փոխել 'ի վերացեալ
անուն . քր . эта книга для обученія исторіи не го-
дится . Եւս մատեան չէ ըմբոն վասն ուսանելոյ
զպատմութիւն :

Ըստ այսմ 'ի տեղի նախադրութեան безъ , առանց ,
դնի առ Ուսսу դերբայ՝ հանդերձ բացասականաւ
не ; քր . Она это слѣдала не зная на что . 'Եւ արար
զայն ոչ գիտելով առ ինչ . (քր առանց գիտելոյ ըզ-
պատճառն) :

Կանն Դ .

551 . Վիմազուրկ բայքս кажется և казалось ,
երևի , թուեր , սովորաբար առնուն զաներևոյթ
իբր անուն բայի . բայց երբեմն առնուն զսահմանա-

կան ներկայն իբր խնդիր ուղղական . ԳՐ . Нѣкоторыя животныя кажутся имѣющѣ разумѣ . **Աենդանիք ինչ Թուի (Թէ) ունին զբան :**

Онѣ казалось былѣ печаленѣ . **Ա,ա Թուէր (Թէ) էր տրտմեալ :**

Րստ այսմ բայքս՝ տեսանել, իմանալ, զգալ, գտա նել, Թողուլ, փոխան աներևութի առնուն խնդիր զներկայն ներգործական ընդունելութե . ԳՐ . Еще видали царствующую на землѣ невинность . **Տակաւին տեսանէին զանմեղութիւն Թագաւորող (Թագաւորել) ՚ի վերայ երկրի :**

я чувствую жилы бьющіяся подѣ моими пальцами . **(Օ)գամ զգարկ երակին հարկանող (հարկանել) ընդ մատամբք իմովք :**

Ատեն Դ .

552 . **Ասկապքս** скоро , теперь , только , **և ա ծականս** готовѣ եդեալ ՚ի վերայ աներևութի և այլ և այլ ժամանակաց բային՝ ցուցանեն զներկայ գործողութիւն . ԳՐ . Они скоро ошѣбѣзжашѣ . **Աոքա արդ իսկ մեկնին :**

Когда я шелѣ онѣ готовѣ ошѣбѣхашѣ . **Արք ես հասի , նա պատրաստ էր գնալ :**

Онѣ теперь только пришелѣ . **Ա,ա արդ իսկ եհաս .** я приѣхалѣ какѣ только онѣ возвратился домой .

Աս այն ինչ հասանէի , նա դառնայր ՚ի տուն :

Րստ այսմ վարի և ներկայն բայիս՝ снать ; ԳՐ . я стану вамѣ рассказывать свое приключеніе . **Աս կամ արդ ՚ի պատմել քեզ զիմ՝ դիպուած :**

я ссталѣ писать , **սկսայ գրել (285) :**

Ատեն Է .

553 . **Այսս ымѣտյարեալ յաներևոյթս՝** ցուցանէ զապագայ գործողութի . որպէս ՚ի մեզ . ԳՐ . Памятникѣ , которой ымѣтеѣ бытъ построенѣ . **Արձանն , որ ունի կանգնիլ :**

Войско имѣющее отправиться . *Օօրքն հանդերձեալ ուղևորիլ :*

Կանոն 7 .

554 . *Իսկան* . բայս есть ընդ աներևութի վարի որպէս գիմազուրկ . *գր* . Есть причина этому вѣришь . *Գոյ պատճառ հաւատալ նմա :* Есть злые люди . *Ի՛նչ ոճրագործ մարդիկ :* Եւս զօրութիւն է աներևոյթն . բայց երբեմն բայն դնի զօրութիւն . *գր* . Тому уже годъ . *Ի՛նչ տարի մի (է) .* Нѣтъ никого , *չիք ոք :* Եւլ երբեմն ՚ի տեղի էական բային դնի գիմազուրկ բայս принадлежимъ , պատշաճի . *գր* . Эта книга мнѣ принадлежитъ . Եւս գիրք ինձ պատկանի : Это опахало принадлежитъ сестрѣ моей . Եւս հովհար է քեռն իմոյ : Կամ այսպէս . Эта книга моя , это опахало сестры моей .

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

555 . *ն* . Սովորաբար էական բայք պահանջեն ինդիր ուղղական . *գր* . Добродѣтель сама себѣ есть награда . Եւաքինութիւն ինքն ինքեան է վարձ : Հաճախ պահանջեն գործիական , մանաւանդ յանցեալ ժամանակս . *գր* . Былъ царемъ Іудейскимъ Иродъ . Եղև կամ էր Թագաւոր հրէից հերովդէս : Եւ երբեմն սեռ . *գր* . Онъ былъ нрава дикаго . Եղև վայրենի բնակորութիւն :

Ք . Իսկ բայքս бываю , եղանիմ . живу , կեամ . слыву , համարիմ , փոխան ուղղականի առնուն գործիական . *գր* . Онъ слышетъ человекомъ богатымъ , умнымъ . Եւ համարի այր փարթամ , մտաւոր : Տես ՚ի կան . ժղ . (537) :

Գ . Հասարակ բայք է զի առնուն սեռական , որպիսի են՝ домогаться , бояться , опасаться , слушаться ; է զի տրական , որպիսի են՝ смѣяться , молиться , чудиться , повиноваться ; է զի հայցական ընդ նախդրիս на ; որպիսի են՝ надѣяться , жало-

ваться, և է զի նախդրական ընդ նախդրիս օ, օбѣ, вѣ, որք են՝ каяться, сомнѣваться, заботиться, суемишья, спараться, шитья, печься.

Դ. Իսկ издѣваться, сжалиться, насмѣхаться, наругаться, պահանջեն գործիական՝ ընդ նախդրիս надѣ; տեն 'ի նախընթաց կանոնս: Ուր եղաք միանգամայն զհասարակ և զէջոքական բայս հանդերձ օրինակօք: Սակայն չէջոքականք երբ ունին զնախդիր, պահանջեն զնախդիր ըստ ներգործականաց. Գր. От-лежать бока, от-стоять ноги. Ինչ կողմանիլ 'ի վերայ կողից. կանգնիլ ютот:

ԳԼՈՒԽ ՎԵՑԵՐՈՐԴ

О сочиненіи Нарбчій.

ՅԱՂԱԳՍ ՀԱՄԱԶԱՅՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱԿԱՅԻՑ.

556. Սակեայն որովհետև եղեալ 'ի վերայ բային ցուցանէ զպարագայս գործողութե, որպէս տեսաք յառաջին գիրս (385), նմին իրի գրեթէ միշտ անբաժան վարի և համաձայնի ընդ բայից: Սակայն են առ Ուոսս յորով մակեայք, որք առնուն խընդիր 'ի զանազան հոլովս. այլ թէ զիարդ, ցուցանեն հետևեալ կանոնք:

Կանոն Թ.

557. Հարցական մակեայս ա՞ն? 'ի հարցական բանս յարի 'ի զանազան հոլովս. և օովորաբար յետադաս լինի բայից կամ անուանց. Գր. Угодно ли вамъ? Իրդեօք հաճելի՞ իցէ քեզ այս:

Будете ли вы заѣтра домой? Ինիջի՞ք արդեօք վաղիւն 'ի տան:

Давно ли вы его не видали? 'Ի վաղուց արդեօք չիցէ ձեր տեսեալ զնա :

Въ добромъ ли онъ здоровъ? 'Արդեօք 'ի բարիոք առողջութեան իցէ նա :

558. 'Այս մակբայ երբեմն վարի յոչ հարցական բանս՝ նշանակելով եթէ, կամ. օր. я не знаю бы-детъ ли онъ, или нѣтъ. Ոչ գիտեմ եթէ եկեալցէ նա թէ ոչ :

Спросите у него, хочетъ ли ѣхать со мною. Հարցցնալ եթէ կամի՞ դալ ընդ իս : Дѣлаешъ ли или не дѣлаешъ, что все равно. Եթէ արասցէ կամ ոչ առասցէ, նոյն է :

Կանոն Է.

559. Վանական մակբայք ըստ ոճոյ Ռուսաց առնուն խնդիր 'ի սեռական հոլով. սր 'ի մեզ բացաւ տրի ածականօրէն. օր. Довольно благоразумія. Վաւական խոհեմութեան : Мало краснорѣчія. Սակաւ քաջաբանութե : Много воды. Վաղում ջուր, ևն :

Կանոն Դ.

560. Սակբայք ածանցեալք յածականաց առնուն զխնդիր ըստ կանոնի նոցա (460). օր. жизнь прилично состоянію. Կեալ պատշաճապէս առ վիճակ իւր : Говорить согласно съ истиною. Խօսիլ համեմատ ճշմարտութեան :

Կանոն Դ.

561. Սակբայս հետք պահանջէ զկնի սեռական. օր. Нѣтъ ли чего новаго? Չիք ինչ արդեօք նոր : нѣтъ никого, չիք ոք. нѣтъ бумаги, չիք թուղթ :

562. Իսկ այլ բացասական մակբայք վարին ըստ մեզ. օր. я никого не видѣлъ. Ես ոչ տեսի զոք : я ничего не долженъ. Ես չունիմ ինչ պարտս : я никогда не ужинаю. Ես ոչ առնեմ երբէք ընթրիս. ևն :

563. Բացասական մասնիկս՝ մի, չունի տեղի առ Ռուսս. այլ 'ի տեղի նորա դնի что; դր. я боюсь, что мой друг умретъ. Լորենցիմ մի գուցէ բարեկամն իմ մեռանիցի:

564. Լորբեմն 'ի տեղի սորա դնի только; դր. Вы только шепить умеете. Ղուբ ոչ զայլ ինչ գիտէք, եթէ ոչ խեղկատակիլ: я теперь только вспалъ. Լս այժմ յարեայ միայն:

Կետ Է.

565. Սակբայս такъ պահանջէ զկնի что; դր. Бѣтъ такъ великъ, что всѣ деревья ломаетъ. Հողմն է այնպէս սաստիկ, զի խորտակէ զամենայն ծառս:

Լորբեմն դնի մակբայս какъ; դր. Онъ не такъ богаиъ, какъ вы. Լա չէ այնպէս փարթամ, որպէս դու:

Ըստ այսմ վարի և մակբայս только; դր. я никогда не видѣлъ полю добраго человека. Լս ոչ տեսի երբէք զայնչափ բարի այր:

566. Ըստ այսմ վարին և մակբայքս чѣмъ болѣе, шѣмъ болѣе; դր. Чѣмъ болѣе ему о томъ говорятъ, шѣмъ болѣе онъ огорчается. Որչափ առաւել խօսին ընդ նմա վասն այնր, նա այնչափ առաւել դառնանայ: Լսպէս և մակբայս сколько; դր. Сколько бѣдныхъ людей, когда двое или шрое живутъ избыльно! Որքան թշուառ մարդիկ, յորժամ երկուք կամ երեք կեան առատապէս: Ուր людей է սեռական խնդիր մակբային:

Կետ Է.

567. Սակբայքս для чего, почто, վարին 'ի հարցական բանս. դր. Для чего онъ не исправляется? Լոր վասն ոչ ուղղի նա: Почто вы мѣшкаете? Ընդէր յապաղէք:

Լսլ ազգ վարին մակբայք 'ի հետեւեալ բանս. դր. Онъ никогда не бываешъ въ пути, чтобъ ему че-

го нібудь не случилось. 'Լա ոչ երբէք առնէ ճաշապարհ, որում ոչ պատահի ինչ :

Я туда не пойду, пока все не будетъ вѣ готовности. Լա ոչ երթայց անդ, մինչև չիցէ պատրաստ ամենայն ինչ :

Его такъ угостили, что ничего тамъ не доставало. Լ. յապէս պատուասիրեցին զնա, զի ոչինչ պահանջ նմա անդ :

Я съ нимъ говорилъ, когда онъ былъ еще вѣ постелѣ. Լա խօսեցայ ընդ նմա, երբ նա տակաւին էր յանկողնի :

Онъ не успѣлъ еще выйти со двора, какъ домъ обрушился. Լա հազիւ էլ արտաքս, անկաւ տունն : Отойдите, чтобы онъ васъ не обидѣлъ. Տեղի տուր, որպէս զի մի քնասեսցէ նա քեզ :

Ежели онъ хоть мало погуляешъ, то занеможетъ. ԼԹէ արասցէ թէպէտ և օակաւ զբօսանս, տկարանայ անդէն :

Хоть онъ выиграетъ, хоть проиграетъ свою тяжбу, то уйдетъ прочь. Թէ և կորուսանէ, թէ և շահիւր դատ, գնասցէ 'ի բաց :

Կանոն Է .

568. Տեղական մակբայս туда 'ի կիր ածի ուր գոյ շարժումն . և ուր չիք շարժումն՝ դնի ամբ ; զր .
Хотите ли вы туда идти? Կամիք երթալ անդ :
Не ходите туда, тамъ жарко. Ս'ի երթայք անդ, ուր է ջերմագին :

Ըստ այսմ վարի մակբայս куда, ուր գոյ շարժումն . և ուր չիք՝ դնի գծի ; զր .
Куда вы ходите? Ուր գնայք :
Гдѣ вы живете? Ուրանօր բնակիք : Իսկ այլ տեղական մակբայք վարին ըստ հետևեալ օրինակի . զր .
Мой двоюродной братъ побѣалъ вѣ Америку и оттуда назадъ будетъ по прошествіи двухъ лѣтъ . Լզըօրորդի իմ չորաւ յԼմերիգա . և անտի դարձցի յետ երկուց ամաց :

569. **ն**. Մակրայքս **близъ**, **внѣ**, **внутри**, **около**, **вкругъ**, **кругомъ**, **сверхъ**, **мимо**, **окрестъ**, **паче**, **вмѣсто**, **прежде**, **послѣ**, **прошиву**, **сквозь**, **даль**, **достойно**, **касапельно**, **ևս և** **колико**, **сколь-ко**, **довольно**, **много**, **мало**, **պահանջեն զինդիր սեւական** . **գր** . Близъ города, **մերձ 'ի քաղաքն** . **внѣ** дома, **արտաքոյ տան** . **паче** **всѣхъ** людей, **առաւել քան զամենայն մարդիկ**, **ևս** :

Ար մակրայս **вонъ** **առնու և զնախդիր** **изъ**; **գր** . **Еонъ** **изъ** дому . **Ա**րտաքս 'ի տանէ :

Իսկ մակրայքս **безопасно**, **прочъ**, **առնուն զնախդիր** **отъ**; **գր** . **Безопасно отъ** **неприятелей** . **Ա**պահով 'ի **թշնամեաց** : **Прочъ** **отъ** **должностей** . **Հեռի 'ի պարտաւորութենէ** :

բ . Մակրայքս **вопреки**, **подобно**, **прилично**, **пристойно**, **противно**, **свойственно**, **угодно**, **պահանջեն զինդիր տրական** . **գր** . **Жить пристойно своему** **состоянію** . **Եւալ ըստ պատշաճի իւրում վիճակի** :

Ար բաղդատական մակրայս **относительно** **առնու տրական ընդ նախդրիս** **къ**; **գր** . **Человѣкъ** **имѣетъ** **разныя** **обязанности** **относительно** **къ** **Богу**, **къ** **ближнему** **и** **къ** **самому себѣ** . **Մարդ ունի զանազան պարտաւորութիւն նկատմամբ նոյ, ընկերին, և իւրում անձին** :

Իսկ **согласно**, **сообразно**, **сходно**, **одинаково** **պահանջեն գործիական ընդ նախդրիս** **съ**; **գր** . **Говоришь согласно** **съ** **мыслію** . **Խօսիլ համաձայն մտաց** : **Поступать** **сообразно** **съ** **законами** . **Սարիլ ըստ օրինաց** :

ԳԼՈՒԽ ԵՎ () ԹՎՆԵՐ ՈՐԴ

О сочиненіи Предлоговъ съ именами.

**ՅԱՂԱԳՍ ՀԱՄԱԶԱԹԵՈՒԹԵԱՆ ԶԱԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ
ԸՆԴ ԱՆՈՒԱՆՑ .**

570 . Ախադրուծիք ըստ սեպհականութի լեզուին Ռուսաց այլ և այլ եղանակաւ վարին . մանաւանդ զի մի և նոյն նախադրուծի գայլ և այլ հռչակս պահանջէ երբ գոյ շարժումն , և երբ ոչ գոյ : Այսորիկ աղագաւ պատշաճ դատիմք նշանակելաւ տանօր նախ՝ զտեսակս ինչ և զխնդրառուին նախադրուծեց , երկրորդ՝ զկարեւոր կանոնս , և երրորդ՝ զօրինակս խնդրառութեանց :

571. Ի՞նչ է բազումք՝ ի նախադրութեանց առնունքինդ իր ի սեռական հոլով. որք են, безъ, առանց. близъ, близко, մերձ. внуръ, внуря, ի ներքս. внѣ, արտաքոյ. возлѣ, առննթեր. для, վասն. до, մինչև. изъ, ի. кромѣ, опречь, բաց ի. мнѣ, հուս. около, окрестъ, շուրջ. отъ, ի. подлѣ, մերձ. послѣ, յետ. прежде, յառաջքան. противъ, դէմնդդէմ. ради, ի պատճառս. сверхъ, բաց ի. у, առ:

ԼՅՆ որք պահանջեն տրական . որպիսի են , ոօ , ԿԵ ,
առ :

ԼԻԷՆ՝ որք առնուեն հայցահան . արպիտի էն , քո ,
յաղաքս , գ . Կրէշն , 'ի ձեռն :

Լիկը պահանջեն գործիական և հայցական. որք են,
за, վասն, 'ի • надъ, 'ի վերայ • подъ, 'ի ներքոյ •
предъ, առաջի, նախ քան :

ԼՍԼԸ առնուհի հայցական և նախդրական . որք են ,
BO, Bb, 'h, ներ . на, 'h վերայ :

Լին որք պահանջեն գործիական, և երբեմն հայցական. որպիսի են, межд, между, 'ի մեջ:

Եւ են՝ որք առնուն նախդրական և հայցական . որպիսի են , օ , օճԵ , զ :

Ե՛ որ պահանջէ տրական , հայցական , և նախդրական . որպէս , ո , ըստ :

Եւ է՝ որ առնու գործիական , սեռական , և հայցական . որպէս , ԵԵ , կամ ԵԵ , ընդ :

Երան Ե .

572 . Երբամ կրկին նախդրուիք պատահին 'ի միասին , խնդիրն հետեւի առաջնոյն , և ոչ երկրորդին . զք . я выну́лъ ноги́ изъ подъ стола . Եւ քարշեցի զոտս իմ 'ի ներքուստ սեղանոյ :

Заяцъ вы́бжалъ изъ за кусты . Փախեաւ նապաւ տակն 'ի Թփոյ անտի :

Երան Բ .

573 . Եւ նախդրութիւնքս ԵԵ , ԵԵ , ԵԵ , օճԵ , սովորաբար նախադաս զնին անուանց , որք սկսանին կամ ձայնաւորաւ , և կամ միով բաղաձայնիւ և եթ : Եսկ во , ко , со , օ , նախադաս լինին այնպիսի անուանց , որք սկսանին կրկին բաղաձայնիւք . զք . Въ не́бѣ , Եերկինս . во время , 'ի Ժամանակի . со всею фами́ліею , հանդերձ ամենայն ընտանեօք . ԵԵ ԵԵԵ , ընդ ումեմն . ԵԵ вамъ , առ ձեզ . ко мнѣ , առ իս , ѿ :

Երան Գ .

574 . Եւ նախդրութիւնքս на́дъ , подъ , предъ , փոխեն զտառս Ե 'ի օ , նախ քան զառաջին դէմն եղակի դերանուանց՝ միանալով ընդ նոսա . զք . Предомною , Եառաջ քան զիս :

Երան Դ .

575 . Եւ նախդրութիւնք յանգեալք 'ի Ե , ևս և для , за , на , օ , при , по , про , у , նա և երբեմն

близъ, сквозъ, возаѣ, послаѣ, և подлаѣ, նախա-
դաս լինին խնդրոց . որք եթէ սկսանիցին ձայնա-
ւորաւ, յարի 'ի նոսա տառս և ; գր . կ՛ն ему , կ՛ն
ней , կ՛ն нимъ , առ նա , ընդ նմա , ևն . որ պարտ էր
լինել կ՛ն ему , կ՛ն ей , ևն :

Այսին է .

576 . 'Ախադրութիք յանգեալք 'ի ՚ն , 'ի յա-
րին յայլ բառ սակս բարդութե , կորուսանեն յա-
ճախ զայն յանգ . և երբեմն փոխեն 'ի օ ; գր . изъ-
вись , измѣряю , изобвись , ևն :

ՕՐԻՆԱԿ ԽԵՒՐԱՌՈՒԹԵԱՆՑ .

Безъ , [Է-ան] (411) .

577 . Онъ безъ меня ничего не можетъ дѣлать .
'Աս առանց իմ ոչինչ կարէ առնել :

Онъ мясо безъ хлѣба кушаетъ . 'Աս ուտէ զմիս ա-
ռանց հացի :

Безъ сомнѣнія . [Է-անց երկբայութե , կամ անտա-
րակցս :

Близъ , близко , Սերէ .

578 . Близъ города . Սերձ 'ի քաղաքն :
Близъ моего дома . Սերձ 'ի տուն իմ :

Внушрь , внушри , 'ի ներս .

579 . Внушрь храма . 'ի տաճարին :
Внушри города . 'ի ներքս քաղաքին :

Внѣ , [Է-րտադր] .

580 . Бышь внѣ опасности . [նեւ արտաքոյ
վտանգի :

Онъ внѣ себя . 'Աս արտաքոյ ինքեան :

Во , вѣ , 'і .

581 . Լ՛յս նախադրութի յատկապէս պահանջէ
հայցական՝ երբ գոյ շարժումն 'ի բանս . և երբ չիբ,
առնու նախդրական այլ և այլ առմամբ . դր .

Онѣ повѣхалѣ вѣ деревню . Լ՛ա չորբաւ 'ի գիւղն :

Мѣшались вѣ дѣло . Ս'իջամուխ լինել 'ի գործ :

Впасть вѣ бѣдность . Լ՛իկանիլ 'ի թշուառութի :

Бросить вѣ огонь . Լ՛րկանել 'ի հուր :

Книга вѣ листѣ , вѣ осмушку . Գիւրբ յամբողջ
թերթ , և յուրթաւ :

Оставь меня вѣ покоѣ . Թաղ զիս յանդորրու :

Вы все узнаете вѣ свое время . Գուրբ գիտասցիբ
զամենայն յիւրում ժամանակի :

я послѣ завтра побѣду вѣ Тверь . Ետ վաղուեան
առուր գնացից 'ի Գվեր :

Онѣ живенѣ вѣ Твери , вѣ Москвѣ . Լ՛ա բնակի 'ի
Գվեր , և 'ի Սոսկով :

Онѣ живенѣ вѣ близости . Լ՛ա բնակի 'ի մերձա-
կայ վայրի :

это было вѣ прошломѣ году . Լ՛յս եղև յան-
ցեալ ամի :

Онѣ умерѣ вѣ самыхѣ цѣвствующихѣ лѣтахѣ . Լ՛ա
մեռաւ 'ի ծաղկեալ հասակի :

Онѣ вѣ гвардіи служишѣ . Լ՛ա ծառայէ 'ի պահ-
նորդութեան :

Онѣ самый богатый человекѣ вѣ городѣ . Լ՛ա ինքն
այր փարթամ 'ի քաղաքին :

Возлѣ , Լ՛աւնիեր .

582 . Сядьте возлѣ меня . Լ՛իստ առննթեր իմ :
Она возлѣ моего башюшки живенѣ . Լ՛ա բնակի առ-
հօր իմում :

Для , Ս՛աւ .

583 . это для меня очень хорошо . Լ՛ա յոյժ սի-
րելի է ինձ :

Для своихъ друзей я всегда дома . Սակո բարեկա-
մաց իմոց ես միշտ 'ի տան եմ :

Простите его для меня . 'Էրեւ նմա վասն սիրոյ
իմոյ :

До , Սիւն , 9 .

584 . До рѣки не далеко . Սիւնը ցգեառն չէ հեռի :
Мы до дому пѣшкомъ пошли . Վնացաք միսնէ 'ի
տուն հետիոտտ :

Онъ дожилъ до старости . 'Լա եկաց միսնէ ցծե-
րութիւն :

я имѣю до васъ нужду . Ունիմ հարկաւորութիւն
(առ) քեզ :

Намъ до васъ нужды нѣтъ . Սեզ չիք կարօտա-
նալ քեզ :

За , Սահ , 'ի .

585 . 'Լյս նախադրութի պահանջէ հայցական՝
երբ գոյ շարժումն յենթակայն . ապա թէ ոչ՝ առ-
նու գործիական . օր .

Садись за столъ . 'Լստիլ 'ի սեղան :

Взять кого за руку . 'Լաւնուլ զոր զձեռանէ :

Умереть за отечество . 'Եռանիլ վասն հայրե-
նեաց :

Что вы за вашъ домъ дали . Օ ինչ ինչ վճարե-
ցեր վասն տան քո :

Послать за кѣмъ . 'Լաքել զկնի ուրուք :

За горою . 'Եզր քան զլեռան , կամ ընդ լեռան :

За рѣкою . 'Եպնկոյս գետոյն :

У него все за ключемъ . 'Ենաւն առ նմա ընդ փա-
կանօր :

Ишши за водою . Վնալ յաղագս ջրոյ :

Изо , изъ , 'ի .

586 . Онъ прилѣжнѣйшій изъ всѣхъ учениковъ .
'Լա է կարի իմն մտադիր յամենայն աշակերտ . ք
քան զամենայն աշակերտ :

Онъ приѣхалъ въ Мона . Եղև նա 'ի Լիոնէ . ք
'ի միջոյ Լիոնին :

Ко, къ, Եւ ,

587 . Придите ко мнѣ . Եղև առ ին :
Յո կ'б вашимъ услугамъ . Դա 'ի ծառայութիւն
ք :

Кромѣ , Բաց 'ի .

588 . Кромѣ того ничто мнѣ не угодно . Բաց
'ի դմանէ ոչինչ է ինձ հաճելի :
Онъ кромѣ благодарній ничего ему не сдѣлалъ .
'Լա բաց 'ի բարեբարութեց ինչ ոչ արար նմա :

Между , межъ , 'ի մէջ .

589 . Между небомъ и землею . 'Լ մէջ երկնի և
երկրի :
Между горъ . 'Լ մէջ լեռանց :

Мимо! , Ետք , Ետ .

590 . Вы можете идти мимо нашего двора . Լա
րէք անցանել առ պալատիւ իմով :

На , 'ի վերայ , 'ի .

591 . Եւս նախադրութիւն պահանջէ հայցա
կան՝ երբ գոյ շարժումն յենթակայն . ապա թէ ոչ՝
առնու նախդրական . դր .
Поди на чердакъ . Ել 'ի վերնատունն :
Иди на гору . Դնալ 'ի լեռնն :
Взглянушъ на картину . Եկնարկել 'ի պատկերն :
ք 'ի վերայ պատկերին :
Уповашъ на Бога . Եռասալ առ ւիճ :
Онъ мнѣ спустилъ на ногу . Լա ընթացաւ առ ին
'ի վերայ ոտին :
Говоришъ на удачу . Երօտիլ ըստ պատահման :

На примѣрѣ. *Օ որ օրինակ :*

Купишь на наличныя деньги. *Վենել առ ձեռն արծաթոյ :*

Онъ упалъ на голову. *Ինկաւ 'ի վերայ գլխոյ :*
я на короткое время побѣду въ деревню. *(էտ սակաւ ժամանակի դնացից 'ի գիւղ :*

я купилъ на пятьдесятъ рублей сахара. *Վենցի զշաքար յիսուն և ուրախոյ :*

Купите мнѣ казимиру на жилетъ. *Վենեա՛ ինձ քազիմիր պակս բաճկոնի :*

Встрѣтитесь на дорогѣ. *Հանդիպիլ 'ի ճանապարհի :*

Книга лежитъ на столѣ. *Վիճքն դնի 'ի վերայ սեղանոյ :*

На скрипкѣ играешь. *Հարկանել զքնար :*

Надѣ , 'ի վերայ , 'ի .

592. *Եւս նախադրութի պահանջէ հայցական' երբ գոյ շարժումն յենթակայն . ապա թէ ոչ առնու գործիական . զր .*

Вода есть надѣ головою . *Գլուրն է 'ի վեր քան զգլուխն :*

Аннибалъ одержалъ славную побѣду надѣ Римлянами . *Իննիրազ արար զմեծ յաղթութի ընդդէմ Հռովմայեցւոց :*

Птица взлетѣла надѣ лѣсѣ . *(Սուչունն թռեալ գէպ 'ի յանտառն :*

О , обѣ , обо , իլ , սն , դ .

593. *Եւս նախադրութի պահանջէ հայցական' երբ գոյ շարժումն . ապա թէ ոչ առնու նախդրական . զր .*

Ударить о камень . *Հարկանել զքարի :*

я ушибся обѣ сѣбѣ . *Հարազ ընդ որմն :*

О чемъ рѣчь есть ? *(էր վերայ է բանն :*

Обѣ этой матеріи много написано . *() այսր նիւթոյ բազում ինչ գրեալ կայ :*

Ты никогда обо мнѣ не помышляла. *Ղառ ոչ երբեք խորհեցար զինէն :*

Около, *Շուրջ.*

594. Сдѣлашь валъ около города. *Կանգնեւ պարիսպ շուրջ զքաղաքաւ :*

Тому теперь около двухъ недѣль. *Ինտի ցայժմ իբրեւ (շուրջ են) կրկին եօթնեակք :*

это мнѣ приходило около ста рублей. *Սա եղև ինձ գրեթէ հարիւր և ուսուիւյ :*

Окрестъ, *Շուրջանի :*

595. Окрестъ престола. *Շուրջանակի զգահի :*

Оприть, *Բաց 'ի .*

596. Оприть васъ всѣ были. *Բաց 'ի ձենջ ամենեքեան կային :*

Отъ, *'ի .*

597. Я вду отъ моего брата. *Դամ 'ի տանէ եղբոր իմի :*

Отъ него ничего не узнаешь. *Ոչ իմանաս ինչ 'ի նմանէ :*

Отъ утра до вечера. *Յառաւօտէ մինչև ցերեկի :*

Плакать отъ радости. *Լալաւ խնդութի :*

Она отъ страха упала въ обморокъ. *Եւ յահէն անկաւ 'ի թալկացումն :*

Кланяйтесь ему отъ меня. *Ողջունեալ զնա յինէն կողմանէ :*

Лѣкарство отъ лихорадки. *Դարման ընդդէմ ջերմ արտի :*

Ему двадцать лѣтъ отъ роду. *Իրժան ամբ են նորա 'ի ծննդենէ :*

По, Բ, Կ, Է, Ի, Ե.

598. Բայ նախագորութի ունի զընդարձակ նշանակութի պահանջելով զինդիր յայլ և այլ հորովս այլ և այլ առմամբ:

Դախ տրական. Դր. Итти по городу. Երբեք բաղաբն:

Ходишь по полю. Օգնալ ի դաշտին:

По сухому пуши, по морю. Բնդ ցամաք ուղի, և ընդ ծով:

Жишь по старинѣ. Կեալ ըստ հնութեան:

Одѣваешься по модѣ. Օգեցուլ ըստ նոր տարազու:

Какъ это называется по Руски? Որպէս կոչի սա ռուսերէն:

Онъ говоришь по Татарски. Դա խափ թաթարերէն:

По тихости его нрава всѣ мы любимъ. Բնկերեան սիրեմք ըստ հանգարա բարուց իւրոց:

Узнашь кого по голосу. Ճանաչել զոր ի ձայնէն:

Онъ это сдѣлалъ по злости. Դա արար զայն առ չարութեան:

Назвашъ кого по имени. Կոչել զոր յանունէ:

По его привычкѣ. Բնտ սովորութեան նորա:

Судишь по видимому. Դատել ըստ երևութին:

По имени сколько кого знаешь. Բնտ անուն և եթ ճանաչել զոր:

Онъ часто бываетъ по вѣлому году въ оплуткѣ. Դա յաճախ լինի ի հեռաւորութեան ընդ տարի մի ամբողջ:

Раздѣлять книгу по главамъ. Բաժանել զգիրս ըստ գլխոց:

Сія болѣзнь простиралась по всей Европѣ. Բայ հիւանդութի տարածեցաւ ընդ բոլոր Եւրոպիա:

Плышь по Невѣ. Կաւել ընդ Կեփա:

Помѣ текъ ему по лицу. Հոսեաց քիրտն ընդ երեսն:

Дано каждому по три рубля. Տուաւ իւրաքանչիւրու ռուբլի երեք երեք:

599. Երկրորդ՝ պահանջէ հայցական . ըստ որոյ
թուական անուանքս քա, քի և քեփք քինին հայ-
ցական խնդիր . իսկ այլք դնին 'ի տրական հոլով .
որոց գոյական դնի յոքնակի տրական . օրինակ հայ-
ցականին .

По первое число мѣсяца . Մինչև ցառաջին թիւ
ամսոյ :

Онѣ входилѣ по поясѣ въ воду . Եւստ 'ի Զուր
մինչև ցգօտին :

По сіе время онѣ еще не писалѣ . Մինչև ցայտմ
դեռ ոչ գրեաց :

Послать по лѣкаря . Իւարել առ վիրաբուժն :

600. Երրորդ՝ պահանջէ նախգրական հոլով .
գր .

По преставленіе Александра великаго . полководца
его раздѣлили его царство . Յետ մահուան մեծին
Ղեբասնդրի զօրապետք իւր բաժանեցին զթագա-
ւորութիւն նորա :

Виргилій почитается вторымъ стихотворцемъ по
Омиръ . Սիրգիլիոս համարի երկրորդ բանաստեղծ
դնի հովերոսի :

Быть роднею кому по женѣ . Մինել ազգական ընդ
աւեր 'ի կողմանէ կնոջ :

Подѣ , իւրեւր , առ .

601 . Пожалуйте , подѣ меня садитесь . Իլա-
չեմնիստ առ իս :

Онѣ живешѣ подѣ меня . Եւ առ ընթեր իմ բնակի :

Подѣ , իւ ներոյ , ընդ .

602 . Իս նախադրութի պահանջէ հայցական
խնդիր՝ երբ գոյ շարժումն . ապա թէ ոչ առնու-
գործեական . գր .

Положите это подѣ столѣ . Վիր զայդ ընդ սե-
ղանով :

Сядьте подѣ дерево . Եւստ 'ի ներքոյ ծառոյ :

Подѣ вечерѣ . Ինդ երեկոս :

Пріятно подѣ деревомъ лежать . Օսարճալի է ընկողմանիւ ընդ ծառով :

Карлъ второйнадесять былъ совершенно побѣжденъ подѣ Полтавою . Սարդուս երկոտասաներորդ յաղթեցաւ իսպառ մերձ 'ի Ռուսիալ :

Послѣ, спустя , Օջի , յե .

603 . Что вы дѣлаете послѣобѣда . Օբնչ առ նէք զկնի ճաշուն :

Спустя нѣсколько времени . Օկնի ժամանակի ինչ :

Предѣ , Ռաջի .

604 . Ռյս նախադրութի պահանջէ հայցական ինդիր' երբ գոյ շարժումն . ապա թէ ոչ' առնու գործիական . քր .

Привестъ кого предѣ судью . Ռծել զոր առաջի դատաւորին :

я предѣ свѣтомъ вспалъ . Ռյ յարեայ յառաջ քան զրյս :

Прежде , Յառաջ չան :

605 . Прежде окончанія года . Յառաջ քան ըզկատարած տարւոյ :

При , Սէրի , առ .

606 . Милѣшадѣ одержалъ надѣ Персами сла-
вную побѣду при Марафонѣ . Սիլիսիատէս արար փա-
ռաւոր յաղթութիւն ընդդէմ Պարսից մերձ 'ի Սարաթոն :

Сей городъ стоитъ при горѣ . Ռյս քաղաք կառուցեալ էայ առնթեր լեռին :

это происходило при васѣ . Ռա էանց զառաջեալ քր :

Христосъ родился при Августѣ . Վրիստոս ծնաւ առ ()դաստեալ :

Про , Վան .

607 . Օն՝ քո յո՞ւրի վանքն :

Սոքոն , Ռեդեմ , հանդիման .

608 . Դոմն ուն յայտնի միայն իմն :
Սոքոն նորա էն հանդիմանքն :

Օն՝ քո յո՞ւրի վանքն :
Սոքոն իմն :
Սոքոն իմն :
Սոքոն իմն :

Սոքոն իմն :
Սոքոն իմն :
Սոքոն իմն :
Սոքոն իմն :

Սոքոն , Սոքոն .

609 . Սոքոն Սոքոն , Սոքոն Սոքոն :

Սոքոն Սոքոն , Սոքոն Սոքոն :

Սոքոն , Սոքոն .

610 . Սոքոն Սոքոն :
Սոքոն Սոքոն Սոքոն :
Սոքոն Սոքոն Սոքոն :
Սոքոն Սոքոն Սոքոն :

Սոքոն , Սոքոն , Սոքոն .

611 . Սոքոն Սոքոն Սոքոն :
Սոքոն Սոքոն Սոքոն :

Սո , Սո , Սո , Սո .

612 . Սոքոն Սոքոն Սոքոն :
Սոքոն Սոքոն Սոքոն :
Սոքոն Սոքոն Սոքոն :
Սոքոն Սոքոն Սոքոն :

Սոքոն Սոքոն Սոքոն :

Սոքոն Սոքոն Սոքոն :
Սոքոն Սոքոն Սոքոն :
Սոքոն Սոքոն Սոքոն :
Սոքոն Սոքոն Սոքոն :

Օն՝ Եմեմ՝ ինչից քան . Եւ ինչից քան ի լեռնէ :

Եւ ինչից քան ի լեռնէ ինչից քան . Եւ :

Օն՝ ինչից քան ինչից քան . Եւ լստ իմ ինչից քան :

Օն՝ ինչից քան ինչից քան . Եւ լստ ինչից քան ինչից քան :

Եւ ինչից քան ինչից քան . Եւ :

Եւ ինչից քան ինչից քան . Եւ ինչից քան :

Օն՝ ինչից քան ինչից քան . Եւ ինչից քան ինչից քան :

Среди, посреди, 'ի Կի, 'ի Կի .

613. Пришелъ Іисусъ и сталъ посреди ихъ .
Եւ ինչից քան ինչից քան ինչից քան :

У, 'ի .

614. Я давно у васъ не былъ . 'ի Կի ինչից քան ինչից քան :

Голова у меня болитъ . Եւ ինչից քան ինչից քան :
Օն՝ ինչից քան ինչից քան . Եւ ինչից քան ինչից քան :

Чрезъ, 'ի Կի, ինչից քան .

615. Перелезть чрезъ заборъ . Եւ ինչից քան ինչից քան :

Чрезъ քան ինչից քան ինչից քան . Եւ ինչից քան ինչից քան :

Придите чрезъ часъ . Եւ ինչից քան ինչից քան :

Да сбудется реченное отъ Господа, чрезъ пророка . Օ ինչից քան ինչից քան ինչից քան ինչից քան :

ԳԼՈՒԽ ՈՒԹԵՐՈՐԴ՝

О сочиненіи Союзовъ .

ՅԱՂԱԳՍ ՀԱՄԱԶԱՅՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՂԿԱԳԻՑ .

616. **Թ**էպէտե պաշտօն շաղկապից է շարակցել ընդ միմեանս զմասունս բանի և պարբերութե եօթն օրինակաւ , ըստ որում նշանակեցաք յառաջին գիրս (412), ապայն 'ի համաձայնիլն ընդ նոսա՝ առնչանան առ միմեանս այլ և այլ եղանակաւ : 'Լմին իրի կարևոր դատիմք յաւելուլ աստանօր զկանոնս ինչ և գիտելիս ըստ պահանջման Սուս քերթօղութե , որ զբազում շաղկապս 'ի կարգս մակբայից դասէ ըստ յատկութե լեզուին (399) :

Լիսեմ Ծ .

617. **Բ**աղհիւսական շաղկապք շարակցեն առ միմեանս զայլ և այլ եղանակս բայից և զհրովմունս անուանց . որպիսի են , и , да , что , ѿ . օրինակ . Прощаетъ и злобствуетъ ; послабляетъ и строго надзираетъ . 'Լերէ և զայրադնի . Թուլացուցանէ և խստիւ վերադիտէ :
Да будетъ воля швоя . Եղիցին կամք ք :

Լիսեմ Է .

618. **Տ**րական շաղկապք տրոհմամբ իմն շաղկապեն զխոնարհմունս բայից և զհրովս անուանց . որպիսի են , или , либо , ѿ . օր .
Либо земля , либо солнце вершится . Կամ երկիր և կամ արև դառնայ :

Надлежитъ оставитьъ свѣтъ для точнаго исполненія законовъ добродѣтели , или оставитьъ до

бродѣтель живучи въ обществѣ. Պատշաճ է թուղուլ զաշխարհ սակս իսկական լրման օրինաց առաքինութեան . կամ թողուլ զառաքինութիւնս կելով ՚ի հասարակութե :

Լիակն Դ .

619 . Թէական շողկապք կապեն զերկուս նախադասութիւն՝ ցուցանելով զկախումն յիրերաց . որպիսի են , ежели , буде же , естѣли , ևն . Գր .
Ежели ты Богъ , то долженъ ты дѣлать благодѣянія смертнымъ ; буде же ты человекъ , то помни что ты такое . Եթէ դու աս (ես) , յայնժամ պարտ է քեզ առնել բարերարութիւն մահկանացուաց . ապա եթէ մարդ , յիշեալ թէ դու ես այնպիսի :

Не премину исполнить ваше прошеніе , естѣли только найду удобной къ тому случай . Ոչ պակասեցայց կատարել զաղաչանս քո , եթէ միայն գտից յաջողութիւն ՚ի դոյն առիթ :

Լիակն Է .

620 . Երհական շողկապք , որք ՚ի մեզ կոչին բացառոցական , ցուցանեն ներհակութի իմն յառաջարկութիւն՝ ուղղելով զառաջինն . որպիսի են՝
Хотя , но , ևն . Գր .

Хотя Цицеронъ былъ философъ : однако искалъ чести . Թէպէտե Լիկերոն փիլիսոփայ էր , բայց սական խնդրեաց զպատիւս :

Хоть съ вамибѣ Гопы ! къ намъ достигли .

Поящи западъ быстрины ;

Хотя бы вы на насъ воздвигли

Союзы ваши всѣ страны ;

Но тщетныбѣ были всѣ походы . Ломон .

Թէպէտե ընդ ձեզ մեզ հասանէին ,

Ո՛վ գութք երազունք սուրիչք յեղերտին :

Թէպէտ ե սահմանքդ ընդ ձեզ յառնէին ,

Համայն աշխարհք բայց ունայն էին : Լոմոն .

Իսկ Է.

621. Պատճառական շողկապք կապեն զմի բան ընդ այլում՝ ցուցանելով զպատճառ առաջարկութեան. որպիսի են՝ ևбо, дабы, поелику, ևն. Գր.

Убогайте праздности: ибо она есть источникъ всѣхъ пороковъ. Փախիք ՚ի դատարկութի. քանզի այն է աղբիւր ամենայն անտից:

Скупой богатъ есть убогъ: поелику не онъ златомъ, но злато имъ владѣетъ. Իքահ փարթամն է աղքատ. որովհետև ոչ նա սկզբոյն, այլ սկիւն տիրէ նմին:

Իսկ Է.

622. Սակաւերական շողկապք ՚ի կիր ածին՝ երբ զվերջին բանն հետևեցուցանեն առաջնոյն, որպիսի են՝ и такъ, поему, слѣдовательно, ևն. Գր.

Чрезъ добрыя дѣла заслужить можно честь: поему должно удаляться пороковъ и слѣдовать добродѣтели. Ի ձեռն բարի գործոց մարթի արժանաւալ պատուոյ. ապա ուրեմն պարտ է հեռանալ յախտից և հետևիլ առաքինութի:

Поелику Персы опъ роскоши пришли въ слабость: слѣдовательно не трудно было Александру побѣдить оныхъ. Որովհետև Պարսիկք առ զեղիւնութեանկան ՚ի թուլութիւն, վասն այսորիկ չեղև դժուարին Դեբսանդրի յաղթել նոցա:

ԳԻՏԵ ԼԻՔ

623. Թ. Թեական շողկապք եթէ, սո վորաբար պահանջէ զինի դազկապս թո, յայնժամ. Գր.

Ежели вы не прѣйдите, то я осержусь. Իթէ դուք ոչ եկաւորիք, յայնժամ ես զայրացայց:

Ежели вы этой деревни не купите, то я ее куплю. Եթէ դուք ոչ կամիր գնել զայն գիւղ, յայն ժամ ես ունիմ գնել:

Ежели здоровъ, то ко мнѣ отпишетъ вѣрно. Եթէ իցէ առողջ, յայնժամ գրեսցէ առ իս անշուշտ:

624. Բ. Շաղկապքս бы, же, կամ 6б, жб, ոչ երբեք գնին 'ի սկիզբն պարբերութե. որք երբեմն յարին 'ի նախընթաց բառս՝ առ 'ի ցուցանել զգործողուն ընդ պայմանաւ. Գր. я былъ бы богапъ, ежелибъ я не столько промоталъ. Ես լի նէի փարձամ, եթէ չէի այնչափ ծախեալ:

Ежели бы вы остерегались, шо бы это не случилось. Եթէ զգուշացեալ էիր, յայնժամ այդ ոչ հանդիպէր:

Вы любите конфеты, я же лучше люблю плоды. Դուք սիրէք զշաքարեղէնս. այլ ես առաւել սիրեմ զպտուղս:

яжъ сему обѣду сдѣлаю похвалу хорошо поѣвши. Ես ես գովեմ զայս ճաշ յուտելն իմ լիապէս:

Онъ бы недоволенъ быль, хотябъ все имѣлъ. Եւս լինէր արդեօք անգոհ, եթէ և ունէր զամենայն:

625. Դ. Շաղկապս бы кամ 6б պահանջէ զբայ յանցեալ ժամանակս. որ պատասխանէ ստորագասականին. զորմէ ասացաւ 'ի վեր անդր (233).

որինակ իմն. я желаю чпобъ вы благополучны были. Տենչամ, զի դուք երջանիկ լինիջիք:

я его много разъ увѣщавалъ, чпобъ онъ исправлялся. Ես բազում անգամ ազդ արարի նմա, որպէս զի ուղղեսցի:

626. Դ. Շաղկապքս чпобъ, дабы, սովին մըտօք համաձայնին ընդ աներևոյթ եղանակին. որ 'ի մեզ դնի դերբայ կամ ստորագասական. Գր. я пришелъ, чпобъ послушать, чпобъ писать. Ես եկի առ 'ի յունկնդիր լինել, առ 'ի գրել:

я всячески стараюсь, дабы доставить вамъ щастіе. Ես ջանամ որչափ իմովսան, որպէս զի բարեբաղդ կացուցից զքեզ:

627. Ե. Շաղկապս ա սովորաբար հետեւի մակ-
բայիցս пока, лишь, только; ԳՐ.

Пока онъ читалъ, а я писалъ. Սինդրեռ նա ըն-
թերցաւ և ես գրեցի: Բայ յաճախ 'ի կիրածի 'ի
ներհական նախադասութիւնս. նա և յայլ և այլ
ժամանակս բայից. ԳՐ. я пишу, а ты гуляешь.
Ես գրեմ, և դու զբոսնուս:

Вы не знаете его; а я знаю его. Ղուրբ ոչ գիտէք
զնա. բայց ես գիտեմ զնա:

628. Է. Ղատանին 'ի հասարակ գրուածս և 'ի
խօսս մասնիկք ինչ, որք իբր շաղկապ վարին՝ առ 'ի
տալ զօրութիւն բանին. որպիսի են՝ де, дяскаѣ,
ста. спаня, ка, ше; ԳՐ. Служилъ де я сорокъ
лѣтъ. Ծառայեցի ասէ զամս քառասուն:

Я дяскаѣ шуда ходилъ. Ես անդ իմն չորայ. կամ
արդէն չորայ անդ:

Ուր 'ի քաղաքավարական բանս փոխանակ ասելոյ՝
տէր, տիրուհի՝ ասի ста, спаня, ևս և ка, ше; ԳՐ.
Напрасно спаня изволишь гнѣваться. Տիրուհի 'ի
նանիր բերիս բարկանալ:

Петръ, возмизка книгу. Ղետրոս ան (աղաչեմ)
զգիրս:

Пойдемте, Բրդ երթիցո՛ւք:

Բստ այսմ 'ի հապարակ խօսս մասնիկս съ վարի փո-
խան բառիս сударь. տէս 'ի թիւն 451:

ԳԼՈՒԽ ԻՆՆԵՐՈՐԴ

О сочиненіи Междометій .

ՅԱՂԱԳՍ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԵԱՆ ՄԻՋԱՐԿՈՒԹԵԱՆՑ .

629 . Վամաձայնութի միջարկութեանց կանոն
տայ սակաւութի գիտել , թէ յինչ հօլով պարտի լի
նել խնդիր նոցա : Ուր 'ի մեզ սովորաբար պահան-
ջի տրական . իսկ առ Սուսս ուղղական , տրական և
երբեմն կոչական . որոյ վասն դնեմք զհետեւեալ կա-
նոնս : Տես և 'ի վեր անդր (413) :

Կանոն Թ .

630 . Միջարկութի հրաշականք և հեզնականք
պահանջեն ուղղական խնդիր . որպիսի են՝ *вошб* ,
тошо , *вошб тошо* , *фу* , *а* , *ахб* , *о* ! օրինակ .
Вошб человекб бѣдый! Մհա այր ողորմելի :
Тото доброе дѣло! Ո՛հ բարի գործ :
Фу какой лѣнивый! Սա՛հ որպիսի հեղգ :
Ахб какая бѣда! Բա՛ւէ որպիսի դժբաղդութի :
О времена , о нравы! Ո՛վ ժամանակք . ա՛հ բնաւ
րութիւնք :

Կանոն Բ .

631 . Միջարկութի աւաղականք և երանականք
պահանջեն տրական խնդիր . որպիսի են , *ахти* ,
бѣда , *вошб на* , *горе* , *исполать* , *на* , *увы* ; *ах* .
Ахти мнѣ ; горе тому человеку ... исполать тебѣ !
Եղուկ ինձ . վայ մարդոյն այնորիկ ... երանի՛ք եղ :
Горе вамб смѣющимся нынѣ! Վայ ձեզ ծիծաղո-
ղացդ այժմիկ :

Լիակն 4.

632. Սիջարկութիւնք յորդորականք և հոշականք առնուն կոչական խնդիր ըստ յունական ոճոյ. որպիսի են, геѣ, гоѣ, ну, о, прочь, цыцѣ! Գր. Геѣ мужичекѣ; ну лѣннѣецѣ! Մ գեղջուկ. հաւսլա վատ այր :

Прочь назойливый! ()ն անդր անմիտ :

О всещедрое небо! Ո՛վ ամենառատ երկինք :

О Боже! Ո՛ր ի՞նչ. о человекѣ! Ո՛վ մարդ :

Հայսպիսի բանս երբեմն առնուն սեռական խնդիր. Գր.

О неспытанныхъ судебъ Божиихъ! Ո՛վ անբնեւ լի դատաւանանցն նոյ :

РОССІЙСКО-АРМЯНСКАЯ

ГРАММАТИКА

ՎԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՈՒՍԵՐԼՆՆՆԵՐՆԵՐ

КНИГА ТРЕТЯЯ

Գ Ի Ր Վ Ե Ր Ր Ո Ր Դ

О словахъ сочиненныхъ.

ՅԱՂԱԳՍ ՀԱՐԱԾԱՆԵԱԼ ԲԱՆԻՑ .

633 . Ապաքէն աւանդեցան յառաջին գիրս
կարեւոր տեղեկութիք 'ի վերայ մասանց բանի իբրեւ
առանձին բառից կանոնաւորելոց 'ի Վերթողաց :
Ըստ այսմ և յերկրորդ գիրս հատուցան 'ի մէջ
կանոնք համաձայնութեան ամենայն մասանց բանի՝
զիւրաքանչիւրն յիւրում կարգի բաղհիւսելով հան-
դերձ օրինակօք .

Այս մեզ ապա աստ 'ի սմին տալ զտեղեկութիս
'ի վերայ շարամանեալ բանից , կամ շարագրութե .
և ըստ նմանէ աւանդել կանոնս Ուղղագրութեան ,
Կէտադրութե , և Ղրոգանութե , այլովքն հան-
դերձ :

634. Շարագրութիւն լեզուին Ռուսաց, որ պէս և այլոց՝ է կարգ բաղդասութեան 'ի խօսս . կամ է ամբողջ բան և պատշաճ համադասութիւն յայտնող իմաստից . որ ըստ յն . կոչի «Ինքն» . և ըստ Ռուս . Сложеніе . և համարի առ նոսա ազատ , ըստ որում մարթ է շարագրել այլ և այլ եղանակաւ և բաղմորինակ բաղհիւսութեամբ . միայն թէ իցէ ըստ քերթողական կանոնի : Սակայն և այն պէս սովորաբար հետեի բնական կարգի և հասարակաց խօսակցութեան . որ և բաժանի կրկին , 'ի պարզ և 'ի բաղադրեալ :

635. Պարզ շարագրութիւնն է բան , յորում դնի բայ , տէր բայի , և ենթակայ՝ ներգործութիւն կամ զօրութիւն . զոր . Земля плучишетъ , море волнуется . Երկիր պարարտանայ . ծով ալէկոծի : Многие говоряшъ о душѣ моей . Բազումք ասեն զանձնէ իմմէ :

636. Իսկ բաղադրեալն է , յորում երկու պարզ բանք շարակցին առ միմեանս 'ի ձեռն շողկապից , կամ յարաբերական դերանուանց , ինչ . զոր . Тотъ негодный человекъ , который самъ подвергается наказанію . Իսկ այր անպիտան , որ ինքնին ձգի 'ի պատիժս :

Каковы бы примудры и велики Государи ни были , однако вѣ помощи имѣюиѣ нужду . Որպիսի իմաստուն և մեծ թագաւորք իցեն , սակայն ունին հարկաւորութի օգնականութի :

А мы знаемъ , что праведенъ судъ Божій на дѣлающихъ таковыя дѣла . Բանգի գիտեմք , եթէ այդ դատաստանն ճշմարտութիւն է 'ի վերայ այնոցիկ , որք զայնպիսիսն գործեն :

ՅՕԴՈՒԱԾ ԱՌԱՋԻՆ

О Сочиненіи Несложномъ.

ՅԱՂԱԳՍ ԳԱՐՁ ՀԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ.

637. Քերթողք հնարեցին զայլ և այլ կանոնս սակս պարզ շարագրութե առ 'ի վայելուչ և 'ի հարազատ կարգ բաղճիւսել զշարամանութի 'ի ձեռն ձեռոց ինչ : Ստտի կրկնակի լինի կանոնել զբանն . մի՛ բաղդասութի մասանց , և միւս ևս՝ 'ի ձեռն ձեռոց . որպիսի են՝ լծորդութի , զեղչումն , փոխադրութի , արտուղութիւն , ևն :

Կանոն Թ .

638. Սայելուչ ձեանայ և ընդլայնի պարզ շարագրութի ան 'ի ձեռն ածականաց , թ ընդունելութեց , չ յատկացուցչաց , չ նախադրութեց . օրի նակ երկաբանչիւրոց .

ան . Темныя облака покрыли ясное небо . Սթին ամպք ծածկեցին զպարզ երկինս :

թ . Облака стгущенныя влажностію покрыли освещенное солнцемъ небо . Սմպք թանձրացեալք գիւ խութեամբ ծածկեցին զլուսափայլ երկինս յարեգակնէ :

չ . Темнотъ облаковъ покрываетъ ясность неба . Սթութի ամպոց ծածկէ զպարզութի երկնից :

չ . Облака покрываютъ небо из востокъ , земля шумитъ отъ росы . Սմպք ծածկեն զերկինս ընդ արևելս , երկիրն պարարտանայ 'ի ցողոյ :

Կանոն Բ .

639. Հարազատ շարագրութիւն կազմի նա և 'ի ձեռն լծորդութե փոփոխմամբ եզերաց համաձայնելոց մերձակայ բառին . օրինակ .

Стыдъ преодолѣла нечистота, боязнь дерзость, разумъ безуміе . *Օ ամօթն տարագրեաց աղտեղութի, զերկիւղ յանդգնութիւն, զհանձար անմտութիւն :*

Покорность друзей, а истинна ненависть родитѣ . *Խոնարհութի զբարեկամս և ճմարտութի զատելութի ծնանի :*

Եթէ նախադրութիւնն լիցի անորոշ, հարկ է բաջայայտել յարագրութի բառից . *գր . Смыслъ мой утася, яковъ грамматикъ, Петръ азбукъ, Павелъ ходитъ и говоритъ . Որդիք իմ ուսանին, ինչպէս զբերականութիւն, Պետրոս զայբբենարան, Պողոս շրջիւ և խօսիւ :*

Իսկն 7.

640 . *Սայելուչ ձեանաց բանն 'ի ձեռն զեղանն՝ յապաւելով զբառս ինչ . որպէս լինի 'ի յարաբերական բանս, երբ նախընթաց բանն իմացեալ լինի 'ի ձեռն զերանուանց . գր . я купилъ книгу, которую (книгу) читаю . Ես գնեցի գիրս, զոր (գիրս) վերծանեմ :*

Пейте красное (вино), или бѣлое вино . *Երբեք զկարմիր կամ սպիտակ գինին :* Кто это такой ? *Ո՞վ իցէ այն : Եւ ոչ кно еспъ шмотъ челоуѣкъ . աւելորդ է երբ յայտնի է անձն : Ի՞տա այսմ լինի՝ երբ փով բառիւ մարթ է իմանալ զփոս բանին . գր . Когда придешъ къ Благовѣщенію (ш . е . кѣ церква благовѣщенія Богоматери), тогда поверни на право (ш . е . на правую руку или сторону) . Յորժամ հասանէ յԷւտումն, (քի յեկեղեցին աւետման Էճածնին), յայնժամ դարձ յաջակողմն . (քի 'ի կողմն աջոյ ձեռնին կամ յաջն կոյս) :*

Երբեմն միայն գոյականն և երբեմն միայն ածականն կամ մակբայն գնի . *գր . Какъ трудно (ш . е . трудно дѣло) . Օ իարդ դժուարին . (քի դժուարին գործ) : Грѣхъ (ш . е . грѣшное дѣло) агашъ . Սեղք (քի մեղանշական գործ) ստեղն :*

Եւ երբեմն ամբողջ բան թողեալ լինի առ վայել-

չութեան . ԴՐ . Ваша должность есть воздавать почтеніе , какъ всѣмъ добродѣтельнымъ людямъ , такъ (наша должность есть воздавать почтеніе) и всѣмъ знаменитымъ особамъ правительства .
 Ձեր պարտաւորութի է հատուցանել զյարգութի որպէս ամենայն առաքինի անձանց , նոյնպէս (մեր պարտաւորութի է հատուցանել մեծարանս) և ամենայն երևելի անձանց կառավարութեան :

Դասակ Դ .

641 . Գեղեցիկ ձևանայ պարզ շարադրութիւն 'ի ձեռն փոխադրութե' երբ մի մասն 'ի տեղի պլումդէնի , կամ անշունչն 'ի տեղի շնչաւորի . ԴՐ . Такого было житіе ему . Բայպէս էր բնակութիւն նորա . փոխանակ ասելոյ такое , պայպիսի : Клевешать есть вещь вредная . Բամբաստել է փնասակար ինչ . փոխանակ ասելոյ клевета , բամբասանք :
 Посмотри на болвана . Հայեաց յարձանն . Ի՞նչ յանմիտն :

Բոտ պսամ երբեմն ընդունելութիւն դնի փոխանակ բայի . ԴՐ . Всякъ , просяй приемлетъ , а ищай обрѣтаешъ . Բմենայն հայցողն ընդունի , և խընդրողն գտանէ . փոխանակ ասելոյ' Всякъ кошоры проситъ . Բմենայն որ խնդրէ :

Դասակ Ե .

642 . Բազում անգամ մտանէ արտուղութի 'ի բանն , և այնպէս ձևանայ շարադրութի , երբ արական կամ իգական գոյականն համաձայնի ածականին 'ի չէզոքական սեռի . և այն մանաւանդ 'ի բանաստեղծական բանս . ԴՐ .

Другъ вѣренъ утѣшно есть и полезно . Հաւատարիմ բարեկամն է միւրթար և օգտակար :

Любовь и добродѣтель и вѣ невѣрныхъ честно есть и похвально . Երբ և առաքինութի նա և յանհաւատ է յարգելի և գովելի :

Ի՞՞՞՞՞ լինի շրջումն շարադրութե արտուղութեամբ կարգի առ վայելչութեան բանին . ԴՐ .

Сего избѣжать не возможно, чтобы соблазны не возставали, и раздоры не возрастали въ церкви Божіей до того времени, пока находится беззаконіе на земли, или злоба во адѣ. {*այսմանէ ազատ լինել էէ հնար. որպէս զի մի յաճախեսցին գայթակղութիւնք, և հերձուածք մի բուսցին յեկեղեցւոյ այ. մինչև ցայն ժամանակ, ցորչափ գտանին անօրէնութիւնք 'ի վերայ երկրի, կամ ոճիրք 'ի դժոխս:* Այս շարագրութիւն քաղցր լինի եթէ կարգն փոխեսցի այսպէս. Сего не возможно избѣжать до того времени, пока находится беззаконіе на земли или злоба во адѣ: чтобы соблазны не возставали и раздоры не возрастали въ церкви Божіей. *Այ մարթնուսափել յայսմանէ, ցորչափ գտանին անօրէնութիւնք յերկրի և ոճիրք 'ի դժոխս. որպէս զի գայթակղութիւնք մի յաճախեսցին և հերձուածք մի բուսցին յեկեղեցւոյ այ:*

Երեսն Է.

643. *Բազում անգամ 'ի ձեռն յարագրութեան ձեռնայ բանն՝ երբ երկու կամ բազում գոյականք համաձայն հոլովիլ յարին առ միմեանս առանց շաղկապի. որպէս. Павелъ Апостолъ. Պօղոս Բռաքեալ: Свяшый Іоаниъ Евангелистъ дѣвственникъ. Սուրբ Յովհաննէս Բէտարանիչ կուսակրօն: Екатерина вторая Императрица всероссійская матъ отечества. Կատարինէ երկրորդ կայսրուհի ինքնա կալուհի համօրէն Սուսիոյ՝ մայր հայրենեաց:* Այսելուչ ևս լինի եթէ մերձ գիցին խնդիրք ածականաց. կամ այլ համապատշաճ մասունք. զք. Іосифъ прекрасенъ лицомъ. Յովսէփ գեղեցիկ երեսօք: я болю главою. Յաւիմ 'ի գլուխ: Ахиллесъ скоръ ногамъ. Բիւլլէս երագ ոտիւք:

ՅՕԴՈՒԱԾ ԵՐԿՐՈՐԴ

О сочиненіи Сложномъ .

ՅԱՂԱԳՍ ԲԱՂԱԴՐԵԱԼ ՀԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ .

644. Բաղադրեալ շարագրութիւն ոչ այլ ինչ է, եթէ ոչ շարակցութիւն պարզ շարագրութեց 'ի ձեռն շաղկապից և այլոց մասանց բանի, որպէս առայաւ (636) : Եւորին աղագաւ զհարկաւոր կանոնս և գիտելիս անդ աւանդեցաք . մնայ մեզ աստանօր յաւելուլ զհետեւեալ կանոնս և գիտելիս, թէ որպիսի մասունք բանի պահանջին առ 'ի շարակցել զբաղադրեալ շարագրութիւն վայելուչ իմն եղանակաւ :

Կանոն Ծ .

645. Կրկին պարզ շարագրութիւն լինին մի բաղադրեալ, եթէ շաղկապեցին 'ի ձեռն դերանուանցս кто, который, шотъ; ֆր. Кто Бога не боится, шотъ людей бояться долженъ. Որ ոչ երկնչի յայ, նա պարտի երկնչիլ 'ի մարդկանէ :

Нѣтъ такой хорошей книги, о которой бы кто худа не говорилъ. Ղիք այնպիսի բարեւաւ մատեան, զորմէ որ ոչ խօսեցի չար :

Կանոն Թ .

646. Ի ինի բաղադրեալ շարագրութի 'ի ձեռն ընդունելութեանց և դերբայից . ֆր. Любящимъ Бога все поспѣшествуетъ во благое . Սիրողաց զամ ամենայն ինչ օգնէ 'ի բարին :

Человѣкъ боясь Бога людей бояться не долженъ. Եւր երկիր-ղած յայ, ոչ պարտի երկնչիլ 'ի մարդկանէ :

Եւր երկիր-ղած յայ, ոչ պարտի երկնչիլ 'ի մարդկանէ :

Երեսն Գ .

647 . Յաճախ կազմի բաղադրեալ շարագրութի 'ի ձեռն շաղկապից . Գր .

Ежели ты Бога боишься , то не бойся человека .
Եթէ երկնչիս դու յայ , ապա մի երկնչիւր 'ի մարդոյ :

Естьли бы вы отъ міра были , то міръ любилъ бы свое . Եթէ դուք յաշխարհէ աստի էիք , յայնժամ աշխարհ զիւրն սիրէր արդեօք :

Ибо знаетъ Господь путь праведныхъ , а путь нечестивыхъ погибнетъ . Քանզի ճանաչէ Տէր զճանապարհ արդարոց , և ճանապարհ ամբարշտաց կորիցի :

Երեսն Դ .

648 . Կազմի նա և 'ի ձեռն մակբայից և միանգամայն շաղկապից . Գր .

Тамъ то властоу вѣкъ , гдѣ все дешевле прочихъ мѣстъ и жизнь здоровая и спокойная . Ինչ ուկեղէն դար , ուր ամենայն ինչ թեթեալին քան յամենայն տեղիս . և կեանք առողջ և հանգիստ :

Великое въ томъ есть погрѣшеніе ; когда пороки законно не наказываются , а добродѣтели достойно не награждаются : чрезъ то честные въ добродѣтели слабѣютъ , а злонавные худше бываютъ . Յայսմ է մեծագոյն վրիպակ՝ յորժամ յանցանք ըստ օրինի ոչ պատուհասին . և առաքիւնութիւնք ըստ արժանեաց ոչ վարձատրին . նմին իրի պատուաւորք յառաքիւնութեան թուանան , և ոչրագործք կարի իմն չարանան :

Երեսն Ե .

649 . Կազմի բաղադրեալ շարագրութի 'ի ձեռն ընդունելութեանց , մակբայից և շաղկապից միանգամայն . Գր .

Александръ великій съ сорокью тысячами воиновъ

нападѣ на Дарія имѣвшаго тогда своего войска шесть сотѣ тысячъ, дважды его разбилѣ, и пришомѣ мать, жену и дочерей его полонилѣ.

ՍԵԾՆ Դէքսանդր քառասուն հազար զօրօք ելեալ 'ի վերայ 'Խարեհի ունողի յայնժամ վեց հարիւր հազար զօրս, երկիցս խորտակեաց զնա. և ապա զմայրն, զկիւն և զդստերս նորա վարեաց 'ի գերութիւն:

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

650. Թ. Ղ. 'ի վայելուչ ձևացուցանել զբաղադրեալ շարագրութիւն պիտի կարի ընտրանօք վարել զբառս. և չէ պարտ 'ի կիր առնուլ 'ի միում բանի զնոյնատիպ շարամանութիւն, կրկնելով զնոյն մասն բանի, և վարելով հուպ միմեանց զմանայանդ և զնոյնաձայն բառս, զածանցականս, զհոլովս և զխոնարհմունս. և մի յաճախել զնոյն նախդիր 'ի վերայ ամենայն հոլովից կամ ածականաց. որք անախորժ առնեն զշարագրութիւն 'ի լեզուին Ռուսաց:

651. Թ. Ս. Ս. 'ի պատ 'ի պատ բանիւք և յարդրութեւ ածականաց և խնդրոց երկարել զպարբերութիւն, և անիմանալի առնել զշարագրութիւնն. նա և փոփոխմամբ կարգին խրթնացուցանել զբանն արտաքոյ կանոնաց. ուր այժմ յամենայն լեզուս, մանաւանդ առ Ռուսս պարզն է գովելի և հետեւելի ամենեցուն: Սորին վասն հարկ է անդուլ ընթերցանութեւ հետեւիլ այժմեան հեղինակաց, և ոչ բնաւ նորաձեւութիւն և զօտար ոչն 'ի կիր առնուլ 'ի ռուսաբանութեան:

ՅՕԴՈՒԱԾ ԵՐՐՈՐԴ

O Períodb .

ՅԱՂԱԳՍ ՊԱՐԲԵՐՈՒԹԵԱՆ .

652. Պարբերութիւն ըստ Լըիստոտելի, է բան որ ունի յիբեան զսկիզբն, զվախճան և զսահմանաւոր մեծութիւն : Իբր զի՝ սկիզբն պարբերութեան է առաջին անդամն կամ նախադասութիւն ի կախ թողեալ, որ պահանջէ զհետ դալայլոց . իսկ վախճանն է կոպարաւոր պարառութիւն բառից՝ կատարող պարբերութիւն, այլ սահմանաւոր մեծութիւն և ոչ չափազանց երկար . զի մի ճապաղեսցի իմաստ բանին :

Լպա պաշտօն հարադատ պարբերութեան է անթելի պարփակել զմիտս բանի և բացայայտ առաջի դնել, եթէ իցէ պարբերութիւն միանդամ, և եթէ բազմանդամ . որ ՚ի ձեռն կետից բացօրոշի . զորոց զկնի (681) :

Примѣръ односложнаго періода .

653. () ընէ միանդամ պարբերութիւն .

1. Другъ вѣренъ утѣха есть житію .

2. Праведный гнѣвъ есть милосердіе .

Հաւատարիմ բարեկամն է միւրթարութիւն կենաց :
Ըղար բարկութիւն է ողորմութիւն :

1. Отечество мое наукѣ послѣдуй свѣшъ,

Послѣдуй моему примѣру и совѣту .

Իմ հայրենիք ուսումն անգին, հետեւեալ դու
(աշխարհ նմին,

Հետեւեսցիս օրինակին և խորհրդոց իմ մեծազին :
Իմն . սաէս մեծին Պետրոսի :

Примѣръ двучленного періода.

654. () րիւսէ երկնորս պարբերութիւն .

1. Совершенства высочайшія весьма рѣдки ; * сего ради никого и ничего чрезъ мѣру хвалить не должно .
 Ռարձրագոյն կատարելութիւնը կարի իմն նուազ են .

* նորին աղագաւ չէ պարտ գովել զզր կամ զիմն չափազանց :

2. Чрезъ добрыя дѣла заслужить можно честь , получишь богатство и безмертное по себѣ имя оставишь ; * для того должно удаляться пороковъ и держаться добродѣтели , какъ вождя къ благополучію .

Մարթ է 'ի ձեռն բարի գործոց արդիւնաւորիլ պատիւ և 'ի ձեռս բերել զփարթամութիւն և թողուլ ինքեան զանուն անմահ . * վասն այսորիկ պարտ է հեռանալ 'ի մոլութեանց և բուռն հարկանել զառաքինութենէ իբրև զառաջնորդէ առ բարեգործութիւն :

1. Праздность и старыхъ людей повреждаетъ ;

* Младымъ же паче во вредъ та бываешъ .

Ղատարկութի գիտէ բերել փնաս ծերոց .

* Եւս առաւել կարգի 'ի փնաս մանկանց տղայոց :

2. Кто хочетъ большимъ бытъ ,

* Тотъ долженъ всѣмъ служить .

Որ որ ցանկայ մեծութեան փառաց ,

* Պարտ է նմա ծառայել բազմաց :

3. Кто не упивается виномъ ;

* Тотъ бываешъ крѣпко въ умахъ .

Որ ոչ գիտաց զեղիւիլ 'ի գինի .

* Երկաց նա հաստատ 'ի սիրտ և յոգի :

4. Нарцисъ надъ ясною водою ,

Плѣненъ своею красотою ,

Стоитъ любуясь самъ собой .

* Зефиръ , какъ шм поберегу дуешь ,

Сто кратъ листки его цѣлуешь ,

И сладкой шѣ кропишь росой .

Վերկիզն 'ի վերայ ջրոց պաղպաղուն,
 Վերեալ իւր գեղով մնայ երերուն,
 Հաճեալ ինքնաբոյս տեսեամբ իւր սիրուն:

* Օ երկու դու յեզերսս երբ հեզիկ շնչես,
 Իւրիցս ըզտերև նորին համբուրես,
 Եւ ցողով երկնից զայն միշտ պարարես:

5. Я долго размышляябъ, и долго былъ въ сомнѣнѣхъ,
 Что естльи на землю отъ высошы смотрѣнѣе,
 Или по слѣпотѣ безъ ряду все печетъбъ,
 И промыслу сѣ небесъ во всей вселенной нѣтъбъ;

* Однако посмотрѣвъ свѣшнѣхъ небесныхъ строй-
 (нось,

Земли, морей, и рѣкъ доброту и пристойность,
 Премѣну дней, ночей, явленіе луны,
 Признавъ, что Божеской мы силой созданы.

Եւ յերկար խորհեալ յերկբայս մաշէի,
 Թէ գոյ տեսչութի 'ի վերուստ յերկրի,
 Եթէ կուրորէն գնան իրբ թերի,
 Եւ խախնամութեան չիք արդեօք տեղի:

* Եւլ տեսեալ զկարգ երկնից շրջանին,
 Վեղեցիկ ընթացք ջրոց ցամաքին,
 Չքնաղ փոփոխմունս աւուրց և լուծնին,
 Օւնեայ թէ գործ եմք նախատես մատին:

Примѣръ трехчленного періода.

655. () Երկուսէ եւանդաւ պարբերութեան.

1. Мы херувинамъ таинство представляя, и живошворящей Троицѣ шрисвящую песнь принося,
 всякое нынѣ житейское опложимъ попеченіе: * какъ
 приуготоваяясь. принять всѣхъ Царя невидимо о-
 кружаемаго Ангельскими (копѣносцовъ) чинами.
 * хвалите Бога.

Որք զբրովելիցն խորհրդաբար կերպարանիմք, և
 կենդանաբար Երրորդութեան զերեքսրբեան օրհ-
 նութիս մատուցանեմք, զամենայն զկենցաղականս
 'ի բաց դնելով զգործս. * որպէս զի պատրաստեալ
 ընդունիցիմք զթագաւորն ամենեցուն անտեսաբար

ընթացատեալ 'ի հրեշտակական դասուց. * գովեցէք զԼ՛ծ :

2. Кто справедливой похвалы желая ищешъ пре мудрости, * шомъ прежде всего въ сердцѣ своемъ положить долженъ; * чтобъ онъ всею мыслию своею Всевышняго Творца почиталъ и боялся.

Որ որ ցանկանալով իրաւացի գովուծէ զհետ լինի իմաստութե, * յառաջ քան զամենայն պարտ է նմա դնել 'ի միտս իւր, * թէ բոլորով սրտիւ իւրով պաշտել ունի զԼ՛րարիչ իւր և երկնիչի :

3. Дай нищему, дабы ты далъ себѣ; * дай, ибо что ты дашь бѣдному, то самъ имѣшь будешь; * чего не дашь, достанется другому.

Տուր աղքատին, զի տացես քեզ. * տուր, քանզի զոր դուդ տաս աղքատին, ինքնդ ստանալոց ես.

* զոր ինչ ոչ տաս, շնորհի այլում :

1. Отче нашъ небесный Царь,

Коему подвластна вся на свѣшъ тварь,
Коему послушна суша, море, рѣки, горы и лѣса,
Солнце и луна, звѣзды, небеса.

* Да Твое свящися Боже, имя въ вѣки.

Да придешъ царствіе Твое,
И въ Твоей да будешъ волѣ,

Все селеніе сіе,

И Тебя увидишъ на Твоемъ престолѣ.

* Хлѣбъ насущный дай намъ днесь,

И оставь намъ долги здѣсь,

Яко мы своихъ должниковъ прощаемъ,

И не опомщаемъ.

Отъ искуса охраняй всякъ часъ,

И отъ зла избави насъ.

Հայր մեր գթութեց Լ՛րբայ երկնային,

Յոր իշխանութե են եակք բնական,

Հնազանդեալ դողան հողմ, գետք, ծով խորին,

Երկնք և անտառք, աշխարհ ընդ ոլորտին,

Լ՛րբի և լուսին, աստեղք և երկին,

* Լ՛րդ սուրբ անուն քո Լ՛ծ յաւիտեան,

Եւ քոյդ կամք լիցին ընդ աշխարհս համայն,

Տեսեալ զԼ՛րարիչդ 'ի փառս անվախճան :

- * Օհաց յագեցուցիչ մեզ այսօր շնորհեա՛լ,
 Թողեալ զյանցանս մեր 'ի մեզ խնայեալ,
 Որպէս մեք թողումք մերոց յարակայ .
 Ս' տար փորձութեանց 'ի չարէն փրկեալ :
2. То плачешъ человекѣ, по вѣ радости смѣется ,
 То презираешъ все , по ому всего мѣтется .
 * Не больше вѣ воздухѣ бываешъ перемѣнѣ:
 * О коль онѣ легкостью своей опягощенѣ!
 Ե՛զի ողբայ մարդ է՛զի ծիծաղի ,
 Խոտէ զամենայն է՛զի խռովի .
 * Չիք այնչափ յուզմունք 'ի մ'Թնորրորի .
 * Ո՛հ Թեթևութեամբ զհարգ նա ծանրի :
3. Лице свое скрываетъ день ,
 Поля покрыла мрачна ночь ,
 Взошла на горы черна тѣнь ,
 Лучи оны насѣ склонились прочѣ .
 * Открылась бездна звѣздѣ полна ;
 * Звѣздамѣ числа нѣтъ , безднѣ дна .
 Ը՛հա քօղէ օր դէմն իւր նազելին ,
 Օ՛հածկէ զդաշտորայս և գիշեր խորին .
 Ս' երոտնէ 'ի լեառն Թանձր ստուեր մ'Թին ,
 Ս' անէ զճառագայթս 'ի մէջ և զարփին :
 * Ըրդ բացան անդունդք լի աստեղքք վերին .
 * Չիք Թիւ աստեղաց ոչ յատակ վճին :

Примѣръ четырёхчленного періода .

656. () րէալ չառանդմա՛ պարէրութեան .

1. Кшо добродѣянія не помнитъ , * тогѣ не токмо
 онаго недостойнѣ : * но равно такѣ оставленѣ
 бытъ долженѣ , * какѣ неплодная земля презрѣнна
 бываешѣ .

Որ ոչ խոկայ զբարեգործութիս , * նա ոչ միայն ա-
 նաթման գտանի այնմ , * այլև հարկ է նմա այնպէս
 մնալ միօրինակ , * որպէս անբեր երկիր լիցի արհա-
 մարհեալ :

2. Сомнѣній полонѣ вашѣ отвѣмѣ ,
О шомѣ , что окрестѣ ближнихѣ мѣстѣ .

* Скажишежѣ , колы пространенѣ свѣмѣ ?

* И что малѣйшихѣ далѣ звѣздѣ ?

* Несвѣдомѣ шварей вамѣ конецѣ .

Ктожѣ знаетѣ , колы великѣ Творецѣ ?

Ի կասկածանօր ձեր պատասխանին .

Ի՞նչ որ շուրջ զվայրիւք դրացիք ենթադրին :

* Եւացէք սրչափ տարած աշխարհի .

* Որչափ փոքր աստեղք 'ի կային հեռի .

* Թէ անգիտելի ձեզ էից վախճան ,

Ո՞րդեղօք դիտակ Լին մեծութեան :

ՅՕԴՈՒԱԾ ՉՈՐՐՈՐԴ

О Степени сложенія .

ՅԱՂԱԳՍ ԿԱՐԳԻ ՀԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ .

657. Եւրդ շարագրութեան է աստիճան իմն ,
որով շարամանութի բանի մի քան զմի գերապանծ
գտանի : Եւ որպէս տենչ մարդոյ յանչափս ձգի ,
մինչև դժուարին լինի գտանել յամենայն ազգս զեր-
կու անձինս նոյնատենչս և նոյնադէմս , նոյնպէս յան-
չափս ձգի աստիճան շարագրութե , և չիք տեսանել
զնոյնատիպ և զմիակերպ շարագրութի երկու անձանց ,
թող թէ բազմաց : Ի՞նչ որ օգնէ նա և ազգեցութի
երկրին , բնաւորութի ազգին , և խառնուած ցեղին :
Իայց և այնպէս քերթօղք լայնաբար բաժանեցին
զշարագրութի յերիս . 'ի պարզ , 'ի միջակ և 'ի խոր-
թին : Իւրջինն պահէ զբնական դասաւորութիւնս
'ի վար արկեալ զպարզ նախադասութիւնս (635) :
Երկրորդն փոքր ինչ այլայլէ զշարամանութի , և
'ի կիր առնու զբաղադրեալ նախադասութիւնս
(636) : Իսկ երրորդն մեծապէս այլայլէ թէ յոճն և
թէ 'ի դասաւորութիւն բառից , մինչև դժուարաւ լի-
նել ըմբռնելի , որ այժմ չէ 'ի գործածութե մա-
նաւանդ առ Ուռսս , որք զպարզն յարգեն :

658. Իյսպիսի շարագրութիւնք դարձեալ բա-

ժանին 'ի հասարակ, 'ի վայելուէ, և 'ի գերապանծ :
 Ընաջինն ոչինչ տարբերի 'ի հասարակ խօսակցու-
 թեանց՝ պահմամբ քերականական կանոնաց : Երկ-
 րորդն ունի զբառս դաշնաւորեալս ըստ բնական ո-
 չոյ վայելուէ դասաւորութեամբ մասանց բանի :
 Իսկ երրորդն ունի զբառս ընտիրս, գեղեցիկ ոճս և
 պանծալի իմաստս զարդարեալս պէտպէս ձեռով ք :
 Տես արդ զօրինակս երկաքանչիւրոց :

Примѣръ простыхъ сложеній .

659 . ՕՐԻՆԱԿ ԳԱՐԶ ԵՒ ՎԱՅԵԼՈՒՅ
 ՀԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ .

{ } ԵՂԵՂԱԿԱՆ ԿԱՐԴԻՆԵԼ .

1 . Святой Іоаннѣ былъ сынѣ Захарїи и Ели-
 саветы , которая была тетка Святой Дѣвѣ Ма-
 рїи . Онѣ велѣ жизнь весьма воздержную , и жилѣ
 въ пустынѣ .

Пророки предсказывая объ немѣ , означали его
 Предшечю Мессїи : то есть такимѣ , которой идетѣ
 предѣ другимѣ .

Онѣ проповѣдовалѣ , что обѣщанный Мессїя Хри-
 стосѣ явится вскорѣ міру для спасенїя челове-
 скаго ; а потому побуждалѣ онѣ всѣхѣ кѣ пока-
 нїю и исправленїю себя ; и тѣхѣ , которые слѣдуя
 ему обращались кѣ истинному благочестїю , кре-
 стилѣ , погружая во Іорданѣ .

Онѣ крестилѣ также и самого Іисуса , которой
 восхотѣлѣ отѣ него креститься , чтобѣ освященїе
 воды крещенїя .

При Его крещенїи случилось , что Духѣ Святой
 шелѣ на Него очевидно , и слышанѣ былѣ съ неба
 Ошестскїй гласѣ : Ты еси Сынѣ мой возлюбленный ,
 о Немже благоволихѣ .

Іоаннѣ свидѣтельствовалѣ о Христѣ Іисусѣ , что
 онѣ пришелѣ спасти мірѣ отѣ грѣха и отѣ осу-
 жденїя за оный .

Սուրբ Յովհաննէս էր որդի Օսթարիայ և իւր զիտարեթի մօրաքեռ սուրբ Կուսին Սարիամու։ Որ վարեաց զկեանս կարի խստութեամբ և եկաց յանապատի։ Սարգարէք նախագուշակեալ զնմանէ նշանակեցին զնա Վարապետ փրկչին։ այս է՝ այնպիսի որ, որ զնայ առաջի այլոց։ քարոզեաց նա՝ թէ խոստացեալ փրկիչն Վա փութով յայտնելոց է աշխարհի սակս մարդկային փրկութի։ Իւր ապա յորդորեաց զամենեսեան յապաշխարութի և յուղղութի անձանց։ Իսկ զնոսա, որք հետեւելով նմին դարձան ՚ի Ճմարիտ բարեպաշտութի մկրտեաց ընկրդմելով ՚ի յորդանան։

Եւ ինքն մկրտեաց նոյնպէս և զՅիսուս, որ կամեցաւ մկրտիլ ՚ի նմանէ։ որպէս զի սրբեսցէ զընդուն մկրտութի։ Իէպ եղև ՚ի մկրտութեանդ նորին, զի Հոգին սուրբ էջ ՚ի վերայ նորա ակներև, և լսելի եղև յերկնից ձայն հայրական։ Եւ ես որդի իմ սիրելի, ընդ որ հաճեցայ։

Յովհաննէս վկայեաց զՅիսուսէ Վրիստոսէ, թէ նա եկն փրկել զաշխարհ ՚ի մեղաց և ՚ի դատապարտութենէ վասն նորա։

660. Յարութիւն պարսկաբէնէ։

2. Нѣкоторой челоуѣкѣ имѣлѣ у себя дочь, которую звали Дарьюшкою. Ей было одиннадцать лѣтъ; мать ее приучала, дабы она имѣла состраданіе, и что каждой челоуѣкѣ есть нашѣ ближній братѣ. Дарьюшка была не глупа кѣ симѣ наставленіямѣ. Однажды, когда Дарьюшка шла отѣ подружекѣ домой, увидѣла у своихѣ воротѣ играющихѣ ребятѣ; между которыми былѣ одинѣ худо одѣшой мальчикѣ, и котораго они всѣ презирали и даже били. Какѣ ей досадно это было! Она не могла вытерпѣть сего, и сказала имѣ то, что ей всегда швердила мать; но шалуны только насмѣхались надѣ нею. Дарьюшка отошла сѣ сожалѣніемѣ о семѣ бѣднннѣкомѣ мальчикѣ.

Пришедши домой, разсказала она своей матери

что видѣла; а мать похваляя ее за сѣе, поцѣловала и дала ей за ея чистосердечіе дарованіе хорошее. Всѣмъ невиннымъ и благовоспитаннымъ дѣвѣцамъ совѣтую подражать Дарьюшкѣ, и быть столько же чистосердечными, какъ и благоразумная Дарьюшка.

Не должно презирать тѣхъ, кои худо одѣшны: можетъ быть имъ и состояніе не позволяетъ одѣшья лучше; но притомъ часто случается, что и подъ разодраннымъ рубищемъ обитаетъ благородная душа и добродѣтельное сердце.

Եւրոմն ունէր դուստր, զոր անուանեցին Տարիւշքա . և եղէն նորա երկոտասան ամբ: Եւ այրն մարդէր զնա, զի ունիցի կարեկցութի. ըստ որում իւրաքանչիւր մարդ է մերձաւոր եղբայր մեր: Տարիւշքա չեղև անլսող այսպիսի խրատուց: Զաւուր միում երբ աղջիկն մեկնեալ յընկերաց երթայր 'ի տուն, ետես առ երի դրան իւրեանց զմանկունս խաղալիկս. յորոց միջի գոյր մանկիկ մի զգեցեալ ցնցոտիս. զոր ամենեքեան անգոմնէին և հարկանէին: Եւ րպէս վըշտաբեր եղև նմա այն. մինչ զի չկարաց հանդուրժել. այլ ասաց ցնոսա զայն, զոր մայրն միշտ ասէր խրատելով զնա: Եւ այց ստահակ մանկունք միայն ծաղրէին զնովաւ: Եւ ղջիկն տեղի ետ վշտանալով 'ի վերայ թշուառ մանկանն:

Եւ տեալ 'ի տուն պատմեաց մօր իւրում զոր միանգամ ետես. իսկ մայրն գովելով զնա սակս այսորիկ համբուրեաց և ետ նմա վասն այսպիսի կարեկցութեան զգեղեցիկ իմն ընծայ:

Եւ մնայն ամբիծ և բարեկիրթ կուսանաց խորհուրդ տամ նմանիլ Տարիւշքայի, և լինել այնպէս բարեսիրտ, որպէս էր բարեհանձարն այն:

Եւ պարտ անգոմնել զնոսա, որք զգեցեալ են զաղքատին հանգերձս. կարելի է թէ վիճակ նոցա ոչ ներէ զգեհուլ զլաւագոյնս: Եւ որին աղագաւ յաճախ պատահի, զի ընդ ցնցոտիկ քրձով գտցի բնակեալ աղնիւ հոգի և առաքինի սիրտ:

11. Օն՝ն ասաւ ի նմ՝ն օտքն ինքն : ւոյ քոց քան զմեզ , քան զսոսն քոց : քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց : քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց :

12. Մտաւ ի նմ՝ն քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց :

13. Օն՝ն օրհնէր ի նմ՝ն : քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց :

14. Մտաւ ի նմ՝ն քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց :

1. Սոսն քոց , քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց : քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց :

2. Սոսն քոց , քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց : քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց :

3. Սոսն քոց , քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց : քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց :

4. Սոսն քոց , քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց : քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց :

5. Սոսն քոց , քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց : քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց :

6. Սոսն քոց , քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց : քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց :

7. Սոսն քոց , քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց : քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց :

8. Սոսն քոց , քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց : քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց , քան զսոսն քոց :

Ընդ ի քարանցս յայսցանէ յարուցանել որդիս Ըրահամու :

9. Բայց ահաւասիկ տապար առ արմին ծառոց կայ . ամենայն ծառ որ ոչ առնէ զպտուղ բարւոք , հատանի և ՚ի հուր արկանի :

10. Հարցանէին զնա ժողովուրդքն և ասէին . իսկ արդ՝ զինչ գործեսցուք :

11. Պատասխանի ետ՝ և ասէ ցնոսա . ոյր իցէն երկու հանդերձք՝ տացէ զմին այնմ , ոյր ոչ գուցէ . և ոյր կայցէ կերակուր՝ նոյնպէս արասցէ :

12. Եկին և մաքսաւորք մկրտել , և ասէն ցնա . վարդապետ զինչ գործեսցուք :

13. Եւ նա ասէ ցնոսա՝ մի ինչ աւելի քան զհրա մայեալսն ձեզ առնիցէք :

14. Հարցանէին զնա և զխոսուորքն՝ և ասէին . և մէք զինչ գործեսցուք . ասէ ցնոսա . մի զոք խուրցէք՝ և մի զոք զրպարտիցէք . շատ լիցին ձեզ Թաշակքն ձեր :

662 . Հազարիս պարտութիւնէ նոցա .

2. Сія обширная часть Сѣвера, которую занимаетъ Россія, обитана была, болѣе 2000 лѣтъ тому назадъ, народами извѣстными у древнихъ подъ общимъ именемъ Скиновъ, которые, по обстоятельствомъ тогдашней кочевой жизни и войнамъ, переходя съ мѣста на мѣсто вытѣсняли изъ обитавшихъ, или совсѣмъ истребляли другъ друга; пока наконецъ Славяне, пришедъ съ береговъ Дуная и превозмогши прочія племена въ Сѣверо-западныхъ странахъ Россіи, положили основаніе Имперіи, обширнѣйшей и могущественнѣйшей изъ всѣхъ древнихъ и новѣйшихъ временъ, простирающейся отъ Восточныхъ предѣловъ Пруссіи до Восточнаго Океана и далеко по островамъ его .

И такъ, первые извѣстные обитатели Россіи суть Славяне, кои въ концѣ V столѣтія по Р. Х. будучи вытѣснены Болгарами изъ древнихъ своихъ по Дунаю обиталищъ, поселились часнію при

Дивирѣ и построили Кіевѣ; а другая часть ихѣ, прошедши далѣе кѣ Сѣверу, построила Новгородѣ. Сей городѣ былѣ столицею Сѣверной Славянской колоніи, которая по прошествіи нѣсколькихѣ вѣковѣ особенно возвысилась. Удаленная отѣ полуденныхѣ странѣ Россіи, бывшихѣ безпрестаннымѣ шествіемѣ войны и преселеній, она безпрестанно возрастала и приготавливалась кѣ непредвидѣленной спешеніи величія.

Լ.յս համառարած մասն հիւսիսոյ, զոր գրաւեալ ունի Ռուսաստան, առաւել քան զերկու հազար ամս յառաջ եղև բնակարան ազգաց ծանուցելոց 'ի հնումն ընդհանուր անուամբ Սկիւթացոց : Որք ըստ բերման ժամանակին, ըստ աստանդական կենցաղավարութե, և ըստ պատերազմաց անցեալ տեղւոյն 'ի տեղի տարագրէին 'ի բնակարանաց, կամ թէ բոլորովին կոտորէին այր զընկեր : Սինչև հուսկ ուրեմն Սլավեանք ելեալք յեզերաց անտի Վանուր գետոյ նուաճեցին զազգս բնակեալս 'ի հիւսիսային արևելեան կողմանս Ռուսաստանու . և հիմնեցին զիշխանութի մեծատարած և մեծազօր ընդ բոլոր հին և նոր դարս, ձգեալ յարևելեան սահմանաց Բրուսսիոյ մինչև ցարևելեան Սկիանոս, և անդր քան զկղզիս նորին :

Եւ այսպէս առաջին հաւաստի բնակք Ռուսաստանու եղեն Սլավեանք . որք 'ի հինգերորդ դարուն լետ ծննդեան Վսի հարստահարեալք 'ի Բուլղարաց ելին յառաջին բնակարանաց իւրեանց, որ առ Վանուր գետով . մի մասն յայնժամ բնակեցաւ առերի հնեբէր գետոյ . ուր և կառուցին զքաղաքն Վիով : Իսկ միւս մասն անցեալ յառաջ և հեռացեալ ընդ հիւսիս, կառուցին զքաղաքն Եովկորոտ . որ եղև մայրաքաղաք հիւսիսային հատուածոյն Սլավեանց . որք զկնի դարուց ինչ յատկապէս գերակայ դտան : Որոց տարակայացեալ 'ի հարաւային սահմանաց անտի Ռուսաստանու, տեսիլ իմն եղեն անդադար պատերազմաց և տեղափոխութեանց : Որք և օրըստօրէ աճեալ և բազմացեալ պատրաստեցան 'ի նախասահմանեալ աստիճան գերազանցութե :

Примѣръ высокихъ сложеній .

663 . *о҃гнѣмъ чрѣвѣмъ сѣмѣмъ сѣмѣмъ* .

1 . Умѣмъ . 45 .

1 . Возлюблю Тебя , Господи , крѣпость моя ,
Господи , твердыня моя , непреоборимая защита моя ,
Избавитель мой , Богъ мой , каменная гора , на ко-
торой я безопасенъ , щитъ мой , рогъ спасенія мое-
го , убѣжище мое !

Достопокланяемаго призываю Господа , и спасаюсь
отъ враговъ моихъ .

Объяли меня болѣзни смертныя , и пошoki Веліа-
ла успрашали меня .

Окружилъ меня болѣзни ада , облегли меня сѣми
смерти .

Въ сей тѣснотѣ моей призвалъ я Господа и къ Богу
моему воззвалъ .

Онъ изъ чертога своего услышалъ гласъ мой , и
воплъ мой къ Нему дошелъ до ушей Его .

Пошряслась , восколебалась земля , преснули и по-
колебались основанія горъ : ибо Онъ воспыла въ гнѣ-
вомъ .

Поднялся дымъ отъ гнѣва Его ; изъ устъ Его ис-
ходилъ огонь поядающій : горящіе угли сыпались
отъ него .

Онъ наклонилъ небеса и сошелъ . Мракъ подъ но-
гами Его .

Возсѣлъ на херувима и понесся , и полетѣлъ на
крыліяхъ вѣтра .

Мракъ сдѣлалъ покровомъ Себѣ , сѣнію вокругъ
Себя , мракъ водъ , облаковъ воздушныхъ .

Отъ блистанія предъ нимъ , сквозь тучи Его , сы-
пался градъ и горящіе угли .

Возгремѣлъ на небесахъ Господь и Всевышній далъ
гласъ Свой , (градъ и горящіе угли) .

Пустилъ стрѣлы Свои , и разсѣялъ ихъ ; множе-
ство молѣй , и разсыпалъ ихъ .

И явились источники водъ , и обнажились основа-
нія вселенныя отъ грознаго гласа Твоего , Господи ,
отъ дохновенія духа гнѣва Твоего .

Սիրեցից զբեզ՝ Թոր զօրութի իմ . Թոր հաստատիչ
իմ , ապաւեն իմ , և փրկիչ իմ :

Ի՞՞ճ օգնական իմ , և ես յուսամ 'ի նա . ապաւեն իմ ,
եղջիւր փրկութե իմոյ՝ ընդունելի իմ է :

(Խրհնելով կարդացից առ Թոր , և 'ի թշնամեաց ի-
մոց ապրեցայց :

Ը ուրջ եղեն զինև երկունք մահու . և ուղիք ա-
նօրէնութե՝ խռովեցուցին զիս :

Ս իշտք դժոխոց պաշարեցին . զիս . և ժամանեցին
ինձ որոգայթք մահու :

'Ի նեղութեան իմում ես առ Թոր կարդացի , և առ
Ի՞՞ճ իմ աղաղակեցի :

Ի ուաւ ինձ 'ի ասաճարէ սրբոյ իւրմէ ձայնի աղօ-
թից իմոց . և աղաղակ իմ առաջի նորա մտցէ յա-
կանջս նորա :

Խռովեցաւ և դողաց երկիր՝ և հիմունք լերանց սա-
սանեցան և խռովեցան . զի բարկացաւ 'ի վերայ նո-
ցա Ի՞՞ճ :

Ի՛լ ծուխ 'ի բարկութենէ նորա . և հուր յերեսաց
նորա բորբոքեցաւ , և փայլատակունք հատան 'ի
նմանէ :

Խոնարհեցոյց զերկինս և էջ . և մէգ 'ի ներքոյ ոտից
նորա :

Ի՛լ 'ի քրովբէս և թռեաւ . սլացաւ նա 'ի թևս հող-
մոց :

Ի՛դ զխաւար 'ի ծածկոյթ իւր , և շուրջ զնովաւ
ենյարկբ իւր . և խաւարային ջուրք՝ մինչև յամպս
օդոց :

'Ի փայլատակել նորա առաջի նոցա , ամպք անցու-
ցին զկարկուտ՝ և զկայծակունս հուր :

Որոտաց տէր յերկնից , և բարձրեալն ետ զձայն իւր
'ի կարկուտ՝ և 'ի կայծակունս հուր :

Ի՛ւաքեաց զնետս իւր և ցրուեաց զնոսա . յաճա-
խեաց զփայլատակունս իւր՝ և խռովեցոյց զնոսա :

Երևեցան աղբերը ջուրը . և յայտնեցան հիմունք
աշխարհի : Դ՛ս աստէ բուսնէ տէր , և Դ՛ շնչել հոգ
ւոյ բարկութիւնք :

664. Դ՛ Բարոյական Բանից .

2. Вѣрнѣйшее средство войти въ любовь къ
другимъ есть то, чтобъ оставить свои собствен-
ныя склонности , и соображаться со нравами и обы-
чаями тѣхъ, съ коими живемъ и обращаемся . Сей
родъ философіи приобрѣтается великимъ трудомъ .
Но не всякому ли сей трудъ долженъ быть прива-
щенъ ? Не всякой ли долженъ питать такое жела-
ніе ? Человѣкъ не можешь прожить одинъ : его на-
значеніе — жить въ обществѣ . Не надѣйтесь найти
гдѣ нибудь человѣка со всѣми совершенствами ;
терпѣніе и стараніе уменьшаютъ число недостат-
ковъ . Если нельзя сдѣлаться совершеннымъ , по
крайней мѣрѣ должно умѣть , сколько возможно ,
скрыть свои слабости , чтобы никто не терпѣлъ
отъ насъ вреда . Надобно просить совѣта у лю-
дей просвѣщенныхъ , и слушать ихъ съ тѣмъ ,
чтобъ образовать свой характеръ : ихъ замѣчанія
не останутся тщетными . Человѣкъ , знающій свою
должность , старается быть оспороженъ , и опа-
сается , чтобъ не замѣтили въ немъ худыхъ склон-
ностей . Не упускайте ничего , чѣмъ можете под-
держивать хорошее о васъ мнѣніе другихъ . Но еже-
ли злоба и клевета преслѣдуютъ васъ , то ста-
райтесь сколько можно казаться спокойнымъ : люди
разсудительные всегда отпадутъ вамъ справед-
ливостъ .

Դ՛մենաճշմարտիւմն գիւտ ընդմտանելոյ Դ՛ սէր աշ-
խարհի . Թողուլ լքանել զբնաւորական յօժարութիւն
անձին , և բերիլ նմանիլ բնաւորութիւնս և սովորութիւնս
յին , ընդ որս կեամք և բաղաբաղարիմք : Դ՛յս տե-
սակ իմաստասիրութե կարի իմն գոժուարաւ Դ՛ ձեռս
բերի : Դ՛յլ միթէ չիցէ արժան սոյնօրինակ աշխա-
տանաց քաղցր լինել ամենեցուն : Դ՛իժէ ոչ Դ՛ ճաչ

իցէ ճաշակել ամենեցուն զայսպիսի փափաք : Ս'աբ-
գոյ չէ ըմբոն կեալ միայնակ . որում վիճակեցաւ
անդուստ կենակցիլ 'ի հասարակութե : Ս'ի յուսայք
գտանել ուստեք զոք զարդարեալ ամենակերպ կա-
տարելութեամբք . համբերութի և ջանասիրութի
գիտեն և եթ նուազ առնել զթիւ պակասութեց :
Եթէ չիցէ հնար 'ի կատարելութի վերբերիլ, գէթ
գիտասցէ ամենայն ոք ըստ կարելութե սքողել զտը-
կարութիւն անձին . որպէս զի ոք մի ինչ փնաս կրես-
ցէ 'ի մէջ :

Սարտ է խնդրել խորհուրդ յարանց լուսաւորելոց ,
ռնկնդիր լինելով նոցա . այնու զի ներկրթեացի բոյս
բարուցն , և ուշադրութիւնք մի 'ի մնոտիս կապես-
ցին :

Ս'արդ՝ որ գիտէ զպարտաւորութի անձին, ջանայ
այո՛ լինել զգուշաւոր , և խիթայ զի մի անբարի բեր-
մունք տպաւորեցին յինքեան :

Ս'ի առնէք զանց զիւիք , որով մարթ է գրաւել 'ի
ձեզ լաւ համարումն այլոց զձէնջ : Սակայն եթէ չա-
րութի ընդ բամբասանաց զհետ պնդեցի հետոց ձե-
րոց , ջանահնար լերուք , որչափ մարթ է , երևիլ
հանդարտ և անխռով . յայնժամ ապա արք խո
հակնք տացեն ձեզ անդադար իրաւունս :

Разобраніе Сочиненія .

665. ԼՈՒԾՈՒՄՆ ԸԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ .

Языкѣ . Имя существительное нарицательное , па-
дежѣ именительный , единственного числа , муже-
скаго рода .

Ի Էր-ի . Ինուն գոյական ընդհանուր , հոլով ուղղա-
կան եզակի , արական սեռի :

Голову . Имя существи . нарица . падежѣ винитель .
единств . женскаго рода .

Օ Գր-ի . Ինուն գոյական ընդհանուր , հոլով հայ-
ցական եզակի , իգական սեռի :

Кормашѣ . Глаголѣ дѣйствительный , время насто-
ящее , един . третьяго лица .

Վարձակ . (Իայ ներգործական , ժամանակ ներկայ եղակի , յերրորդ դէմն :

Онъ . Мѣстоименіе личное , падежъ именишель . един . преш . лица .

Վ . (Իերանուն անձնական , հոլով ու զղական եղակի , յերրորդ դէմն :

Же . я . Союзъ .

Ե . Շաղկապ :

До . Предлогъ .

Սինի . Ե . (Խախտորութիւն :

Бѣды . Имя существи . парница . надежъ родн . един . женскаго рода .

Սինի . (Ինուն գոյ . ընդհանուր . հոլով սեռ . եղա . իգական սեռի :

Доводимъ . Глаголъ дѣйствишель . время насто . един . преш . лица .

Ինի . (Իայ ներգործական , ժամանակ ներկայ , եղա . յերրորդ դէմն :

языкомъ . Имя существ . нари . надежъ творитель . един . муж . рода .

Ինի . (Ինուն գոյ . ընդհանուր . հոլով գործիական եղակ . արական սեռի :

Что . Мѣстоименіе вопроситель . падежъ именишель .

Օրի . (Իերանուն հարցական , հոլով ուղղական :

Хочешь . Глаголъ средній , время настоящее , един . втораго лица .

Սինի . (Իայ չեղբական , ժամանակ ներկայ եղակի , յերրորդ դէմն :

Болтай . Глаголъ дѣйствишель . повелительный , един . вто . лица .

Ինի . (Իայ ներգործական , հրամայական եղակի , յերրորդ դէմն :

А . Союзъ .

Ե . Շաղկապ :

Рукамъ . Имя существи . нари . падежъ датель . множ . женс . рода .

Չինի . (Ինուն գոյա . ընդհանուր . հոլով տրական յղբական , իգակ . սեռի :

Воли. Имя существ. нари. падежъ родителей. един.
женс. рода.

Լիւսաբան. **Լիւսն գոյա ընդհանուր**. **Հոլով սեռ**.
եղակի. **իգական սեռի**. (510):

Не давай. Глаголъ дѣйствитель. повелитель. един.
втор. лица.

Այ փար. **Բայ ներգործ**. **Հրամայական, եղակի, յերկ-**
րորդ դէմն:

Ящерка. Имя существ. нари. падежъ имени. един.
женс. рода.

Սառնակ. **Լիւսն գոյական ընդհանուր**. **Հոլով ուղղա**.
եղա. **իգական սեռի**:

Маленька. Имя прилагательное, падежъ имени.
един. женс. рода.

Փոքրիկ. **Լիւսն ածական**. **Հոլով ուղղա**. **եղա**. **իգա-**
կան սեռի:

Да. Союзъ

Եւ. **Շաղկապ**:

Зубы. Имя существ. нарица. падежъ имен. множ.
муж. рода.

Լիւսաբան. **Լիւսն գոյա ընդհանուր**. **Հոլով ուղղա**.
յորդ. **արական սեռի**:

Востры. Имя прилагатель. падежъ имен. множ.
муж. рода.

Արեւ. **Լիւսն ածական**, **Հոլով ուղղա**. **յոր**. **արա-**
կան սեռի:

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ

О Правописаніи.

ՅԱՂԱԳՍ ՈՒՂԱԳՐՈՒԹԵԱՆ.

666. Ուղղագրութիւն ըստ Ռուս. կոչի Правопи-
саніе, որ է ուղիղ և յարմար գրութի բառից և բա-
նից՝ ըստ բուն տառից՝ համաձայն սովորութեան և
յատկութե իւրաքանչիւր լեզուաց՝ ըստ որոշման ըն-
տիր հեղինակաց։ Այլ քանզի բառք լեզուին Ռու-
սաց այնպէս գրին սովորաբար, որպէս հնչին՝ բաց
'ի սակաւ տարբերութեանց, նմին իրի 'ի սկզբան
անդ եղաք կանոնս և զօրինակս հնչմանց անցնիւր
տառից. որով մարթ է որոշել և հմուտ լինել յար-
մարագրութեան բառից։ Եղաք դարձեալ կանոնս
եղերմանց իւրաքանչիւր տեսակաց բառից և հոլով-
մանց. որով հեշտ լինի 'ի միտ առնուլ որոշիչ տառս
բառից, և անվրէպ գրել 'ի լեզուին Ռուսաց։ Այ-
տու ամենայնիւ առաքեմք զհամբակս 'ի հետեւեալ
գլուխս զննել զբառս եղեալս սակս կէտագրութե
և առողանութե. որ առաւել հմուտ առնէ զնոսա,
քան թէ բարդել զկանանս և զննել բեռն 'ի վերայ
թարմ մտաց նոցին։

ԳԻՏԵԼԻՔ

667. Թ. Րստ ուղղագրութեան կարգի գլխագիր
տառիւք սկսանին պարբերուիք և տառաւորք. Գր.
Не все, что знаешь, говоря, но придержи и вре-
мени. Чего не знаешь, не утверждай и не отрицай.
Օ ամենայն զոր գիտես, մի խօսիր, բայց միայն 'ի
դէպ ժամանակի։ Օ որինչ ոչ գիտես, մի հայտա-
տեր և մի հերքեր։

Елисавета здѣсь воздвигла зракъ Петровъ
Къ ушѣхъ Россовъ всѣхъ: но кто онъ былъ шаковъ;
Гласишъ сей градъ и флотъ, художества и войски,
Гражданскіе труды и подвиги геройски.

Կանգնեաց Եղիսաբէթ դէմն աստ Պետրոսին
'Ի սիրոյնս Ռուսաց . այլ ով այն արհին .

Չայնեն զօրք արուեստ նաւք ընդ քաղաքին ,
Վաղաքական գործք մրցմունք դիւցազնին :

Որպէս տեսանի յայս ոտանաւոր՝ ամենայն յատուկ
անուանք մարդոյ և տեղեաց , նա և հայրենեաց և
ուսմանց սկսանին գլխադրաւ . զք . Саваоѣ , Спа-
ситель ; Иванъ , Россія , Москва , Нева , Импера-
торъ , Митрополитъ , Ваше Сіяшество , Се-
натъ , Астрономія , *և* :

668 . Թ . Յայլ լեզուս բառք ինչ գրեալք իа , ըստ
յարմարագրութե լեզուին Ռուսաց պիտի գրել իя ;
զք . Азія , և ոչ Азіа ; исторія , և ոչ исторіа ; Ита-
ліянецъ , և ոչ Италіянецъ , *և* :

669 . Դ . Իստ վերագոյն ասացելոցս (15) տառս
и յառաջ քան զձայնաւորս լինի ի ; բայց 'ի բարդեալ
բառս 'ի ձեռն նախագրութե при մնայ այնպէս . զք .
прияшій , пріязнь , приучаю . 'Եղնպէս առ 'ի
ցուցանել զարդուծին բառից ըստ նոր որոշման
պահի . орүтс . пяти-аршинный , шести-угольный *և* :

670 . Դ . Տառս ք դնի նախ 'ի տրական և 'ի նախ
դրական հօրովս , զք . книгъ , на моръ , мнѣ , о себѣ .
'Եւ և 'ի հօրովմունս դերանուանց онъ , шотъ , և
անուանս весь ; орүтс , онѣ , тѣмъ , шѣ , всѣ , о
всѣхъ , (162) . кѣмъ , чѣмъ , (209) . *և* :

Ի յսու տառիւ գրին բաղդատական և գերագրա-
կան անուանք . орүтс , славнѣ , славнѣшій , (174) .
Իստ այսմ և հետեալ մակբայքս гдѣ , нигдѣ ,
ездѣ , индѣ , здѣ , здѣсь , нынѣ , вкуцѣ , *և* . Էս
և Թուականք . одинъ , двѣ , *և* : Իայլք յանգեալք 'ի
ѣю , ѣваю , ունելով զնախընթաց բաղաձայնս՝ պա-
հեն զտառս ք ; զք . сѣю , сѣялъ , сѣяшь , сѣи ,
ѣяніе , сѣятель , сѣѣ , сѣваю , зашѣваю , одолѣ-
ваю , испѣлваю , недоумѣваю , недоумѣіе , *և* :
Ի յոտորին обуреваю , встаетаю , և այլք՝ որոց բնա-

կան է ձայնաւորն ւ. ըստ այսմ և հետեւեալ ա-
ներեւոյթք յանդեալք 'ի ֆшъ; велѣшъ, вершѣшъ,
видѣшъ, висѣшъ, кипѣшъ, և այլք: Խոտորին ме-
реть, переть, тереть.

Այլ զկնի տառիցս г, ж, к, ф, х, ч, ш, щ, ոչ
'ի սկիզբն և ոչ 'ի մէջն բառից գրի ֆ, ըստ նոր-՝ Բեր-
թողաց ոմանց: Լա և 'ի յանդս екѣ, енѣ, ерѣ,
ецѣ, мель, естѣ, ѣе, енекѣ, енность, գրի ւ և ոչ
ѣ. բայց խոտորին вѣкѣ, вѣстѣ, повѣстѣ.

671. Է. ըստ նոցա տառքս з, с վարին 'ի տեղի
միմեանց՝ երբ նախադրուածիքս вѣ, воз, из, раз, со
բարդեալ գտանին առաջի տառիցս к, п, ш, х, ц, ч,
ш, щ, և յայնժամ 'ի տեղի տառիս з, դնի с. Սա-
պէս с փոխի 'ի з երբ նախադրուածիս со կորուսեալ
զо, լծակցի ընդ մի 'ի տառիցս б, г, д, ж; ֆр.
вспомѣшъ, вспыхнушъ, вспряживашъ, восклицашъ,
воспитывашъ, исходитьшъ, ѿѣ. зборѣ, зѣбака, зѣдача,
згибашъ, զորս սովորաբար գրեն сѣча, сѣбака,
ѿѣ: Իսկ возкипѣшъ, возписашъ, разпредѣлитъ,
исходатайствовашъ, գրին սովորաբար воскипѣшъ,
восписашъ, ѿѣ:

672. Ը. Ին անուանք եզերեալք 'ի ֆ, որոց սե-
ռական յանդի 'ի а և 'ի у, և նախդրական 'ի ֆ,
և 'ի у 'ի հասարակ բանս. ֆр. полкѣ, полка,
полку, вѣ полку. Այլ յընտիր շարագրուածիւնս
դնի այսպէս. Число песка морского. (Ժ)իւ ծովային
աւազոյ. և 'ի հասարակ բանս, Насыпать песку.
Ցանեւ զաւազ (62):

673. Է. Ըմանցական բառք պահեն զուղղագրու-
թի ըստ նախատիպ անուանց. ուստի էֆ օրէն գրել
скляница 'ի տեղի спляница; выслать ֆр вымос-
титъ, փոխան выслать; присудствую, փոխան
присутствую; двадцать, փոխան двадцать; оп-
ворить, փոխան опшворить.

674. Ը. Տառքս шч, сч, жч, зч ունին զարտա-
սանուածի համեմատ տառիս щ: այլ էֆ օրէն ան-
խտիր վարել 'ի տեղի միմեանց. ուստի ընտրելի է
գրել счастье, счѣтѣ, исчезаю, ѿѣ. Թէպէտ այլք
անխտիր գրեն щастіе (28):

675. Թ. Նախադրութիւնք անբաժան գրին 'ի բաւակից, ընդ որս բարդին. օրինակ. придаю, насту-паю, выхожу, убогаю, задашокъ, придача, сборъ, всовъ, вмѣстѣ, вшайнѣ, издалека, изкрасна, на-послѣдокъ, припомъ, впрочемъ, наконецъ, по-помъ, ևն :

676. Ժ. Սանիկս не, ոչ, իբրև մակբայ որոշ գրի. այլ յաճախ յարեալ 'ի բաւս՝ անբաժան գրի. զր. негодую, немогу, невѣжда, немощѣ, негодный, немоатный, нещадно, ևն :

Հետևանք.

677. Թ. Հարկ է ըստ կանոնի ուղղագրութեան բաժանել զանդամս բառից 'ի վերջն տողից : Ուս-տի յորժամ 'ի մէջ միոյ բառի գտանի մի կամ երկու բաղաձայն՝ տվորաբար բաղաձայնք անցանեն 'ի սկիզբն հետեւեալ տողին. բայց երբ գտանին աւելի քան զերկու, մին մնայ 'ի վերջն տողին. զր. за-бра-ло, до-бро е, сред-ство, сол-нце, ևն :

678. Բ. Յորժամ բառն է բաղադրեալ 'ի ձեռն նախադրութիւնէ ինչ, տառք նախադրութիւնէ բնաւ ոչ բաժանին. զր. без-си лѣ, пре-свѣ-ще-ні-е .

679. Դ. Յաճանցական անուանս եզերիչ տառք պարզ բառից ոչ բաժանին. զր. град-скій, гнѣв-ный, ևն : Տես զոր ասացաք 'ի Թիւն 39 :

ԳԼՈՒԽ ԵՐՐՈՐԴ

О Препиваніи .

ՅԱՂԱԳՍ ԿԵՏԱԴՐՈՒԹԵԱՆ .

680 . Կէտադրութիւն ըստ Ուռու . կոչի Препиваніе , որ է տրոհութիւն որոշելոյ նշանագծիւք ըզբառս և զհատուածս բանի՝ առ ՚ի յստակել զիմաստն և հանգիստ տալ ձայնին . որպէս զի վերծանողն ըստ կանոնի արտասանեսցէ զբանն և յայտնի արասցէ զիմաստ բանին : Այսպիսի նշանագծիւք առ Ուռուս վերածին ՚ի կրկին կարգս . են որք տրոհեն զանդամս բանին՝ և կոչին կէտք . և են՝ որք յայտ առնեն զերկարութիւն և զսղութիւն տառից , և կոչին՝ շէտք . զկարևոր գիտելիս երկաքանչիւրոց աւանդեսցուք ՚ի կարգիս :

ԳԻՏԵԼԻՔ Ի ՎԵՐԱՅ ԿԵՏԻՑ .

681 . Խ . Յաճախ գործածական կէտք ՚ի բանս են չորք . առաջինն ՚ի մեզ կոչի՝ ստորակէտ , և առ Ուռուս Запятая (,) , որ մտեալ ՚ի մէջ շարկապից և այլոց մասանց՝ տրոհէ և միանգամայն յայտնէ զսղագոյն հանգիստ ձայնի իբրև մերս բութ . որպէս տեսանի յայս ոտանաւոր բան :

Когда бы намъ возможно
Жизнь было продолжишь,
То спалъ бы я неложно
Сокровища копить,
Чтобъ смерть вѣ мою годину
Взявъ деньги, отошла .

Եթէ լինէր մեզ կարելի
 Երկարել կեանս անցանելի՝
 Վոյր ինձ անշուշտ ճիգն 'ի սրտի
 Պեղել հանել զանձ ցանկալի՝
 Օ ի երբ մահն իմ կենաց մերձի
 Եւեալ զայն զանձ, երթայր հեռի :

682 . Բ . Երբ հարկ լինի տրոհել զնման մասունս
 կամ զանդամս պարբերութե, և բացատրել զհա-
 տուածս բանի, նա և յայտնել զաւելի իմն հան-
 գիստ ձայնի՝ զնի ստորատ՝ համեմատ մերս ստորա-
 կետի . որ առ Սուս կոչի Точка съ запятою (;) .
 օրինակ .

Уже враша отверзло лѣшо ;
 Натура сщавишѣ общій пирѣ ;
 Земля и сердце вѣ насѣ нагрѣто ;
 Колеблетѣ вѣтви тихѣ зефирѣ ;
 Обѣмлетѣ мягкій лугѣ крылами ;
 Крупишся чистый шокѣ полями ;
 Брега нишаетѣ шучный илѣ ;
 Листы и цвѣтѣ покрываѣ медомѣ ;
 Ведетѣ своимѣ довольство слѣдомѣ
 Поспѣшно , красный вожѣ свѣшилѣ .

Ե՛հա քաղցր ամառն զիւր դրունս երաց ,
 Կարգէ և բնութի տօնս հասարակաց ,
 Երկիր և սիրտ մեր 'ի մեզ ջեռուցած ,
 Շարժէ զոստ զընձիւղ զեփիւռ հեղաշարժ ,
 Փարեալ զմարգաւ թեւովք գրգանաց ,
 Պար առնու ընդ դաշտս ջուր ջինջ վտակաց ,
 Պարարտ տիղմն անդէն տածող իւր ափանց ,
 Նաճկեցան մեղու տերեւք ընդ ծաղկանց ,
 Եւերեալ լիութի ըզհետ իւր շաւղաց
 Սրնթաց արփին՝ պերճ լուսաւորեաց :

683 . Գ . Երբեմն զհետ գայ լրացեալ հատուա-
 ծոյ բանի այլ իմն հատուած 'ի բացատրել զայն ,
 կամ երբ հարկ լինի 'ի մէջ բերել բան 'ի դիմաց
 այլոց՝ զնի երկկէտ՝ 'ի ցուցանել գերկարագոյն հան-
 գիստ՝ համեմատ մերս միջակետի . որ առ Սուս կո-
 չի Двоетоміе (:) . օրինակ .

Монархиня, нося порфиру десять лѣтъ,
 Гремящей славой ты наполнила весь свѣтъ.
 Геройской былъ возходъ, и слѣдствие побѣды:
 Тобой побѣждены и спасены сосѣды:
 Тобою ускоренъ во всей Европѣ миръ:
 Тобою дышетъ въ ней спокойствіе зѣфиръ.
 Կայսրուհիդ՝ տաննամեայ կրող ծիրանին՝
 Խարձրագոյ դու փառօք լցեր ծիր երկրին,
 Վիւցազուն է ծագումն շաւիղ յաղթութեանց.
 Վր յաղթեալք և փրկեալք են դրացի միմեանց.
 Փութացաւ քեզ հանգիստ համայն Եւրոպեանց.
 Վ և հնէ բազըր առ նա զեփիւռ բազմապանծ:
 684. 7. Զորժամ լրանայ իմաստ, և ամբողջա-
 նայ բանն, դնի վերջակէտ յաւարտ բոլոր պարբե-
 րութեան՝ ի ցուցանել կատարեալ հանգիստ, որ է
 մերս միջակէտ. առ Սուսս կոչի Точка (.) . օրի-
 նակ.

Богиня красошой, породой ты Богиня,
 Повсюду громкими дѣлами Героиня,
 Ты мать щедротами, ты именемъ покой:
 Смущенный бранью міръ миришь Господь тобой.
 Россійска тишина предѣлы превосходитъ,
 И льетъ избытокъ свой въ окрестныя страны:
 Воюешь воинство твое проливъ войнъ,
 Оружіе твое Европѣ миръ приводитъ.
 Զքնաղ դու տեսեամբ Դազդեղանց արի՝
 Երբ և ծննդեամբ ես դիւցազնուհի.
 Զամենայն ուրեք գործով սխրալի՝
 Պերճ անուամբ հանգիստ մայր բարութիւն.
 Տէր քեզ տայ խաղաղ վրդովեալ երկրի,
 Հանգիստ Սուսիոյ յայլ սահման հոսի.
 Ի նու բարութիւն տեղիս շրջակայ
 Պատերազմին քո զօրք ընդդէմ մարտի՝
 Օ էն քո խաղաղէ զաշխարհ Եւրոպայ:

ԳԻՏԵԼԻՔ Ի ՎԵՐԱՅ ՈՒՐԱԿԱՑ ԵՒ ԱՅԼՈՑ
ՆՇԱՆԱՑ ԻՆՉ .

685 . օ . Ուրախք առ Ուսս կոչին շէշք , որք եղեալք 'ի վերայ ձայնաւորաց՝ ցուցանեն զերկա-
րութի և զտղութի , որոշելով զայլ և այլ բառս . և
են չորք : Դաջինն կոչի՝ սուր , 'ի մեզ տիրապէս յշր
(') . որ դնի 'ի սկիզբն և 'ի մէջն բառից . օր . ույ-
ка , տանջանք . кро'ю , ծածկեմ . сто'ю , արժեմ ,
ևն :

686 . Երկրորդն կոչի ծանր . 'ի մեզ բառի (') .
որ դնի 'ի վերայ ձայնաւորաց 'ի վերջն բառից . օր-
мука՝ , ալիւր . крою՝ , ձեւեմ . стою՝ , կանգնիմ , ևն :
Սորա ոչ միայն ցուցանեն զերկարութիւն ձայնաւո-
րաց , այլ և զտարբեր նշանակութիւն մի և նոյն
բառի :

687 . Երրորդն կոչի պարզ (^) , որ վարի 'ի սա-
կաւ տեղիս 'ի վերայ ձայնաւորացս իօ առ 'ի ցուցաւ
նեւ թէ պիտի զայն բառ արտասանել կարի արագ .
օր . ма'орб , հաւոր , ևն :

688 . Չորրորդն կոչի սուշ (~) որ դնի 'ի վերայ և
ձայնաւորի՝ երբ ունի զայլ ձայնաւոր նախնութաց .
որով ձայնն սղի և հնչի՝ յ . որպէս , ай , ей , мой , ій ,
уй , айва , այվ . іерей , երէյ . долгиі , րճլի . кру-
глыі , րուղլլ (15) :

689 . ք . Եւան ուղղագրութե և և Կարգաբան (?) ,
որ առ Ուսս կոչի Вопросышельная , և դնի զկնի
հարցական բառից և բանից . օր .

Доколѣ щастье тѣ вънцамъ

Злодѣевѣ будешь украшашъ ?

Доколѣ ложными лучами

Нашѣ разумѣ хочешь ослабляшъ ?

Доколѣ , истуканѣ прелестной ,

Мы станемѣ жертвой намѣ безчестной -

Твой тщетной почиташъ алшаръ ?

Սինչև ցերբ ո՛վ Ռադդ Թագիւ պաճնական

Վեղեցիկ առնես զանօրէնս համայն :

Յերբ պատիր ցովմամբ նկրտիս 'ի ջան

Խաւարել զմիտս մեր իմացական .

Յոր վայր՝ անկայուն գեղեցիկ արձան

Լնպատուիմք զոհիւք պատուեալ քոյդ սեղան :

690 . Դ . Բաղադանկան նշան ուղղագրութե (!)

Կոչի առ Ուռուս Удивительная քի զարմացական .

և դնի 'ի վերջ հիացական , ըղձական , և կոչական

բանից՝ 'ի մէջ բերելով զկիրս . օրինակ .

Тебѣ , о милости источникъ !

О Ангелъ мирныхъ нашихъ аѣшъ !

Всевышній на того помощникъ ,

Кто гордостью своею дерзнетъ ,

Завидя нашему покою ,

Противъ себя возшашъ войною ?

Վեզ ո՛վ աղբիւր ողորմութեան ,

Ո՛վ հրեշտակ մեր խաղաղութեան ,

Բարձեալն յերկինս է օգնական .

Ո՛վ յանդգնի հպարտութեամբ ,

Ետանձելով մեր հանգստեան ,

Լնդդէմ ելցէ քեզ ախոյեան :

691 . Դ . Փակագիծն [] () Կոչի առ Ուռուս Вмѣ-

стительная , և 'ի կիր ածի զառանել զմիջանկեալ

բառ ինչ կամ բան համառօտ . օրինակ . Тамъ вос-

трепещутъ они отъ страха , (гдѣ нѣтъ страха) :

ибо Богъ въ родѣ праведномъ .

Լնդ երկիցեն զերկիւղ՝ (ուր ի՛նչ իցէ երկիւղ) .

զի տեր է յազգս արդարոց :

692 . Է . Ենթակագիծն (-) Կոչի առ Ուռուս Едн-

овитная , և դնի 'ի մէջ բառից՝ առ 'ի բարդել և

միաւորել զայնս . Դր . вне-запный , անկարծելի : Լնյօ

գիծ երբեմն դնի 'ի մէջ խօսից՝ 'ի ցուցանել զդէմն՝

երբ բան 'ի մէջ բերի յայլ և այլ դէմն առ 'ի

չերկնել , առէ , պատասխանէ , և : Ուր երբեմն դնին

կէտք . . . առ 'ի ցուցանել զերկար հանգիստ , և

բեկբեկուն ձայնի :

693 . Ը . Զանգ (" «) 'ի գործ ածի 'ի սկիզբն

և յաւարտ բանից այլոց՝ երբ 'ի մէջ բերին . Դր .

Говоритъ въ сердцѣ своемъ: » Забылъ Богъ ;
закрылъ лице свое, не увидитъ никогда « .
Լիաց 'ի սրտի իւրում Թէ » մոռացաւ անձ . դարձ
նոյց զերեսս իւր՝ զի մի տեսցէ իսպառ « :

Что чаяли, вы Невски Музы,
Въ великій оный громкій часъ ?
» Согласны мыслей всѣхъ союзы
Веселый возвышали гласъ « .

Յինչ հայեր յոյս ձեր, Սուզայք նեղայեան՝
'ի նոյն մեծագոյն որոտընկէց ժամ .
» Շաղկապք համեմատք խորհրդոց համայն՝
Լիբարձին ըզձայն յաւերժ բերկրական « :

Գ Լ Ո Ւ Խ Զ Ո Ր Ր Ո Ր Դ

О Произношеніи .

ՅԱՂԱԳՍ ԱՌՈԳԱՆՈՒԹԵԱՆ .

694. Լ ռոգանութի ըստ Ռուս . կոչի Произно-
шеніе, որ ուսուցանէ ըստ կոնոնի արտասանել
պարզ և դաշն, որոշելով զհնչմունս ձայնաւորաց և
բաղաձայնից . նա և ղեղանակ հնչելոյ զվանկս ըստ
շեշտից և ըստ քանակաց :

1 . ԳԻՏԵԼԻՔ 'Ի ՎԵՐԱՅ ՇԵՇՏԻ .

695. ան . Շեշտ ասելով իմանամք զայլ և այլ բեկ
բեկմունս ձայնի . որով քաղցր լին բառք յարտա-
սանութե : Եւ զի իւրաքանչիւր քաղաք և ազգ ու-
նին սեպհական բեկբեկմունս ձայնի, նմին իրի ար-
տասանութի կոչի ազգային, և շեշտն՝ քաղաքական :
Եզգային արտասանութի կամ շեշտն քաղաքական
կանոնաւորի 'ի նոցանէ, որք ծնեալ են 'ի նմին ազգի
և տեղւոջ . ուր քաջ և ըստ կանոնին խօսին յայն
լեզու . որպէս 'ի Սոսկով քաջ խօսին 'ի բարբառ-
Ռուսաց, և գեղեցիկ առողանեն, քան յայլ տե-
ղիս (777) :

696. ք. Ռեկրեկմունք ձայնի փոփոխեն զհնչմունս վանկից . ուր յամենայն լեզուս գոն վանկք, յորոց վերայ հնչումն սաստկանայ կամ բարձրանայ, և այն կոչի՝ սուր . 'ի մեզ շեշտ : Լն և վանկք, յորոց վերայ ձայնն մեղմ և ցած հնչի. որով կոչի՝ ծանր շեշտ կամ ցած . իսկ 'ի մեզ՝ բուլթ : Լն և այլք, յորոց վերայ բարձրանայ ձայնն և անդրէն ցածնու, և այս կոչի՝ պարոյկ : (Նշանս այսոցիկ հնչմանց տես 'ի վեր անդր (685) :

697. ք. Ղյոթիկ երեքին շեշտք կամ ոլորակք 'ի լեզուս ինչ ներգործութիւնք դնին 'ի վերայ բառից . սակայն 'ի լեզու Ղուսաց չիք կիրառութիւն . այլ սովորութիւն ուսեալ գիտեն արտասանել ըստ կարգի : Բայց և այնպէս 'ի հմտութիւն նորավարժից ոչ զանց առնեմք դնել զշեշտս 'ի վերայ բառից, որ զկնի :

2. ԳԻՏԵԼԻՔ 'Ի ՎԵՐԱՅ ՔԱՆԱԿԻ .

698. ւն . Վանակն ցուցանէ յապաղումն ձայնի երկար և սուղ . որ և տարբերի 'ի շեշտէ այնու՝ զի բացորոշէ զերկարութիւն և զսղութիւն ամանակի յարտասանելն զվանկս : Բայ շեշտք ցուցանեն զբարձրութիւն և զցածութիւն ձայնի . իսկ քանակք զերկարութիւն կամ յապաղումն և սղութիւն ամանակի :

699. ք. Ղանկք՝ որք յառողջանութեանդ յապաղեն զձայնն՝ կոչին երկար . իսկ որք 'ի սուղ ժամանակի արտասանին՝ կոչին սուղ : Բորդ՝ ծանօթութիւն ասացելոցս կարի կարեւոր է ոչ միայն 'ի պէտս առողջանութեան, այլ և տաղաչափութեան Ղուս լեզուին : Խորին աղագաւ դնեմք զհետեւեալ կանոնս ըստ ընտրելագոյն քերթողաց . որով մարթ է խելամուտ լինել ամենայն հանգամանաց առողջանութեան :

Սահման .

700. Ղիավանկ բառք սովորաբար են երկար . որպէս, Бо́гъ, смра́хъ, де́нь, ևն : Բայլ 'ի բանաստեղծութեան թաղերին երկդիմի . այս է՝ մերթ

երկար և մերթ սուղ՝ ըստ բերման պարագայից :

Սակայն գտանին միավանկ բառք, որք նա և յարձակ բանս միշտ են սուղ . որպիսի են՝ ա մասնիկքս

а, да, же, и, на, но, бы, ли . ք . Ղազասական մասնիկս не, թէ միայնակ և թէ 'ի բաղադրու-
թեան միշտ է սուղ . 'ի բաց առեալ զբառս не-
видалъ, не'вороть, не'доросль, не'другъ, не'-
мощь, не'крестъ, не'когда, не'погоди, не'числѣ .

ք . Ղախադրութիւն եթէ պարզք, և եթէ բաղա-
դրեալք են սուղ . որպէս, предъ тобою, безъ
памяти, безгласіе, нйзвергаю, lxx . 'ի բաց առեալ
զայնս, որ բարդեալ կան 'ի հետեւեալ բառս .
бе'здна, во'згласѣ, во'здухъ, во'зрастѣ, до'ведѣ,
до'мыслѣ, до'пускѣ, за'бышь, за'води, за'города,
за'падѣ, за'пахѣ, за'писѣ, за'повѣдѣ, за'спа, за'-
сыпѣ, и'зблизн, и'звергѣ, и'згарѣ, и'зданный, и'з-
морозѣ, и'зповѣдѣ, и'зподоволь, на'бережная, на'-
веселѣ, на'выкѣ, на'дданный, на'дпись, на'пускѣ,
на'сыпѣ, о'бликѣ, о'бручѣ, о'быскѣ, о'дурѣ, о'зимѣ,
о'кликѣ, о'крикѣ, о'купѣ, о'пись, о'пушѣ, о'пытѣ,
о'спалѣ, о'сыпѣ, о'тдыхѣ, о'шкликѣ, о'шкупѣ,
о'шмахѣ, о'шмѣль, о'шповѣдѣ, о'шпепель, о'цѣпѣ,
о'щупѣ, пе'релазѣ, пе'рекопѣ, пе'репись, пе'речень,
по'водѣ, по'дашь, по'двигѣ, по'дкупѣ, по'дмѣсь,
по'дпись, по'зывѣ, по'игрышѣ, по'искѣ, по'рознь,
по'тесѣ, по'тягѣ, по'честѣ, по'ѣздѣ, при'вязѣ,
при'гарѣ, при'дурѣ, при'зракѣ, при'кладѣ, при'косѣ,
при'пись, при'тискѣ, про'воды, про'искѣ, про'лежень,
про'махѣ, про'мыслѣ, про'повѣдѣ, про'пускѣ, про'-
поря, про'ѣсти, ра'зпря, ро'здыхѣ, ро'зыгрышѣ,
ро'зыскѣ, ро'спись, со'вѣсть . Սքա բնաւք են եր-
կար :

Ըստ այսմ նախադրութիւն вы է երկար յանորոշ
կատարեալն, և 'ի ժամանակս բայից ածանցելոց ան-
տի, նա և յանուանս բարդեալս այնու . քր . вы'пи-
сать, вы'писалѣ, вы'писка, lxx :

Իսկն Է.

701. Ի՛րաւանկ բառք 'ի բաղադրին պահեն տա-
կաւին զերկար քանակ իւրեանց . որպիսի են, Бо'гъ,
Бо'жие, гла'сѣ, безгла'сје, согла'сје, согла'сный,
ևն .

Դ' բազ առեալ զբառսք նա'божество, на'божно,
на'божный, по'лдень, полу'денный, по'лночь, по-
лу'ночный .

Իսկն Դ.

702. Իսկը յանգեալք 'ի аю, ую, вю, юю,
яю 'ի ներկայս սահմանականին, ընդունելութեան
և դերբայի . ևս և 'ի հրամայականն անորոշ և կա-
տարեալ՝ պահեն զքանակ երկար . ուր ձայնաւորքս
а, у, в, ю, я, երկարին . օր . быва'ю, быва'ешь,
быва'й, быва'ющий, быва'я ; вою'ю, вою'й, заво-
ю'й, вою'ющий, вою'я, ևն .

Իսկն խոտորին հետեւեալ բայքս ասу'каю, ас-
каю, а'хаю, бара'хшаюсь, баю'каю, бо'шаю, брыз-
гаю, бу'лькаю, бу'хаю, бѣ'гаю, вава'каю, вала'н-
даюсь, вра'каю, вѣ'даю, вѣ'шаю, га'вкаю, га'каю,
га'ркаю, гнѣ'ваю, горемы'каю, гра'каю, гу'каю, гу-
лю'каю, да'каю, даю', дви'гаю, де'ргаю, ду'маю,
звя'каю, каля'каю, ка'паю, кара'бкаюсь, ка'ркаю,
ква'каю, ке'ркаю, кове'ркаю, ко'каю, ко'мкаю, кря'-
каю, кувы'ркаю, ку'шаю, ку'шаю, ло'паю, люлю'-
каю, ля'паю, мы'каю, мѣ'шкаю, ну'каю, нѣ'ваюсь,
ню'хаю, обма'ниваю, обѣ'даю, о'хаю, па'хшаю, пи'-
каю, пла'ваю, пла'сшаю, по'лзаю, по'рскаю, пры'-
гаю, пры'скаю, пря'даю, пу'каю, пу'шаю, рабо'шаю,
ру'шаю, ры'скаю, сва'шаю, спря'паю, шаю', шо'-
паю, шре'скаю, про'гаю, шю'каю, шя'вкаю, шя'паю,
у'жинаю, у'хаю, ца'паю, цара'паю, цы'каю, ча'-
вкаю, чирли'каю, че'рпаю, ха'паю, ха'ркаю, хло'-
паю, хля'баю, хны'каю, хрю'каю, ша'ркаю, ша'-
сшаю, ши'каю, шшо'паю, що'лкаю, беззакон'ную,

болѣзную, бре'згую, вѣ'стую, жа'лую, же'ртвую, жу'ю, коры'стую, кую', милосе'рдую, оби'лую, па'мястую, печа'лую, по'льзую, пра'здную, пѣ'-стую, ра'дную, ра'стую, слѣ'дную, сную', сб'тую, пре'бую. **Եւ այլ ամենայն բայք՝ յանգեալք ՚ի** спвую; **յորս երկար վանկն է այն, որ էր երկար ՚ի** նախագաղափարն. որպէս, безмо'лвспвую ՚ի безмо'лвіе, влады'чествую ՚и влады'чество, **և**։ **Հրեայ** жетоя **և սորա** гугни'вѣю, гуны'вѣю, клаю', ка'шляю, кла'няюсь, мѣ'ряю, у'шреннюю. **Երկրորդ՝ խոսորին բաղադրեալ բայք յանգեալք ՚ի** иваю, ываю; **որպիսի են** выгова'риваю, разпи'сываю, **և**։ **չորոց զկնի**։

Երեսներ Գ.

703. **Բայք յանգեալք ՚ի** ею, ію, ою, **երկար գործեն զեզերիչ ձայնաւորն** ю, **և զայլ ձայնաւորն, որք դնին ՚ի տեղի այնր յայլ դէմն**. Գր. воію', воіе'шь, воіе'ш'б, воіе'м'б, воіе'ше, воію'ш'б; клею', клеи'шь, клеи'ш'б. клеи'м'б, клеи'ше, клеи'ш'б, **և**։

Երտարոյ են կանոնիս բայքս во'ю, кро'ю, мо'ю, но'ю, поко'ю, ро'ю, сво'ю, стро'ю. **Իսկ ՚ի հրամայական եղանակի երկարն փոխաբերի ՚ի վերայ տառից** е, о; Գր. пою', по'й, по'йше, трою', тро'й, **և**։

Երեսներ Զ.

704. **Բայք յանգեալք ՚ի** у **երկար առնեն զվերջին ձայնաւորն**. Գր. зову', берегу', пишу', ношу', цвѣ'шу, **և**։

Իսկ խոսորին յանգեալքն ՚ի ну, **չորոց զկնի**։

Երկրորդ՝ հետեւեալ բայք, ви'жду, жа'жду, кра'ду, стра'жду, ѳ'ду, бли'жу, бре'жу, бры'зжу, ва'жу, ви'жу, вла'жу, га'жу, гла'жу, гнѣ'зжуся, гре'жу, дви'жу, ка'вержу, кна'жу, ла'бжуся, ла'жу, ма'жу, мно'жу, моро'жу, ни'жу, плѣ'жу, поршня'жу, вѣ'жу, рѣ'жу, у'жу, лѣ'зу, а'лчу, бу'чу,

вью'чу, кли'чу, конопа'чу, ко'рчу, льго'чу, ма-
гни'чу, мая'чу, моро'чу, му'чу, мѣ'чу, пере'чу,
пла'чу, по'рчу, атла'шуся, ва'кшу, вершопра'шу,
во'ршу, вы'шу, вѣ'шу, горо'шу, еро'шу, ква'шу,
кра'шу, ку'кшу, курале'шу, ла'шу, левка'шу, ру'-
шу, слы'шу, шру'шу, тѣ'шу, шаба'шу, ша'мшу,
шери'шу, бере'шу, ла'шуся, мо'ршу, па'кошу, плю'-
шу, пры'шу, пы'шу, ры'шу.

Լիակն Է.

705. Լըկավանկ բայից յանգեւոց 'ի նս, առաջին
վանկն է երկար յամենայն ժամանակս և 'ի դէմն.
դր. ги'бну, ги'бнешь, ги'бни, ги'бнущій, ևն.
խոտորին жену', касну', спону', пону', шяну'.

Լիակն Է.

706. Բայք յանգեաւք 'ի Լյո, Լյո, Լյո, Լյո եր-
կարեն զվերջին ձայնաւորն յո; դր. дождю', Լյո-
блю', времени', говорю', ևն.
խոտորին ածանցեաւք 'ի գոյականաց, որք ունին
զերկարն ըստ նախագաղափարաց. որպիսի են,
вѣ'рю, ածանցեալ 'ի вѣ'ра; печա'лю, 'ի печա'ль;
сла'ваю 'ի сла'ва, ևն.

Լիակն Է.

707. Պարզ բայք, որոց յաճախական աներեւոյթ
յանգի 'ի ива'шь, կամ 'ի ыва'шь, և գերակատարն
'ի ивал'б, կամ 'ի ывал'б, ունին զերկարն 'ի վերայ
այնր վանկի, որ յառաջէ քան զձայնաւորս և, և;
դր. гова'ривашь, гова'ривал'б; чи'шывашь, ևն.
Արտաքոյ են կանոնիս жива'шь, зыва'шь, плыва'шь,
кыва'шь, мыва'шь, рыва'шь, бива'шь, шива'шь.

Լլանն Ը.

708. Բայք պարունակեալք 'ի նախընթաց կանոնս՝ անփոփոխ պահեն զերկարն, թէև յարեացին 'ի նախադրութի ինչ յանորոշ ժամանակս. զր. го-ва'ривашъ, разгова'риваю, разгова'ривалъ, разгова'ривай, разгова'ривашъ, *և* :
 Բայք ալսմ, жива'шь, выжива'ю; зыва'шь, призыва'ю, *և* :

Լլանն Թ.

709. Բնդունելութիք, դերբայք, նա և զայս կանք յանգեալք 'ի аше, և ածանցեալք 'ի բայից, ունին զերկար 'ի վերայ նոյն իսկ վանկին, որպէս ունէր նախատիպն. զր. разви'сывающій, разви'сывавшій, разви'сывая, разви'сываніе, *և* :

Լլանն ժ.

710. Բայք բաղադրեալք մասնկամբս вы յամե նայն կատարեալ ժամանակս ողջոյն եղանակաց, ևս և ընդունելուէց և դերբայից՝ ունին զառաջին վանկն երկար. զր. вы'бѣгаю, вы'бѣжалъ, вы'бѣгу, вы'бѣгли, вы'бѣжашъ, вы'бѣжавши, *և* :

Լլանն ժԲ.

711. Բայական և ածական անուանք՝ ածանցեալք յանցեալ կատարելոյ նախընթաց բայից, նոյնօրինակ ունին զառաջին վանկն երկար. զր. вы'ученіе, вы'учка, вы'ходъ, вы'ходка, вы'водный, вы'горѣ-лыи, *և* :

Լլանն ժԴ.

712. Բայք պարզք և բաղադրեալք, որոց աներևոյթ յանգին 'ի ашь, ишь, ошь, ышь, ьшь,

яшь, ունին զերկարն 'ի վերայ ձայնաւորացս а, и, о, ы, ъ, я; փր․ блиста'шь, возблιστα'шь; вер-ши'ть, соверши'ть; коло'ть, уколо'ть; мы'ть, раз-мы'ть; смошрѣ'шь, разсмошрѣ'шь; явля'шь, изъ-яля'шь, ևն :

Իմենայն ժամանակք սահմանականին, հրամայակա-նին, ընդունելութե, և դերբայի, նոյնպէս և գոյա-կան անուանք՝ ածանցեալք յաներևութե, ունին զերկարն 'ի վերայ նոյն իսկ վանկին, որպէս ունէին նախատիպք․ փր․ блиста'шь, возблιστα'шь, бли-ста'лѣ, возблιστα'лѣ, блиста'й, возблιστα'й, бли-ста'вшій, блиста'я, блиста'вши, блиста'ніе, бли-ста'тельный, ևն :

Իրտաբոյ են կանոնիս նախ՝ բայք պարունակեալք 'ի ֆ, ֆ, ե, և է կանոնս : Երկրորդ՝ բայք յան-գեալք 'ի ну, զորոց եղև բան 'ի կանոնն ֆ : Եր-րորդ՝ բայք յանգեալք 'ի явашь, կամ 'ի явашь, զորոց ասացաւ 'ի կանոնս ը, և թ : Երրորդ՝ բայք բաղադրեալք 'ի ձեռն մասնկան вы, զորմէ 'ի կա-նոնն փ :

Կանոն ԺԴ.

713. Պարզ գոյականք և նուազականք յանգեալք 'ի ка հանդերձ նախընթաց մի կամ կրկին բաղա-ձայնիւք, և կամ ձայնաւորաւ ѣ, ունին զվերջն-թեր վանկն երկար․ փր․ ско'бка, стру'бка, загоро'д-ка, ла'йка, у'шка, ևն :

Իրտորին башка', бишка', вѣ'шалка, ка'менка, ка-мка', доска', кирка', ла'донка, ла'комка, ли'повка, ма'занка, мали'новка, мѣ'сяшка, пен'ка', по'ска', преска', сы'ворошка, ևս և գոյականք եղեալք 'ի կանոնն ԺԴ :

Կանոն ԺԵ.

714. Եւազականք ածանցեալք 'ի գոյականաց պարունակելոց 'ի նախընթաց կանոնն, ունին զերկար 'ի վերայ նոյն վանկին, զոր ունէր նախատիպն․ փր․

ско'бка, ско'бочка; шру'бка, шру'бочка; у'шка, у'шочка, *և*։

Լրանն թշ.

715. Դձական անուանք ածանցեալք 'ի գոյականաց պարունակելոց 'ի նախընթաց կրկին կանոնա, ունին զերկարն 'ի վերայ այնր վանկի, զոր ունէր նախատիպն. դր. ба'йка, ба'йков'й; ба'рка, ба'роч'ный; була'вка, була'вчаш'й, *և*։

Լրանն թէ.

716. Գոյականք յանգեալք 'ի տա ունին զվերջին վանկն երկար. դր. долго'ша, клевет'а, красо'ша, шолсто'ша, *և*։

Խոտորին дремо'ша, забо'ша, защ'ша, волокн'ша, велел'по'ша, з'во'ша, ико'ша, кап'у'ста, каре'ша, ка'р'ша, клю'ша, ко'мнаша, ко'ф'ша, лани'ша, ле'н'ша, лопа'ша, льго'ша, ломо'ша, ма'ч'ша, моне'ша, му'ф'ша, м'б'ша, мя'ша, нев'с'ша, охо'ша, пала'ша, пла'ша, п'ли'ша, по'ч'ша, перхо'ша, п'х'о'ша, поло'зо'ша, прим'б'ша, см'у'ша, см'б'ша, рабо'ша, рво'ша, раке'ша, ро'ша, салома'ша, сша'рос'ша, шра'ша, фл'е'й'ша, щедро'ша, я'х'ша.

Լրանն թէ.

717. Գոյական անուանք յանգեալք 'ի ба, ունին զվերջին վանկն երկար. դր. алчба', губа', судьба', *և*։

Խոտորին ба'ба, глы'ба, гу'ба (շուրթն), зло'ба, ко'лба, ры'ба, ушро'ба, шу'ба, жени'д'ба, сва'д'да, сел'ш'да, слу'жба, голы'д'ба, ве'рба, шо'рба, шре'ба, бо'мба, зазно'ба.

Ամեն ԺԼ.

718. Վոյականք յանգեալք 'ի նա, նա, ունին զվերջին վանկն երկար. զք. близна, новизна, весна, десна, ևն: Լ'տարոյ էն главна, дащевна, дороговна, ошчна, прина.

Ամեն Դ.

719. Վոյականք յանգեալք 'ի նյա, ыня, ունին զերկար 'ի վերայ ձայնաւորաց и; ы; զք. Богня, Княгня, пустыня, дыня, ևն: Լ'տարին боя'рыня, мона'рхия, Госуда'рыня, и'но-кня, мона'хия, ми'лостыня, пу'сшыня (փորրիկ վանք), гу'сыня.

Ամեն ԻՊ.

720. Լ'ծական անուանք ածանցեալք 'ի գոյակա նաց եղելոց 'ի նախընթաց կանոնի՝ ունին զերկարն ըստ նախապին. զք. Бог'нинъ, Княг'нинъ, бла-госпа'ниый, ևն:

Ամեն ԻԲ.

721. Վոյականք իգականասեռք՝ յանգեալք 'ի ыха, որք ածանցին յարականաց, յամենայն հոլովս ունին զերկարն 'ի վերայ տառիս и; զք. купч'ха 'ի բառէս купецъ, поршн'ха, 'ի поршней, ևն: Լ'ստ այսմ լինին և ստացական ածականք՝ ելեալք յիգականասեռ գոյականաց. զք. купч'ханъ, ще-гольханъ, ևն:

Ամեն ԻԴ.

722. Իգականասեռ գոյականք՝ յանգեալք 'ի ея, ья, ունին զյետին վանկն երկար, բաց 'ի գործիա կան հոլովէ. զի յայնժամ երկար լինի վերջընթեր

վանկ. դր. судья, судье'ю, судья'ми; верей, воро-
жея, *և* :

Խոտորին бумазе'я, каразе'я, галлере'я, фузе'я,
ше'я, ля'двезя, манпи'лья, ке'лья, игу'менья. Մա-
լալ ամենայն իգականսեռ գոյականք ածանցեալք
յարականաց ւն' : որպիսի են, ворку'нья, гово-
ру'нья, *և* :

Վանկ եԳ.

723. Վոյականք յանգեալք 'ի ля, мя, ря, ու-
նին զվերջնն թեր վանկն երկար. դր. во'ля, недѣ'ля,
вре'мя, я'мя, бу'ря, *և* : Արտաքոյ են земля',
теля', осля', козля', заря', ку'ря, ноздря'.

Իսկ գոյականք յանգեալք 'ի мя, ունին 'ի յոքնակին
զերկարն 'ի վերայ յետին ձայնաւորի յամենայն հո-
ւովս. դր. времена', времена'мб, времена'ми, *և* :

Վանկ եԴ.

724. Վոյականք յանգեալք 'ի ія, ունին զնախ-
նն թացն վերջնն թեր վանկին երկար. դր. мо'ли'я,
ли'н'я, коме'дія, Импе'рія, *և* :

Խոտորին лишурги'я, лишті'я, вишті'я, панагі'я,
оксі'я, эцашимі'я, паремі'я.

Վանկ եԵ.

725. Վոյական անուանց յանգելոց 'ի ва, га, да,
жа, за, ка, վերջնն թեր վանկն է երկար. դր. бу'-
ква, сла'ва, доро'га, кнй'га, воево'да, наде'жда,
ко'жа, му'ка, *և* :

Խոտորին бечева', булава', вдова', битва', бошва',
голова', дресва', ендова', молва', мурава', плошва',
права', дрова', droga', ра'дуга, ка'шорга, брюзга',
верезга', дуга', кочерга', мелузга', сайга', серьга',
слега', слуга', шамга', цынга', борозда', борода',
бурда', бѣда', вражда', гряда', дуда', звѣзда', лебе-
да', руда', слобода', узда', череда', ѣда', ѣзда', ме-

жа', буза', гроза', егоза', желѣза', лоза', слеза', аз-
бука, мука' (*ալիւր*), па'шока, фа'брика, клюка', ру-
ка', рѣка', строка', чека', щека'.

Ասեռն է՛.

726. *Վոյականք յանգեալք* 'ի և, ма, ра, ունին
վերջին վանին երկար. 'ի բաց առեալ գործնակի
ուղղական և հայցական, նա և գործիական թուա-
կան անուանս' երկու. յորս երկարն փոխաբերի 'ի
վերայ վերջնութե և վանկին. զք. кайма', каймо'ю,
кайма'ми, игла', игло'ю, игла'ми, корма', шюрьма',
спрѣла', похвала', *և* :

Եւստորին ду'ма, каза'рма, па'льма, ра'ма, ря'ема,
со'йма, фи'жма, я'ма, ку'кла, опа'ла, крамо'ла,
жи'ла, моги'ла, све'кла, си'ла.

Ասեռն է՛.

727. *Վոյական անուանց յանգեւոց* 'ի на, ра,
վերջնութե և վանին է երկար յամենայն հոլովս. զք.
о'спа, ла'па, вѣ'ра, мѣ'ра, *և* :

Եւստորին кру'па, скорлупа', стопа', толпа', шро'па',
ка'мера, бура', дира', мишура', нора', поро', просви-
ра', игра', сестра',akra'.

Ասեռն է՛.

728. *Վոյական անուանց յանգեւոց* 'ի са, фа, ха,
ца, ча, ша, ща, վերջնութե և վանին է երկար. զք.
во'рса, му'ха, грани'ца, пше'ца, сѣ'ча, шу'ча, гру'-
ша, ро'ща, *և* :

Եւստորս եւն коса', роса', полоса', оса', строфа',
блоха', вежа', кроха', лопуха', лѣха', па'зуха, ря'пу-
ха, сноха', соха', шруха', уха', чепуха', шелуха',
во'льница, восца', го'рлица, го'рница, дов'лица, жи'ш-
ница, жа'лобница, жеча'вица, желѣ'зница, зи'мни-
ца, и'долъница, и'жица, калу'жница, ка'шница, ки'-
слица, ко'жица, ко'нница, ко'шница, ку'ница, ку'ри-

ца, купа'льница, кумв'рница, ла'стовица, ли'пови-
ца, ли'спвенница, ло'жетница, лу'кавица, ма'зальни-
ца, ма'ковица, манже'шница, ма'сленица, мб'льни-
ца, меше'лица, овца, па'лица, пу'говица; су'лица,
у'лица, парча, шы'сяча, епанча, каланча, саран-
ча, свбча, ра'туша, лапша, душа'.

729. Վիտեղի լիցի, զի իգականասեռ գոյականք
յանգեալք 'ի ցа, որք ածանցին յարականաց, ու-
նին զերկարն ըստ նախատիւն. դր. а'гница 'ի բա-
ռէս а'гнецъ; бары'шница 'ի бары'шникъ; вино'вница
'ի вино'вникъ, լւա :

Ըրաւարդ են Цар'ца 'ի բառէս Царь, Императри'-
ца 'ի Импера'шоръ, голу'бца 'ի го'лубь, масте'ри'-
ца 'ի ма'стеръ.

Վիտեղ Լ.

730. Վոյական անուանք ածանցեալք 'ի բայից և
յանգեալք 'ի еиѣ, որպէս և անցեալ ընդունելու-
թիւր յանգեալք 'ի еиний, ունին զերկարն 'ի վերայ
այնր վանկի, զոր ունէր առաջին դէմք սահմանա-
կան ներկային, որ համարի նախատիւղ նոցին. դր.
береже'ние, береже'нный 'ի բայէս берегу; ве'рженіе,
ве'рженный 'ի բայէս ве'ржу, լւա :

Խոտորին да'вленный 'ի բայէս да'вляю, но'шенный
'ի ношу, мо'ченный 'ի мочу'. Վա և ամենայն բա-
ղադրեալք մասնկամբս вы; որպէս՝ вы'крашеніе,
вы'крашенный, լւա :

Վիտեղ Լւ.

731. Վոյականք յանգեալք 'ի ай, ей, ой, уй, ъй
ունին զերկարն 'ի վերայ ձայնաւորացս а, е, о, у, ъ;
դր. сара'й, водоле'й, геро'й, во'лу'й, злодѣ'й, լւա :
Ըրաւարդ են воза'шай, ора'шай, ра'шай, и'ней, ко'-
зей, же'ребей, у'лей, бережа'шай.

Խաւարին бра'шно, кол'но, пол'но, ло'но, сѣ'но, о'зеро, у'шро, ве'дро (*պարզ եղանակ*) :

የጋራ ፍቅር፡

735. *Պոդակահը յանգեալք 'ի* աԾԵ, *աՅԵ, աԴԵ,*
աԾԵ, աՅԵ, աԴԵ, աԿԵ, աԼԵ, աՄԵ, աՆԵ, աՐԵ, աՏԵ,
աՄԵ, աԽԵ, յամենայն հորով ունին զերկար 'ի վե-
րայ ձայնաւորիս ա; *դր* - Архистра'вѢ, водопа'дѢ,
прика'зѢ, Адмира'лѢ, фиміа'мѢ, бара'нѢ, амба'рѢ,
Сена'мѢ, мона'хѢ, *lxx* :

Изглаголи о'ставъ, ры'чагъ, о'бразъ, при'зракъ, при'мракъ, а'ншалъ, шо'мналъ, боло'банъ, кла'на'нъ, ло'занъ, мл'чманъ, ра'шманъ, са'ванъ, фла'гманъ, фу'рманъ, ва'рваръ, не'ктаръ, по'варъ, са'харъ, а'шласъ (*ашлаш*), у'жасъ, ба'рхашъ, о'шмахъ, ро'змахъ.

၂၂၈၈၈ ၁၅.

736. Գոյականը յանգեալք 'ի ԵԴՆ, ԵՄՆ, ԵՄԲ, ԵԿԲ, ԵՄԵ, յամենայն հոլովս ունին զերկար 'ի վերայ ձայնաւորիս Ե; ԳՐ. паде'жъ, яре'мъ, ефе'сѣ, перепле'мъ, *և*։

лѣннѣнѣ бѣ рѣнѣ, дрѣбѣнѣ, шѣлѣнѣ, о'мѣнѣ, шѣ-
рѣнѣ, ко'чѣнѣ, лѣпѣнѣ, крѣчѣнѣ, скрѣжѣнѣ,
шрѣпѣнѣ .

၂။ အကျဉ်းချုပ်

737. Դոյական անուանց յանգելոց 'ի ւլն, ւն, ւրն, վերջնութիւր վանկն է երկար. ֆր. Ангелъ, пе'пелъ, ски'менъ, ве'черъ, ևն :

Լ՛ըտաքոյ են նախ՝ կօզե՛ՂԵ, կօմե՛ՂԵ, օրե՛ՂԵ, օսե՛ՂԵ,
օւե՛ՆԵ, կօւե՛ՐԵ, կօմե՛ՐԵ, կօսե՛ՐԵ, քաճե՛ՐԵ, քաշե՛ՐԵ,
որոց յետին վանկն է երկար . բաց ՚ի յղնակի գող-
ծիականէ, որոյ վերջընթեր վանկն է երկար :

перепелѣ, кавалерѣ, камергерѣ.

Կանոն ԼԷ.

738. Վոյականք յանգեալք 'ի աչԷ, երկավանկ անուանք յանգեալք 'ի ецԷ, և նուազականք յանգեալք 'ի екԷ, ունին զվերջին վանկն երկար, բաց 'ի յոքնակի գործիականէն, ուր երկար է վերջնութեք վանկն. օր. бога'չԷ, сла'չԷ, бѣле'цԷ, коне'цԷ, хоре'кԷ, суче'кԷ, ևն :

Խոտորին ա'гнецԷ, вы'жлецԷ, вѣ'децԷ, глѣ'нецԷ, па'лецԷ, пе'рецԷ, ра'нецԷ, свѣ'пецԷ, свѣ'пецԷ, ста'вецԷ, ста'рецԷ.

739. Իսկ բազմավանկ անուանց յանգեալք 'ի ецԷ, վերջնութեք վանկն է երկար. օր. владѣ'лецԷ, полково'децԷ, помера'нецԷ, черво'нецԷ, ևն :

Խոտորին ба'хтерецԷ, бер'ковецԷ, ва'ленецԷ, жеребе'цԷ, ледене'цԷ, ло'панецԷ, ми'лостивецԷ, молодѣ'цԷ, образе'цԷ, пе'рвенецԷ, пра'омецԷ, пряжене'цԷ, сажене'цԷ, сорване'цԷ, студене'цԷ.

740. Վիտեկի է՝ զի նուազական անուանք յանգեալք 'ի ечекԷ, նա և կազմեալքն 'ի նուազականաց յանգեալք 'ի екԷ, ունին զվերջնութեք վանկն երկար, բաց 'ի յոքնակի գործիականէն, ուր երկարն փոխաբերի 'ի նախընթաց վանկն. օր. куле'чекԷ, суче'чекԷ, ևն :

Կանոն ԼԸ.

741. Վոյականք յանգեալք 'ի ибԷ, ивԷ, игԷ, идԷ, изԷ, илԷ, имԷ, инԷ, ипԷ, ирԷ, исԷ, ишԷ, ифԷ, ихԷ, иѣԷ, յամենայն հոլով ունին զերկար 'ի վերայ ձայնաւորիս и ; օր. зали'вԷ, арши'нԷ, господи'нԷ, банки'рԷ, ани'сԷ, грани'шԷ, тари'фԷ, ևն :

Խոտորին о'шибԷ, а'спидԷ, о'шчимԷ, ба'ринԷ, во'инԷ, крестья'минԷ, у'жнԷ, фи'линԷ, хозя'инԷ, апока'липисԷ, о'никсԷ, фе'никсԷ, я'снисԷ, а'исшԷ, а'бшишԷ, ака'ѣисшԷ, акса'мшԷ.

Երեսներ Ե.

742. Ընդհանրան դոյականը յանգեալք 'ի րիկ՝
 ունին զայն վանկ երկար, զոր ունէր նախատիպն .
 զր. бары'шник՝ 'ի բառէս бары'ш, дво'рник՝ 'ի
 дво'р, у'мник՝ 'ի у'мный; но'жик՝ 'ի нож, և :
 Խորորին браковщи'к, бунтовщи'к, водови'к,
 ворови'к, ворошни'к, вто'рник, временщи'к,
 вѣстовщи'к, голв'к, годови'к, деньщи'к, девя-
 тери'к, духовни'к, души'к, зеленщи'к, кле-
 веши'к, клопо'вник, машери'к, мѣновщи'к,
 остери'к, полови'к, племя'нник, пудови'к,
 пухови'к, пятери'к, полко'вник, ростовщи'к,
 рѣ'щик, страховщи'к, судовщи'к, семери'к,
 шайни'к, прости'к, учени'к, фунтови'к, хво-
 ростни'к, часовщи'к, ерети'к, четвери'к,
 ямщи'к. Իսկ նախատիպը յանգեալք 'ի րիկ ու-
 նին զվերջն թեր վանկն երկար . զր. ара'пник, а-
 сше'рик, су'рик, և : Ըրտաբոյ ևն золо'тши'к,
 пари'к, кули'к, обела'ск, мужи'к, семя'к.

Երեսներ Ե.

743. Գոյականը յանգեալք 'ի օն, օն, օն, օն,
 օն, օն, օն, օն, օն, օն, օն, օն, օն, օն, օն, օն, օն,
 նայն հոլով ունին զերկար 'ի վերայ ձայնաւորիս օ ;
 զր. рыбо'л, поро'г, изхо'д, машро'з, гла-
 го'л, зако'н, сыро'п, вопро'с, և :
 Խորորին бо'ров, же'рнов, но'ров, о'стров,
 ре'полов, про'лог, хроно'лог, го'лод, го'род,
 не'вод, смо'род, по'лов, бу'йвол, діа'вол,
 и'дол, ко'локол, ку'пол, пра'сол, у'гол, за-
 кром, во'рон, де'мон, діа'кон, ла'дон, пи-
 мон, епи'скоп, ху'шор, го'лос, и'кос, ди-
 ско'с, ха'ос, во'рош, ро'пот, шо'пот, ше-
 пот.

па'стырь, па'нцырь, пла'стырь, у'горь, я'корь, во'-
лосць, я'гошь, ло'кошь, па'перть, че'люсь.

747. Պիտեւի է, զի ածանցական գոյականք յան-
գեաւք 'ի տь, ունին զայն վանկ երկար, զոր ունէր
նախատիպն. զր. весе'лосць 'ի բառէս весе'лый,
ро'льность 'и во'льный, lix. Բրտաբոյ եւն бла'госць
'и бла'гій, за'висць 'и зави'довашь, не'нависьць 'и не-
навн'дѣшь, о'блaсть 'и облада'шь, по'вѣсьць 'и
повѣ'дать, по'дать 'и подава'ть, ко'нопашь 'и ко-
нопа'шишь.

Ասեռն է՛.

748. Բրականասեռ գոյականք յանգեաւք 'ի
тель, յամենայն հոլովս զայն վանկն ունին երկար,
որ նախընթաց է մասնական տель; զր. блюсти'тель,
блюсти'теля, блюсти'телю, lix. законода'тель,
учи'тель, lix.

Խոտորին дѣ'лaшeль, дѣ'йствовaтель, пла'ватель,
послѣ'довaтель, шре'бовaтель, слу'шaтель.

Ասեռն է՛.

749. Պոյական անուանց յանգեւոց 'ի бь, жь, зь,
чь, шь, յամենայն հոլովս երկարն է անփոփոխ. զր-
го'лубь, про'лубь, бе'режь, ви'шязь, lix.

Իսկ որոց յանգին 'и ня, тя, ая, оя, уя, мя, ѣя,
վերջընթեր վանկն է երկար. զր. ба'ня, ба'шня, де-
ре'вня, со'я, збру'я, lix.

Խոտորին ягня', броня', скрипня', стряпня', сту-
копня', ступня', возня', головня', городня', квасня',
квашня', клешня', ма'шня', п'яшeрня', размазня',
родня', шепoтня', чeтвeрня', пeлкoтня', щeня',
п'рeскрoшня', дaшя', ушя', струя', спa'шуя, змѣя'.

Ասեռն է՛.

750. (Ի)ուական անուանք дво'е, тро'е, че'тве-
ро, пя'теро ше'стеро, се'меро, о'сьмеро, де'вятеро,

де'сятеро, ունին զյետին վանկն երկար 'ի սեռական, 'ի տրական, 'ի հայցական, և 'ի նախդրական հոլովս միայն. զթ. ուղ. дво'е, սեռ. двои'хъ, տր. двои'мъ; че'тверо, четверы'хъ, ևս :

Իսկ Թուական անուանք փյա'ть, шестъ, семь, осмъ, де'вять, де'сять, два'дцать, три'дцать, ունին զվերջին վանկն երկար միայն 'ի սեռական, 'ի տրական, 'ի գործիական, և 'ի նախդրական հոլովս. զթ. пя'ть, пяти; ше'сть, шести, ևս :

Վանկն ԻԵ.

751. 'Լխա'տիպ ածականաց վերջն Թեր վանկն է երկար. զթ. а'лый, бѣ'лый, го'рды'й, весе'лый, ևս :

Իստորին օղա'й, голу'бы'й, гнѣ'ды'й, десны'й, вторы'й, босы'й, другі'й, драгі'й, дурны'й, и'скрен-ній, какі'й, косы'й, кривы'й, лахі'й, нагі'й, па'смур-ный, плохі'й, просты'й, прямы'й, рябы'й, ска'-редный, слѣ'пы'й, сухі'й, такі'й, святы'й, шүгі'й, хромы'й, худы'й. Սրբա'յանայն հոլովս միակերպ պահեն զերկարն, որպէս է յուղղականն :

Վանկն ԻԵ.

752. Ս'ծանցական ածականք յանգեալք 'ի օն, ный, յամենայն հոլովս պահեն զայն վանկ երկար, որ էր երկար 'ի նախատիպն. զթ. Кня'жій 'ի բառէս Кня'зь, Бо'жій 'ի Бо'гъ, пшя'чій 'ի пшя'ца, Мона'ршій 'ի Мона'рхъ, ևս :

Իստորին նախ ածականք յանգեալք 'ի օն, ական, և ևս յոտար բառից. զթ. астрономи'ческий, алле-гори'ческий, ևս : Ուր յամենայն հոլովս երկար է և. Երկրորդ՝ յանգեալք 'ի օն, ейскій, ейный, якій; որպէս, Арме'нский, бумаге'йный, дво'я'кій, ևս : Ուր յամենայն հոլովս երկար են е', я' :

Երրորդ՝ հետևեալ ածականք, воло'вий, сомо'-вый, стерля'жій, ко'зій, зе'мскій, людскі'й, мор-скі'й, мошовскі'й, плушовскі'й, сиро'шскі'й, мапер-

скі́й, плошскі́й, мі́рскі́й, се́льскі́й, шво́рческі́й, о́рлі́й, о́слі́й, зи́мні́й, о́вні́й, весе́нны́й, осе́нны́й, сыно́вны́й, посла́дні́й, боже́ственный, больны́й, верхо́вны́й, вепошны́й, вешча́нны́й, веще́ственны́й, ви́нны́й, власяны́й, водяны́й, вое́нны́й, волше́бны́й, враче́вны́й, набо́жны́й, ненави́сны́й, гвозди́нны́й, гла́вны́й, голо́дный, го́рны́й, гості́нны́й, губны́й, гуси́нны́й, дво́йны́й, десяте́рны́й, деся́тый, дли́нны́й, домо́вый, дере́вняны́й, дровя́ны́й, дрождяны́й, дрянны́й, духо́вны́й, епархіа́льны́й, звѣ́здны́й, звѣ́ри́ны́й, земляны́й, зубны́й, зѣ́льны́й, избы́й, икряны́й, каба́льны́й, колоко́льны́й, корабе́льны́й, коренны́й, кровя́ны́й, кры́льны́й, крѣ́постны́й, ледяны́й, лѣ́сны́й, мишу́рны́й, моло́чны́й, муравья́ны́й, муш́ный, нище́дный, ночны́й, обру́чны́й, овся́ны́й, обяри́нны́й, орля́ны́й, плаче́вны́й, площа́дны́й, слави́льны́й, пивны́й, пи́льны́й, помо́щны́й, ровя́ны́й, ржаны́й, ро́дный, роско́шный, ру́нны́й, се́льны́й, серде́чны́й, сере́бренны́й, сквозны́й, сласе́сны́й, смѣ́шны́й, соле́ны́й, соловья́ны́й, со́ставны́й, сру́чны́й, студе́ны́й, суде́бны́й, сѣ́ны́й, тѣ́лесны́й, тройны́й, ушны́й, хмѣ́льны́й, ху́льны́й, церко́вны́й, цѣ́нны́й, цѣ́пны́й, четверны́й, чешу́йны́й, щелочны́й, яичны́й, теа́тра́льны́й.

Цыфры.

753. *Դժական անուանց յանգերոց ՚ի* авы́й, явы́й, шы́й, *վերջընթեր վանկն է երկար.* җр. здра́вы́й, дожди́вы́й, алова́шы́й, страхо́ви́шы́й, *և* :

Դրոշմոց են կանոնիս հետևեալ ածականք, որք յանկանց հոլովս ՚ի վերայ նոց վանկին ունին զերկարս. *այսպէս*, харчевы́й, парчевы́й, вѣ́жливый, зави́дливый, забѣ́жливый, сби́вчивый, сбой́ливый, прибо́рчивый, привѣ́пливый, приви́зчивый, многоглаго́ливый, де́рзоспивый, дога́дливый, забо́ш-

ливый, зам'ливый, заш'ливый, мило'шивый,
 мяше'живый, нена'сливый, сва'рливый, промы'р-
 ливый, назо'ливый, обид'ливый, на'мясливый,
 бли'нчашый, боя'ровашый, боро'здачашый, бревно-
 чашый, була'вчашый, б'ле'соватый, пра'вчашый,
 вере'вчашый, доро'жчашый, дуби'новатый, ду'д-
 чашый, ду'жчашый, ды'мчашый, звончашый,
 зв'здачашый, зу'бчашый, златый, копы'пчашый,
 коле'нчашый, крупн'чашый, ла'пчашый, му'шча-
 шый, кл'б'пчашый, сб'пчашый, че'рвчашый, чешу'я-
 чашый, боло'шистый, разва'листый, разви'листый,
 гли'нистый, жел'зистый, излу'чистый, п'б'нистый,
 пш'енистый, я'мвистый.

Առնի Ժ.

754. Առաջական ածականը յանգեալք 'ի еѵѵ,
 կամ еѵый, 'ի овѵ кամ оѵый, 'и инѵ кам ынѵ,
 ունին զերկար 'ի վերայ այնր վանկի, յորոյ վերայ է
 'ի սեռական հոլով նախադասին. օր. Короле'ѵѵ,
 Царе'ѵѵ, дворцо'ѵѵ, ошцо'ѵѵ, княги'нинѵ, Ца-
 ри'цынѵ, և:

Եւանդին բ'левы'й, дождевы'й, корневы'й, куле-
 вы'й, межевы'й, береговы'й, боевы'й, сн'бговы'й,
 валовы'й, верховы'й, в'бховы'й, вязовы'й, громо-
 вы'й, даровы'й, долговы'й, дубовы'й, духовы'й,
 кленовы'й, луговы'й, л'бсовы'й, мостовы'й, мохо-
 вы'й, носовы'й, ольховы'й, пудовы'й, почпловы'й,
 роговы'й, родовы'й, страховы'й, спроевы'й, тако'-
 вы'й, фуншовы'й, цуговы'й, ц'бховы'й, часовы'й, се'-
 стринѵ.

Առնի ԺԷ.

755. Ածականը յանգեալք 'ի ымй յամենայն հո-
 ւով ունին զայն յանգ երկար, որ է վերջնիցեր
 յուղղականն. օր. смѵ'лымй, шяже'лымй, закоснѵ'лымй,
 և: 'ի բաց առեալ былы'й, гнылы'й, жнлы'й.
 Իսկ նուազականը յանգեալք 'ի енекѵ, онекѵ, ыш

Հեն գերկար 'ի վերայ նոյն իսկ տառից *е, о* : *գր. але'некЪ, гладе'некЪ, велико'некЪ, крѣпо'некЪ, և* : *Երեսպէս յանդեալք 'ի ехонекЪ, охонекЪ, ունին գերկար 'ի վերայ նոյն տառից. գր. але'хонекЪ, крѣпо'хонекЪ, և* :

Երեսպէս ԺԴ.

756. Երեսպէս կազմեալք յածականաց և յանգեալք 'ի *е, и, о*, են ընդ վերոյեղեալ կանոնօր. նմին իրի դնեմք 'ի կարգիս զբազում տեսակս մակբայից հանդերձ ածականօր, յորոց կազմին, և ունին գերկարն այսպէս. бога'шо 'ի բառէս бога'шмъ, ва'жно 'ի ва'жный, поле'зно 'и поле'знымъ, кра'ине 'и кра'иний, дру'жески 'и дру'жескій, և

Երեսպէս մակբայքս ало' 'и բառէս а'лымъ, бо'льно 'и больнымъ, бла'го 'и благі'мъ, де'шево 'и дешевымъ, до'рого 'и дорогі'мъ, бѣ'ло 'и бѣ'лымъ, ве'село 'и веселымъ, красно' 'и краснымъ, равно' 'и ровнымъ, ду'рно 'и дурнымъ, остро' 'и острымъ, про'сшо 'и простымъ, ко'со 'и косымъ, лю'бо 'и любымъ, ли'хо 'и лихі'мъ, пло'хо 'и плохі'мъ, на'го 'и нагі'мъ, пря'мо 'и прямымъ, ря'бо 'и рябымъ, свѣ'ло 'и свѣ'лымъ, свя'шо 'и святымъ, слѣ'по 'и слѣ'пымъ, легко' 'и легкі'мъ, су'хо 'и сухі'мъ, сы'ро 'и сырымъ, сѣ'ро 'и сѣ'рымъ, шу'го 'и шугі'мъ, шу'по 'и тупымъ, хоро'шо 'и хоро'шій, ху'до 'и худымъ, широко' 'и широ'кі'мъ.

Երեսպէս ԺԵ.

757. Երեսպայից յանգեւոց 'ի *а*, վերջին վանկն է երկար. *գր. всегда, вчера, և* :

Երեսպէս օտկու'да, по'сю'да, нѣ'ку'да, բաղադրեալք 'и մասնկանցս օп, по, нѣ, որք Թէ և յանգին 'и *а*, բայց առաջինք ունին զվերջնեան վանկն երկար. և յետինն զառաջին վանկն :

ԼԻՆԻՆ ԺԷ.

758. Լախադրութիւնք блѣзко, ме'жду, мѣмо, о'коло, по'длѣ, по'слѣ, пре'жде, ра'ди, на'до, н'зо, бе'зо, о'бо, пре'до, ունին զվերջնութիւն վանկն երկար : Իսկ այլք ունին զվերջին վանկն երկար . որպէս . кроме, пере'дѣ, лѣ :

ԳԼՈՒԽ ՏԻՆԳԵՐՈՐԳ

О Стихотвореніи .

ՅԱՂԱԳՍ ՏԱՂԱՉԱՓՈՒԹԵԱՆ .

759. Լամելով սակաւութեալ տեղեկութիւն բանաստեղծական լեզուին Ուսաց կամ տաղաչափութեւն, աւանդեմք զկարեոր ծանօթութիւն և գիտելիս 'ի համառօտն բովանդակելով . այլում թողեալ ժամանակի զընդարձակ ծանօթութիւն : Երգ տաղաչափութիւնն է արուեստ յօրինելոյ զոտանաւորս : Իսկ ոտանաւորն է բան չափով տողեալ ըստ որոշեալ կանոնաց քերթողուէ : Գլխաւոր կանոնք են չափ և յանգ . չափն ցուցանէ զերկարութիւնն ոտից կամ վանկից . իսկ յանգն զբանակ երկար կամ բութ : Ուր ամենայն վանկք շեշտեալք են երկար (696), և որք ոչ շեշտին՝ են բութ կամ սուղ 'ի լեզուին Ուսաց : Ուստի 'ի տողելանդ Ուստ տաղաչափութեւն առաւելապէս 'ի կիրածին քառեակ ազգք ոտից . զորս համառօտեսցուք 'ի հետեւեալ կանոնս :

ԼԻՆԻՆ ԺԸ.

760. Բանաստեղծական ոտն, որ բաղկանայ յերկուց վանկից, որոց առաջին երկար և վերջինն սուղ, կոչի լիթեասար . որպէս бремъ, дѣло, лѣ : Իսկ 'ի մեզ դասելն էլիք, զերեւ, лѣ :

Լիտն Է .

761 . Տաղաչափական ոտն , որ բաղկանայ յերկուց վանկից , որոց առաջին աղօտ , և յետինն երկար , կոչի Սեծավերջ . որպէս на ро́дѣ , лю́бовь , ևն :
' Ի մեզ կերէն , մարոյ , սինալ , ևն :

Լիտն Դ .

762 . Չափաբերական ոտն , որ բաղկանայ յերից վանկից , որոց առաջին երկար , և երկու յետինք աղօտ կամ սուղ , կոչի Սեդն . որպէս дѣла́ ме́ль , вѣдѣ́ла , ևն :
' Ի մեզ հայրենի , ճգոսորոս , ճրիոր , ևն :

Լիտն Ե .

763 . Բանահիւսական ոտն , որ բաղկանայ յերից վանկից , որոց երկու առաջինք սուղ , իսկ վերջինն երկար , կոչի Սերջաբանջ . որպէս вѣло́ вѣкѣ , го́сподѣнѣ , ևն :
' Ի մեզ խորխորաք , խերերէլ , գրեւէք , ևն :
Բայց կանոնաց բաղկանան ոտանաւորք Սուսաց , և լինին վեցոտնեայ , հնգոտնեայ , քառոտնեայ , եռոտնեայ , և երկոտնեայ : Բայլ ըստ քանակին կոչին Սեծասար , Սեծավերջ , Ստեղն , Սերջատանջ : Եւ որք կոչին պարզ՝ ըստ որում բանահիւսին 'ի միոյն տեսակէ ոտից . և են որք կոչին խառն՝ ըստ որում չափաբերին 'ի պէսպէս տեսակաց անտի :

Ստանաւորք Սուսաց նկատմամբ յանգից՝ կամ առական են և կամ իգական : Իգական ասին , որոց յետին վանկն է երկար . իսկ որոց վերջնութեւր վանկն երկար՝ իգական ասին :

Հետևանք .

764 . Թ . Բառային տեսակ ոտանաւորաց առ Սուսս կոչի յունական ձայնիւ ямбо , Սեծավերջ . որ

բաղկանայ յերկուց վանկից . առաջինն է սուղ, երկրորդն երկար . զր .

Бѣлѣшѣ будио снѣгѣ лѣцѣмѣ .

765 . Է . Երկրորդ տեսակն կոչի Анапестическій , Սեփականջ , որ բաղկանայ յերկուց նախնի (թաց սուղ վանկից , և 'ի միոջէ երկարէ . զր .

На чѣршанѣ много крапиво вѣбѣгу'щыхѣ во'лнѣхѣ .

766 . Դ . Երրորդն կոչի Ямбовѣ и Анапестовѣ , խառն . յորում ըստ բերման հարկի կամ հաճոյից զուգադրին ոտք . զր .

Во' пѣ'щу' се'бѣ' чѣ'рве'й' хва'та'шь .

767 . Դ . Երրորդն կոչի Хореческій , Սեփականջ , բաղկացեալ յերկարէ և 'ի սղէ . յորում ոտք կարգին զայս օրինակ . (760) .

Свѣшѣ мой , знаю , что пылае'шь .

Мнѣ мо'я не' служишѣ до'ля' .

768 . Է . Հինգերորդն կոչի Дакшилическій , Սեփականջ . յորում գոն մի երկար և կրկին սուղք . զր .

Вьѣтся кру'гамѣ змѣ'я по' шра'вѣ о'бновившійсѣ вѣ' разсѣ'лянѣ' .

769 . Է . Սեփականջ կոչի Хоревѣ и Дакшилей , խառն յերկուց . յորում ըստ բերման հարկի և հաճոյից կարգին ոտք . զր .

Вже'ль бо'ишѣя , кшобѣ' не' сталѣ' бы'ть снѣ'нѣ' бѣ'змѣ'рно' .

Վոն նա և կրկին տեսակք . մին կոչի Перрихій , բաղկացեալ յերկուց սուղ վանկից , և միան Տпондей , բաղկացեալ յերկուց երկար վանկից : Եւ այսպիսի բառք ոչ գտանին 'ի լեզուին Սուսաց . ուստի և ոչ կացուցանեն ըստ ինքեան զազգ ինչ ոտանաւորաց :

Լիան Է .

761 . Տաղաչափական ոտն , որ բաղկանայ յերկուց վանկից , որոց առաջին աղօտ , և յետինն երկար , կոչի Սեծալերջ . որպէս на ро́дѣ , лю́бовѣ , *և* :
' Ի մեզ Էրեւն , ժեւրօղ , սնդնալ , *և* :

Լիան Գ .

762 . Չափաբերական ոտն , որ բաղկանայ յերկուց վանկից , որոց առաջին երկար , և երկու յետինք աղօտ կամ սուղ , կոչի Սեդի . որպէս дѣла́ ме́лѣ , вѣдѣ́ акѣ , *և* :
' Ի մեզ Կայրեւի , ճգոսոս , ճրիւր , *և* :

Լիան Դ .

763 . Բանասիրական ոտն , որ բաղկանայ յերկուց վանկից , որոց երկու առաջինք սուղ , իսկ վերջինն երկար , կոչի Սերջաբանջ . որպէս чѣло́ вѣкѣ , го́сподѣнѣ , *և* :
' Ի մեզ Խորիւրաբ , Խերեւել , Գրեւել , *և* :
Բայց կանոնաց բաղկանան ոտանաւորք Ռուսաց , և լինին վեցոտնեայ , հնգոտնեայ , քառոտնեայ , եռոտնեայ , և երկոտնեայ : Բայլ ըստ քանակին կոչին Սեծասար , Սեծավերջ , Ստեղն , Սերջատանջ : Եւ որք կոչին պարզ՝ ըստ որում բանասիրին 'ի միոջ տեսակէ ոտից . և են որք կոչին խառն՝ ըստ որում չափաբերին 'ի պէսպէս տեսակաց անտի :

Ոտանաւորք Ռուսաց նկատմամբ յանգից՝ կամ արական են և կամ իգական : Բրական ասին , որոց յետին վանկն է երկար . իսկ որոց վերջնութեւր վանկն երկար՝ իգական ասին :

Հետեանք .

764 . Թ . Բաղկան տեսակ ոտանաւորք
Ռուսս կոչի յունական ձայնիւ ямбо .

բաղկանայ յերկուց վանկից . առաջինն է սուղ, երկ-
րորդն երկար . զր .

БѢЛѢШЪ БУДОУ СИБѢ ЛИЦѢМЪ .

765 . Բ . Երկրորդ տեսակն կոչի Анапестическій ,
Սերահանայ յերկուց նախընթաց սուղ
վանկից , և 'ի միջէ երկարէ . զր .

На чѣршанѣ мно́го кра́шнѣо въ бѣ́гущѣхъ во́лнѣхъ .

766 . Դ . Երրորդն կոչի Ямбовъ и Анапестовъ ,
Խառն . յորում ըստ բերման հարկի կամ հաճոյից
զուգարդին ոտք . զր .

Во пѣшѣ себѣ чѣрвѣи хвѣтаѣшь .

767 . Դ . Երրորդն կոչի Хорическій , Սերահանայ ,
բաղկացեալ յերկարէ և 'ի սղէ . յորում ոտք կար-
գին զայս օրինակ . (760) .

Свѣтѣ мой , знаю , что пылае̄шь .

Мнѣ мо́я не̄ служѣт̄ до́ля̄ .

768 . Է . Հինգերորդն կոչի Дактилическій , Սերահանայ
յորում գոն մի երկար և կրկին սուղք . զր .

Вьѣтсѣя кру́гамъ змѣ́я по̄ шра̄вѣ о́бмѣня́ннѣсѣ въ
ра̄зсѣ́лннѣ̄ .

769 . Ը . Սերերորդն կոչի Хоревъ и Дактилевъ ,
Խառն յերկուց . յորում ըստ բերման հարկի և
հաճոյից կարգին ոտք . զր .

Вже́ль бо́ишсѣя , кшо́бѣ не̄ ста́лѣ бѣ́нѣ сѣ́лѣ̄въ
бѣ́змѣ́рнѣ̄ .

Վոն նա և կրկին տեսակք . մին կոչի Перрихій , բաղ-
կացեալ յերկուց սուղ վանկից , և մեկն Спондей .
բաղկացեալ . 'ի միջէ երկարէ և 'ի սղէ : Սուրբ
սի բառք ք . Սուրբ ք . Սուրբ ք . Սուրբ ք .
ոչ կա :

770. Այսինքն մեր էր 'ի լրումն գործոյս տալ
 ընդհանրապէս գաղափար ինչ տաղաչափութեան
 լեզուին Ռուսաց, և ոչ քերթողաբանել 'ի վերայ
 նմանաւերջ ոտանաւորաց, թուոց, չափուց, և
 խառնութեց ոտից այլ և այլ տեսակաց բանաստեղ-
 ծութե, և այլ մասնաւորութեանց. զորս հեշտեալ
 տան գիտել դիւցազնական գործք մեծանուն բա-
 նաստեղծից. մանաւանդ մեծին Արքայելի Ռմինո-
 սով. յորմէ առեալ զօրինակս ինչ յաւելցուք
 զկնի (795):

771. ՔԱՌՈՏԵԵԱՅ ՈՏԱՆԱՒՈՐ ԲԱՂԱԴՐԵԱԼ
 'Ի ՎԵՐՋԱՏԱՆՔԻ ԵՒ 'Ի ՄԵԾԱՎԵՐՔԻ.

На восходѣ солнце какъ зардится,
 Вылетаетъ вспылчиво хищный востокъ,
 Глаза кровавы, самъ вертится;
 Удара не сносишь Сѣверъ въ бокъ,
 Господство даетъ своему побѣдишелоу,
 Пресильному водъ морскихъ возбудишелоу.
 Свои томи зыби на прежни возводишь,
 являетъ полность силы своей,
 Что южной спраной владѣешь всей,
 Индійски быстро острова проходишь.

772. ՔԱՌՈՏԵԵԱՅ ՈՏԱՆԱՒՈՐ ԱԶԱՏ
 ՉԱՓԱԲԵՐՈՒԹԵԱՄԲ.

Одна съ Нарциссомъ мнѣ судьбина,
 Однако съ нимъ любовь моя.
 Хотя я не самъ тоя причина,
 Люблю Миршилу, какъ себя.

773. ՔԱՌՈՏԵԿԱՅ ՈՏԱՆԱՒՈՐ ՀԱՏ ԲԵՐՄԱ
ՊԱՐԱԳԱԵՒ .

Нимфы около насъ кругами
Танцовали поючи ,
Всплескиваячи руками ,
Нашей искренней любви
Веселяся , привѣчали ,
И цвѣтами насъ вѣнчали .

774. ՕՐԴԱԿ ՄԵԾԱԿԵՐԶ ՈՏԱՆԱՒՈՐԱՅ .

Երբորհեալ .

О Боже ! зри
Мольбы сердечны
Съ высотъ простры
Дни щастья вѣчны .

Երբորհեալ .

Ужъ солнышко спустилось
И сѣло за горой ,
И поле окропилось
Вечернюю росой .

Երբորհեալ .

Науки юношей питающъ ,
Ошраду старымъ подаютъ .
Щасливой жизни украшающъ ,
Въ несчастной случай берегущъ .

Երբորհեալ .

Взаимы просилъ олень себѣ сѣнца ,
Суди меня судариня овца .
Ошдамъ тебѣ , въ томъ волкъ моя порука .

Ա Էջոյնէս .

Напрасно , мой Сангредъ , тебя ругаетъ свѣтъ ,
Что будто отъ тебя пользы нѣтъ ;
А я на то скажу тебѣ чистосердечно ,
Кто былъ въ твоихъ рукахъ , не будетъ боленъ вѣчно .

ԳԼՈՒԽ ՎԵՅՆՐՈՐԴ

О Діалектѣ .

ՅԱՂԱԳՍ ԵՂԱՆԱԿԻ ԽՕՍԻՑ .

775. Գրեթէ յամենայն ազգս և 'ի լեզուս գտա-
նին բազում տարբերութիք յեղանակս բանից և
յարտասանութիս բառից . ոչ միայն 'ի մէջ այլ և այլ
աշխարհաց , այլ նա և գաւառաց և քաղաքաց իսկ :
Թող զի ոչ փոքր տարբերութի տեսանի արտասա-
նութե և եղանակի 'ի մէջ միում քաղաքի և գեղջ :
Գտանին ազինք , յորս մի և նոյն մայրական լեզու-
այնչափ է խոտորեալ 'ի սովորական եղանակէ , մինչև
չիմանալ զխօսս իրերաց : Եւ այն՝ որչափ առաւել
տարածեալ հեռի ձգին 'ի միմեանց , այնչափ յաճա-
խեալ տեսանի այս թերութի :

Եւ քանզի ազգ Ռուսաց տարածեալ է քան զա-
մենայն ազգս 'ի լայնածաւալ աշխարհս յԱսիա և
յԵւրոպիա հեռաձիգ տարակայութեամբ , նմին իրի
բազումս գտանեմք 'ի նոսա տարբեր եղանակս խօ-
սից : Թողում ասել զեղծեալ լեզուս այլազան ազ-
գաց Սիպերիոյ , և կողմանց կողմանց ցեղից յա-
զախաց :

ԳԻՏԵԼԻՔ

776. Թ . Ըզգբ խօսից և եղանակք 'ի Ռուսաս-
տան են բազմօրինակք . սակայն քաղաքական կամ
գրաւոր լեզու Ռուսաց յերիս ոլոռի , 'ի Սիբիրիան ,

ի հիստիսական, և յՈւրբենեան . յորս վերածին այլք . որպէս Վրկորոտեան, և Եարոսլավեան, այլովքն հանդերձ :

777 . Թ . Մուաջին և ընտիր եղանակ խօսից համարի Սոսկովեանն ընդ բոլոր Ռուսիա, սակս մեղմ և հեղահնչուն արտասանութեան բառից : Վանդի զրոյց Սոսկովու ոչ միայն մաքրեալ է ի Թանձր և ի ծանր հնչմանց հիւսիսայնոց, այլ և ըստ տեղւոյն վարէ յաճախ զկարեւոր բառս լատինացւոց, Յունաց, Գաղղիացւոց և Գերմանացւոց՝ ի տեղի ծանրահնչուն բառից Գաղմատականաց : Որով ազնուացեալ այս լեզու՝ յաճի ի բերան ազնուականաց ընդհանրապէս, և մասնաւորապէս յարքունիս Ռուսաց ի Երկրպուրկ : Յայս լեզու տառս օ արտասանի a ա . և տառս e հնչի io իօ՝ առ փափուկ արտասանութե :

778 . Թ . Երկրորդն է զրոյց հիւսիսական . որով վարին հիւսիսականք անդր քան զՍոսկով : Մյս եղանակ խօսից այլով իւրք ոչ տարբերի յառաջնոյն, եթէ ոչ արտասանութե . զի չունի զայն փափուկութի և մաքրութի : Յայս լեզու տառքս օ, e պաւհեն զբնական հնչմունս, և ոչ երբեք հնչեն ըստ Սոսկովեան եղանակի (777) :

779 . Թ . Երրորդն է զրոյց Ուրբենեան . որ է եղանակ խօսից փոքր Ռուսիոյ տարբեր յառաջնոց անտի՝ ոչ միայն արտասանութե, այլ նա և ունի ոչ սակաւ արտաքին բառս, մանաւանդ լ հնչաց և Գերմանացւոց . հնչումն չէ խորդ և ծանր, այլ ոչ քաղցր և հարազատ՝ որպէս Սոսկովեանն : Յայս լեզու տառս օ պաւհէ զիւր ձայն . բայց տառքս e, ի արտասանին որպէս՝ ի :

Д О П О Л Н Е Н И Е

Յ Ե Ի Ե Լ Ո Ւ Ե Ծ

Упражненіе Россійскаго языка .

ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԽՕՄԻՑ .

780 . **Յ**ամբողջ գործոյս զկնի վարդապետութեաննայն կանոնաց և կարևոր գիտելեաց քերթողական արուեստիս լեզուին Ռուսաց , 'ի դէպ վարկանիմք յաւելուլ աստանօր զօրինակս ինչ խօսից և ոտանաւոր բանից սակս կիրառուէ ասացելոցս ցայս վայր : Քանզի վախճան քերականին կարգի հմուտ առնել ոչ միայն կանոնաց քերթողութեան , այլ և խօսից , կրթելով զնոսա 'ի քաղաքական զրոյցս , և 'ի լեզուս բանաստեղծականս . նա և 'ի ձայնս տարածիդս , որ լինի նամակագրութե : Դպա մնայ մեզ կարգել նախ՝ զսովորական ոճս և զրոյցս Ռուս լեզուին : Երկրորդ՝ զօրինակս ոտանաւորաց : Երրորդ՝ զկերպ նամակագրութեան Ռուսաց . հուսկ յետոյ զձևս դաղմատական տառից , և զտարբերութիւն լեզուի նոցա :

ՅՕԴՈՒԱԾ ԱՌԱՋԻՆ

Россійскіе и Армянскіе разговоры.

ԳԻՍԳԻՍ ԶՐՈՅՑԻ ՀԱՅ ԵՒ ՌՈՒՍ.

Разговоръ I. привѣтсшвовашъ и спрашивать
о здоровьѣ.

781. Ա. ՀԱՄԱԽՕՍԱՌԹԻՒՆ ՈՂՋՈՒՆԻ.

Здравствуйте, Государь мой; все ли вы въ добромъ
здоровьѣ? *Ողջոյն տէր իմ, արդեօք 'ի քաջողջու-*
թեան կայք:

Очень хорошо, кѣ вашимъ услугимъ. *Յոժ բար-*
ւոր 'ի ծառայութիւն ձեր:

Я этому радъ. *Խնդամ ընդ այդ:*

Здоровы ли вы? *Դուոջ էք արդեօք:*

Не очень здоровъ. *Չեմ այնչափ առողջ:*

Я не совсѣмъ здоровъ. *Այ կատարեալ առողջ:*

Я не здоровъ. *Ես չեմ առողջ:*

Я объ этомъ сожалью. *Ես ընդ այդ ցաւիմ:*

Я надѣюсь, что это пройдетъ. *Յուսամ թէ*
անցցէ ընդ փոյթ:

Все ли въ добромъ здоровьѣ вашъ батюшка?

Օ իմրդ կայ, առոջ է հայր ձեր:

Онъ здоровъ, слава Богу. *Դուոջ է նա, փառք*
ԴՅ:

А матушка ваша? *Իսկ մայր ձեր:*

Она довольно здорова. *Եւ առողջ է բաւական:*

Когда вы насъ посѣтите? *Երբ յայց ելանէք*
մեզ:

Эту честь я буду имѣть на сихъ дняхъ. *Օ այդ*
պատիւ ունելոյ եմ յայտուիկ աւուրս:

Я кѣ вамъ приду сего дня или завтра. *Եկից առ*
ձեզ այսօր կամ 'ի վաղիւն:

Пожалуйте, придите. *Դրարէք զայդ ջորհ, ե*
կայք առ մեզ:

Конечно приду . Լորդարե եկից :

Прошу засвидѣтельствовать мое почтеніе домашнимъ . Ինդրեմ մատուցանել զիմ մեծարանս ընտանեաց ձերոյ :

Покорно благодарю . Շնորհ ունիմ խոնարհուելու :

я не премину сего исполнить . Եւ պակասեցայց կատարել զայս :

Прощайте , Государь мой . Բարեաւ մնաջիք տէրիմ :

Вашъ покорнѣйшій слуга . Լ. մենախոնարհ ծառայ ձեր :

я вашъ . Եւ ես ձեր :

Желаю вамъ всякаго благополучія . Եւ աղթեմ ձեզ զամենայն երջանկութիւնս :

И я вамъ того же . Եւ ես վասն ձեր զնոյն :

я вамъ много обязанъ . Եւ արի պարտաւորեմ ձեզ :
До удовольствия свиданія . Եւ զամբ տեսցուք զմիմեանս :

Прощайте до свиданія . Եւ ցըջիք բարեաւ ցտեսութիւնս ողջամբ :

Разговоръ II. о посѣщеніи .

782. Բ. ՀԱՄԱՌՕՍՈՒԹԻՒՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԵԱՆ .

Я весьма радуюсь , Сударыня , что васъ вижу . Եւրախ եմ յոյժ տիկին , զի տեսանեմ զձեզ :

И я равнобрно . Եւ ես նմանապէս :

Здоровы ли вы были сѣ того времени , какъ я не имѣлъ удовольствія васъ видѣть? Օ իմրդ կայր յետ որոյ չեղև ինձ բաղդաւորութիւն տեսանել զձեզ :

Совершенно здорова . Եւ կատարելապէս առողջ :

я всегда вамъ сего желаю . Եւ հանապազ զնոյն մաղթեմ ձեզ :

А вы , Государь мой , какъ вы поживаете? Եւ դուք տէրիմ զիմրդ կայր :

Здоровъ , какъ обыкновенно . *Լըողը եմ ըստ սովորականին :*

Готовъ оказать вамъ должное . *Պատրաստ հատուցանել ձեզ զիմ պարտաւորութիւն :*

Все ли въ добромъ здоровъ ваша сестрица ? *Լըողեօք առողջ իցէ քոյր ձեր :*

Я думаю , что она здорова . *Յուսամ թէ առողջ է :*

Она была здорова , какъ я ее въ послѣдній разъ видѣла . *Վաջառողջ էր նա , ըստ որում տեսի զնա 'ի վերջին նուազ :*

Гдѣ она теперь ? *Ո՞ր իցէ նա այժմիկ :*

Она въ деревнѣ . *Եւ անդ 'ի գիւղ է :*

А ваша двоюродная сестрица ? *Եւ զիմիդ կայ դուստր հօրեղբօր ձեր :*

Она не очень здорова . *Չէ նա այնչափ առողջ :*

Что ей сдѣлалось ? *Օ՞ր եղև նմա :*

Не больна ли она ? *Հիւանդ իցէ արդեօք նա :*

У ней свальной насморкъ . *Եւն 'ի վերայ նորա ծանր հարբուղի :*

Желашъ должно , чтобъ это миновалось . *Պարտ է տեսչալ , զի թեթևացի :*

Когда вы ее видѣли ? *Ե՞րբ տեսիք զնա :*

Я ее видѣла вчерашній вечеръ . *Տեսի զնա յերեկեան երեկոյի :*

Не давно . *Չէ 'ի վաղուց :*

За нѣсколько дней . *Յաւուրս ինչ :*

За недѣлю предъ симъ . *Եօթնեկաւ յառաջ :*

Не пойдетъ ли она скоро за мужъ ? *Լըողեօք ամուսնացի՞ փութով :*

Объ этомъ я ничего не знаю . *Օ՞յդմանէ ոչ գիտեմ ինչ :*

Я думаю , что пойдетъ ; такъ говорятъ . *Եւրծեմ թէ ամուսնացի , որպէս արեւ :*

Я не думаю ; я того не знаю . *Ես ոչ կարծեմ . ես ոչ գիտեմ զայն :*

Какъ , вы ужъ хотите итти ? *Օ՞րնչ , կամիք զնալ :*
Побудьте на время , покорно васъ прошу . *Եւսց սակաւ ինչ , աղաչեմ խոնարհութեամբ :*

Право, я не могу. **Արդարեւ ոչ կարեմ:**

я только пришёл узнать, чтобъ освѣдомиться о вашемъ здоровьѣ. **Ես եկի միայն գիտել, և հաւաստի լինել 'ի վերայ առողջութե ձերոյ:**

Такъ сдѣлайте мнѣ честь, посѣщайте меня чаще. **Ուրեմն արա՛ ինձ զայդ պատիւ՝ յաճախ գալով ինձ յայցելութիւն:**

Конечно, не премину. **Ինչուշտ, ոչ պակասեցայց:** Мнѣ вы окажете удовольствіе. **Պատճառէք ինձ մեծ հաճութիւն:**

Разговоръ III. для прошенія.

783. Գ. ՀԱՄԱԽՈՍՈՒԹԻՒՆ ԽԵՂԱՆԱՅ.

Окажите мнѣ сей знакъ дружества. **Յուցէ՛ք ինձ զայս նշան բարեկամութեան:**

Прошу мнѣ дашь это. **Իղաչեմ տալ ինձ զայդ:** Сдѣлайте милость, дайте мнѣ это. **Արարէ՛ք ինձ շնորհ. տու՛ք ինձ զայդ:**

Не сдѣлаете ли милость дать мнѣ это? **Ո՛չ առնէք արդեօք բարի՛ տալով ինձ զայն:**

Окажите мнѣ милость, любовь. **Շնորհեցէ՛ք ինձ զողորմութի և սէր:**

Я васъ о томъ прошу. **Իղաչեմ զձեզ վասն այսր:** Покорно васъ о томъ прошу. **Հայցեմ 'ի ձէնջ խոնարհութեամբ սակա այգորիկ:**

Я васъ прошу неоступно. **Խնդրեմ 'ի ձէնջ Թախանձանօք:**

Одолжите меня на сей случай. **Պարտաւոր առնէք զիս յայս առիթ:**

Вы меня до безконечности обяжете. **Իսուք զիս անվարձան կացուցանէք պարտաւոր:**

Сдѣлайте мнѣ сіе удовольствіе. **Արարէ՛ք ինձ զայս հաճութիւն:**

Я вамъ за то буду обязанъ. **Ես վասն այսր եղէջ ձեզ շնորհակալու:**

Ссудите меня этою книгою. **Տու՛ք ինձ յանօթ զայս գիրս:**

Вы мнѣ сдѣлаете великое удовольствіе . *Առնէք ինձ մեծ հաճութիւն :*

я вамъ ее отдамъ черезъ двѣ недѣли . *Աստուցից ձեզ զայն յետ երկուց շաբաթուց :*

Или ближе , естли вы въ ней имѣете нужду .

Կամ վաղ ևս՝ եթէ հարկաւոր լիցի :

Со всею охотою , Государь мой . *Ամենայն ախորժանօք տէր իմ :*

Держише ее у себя сколько вамъ угодно . *Պահէցէք զայն առ ձեզ՝ ցորչափ հաճոյ իցէ :*

Читайте ее когда вамъ вздумается . *Ընթերցըլիք զայն ցոր վայր հաճոյասցի ձեզ :*

Она кѣ вашимъ услугамъ . *Այն 'ի ծառայութիւն ձեր :*

Не только сѣя книга ; но и все , что я имѣю , отъ васъ зависить . *Ոչ միայն այս գիրք . այլ և համայն գոր ունիմ , ձեզ պատկանին :*

Естли я вамъ могу быть полезенъ въ другомъ случаѣ , то вы мнѣ сдѣлаете удовольствіе меня кѣ тому употребя . *Եթէ կարացից լինել ձեզ օգտու կարյայլուս ինձ առթի՝ բերկրութիւն պատճառէք ինձ՝ վարելով զիս յայնմ :*

я совсѣмъ кѣ вашимъ услугамъ . *Ես (կամ) բոլորովին 'ի ծառայութիւն ձեր :*

Могу ли я чѣмъ другимъ вамъ служить ? *Ի՞նչ ևս կարացից ծառայել ձեզ :*

Что прикажете ? *Օհնչ հրամայէք :*

Чего изволише ? *Օհնչ հաճիք :*

Чего вы пребуете ? *Օհնչ ինչ պահանջէք :*

Чего вы отъ меня хотите ? *Օհնչ ինչդրէք յինէն :*

О чемъ идетъ дѣло ? *Առ ի՞նչ կարգի գործն :*

Развѣ это дѣло надобно кѣ спѣху ? *Արթէ այդ գործ շտապու ախտոյ է :*

я готовъ сдѣлать все , что вамъ угодно . *Ես պատրաստ եմ առնել զամենայն , որ ձեզ իցէ հաճելի :*

Разговоръ IV. о вопросѣ.

784. Դ. ՀԱՄԱՌՈՍՍՈՒԹԻՒՆ ՀԱՐՑԱՔՆՆՈՒ
ԹԵԱՆ.

Откуда вы идете, Государь мой? Ուստի՞ դայք տէր իմ:

Позволите ли спросить васъ, откуда вы идете? Արդեօք ներէք ինձ հարցանել ձեզ, թէ ուստի՞ դայք:

Смѣю ли спросить, откуда вы идете? Համարձա կեցայց հարցանել, ուստի՞ դայք:

я иду изъ дому, изъ церкви, изъ дворца, изъ замка, изъ саду, изъ театру. Եւ դամ՝ի տանէ, յեկեղեցւոյ, ի պալատէ, ի դղեկէ, ի պարտիզէ, ի Թատրոնէ:

я иду отъ моего брата, отъ моей сестры, отъ госпожи баронши И. Վամ յեղբորէ իմմէ, ի քեռէ իմմէ, ի տիկնոջէ պարոնուհւոյ Լ:

я иду съ рынку, съ гулянья. Վամ՝ի շուկայէ, ի գրօսանայ:

Куда вы идете? Ո՛ւր դնայք:

я иду домой. Երթամ՝ի տուն:

я иду въ церковь, въ ратушу, въ манежъ. Երթամ յեկեղեցին, ի դատարան, ի կրկէս:

я иду къ одному приятелю. Վնամ առ ոմն բարեկամ:

я иду на рынокъ. Վնամ՝ի շուկայն:

Батюшка вашъ гдѣ? Ո՛ւր իցէ հայր ձեր:

Дома ли онъ? Արդեօք իցէ՞ ի տան:

Нѣтъ, онъ вышелъ, онъ въ городъ. Այնա եւ արտաքս. ի քաղաքի է:

Чѣмъ вы хорошимъ занимаетесь? Ի՛նչ զբաղիք լաւագունիւ:

Бездѣлакою. Անինչ իւրիք:

я ничего не дѣлаю. Ինչ ոչ առնեմ:

О чемъ вы думаете. Անինչ ապա խորհիք:

Чѣмъ вы забавляетесь? Որով իւրիք զբոսնուք:

Въ чемъ вы проводите время? *Ի՞նչ անցուցանէք զժամանակն :*

Помните ли, что я вамъ говорилъ? *Յիշէք արդեօք զոր խօսեցայ ընդ ձեզ :*

Я не помню. *Ոչ ինչ յիշեմ :*

Я запоминивалъ. *Ես մոռացեալ եմ :*

Напомните мнѣ о томъ. *Յիշեցուցէք ինձ զայն :*

Вы очень забывчивы. *Յոյժ մոռացկոտ էք :*

Для чего вы мнѣ не ошвѣчаете? *Ի՞ր վասն ոչ պատասխանէք ինձ :*

Ошвѣчайте мнѣ. *Տո՛ւք ինձ պատասխանի :*

Для чего вы не говорите? *Ա՞ր աղաչաւ ոչ խօսիք :*

Вы мнѣ говорите. *Խօսեցարո՞ւք ընդ իս :*

Съ кѣмъ вы говорите? *Ի՞նչ որո՞ւմ խօսիք դուք :*

Что вы говорите? *Օ՞րնչ ինչ խօսիք :*

Какъ вы говорите? *Օ՞րանդ խօսիք դուք :*

Что вы хотите сказать? *Օ՞րնչ կամիք ասել :*

Я говорю, такъ. *Ի՞սեմ, այո :*

Я говорю, нѣтъ. *Ի՞սեմ, ոչ :*

Что это значитъ? *Օ՞րնչ նշանակէ այդ :*

Къ чему сѣ служите? *Յի՞նչ ծառայէ այդ :*

Понимаете ли вы меня? *Ի՞րդեօք հասու լինիք ինձ :*

Разумѣете ли вы меня? *Իմանա՞յք զիս :*

Разговоръ V. о приказахъ.

785. Ե. ՀԱՄԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ՀՐԱՄԱՆԱՑ.

Подите сюда. *Իկա՛յք աստ :*

Послушайте. *Ի՞նչարո՞ւք :*

Взойдите, подождите. *Ի՛լէք. կացէք :*

Сойдите, войдите. *Ի՛ջէք. մտէք :*

Выдьте. *Ի՛լէք արտաք :*

Подойдите, стойте прямо. *Յառաջեցէք. կացէք ուղիղ :*

Стойте, не уходите отсюда. *Իացէք, մի խաղայք աստի :*

Не шевелились; чтобъ васъ не слышно было. Մի տատանիք. զի մի լուհցի շնչիւն ձեր :

Останьтесь тамъ. Եւացէք անդ :

Приблизьтесь, приблизьтесь ко мнѣ. Մերձեցարիւք, մերձ կացէք ինձ :

Отворите дверь, затворите окно. Եւացէք զդուռն, փակեցէք զուսամուռն :

Отступите не много, посторонитесь. Տեղի տուք փոքր ինչ, դարձիք յետս :

Подите вѣ сторону. Տեղի տուք անդր :

Отойдите отъ свѣта. Դ՛րաց լերուք Ի լուսոյ :

Оставьте меня вѣ покоѣ. Թողէք զիս յանդորու :

Съ дороги. Դ՛րաց կացէք :

Прочь. ()ն անդր :

Съ глазъ моихъ. Հեռի յաչաց իմոց :

Вонъ. Ելտարա աստի :

Не прогайше меня. Մի մերձեցայք յիս :

Подите здѣсь, ступайше здѣсь. Ելթայք աստի. անցէք աստի :

Подите туда, ступайше тамъ. Ելթայք անտի. անցէք անտի :

Подождате меня, подождите не много. Մնացէք ինձ. սպասեցէք փոքր ինչ :

Не идите такъ скоро. Մի երթայք այդպէս փութով :

Поспѣшайше ошѣхайте. Փութացարիւք մեկնիլ :

Побудите не много сихъ людей. Ղեպեցէք փոքր ինչ զարդ :

Скажише имъ, чтобъ они пошоронились. Եւացէք նոցա փութալ :

Берегись. Օգոյշ լեր :

Разговоръ VI. о часѣхъ и часахъ.

786. 2. ՀԱՄԱՌՕՍՈՒԹԻՒՆ 'Ի ՎԵՐԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԻ
ԵՒ ԺԱՄՈՒՑ .

Которой часѣ? *Վրանի է ժամն :*

Скажите, пожалуйста, которой часѣ? *Երացէք ,
ինդրեմ, քանի է ժամն :*

Сдѣлайте милость, скажите которой часѣ? *Երացէք ինձ լաւութիւն, ասացէք քանի է ժամն :*

Знаете ли которой часѣ? *Պիտիցէք արդեօք քանի է ժամն :*

Первой часѣ. *Երաջին ժամ :*

Половина втораго часа . *Սի ժամ և կէս :*

Второй часѣ . *Երկրորդ ժամ :*

Скоро пробьешѣ два часа . *Փոքթով հարկանէ երկրորդ ժամն :*

Вѣ минуту ударитѣ три часа . *Ի վայրկենի հարկանէ երրորդ ժամն :*

Спрѣлка стоимѣ на четвертомѣ часу . *Յուշակն է 'ի վերայ չորրորդ ժամուն :*

Не далеко (близко) пяшой часѣ . *Էն հեռի (մերձ է) հինգերորդ ժամն :*

Безѣ нѣсколькихѣ минутѣ шесть часовѣ . *Պակաս քանի մի վայրկենիւք՝ վեցերորդ ժամ է :*

Четверть осьмага часа . *Եօթներորդ ժամ և քառորդ մի է :*

Половина девятаго часа . *Ութերորդ ժամ և կէս է :*

Три четверти десятаго часа . *Իններորդ ժամ և երեք քառորդք :*

Сколько теперь бьешѣ часовѣ? *Որչափ այժմ հարկանէ ժամն :*

Бьешѣ десять часовѣ . *Տասներորդ ժամ հարկանէ :*

Пробило ли уже одиннадцать? *Եւրդեօք եհար մեասներորդն :*

Теперь било . *Եւ ժամ եհար :*

Давно уже было. *Այդ ուրեմն եհար :*

Не ужель такъ поздно? *Ի՞նչեօք այդչափ անաղան իցէ :*

Возможно ли, чтобъ такъ поздно было? *Արեւի՛ իցէ լինել այսքան անաղան :*

Позже, нежели я думалъ. *Արի անաղան է քան զոր կարծէի :*

Уже полдень. *Ի՛՜հա կէսօր :*

Уже полночь. *Ի՛՜հա կէսգիշեր :*

Половина первого часа по полудни. *Այն ժամ է զկնի կէսաւոր :*

Половина первого часа по полуночи. *Այն ժամ է զկնի կէսգիշերոյ :*

Разговоръ VII. о вставаніи и одѣваніи.

787. Է. ՀԱՄԱՌՕՍՈՒԹԻՒՆ ՅԱՌՆԵԼՈՅ
ԵՒ ԶԳԵՆԼՈՅ.

Вы еще вѣ постелѣ? *Տակաւին յանկողնի իցէք :*

Спите ли вы? *Կնջէք արդեօք :*

Пробудитесь. *Օ արթիք :*

Уже разсвѣшаетъ? *Ի՛՜հա լուսածագէ :*

Которой часъ. *Քանի՛ է ժամն :*

Не поздно. *Չէ անաղան :*

Еще рано. *Անուշն է տակաւին :*

Еще утра не много. *Տակաւին վաղքաջ առաւօտ է :*

Семь часовъ. *Եօթներորդ ժամ է :*

Не ужъ ли такъ поздно? *Ի՛՜յդպէս անաղան իցէ :*

я не думалъ, чтобъ такъ поздно было. *Այ կարծէի լինել այսչափ անաղան :*

я спалъ сномъ крѣпкимъ. *Խոր 'ի քուն ննջէի :*

Пора мнѣ встать. *Ժամ է ինձ յառնել :*

Малой, засвѣвши свѣчу. *Անուշ, վառեալ զճրագ :*

Разведи огня. *Ի՛՜յց զհուր :*

Зашопи печь. *Ա՛ռեալ զհնոց :*

Подай мнѣ мои шпаны. *Տուր ինձ զիմ անդրաւ վարտիս :*

Подать ли вамъ шафорокѢ? *Տաց ձեզ զհանդերձս սենեկի:*

Да, и чулки мои. *Եւ ինչո՞ւ նա և զիմ գուլպայս:*
Мои чулки вѢ дырахѢ. *Գուլպայք իմ ծակ են:*

Пешля спустилась. *() զակն անկեալ է:*

Подними ее. *Բարձ զայն:*

Подай миѢ подвязки. *Տո՛ւր ինձ զկապս սո՛նապա- նից:*

ВашѢ ваши башмаки. *Ե՛հա՛ և հողաթափք ձեր:*
Вычисти мои башмаки. *Մաքրեա՛ զիմ հողա- թափս:*

Подайте миѢ воды умыться. *Տո՛ւր ինձ ջուր լուա- նիլ:*

МиѢ надобно умыть руки и лице. *Հա՛րկ է ինձ լուանալ զձեռնս և զերեսս:*

ГдѢ мыло круглое? *Ո՛ւր իցէ օձառն:*

РукомойникѢ? *Ստոմանն:*

Уширальный? *Ե՛նձեռնոցիկ:*

ГдѢ гребни? *Ո՛ւր իցեն սանտերք:*

ФушлярѢ сѢ гребнями? *Պահարանն ընդ սան- տերս:*

Рѣдкой гребень? *Ե՛նօր սանտր:*

Частая гребенка? *Խի՛տ սանտր:*

Вычисти гребни. *Մաքրեա՛ զսանտերս:*

Положи ихѢ на уборной столикѢ. *Ի՛նչի զայնս ի վերայ սփռոցի սեղանոյ:*

РазговорѢ VIII. о зашпакѢ.

788. Ը. ՀԱՄԱՌՕՍՈՒԹԻՒՆ ՆԱՄԱՃԱՇԻԿ
ԱՌՆԵԼՈՅ.

Зашпакали вы? *Ե՛րարէք արդեօք նախաճաշիկ:*

ЗашпакалѢ, сударь. *Ե՛րարի տէր:*

Что вы кушали? *() Ի՛նչ ճաշեցիք:*

я Ѣл хлѢб сѢ масломѢ и кусокѢ пирожного.

Եւ կերի հաց ընդ կարագի, և կոտորակ կարկան- դակի:

А я кусокъ торту и коричныя пирожки. *Եւ ես կորիչի մի կարկանդակի և քարքարի :*

Не угодно ли выпить съ нами чашку кофе ? *Ոչ կամիք ըմպել ընդ մեզ ըմպանակ մի խաչվէ :*

Покорнѣйше васъ благодарю. *Շնորհակալ եմ ձեզ խորին խոնարհութեամբ :*

я уже пилъ чай. *Ես արդէն արբի զայ :*

я люблю кофе больше чая. *Եւ աւել սիրեմ խաչվէ քան զայ :*

А я больше чай, нежели кофе. *Եւ ես աւել զայ քան զխաչվէ :*

Для меня, то и другое приятно. *Եւ մի և միւսն է հաճելի :*

Вашъ кофе очень крѣпокъ. *Ձեր խաչվէ յոյժ զօրեղ է :*

это ошибка хороша. *Եւ յղ վրիպակ է դիպաւոր :*
 этому легко можно помочь. *Սարթ է դիւրաւ բարեխառնել զայն :*

Кофе теперь лучше. *Եւ յիմ լաւագոյն է խաչվէն :*
 Онъ безподобенъ. *Ղերազանց է այն :*

У всякаго свой вкусъ. *Եւ բոլորանցիւրում իւր ախորժակ :*

Вашъ хорошъ фарфоръ. *Եւ ձա գեղեցիկ յախապակի :*

У васъ прекрасной чайной приборъ. *Ղ ձեզ գոյ մեծագործ սպաս չայի :*

это Французской фарфоръ. *Եւ յղ յախապակի է գործ Ղաղղիյ :*

Вашъ прекрасный подносъ. *Եւ ձա գեղեցիկ ափսէ :*
 Живопись на немъ очень искусная. *Եւ կարքն ի վերայ նորա ընտիր են յոյժ :*

Лакъ на немъ хорошо держится. *Ղ էւնիճն ի վերայ քաջ ևս պահպանի :*

это чети́реугольный. *Ղա է քառակուսի :*

я бы желалъ чтобъ онъ былъ овальный. *Ես ախորժէի եթէ լինէր ձուլաձև :*

у меня есть одинъ серебряный круглый. *Եւ իս գոյ մի արծաթի բոլորակաձև :*

Разговоръ IX. о обѣдѣ.

789. Թ. ՀԱՄԱՌՕՍՈՒԹԻՒՆ ՃԱՇԵԼՈՅ.

Не уходите же. Սի երթալք աստի :
 Вы отобѣдаете здѣсь. Աստ պարտիք ճաշել :
 я васъ прошу остаться . Այլապէս զձեզ մնալ
 աստ :

я прошу васъ сего дня сѣ нами отобѣдать . Երբն
 դրեմ ճաշել ընդ մեզ այսօր :

я не хочу вамъ бытъ въ тягость . Այ կամիմ տալ
 ձեզ ծանրութի :

Вы сдѣлаете намъ удовольствіе . Դուք հաճու
 թիւն առնէք մեզ :

я только для того приглашаю васъ къ обѣду ,
 чтобъ тѣмъ долѣе наслаждаться вашею компа
 ніею . Ես միայն վասն այնորիկ հրաւիրեմ զձեզ 'ի
 ճաշ , զի ընդ երկար վայելեսցուք յընկերակցութե
 ձերուն :

у насъ лишняго нѣтъ . Չիք 'ի մեզ չափազանց
 ինչ :

Столъ накрытъ , скоро поставятъ кушанье . Սե
 ղանն կազմ է , և փութով բերեալ լինին կերա
 կուրք :

Сядемъ за столъ . Եստցուք 'ի սեղան :

Для чего вы не садитесь ? Ասն էր դուք ոչ
 նստիք :

Займите свое мѣсто . Ելալքիք զտեղիդ :

Садитесь въ первомъ мѣстѣ . Բազմեցարուք յա
 ռաջին տեղւոյ :

Вы мнѣ сдѣлаете удовольствіе меня отъ того уво
 лить . Ենորհա առնէք ինձ , եթէ ազատ կացուցա
 նէք զիս այտի :

Вы сядете въпереди . Եստջիք 'ի գլուխն :

По истинѣ , я того не сдѣлаю . Երդարեւ ոչ ա
 рից զայդ :

я не допущу , чтобъ вы сѣли впереди . Այ Թողեց
 նստիլ ձեզ 'ի ստորեւ :

Прощу васъ покорно о томъ не спорить . խըն-
դրեմ չփնջել ընդ այս :

Къ чему сполько чиновъ? между друзьями должна
быть вольность . Ինդէր այդչափ քաղաքավարու
Թիւն . 'ի մէջ բարեկամաց ազատութիւն լինել
պիտի :

Этотъ супъ хорошъ видомъ; ежели онъ такъ хо-
рошъ какъ кажется , то мы его поѣдимъ съ удо-
вольствиемъ . Ի՛նչ արդանակ բարետեսիլ . եթէ իցէ
ըստ երեւութիւն բարեհամ , կերիցո՞ւք ախորժա-
նօք :

Онъ очень хорошъ , но очень горячъ . Ի՞մենալաւ է ,
բայց ջերմաջերմ :

Отрѣжьте мнѣ кусокъ этой говядины . Հատ ինձ
կոտորակ մի կովամսոյ :

чего вы хотите , жиру или любвины? Օ՞րպիսի
խնդրէք . պարանո , եթէ ցամաք :

Понемногу обѣихъ . Սակաւ ինչ յերկաքանչիւրոց :

Не хотите ли кости? Ո՞չ կամիք զոսկերս :

Разбейте эту кость ежели вы любите мозгъ . Խոր-
տակեցէք զայդ ոսկր , եթէ սիրէք զուղեղ :

Каковъ вамъ кажется этотъ языкъ копченой ?

Օ՞րորդ Թուի ձեզ այս լեզու չորացուցեալ :

Онъ очень хорошъ . Եւ ազդոյն է յոյժ :

Вели спавить жаркое . Հրամայեալ բերել զխորո-
վածն :

Оно еще не готово . Տակաւին չէ պատրաստ :

Оно еще на вертелѣ . Դեռ կայ 'ի շամփուր :

Прикажете ли положить вамъ сего пирога ? Հրա-
մայէք արդեօք մատուցանել ձեզ զայս պղակուտր :

Покорно благодарю ; надобно нѣсколько мѣста о-
ставить для жаркова . Շնորհ ունիմ խոնարհու-
թեամբ . պիտի Թողուլ տեղի ինչ սակս խորովա-
ծին :

Покушайте рябчика . Շաշակեցէք 'ի կաքաւէ :

Пожалуйте еще кусочикъ . Խնդրեմ , սակաւիկ մի
ևս :

Довольно , я хорошо поѣлъ . Բաւական է . կերի
լիով :

я ՅԱԾ ԶԱ ԴՅՈՒՅԻՆ . ԵՍ ԿԵՐԻ 'Ի տեղի երկոցունց :
Вы видите какое у насъ кушанье . Տեսանէք , որ
սիրի է մեր ուտեստ :

У насъ нѣтъ лакомства . 'Ի մեզ չիք որկորածե
տութիւն :

Я жалѣю , что мнѣ ничего лучшаго вамъ поста-
вить . Յաւիմ վանն ոչ ունելոյ ինչ լաւագոյն մա
տուցանել ձեզ :

Когдабъ я зналъ , что вы меня посѣстите , я при-
готовилъ бы что нибудь лучшее . Եթէ գիտէի
զգալուստ ձեր առ իս , պատրաստէի արդեօք լա-
ւագոյն ինչ :

Вы весьма учтивы . 'Պուք էք կարի իմն քաղա-
քավար :

Разговоръ X. обѣ отхожденіи ко сну .

790 . Ժ . ՀԱՄԱՆՕՍՈՒԹԻՒՆ ՍԱԿՍ ՆՆՁԵԼՈՅ .

Ночь наступаетъ . 'Գիշերն 'ի վերայ հասանէ :
Начинаетъ становиться темно . Սկսանի մթադ-
նիլ :

Ужъ ночь . 'Եհա գիշերացաւ :

Ужъ поздно . 'Արդ անագան է :

Я дремлю . Ես նիրհեմ :

Мнѣ весьма спать хочется . Նանրացեալ եմ 'ի
քնոյ :

Я засыпаю . Ես ննջեմ :

Я уже не могу открыть глазъ . Ես այլ ոչ կարեմ
բանալ զաչս :

Пойдемъ ложиться спать . Երթիցուք ընկողմա-
նիլ 'ի նինջ :

Я иду спать . Երթամ 'ի ննջել :

Я иду лечь вѣ постелю . Երթամ հանգչիլ յան-
կողնի :

Вы рано ложитесь . 'Պուք կանուխ ընկողմանիք :

Вы долго спите . 'Պուք երկար ննջէք :

А вы поздно ложитесь . Եւ դուք անագան ընկող-
մանիք :

я охотно сижу до полуночи. *Ես ակորժանօք նստիմ
մինչև ցկէսգիշեր :*

Сидите, сколько вамъ угодно. *Վստարիւք որչափ
և հաճիք :*

я желаю вамъ спокойной ночи. *Բարի գիշեր բաղ-
ձամ ձեզ :*

Государь мой, честь имѣю вамъ желать спокой-
ной ночи. *Տէր իմ, պատիւ ունիմ հայցել վասն ձեր
բարի գիշեր :*

Спите спокойно. *Նջեցէք խաղաղութեամբ :*

Почивайте спокойно. *Հանգերիւք խաղաղութեմ :*

(Къ слугѣ) Подай мнѣ сальную свѣчу, восковую
свѣчу. (*Եւ ծառայ*) *Տուր ինձ գճրագ խարպոյ, և
զմոմպատ :*

Засвѣти свѣчу. *Վառեալ գճրագ :*

Поставь ее вѣ подсвѣчникѣ. *Վիր զայն 'ի վերայ
աշտանակի :*

Гдѣ щипцы? *Ո՞ւր իցէ բազմակալն :*

Сними со свѣчи. *Հարդարեալ գճրագն :*

Посвѣти мнѣ. *Լուսաւորեալ ինձ :*

Разговоръ XI. о погодѣ .

791. ԺԱ. ՀԱՄԱՌՕՍՈՒԹԻՒՆ 'Ի ՎԵՐԱՅ
ԵՂԱՆԱԿԻ .

Какова погода? *Որպիսի՞ է եղանակն :*

Солнце свѣтитъ ли? *Երդեօք արեգակն լուսա-
ծաղի՞ :*

Погода прекрасная. *Վեղեցիկ եղանակ :*

Погода на дворѣ свѣплая и ясная. *Եղանակն
պայծառ և պարզ է արտաքս :*

Погода сухая. *Եղանակն է չոր :*

Погода не хороша. (*Դէն է պղտոր :*

Погода непостоянная, переменная. *Եղանակն է
անհաստատ և փոփոխական :*

Погода пасмурная, темная, сырая, дождливая,
бурная, вѣтреная. *Եղանակն է մառախլապատ,
բурная, վեթրենա .*

խաւարամած , խոնաւ , անձրեւային , մրրկածին ,
հողմաբեր :

Облака очень густы . Յո՞ժ խիտ են ամպը :

Дождь идетъ ли? Դ՞նձրեւէ՞ արդեօք :

Идетъ . Գայ անձրեւ :

Проливной идетъ дождь . Տարափէ սաստիկ :

Онъ прольетъ вдругъ . Հեղեղէ վաղանցիկ :

Онъ скоро пройдетъ . Փոխթով ունի անցանել :

Я опасюсь , что дождь пойдетъ . Կարծեմ թէ
դադարի անձրեւն :

Не опасайтесь , это мимо идущая туча . Սի՛ կար-
ծե՛ր . այն է վերահաս ամպ :

Дождь пошелъ . Դ՞նձրեւն գնայ :

Спанемъ подъ крышкою . Կացցու՛ք ընդ յարկաւ :

Останемся здѣсь , пока дождь пройдетъ . Սնա-
ցու՛ք աստ մինչև անցցէ անձրեւն :

Весьма сильной дождь идетъ . Կարի իմն սաստիկ
անձրեւէ :

Насъ промочило до костей . Թրջեաց զմեզ մինչև
ցուկերս :

Думаете ли вы , что дождь продолжится? Օ՞րնչ
կարծե՛ք , երկարի՞ արդեօք անձրեւն :

я не думаю чтообъ онъ сего дня пересталъ . Ա
կարծեմ թէ այսօր դադարեցի :

Непогода миновалась . Փոխորիկն մեղմացաւ :

Небо начинаетъ прояснивать . Երկինքն սկսանի
պարզիլ :

Погода разгуливается . ()դն պարզի :

Облака разходятся . Դմպք ցրուին :

Солнце начинаетъ показываться . Դրեւն սկսանի
երևիլ :

я вижу радугу . Տեսանեմ զծիածան :

это знакъ хорошей погоды . Դյն է նշան բարի ե-
ղանակի :

Солнце садится . Դրեգակն մտանէ :

Вечерняя роса уже падаетъ . Դհա երեկոյեան ցօղն
իջանէ :

Луна уже входитъ . Լուսինն ահա ծագի :

Мѣсяцъ свѣтитъ . Լուսինն լուսափայլի :

На дворъ прекрасное мѣсячное время. *Զքնաղ լուսաւորէ արտաքս լոյս լուսնի :*
 Уже ночь . *Ըրդ գիշեր է :*
 Разсвѣшаетъ . *Լուսանայ :*
 Роса утренняя пала . *Լաւօտեան ցօղն անկաւ :*
 Звѣзды пропали . *Լստեղք անյայտացան :*

Разговоръ XII . о прогулкѣ .

792 . ԺԲ . ՀԱՄԱՌՈՍՈՒԹԻՒՆ ԸՐԱՎԱՅՈՒԹԻՒՆ .

ԹԵԱՆ .

День сей свѣтелъ и ясенъ . *Պայծառ և պարզ է այսօր :*
 Онъ побуждаетъ къ прогулкѣ . *Հրաւիրէ 'ի զբօսանալ :*
 Пойдемъ прогуливаясь . *Երթիցուք 'ի զբօսանալ :*
 Пойдемъ , проходимся . *Երթիցուք շրջագայեսցուք :*
 Пройдемся для воздуха . *Ելցուք արտաքս շնչել զօդ :*
 я ма то согласенъ . *Ես հաւան եմ ընդ այդ :*
 я пойду съ вами . *Ես գամ ընդ ձեզ :*
 Куда жъ намъ итти ? *Ո՞ր գնասցուք :*
 Пойдемъ за городъ . *Երթիցուք 'ի քաղաքէ :*
 На лугъ . *'Ի մարգագետին :*
 Въ поле . *'Ի դաշտ :*
 Въ виноградный садъ . *Յայգի .*
 Не ѣхать ли намъ ? *Ոչ երթիցուք կառօք :*
 Какъ вамъ угодно . *Որպէս հաճոյ է ձեզ :*
 Пойдемъ шуда пѣшкомъ . *Գնասցուք անդ հետիոտս :*
 Отъ ходьбы въ насъ возбудится позывъ къ обѣдѣ . *Ոտնալու ճեպիոտս՝ արտորժակ լինի մեզ 'ի ճաշել :*
 Гдѣ жъ мы пойдемъ ? *Ընդ որ գնասցուք :*
 Проходимъ по берегу рѣки . *Ղեմեսցուք յեզերս գետոյն :*

Въ эшомъ ручѣъ естѣ пискаря . Յայս գետակ դտա-
նի ձուկն ինչ :

Пойдемъ по эшому мосту . Ընցուք ընդ այս կա-
մուրջ :

это каменный мостъ . Ըյս քարաշէն կամուրջ :

Арки у него прекрасныя . Տապանքն են 'ի նմին
վայելուչ :

Сойдемъ въ долину . Իջուք 'ի հովիտն :

Перескочимъ чрезъ эшомъ ровъ . Ընցուք ընդոստ
ընդ այս փոս :

Онъ шиноватый (грязный) . Տղմուտ է այն :

Вережьтесь , чтобъ не попасться въ это болото .

Օգնել լերուք չընկղմիլ յայս ճահիճ :

Подайте мнѣ руку . Տուք ինձ ձեռն :

Ступайте на эшомъ камень . Ելէք 'ի վերայ այս
քարի :

Держитесь крѣпко . Հաստատուն կացէք :

Не робейте . Ս'ի վհատիք :

я ужъ перескочилъ . Ես ահա անցի :

я чуть было не упалъ . Ես հազիւ թէ ոչ անկայ :

Вотъ прекрасная равнина . Ըհա գեղեցիկ դաշտա-
վայր :

это поле хорошо обработано . Ըյս դաշտ քաջ մշա-
կեալ է :

На немъ посѣянъ овесъ , рожь и ячмень . Սեր-
մանեալ կայ 'ի դմին գարի , հաճար , և վար-
սակ :

А на эшомъ посѣянъ горохъ , и журавлиный го-
рохъ . Եւ 'ի սմին սերմանեալ կայ սիսեռն , և ոլոռն :

Вотъ поле , которое весьма каменисто и песчано .

Ըհա միւս դաշտ լի քարամբք , և աւազալից :

Вотъ пшено , Турецкая пшеница и гречуха . Ը-
հաւասիկ կորեակ , մարացորեան , և որիզ :

Посѣвъ хорошъ . Ընտիր են հունձք :

Хлѣбъ надеженъ . Յորեան ատորեալ :

Все близко къ зрѣлости . Սերձ է 'ի հունձս :

Пойдемъ на лугъ . Երթիցուք 'ի մարգագետին :

Луга сѣя испещрены цвѣтами . Ըյս մարգագետինք
գեղազարդեալք են ծաղկօք :

Какая это прекрасная зелень ? *Օ իմիր չքնաղ է այն դալարի :*

Взойдемъ на эшотъ холмъ . *Ելլուք 'ի վերայ այսր բլրոյ :*

Онъ весьма крутъ . *Յոյժ սեպացեալ է դա :*

Вотъ великой утесъ . *Ըհա մեծագոյն ժայռ :*

Высокая гора . *Բարձրաբերձ լեռն :*

Она вся покрыта снѣгомъ . *Ըյն բոլորովին ծածկեալ է ձեամբ :*

я думаю, что въ ней есть рудокопни . *Յուսամ թէ գոյ 'ի դմին հանք :*

Изъ нее достаютъ мешаллы, золото, серебро, мѣдь и желѣзо . *Ուտի հանեն զհրահալելիս՝ զուկի՝ արծաթ՝ պղինձ՝ և երկաթ :*

Разговоръ XIII . о покупке книгъ .

793. ԺԳ. ՀԱՄԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ԳՆԵԼՈՅ
ԶԳԻՐՍ .

Государь мой, естьли у васъ книги всѣхъ родовъ ? *Տէր իմ, արդեօք գտանի՞ 'ի ձեզ գիրք յամենայն տեսակաց :*

Есть, сударь, какого роду книги вамъ угодны ? *Ըյո՞ տէր, զինչպիսի տեսակ գրոց ձեզ հաճելի իցէ :*

Извольте ли книгъ историческихъ, математическихъ, философическихъ, богословскихъ, медицинскихъ или законоискусственныхъ ? *Կամի՞ք թերևս զգիրս պատմականս, ուսումնականս, փիլիսոփայականս, անճարանականս, բժշկականս կամ՝ իրաւագիտականս :*

Нѣтъ, я ищу книгъ стихотворческихъ . *Այ, ես խնդրեմ՝ զգիրս բանաստեղծականս :*

Таковыми я вамъ могу служить на всѣхъ языкахъ . *Ըյսպիսեօք կարեմ՝ ծառայել ձեզ յինչ լեզու և խնդրէք :*

У меня есть всѣ Греческія, Лашинскія, Испан-

սկի, Ишалаіянскія, Французскія и Англіянскія стихотворенія. Ըստ իմ գտանիս ամենայն Յունական, Լատինական, Սլոնական, Իտալական, Գաղղիական և Բնդղիական բանաստեղծութիւնք:

И у меня ихъ есть большая часть. Ըստ ան իմ գտանիս յայնց բազում յոյժ:

Какихъ же стихотвореній вы намѣрены купитьъ?

Օրրպիսի՞ բանաստեղծութիւնս կամք իցեն ձեզ գնել:

Стихотворенія Ломоносова и Сумарокова по Руски.

Օ բանաստեղծութիւն Լոմոնոսովայ և Սումարоковայ ռուսերէն:

у меня есть сія книга. Գոն ան իմ այսորիկ գրեանք:

Пожалуйте, покажите мнѣ ихъ. Ինչորեմ ցուցէք ինձ զայնս:

Въ овечьей или пелячьей кожѣ, или въ сафьянѣ переплешенныя извоите? Որպէս հաճիք, կազմեալ օղենեալ, որթենեալ, թէ սեկիւ:

Въ пелячьей кожѣ. Կազմեալ կաշուով որթու:

Съ позолоченнымъ ли корешкомъ и съ надписью?

Կամք սկէզօժ 'ի վերայ՝ հանդերձ մակագրաւ:

Конечно такъ. Ըրդարև այդպէս:

Не съ золотымъ ли онѣ должны быть обрѣзомъ?

Ըրդեօք սկէզօժ շրջանակաւ պարտի լինել:

Нѣтъ, это не нужно. Ո՛չ, այդ է հարկաւոր:

Извольте, вотъ онѣ, какія вы спрашивали. Ըսէք ահա զորպիսիս ինչորէիք:

этомъ переплетъ не хорошъ. Ըսդ է ընտիր կազմեալ:

эта книга не хорошо сшита. Ըսդ գիրք է բարեկազմ:

Извольте другую. Ըհա ձեզ այլ:

По чему продаете сія книги? Որպէս վաճառէք զայս գիրս:

Онѣ вамъ будутъ стоить десять рублей. Գիտի հատուցանել տանն ռուբլիս:

это много. Կարի շատ է:

Положенная цѣна. Ըսւն գինն է:

я вамъ дамъ за нихъ восемь рублей. *Տաց վասն սոցին ութ ուսուցիս :*

Онъ мнѣ болѣе спююшъ, нежели сколько вы мнѣ за нихъ даете. *Ինձ առաւել արժեն, քան որչափ դուք տայք :*

Сему я едва вѣрю. *Գոհարաւ հաւատամ այդմ :* И такъ надобно вамъ мнѣ дать десять рублей.

Երդ պարտիք տալ ինձ տասն ուսուցիս :

Вотъ они, я не хочу гоняться за бездѣлакою.

Ե՛հա այնք. զի կամիմ ժամավաճառ լինել յոչինչ պէտս :

Прощайте, сударь. *Կացջիք բարեաւ տէր :*

Государь мой, я вашъ слуга всепокорный. *Տէր իմ, ես ձեր ամենախոնարհ ծառայ :*

Разговоръ XIV. о языкѣ Рускомъ.

794. ԺԴ. ՀԱՄԱՌՈՍՍՈՒԹԻՒՆ Ի ՎԵՐԱՅ ՌՈՒՍ
ԼԵԶՈՒՆ.

Говорите ли вы по Руски? *Իյօսիք արդեօք ուսուցիչն :*

Говорю не много. *Իյօսիմ սակաւ ինչ :*

Мнѣ сказывали, что вы очень знающы въ Россійскомъ языкѣ. *Պատմեցին ինձ, թէ դուք քաջ հմուտ էք լեզուին Ռուսաց :*

я желалъ бы, чтообъ это была правда. *Փափաքելի արդեօք, եթէ լինէր չճմարիտ :*

я зналъ бы то, чего не знаю. *Գիտէի յայնժամ զայն, զոր այժմ ոչ գիտեմ :*

это будетъ правда, естли вы шого захошше.

Եւրդ լիցի չճմարիտ, եթէ դուք կամիցիք :

Какъ это? *Եւ որպէս այդ :*

Легчайшій способъ научиться какому языку есть тотъ, чтообъ часто на немъ говорить. *Գիւրաւ գոյն կերպ ուսանելոյ զինչ և իցէ լեզու է այն, զի յաճախ խօսեսցի յայնմ :*

Но чтообъ говоришь, надобно что нибудь знашь.

Եւայց առ 'ի խօսակցիլ՝ պիտի փոքր ինչ գիտեւ :

Для сего вы уже довольно знаете. Այս բաւական գիտէք դուք :

Я только знаю сотню словъ и нѣсколько реченій, которыя я выучилъ наизусть. Ես միայն գիտեմ հարիւր մի բառ և հատուածս ինչ. զորս սերտողաբար ունիմ 'ի մտի :

Сего довольно (болѣе не надобно), чтобы начать говорить. Այդ բաւական է (աւելի ոչ պիտի) այնմ, որ սկսանի խօսիլ :

Ежелибъ это такъ было, ябъ въ короткое время сдѣлался знающимъ. Եթէ այդպէս լինէր՝ ես 'ի սուղ ժամանակի լինէի գիտակ :

Въ этомъ не сомнѣвайтесь. Ինչ այդ մի երկմտիք :

Не ужъ ли не 'разумѣете вы, что я съ вами говорю? Այդ ոչ հասկանայք զոր խօսիմս ընդ ձեզ : Я то очень хорошо разумѣю, но мнѣ трудно говорить. Յոյժ բարեւոք հասկանամ, բայց դժուար ընն է ինձ խօսիլ :

Я не легко могу говорить. Ոչ կարեմ դիւրաւ խօսիլ :

Со временемъ вы будете говорить. Ժամանակաւ խօսեսցիք դուք :

этимъ не скучайте. Ս'ի բնաւ ձանձրանայք ընդ այդ :

Я нѣсколько нетерпѣливъ. Ես փոքր ինչ անհամբեր եմ :

Давно ли вы учитесь? 'Ի բազում հետէ սկսեալ իցէք :

Только чешыре мѣсяца. Միայն չորք ամիսք են :

это весьма малое время. Կարի սակաւ ժամանակ է :

Учитесь вы не говорите ли вамъ, чтобы вы всегда говорили по Руски? Ուսուցիչ ձեր ոչ ասէ ձեզ հանապազ խօսակցիլ ռուսերէն :

Да, онъ мнѣ то говоритъ часто. Եւ յաճախակի զայդ ասէ ինձ :

Для чегожъ вы не говорите? Եւ ընդէր ոչ խօսիք :

ՏԵ՛ ԿԵ՛ՄԵ՛ ՄԻ՛Ն ԳՈՎՈՐԻՄԻ՛ ? ԸՆԴ ԴՐՈՒՄ ԽՈՒԵԾԱՅԵ՛ :
 ՏՈ ՎՍԻԱԿԻՄԵ՛ , ԿՏՈ ՏԵ՛ ՎԱՄԻ ԳՈՎՈՐԻՄԵ՛ . ԸՆԴ ՎԱՄԵՆԵ՛
 ԾՈՒՆ , ԴՐԵ ԽՈՒՐԻՆ ԸՆԴ ՃԵՂ :

ԵԲԵ՛ ԽՈՒՅԼԵ՛ ԳՈՎՈՐԻՄԻ՛ , ՈՆԵ ՏՄԵ՛ՅՈ՛ . ԿՎԱՄԷՐԻ ԽՈՒ
 ՄԻՂ , ԲԱՅԵ ԴՆ ՀԱՄԱՐՃԱԿԻՄ :

ՍՈՎԵՐՅԵ՛ ՄԻ՛Ն , ԲՈՒԾԵ՛ ՏՄԵ՛ԼՅԻ՛ Վ ԳՈՎՈՐԻՄԵ՛ , ՈՆԵ ՐԱՎ-
 ՏՅՈՒՄԱՅԵ՛ , ԽՈՐՈՇՈ ԼԻ ՎԻ ԳՈՎՈՐԻՄԵ՛ , ՈՒՆ ԽՈՒԾՈ՛ . ՀԱՄ-
 ԱՄԱՄԱԳԷՐ ԻՆՃ , ՀԱՄԱՐՃԱԿ ԼԵՐՈՒՐ , ՎԱՄԱՆԵ՛ ԽՈՐՀԵՂԵ՛
 ԹԷ ԲԱՅՁ ԽՈՒՐԵ ԿՎԱՄ ԵՈՒՐԻ :

ԵՄԵ՛ ԵՍԼԱՅԻՄՈ՛Ւ ՎԱՄԵ՛ՍՏԻ՛ . ԸՄԴԱՐԵԼ
 ՀԵՄԵԼԵԾԱՅԵ՛ ԽՈՐՀՐԴՈՅ՛ ՃԵՐՈՅ՛ :

ՅՕԴՈՒԱԾ ԵՐԿՐՈՐԴ

Разные стихи Ломоносова .

795. ՊԻՍՊԻՍ ՈՅԱՆԱՌՐԳ ԼՈՄՈՆՈՍՈՎԱՅ .

Преложение Псалма 1 .

796. [Թարգմանությունն և Սաղմոսն :

Блаженъ, кто кѣ злымъ вѣ совѣшъ не ходишъ .
Не хочешъ грѣшнымъ вѣ слѣдъ ступашъ ,
И сѣ тѣмъ , кто вѣ пагубу приводишъ ,
Вѣ единомъ мѣстѣ засѣдашъ .

Երանեալ է այր յիւրում վիճակի ,
Որ ոչ խորհուրդ չարին ետ տեղի .
Ոչ դատւ կցորդ ժանտ ամբարշտաց ,
Ոչ ընդ կորուսչաց նստաւ յաթոռի :

Но мысль и волю подвергаетъ
Закону Божию во всемъ .
И точно оный наблюдаетъ
Во всемъ теченіи своемъ .

Եւ խորհուրդ և կամք կարգին և ուղղին
Օրէնս Ետուծոյ՝ ի կամս Երարչին .
Օջայդ և ցերեկ ի քուն յանթափ
Ուղղէ զիւր շաւիղ՝ յառեալ ի նստին :

Какъ древо онъ распространяшся ,
Что близъ текущихъ водъ растешъ ,
Плодомъ своимъ обогатится ,
И листъ его не опадешъ .

Օ երթ ծառ բազմուղէշ տնկեալ յանցս առուի ,
Շիւղովք տերևովք ձգի տարածի .
Օանրին ոտք պտղովք ըստ ժամանակին ,
Ոչ թափին տերևք , այլ միշտ դալարի :

Онѣ узришѣ слѣдствія поспѣшны,
Вѣ злобивыхѣ своихѣ дѣлахѣ ;
Но пагубой смятушся грѣшны,
Какѣ вихремѣ восхищенный прахѣ.

Յոր ինչ ձեռնարկէ 'ի ճահ յաջողի
'ի վայելչական գործս առաքինի .
Իսկ ամպարշտաց սիրտ ակէկոծեալ,
Հոսի մրրկաւ իբրեւ զփռչի :

И шакѣ злодѣи не возстанушѣ
Предѣ Вышняго Творца на судѣ ,
И праведны не воспомянушѣ
Вѣ своемѣ соборѣ ихѣ отнюдѣ ,

Ըրդ ոչ ամպարիշտք ելցեն յատենի
'ի դատ իրաւանց Ըրարչին երկնի .
Իսկ արդարք յիւրեանց ժողովս հրճուալից
Օջոկ մեղաւորաց չածեն 'ի մտի :

Господь на праведныхѣ взираешѣ ,
И ихѣ вѣ пуши своемѣ хранишѣ ;
Ошѣ грѣшныхѣ взорѣ свой отвращаешѣ ,
И злобный путь ихѣ погубишѣ .

Օ ի Տէր ճանաչէ խնամող ամենի
Հաւիղս արդարոյ պահել 'ի կայի .
Իարձեալ 'ի չարաց տեսուծիւն վերին ,
Ղանապարհ նոցա անդէն կորնչի :

Преложение Псалма 14 .

797 . Թարգմանութիւն ժ. Կաշանցի .

Господи ! кто обитаетѣ
Вѣ свѣтломѣ домѣ выше звѣздѣ ?
Кто сѣ тобою населяетѣ
Верхѣ священный горнихѣ мѣстѣ ?

Տէր ով գր կացցէ 'ի վեր քան զարիին
'ի պայծառ խորան քոյդ սքանչելի .
Կամ ով բնակեցէ ընդ քեզ գերարփի
'ի տէրունեան վայր 'ի սուրբ քո լերին :

Томъ, кто ходитъ непорочно,
Правду завсегда хранитъ,
И нелестнымъ сердцемъ потно,
Какъ языкомъ говоритъ .

Կա որ անստգիւտ ուղղեալ զիւր ուղին ,
Սիշտ զարդարութիւն կրէ 'ի սրտի .
Պահէ զճմարիտ յիւր մաքուր հոգի ,
Որպէս և անկեղծ խօսի 'ի լեզուին :

Кто устами льститъ не знаетъ ,
Ближимъ не наноситъ бѣдъ ,
Хитрымъ сѣтей не сплешаетъ ,
Чтобы въ нихъ увязъ сосѣдъ .

Ոչ գիտաց չրթամբք նենգել օտարին ,
Ոչ խարդաւանել զայլս յորողայթի .
Ոչ նիւթեաց չարիս յընկեր դրացի ,
Սատնել կորստեան ըստ վատ դաւողին :

Презираетъ всѣхъ лукавыхъ ,
Хвалитъ Вышняго рабовъ .
И предъ нимъ душею правыхъ ,
Держится присяжныхъ словъ .

Սերժէ գումարտակ չար խարդախողին ,
Օ երկիւղածս հեռուն առնու 'ի պատուի ,
Պահէ զոր երդուաւ ըստ ուղիղ կարգի ,
Բանիւ ոչ երբէք ստէ մտերմին :

Въ ляху дасть сребро стыдится ,
Мзды сѣ невинныхъ не беретъ .
Кто на свѣшъ такъ жить шщится ,
Томъ во вѣки не падетъ .

Դառն է նմա տալ զարծաթն 'ի վաշխի ,
Վաշառս իրաւանց չառնու 'ի դատին .
Ում ջան է այսպէս յարիլ 'ի բարին ,
Սի անկցի բնաւ մի սասանեսցի :

Преложение Псалма 26.

798. թարգմանութիւն է՛ Սաղմունի .

Господь спаситель мнѣ и свѣшѣ ,
 Кого я убоюся ?
 Господь самѣ жизнь мою блюдетѣ .
 Кого я устращуся ?

*Տէր լոյս իմ կեանք իմ յոյս կորուսելոց ,
 եւ յուսմէ՛ երկեայց .*

*Տէր ապաւէն իմ պաշտպան անկելոց ,
 յուսմէ՛ դողացայց :*

Чтобѣ вѣ злобѣ плоть мою пожрать ,
 Противныи устремились .
 Но злой навѣшѣ хотя начашь ,
 Упадши сокрушились .

*{Յաւնել յիմ վերայ պատառել չարաց
 յուսուել մարմին իմ ,*

*Ինկան թուլացան թակարէք դաւողաց
 զեղկելի անձն իմ :*

Хоть полкѣ противѣ меня возстанѣ ;
 Но я не ужасаюсь .
 Пускай враги воздвигнушѣ бранѣ ;
 На Бога палатаюсь .

*Թէպէտ և ճամբար թէ գունդ թշնամեաց
 'ի ճակատ մատչին ,*

*Ոչ Լքցի սիրտ իմ 'ի մարտից նեղչաց ,
 յոյս իմ յ'ըստուած իմ :*

я только отѣ Творца прошу ,
 Чтобѣ вѣ храмѣ Его вселиться ;
 И больше вѣ свѣшѣ не ищѣ ,
 Какѣ вѣ ономѣ вселиться .

*Ս'իակ սէր և տենչ իմ որջոյն կենաց՝
 բնակիլ ընդ էին ,*

*Տեսանել զփառս , հրճուիլ լուսապանծ
 յիւր սուրբ տաճարին :*

ВѢ селеніи своемѢ покрылѢ
 Меня ОнѢ вѢ день печали,
 И неподвижно укрѣпилѢ,
 КакѢ злые окружали .

Իմուր պարսպեալ 'ի բարձր իւր խորան
 զիս յաւուր չարի .

Նաճկեաց ընդ թևօք 'ի պատպարան
 'ի չարին մարտի .

ВозвысилѢ ОнѢ мою главу
 НадѢ всѣхѢ враговѢ ужасныхѢ .
 я жертву принося , зову
 Ему вѢ псалмахѢ согласныхѢ .

Բարձրացոյց զիմ գլուխ հանդէպ թշնամեաց
 • փառօք յաղթական .

Եւ ատուցից նմա զոչ պատարագաց
 սաղմոսերգութեան :

Услыши , Господи , мой гласѢ ,
 Когда кѢ ТебѢ взываю ,
 И сохрани на всякой часѢ ;
 КѢ ТебѢ я прибѣгаю .

Ի իւր ձայնի իմուամ Բարձրեալ Թագաւոր ,
 զի առ քեզ կարդամ .

Պահեմ զիս հզօր յառիթ դիպաւոր ,
 ես 'ի քեզ յուսամ :

я кѢ свѣшу Твоего лица
 Вперяю взорѢ душевный ,
 И отѢ всещедрого Творца
 Принимаю лучѢ вседневный .

Ինչն իմ կողկողի լինել արժանի
 տեսլեան տիրական .

Յարարէդ դթած լոյս ճաճանչալի
 ունիլ յարժամ :

ОтѢ грѣшнаго меня раба ,
 ТворецѢ , не отвращися ;
 Да въздешѢ предѢ Тебя мольба ,
 И вѢ гнѣвѢ укропися .

Այլ 'ի մեղապարտ ծառայէդ ցտամամբ
դարձցիս հաստիչ իմ:

Եւ մի աղօթք իմ անձին անարժան
դարձցի 'ի ծոց իմ:

Меня оставилъ мой отецъ,
И мать еще въ младенствѣ;
Но воспріялъ меня Творецъ,
И далъ жить въ благоденствѣ:

Հայր իմ և մայր իմ ծնողք անցաւօր
'ի ծնէ զիս թողին:

Տէր ընկալաւ զիս Ատեղծող զօրաւոր՝
կարգեալ 'ի բարին:

Настави, Господи, на путь
Святымъ твоимъ закономъ,
Чтобъ врагъ не могъ поколебнуть
Крѣпящагося въ ономъ:

Ասցո՛ւ զիս Տէր իմ 'ի շաւիղս սուրբ
օրինաց քոյին:

Օ՛ր մի ինկճեսցէ ոտին իմ անսուրբ
զամրացեալս 'ի նմին:

Меня въ сей жизни не ошдаи
Душамъ людей безбожныхъ,
Твоей десницею покрывай
Ошъ клеветаній ложныхъ:

Այլ մատներ յայս կեանս զիս Տէր իմ հաստիչ
վկայից մեղաց:

Եւ քո պահեսցէ զիս 'ի կորուսիչ
չար զրպարտողաց:

Я чаю видѣть на земли
Всевышняго щедроты,
И не лишиться николи
Владычнїя доброты:

Յոռաւ՝ աներկբայ տեսանել զփառս
յերկրին կենդանեաց:

Եւ ոչ զրկեցայց յազիւ 'ի պարգևս
տիրական բարեաց:

Ты сердце духомъ укрѣпясь ,
 О Господѣ мужайся ,
 И бѣдствіемъ не колеблѣсь .
 На Бога полагайся .

Քաջաւերեանց դու 'ի սիրտ և յողի
 յէն ամենակալ .

Ս'ի սասանեսցիս յարկածից աստի
 'ի Տէր հաստատեալ .

Преложеніе Псалма 34 .

799 . Թարգմանութիւն Էջ Ստեփանն :

Суди обидящихъ , Зиждитель ,
 И отъ борющихся со мною
 Всегдашній буди покровитель ,
 Заступникъ и спасишеть мой .

Դատաւոր արդար դատեալ զայնոսիկ

Դատողս աննուէր անձին իմ անզոր .

Սարտիր զօրութեամբ վանել զերթ մարտիկ

Օ մարտնչողս ընդ իս պաշտպան իմ հզոր :

На гласъ мой нынѣ преклонися ,
 Прими оружіе и щитъ ,
 И мнѣ на помощь ополчися ,
 Когда прошивникъ мнѣ грозитъ .

Ընդ ձայն տագնապիս արի զօրաւոր

Օ ինու սսպարաւ ընդդէմ թշնամչոյս .

Յօգնել ինձ փութա փրկիչ ահաւոր

Երբ զինին նորա հակառակ հոգւոյս :

Сдержи стремленіе гонящихъ ,
 Ударивъ пламеннымъ мечемъ ;
 Увѣрь вѣ напастяхъ обстоящихъ ,
 Чю я вѣ покрытій твоимъ .

Յրուեալ զյարձակմունս նեղաց իմ ուժգին .

Ս անեսցէ զնոսա սուր քո հրաշաւոր .

Օ ի վստահ գտայց 'ի դէպս աղետին ,

Ինչ պաշտպանէ զիս աջդ անձազոր :

Гонители да постыдятся ,
 Что ищущъ зла души моей ,
 И сѣ срамомъ вспяшь да возвращаются ,
 Спустившись въ памяти своей .

Արեւոյն զամօթ չար հաւածիւք իմ ,
 Արքանքն իմ խնդրեն 'ի կորուստ մատնել .
 Ղարձցին դառնացեալք 'ի վայ ցաւագին
 Խորհողք վասն իմ չար 'ի խորհուրդս անել :

Да сильный гнѣвъ швой злыхъ возхитишъ ,
 Какъ бурнымъ вихремъ легкій прахъ ;
 И Ангелъ швой да не защитишъ ,
 Вѣгущимъ умножая страхъ .

Բռւռն բարկութիւն տիրական ցասման
 Արեւոյն զնոսա զերթ հողմ զփռի .
 Հասեալ երկնառաք հրեղէն զօրութեան
 Հարցէ մաշեցէ զնոսա յերկիւղի :

Да помрачится путь ихъ мглою ,
 Да будетъ ползокъ и разрышъ ,
 И Ангелъ мстящею рукою
 Ихъ въ слѣдъ гоня , да устрашитъ .

Ճանապարհք նոցա միգաւ խաւարաւ ,
 Ղայթակղանք նոցունց 'ի կորուստ լիցին .
 Հրեշտակ վրէժխնդիր վրիժառու բազկաւ
 Ինչեւտ արասցէ զնոսա յանդնդին :

Сіе гоненіе ужасно
 Да оскорбитъ за злобу ихъ ,
 Что на меня ярясь напрасно ,
 Скрывали мрежу злобъ своихъ .

Բյապէս արհաւիրք որոգայթ չարին
 'ի նանիր Թագեան 'ի քնաս նեղաց ,
 Ընդ վայր կատաղեալ զիս նախատեցին ,
 Օածկեալ զդարան նենգութեան իւրեանց :

Глубокій , мрачный ровъ злодѣю
 Въ пути да будетъ сокровенъ ;
 Да будетъ сѣтїю своею ,
 Что мнѣ поставилъ , уловленъ .

Խորին խաւարին գուռ անդնդային
Պահեսցի յուղին 'ի դաւ ոտխաց .
Իսկ 'ի ցանց նոցին, զոր ինձ թագուցին ,
Եւցին 'ի նմին ոտք անօրինաց :

Душа моя возвеселишся
О покровишелъ своемъ ,
И радостію ободрится ,
О заступленіи твоємъ .

Ինձն իմ ցնծացէ 'ի Տէր Եստուած իմ,
Հիացեալ յաւէտ յիւրում փրկութեան .
Քաջալերեսցի յարագուարձ հոգին ,
Տեսեալ զտեսչութիւն Լին զէս համայն :

Съ Тобою кто себя сравниаетъ?
Всѣ кости , Боже мой , гласятъ ;
Твоя власть сильныхъ сокрушаетъ ,
Что бѣдныхъ разшерзаетъ хотятъ .

Ո՞ւման է քեզ Տէր ամենազոր ,
Եւ ո՞ հաւատար՝ գոչեն ոսկերք իմ .
Քոյդ մեծ տէրութիւն զարս զօրաւոր
Ջնջէ որք կոխեն զաղքատս առ ոտին :

Уже свидѣтели возспали
Неправедные на меня ,
И стыдъ оставивъ , вопрошали
О томъ , чего незнаю я .

Հարեան յիմ վերայ վկայք անօրէն
Սեղաց կարապետք դրացիք մահուան .
Եւ ամթոյ զիս նեղեն հարցանեն ,
Օ որ ոչ գիտէի ինդրեն յինէն բան :

Наносятъ мнѣ вражду и злобу ,
Чтобъ тѣмъ мнѣ за добро воздать ,
И бѣдной духъ мой и утробу
Досадой и шоской перзаетъ .

Ինձ չար ընդ բարւոյ փնտս վշտաբեր
Պժնդակ մտօք ընդ վայր հատուցին .
Ինժառանգ առնել որդիք մահաբեր
Սահու զրաւել խորհեցան զանձն իմ :

Но какъ они ослабѣвали ;
Тогда постомъ я и мольбой
Смирялъ себя дабы возсталъ
Противники мои въ покой .

Բայց առ 'ի մեղկիլ Հալածեաց իմոց
Պահօք աղօթիւք 'ի գուրձ մաշէի .
Օր մի յարիցեն անդրէն յանդնդոց
Սրբի այլ նեղեացեն զիս աղօթէի :

Какъ брату своему я шчился ,
Какъ ближнимъ , такъ имъ угождать ,
И сѣшю обѣ ихъ крушится
И слезъ своихъ не могъ держашъ .

Որպէս համարիւն եղբայր ջան եդի
Հաճելի լինել իբրև մտերիմ .
Տրտմեցայ վասն այնց 'ի սիրտ ցաւալի ,
Յարտատու հարեալ դառն անհնարին :

Они однако веселятся ,
Какъ видяшъ близъ мою напасть ,
И на меня согласно злящся ,
Готова ровъ , гдѣ мнѣ унасть .

Ըյլ սակայն նորա խնդացին ընդ այն ,
Տեսեալ զիս մերձիլ յաղէտ չարատանջ .
Համագունդ դիմեն յանխնայ ցասման ,
Ղլել զիս 'ի գուր 'ի ստուեր մշտատանջ :

Смященный духъ во мнѣ перзаюшъ ,
Моемъ паденьемъ льстятъ себя ;
Смѣются , нагло укоряюшъ ,
Зубами на меня Скрыпя .

Օ անձն իմ սասանեալ փորձեն խռովեն ,
Իմ կորուստ նոցին առիթ բերկրանայ .
Օրծաղին զինև յանդուգն բասրեն ,
Արձտեն ապառումք զատամունս իւրեանց :

Доколѣ , Господи , безъ гнѣву
На злость ихъ будешь Ты взирашь ?
Не дай , не дай Ты львову чреву
Животъ мой до конца пожрать !

Վախատես Մտուած ցերբ առանց ցաման

Վատես զոճիր խորամանկ չարաց .

Սի գիս յառիւծուց մատներ յորովայն ,

Սաշել յաւիտեան կեանս իմ վշտազգեաց :

Во храмъ возвѣщу великомъ

Преславную хвалу твою ,

Веселымъ гласомъ и языкомъ

При шѣмахъ народа воспую .

Վառաց տաճար եղէց խոստովան ,

Ղեւալ 'ի գովեստ քոյդ փառս երկնաւոր .

Չայնիւ ցնծութեան լեզուաւ գոհաբան

Վ ժողովս ազգաց երգեցից զերգ նոր :

Не дай врагамъ возвеселишься

Неправедной враждой своею ,

Не дай презорствомъ возгордишься

И помизаніемъ очей .

Սի տար թոյլ բերկրիւ յիմ վերայ նեղաց ,

Սրբ տարապարտուց ատեն չարաչար .

Սի տար ճոխանալ անգութ ոսոխաց

Ղհնարկի յառեալ ծաղրողաց զիս յար :

Хоть мирныя слова вѣщали ,

И ласковъ видѣ казали вѣ ;

Но вѣ сердцаѣ злобу умыслиали ,

И сѣти соизлещали мнѣ .

Օբան խաղաղութեան քաղցր յերևութին

Ղրտաքուստ ընդ իս խօսէին սիրուն .

Ղյլ 'ի խոր սրտի թոյնք օձից էին

Թափարթել զանձն իմ 'ի ստուեր մահուն :

Мнѣ пагубы конечно чая ,

Всѣ купно спали восклицашъ ,

Смѣяшся , челюсть расширяя ,

Намъ радостно на шо взирать !

Բացին դժնդակ բերան թիւնալի ,

Ղոչեն միաբան զերգ իմ կորստեան .

Բնդլայնեն զսիրտ ծաղր 'ի ծնօտի ,

Թէ մեզ ցնծութիւն՝ դու երբ 'ի գլորման :

Ты видѣлъ, Господи, ихъ дерзость :
 Отмсти и злобнымъ не стерпи,
 Отмсти безсовѣстную дерзость,
 И отъ меня не отступи .

Տեսեր Տէր գթած նոցին զազրութիւն ,
 Այլ լուեր տանիլ յանդուգն եպերմանց .
 Հան 'ի նոցանէ վրէժ սաստկագոյն ,
 Այլ երբէք յինէն լիցիս հեռակաց :

Возстани, Господи Знждишель ,
 Взойди на твой святыи престолъ ,
 И буди нашей прирѣшитель ,
 Спаси отъ нестерпимыхъ волъ .

Այլ Տէր կարող՝ ել յաթոռ փառաց
 Ղատեկ իրաւամբք զիմիւ դատաստան .
 Իրաւարա՛ ինձ , զէրծ 'ի դժբողաց
 Յանժոյժ ծարաւեաց իմ անմեղ արեան :

Подвигнись правдою свяшою ,
 Суди насъ, Господи, суди ,
 Не дай имъ поругаться мною ,
 Суди , и мнѣ не снисходи .

Շարժեա՛ զիրաւունս սուրբ արդարութեան ,
 Հայեաց 'ի դատ մեր դատեա՛ զմեզ արդար .
 Այլ թող տար նոցա հեգնել իմ գլորման ,
 Ղատեա՛ մի ներեր ներող բարերար :

Не дай имъ въ злобѣ похвалиться ,
 И мнѣ въ ругательство сказахъ :
 О какъ въ насъ сердце веселился ,
 Что мы могли его пожрать !

Այլ լիցի նոցա պանծալ 'ի չարիս ,
 Այլ թշնամանօք անդոմնել զանձն իմ .
 Թէ քանի՛ հրճուանք մեր դիպան սրտից
 Երբ զնա կոխել եհաս մեր ստին :

Посрамлены да возьмашутся ,
 Что ради ялымъ моимъ бѣдамъ ;
 И съ верхъ главы да облекутся
 Мои прошивны въ сшудъ и въ срамъ .

Համբ մաշեցին, որք չարեօք խնդան
 Օ իս կորուսանել յաղէտ ցաւագին .
 Օ գեցեալ նախատ յիւրեանց նանրութեան .
 Իարձրայօն լուտիչք կորակոր գտցին :

Но тѣмъ дай вѣчную награду,
 что оправдашь меня хотяшъ ;
 Взвѣрая на мою оспраду,
 Великъ Господъ нашъ говоряшъ .

Սակայն տո՛ւր նոցա վարձ յաւերժական,
 Որք խնդրեն վասն իմ զուղիղ և բարի .
 Իկատեալ յանձն իմ մթերք բարութեան
 Փողեսցեն՝ մեծ է Ին անճառելի :

Языкъ мой правдѣ поучится,
 И истиннѣ святой твоей .
 Тобой мой духъ возвеселился
 чрезъ все число мнѣ данныхъ дней .

Ի եզու իմ ուսցի զբան ճշմարտի
 Երգել գովութիւն օրինացդ վերին .
 Ինչ անձն իմ իսպառ յաւերժ բերկրեսցի
 Ինդ Համայն աւուրս ցորչափ յիս շունչ իմ :

Преложеніе Псалма 70 .

800 . (Թարգմանութիւն 4 Սաղմոսի :

Въ Тебѣ надѣжду полагаю,
 Всевѣльный, Господи, всегда ;
 Къ Тебѣ и нынѣ прибѣгаю,
 Да въ вѣкъ спасуся отъ снуда .

Ի բեղ է յոյս իմ խարսխեալ ամուր ,
 Ի պաւէն կենաց Տէր ամենազօր .
 Ի իմեմ պարսպիլ այժմ ընդ բարձր աջով .
 Օ ի մի յաւիտեան եղէց ամօթով :

Святою правдою швоею
 Избавь меня отъ злобныхъ рукъ ;
 Склонись молишвою моею,
 И сокруши коварныхъ лукъ .

Քշիդ արդարութեան բազուկ զօրաւոր
 Օ երծ 'ի չար ձեռաց ցուցցէ զիս հզօր .
 Սոնարհեց՝ յիս զունկն քո և լիւր ,
 Կորն զիմ նենգող , փշրեա՛ զաղեղն իւր :

Лоборникъ мнѣ и Богъ мой буди
 Противъ стремящихся враговъ ,
 И брэнной сей и плѣнной груди
 Стѣна , защита и покровъ .

Ըհեղ պարիսպ իմ Լ'ստուած Թադաւոր
 Ընդդէմ Թշնամեաց յարձակմանց յահուր .
 Դիւրաբեկ սրտիս լքելոյ իսպառ .
 Դու զօրացուցիչ պաշտպան իմ անձառ :

Спаси меня отъ грѣшныхъ власти
 И преснупившихъ твой законъ ,
 Не дай мнѣ въ челюсти ихъ впасти
 Зѣяюща со всѣхъ сторонъ .

Փրկեա՛ զիս հաստիչ տիրող երկնաւոր
 'Ի մեղաւորաց ուժոյ բռնաւոր .
 Օ ի մի անօրէնք ընդդէմ օրինաց
 Դարանեալ տացեն զիս ծախիչ ժանեաց :

Въ шершнѣи моемъ , Зяждитель ,
 Ты былъ отъ самыхъ юныхъ дней
 Помощникъ мой и покровитель ,
 Приспанище души моеи .

Դու համբերութիւն Ետեղծող ահաւոր ,
 'Ի մանկութենէ յոյս իմ մեծազօր .
 Պաշտպան իննամակալ եղելոց բնաւին .
 Ընքոյթ ծովածոց հոգւոյս նաւակին :

Отъ чрева материя Тобою
 И отъ утробы укрѣпленъ ,
 Тебя превозношу хвалою ,
 Усердіемъ къ Тебѣ возженъ .

Քիւ հաստատեցայ յարգանդէ մօր իմ ,
 Օ օրացեալ 'ի շունչ յորովայն մ'Թին .
 Օ քեզ բարեբանեմ 'ի գովեստ փառաց ,
 Ընեանդն ստիպեալ սիրտ իմ բորբոքած :

Враги мои чюдятся, смѣются,
что я кругомъ обѣятъ бѣдой:
Однако мысли не мяшутся,
Когда Господь заступникъ мой.

Եւզեալ Թշնամեաց զինև ծիծաղին,
Թէ վիշտք աղետից զիս պաշարեցին.
Իայց սիրտս անխռով միտք իմ անսասան,
Երբ իմ Լրարիչ անձինս է պաշտպան:

Превозноситъ твою державу
И воспѣваетъ на всякой часъ
Великолѣіе и славу,
Отъ устъ да устремится гласъ.

Եցի գովութեամբ ապա բերան իմ,
Երգել զերգս յաւերժ բարձրութեան Եին.
() Ընկեսցին փառք Տեառն մեծվայելո՞ւթեան,
Ի շրթանցս ելցեն փառատրութեանց ձայն:

Во время старости глубокой,
О Боже мой! не отступи;
Но крѣпкой мышцей и высокой
Увядши члены укрѣпи.

Ի ժամանակի ծերութեան խորին
Ո՞ր ընկենուր զիս Ետուած իմ Տէր իմ.
Եւլ է պակասիլ զօրութեան մարմնոյս,
Վոյ՞ր բարձր բազուկ հաստեցէ յիս ոյժ:

Враги, которые всечасно
Погибели моей хотятъ,
Уже о мнѣ единогласно
Между собою говорятъ.

Պաշան Թշնամիք պատրաստ յարժամ
Տենչան 'ի սրտէ մատնել զիս մահուան.
Եւն է միաձայն խորհուրդ նենդողաց
Օայն միայն խօսին 'ի մէջ իրերաց:

Погонимъ: Богъ его оставилъ;
Кого онъ можетъ преклонить?
Отъ насъ бы кто его избавилъ?
Теперь пора его губить.

Սերժեաց զնա Տէր արդ հալածեսցա՛ւք ,
 Հատաւ յոյս նորա բաժին նորա սուգ ,
 Ում խոնարհեսցի , 'ի մէջ փրկեսցի .
 ()ն ժամ է առնել զնա մեզ գերի :

О Боже мой ! не удайся ,
 Покрой меня рукой своей ,
 И помощь низпослашь пошщися
 Объятой зломъ душъ моей .

Սի հեռի առնիր յինէն Մատաճ իմ ,
 Շածկեալ հովանեաւ զիս հաստիչ ձեռին .
 Փութալ 'ի բարձանց ծագել զօգնութիւն ,
 Դռ անձն իմ պատեալ 'ի նեղաց փծուն :

Да въ вѣчномъ срамѣ погрузясь
 Которые мнѣ ищутъ зла ;
 Да на главу ихъ обратятся
 Коварства плевы и хула .

Սուգեսցին յամօթ կորակոր բարձցին ,
 Որք այսպէս չարիս խնդրեն անձին իմ .
 'Ի արձցին բազմացին 'ի գլուխ իւրեանց
 'Ի մեկայ նենդութիւնք թուք նախատանաց :

Надѣжду крѣпку несомнѣнно
 Въ Тебѣ единомъ положу ,
 И прославляя безпремѣнно
 Въ псалмахъ и пѣсняхъ возглашу .

Օ յոյս իմ հաստատուն զնեմ աներկբայ
 Իրդ 'ի քեզ միայն փրկիչ գերակայ .
 Յաւելցէ անձն իմ յանդուլ գովութեան
 Հրճուիլ յերդ 'ի տաղ փառաց տէրութեան :

Отъ устъ моихъ распространися
 О истиннѣ твоей хвала ,
 Благодѣяній слухъ промчися ,
 Тобой мнѣ бывшихъ безъ числа .

'Ի շրթանց իմոց գովեստք բազմացին
 Օրհնել զիսկութիւն իրաւանցդ Լին .
 Հռչակ բարութեանցդ եղեւոց առ իս
 Ձգեսցի յազգաց յազգս յաւիտենից :

Твою я крѣпость, Вседержитель,
Повсюду стану прославлять;
И что Ты мой былъ покровитель,
Во вѣки буду вспоминать.

Օ անչափ զօրութիւնդ ամենակալ Տէր,
Երգս առեալ գովեմ անդուլ անվեհեր.
Եւ թէ դու միակ իմ հօր պաշտպան,
Փողեցից 'ի դարս ընդ աշխարհ համայն:

Тобою, Боже, я наставленъ
Хвалишь Тебя отъ юныхъ лѣтъ,
И нынѣ буди препрославленъ
Черезъ весь Тобой созданный свѣтъ.

Ետուած մեծաւորանչ դու ինձ ուսուցեր,
Յառուրց մանկութեան 'ի նոյն հաստեցեր,
Օրհնել զօրհնեալդ Լն այժմ և առ յապոյն
Ի ձեռն ստեղծեալ գործոցդ էական:

Доколѣ дряхлость обращаться
Не возбранитъ моимъ устамъ,
Твоя въ нихъ крѣпость прославляясь
Грядущимъ будетъ всѣмъ родамъ.

Սինչև ցվերջին զառամեալ հասակ
Սի կացցեն շրթունք մի շունչս իմ համակ.
Գովել զօրութիւն հաստեղդ անքննին.
Յայտնեալ որ գալոց են ազգաց բնաւին:

Твоя держава возвѣстияшя
И правда мною до небесъ;
О Боже, кто Тебѣ сравнится
Великимъ множествомъ чудесъ?

Իարձրացի յաւէտ տէրութիւնդ յանհունս,
Փառքդ արդարութեան մինչև ցարձունս,
Ո՞նման է քեզ Ստեղծող անսահման
Ինթիւ մեծամեծ հրաշիւք բազմազան:

Ты кѣ пронасти меня поставилъ,
Чтобъ я свою погибель зрѣлъ;
Но скоро обратясь, избавилъ,
И отъ глубокихъ безднъ возвелъ.

Սերձեցուցեր զիս զրանց կորստեան ,
 Տեսանել զանձն իմ առ ժանիս մահուան .
 Եւ անդրէն հասեալ փրկող մատն առ իս
 Յանդնդոց խորոց 'ի կեանս եհան զիս :

Щедрошу Ты свою прославилъ ,
 Меня утѣшивъ восхотѣлъ ,
 И скоро обращаеся избавилъ ,
 И отъ глубокихъ безднъ возвелъ .

Երդ յաճախեցեր յահեղ զօրութեան ,
 Ս'իթարել զիս դարձար միւսանգամ .
 Հաներ փրկեցեր յանդնդոց խորոց ,
 'Ի խաւար բանտէ զերծուցեր 'ի լոյս :

Среди народа велегласно
 Повѣдаю хвалу твою ,
 И на струнахъ моихъ всечасно
 Твои щедроты воспою .

()ն 'ի մէջ ազգաց եղէց խոստովան ,
 Երգեցից ոգւով գովեստ մեծաձայն .
 Շարժեցի սրտիս տանադի քնար ,
 ()րհնել զառատ գութ Հաստիդ բարերար :

Уста мои возвеселяшся ,
 Когда возвышу голосъ мой ,
 И купно чувства наслаждашся ,
 Души спасенныя Тобой .

Հապա ցնծասցեն շրթունքս օրհնաբան
 'Ի սաղմոսել քեզ գովեստ յեռանդեան .
 Օգայարանքս իմ յապաժոյժ բերմանց
 Հրճուին ընդ փրկանս հոգւոյս մեծապանծ :

Еще языкъ мой поучится
 Твои хвалиши правоты ,
 Коварныхъ сила постыдися ,
 Которы ищущъ мнѣ бѣды .

'Ի նոյն մարդեցի լեզուս տաղասաց
 Օարդարութիւն քո օրհնել յերգս անանց .
 Օօրութիւն չարաց յամօթ կրթեցի
 Ինչ յար մաղթողաց զարկած ցաւալի :

Преложение Псалма 143 .

801 . Ուարդանանքիւն շինք Սաղմոսի .

Благословенъ Господь мой Богъ ,
 Мою десницу укрѣпивый
 И персты въ брани научивый
 Сопрѣшь враговъ взнесенный рогъ .

(Օրհնեալդ 'ի բարձունս թաղաւոր ,
 Հաստիչ բազկիս իմ զօրութեան .
 Կրթող մատանցս 'ի մարտ հզօր ,
 Կոխել նեղւաց զեղջիւր սատան :

Заступникъ и спаситель мой ,
 Покровъ и милость и отрада ,
 Надѣжда въ брани и ограда ,
 Подъ власть мнѣ далъ народъ свяшой .

Պահապան փրկիչ ահաւոր ,
 Սեծ մխիթար պաշտպան դթած ,
 Յաղթող 'ի մարտս յոյս մեծազօր
 Խշխան եղ զիս ընտիր ազգաց :

О Боже ! что есть человеѣкъ ?
 Что Ты ему себя являешь ,
 И такъ его Ты почитаешь ,
 Котораго шоль крошкѣ въѣкъ .

Ո՛վ արարիչ զի՛նչ մարդն անզօր ,
 Որում յայտնես զբեզ հրաշազան .
 Օ իմրդ դնես զնա պատուաւոր ,
 Որոյ սուղ են աւուրք և կեան :

Онъ утро , вечеръ , ночь и день
 Во щещныхъ помыслахъ проводитъ ;
 И такъ вся жизнь его проходитъ ,
 Подобно какъ пустая тѣнь .

Օ տիւ գիշեր և զօր բոլոր
 Ի նցուցանէ նա ցանգ ունայն .
 Ի նաւ ընթացք են անցաւոր
 Ի բրկ ստուեր սահեալ գնան :

Склони, Зиждатель, небеса,
Коснись горамъ, и воздымаясь,
Да паки на земли являясь
Твои ужасны чудеса.

Խոնարհեցի զերկինս ով Տէր,
Սերձեալ լերանց՝ և ծխեսցին .
Յայտնեալ յերկրի անդրէն 'ի վեր
Ընչաւ հրաշից քոց ահագին :

И молитѣй твоей блесни ;
Рази отъ странъ гремящихъ стрѣлы,
Разсыпъ враговъ твоихъ предѣлы,
Какъ бурей плевъ разжени .

Փայլեցի յերկնից կայծակունս ,
Թօթարեալ նետս 'ի սահմանաց .
Յրուեալ արագ Թշնամեաց գունդս
Իբրեւ փրփուր յուզեալ մրրկաց :

Меня объялъ чужой народъ ,
Въ пучинѣ я погрязъ глубокой ,
Ты съ тверди длань простри высокой ,
Спаси меня отъ многихъ водъ .

Պաշարեաց զինեւ ազգ օտար ,
Ընկլայ 'ի խորս յորձանուտին .
Չգեալ յիս աջդ ազատարար
Փրկել զիս 'ի ջուրց վտանգին :

Въщадешъ ложь языкъ враговъ,
Десница ихъ сильна враждою,
Уста обильны суешою ;
Скрывающъ въ сердцахъ злобный ковь .

Ի եզու Թշնամեաց ստախոս ,
Ըջ նոցա աջ մեղանչական .
Շրթունք նանիր ժանտ չարախոս ,
Ի սիրտս ունին դառն դարան :

Но я , о Боже , возглашу
Тебѣ пѣснь нову повсечасно ;
Я въ десять струнъ тебѣ согласно,
Псалмы и пѣсни приношу .

Երարիչ իմ քեզ մեծազօր
 Երգեցից միշտ փառս օրհնութեանց .
 Տանադեաւ գովեստ նորանոր
 Արեւրդեմ'ի ձայն սաղմնաց :

Тебѣ Спасителю царей ,
 Что крѣпостью меня прослави́лъ ,
 Отъ лютаго меча избави́лъ ,
 Что врагѣ́ вознесѣ́ рукою́ своею́ .

Քեզ երգեմ փրկիչ արքայից ,
 Ար օրհնեցեր զիս զօրութեամբ .
 Փրկեալ 'ի սրոյ դիմամարտից ,
 Օր ընդդէմ ամբարձին ձեռամբ :

Избавь меня отъ хищныхъ рукъ ,
 И отъ чужихъ народовъ власти ;
 Ихъ рѣчь полна тщесы , напасши ,
 Рука ихъ вѣ́ насъ наводитъ лукъ .

Փրկեալ զանձն իմ բարձր բազկաւ
 Յորոգայթից ազգաց օտար .
 Թիւնալից բանք շրթանց ընաւ ,
 Ետս արձակեն ձեռք նոցին չար :

Подобно масличнымъ древамъ
 Сыновъ ихъ лѣ́та процвѣ́таютъ ,
 Одѣ́ждой дщери ихъ блистаютъ ,
 Какъ златомъ испещренный храмъ .

Չիթենեաց նման նորատունկ
 Եմք զաւակաց նոցա ծաղկին ,
 Պաճուճեալ դստերք զուարթունք
 Ասկիապատ զերթ խորանին :

Пшеницы полны гумна ихъ ,
 Несчетно овцы ихъ плодятся ,
 На стучныхъ пажитяхъ хранятся
 Спада вѣ́ правѣ́ воловъ шолстыхъ .

Համբարք նոցա են բարեւից ,
 Ենբաւ խաչինք 'ի դաշտ խայտան ,
 Բազմածինք յարօտ ծաղկալից ,
 Պարարտ անդեայք միշտ յօրանան :

Цѣла обширность крѣпкихъ стѣнъ,
Вездѣ сполами укрѣпленныхъ,
Тамъ вопля въ стогнахъ нѣтъ стѣсненныхъ,
Не знаюшъ скорбныхъ тамъ временъ.

Ալ գոյ խրամատ ցանկոյ նոցին,
Եւ պարսպեալ անդոց տարած.
Զիք ձայն նեղիւ ձայն նենդողին,
Ալ ժամ դժբաղդ ունին ոչ լաց :

Щастлива жизнь моихъ враговъ!
Но тѣ свѣтлѣе веселятся,
Ни буръ, ни громовъ не боятся,
Которымъ Вышній самъ покровъ.

Երջանիկ կեանք իմ Թշամեաց,
Որոց պոսպէս յաջող վիճակ.
Բայց օքն անկիր յամէն դիպուած,
Որոց սլաշտպան Ետուած միակ :

Преложеніе Псалма 145.

802. Թարգմանութիւն Տիոէ Սաղմոսին.

Хвалу Всевышнему Владыкѣ
Пошщися, духъ мой, возсылашь:
Я буду пѣть въ гремящемъ ликѣ
О Немъ, пока могу дышать.

() Եհնեալ անձն իմ զՏէր փառաց.
() Եհնեցից զնա 'ի կեանս իմ.
Երգեցից զերգ սաղմոսաց,
Մինչև յիս է շունչ շարժողին :

Никто не уповай во вѣки
На щещину власъ Князей земныхъ;
Ихъ тѣжъ родили человеки.
И нѣтъ спасенія ошъ нихъ.

Մի յուսացի որ երբէք
Յունայն իշխանս յորդիս մարդկան,
Օ որս ծնան հողածիւք,
Զիք 'ի նոսա յոյս փրկութեան :

Когда сѣ душею разлучатся ,
И славына плоть ихъ вѣ прахъ падешъ :
Высоки мысли разрушатся
И гордость ихъ и власть минешъ .

Եւթէ հոգի 'ի նոցունց ,
Եւդրէն 'ի հող փռի դառնան .
Ինաւ խորհուրդք կորնչին ,
Կիրք մեծութիւն փոյթ չքանան :

Блаженъ шомъ , кто себя вручаетъ
Всевышнему во всѣхъ дѣлахъ ,
И токмо вѣ помощь призываетъ
живущаго на небесахъ .

Երանի՛ որ յ]ն յուսայ ,
Բարձրեալն է՝ օգնական նմին .
Յամէն գործս առ նա դիմէ
Յիւր ապաւէն բնակեալ յերկին :

Несчетно многими звѣздами
Наполнившаго высоту
И непостижными дѣлами
Земли и моря широту .

Եւթիւ աստեղքք զարդարեալ
Օ երկնից խորան անճառելի .
Օձով և ցամաք մեծասքանչ
Եւ էացոյց զէս պանծալի :

Творящаго на сильныхъ нищу
По истиннѣ вѣ обидахъ судъ ,
Дающаго голоднымъ пишу ,
Когда кѣ нему возопишомъ .

Եւբառտ առնէ զայր հզօր ,
Եւդար դատեալ զդատ զրկելոց .
Բաշխէ նօթեաց կերակուր ,
Յորժամ առ նա հանեն յողւոց :

Господь оковы разрѣшаетъ ,
И умудряетъ онъ слѣпцовъ ,
Господь упавшихъ возвышаетъ
И любитъ праведныхъ рабовъ .

Տէր խորտակէ զկապանս ,
 Ի ուսաւորեալ զաջս կուրաց .
 Կանգնէ զանկեալս 'ի գլորման ,
 Սիրէ զարդարս ունակ բարեաց :

Господь прищельцевъ сохраняетъ ,
 И вдовъ приемлетъ и сврошъ .
 Онъ дерзкій грѣшныхъ путь скончаешъ ,
 Въ Сіонъ будетъ въ родъ и родъ .

Պահէ զպանդուխտս և զայրիս ,
 Օ որբս ընդունի Տէր ողորմած .
 Շաւիղ չարաց կորուսեալ
 Տիրէ 'ի Սիոն յազգս ազգաց :

Преложеніе Псалма 103 .

Յօ3 . Թարգմանութիւն ճգ Սաղմոսի :

Да хвалишъ духъ мой и языкъ
 Всесильнаго творца державу ,
 Великолѣпіе и славу ,
 О Боже мой , коль Ты великъ !

Գովեսցէ անձն իմ 'ի լեզու ճարտար
 Օ ամենակարող տէրուծիւն Հաստիւն .
 Օ մեծվայելչուծիւն զփառս անքնին .
 Այլ զիարդ մեծ ես Բարուած իմ անճառ :

Одѣянъ чудной красошой ,
 Зарей божественнаго свѣта ,
 Ты звѣзды распростеръ безъ сче́та
 шатру подобно предъ собой .

Օ գեցար չքնաղ զարդս Բարուածային ,
 Իրկեալ զիւրեւ լոյս զերթ օթոց փայլուն ,
 Սփռեցեր զաստեղս իմաստիւք ներհուն ,
 Իբր 'ի խորանի 'ի տարած խորին :

Покрывъ водами вышны ,
 На легкихъ облакахъ восходишь ;
 Крылами вихрей шумъ наводишь ,
 Когда на нихъ лещаешь Ты .

Յարկեր զգարձունս ջուրքք եթերային .
 Ճեմես 'ի թեթև ամպս գերամբարձ .
 Հեղ որոտաս թևովք փոթորկաց ,
 Զորժամ սխրալի թռչիս 'ի նոսին :

И воли швоея послы ,
 Какъ устремленія воздушны ,
 Всесильнымъ маніемъ послушны ,
 Текутъ , горятъ , не зная мглы .

Սեծաստու գեպպանք կամաց քոց հրեղէնք ,
 Ոգիք զօրաւորք 'ի շաւիղս ուժգին .
 Նսաղապ ձգմամբ հնազանդք յառնելին ,
 Նհուպ խաւարի էակք լուսեղէնք :

Ты землю твердо основалъ ,
 И для надѣжныя окрѣны
 Недвижны положилъ заклепы ,
 И вѣчну непреклонность далъ .

Հաստեցեր զերկիր յանյատակ հիման
 'ի դիրս անյողդողդ բարեկարգ ագուռ .
 Սարեալ նիգս անշարժ պնպէս ամրակուռ ,
 Օ 'ի մի սարսեցի 'ի դարս անվախճան :

Ты бездною ея облекъ .
 Ты повелѣлъ водамъ парами
 Входить спущаяся надъ нами ,
 Гдѣ дождь раждается и снѣгъ .

Խորք անդնդասորք վերարկու նորուն .
 Հաներ և հրաման ջրածին շոգեաց
 Սերառեալ յեթեր հոսիլ 'ի քարձանց ,
 Չքնաղ մակարդեալ յանձրե ցօղ 'ի ձիւն :

Ихъ воля швой единый взглядъ ,
 Отъ запрещенія мутятся ,
 И вѣ тучи устращась тѣснятся ,
 Лишь грянетъ громъ швой , вѣ низъ шумятъ .

Սէտէորական շրջանք յեթերին
 Սամբ և հայեցուածք են միայն լիդ .
 Զրուին արգելին կիզուն 'ի սաստիդ ,
 Յամպոց յամպս 'ի վայր որոտմամբ սուզին :

Восходяшъ горы въ высоту ,
Крушья ставишь ты стремнины ,
И стелешь златныя долины ,
Угрюмствомъ множа красоту .

Ելեալ 'ի բարձունս լեռնանս 'ի բարդ ,
Սարեալք գահավէժ անդրէն դաշտանան .
Օ դաւարի հովիտս հզօր քո հրաման
Եւ ճարկու սաստիւ առնէ գեղազարդ :

Предѣлъ верхамъ ихъ положилъ ,
Чтобъ землю скрыть не обратились ,
Ня чѣмъ бы внизъ не преклонились ,
Опречь твоихъ безмѣрныхъ силъ .

Սահման ընթացից նոցին եդեր չափ .
Օ ի մի ընդվզեալ ծածկեցեն զերկիր .
Սի 'ի վայր սորեալ կորուսցեն զդիր .
Եւ յլ որչափ թոյլ տայ զօրու թիւնդ անչափ :

Изъ горъ въ долины льешь ключи ,
И прохлаждаешь тѣмъ отъ зноя ;
Журчатъ для сладкаго покоя ,
Между горами текучи .

Դաբես զաղբիւրս 'ի լեռանց անտի ,
Եւ ուս զծործորս զովիւ 'ի տապոյ .
Տեգիկ խոխովմամբ 'ի քաղցր անդորրու
Տոսին գեղաշարժ 'ի վիմաց միջի :

И напаяютъ всѣхъ звѣрей ,
Что окрестъ селъ себя пашаютъ ,
Онагры ждуть , какъ въ жаждѣ тають
Отрады отъ руки твоей .

Ի կանակիտ ջուրքք գաղանս անտառի
Եւ րուցանես ցիւս 'ի ծարաւս իւրեանց .
Տուր ինդրէն սնունդս առ կողմամբ շինաց :
Սայտան զգործովք ձեռացդ հրաշալի :

Слетаясь тамо птицы въ тѣнь ,
Возносяшъ пѣніе и свисты ,
Живяшъ вершины каменисты ,
И тѣмъ проводяшъ жаркой день .

Ինչ Թուռնք երկնից 'ի դադարս հրճուին,
 Ղեկդդեղեալ զձայն 'ի միջոյ վիմաց .
 Ի զով ստուերի 'ի ծերպս քարանց
 Հոսեն հոլովեն զաւուրս ջերմին :

Ты свыше влагу льешь горамъ ,
 Плодами землю насаждаешь ,
 И всѣхъ живущихъ насыщаешь ,
 Свидѣтелей швоимъ дѣламъ .

Դու գլխոց լերանց տաս ջուր 'ի յարթունս .
 Օր պողովք բարեաց երկիր յղփասցի .
 Իրով սնուցանես զհամայն կենդանի
 Օնքնաշարժ վկայս գործոց քոց համբուն :

Расшишь въ поляхъ траву для скотѣ ;
 Тамъ разны зѣлія въ пошребу
 Обильно прилагаешь къ хлѣбу ;
 Щедротою ко всѣмъ богатъ .

Դուսուցեր 'ի դաշտ խոտ 'ի պէտս հօտից .
 Իւրազգի բանջար տունկ բոյս դաւարի .
 Հաներ հաց յերկրէ առատ լիալի ,
 Փարթամ ես 'ի տուրս տուիչ բարեւից :

Хлѣбъ силой нашу грудь крѣпитъ ,
 Намъ масло члены умягчаетъ ,
 Вино въ печали ушѣшаетъ ,
 И сердце радостью живитъ .

Հաց հաստատէ սիրտ , իւղ կակղէ զանդամ ,
 Ղինի Թաղճեւոց անզոյգ մսիթար .
 Օարթուցիչ ոգւոց համակ բերկրարար .
 Օողջոյն մարդն առնէ զուարթ կենսական :

Древамъ даешь обильный сокъ ,
 Поля вѣнчаешь ими , щедрый !
 Насаждены въ Ливанѣ кедры
 Могуществомъ всемогущихъ рукъ .

Դառնոց բուսոց յորդ տաս պարարտութիւն .
 Իրով պերճ պսակես լերինս ընդ դաշտաց .
 Սայրս լիբանանու հաստարմատ տնկեաց
 Ձեռք քո երկնաստեղծ զօրութեամբ անհուն :

Выбранная изъ Іова глав: 38. 39. 40 и 41.

Յօժ. Հարգեալ 'ի Գրոյ (Յոբայ) . Գլուխ ԼԵ.
Մ. Ի և Խ.

О ты, что въ горести напрасно
На Бога ропщешь человекъ!
Внямай, коль въ ревности ужасно,
Онъ къ Іову изъ пучи рѣкъ!
Сквозь дождь, сквозь вихрь, сквозь градъ блистая,
И гласомъ грома прерывая,
Словами небо колебалъ,
И шакъ его на распрю звалъ.

Ո՛վ դու որ կաս անկեալ 'ի վիշտս աղէտալի .
Սրես լեզու ընդդէմ Լին յանիրաւի .
Լն 'ի մտի որչափ 'ի ջանս է հրաշական .
Լն որ յամպոց գոչեաց առ (Յովբ) ահեղաձայն .
Ընդ մէջ մրրկաց փայլատակեալ զարհուրելի,
(Յորդ) անձրեաց երկնատեղաց ձեան և կարկտի .
Որոտալով ահեղագոչ 'ի ձայն հնչման,
(Յովբ) մը յերկնից ընդ շառաւմանց հրոյ փայլման .
Լն յապէս զերկինքս դղրդեալ բանիւ Լին,
Ոչէ 'ի վէճ վիճաբանել ընդ ծառային :

Сбери свои всѣ силы нынѣ,
Мужайся стой и дай отвѣстъ,
Гдѣ былъ ты, какъ я въ стройномъ чинѣ
Прекрасный сей устроилъ свѣстъ,
Когда я твердь земля поставилъ,
И сонмъ небесныхъ силъ прославилъ
Величество и власть мою?
Яви премудрость пы свою!

Ընդ ժողովեան զոյժ զօրութիւն 'ի բում սրտի,
Պնդեան զմէջ կաց և տուր ինձ պատասխանի .
Ո՛վ դու էիր երբ ես հիմունս եդի երկրին,
Օյս գեղեցիկ աշխարհ հաստեալ յանշարժ կային .

Ո՛ւր երբ եդի հաստատութիւն հողագնդի,
 Օրհնեալ գումարս երկնից զօրաց յիւրեանց կարգի.
 Իմ մեծութիւն իմաստութիւն է անքննին.
 Եւ թէ դու ունիս զիմաստ յայտնեա մեկին.

Гдѣ былъ ты, какъ передомною
 Безчисленны тѣммы новыхъ звѣздъ,
 Моей возженныхъ вдругъ рукою
 Въ обширности безмѣрныхъ мѣстѣ
 Мое величество вѣщали,
 Когда опѣ солнца возсіяла
 Повсюду новые лучи,
 Когда взошла луна въ ночи?

Ո՛ւր էիր դու յորժամ անթիւ աստեղաց պար,
 Դորաստեղծեալ լուսաճաճանչ եղան ՚ի շար.
 Յանկարծ շարժեալ իմով ձեռամբ ամենակալ,
 Պարաբերին յայն ասպարէզ լայնածաւալ.
 Ճաճանչք արփւոյն երբ ցոլացեալ ծաւալեցան
 Ընդ համօրէն անսահման վայր եթերական,
 Եւ յայնպէս չքնաղ ՚ի գիշերի փայլեալ լուսին,
 Օ՛իմ մեծութիւն յերգ նուագեալ քարոզեցին:

Кто море удержалъ берегами
 И безднѣ положилъ предѣлъ,
 И ей свирѣпыми волнами
 Стремиться далъ не велѣлъ?
 Покрышую пучину мглою
 Не я ли смѣнею рукою
 Открылъ и разогналъ туманъ,
 И сѣ супи сдвинулъ Океанъ?

Եւ ո՞ր փակեաց մեծատարած ծով եզերօք,
 Սահման և հուն եդ անդնդոց ամուր փակօք.
 Ո՛չ իմ հրաման կապեաց զալիս ժանտ կատաղի,
 Ոչ յարձակիլ ոչ ըստ սահման անցցեն հեռի.
 Եդի նմա մէջ ՚ի հանդերձ լցեալ զանդունդ.
 Իմ զօրաւոր ձեռամբ հաստիչ բոլորակ գունտ.
 Բացի զվիհ վանեցի զօդ աղջամղջին.
 Ի՞նչ ցամաքէ զվիկիւնոս հանի ինքնին:

Возмогъ ли ты хотя однажды
Велѣши равнѣ утру бытъ,
И нивы въ день помящей жажды
Дождемъ прохладнымъ напоить,
Пловцу способный вѣтръ поправить,
Чтобъ въ пристани его поставишь
И пягошу земли трякнуть,
Дабы безбожныхъ съ ней сопхнуть?

Ղիտէն արդեօք հանել հրման գէթ միանգամ,
Օր ծագեսցի գեղափայլ լոյս առաւօտեան .
Կամ 'ի մի օր զանդոց դաշտից տանջող ծարաւ
Լնցուցանել զովացուցիչ քաղցր անձրևաւ .
Կառավարել զօդոյ գաւառ գերթ նաւուղիդ,
Օր յանդորրու 'ի ծովածոց բերցէ աւղիդ .
Շարժմամբ հիմանց ցնցել գերկրի դանդաղ
(մարմին .

Օր զանաւորուածս արկցէ յերկիւղ մահաբերին :

Спремными путей ты разныхъ
Прошелъ ли моря глубину,
И стелъ ли чудъ многообразныхъ.
Спада ходящія по дну?
Отверзлись ли передъ тобою
Всегдашнюю покрыты шмою
Со страхомъ смертныя врата?
Ты сперлъ ли адовы уста?

Հասեալ իցես գահավիժմամբ յակն ծովի,
Շրջեալ ընդ հետս անդնդատոր ասպարիզի .
Ղու թուեցեր զսքանչելիս բաղձօրինակ
'ի խաղալ անդ ջուկ կայտառաց 'ի լախ յատակ .
Բացան արդեօք առաջի քո գրուհք մահու,
Յաւերժական ծածկեալք մթաւ խոր ահարկու .
Բարապանաց տեսեալ արդեօք քե՞ս արսեցան .
Կամ քո կոխեալ ջախջախեցեր վհին բերան :

Стѣсная вихремъ облакъ мрачный,
Ты солнце можешь ли закрытьъ,
И воздухъ огустишь прозрачный,
И молнію въ дождѣ родишь,

И вдругъ быстро текущимъ блескомъ
И горъ сердца трясушимъ трескомъ
Концы вселенной колебать
И смертнымъ гнѣвъ свой возвещать?

Պաւ ճնշելով փոթորկաւ զամպրն խաւարին ,
Պիտէն ծածկել այնու չքնաղ դէմն արեգին .
Պնդել կապել զազատ յուզմունս յստակ օդոյ ,
Կամ ծնանիլ 'ի յանձրելի փայլակն աղդու .
Որ յանկարծուտ սահեալ 'ի վայր սրնն լաց փայլ
(մամբ ,
Պատառուտէ սիրտըս լերանց ահեղ ճայլմամբ ,
Պիտէ դղողել ծագս աշխարհի 'ի ծիր ոլոր .
Օ ահեղ ցասուն մահկանացուաց յայտնէ բոլոր :

Твоей ли хитростью взлетаетъ
Орелъ , на высоту паря ,
По вѣтру крыла простираетъ
И смотритъ въ рѣки и моря ?
Онъ облакъ видитъ онъ высокихъ
Въ водахъ и пропастьяхъ глубокихъ ,
Что я ему на пищу далъ ,
Толь быстро око шмыль создалъ ?

Վոյդ հրամանաւ վերաթևէ արծուի վիթխար ,
'ի բարձրութեան ճախրեալ յեթերնաղէ 'ի պար .
Շաղըէ զհողմով տարածէ թևս յանշարժ կայի ,
Կորովաբիբ դիտմամբ 'ի գետ 'ի ծով յառի .
'ի գերամբարձ ամպոց յերկիր կայ 'ի զնին
'ի ջուր խորին յանկէտ անդունդս հետազնին .
Պիտէ զոր ինչ ետու նմա 'ի կերակուր ,
Օ այս ոյժ նմին զակն սրտես արդ դձեւ ետուր :

Возри въ лѣса на Бегемота ,
Что мною сотворенъ съ тобой ;
Колючей тернъ его охота
Безвредно поцирать ногой .
Какъ верьви сплешены въ немъ жилы :
Отвѣдай ты своей съ нимъ силы !
Въ немъ ребра какъ лишая мѣдь :
Кто можетъ рогъ его содрѣть ?

Հայեմց յանտառս տես Ռեհեմովթ ահեղ գազան.
 Յինէն արդեօք եթէ 'ի քէն եղաւ 'ի կեան .
 Ուտեստ նորա փափկամեղէն է շորերնին .
 Որ անմնաս փուշ և մացառ կսխէ յոտին .
 Երակք և ջիւքն են քաջահիւս զերթ առասան .
 Ի՞նչ 'ի փորձ դիր զօրութիւն զքոյդ և նորայն .
 Կողք նորա են կողք պղնձի ձոյլ երկաթ ողն .
 Եւ ո՞ երբէք զեղջիւր նորին թեքել կարող :

Ты можешь ли Левіаѳана
 На удѣ вытянуть на брегѣ ?
 Въ срединѣ самой Океана
 Онѣ быспрый простираешѣ бѣгѣ ;
 Свѣтящимися чешуями
 Покрытѣ какѣ мѣдными щитами,
 Копье и мечъ и молотѣ твой
 Щитаешѣ за тростинокѣ гнѣлой .

Երդ գոյ հնար կապել բազկիդ զ Լեւիթայն ,
 Դնել պախուրց կարթ զցուկաւ խաղալ ընդ այն .
 Եւս որ 'ի մէջ Ովկիանու համատարած ,
 Օտորէ զալիս պատառէ ջուր 'ի սուր ընթաց .
 Լուսաւորեալ բոլորաձև փայլուն թեփովք .
 Օրահաւոր պղնձաձոյլ զերթ վահանօք .
 Ի իզակ և սուր ուռն երկաթի զէն զօրութեան
 Թուին նմա յենուլ ընդ խաղ փուտ եղեգան :

Какѣ жерновѣ сердце онѣ имѣетѣ ,
 И зубѣ страшный рядѣ серповѣ :
 Кію руку вѣ нихѣ вложить посмѣетѣ ?
 Всегда кѣ сраженью онѣ готовѣ ;
 На острыхѣ камняхѣ возлегаешѣ ,
 И твердость оныхѣ презираешѣ ,
 Для крѣпости великихѣ силѣ
 Щитаешѣ ихѣ за мягкой илѣ .

Սիրտ նորա է վէմ երկանի կամ սալ դարբնաց .
 Դանիքն ահեղ քաջ աղխաղիւեալ կարդ գերանդեաց .
 Ով յանդգնի ձեռս 'ի վերայ դնել նոցին .
 Եւ միշտ պատրաստ միշտ բորբոքած յահեղ մարտին .

Բնկողմանի 'ի գայլախաղ վիմաց վերայ ,
 Երհամարհէ զկարծրութիւնս անդամանդեայ .
 Եւ կարծրակուռ իւր անդակաղմ մեծ զօրութե
 Օ այն համարի իբրեւ կակուղ տիղմ անպիտան :

Когда ко брани устремится ,
 То море какъ котелъ кипитъ ,
 Какъ печь горшанъ его дымится ,
 Въ пучинѣ слѣдъ его горитъ ,
 Сверкаютъ очи раздраженны ,
 Какъ уголь въ горнилъ раскаленный ;
 Всѣхъ сильныхъ онъ страшитъ , гоня :
 Кто можешь стать противъ меня ?

Իբրեւ խաղայ 'ի մարտ ուժգին ընդ ոսոխաց ,
 Եւզին անդունդք որպէս կաթնայ ծոյն ընդ ա-
 (լեաց .

Չիտի որկորն բոց արձակէ զերթ վառարան .
 Շաւիղք նորա այրին 'ի խորս հրոյ նման .
 Եւքն 'ի ցասման շանթք կայծական փայլին 'ի բոց ,
 Իբրեւ ածուխ հրաբորբոք վառեալ 'ի հնոց .
 Օ համայն հուժկու ահաբեկեալ մերժէ հեռի .
 Զայնէ արին ով կարէ կալ իմ առաջի :

Обширнаго громаду свѣща
 Когда устроить я хошѣлъ ,
 Просилъ ли твоего совѣща
 Для множества шолокихъ дѣлъ ?
 Какъ персть я взялъ въ началѣ вѣка ,
 Дабы создаши челоуѣка ;
 За чѣмъ тогда ты не сказалъ ,
 Чшобъ видѣ иной тебѣ я далъ ?

Օ լայնատարած գունտ աշխարհի անդ 'ի սկզբան
 Իբրեւ կամք եղէն 'ի գոյ ածել միանգամայն .
 Իքէն արդեօք հարցի խորհուրդ ինձ պիտանի ,
 Խորակերտել զանթիւ էակ բազմապիսի .
 Իբրեւ հողն առի 'ի սկզբանէ յաւիտենից
 Կազմակերպել 'ի ձև 'ի շունչ մարդ հոգելից ,
 Բնդէր յայնժամ ոչ կացեր մերձ ինձ ասել բան .
 Օ ի փոխէի զբոյր գաղափար յայլ ձև պատկան :

Сіе, о смертний, разсуждая,
Представь Знждишелеву власць;
Святую волю починая
Имѣи свою въ терѣбный часть.
Онѣ все на пользу нашу строимѣ,
Казнимѣ кого, или покаянѣ,
Вѣ надѣждѣ тяготу сноси,
И безѣ роушанія проси.

Օ այս ամենայն կալ 'ի մտի ո՛վ անցաւոր .
Երևեցո՛ղ զիշխանութիւն Հաստչին բոլոր .
Պաշտեալ յոգի կամս իւր բարի Ետուածային .
Օ ի ունիցիս համբերութեամբ մասն և բաժին .
Եւ զամենայն սակս մերոյ արար օգտի .
Օ ոմն 'ի պատիժ զոմն 'ի հանգիստ եղբայր կարգի .
Ի՛յոյս հաստատ բարձ գծանոց բեռին բնական,
Ս'իշտ անտրտուն չ հայցեա՛ն պատ արարչական:

Утреннее размышленіе о Божіемъ величествѣ.

805. Եւստորեան խորհրդածութիւն 'ի վերայ
Բեծութեան Եւստորոյ:

Уже прекрасное свѣшпало
Простерло блескъ свой по земли,
И Божія дѣла открыло;
Мой духъ съ веселіемъ внемаи;
Чудяся яснымъ толь лучамъ,
Представь каковъ Знждишель самъ!

Եւս գերապանծ ծագեցաւ արիի,
Օւաւալեալ ճաճանչս իւր յերեսս երկրի .
Յորում գործք Հաստչին յայտնին սիրալի .
Ու՛շ գիր խնդութեամբ անձն իմ մտաւոր,
Եւ զեալ ընդ պայծառ ցովմունս ահաւոր,
Եւրեա՛ն թէ որպէս ապա Եւս հզոր:

Когда бы смертнымъ толь высоко
Возможно было возлѣстѣть,
Чтобъ къ солнцу бrenно наше око
Могло приближившись воззрѣть;
Тогдабъ со всѣхъ открылся снганъ
Горящій вѣчно Океанъ.

Թէ մահանացուաց լինէր կարելի
Զգիլ 'ի բարձունս յեթերեան ծրի .
Թէ մերձիլ մարԹ էր անգոր մեր ական
Հպեալ յակն արփուոյն յառիլ հրաշազան ,
Ընդ ահա բացեալ լինէր տեսարան
Սշտաբորբոր իմն հրավառ Ովկիան .

Тамъ огненны валы стремятся
И не находятъ береговъ,
Тамъ вихри пламенны крутятся
Борющиеся множестео вѣковъ;
Тамъ камни , какъ вода кипятъ
Горящи шамъ дожди шумятъ.

Ուրանոր հրեղէն սլարիսաբ ահագին
ԳահալէԺ յուղեալք յանձայր եզերին .
Սրբիկք բոցեղէնք վեր 'ի վայր հոսին
Ինքնամարսք յանչափ դարս յաւիտենին .
Ընդ բարինք որպէս ջուր եռան հալին ,
Հրահոսան անձրեք շնչէն ուժգին .

Сія ужасная громада
Какъ искра предъ тобой одна .
О коль пресвѣтлая лампада
Тобою , Боже , возжена
Для нашихъ повседневныхъ дѣлъ,
Что Ты творишь намъ повелѣлъ!

Ըստ հիանմար գունտ զարհուրելի
Իբրե կայծ փոքրիկ է քո առաջի .
Ըստ կանթեղ պայծառ իրչափ լուսալի
Ի՛նչ միայն Հաստիչ գեղեցիկ ծագի
'ի պէտս օրական գործոց աշխարհի ,
Օր պատուէր ետուր առնել 'ի կարգի .

Отъ мрачной ночи свободились
Поля , бугры , моря и лѣсъ ,
И взору нашему открылись
Исполнены твоихъ чудесъ .
Тамъ всякая взываетъ плоть :
Великъ Зиждитель нашъ Господь !

Դի խաւարամած գիշերոյ մթին
Օ երծան դաշտք անտառք ծով գետք ընդ լերին .
Դ տես մեր բնաւք բացեալ գեղգեղին ,
Վոյդ սքանչելեօք 'ի ծիծաղ բերին ,
Սինչև ամենայն էակք միաձայն
Գոչեն մեծ է տէր Աստուած յաւիտեան :

Свѣтло дневное блистаетъ
Лишь только на поверхность тѣлъ ;
Но взоръ твой въ бездну проникаетъ ,
Незная никакихъ предѣлъ .
Отъ свѣтлости твоихъ очей ,
Лѣтся радость півари всей .

Ի ապտեր օրաչափ արձակէ զիւր լոյս
Դ ծայրս միայն մարմնով բարձրաբոյս .
Եւ թո տեսչութիւն յանդունդս ձգի
Յանծայր յանյատակ վայր անկշռելի .
Դ լուսոյ ցումանց աչաց քոց անհուն
Յարարածս համայն հոսի բերկրութիւն :

Творецъ , покрытому мнѣ пмою
Простри премудрости лучи ,
И что угодно предъ Тобою
Всегда твориши научи ,
И на твою взирая шваръ ,
Хвалишь Тебя безсмертный Царь .

Նազեալ Արարիչ 'ի նսեմ անձն իմ
Ղաճանչս իմաստից քոյդ աստուածային .
Օ որ ինչ միանգամ հաճոյ սուրբ կամացդ ,
Իւսո ինձ յաւէտ առնել ըստ կարեաց .
Դ դիտել խոկալ գքոյդ չքնաղ գործած
Գովեմ միշտ զանմահ արքայդ իմ Աստուած :

Вечернее размышленіе о Божіемъ величествѣ при
случаѣ великаго сѣвернаго сіянія.

806. Արեւոյեան խորհրդածութիւն 'ի վերայ մեծութեան
Լուսնո՛ւն 'ի գայլնան անդ անդադարեւիչ հիւսիսային
արշալուսոյ :

Лице свое скрываетъ день;
Поля покрыла мрачна ночь;
Взошла на горы черна тѣнь;
Лучи ошъ насъ склонились прочь.
Открылась бездна звѣздъ полна;
Звѣздамъ числа нѣтъ безднѣ дна .

Ընա սքողէ օր դէմս իւր նազելին ,
Շածկէ զդաշտորայս և գիշեր խորին .
Վերոտնէ 'ի լեառն Թանձր ստուեր մթին ,
Վանէ զճառագայթս 'ի մէջ և զարփին ,
Ըրդ բացան անդունդք լի աստեղգք վերին ,
Չիք Թիւ աստեղաց ոչ յատակ վհին :

Песчинка какъ вѣ морскихъ волнахъ,
Какъ мала искра вѣ вѣчномъ льдѣ,
Какъ вѣ сильномъ вихрѣ тонкій прахъ,
Вѣ свирѣпомъ какъ перо огнѣ;
Такъ я вѣ сей безднѣ углубленъ,
Теряюсь мыслями ушомленъ!

Իբր աւազ փոքրիկ 'ի մէջ կոհակաց ,
Կամ կայծ աչախիւ 'ի ծով սառնամած ,
Որպէս շամանդաղ կայ 'ի զարկ մըրկաց ,
Կամ փետուր անգոյ 'ի հուր բորբոքած .
Ըյսպէս խորասոյզ եղեալ մտաց իմ ,
Խորնի յանդունդս հրաշիդ անքնին :

Уста премудрыхъ намъ гласяшъ;
Тамъ разныхъ множество свѣшвъ;
Несчетны солнца тамъ горятъ;
Народы тамъ и кругъ вѣковъ;
Для общей славы божества
Тамъ равна сила ещесства .

Երթունք իմաստնոց մեզ առնեն իմաց,
 Թէ անդ բիւրազգի բոյլք լուսաւորաց.
 Եւ համար արեւք փայլին լուսապանծ.
 Աւրանօր ազինք 'ի դարուց շրջան
 Փառաց մեծութեան հաստիւն օրհնաբան.
 Եւդ միօրինակ են բերմունք բնութեան:

Но гдѣжъ, Натура, твой законъ?
 Сѣ полнотныхъ странъ встаеиъ заря!
 Не солнцель спавишъ тамъ свой тронъ?
 Не льдистыль мещуиъ огнь моря?
 Се хладный пламень насъ покрыа!
 Се въ ночь на землю день вступиа!

Եւդ ուր օրէնք քո բնութիւն անյեղի,
 Եւ հաւ արշալոյս 'ի կէսգիշերի.
 Արթէ ոչ դնէ անդ զիւր գահ արփին,
 Այ սառնամանիք ձգեն զհուր ծովին.
 Եւ հա զմեզ պատեաց բոցն ցրտային.
 Եւդ տեսաք յերկրի զտիւ գիշերային:

О вы, коихъ быстрый знакъ
 Пронзаетъ въ книгу вѣчныхъ правъ,
 Которымъ малый вещи знакъ
 являетъ естества уснаеъ,
 Тамъ путь извѣстенъ вѣхъ планетъ,
 Скажите, что насъ такъ мяшетъ?

Արատես ականողք ձեր սուր գիծ աչաց
 Թափանցէ 'ի գիր անմահ իրաւանց.
 Արոց յայտ առնէ դուզնաբեայ նշան
 Օ կարգ տիեզերին գործեալ 'ի բնութեան.
 Զեզ ծանօթ են հետք աստեղաց մոլար.
 Եւսացէք զի՞նչ աստ խռովէ զմեզ յար:

Что зыблетъ ясный ночью лучъ?
 Что тонкій пламень въ твердь разитъ?
 Какъ молнія безъ грозныхъ шумъ
 Спрямится отъ земли въ зенишъ?
 Какъ можетъ быть, чтобъ мерзлый паръ
 Среди зимы раждааъ пожаръ?

Իւ ծածանի պարզ լոյս գիշերային .
 Իւ ձգի նուրբ բոց 'ի կամար վերին .
 Իբր առանց յուզմանց փայլակն 'ի վառման
 Զարձակի յերկրէ ցկէտ գագաթան .
 Սառուցեալ շոգեաց զիարդ հնարաւոր
 Հրդեհ 'ի ձմերան առնել ահաւոր :

Тамъ споришъ жирна мгла съ водой ;
 Иль солнечны лучи блестящъ ,
 Склонясь сквозь воздухъ къ намъ густой ;
 Иль тучныхъ горъ верхи горящъ ,
 Иль въ моръ дуть престалъ эфиръ ,
 И гладки волны бьютъ въ эфиръ .

Ինդ 'ի վէճ մատչի պարարտ մէգն ընդ ջուր ,
 Իւ ճաճանչք արփւոյն փայլին որպէս հուր .
 Պատատէ զմեզ թանձր օդն յամէն կողմանց ,
 Լիղանին կատարք պարարուն լեռանց .
 Երբ զեփուռ շնէ 'ի ծովու հեզիկ ,
 Հարկանին յեթերյարդարուն ալիք :

Сомненій полноѣ вашъ отвѣтъ
 О томъ , что окрестъ ближнихъ мѣстъ :
 Скажишешъ , коль пространенъ свѣтъ ?
 И что малѣйшихъ далѣ звѣздъ ?
 Несвѣдомъ тварей вамъ конецъ :
 Ктожъ знѣетъ , коль великъ Творецъ ?

Ի կասկածանօք ձեր պատասխանին
 Ին որ շուրջ զվայրիւք դրացիք են թաղերին .
 Իսացէք որչափ տարած աշխարհի .
 Որչափ փոքր աստեղք 'ի կային հեռի .
 Թէ անդիտելի ձեզ էից վախճան ,
 Ո՞րդեօք գիտակ ին մեծութեան :

ՅՕԴՈՒԱԾ ԵՐՐՈՐԴ

О Письмахъ вообще .

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆՔ ՆԱԽԱԿԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌ
ՀԱՍԱՐԱԿ .

807. Երբեք 'ի վաղ ժամանակաց անտի սովորեցան մարդիկ խօսակցիլ ընդ իրերաց 'ի հեռուստ 'ի ձեռն գրուածոց ինչ կամ նամակաց : Յորմէ յառաջ եկն գրաւորական իմն լեզու կամ խօսակցութի հեռաւոր . այլ ձեռաւոր քան զսովորականն , մանաւանդ յայժմեան ժամանակի . որ յարգեցաւ առ իմաստունս քան զբուն խօսս անգիր . մինչև կոչիլ յոմանց ամենահարկաւոր դպրութիւն :

808. Եւ 'ի քաղաքական կենակցութեան այս լեզու զառաջինն տայ գիտել զտիտղոսս և զպատուադիր անուանս անձնիւր վիճակաց սոսկականաց և իշխանաւորաց , առ որս ուղղելի է բանն : Եւ եւրոպեանս , որպէս և առ Ռուսս՝ որոշեալ են այսպիսի պատուադիր անուանք կամ մականուանք ըստ իւրաքանչիւր կարգի և աստիճանի . ըստ որում 'ի դէպ գայ հանգամանաց անձին և մեծութեան զարմին , այլովքն հանդերձ : Եւ ասն որոյ աստանօր դիցուք ըստ կարգի զայժմու սովորական կերպ մականուանց և զեղանակ գրութե նամակաց 'ի լեզուին Ռուսաց . որ յամենայն ուրեք անփոփոխ է :

ԳԻՏԵԼԻՔ

809. Ի . 'ի խօսակցութեան ընդ կայսերաց և ընդ արքայից տուեալ լինի մականունն Ваше Величество , Ձեր Խեծափառութիւն :

Իսկ 'ի խօսիլ ընդ արքայորդւոց , և ընդ եղբարց կամ քերց թագաւորաց՝ ասի . Ваше Высочество , Ձեր Իարձրուի : Յորս սովորաբար յարի ածականս

Императорское, Կայսերական. կամ Королевское, Թագաւորական :

810. Թ. Գուքս և պայազատք Սոլսաց ունին մականուն՝ Ваша Свѣтлоспѣ , Ձեր Վերձափառութիւն :

Իսկ կոմսք և իշխանք ունին մականուն՝ Ваше Сія-
тельство, Ձեր Վեհափառութիւն :

811. Թ. Օ օրապետաց և հազարապետաց , որք
կոչին Ֆէլք Դաւէլալ, կամ Ղէնէաւալալէֆ, տուեալ
լինի մականուն՝ Ваше Высочайшее , Ձեր Վսեմութիւն :

Իսկ հազարապետաց , սինկղիտոսաց , սեպուհից կամ
ասպետաց տուեալ լինի մականուն՝ Ваше Превосхо-
дительство, Ձեր Վերազանցութի :

812. Թ. Սականունս Высородіе, Վերազնուութի՝
տուեալ լինի գնդապետաց , խորհրդականաց ,
և ընթերակայ իշխանաց :

Իստ այսմ մականունս Ваше Благородіе , Ձեր Բա-
նուականութի՝ տուեալ լինի զօրագլխաց , անուա-
նեալ խորհրդականաց , փոխանորդ իշխանաց , ու-
սումնապետաց , ատենադպրաց և երեւելի ազնուա-
կանաց :

813. Է. Բ. յլ են մականուանք եկեղեցականաց .
իբր զի մետրապոլից տուեալ լինի Ваше Высоко-
преосвященство, Ձեր Սրբազնութիւն :

Բ. քեպիսկոպոսաց՝ Ваше Преосвященство, Ձեր
Վերապայծառութիւն :

Բ. բայից և վարդապետաց՝ Ваше Высокопреодо-
біе, Ձեր Վերապատուելութիւն :

Վ. հանայից Ваше Преподобіе, Ձեր Սրբութիւն .
կամ Башюшка, Հայր :

Примѣръ Писемъ .

ՕՐԻՆԱԿ ՈՂԶՈՒՆԱԳՐԱՅ .

814 . Եւ Վարդ , իմ Թագաւոր .

Սերնաւոր . Всемилостивѣйшій Государь ! Եւնա
գթած Թագաւոր . իմ Всеавгустѣйшій монархъ !
Եւնօգոստափառ ինքնակալ :
Եւարդ . Всемилостивѣйшій Государь ! Եւնադթած
Թագաւոր .

Սերնաւոր . Вашего Императорскаго Величества Все-
подданнѣйшій И . И . Ձեր Վայսերական մեծութե
ամենազպատակ Եւ . Եւ :

Հարգ . Его Императорскому Величеству , Всеми-
лостивѣйшему Государю . Եւ նորին Վայսերական
Սեծափառութիւն՝ Եւնադթած Թագաւոր :

815 . Եւ Ղաւոր իմ Վոյն .

Սերնաւ . Сіятељнѣйшій Князь , или Графъ ! Պեր-
Ճափառ Ղաւոր իմ Վոյն .

Милостивѣйшій Государь ! Բաղմադութե Տէր .
Եւարդ . Имѣю честь быть

Сіятељнѣйшій Князь или Графъ , или Вашего
Сіятељства . Պատիւ ունիմ իննել Սեհափառ
Ղաւոր իմ Վոյն , իմ Ձեր Սեհափառութե .
Սեր . Всенекорнѣйшимъ слугою или Всеняжайшимъ
и Всепреданнѣйшимъ слугою . И . И . Եւնախոնարհ
իմ Եւնազպատակ ծառայ . Եւ . Եւ :

Հարգ . Его Сіятељству Государю Князю или
Графу , И , И . Եւ ՊերՃափառ Տէր Ղաւոր իմ
Վոյն , Եւ . Եւ .

Москва , Маія 24го дня , 1825го года .

Ի Սոսկով . 24 մայիսի , 1825 ամի :

816. Եւ Տաղարարէր իմ Եղիշահար
Հասարակիչ .

Սէրհադ . Милостивый Государь . Բարեգութ Տէր .
Иванъ Ивановичъ ! Զովհան Զովհանիսեան :

Եւր . Сбъ истиннымъ Высокопочтеніемъ остаюсь
Вашего Высокопревосходительства ,

Ղեմարիտ և խորին մեծարանք կամ Ձեր
Գերազանցութեան .

Սիր . Покорнѣйшимъ слугою , И . И .

Եւնախոնարհ ծառայ . Ե . Ե .

Տաղ . Его Высокопревосходительству , милости-
вому Государю , И . И .

Եւ Գերազանցութիւն խորին Բարեգութ
Տեառն Ե . Ե .

817. Եւ սիրին ոք .

Սէրհադ . Милостивый Государь мой , Բարեգութ
Տէր իմ ,

Николай Александровичъ . Եկողայոս Եղեք
սանդրովիչ :

Եւր . Въ прочемъ навсегда пребываю ,

Милостивый Государь мой ,

Եւ զերայսյսր ամենայնի մնամ միշտ բարեգութ
Տէր իմ .

Սիր . Вашимъ покорнымъ слугою И . И .

Ձեր խոնարհ ծառայ . Ե . Ե .

Տաղ . Его Благородію милостивому Государю
И . И .

Եւ Եղնուազարմ գթած Տէր Ե . Ե .

818. Եւ անդին ոք .

Սէրհադ . Милостивый Государь мой , Ողորմած
Տէր իմ ,

Иванъ Пешровичъ ! Զովհաննէս Պետրոսեան .

Ասորք . Остаюсь , милостивый государь мой ,
 Սնամողորմած Տէր իմ .

Սորք . Вашъ покорный слуга , И , И .

Ձեր նուազատ ծառայ , Ա . Ա .

Санктпетербургъ , декабря 4го дня , 1825го года .

Ի Բէդրպուրդ . 4 դեկտեմբերի , 1825 ամի .

Հասցէ . Милостивому Государю Ивану Петровичу ,
 Въ Калугѣ .

Ասողորմած Տէր Յովհաննէս Պետրոսեան .
 Ի Վալուղ :

819 . Յորդանայի մէջ ծնող .

Սէրեւոյ . Милостивый Государь башюшка !

или Милостивая Государыня машюшка !

Ողորմած տէր հայր . կամ Ողորմած տիրուհի
 մայր :

Ասորք . Милостивый Государь башюшка !

или Милостивая Государыня матушка !

Ողորմած տէր հայր . կամ Ողորմած տիրուհի
 մայր :

Սորք . Вашъ послушнѣйшій и покорнѣйшій сынъ
 И . И .

Ձեր ամենահաշու և ամենախոնարհ որդի . Ա . Ա :

820 . Ի ծնողայի մէջ ծնող .

Սէրեւոյ . Сынъ мой любезный !

Սիրելի որդի իմ :

Ասորք . Усердный отецъ швой , или Доброжела-
 тельная мать швоя .

Ձեր մեղանդն հայր քո . կամ Բարեմաղի
 մայր քո :

ՕՐԻՆԱԿ ՀԱՍՑԻՒ ՑԻՏԴՈՍԱՒՈՐԱՑ.

821. Լ. Կոմ. և Լ. Գրախանի պալատ.

Его Сіятельству милостивѣйшему Государю
Графу Петру Васильевичу Заводовскому.

Дѣйствительному тайному Совѣтнику, Сена-
тору, Министру народнаго просвѣщенія, орденовъ
св. Апостола Андрея, св. Александра Невскаго,
св. равноапостольнаго Князя Владимира, большаго
Креста 1ой Степени; св. Анны 1го, св. великомуче-
ника георгія 4го класса, и обѣихъ Польскихъ Кавалеру, и св. Іоанна Іерусалимскаго Командору.

Въ Санктпетербургѣ.

Լ. Պերճափառ Բազմագույն Տէր Կոմս Պետրոս
Ստիլեվիչ Օպոտովսքի.

Իսկապէս ներքին խորհրդական Լտենակալ, իշխան ազգային լուսաւորութեան, Լսպետ սուրբ առաքելոյն Լնդրէի, սուրբ Լդեքսանդրի Լեվսքի, սուրբ առաքելատիպ Գլքսին Սլատիմիրայ. ունող բազում խաչանիշ պատուոյ՝ ան Լարդի սրբոյն Լնայի, 7 Լարդի սրբոյ մեծի նահատակին Գեորգայ, Պատրիկ կրկին կարգաց Լէճի, և իշխան կարգի սրբոյն Յովհաննու Լըրուսաղեմացոյ:

Ի Սանկտբերգուրկ.

822. Լ. Դ. Հալարապետ.

Его Высочайшему милостивѣйшему
господину дѣйствительному тайному Совѣтнику
и кавалеру разныхъ орденовъ, Милостивѣйшему
Государю Филиппу Николаевичу Тишovu,

Въ Ригѣ.

Ըն Վսեմ Պայազատ իսկապէս ներքին խորհրդական, և Ըսպետ զանազան կարգաց Բաղմադութ Տէր Փիլիպպոս Արկողայոսեան Տէտոսով .

Ի Բիկա .

823. Ըն Ըրուանի Խորհրդական .

Его Высокоблагородію
Милостивому Государю Карлу Филипповичу Газеру
Надворному Совѣтнику и св. Анны 2го класса Ка-
валеру ,

Въ Кіевѣ .

Ըն Վերազնիւ Բարեգութ Տէր
Կարոլոս Փիլիպպովիչ Կազէր
Ըրբունի Խորհրդական, և Ըսպետ ք Կարգի
սրբոյն Ընայի .

Ի Վիովա .

824. Ըն Տէտոսաւոր Խորհրդական .

Его Благородію Милостивому Государю моему
Самуилу Юрьевичу Тимковскому
живущему на Александровской улицѣ въ собствен-
номъ своемъ домѣ подѣ N. 15 .

Въ Курскѣ .

Ըն Ընունական Ողորմած Տէր իմ
Սամուէլ Եսկովիչ (Փիլիպովիչի
Բնակ ՚ի Թաղն Ըղեքսանդրեան յիւրում սեպհա-
կան տան, ընդ Թունհամարաւ 15 .

Ի Վուրուքի .

825. () Ինայի Կայսերական Կամէի .

Отъ Императора Павла I. къ генералиссимусу,
Князю Италійскому, графу Суворову-Рымни-
скому .

Я рѣшилъ послать васъ въ Италію на помощь
Е. В. Императору и Государю — союзнику и бра-

пу моему . Суворову не нужны ни шпіумѣы , ни лавры , но Отечеству нуженъ Суворовъ , и желанія мои согласны съ желаніями Франца II , который , поручая вамъ верховную власть надъ своею арміею , проситъ васъ принять это достоинство . И такъ отъ Суворова зависитъ исполнить объѣщаніе Отечества и желаніе Франца II .

Павелъ .

Յիշխանայի Ե Պօղոսէ առ Վերապոյն Օրապետ , Ի պալատն Պայազաք Սուլթանի Լիան Ռիմիսիւն .

Ս Ճռեցի առաքել զքեզ յԽաւրիա յօգնութիւն Վիսն Սեծի Կայսեր և թագաւորի — դաշնակցի և եղբոր իմում : Սուլթորովի չեն պէտք ոչ յաղթանակք և ոչ դաբնիք . բայց Հայրենեաց հարկաւոր է Սուլթորով . և բաղձանք իմ կապակցեալ կայ ընդ բաղձանաց թ Ֆռանչիսկոսի , որ՝ յանձն արարեալ քեզ զծայրագոյն իշխանութիւն ՚ի վերայ բանակի իւրոյ , հայցէ ընդունիլ զայս արժանապատուութիւն : Եւսա մնայ Սուլթորովի պսակել զխոռտումն Հայրենեաց և զփափաք թ Ֆռանչիսկոսի .

Պօղոս :

ՅՕԴՈՒԱԾ ՉՈՐՐՈՐԴ

О языках и буквахъ Славянскихъ .

ՅԱՂԱԳՍ ԴԱՂԾԱՏԱԿԱՆ ԼԵԶՈՒԻՆ ԵՒ
ՑԱՌԻՑ .

826. | Եզու Ղաղմատացւոց կամ Սկլավեանց է հին լեզու Ռուսաց, որ 'ի վաղ ժամանակաց հետէ 'ի կիր ածի ոչ միայն ընդ բոլոր Ռուսաստան, այլ և ընդ Լւերոպիա . զոր մարթ էր համարիլ մի 'ի մայրական պարզ լեզուաց՝ եթէ չէին խառնեալ 'ի նմին բազում բառք Լւրբացւոց, Յունաց և Թաթարաց :

Սակայն տիրապէս աղբիւր համարի այժմեան լեզուին Ռուսաց ըստ ամենայն յատկութեանց : Եւ մին իրի հին հեղինակք յայն լեզու գրէին զհարկաւոր գործս և զանշունչ մատեանս : Որպէս և նախնի Թարգմանիչք նոցա զառաջինն յայն լեզու դարձուցին 'ի յունէ զսուրբ գիրս, հրամանաւ մեծին Սկլավոնիայ : Յետ այնորիկ յաւել մեծ իշխանն Լաւրովալ տալ յեղուլ յայն լեզու 'ի յունէ զայլ և այլ եկեղեցական գրեանս : Լյնսկէս զի այս լեզու նուիրեալ եղև յանձային պաշտամունս մինչև ցայսօր : Իայց 'ի մեր ժամանակս զնոր կտակարանն ընդ սաղմոսաց Թարգմանեցին 'ի հին լեզուէ անտի 'ի նոր լեզու Ռուսաց քաղաքական :

827. Իբրև զի քաղաքական լեզու Ռուսաց հետզհետէ մաքրեալ և կարգադրեալ 'ի Վերթողաց՝ եղև անուանի լեզու ախորժալուր և փարթամ, համարելով աշխարհաբառ լեզու նոցա : Որով և բաժանեցաւ լեզու Ռուսաց յեկեղեցական церковный, և 'ի քաղաքական гражданскій . Եւ սովորաբար հինն կոչի լեզու Սկլավեանց, և նորն լեզու Ռուսաց : Ինչուք զօրինակս երկաքանչիւր լեզուաց :

Примѣръ изъ посланія Павла къ
Римлянамъ.

828. ՕՐԻՆԱԿ Ի ԲՂԹՈՅՆ ՊՕԴՈՒՄ ԱՌ
ՀՌՈՎՄԱՅԵՑՈՒ .

ГЛАВА І.

ГЛАВА І.

Павелъ рабъ Іисуса Христосъ,
зѣна Апла, избранъ въ
благоувѣтіе Бжіе,

Бже прежде шѣща
пророки свои въ писаніихъ
свѣтыхъ,

Г. Ѡ снѣ своемъ, вы-
шемъ Ѡ сѣмени Давідова
по плоти,

Д. Нареченіемъ снѣ
Бжін въ снѣ, по Дхѣ
свѣтлѣ, изъ воскресенія Ѡ

Павелъ, рабъ Іисуса
Христа, призванный А-
постолъ, избранный ко
благоувѣстію Божию.

2. Которое Богъ
предварительно обѣщалъ
чрезъ пророковъ Своихъ,
въ святыхъ Писаніяхъ.

3. О Сынѣ Своемъ,
который по плоти ро-
дился отъ сѣмени Дави-
дова.

4. А по Духу свя-
тѣ, чрезъ воскресе-
ніе изъ мертвыхъ, во

Գ Լ ՈՒՄ Ա .

Պաւղոս ծառայ Յիսուսի Քրիստոսի կոչեցեալ
առաքեալ, որոշեալ յաւետարանն Բարոյ :

2. Որ յառաջ խոստացաւ 'ի ձեռն մարգարէից
իւրոց զրովք սրբովք :

3. Սին որդւոյ իւրոյ եղելոյ 'ի զաւակէ 'յաւ-
թի ըստ մարմնոյ .

4. Սահմանելոյ որդւոյն Բ.Յ զորովեամբ ըստ

мѣрѣхъ, іиса Хрѣта Гда
нашего .

Ѣ . ѿмже прѣхѣмъ бла-
годать и апѣство Ѣ по-
слѣшаніе еѣхъ ко еѣхъ аѣмъ
цѣхъ, ш имени еѣхъ :

Ѣ . Ѣхъ ниже еѣте и
Ѣхъ зѣани іиса Хрѣта :

Ѣ . Ѣхъмъ ѣхъмъ Ѣ рѣмъ
Ѣхъмъ Ѣхъмъ Ѣхъмъ, зѣани-
мъмъ еѣмъмъ : Ѣхъмъмъ
Ѣхъмъ и мѣръ Ѣхъмъ Ѣхъмъ
нашего и Гда іиса Хрѣта .

и . Перѣе Ѣхъмъ Ѣхъмъмъ
Ѣхъмъ моего іиса Хрѣта
Ѣхъмъ Ѣхъмъ Ѣхъмъ, Ѣхъмъ
Ѣхъмъ Ѣхъмъмъ Ѣхъмъмъ
мѣръ :

всей силѣ открылся Сы-
номъ Божиимъ, о Иисусъ
Христъ Господъ нашъ .

5 . Чрезъ Котораго мы
получили благодать и а-
постольство, дабы име-
немъ Его покоряшь вѣрѣ
всѣ народы .

6 . Въ числѣ коихъ
находишься и въ, при-
званные къ Иисусу Хри-
сту .

7 . Всѣмъ находящимся
въ Римѣ возлюбленнымъ
Богу, призваннымъ свя-
тымъ : Благодать вамъ
и миръ отъ Бога Отца
нашего и Господа Иису-
са Христа .

8 . Прежде всего бла-
годарю Бога моего Иису-
сомъ Христомъ за всѣхъ
васъ, что вѣра ваша
прославляется во всемъ
мѣрѣ .

Հոգւոյն սրբուծեան . 'ի յսրբութենէ մեռելոց Յոհ
Վրդի տեառն մերոյ :

5 . Որով ընկալաք շնորհս և առաքելութիւն 'ի
հնազանդութիւն հաւատոց, յամենայն հեթանոսա
վանն անուան նորա :

6 . Յորս և դուք էք կոչեցեալ Յիսուսի Վրդու
տոսի .

7 . Ըմենեցուն որոց էք 'ի Հռովմ' սիրելեաց
ԸՅ՝ կոչեցելոց սրբոց . շնորհք ընդ ձեզ և խաղա-
ղութի յԸՅ հօրէ մերմէ . և 'ի անէ Յոհ Վրդէ :

8 . 'Երբ' գոհանամ զԸՅ իմոյ 'ի ձեռն . Յոհ
Վրդի վանն ձեր ամենեցուն . զի հաւատք ձեր աշատ
մեալ են ընդ ամենայն աշխարհ :

А • СВИДѢТЕЛЬ БО МИ ЁСТЬ
БГЪ, ЕМУЖЕ СЛѢЖУ ДХОМЪ
МОИМЪ БО БЛАГОУВѢТКОВАНІИ
СНѢ ЕГѠ, А КѠ БЕЗПРЕСТА-
НИ ПѢМАТЬ Ѡ БЛІЗ ТЕОРЮ.

9. Богъ, которому я
служу въ духъ моемъ
благовѣствованіемъ Сы-
на Его, свидѣтель мѣ
въ томъ, что я без-
престанно воспоминаю о
васъ.

9. Վ իմի է ինձ ի՞նչ, զոր պաշտեմն հոգւով իմով
յաւետարանի որդւոյ նորա, թէ որպէս զիշատակս
ձեր առնեմ:

ՅԱՌԻ ԴԱՂՄԱՏԱՅԻՈՑ .

Յ29 . Որպէս յայտ է 'ի վերոյեդեալ օրինակէս՝ տառք Ղաղմատացւոց են դաղափար այբուբենից Ուռսաց , թէ ըստ ձևոյն և թէ ըստ հնչման : Սակայն պատուագիրք , որք մինչև ցայժմ 'ի կիր ածին յեկեղեցական գիրս նոցա , ոչ սակաւ դժուարութիւնս տան համբակաց 'ի վերծանել : Եւրին աղագաւ պատշաճ դատեցաք զնել աստանօր նախ զձեւ և զհնչմունս դաղմատական տառից , ապա զպատուագիրս և զթուանշանս նոցա , որով հեշտ վինի վերծանութի եկեղեցական գրեանց Ուռսաց :

ՁԷ .		Անուն .		Երկրորդ .
Գլխաւոր .	Մանրագիր .	'ի տառ .	'ի հայ .	
А	а	Азб .	ԱԶ .	Ա .
Б	б	Букн .	Պոսի .	Պ .
В	в	Вѣди .	Վեդի .	Վ .
Г	г	Глаголь .	Ղլաղօլ .	Ղ .
Д	д	Добро .	Տօրօ .	Տ .
Е	е	Еспъ .	Եսի .	Ե .
Ж	ж	живеше .	Չիվի .	Չ .
З	з	Зѣло .	Օէլօ .	Օ .
З	з	Земля .	Օէմլա .	Օ .
И	и	Иже .	Իժէ .	Ի .
І	і	І .	Ի .	Ի .
К	к	Како .	Կաօ .	Կ .
Л	л	Люди .	Լիւդի .	Լ .
М	м	Мыслеше .	Մլսլի .	Մ .
Н	н	Нашѣ .	Նաշ .	Ն .
О	о	Онѣ .	Օն .	Օ .
П	п	Покой .	Փօյ .	Փ .
Р	р	Рцы .	Րի .	Ր .

830. Վշանք համառօտիչք տառից՝ ասին պատանշանք, որք յաճախ են յեկեղեցական գիրս Ուստաց . Եւ առաւել գործածականն է պատուանշանս . որ նշանակէ զկրճատումն մի կամ բազում տառից, օրինակ իմն .

Во ѿмѣ Оцѣ, и Сына, и свѣтаго Дѣха .

Во ւմյա Օտца, և Сына, և свѣтаго Духа .
{ Զանուն Զօր, և Որդւոյ, և սրբոյ Զօգւոյ .

Іѣ. Хѣ. Сѣщенникъ. оучѣтъ. Дѣца .

Իսուս-Христосъ. Священникъ. Учитель. Дѣвѣца .

{ Զ. Վշ. Վաշանայ. Սարժապետ. Կոյս .

Члвкъ. Бѣга. Бѣгъ. Ангѣлъ. Дѣнь .

Человѣкъ. Блага. Богу. Ангелъ. День .

Սարգ. Վարդ. Եւ. Զրեշտակ. (Խ .

Імѣ. Крѣщеніе. Мѣтъ. Мчкѣ. Нѣтъ .

Исраиль. Крещеніе. Милость. Мученикъ. Нынѣ .

Իսրայէլ. Սկրտութի. Ողորմութի. Սարտիրոս. Եւ ժմ .

Слнце. Троица. Црѣ .

Солнце. Троица. Царь .

Եւ. Երրորդութիւն. Թագաւոր .

Պատման լեզուի Ծրարանէ Ժողովարանի զկրճատումն քտութիւնս . ԳՐ .

Апѣлъ. Бѣтвѣ. Воскрѣніе. Милѣдіе .

Апостолъ. Божество. Восресеніе. Милосердіе .

Եւաքեալ. Եւթութիւն. Զարութիւն. Գթութի .

Гдѣ. Чтѣ. Гдѣрь. Епѣкпъ. Крѣтъ .

Господь. Честъ. Государь. Епископъ. Крестъ .

Տէր . Պատիւ . Թագաւոր . Եպիսկոպոս . Խաչ .

Мѣѣ. Небѣ. Хрѣііаннѣ.
 Мѣсяцѣ. Небесный. Хрѣстіаннѣ.
 Լիս. Երկնային. Քրիստոսեայ.

Պարտանշանս և ցուցանէ զԵրճարանի քանդիս Դ. Գր.

Вѣко. Бѣа. Нѣ. Любомѣрѣ.
 Владыко. Богородица. Недѣль. Любомудрѣ.
 Տէր. Ըժածին. Շարաթ. Իմաստասէր.
 Предлогѣ. Подѣ. Срѣе.
 Предлогѣ. Подѣ. Сердце.
 Լախադրութիւն. Ի ներքոյ. Սիրտ.

Պարտանշանս և ցուցանէ զԵրճարանի քանդիս Ե. Գր.

Варн. Прехѣди. Лѣ. Обѣтшаю.
 Варитѣ. Преходитѣ. Лѣтѣ. Обѣтшаютѣ.
 Եփէ. Ըջանէ. Տարի. Հանան.

Պարտանշանս և ցուցանէ զԵրճարանի քանդիս Զ. Գր.

Разлучены: Вѣдаѣтъ. Пра.
 Разлучены. Воздадутѣ. Праздникѣ.
 Հեռացեալք. Հատուցանեն. Տօն.

831. ԸԼԼ Ի հետեւեալ օրինակս տեսանին
 այլևայլ նշանք համառօտիւք.

К. В. НЗ. Оно. Древнѣ. Трѣцѣ.
 Кѣ. Вѣ. Изѣ. Ононѣ. Древнихѣ. Творцу.

Թվանշանք .

832. Մ. Ղաղմատացիս Թուանշանք բացորոշին 'ի ձեռն տառից որպէս 'ի մեզ. զորս ահա ղնեմք 'ի կարգիս ընդ պատուանշանօք :

Ա	Բ	Դ	Ա	Ե	Տ	Յ	Ի	Պ	Ի	Ա	Յ	Դ	Ա	Ե
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Յ	Տ	Ի	Պ	Ի	Կ	Կ	Կ	Լ	Մ	Ի	Յ	Օ	Փ	Վ
16	17	18	19	20	21	22	30	40	50	60	70	80	90	
Ք	Դ	Դ	Վ	Վ	Փ	Վ	Վ	Վ	Վ	Վ	Վ	Վ	Վ	
100	200	300	400	500	600	700	800	900						
Ա	Բ	Դ	Կ	Ք										
1,000	2,000	10,000	20,000	100,000										

Օ Դ Ա Վ Ա Ե ՈՒ Է

Յ Ը Ն Կ

ԳԼԽԱԽՈՐ ԻՐԱՑ ՆՇԱՆԱԿԵԱԼ ԸՍՑ
ԱՅԲՈՒԲԵՆԻՑ :

Ը

Ըծական .	41 .	156
ածանցական անուանիք .	122	
ածանցական ճանիկիք .	129	
ածբողջ ածականիք .	137	
ածբողջ Բայք .	228	
այբոբէնիք .	2	
անդրադարձ Բայ .	220 .	339
անդրադարձ դերանուն .	198	
աներևոյթ .	232 .	247 .
աներևոյթ անորոշ .	248	
աներևոյթ կարարեալ .	250	
	251	
աներևոյթ յաճախական .	252	
աներևոյթ պարզ .	249	
անկանոն Բայք .	229	
անջական դերանուն .	196	
անորոշ դերանուն .	212	
անուն .	41 .	46
անցեալ անկարար .	284 .	315
անցեալ գերակարար .	287	
անցեալ ժամանակ .	235	
անցեալ կարարեալ .	286	
անցեալ պարզ .	285	
ապառնիք .	242	
ապառնի անորոշ .	288 .	316
ապառնի կարարեալ .	290	
ապառնի պարզ .	289	
առաջին լծորդութիւն .	336	

առաջին հորիզ .	47
առարական Բայ .	230
առարականիք .	126 .
առնչականիք .	221
առոգանութիւն .	694
արականիք իգականայանգիք .	106
արդարութիւն .	642

Ր

Րազմականիք .	192
Բաժանումն անուանիք .	123
Բաժանումն Բայից .	216
Բաժանումն գոյականաց .	42
Բաժանումն վանկից .	39
Բաժանումն արտից .	3
Բաղարբեալ Բայք .	226 .
Բաղարբեալ շարագրութիւն .	644
Բաղանշանիք .	6
Բաղդարականիք .	171
Բաղդարական ճանիքայք .	404
Բայք .	215
Բան .	38
Բանասարեղծական լեզու .	759
Բանասարեղծական ոգին .	760
Բառ .	38
Բարբիք .	124
Բացառականիք .	690
Բացայայտիչ .	416

Բացարձակ .	181	չբոյց հոսելիքան .	777
Բռն .	686	չբոյց ուրբէնեան .	779

Պ

Պաշտօնական .	172 . 404
Պոյան .	41
Պործածութեան պատից .	7

Լ

Լան Բայ .	216 . 326
Լան Բայի խնդիր .	555

Պ

Պաշտօնական լիպ .	826
Պաշտօնական պատ .	829
Պատանիք .	189
Պերանոն .	195
Պերբայ .	246 . 301 . 545
Պէմի ներկային .	279
Պէմաւորի .	227 . 384 . 544
Պէմաւոր Բայ .	227
Պրանի .	170

Լ

Լիպանի Բայի .	232
Լիպանի խօսից .	775
Լիւնապ .	692
Լուանդամ պարբերու լիւն .	655
Լիւնապ պարբերու լիւն .	654
Լիւնապ Բայ .	5
Լիւնի .	683
Լիւնիւր լիւնապ .	344
Լիւնիւր հոլիւն .	53
Լիւնիւր լիւնապ .	348
Լիւնիւր հոլիւն .	87

Օ

Օլիպ .	640
Օլիպ հիւսիսանի .	778

Լ

Լիւնիւր անուանի .	42
Լիւնիւր լիւնապ .	245 . 298
	545

Թ

Թարգմանութեան ա սաղմունի .	796
Թարգմ. Թի սաղմունի .	797
Թարգմ. Թի սաղմունի .	798
Թարգմ. Լի սաղմունի .	799
Թարգմ. Կ սաղմունի .	800
Թարգմ. Ճի սաղմունի .	801
Թարգմ. Ճի սաղմունի .	802
Թարգմ. Ճի սաղմունի .	803
Թարգմ. Թի Յիւսի .	804
Թի .	107
Թուանի անուանի .	180
Թուանիւն .	832

Ժ

Ժամանակ Բայի .	234
----------------	-----

Լ

Լիւնիւր անուանի .	
Լիւնիւր լիւնապ .	357

համա . 'ի վերայ եղա-	
նակի .	791
համա . 'ի վերայ ժամա-	
նակի .	786
համա . 'ի վերայ ուսու-	
նական .	794
համա . խնդրանայ .	783
համա . հարցաբնութի .	784
համա . հրամանայ .	785
համա . ճաշեւոյ .	789
համա . յառնելոյ .	787
համա . նախաճաշի .	788
համա . ննջելոյ .	790
համա . ողջունի .	781
համա . շրջագայութի .	792
համաճայնութիւնն ածա-	
նանայ .	452
համայն . Բայից .	505
համայն . գոյականայ .	415
համայն . դերբանականայ .	491
համայն . ընդունելութիւն ,	
նայն .	545
համայն . ըռականայ .	468
համայն . մակբայից .	556
համայն . մասանց բանի .	414
համայն . միջարկութեանց .	629
համայն . նախադրութեց .	570
համայն . շաղկապից .	616
հայցականականդեր Բայի .	529
հասարակ .	222
հարցական նշան .	689
հարցական .	209
հաւաստական .	42
հոլով ըռականայ .	182
հոլովմանք ամբողջ ա-	
ծականայ .	142
հոլովումն .	44 . 117
հոլովումն կրճար ածա-	
նանայ .	159

հոլովք .	43 . 109
հրամայական անորոշ .	292
հրամայական եղանակ .	291 .
	317
հրամայական նախադրեալ .	297
հրամայական պարզ .	296

2

Չայնաւորք .	4
յե .	120

Մ

Մականուանք .	809
մակբայ .	385
մասնականք .	193 . 504
մասունք բանի .	40
մեծասար .	760 . 767
մեծավերջ .	761 . 764
մանդամ պարբերու-	
նիւն .	653
մշակ շարգրութեան .	661
	662
մշարկութեան .	413

3

Յաճականք .	230 . 240
յարկայաւորի .	420
յարկութեան գոյական	
նայ .	96
յարուկ անուանք .	42
յարբերական .	207 . 499
յարարութեան .	643

Լ

Լականութեան .	407
նախադրիկ .	121

Կախարդական Խնդիր Բայր .	539
Կերգործական Բայ .	217
Կերկայ .	261
Կոռալականք .	125 . 135

Շ

Շաղկապ .	412
Շարագործական .	634
Շարամանեալ Բանք .	633
Շեշ .	685 . 695

Ո

Ուրախք .	685
Ոռդղագործական .	666

Չ

Չախերդ .	693
Չեղդական Բայ .	219
Չորբորդ Կողմումն .	92

Պ

Պախասաւոր Բայր .	228
Պարտականչանք .	830
Պարբերական .	652
Պարզ անոանք .	123
Պարզ Բայ .	226
Պարզ շարագործական .	657
	659
Պարոյն .	687
Պէսպէս որանաւորք .	795

Ս

Սահմանական .	260 . 313
--------------	-----------

սահման յերականութիւն .	1
սեռ .	97
սեռական Խնդիր Բայր .	514
սեռ դերանոանայ .	214
սող .	688
սպալական դերանուն .	200
սրէղն .	762 . 768
սրորադասական .	233 . 550
սրորակէր .	681
սրորապ .	682

Վ

Վանկ .	37
Վերջակէր .	684
Վերջապանջ .	763 . 765
Վեճ շարագործութիւն .	663

Տ

Տաղաւորական .	759
տրական Խնդիր Բայր .	518

Զ

Յուսականք .	203
-------------	-----

Փ

Փախագիծ .	691
փոխարդական .	641

Պ

Պրանակ .	698
թառանդաճ պարբերական .	656

()

() Ժանդակի բայ .	224
օրինակ ա հոլովման . 47 .	51
օրինակ բ հոլովման . 54 .	80
օրինակ գ հոլովման . 88 .	91
օրինակ դ հոլովման .	92
օրինակ յեծավերջ որա նաւորաց .	774

օրինակ ինդրառումնէ .	577
օրինակ հայտերանի նա մանի .	825
օրինակ հասցէի .	821
օրինակ ողջունագրաց .	814
օրինակ աբաասանումնէ պատից .	7

Յ Լ Ն Կ

ԿԱՐԵՒՈՐ ԻՐԱՑ ԸՍՏ ԹՈՒՍԱԿԱՆ
ԱՅԲՈՒԲԵՆՆԻՑ .

Ա

А , հնչումն ձայնաւոր տառիս , 7 . երկար , 702 . 712 .

և սուղ , 700 :

а , շաղկապ որպիսի մակբայից հետևի , 627 . և
միջարկութիւն , 630 :

а և я , յանգք և խոտորումն 'ի հոլովս , 46 :

абѣ , авѣ , агѣ , адѣ , ажѣ , азѣ , акѣ , алѣ , амѣ ,
анѣ , арѣ , асѣ , атѣ , ахѣ , յանգք են եր-
կար , 735 :

авый , յանգ , 753 :

ай , երկարբառ , 5 . յանգ , 731 :

ачность , և որք 'ի մէջ բերեն զհակումն զի՞նչ
խնդիր պահանջեն , 432 :

анапестивческій , վերջատանջ , 765 :

аніе , յանգ ունի ըստ նախառպին զերկար , 709 :

атѣ , յանգ բայից , 279 :

ачѣ , յանգ երկար , 738 :

аю , յանգ երկար , 702 :

ая , յանգ երկար , 749 :

ая , յանգ ամբողջ ածականաց , 142 . և հոլով ,
146 :

Б

Б , այլ և այլ հնչմունք գրոյս , 8 :

ба , յանգ երկար , 717 :

ба , бка , бки , յանգք զբարդ հոլովին , 48 :

башюшка , և այլ փաղաքշական անուանց կիր-
առութիւն , 450 :

бдѣшь , бдю , բայ , 270 :

безгласный , անձայն , 3 :

- безличный, գիմազուրկ, 227. 384. գինչ խնդիր
 տալի է, 544 :
 беспорядочный, անկանոն (բայք), 357 :
 безъ, նախադրուծիւն, 577 :
 бишь, бью, բայ, 276 :
 благоговѣшь, և սոյնպիսի բայք առնուն ԿԵ, 523 :
 благодарить, բայ երբ առնու 32, 533 :
 близъ, близко, նախադրուծիւն, 578 :
 бо, յանգ ուր երկարի, 732 :
 богашишь, богащу բայ, 275 :
 божій, գիրք հոլովի, 154. ոչ կրճատի, 167 :
 бокъ, խոտորի, 66 :
 больше, բաղդատական, 176. լինի և большій գե-
 րադրական, 178. խնդիր առնու սեռ. 458 :
 болѣшь, болю, բայ, 270 :
 бояться, բայ, 555 :
 брататься, բայ առնու 32, 533 :
 братъ, խոտորի 'ի յոր, 66 :
 буде же, շաղկապ, 619 :
 будущее неопредѣленное, ապառնի անորոշ, 288.
 պարզ, 289. կատարեալ, 290 :
 бѣ, յանգ լինի իգական, 104. և бѣ յանգ, 749 :
 бы, бѣ, յանգ երկար և սուղ, 624. 701. ընդ
 բայից գործէ ստորադասական, 625 :
 бывало, առնէ գերակատար, 241 :
 бываю, օժանդակ բայ, 555 :
 бѣчь, бѣгу, բայ, 369 :

B

- В, յատուկ ձայն նշանադրիս, և խոտորումն, 9 :
 ва, յանգ, 725 :
 ведро, խոտորի, 82 :
 весло, խոտորի 'ի յոր. սեռ. 82 :
 весь, հանրական անուն, 162 :
 вещь, խոտորի, 95 :
 въ, воз, вс, բաղադրիչ մասնիկք, 512 :
 взаимный, առնչական (բայք), 221. 542 :
 выискивать, բայ, 528 :

- անծ, ձԼ, 120 :
 винить, անիւ, բայ, 272 :
 вка, вки, յանգք խոտորին'ի յոր. սեռ. 48 :
 вокруг, մակբայ, 403 :
 владыка, զինչ խնդիր առնու, 431 :
 владѣніе, զինչ խնդիր առնու, 429 :
 власть, զորպիսի խնդիր պահանջէ, 434 :
 вмѣшительная, փակագիծ, 691 :
 внимать, вредить, բայք, 520 :
 внутри, внутрь, նախադրուածիւնք, 579 :
 внѣ, նախադրուածիւն, 580 :
 во, вѣ, նախադրուածիւն զինչ խնդիր առնու, 581 :
 во, вѣ, յանգք, 733. 746. կիրառուածիւն во ին, 573 :
 вода, Լ այլք զիարդ շէշին, 41, 52 :
 возвратный, անդրադարձ (բայք), 220 :
 возлѣ, նախադրուածիւն, 582 :
 воинѣ, խոտորի, 68 :
 вонѣ, առնու ան, 569 :
 воспоминашь, Լ այլ բայք, 525 :
 вопишь, вопію, բայ, 276 :
 вопросительная, նշան հարցական, 689 :
 вопросительное, հարցական, 209 :
 вперяшь, փոխէ զխնդիրն, 531 :
 врачевашь, врачую, բայ, 263 :
 время, Ժամանակ բայից, 234 :
 вспомогательный, օժանդակ (բայք), 216. 224. 326. զիարդ համաձայնին, 596 :
 вступишься, բայ երբ առնու 22, 533 :
 вѣ, նախդիր զիարդ'ի կիր ածի, 444. 446 — 448 :
 вѣ, во, в, բաղադրիչ մասունք, 511. 512 :
 вы, յանգ երկար, 700, 710, 730, 745. լինի ի-
 գական, 104 :
 вѣять, вѣю, բայ, 272 :
 вязать, вяжу, բայ, 265 :

Г

- Г, այլ և այլ հնչմունք տառիս, 10 :
 га, յանգ, 725. այլ ազգ յանգի 'ի սեռ. 48 :
 гдѣ, մակբայ երբ 'ի կիր ածի, 568 :
 гладишь, жу, բայ, 274 :
 глазѣ, խոտորի, 66 :
 гласный, ձայնաւոր (տառք), 4 :
 гнесъ, гнесту, բայ, 371 :
 гнушь, гну, բայ, 278 :
 гнѣздо, горло, խոտորին, 82 :
 го, յանգ, 732 :
 годѣ և лѣто, ուր ուրեք վարին, 483 :
 горевать, горюю, բայ, 263 :
 горѣть, горю, բայ, 270 :
 господинѣ, զինչ խնդիր առնու, 431. և խոտորի, 68 :
 гостинишь, гощу, բայ, 275 :
 государь, զիմրդ վարի, 451 :
 гѣ, յանգ, 60, 745. երբ լինի իգական, 104 :

Д

- Д, յատուկ ձայն գրոյս և խոտորումն, 11 :
 да, շղկապ, 617. սուղ, 700, 725 :
 дабы, շղկապ, 621. վարի փոխան даяի, 549.
 գործէ ստորագասական, 550, 626 :
 давай, երբ առնու սեռ. 510 :
 давать, և այլ նոյնանշան բայք զինչ խնդիր պա
 հանջին, 529 :
 давнопрошедшее, գերակատար որպէս կազմի, 287 :
 дактилическій, ստեղն, 768 :
 даль, մակբայ, 569 :
 дарить, բայ և խնդիր, 530 :
 двое, և այլ բացարձակք զիմրդ վարին, 473. լինին
 և երկար, 750 :
 двоепочіе, երկկէտ, 683 :
 двугласныя буквы, երկբարբառ տառք, 5 :

де, ԴԵՏԿԱՏԻՒ, *Իրերէ շաղկապ վարին*, 628 :
 Дерево, *խոտորի*, 83 :
 діалектѣ, 775 :
 дитя, *խոտորի 'ի յոր. 90 :*
 дка, дки, *յանգք փոխին 'ի յոր. սեռ. 48 :*
 длина, *և որք ցուցանեն տարած՝ զինչ խնդիր առ-*
նուն, 436. բաղդատին, 437. պատասխանեն հարց-
մանց զիմորդ, 438. ուր, 439. և երբ, 442 — 447 :
 для, *նախադրութիւն, 583 :*
 дмнѣ, дмю, *բայ, 276 :*
 до, *նախդիր, 511. յանգ, 732 :*
 до, *նախադրութիւն, 584 :*
 добрый, *ունի կրկին բաղդատական, 177 :*
 довольно, *մակբայ զինչ խնդիր առնու, 559 :*
 дома, *մակբայ, 403.*
 домогаться, *բայ, 555 :*
 доправлять, *բայ, 528 :*
 достигать, *բայ երբ առնու до, 515 :*
 дочь, *զիմորդ հօլովի, 94 :*
 древній, яя, ее, *ածական սրպէս հօլովի, 157 :*
 дремать, дремлю, *բայ, 269 :*
 дробное, *մասնական, 193 :*
 другѣ, *խոտորի 'ի յոր. 66 :*
 дуть, дую, *բայ. 278 :*
 дѣ, *յանգ, 745. լինի իդական, 104 :*
 дышло, дышлѣ, *խոտորի, 82 :*
 дѣеучастіе, *դերբայ, 246, 301. խնդիր, 545.*
և այլ գիտելիք, 304 :
 дѣйствительный, *ներգործական (բայ), 217 :*
 дѣйствовать, *և նոյնանշան բայք, 538 :*
 дѣлать, дѣлаю, *բայ, 272 :*
 дю, *յանգ երկար, 706 :*
 дя, *յանգ փոխի 'ի յոր. սեռ. 50 :*

Բ

Б, *բառեակ հնչմունք ձայնաւոր տառիս, և այլ*
գիտելիք, 12. երկբարբառ գաղտնի, 5. երկար,
703 :

В, և իւ յանգը զիարդ հոլովին, 73. խոտորմունք,
 75. 76:
 евѢ յանգիւ ածականք միշտ կրճատ վարին, 167:
 евѢ, евыѢ, յանգը, 754:
 егѢ, ежѢ, емѢ, есѢ, емѢ, յանգը երկար, 736:
 единственная, ենթամնայ, 692. նաև կիրառութիւն
 նշանախեցից (» «), 693:
 ее, չեղորական յանգ, 150, 151:
 ежелл, естълл, շաղկապը, 619. վարին և ընդ շաղ-
 կապիս то, 623:
 ей, երկբարբառ, 5. երկար, 731:
 екѢ, ецѢ, յանգը փոխեն զտառս, 64. են երկար,
 738. խոտորումն, 739. 740:
 елѢ, енѢ, ерѢ, յանգը, 737:
 енекѢ, յանգ, 755:
 еиѢ, еинныѢ, յանգը, 730:
 еспѢ, օժանդակ բայ, 554:
 ецѢ, յանգ լինի իգական, 102, 103:
 ею, յանգ, 703:
 ея, յանգ զիարդ հոլովի, 51:
 ея, ѡя, յանգ երկար, 722:

Ж

Ж, ձայն նշանագրիս, և այլ գիտելիք, 13:
 жа, յանգ խոտորի 'ի գործիական, 48. երկար,
 725:
 жаловаться, բայ, 555:
 жды, մասնիկ յարի 'ի թուականս, 490:
 же, յանգ սուղ, 700:
 же, жѢ, շաղկապը զիարդ վարին, 624:
 желать, և սոյնպիսի բայը զի'նչ խնդիր առնուն,
 513:
 жжа, жка, յանգը փոխին 'ի յոք. սեռ. 48:
 жнаѢ, խոտորի, 75:
 жипѢ, живу, բայ, 273:
 жѢ, մասնիկ որպէս հնչի, 674:
 жѢ, յանգ փոխէ զձայնաւորն, 60. խոտորումն, 61:
 жѢ, յանգ, 749. խոտորի 'ի հոլովս, 95:

- 3, հնչմունք գրոյս, 14 :
 з л с, լծորդատառք երբ դնին 'ի տեղի միմեանց,
 671 :
 за, նախադրութիւն, 411, 487 . և զանազան առ-
 մունք, 585 . յանգ, 725 :
 забота, զինչ խնդիր պահանջէ, 435 :
 заботиться, բայ, 555 :
 зависишь, և նոյնանշան բայք, 516 :
 записка, զինչ խնդիր առնու, 431 :
 запяная, ստորակէտ, 681 :
 звать, зову, բայ, 264 :
 звательный, կոչական, 114 :
 эка, յանգ խոտորի 'ի յոր . սեռ . 48 :
 эна, յանգ, 718 :
 эо, յանգ, 732 :
 золошнть, золочу, բայ, 275 :
 эб, յանգ, 745 :
 эб, յանգ. պահէ գերկար, 749 :

И. Ի.

- И, հնչումն ձայնաւոր գրոյս, 15 . գիտեւիք, 669 :
 и, յանգ սուղ, 700 . լինի երկար, 712 :
 й, յանգ, 54 . երբ առնու սաստկացուցիչ շէշտ .
 խոտորի 'ի հօլովս, 57 :
 и, շաղկապ, 412, 617 :
 ѱа, փոխի 'ի ѱя, 668 :
 ибо, շաղկապ զիմիդ վարի, 621 :
 ибѣ, ивѣ, игѣ, идѣ, изѣ, илѣ, имѣ, инѣ, ипѣ,
 ирѣ, исѣ, ишѣ, иэѣ, ихѣ, иѣб, յանգք են եր-
 կար, 741 :
 ивашь, бывашь, յանգք, 707 :
 ивий, յանգ, 753 :
 игла, խոտորի 'ի յոր . սեռ . 48 :
 избавляться, բայ, 515 :
 избытокѣ, искусство, изобылѣ, զինչ խնդիր առ-
 նուն, 435 :

- издѣваться, բայ, 555 :
 изѣ, изо, նախդիրք, 511 . զիարդ վարին, 586 :
 издѣвательное, սահմանական, 260 :
 іѣ, երկբարբառ, 5 . յանգ, 56, 732, 752 :
 іѣ, ая, ое, յանգք ածականաց և հոլով, 146, 147 — 151 :
 йка, յանգ խոտորի 'ի հոլովս, 48 :
 йкѣ, յանգ, 742 :
 или, շաղկապ, 618 :
 имѣшь, բայ երբ գործէ ապառնի, 553 :
 имя, անուն, 41 :
 инѣ, յանգ և հոլով, 67 . խոտորումն, 68 . լինի և իգական, 102, 103 :
 инѣ, յանգ միշտ կրճատ վարի, 167 :
 инѣ, և ынѣ, յանգք, 754 :
 иня, և ыня, յանգք, 719 :
 ѣня, յանգ խոտորի, 50 :
 искашь, ищу, բայ, 268 :
 исполняшь, բայ երբ առնու հայց . և երբ տեռ . 526 :
 и такѣ, շաղկապ զիարդ վարի, 622 :
 ишши, բայ, 248 . որպէս լծորդի, 363, 441 :
 ію, յանգ երկար, 703 :
 ія, յանգ, 724 . որպէս հոլովի, 51 :

К

- К, ձայն նշանագրիս, 16 :
 ка, մասնիկ վարի որպէս շաղկապ, 628 :
 ка, յանգ փոխի, 48 . երկար, 713, 725 :
 казашь, кажу, բայ, 265 :
 какій, каковый, հարցական, 211 :
 какѣ, և шоль, որպէս վարին, 565 :
 какѣ . . . ни, մասնական զիարդ վարի, 504 :
 касашься, բայ, 515 :
 каяшья, հասարակ բայ որպէս վարի, 555 :
 клеймишь, мю, բայ, 276 :
 клепашь, клеплю, բայ, 269 :
 клешня, խոտորի, 50 :

- князь, ունի կրկին յոբն. 72 :
 ко, յանգ նուագական, 84, 732. վարի իբր նախ-
 դիր, 573, 587 :
 кольцо, խոտորի, 82 :
 копить, коплю, բայ, 276 :
 кормить, кормлю, բայ, 276 :
 которое, զինչ խնդիր առնու, 479 :
 которой, երբ ցուցանէ ժամ, պատասխանելով
 հարցմանց, 484 :
 кошорый, ая, ое, յարաբերական, 207 :
 красный, ունի կրկին բաղդատական, 177 :
 кромѣ, նախադրութի, 588 :
 крыло, խոտորի, 83 :
 кто, յարաբերական, 209. 502 :
 ктонибудь, մասնական, 212 :
 куда, երբ 'ի կիր ածի, 568 :
 кухня, խոտորի 'ի յոբ. սեռ. 50 :
 кѣ, նախդիր, 447, 464, 466, 587, 745. փոխ
 զձայնաւորն, 60 :

Л

- л, ձայն գրոյս, 16 :
 ла, յանգ, 726 :
 лавка, առնու տրա. 431 :
 ласкать, բայ. և խնդիր, 520 :
 ле, յանգ խոտորի, 75 :
 ли, յանգ սուղ, 700 :
 ли, ля, յանգք խոտորին 'ի յոբ. սեռ. 50 :
 ли? մակբայ հարցական, 537. նշանակէ կամ, և
 թէ, 558 :
 либо, շաղկապ և կիրառութի, 618 :
 личище, խոտորի 'ի յոբ. 79 :
 личное, անձնական (դերանուն), 196. զխորդ վա-
 ըի, 495, 497 :
 лишать, բայ երբ առնու հայց. և երբ սեռ. 526 :
 лка, յանգ խոտորի 'ի յոբ. սեռ. 48 :
 ло, յանգ, 732 :
 ловишь, ловлю, բայ, 276 :

лучше, բաղդատական, 176. լինի գերադրական,
178:

лѣ, յանգ լինի իգական, 104. և փոխեալ 'ի пмѣ
լինի կրաւորական ընդունելութիւն, 310, ևս և
745:

лѣмъ, յանգ, 755:

лѣ, յանգ ոչ կրճատի, 167. և 764:

лѣстияшъ, բայ, 520:

лѣсѣ, և այլք խոտորին 'ի յոք. 66:

лѣшо, երբ 'ի կիր ածի, 483:

лю, յանգ երկար, 706:

любияшъ, любляю, բայ, 276:

ля, յանգ, 723:

M

М, հնչումն տառիս, 17:

ма, յանգ, 726:

ма և мка, յանգք խոտորին 'ի յոք. սեռ. 48:

масло, խոտորի, 82:

мать, զիա՞րդ հօլովի, 94:

между, межѣ, նախադրութիւն, 589:

меньше, բաղդատական, 176. լինի և գերադրա-
կան, 178. զի՞նչ խնդիր պահանջէ, 459:

мереть, мерѣ, բայ, 284:

мереть, мру, բայ, 271:

мимо, նախադրութի, 590:

многократное, յաճախական (աներևոյթ), 252:

множипельное, կրկնական, 194:

мо, յանգ, 732:

молияшъ, բայ երբ առնու հայցական, և երբ նախ-
դրական, 536. առնու զմասնիկս сѣ, 555:

море, խոտորի 'ի հօլովս, 75:

мочь, могу, բայ 369:

мышь, мою, բայ ո՞րպէս լծորդի, 277:

мѣ, յանգ, 745:

мя, յանգ, 723:

Н

- Н, ձայն նշանագրիս, 17 :
 н, յարի 'ի դերանուանս, 575 :
 на, նախդիր, 465—467 . զիարդ վարի ընդ թուա-
 կանաց, 481, 486, 487 :
 на, նախադրութի, 311, 591 . յանդ սուղ, 700 :
 на, ни, ня, յանգք խոտորին 'ի յոր . սեռ . 48,
 56 :
 навѣкъ, առնու նախդրական, 435 :
 награда, надежда, և նմանք առնուն հայց . ընդ
 наի, 433 :
 надѣ, նախադրութիւն, 592 . երբ կորուսանէ ՚, 574,
 576 :
 надѣяться, հասարակ բայ առնու на, հայց . 555 :
 назади, մակբայ, 403 :
 называть, և նման բայք, 535 :
 наклоненіе, եղանակ բայից, 232 :
 наругаться, насмѣхаться, հասարակ բայք զի'նչ
 խնդիր պահանջեն, 555 :
 настоящее, ներկայ, 261 . կազմի, 262, և խոտո-
 րի, 263 :
 не, բացասական որպէս վարի, 510, 676, 700 :
 небо, խոտորի 'ի յոր . 83 :
 небреть, և այլ բայք, 540 :
 неизменяемое, անփոփոխ, 128 :
 неопредѣленное, անորոշ (դերանուն), 212 . և ա-
 նորոշ աներևոյթ, 248 :
 неполный, պակասաւոր (բայք), 228 :
 несложный, պարզ, 226 :
 ни, անհոլով, 213 . կիրառութի, 504 :
 низвергать, բայ, 528 :
 но, շարկապ, 620 :
 но, յանդ սուղ, 700 . լինի երկար, 734 :
 носишь, ношу, բայ, 275 :
 ночь, խոտորի, 95 :
 ну, յանդ երկար, 705 :
 нѣ, յանդ, 745 :

нѣй, յանգ, 752:
 нѣруаѣ, нѣрь, բայ, 285:
 нѣшѣ, զի՛նչ խնդիր առնու, 561:
 нь, յանգ, 746:
 ню, յանգ երկար, 706:

O

О, հնչումն ձայնաւոր տառիս, 18. հնչի ա, 258.
 777:
 о, յանգ երկար, 705, 712. հոլովի, 80, և խոտորի, 82, 83:
 о, обѣ, обо, նախդիրք որպէս վարին, 447, 593:
 обнѣннѣ, առատական, 230:
 общій, հասարակ, 222:
 обѣ, окѣ, յանգք, 744:
 овощѣ, փոփոխի 'ի յոք. 61:
 овѣ, յանգ կրճատ վարի, 167:
 овѣ, овый, յանգ, 754:
 овѣ, огѣ, одѣ, озѣ, олѣ, омѣ, онѣ, онѣ, орѣ, осѣ, онѣ, յանգք երկար, 743:
 одинѣ, որպէս վարի, 469, 470:
 однократное, պարզ (աներևոյթ), 249:
 ой, երկբարբառ, 5. յանգ երկար, 731:
 окно, оконѣ, խոտորի, 82:
 око, խոտորի 'ի յոք. 83:
 около, նախադրութիւն, 594:
 окрестѣ, նախադրութիւն, 595:
 окѣ, յանգ կորուսանէ օ. 63:
 омѣ յանգիւ մակբայք, 402:
 онекѣ, յանգ, 755:
 опасаться, բայ, 555:
 определенное, բացարձակ, 181. հոլով, 182. խընդիր, 471. փոխի յիգական, 474:
 опричѣ, նախադրութիւն, 596:
 основываться, բայ զի՛նչ խնդիր առնու, 539:
 откажашѣ, բայ, 530:
 ош-лежашѣ, բայ, 555:
 ошносительно, մակբայ, 569:

относительное, *յարաբերական*, 207, 499 :
 օմԾ, *նախդիր և զանազան առմունք*, 411, 597 :
 օմԾ . . . ձօ, *նախդիրք*, 440 :
 охотникԾ, *զինչ խնդիր առնու*, 430 :
 ою, *յանգ երկար*, 703 :
 оя, *յանգ*, 749 :

П

П, *յատուկ ձայն գրոյս*, 19 :
 па, *յանգ*, 727 :
 падежԾ, *հոլով և գիտելիք*, 109 — 116 :
 пахашь, пашу, *բայ*, 267 :
 первообразное имя, *նախորինակ անուն*, 121 :
 перо, *խոտորի 'ի յոք*. 83 :
 пещися, *հասարակ բայ զինչ խնդիր առնու*, 555 :
 перешь, пры, перԾ, *բայ*, 271, 284 :
 писать, пишу, *բայ*, 267 :
 письмо, *խոտորի*, 82 :
 пишь, пью, *բայ*, 276 :
 пка, *յանգ խոտորի*, 48 :
 плакашь, плачу, *բայ*, 266 :
 плескашь, плещу, *բայ*, 268 :
 плесть, *բայ զիարդ խոնարհի*, 371 :
 плясать, пляшу, *բայ*, 267 :
 по, *մասնիկ նուազական և առատական*, 240, 243 :
 по, *նախադրութիւն և զանազան խնդիրք*, 441, 444, և և 598 — 600 :
 поборать, *բայ առնու по*, 524 :
 побѣда, *զինչ խնդիր առնու*, 434 :
 повелительное, *հրամայական որպէս կազմի*, 292 .
պարզ հր . 296 . *կատարեալ*, 297 . *նաև յանգք*
и, ь, 293, 294 :
 повелѣвать, *և նման բայք առնուն за*, 537 :
 поверхԾ, *մակբայ*, 403 :
 повиновашься, *հասարակ բայ և խնդիր*, 555 :
 повѣсть, попеченіе, предстательство, *զինչ խնդիր*
առնուն, 435 :
 погружать, *և նման բայք*, 532 :
 погрязашь, *և այլ բայք*, 539 :

- подѣ , подѣ , նախադրուծիւնք , 601 . 602 :
 подражать , և նմանիք զինչ խնդիր առնուն , 522 :
 поелку , շաղկապ , 621 :
 покорять , բայ երբ առնու подѣ , 530 :
 пол , մասնիկ , 193 , 476 :
 полный , ամբողջ (բայ) , 228 :
 положительный , գրական , և գիտելիք , 170 :
 полно , խոտորի 'ի յոք . 83 :
 порядочные , դասական , և գիտելիք , 189 , 190 .
 նաև 143 :
 посему , շաղկապ , 622 :
 послѣ , նախադրուծիւն , 603 :
 посредн , նախադրուծիւն , 613 :
 правописание , ուղղագրուծիւն , 666 :
 править , և այլ բայք առնուն կրկին խնդիր , 525 :
 превосходный , գերադրական , 172 . կազմի , 178 :
 предложный падеж , նախդրական հոլով զինչ է ,
 116 :
 предстоять , բայ որպէս վարի , 520 :
 предшествовать , բայ զինչ խնդիր առնու , 520 :
 предѣ , նախադրուծիւն , 511 , 604 :
 прежде , նախադրուծի , 605 :
 препианіе , կէտադրուծիւն , 680 :
 претипъ , բայ երբ պահանջէ տրա . և երբ գործիական , 521 :
 при , նախադրուծիւն , 606 . մնայ 'ի բարդութե ,
 669 :
 прикасаться , բայ առնու надѣ , 519 :
 прилагательный , ածական , 156 . որպէս համաձայնի , 453 , 457 . յետադաս դնի , 455 , 456 .
 զորպիսի խնդիր պահանջէ , 461 :
 прилично , մակբայ զինչ խնդիր առնու , 560 :
 принадлежать , բայ զինչ խնդիր առնու , 519 . վարի փոխան էականի , 554 :
 приниматься , բայ երբ առնու за , 553 :
 приобщать , և причащать , բայք երբ առնուն հայց . և երբ սեռ . 526 :
 приспашъ , և այլ բաղադրեալ բայք , 511 , 512 :
 присяжательное , ստացական , 200 :

прѣчастіе , ընդունելութիւն , 245 . խնդիր , և գիտելիք , 300 . լինի և կրաւորական , 308 :

про , նախադրութիւն , 607 :

производное , ածանցական , 122 . որպէս կազմի , 129 — 135 :

произношеніе , արտասանութիւն , 694 :

просить , բայ երբ առնու հայց . և երբ նախդրական , 536 :

простое слово , պարզ անուն , 123 :

просивъ , նախադրութիւն , 608 :

прочъ , նախադրութիւն , 569 :

прошедшее неопредѣленное , անցեալ անորոշ , 283 .

однократное , պարզ , 285 . совершенное , կատարեալ , 286 :

прощать , բայ առնու ԵՆ , 530 :

P

P , հնչումն նշանագրիս , 20 :

ра , յանգ խոտորի 'ի յոք . սեռ . 48 :

ра , ря , յանգք երբ լինին երկար , 723 . 727 :

ради , նախադրութիւն , 609 :

радоваться , բայ առնու օ կամ օճԵՆ , 519 :

разъ , յարի 'ի Թուականս , 489 :

рано , раненько , նուագական մակբայ , 406 :

ре , յանգ խոտորի 'ի հոլովս , 75 :

ребро , խոտորի 'ի յոք . 82 :

ремесло , խոտորի , 82 :

ручаться , բայ երբ առնու չա , 533 :

рка , յանգ խոտորի 'ի յոք . սեռ . 48 :

ро , յանգ երկար , 754 :

родъ , սեռ , 97 . և գիտելիք , 98 — 106 :

росписъ , զինչ խնդիր առնու , 431 :

ростъ , росту , росъ , բայ , 358 :

рча , рша , յանգք փոխին 'ի յոք . սեռ . 48 :

рѣ , յանգ զիւրդ լինի իգական , 104 :

рѣ , рѣ , յանգք երկար , 745 . 746 :

рѣчь , բան , 38 :

рю , յանգ երկար , 706 :

ря , յանգ խոտորի 'ի յոք . սեռ . 50 :

- С, ճայն տառիւ, 21. և փոփոխութիւն, 671 :
 са, յանդ, 728 :
 самогласный, ինքնաձայն (տառք), 3 :
 свата́ться, բայ առնու 32, 533 :
 сверхъ, նախադրութիւն, 610 :
 свя́щись, свящу, բայ, 275 :
 себя, անդրադարձ դերանուն, 198 :
 сердце, խոտորի 'ի յոր. սեռ. 76 :
 жала́лись, слуша́лись, смѣ́ялись, сомне́вались,
 стара́лись, суе́мились, հասարակ բայք զինչ
 խնդիր առնուն, 555 :
 сѣ́ять, сѣ́ю, բայ, 272 :
 ска, յանդ խոտորի 'ի յոր. սեռ. 48 :
 сквозь, նախադրութիւն, 569, 611 :
 склонене́, հոլովումն, 117. քանի՞, 44. գիտելիք,
 118. 119 :
 сколько? մակբայ, 566. զինչ խնդիր առնու, 482.
 ցուցանէ զժամ, 485. պատասխանէ հարցման,
 485 :
 сколь... ни, մասնական, 504 :
 слово, բառ, 38 :
 слогъ, վանկ զիմրդ կազմի, 37. և զատանի, 39 :
 сложное слово, բարդ բառ, 124 :
 сложный, բարդ կամ բաղադրեալ, 226 :
 служи́шь, жу, բայ, 273 :
 слы́шь, слы́ву, բայ, 277 :
 слѣ́довашельно, շողկալ, և կիրառութիւն, 622 :
 смѣ́яться, բայ առնու надъ, 519 :
 сна, յանդ, 718 :
 со, երբ 'ի կիր ածի, 573. որպիսի յանդ, 732 :
 соби́рательное, բաղաձայն, 192 :
 совершенное, կատարեալ (աներևոյթ), 250, 251 :
 совраща́шь, բայ առնու съ, 528 :
 согласо́, մակբայ, 569 :
 согласо́ный, բաղաձայն (տառք), 6 :
 сокраще́нное, կրճատ (ածականք), 163. երբ վա.
 իրն ամբողջ, 168 :

- солнце, փոփի 'ի յոք . սեռ . 76 :
 списокъ, զինչ խնդիր առնու, 430, 431 :
 сподвалъ, մակբայ, 403 :
 сподобляшь, երբ առնու հայց . և երբ սեռ . 526 :
 спустишь, բայ առնու սեռ . 510 :
 спустя, նախադրութիւն, 603 :
 сравнительный, բաղդատական, 171 . որպէս կազմի, 174 — 177 :
 средн, նախադրութիւն, 613 :
 средний, չէզոք, 219 :
 ста, стая, մաննիկը որպէս վարին, 628 :
 стану, բայ զհարդ 'ի կիր ածի, 285, 288 :
 стараніе, զինչ խնդիր առնու, 435 :
 стекло, խոտորի, 82 :
 стихошвореніе, տաղաչափութիւն, 759 :
 страдательный, կրաւորական, 218 :
 строишь, ою, բայ, 272 :
 стужать, բայ զինչ խնդիր պահանջէ, 521 :
 сударь, государь, 451 :
 судно, сукно, խոտորին 'ի յոք . սեռ . 82 :
 сумнѣваться, բայ առնու օ, 539 :
 существительное, գոյական, 42 :
 существительный, հական, 223 :
 сч, մաննիկ, 674 :
 счешъ, զինչ խնդիր առնու, 431 :
 сѣ, со, նախադրութիւն, 511 . երբ առնու սեռ . 440 . և գործ . 612 :
 сыпъ, խոտորի 'ի յոք . 66 :
 съ, որպէս վարի փոխան государьի, 451 :
 ся, ուստի կրճատի, 220 :

T

- Т, հնչումն տառիս և արտուղութիւն, 22 :
 та, յանգ, 716 :
 таяшь, և այլք զինչ խնդիր առնուն, 527 :
 такъ, երբ պահանջէ что, և երբ какъ և толь, 565 :
 татаринъ, խոտորի, 68 :

те, մասնիկ որպէս վարի, 628 :
 тель, յանգ, 748 :
 шереть, шеръ, բայ, 284 :
 петь, шеку, բայ, 366 :
 тка, յանգ խոտորի 'ի յոք. սեռ. 48 :
 пмнать, քմյո, բայ, 276 :
 то, մասնիկ զիարդ վարի. 205. յանգ, 732 :
 толкнулъ, կամ толкн, բայ, 285 :
 толъко, դնի 'ի վերայ աներեւութի, 552 :
 точка, վերջակէտ, 684 :
 точка съ замяшою, միջակէտ, 682 :
 пуда և шамъ, ուր 'ի կիր. օծին, 568 :
 шъ, յանգ երբ լինի իգական, 104 :
 шь, յանգ, 753 :
 нь, յանգ երկար, 746, 747 :
 ня, յանգ, 749 :

У

У, հնչումն ձայնաւոր տառիւ, 23 :
 у, յանգ երկար, 702, 704 :
 у, նախադրութիւն, 614 :
 увеличительное, առատական, 126. մասնիկը, 154 :
 уголь, խոտորի, 72 :
 ударение, շեշտ, 685 :
 удивительная, բացառանշական, 690 :
 удоспоявать, բայ առնու հայց. և սեռ. 526 :
 уѣ, յանգ լինի իգական, 102 :
 уй, երկարառաւ, 5. և և երկար յանգ, 751 :
 указательное, ցուցական, 203 :
 уменьшительное. նուազական, 125, մասնիկը, 155 :
 умѣренность, զինչ խնդիր առնու, 435 :
 уѣ, յանգ, 744 :
 утверждаться, բայ առնու և, 539 :
 утѣ, յանգ, 744 :
 утѣ, յանգ բայից, 279 :
 утѣшаться, և այլ առնական բայք, 542 :
 ухъ, 'ի յոք. զիարդ լինի, 83 :
 утѣшительный, յաճախական, 250 :

ученіе, զի՛նչ խնդիր պահանջէ, 429 :
 учиться, և սոյնպիսի բայք զի՛նչ խնդիր առնուն,
 517 :

ую, յանգ երկար, 702 :
 уя, յանգ, 749 :

Φ

Φ, յատուկ ձայն գրոյս, 24 :
 φα, յանգ, 728 :

X

х, հնչումն տառիս, 25 :
 ха, յանգ խոտորի 'ի սեռ. 48. նաև 728 :
 хвашишься, բայ առնու за, 533 :
 хо, յանգ հրպէս լինի, 732 :
 ходатайство, պահանջէ о, обѣ, 435 :
 хозяинѣ, խոտորի, 68, 431 :
 Хореческій, մեծասար, 767 :
 хотя, շաղկապ, 620 :
 хочу, хотѣшь, բայ, 282 :
 хѣ, յանգ փոխէ զձայնաւոր, 60 :

Ц

Ц, յատուկ ձայն գրոյս, 26 :
 ца, յանգ խոտորի 'ի գործ. և յոք. սեռ. 48 :
 ца, յանգ երկար, 728, 729 :
 цапля, խոտորի 'ի յոք. սեռ. 50 :
 царевѣ, ева, ево, կրճատ ածական, 159. գիտե-
 լիք, 160 :
 цо, յանգ նուազական, 86 :
 цѣна, զի՛նչ խնդիր պահանջէ, 431 :

Ч

Ч, հնչումն նշանագրիս, 26 :
 ча, յանգ խոտորի 'ի սեռ. և 'ի գոր. 48 :
 ча, յանգ չէզոք. 91. և երկար, 728 :
 части рѣчи, մասունք բանի, 40 :

- чей, դերանուն, 209 . կիրառութիւն, 210 :
 честь, ԿԵՄ, чей, բայ, և խանարհումն, 371 :
 число, անուն խոտորի, 82 :
 число, թիւ, 107 . և գիտելիք, 108 :
 чка, յանգ խոտորի 'ի յոք . սեռ . 48 :
 презь, նախադրութիւն, 441, 485, 615 :
 что, դերանուն, 207 . և կիրառութիւն, 500,
 501 . առնու 3a. 503 . ըստ որում շաղկապ, 617 .
 վարի որպէս մի, 563 . երբեմն որպէս только,
 564 :
 чтобь, դնի 'ի տեղի дляи, 549 . և գործէ ստորա
 դասական, 550, 626 :
 чтобь не, чтобы не, վարին ընդ աներևութից,
 548 :
 что либо, գիտիչ հոլովի, 213 . կիրառութի, 504 :
 чтонибудь, մասնական հոլովի, 210, 212 . և կիր
 առութիւն, 504 :
 чудиться, հասարակ բայ, 555 :
 чудо, տարբերի 'ի յոք . 83 :
 чь, յանգ խոտորի, 61 . փոխէ և ձայնաւորն, 60 :
 чь, յանգ խոտորի, 95 . երկար, 749 :
 чьмь болъе, шьмь болъе, մակբայ գիտիչ 'ի կիր
 ածի, 566 :

III

- III, հնչումն տառիս, 27 :
 ша, յանգ, 728 . խոտորի 'ի սեռ . և 'ի գոր . 48 :
 шипь, шью, բայ, 273 :
 ша, յանգ խոտորի 'ի յոք . սեռ . 48 :
 шч, որպէս արտասանի, 674 :
 шь, յանգ, 61 . փոխէ զձայնաւոր, 60 :
 шь, յանգ, 749 . խոտորի ևս, 95 :

III

- III, ձայն գրոյս և գիտելիք, 28 :
 ша, յանգ, 728 . փոխի 'ի սեռ . և 'ի գոր . 48 :
 ше, յանգ առատական հոլովի, 77 . և խոտո
 րումն, 79 :

иѢ, յանգ խոտորի, 61. փոխէ զձայնաւոր, 60 :
иѢ, յանգ, 95 :

Ь, Ѣ

Ь, Ѣ, անձայն տառք զիմրդ վարին, 29 : երբ
հնչեն նայ, 30 :

Ь, յանգ, 58. և խոտորմունք, 60 — 66 :

Ь, յանգ և խոտորումն հոլովից, 70, 92, 93 :

Ѣа, ѣма, յանգք փոխին 'ի յոք. սեռ. 48. նոյն
պէս լինին Ѣа, ѣня, 50 :

Ѣе, յանգ խոտորի, 75, 76 :

Ѣя, յանգ, 72 :

Ы

Ы, բաղադրեալ ձայնաւոր, 31 :

Ы, յանգ լինի երկար, 712 :

Ый, ая, ое. յանգք ամբողջ ածականաց որպէս հո
լովին, 142. և գիտելիք, 143. 145 :

ЫнѢ, յանգ հոլովի, 67, 69 :

Ыя, յանգ, 749 :

Ѣ

Ѣ, հնչմունք երկբարբառ գրոյս, 32 :

Ѣ, ուր ուրեք 'ի կիր ածի, 670 :

Ѣ, յանգ երկար, 702, 712 :

Ѣе, յանգիւ բաղդատական և գերադրական մակ-
բայք, 404 :

Ѣй, յանգ երկար, 731 :

ѢхалѢ, և ишпи, բայ, 363, 441 :

Ѣю, յանգ երկար, 702 :

Ѣя, յանգ, 749 :

9

9, հնչումն ձայնաւոր տառիս, 33. 'ի կիր ածի 'ի յու-
նական բառս :

Ю

ю, ձախ երկարաբառ գրոյս, 34 :
 ю, յանգ երկար, 702 :
 юшб, յանգ բայից, 279 :
 юю, յանգ երկար, 702 :

Я

я, հնչումն երկարաբառ տառիս, 35 :
 я, յանգ զիմրդ հոլովի, 49 . խոտորումն, 50 :
 я, չէզոքական յանգ, 87 :
 я, յանգ երկար, 702, 712 :
 явыш, յանգ, 753 :
 ямбо, մեծավերջ, 764 :
 яшб, յանգ բայից, 279 :
 яю, յանգ երկար, 702 :

Ә

ә, հնչումն յունական տառիս, 36 :

Ү

ү, հնչմունք նշանադրիս 'ի յունական բառս, 36 :

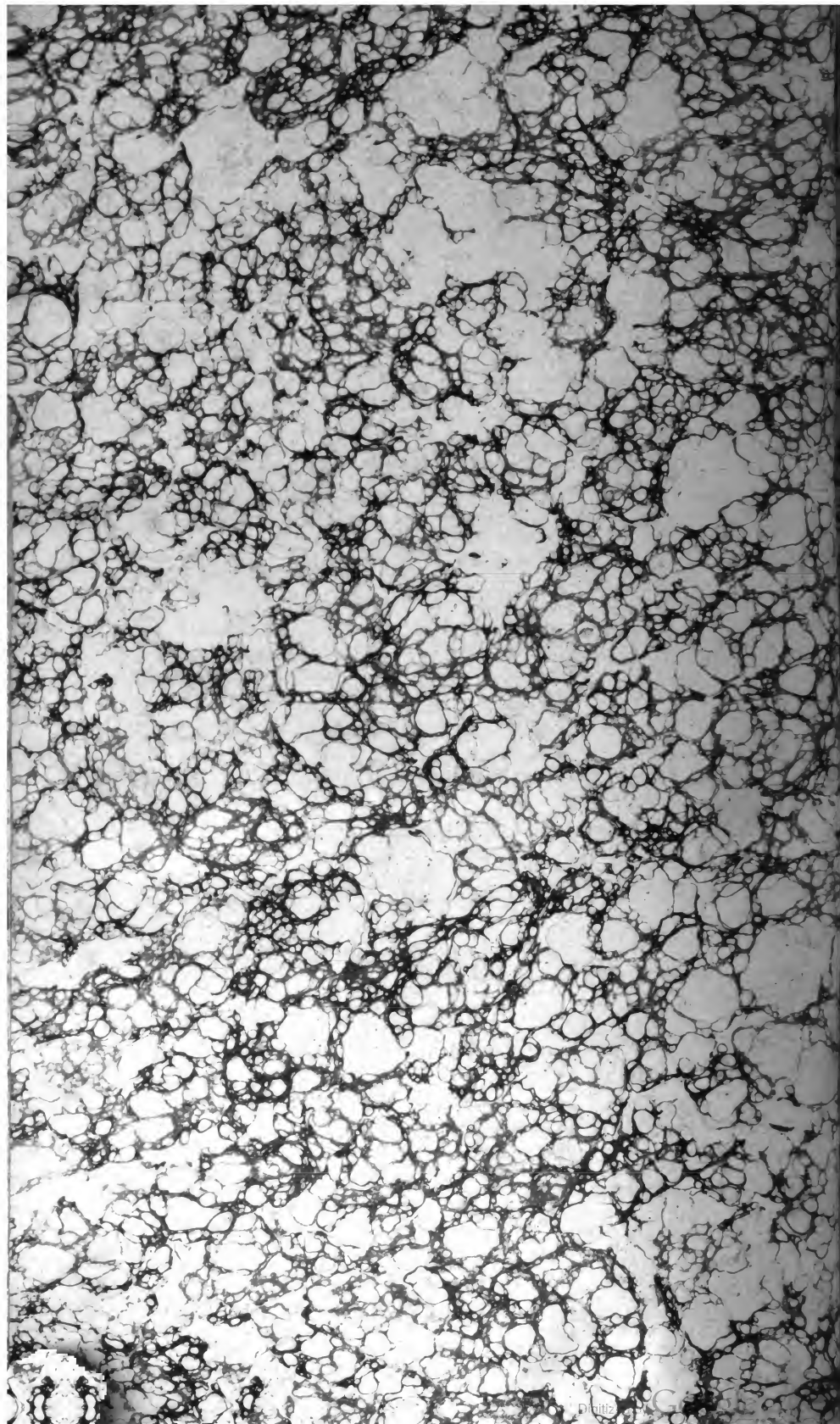
К О Н Е Ц Ъ . Վ Ա Ւ Ք Ա Ն :

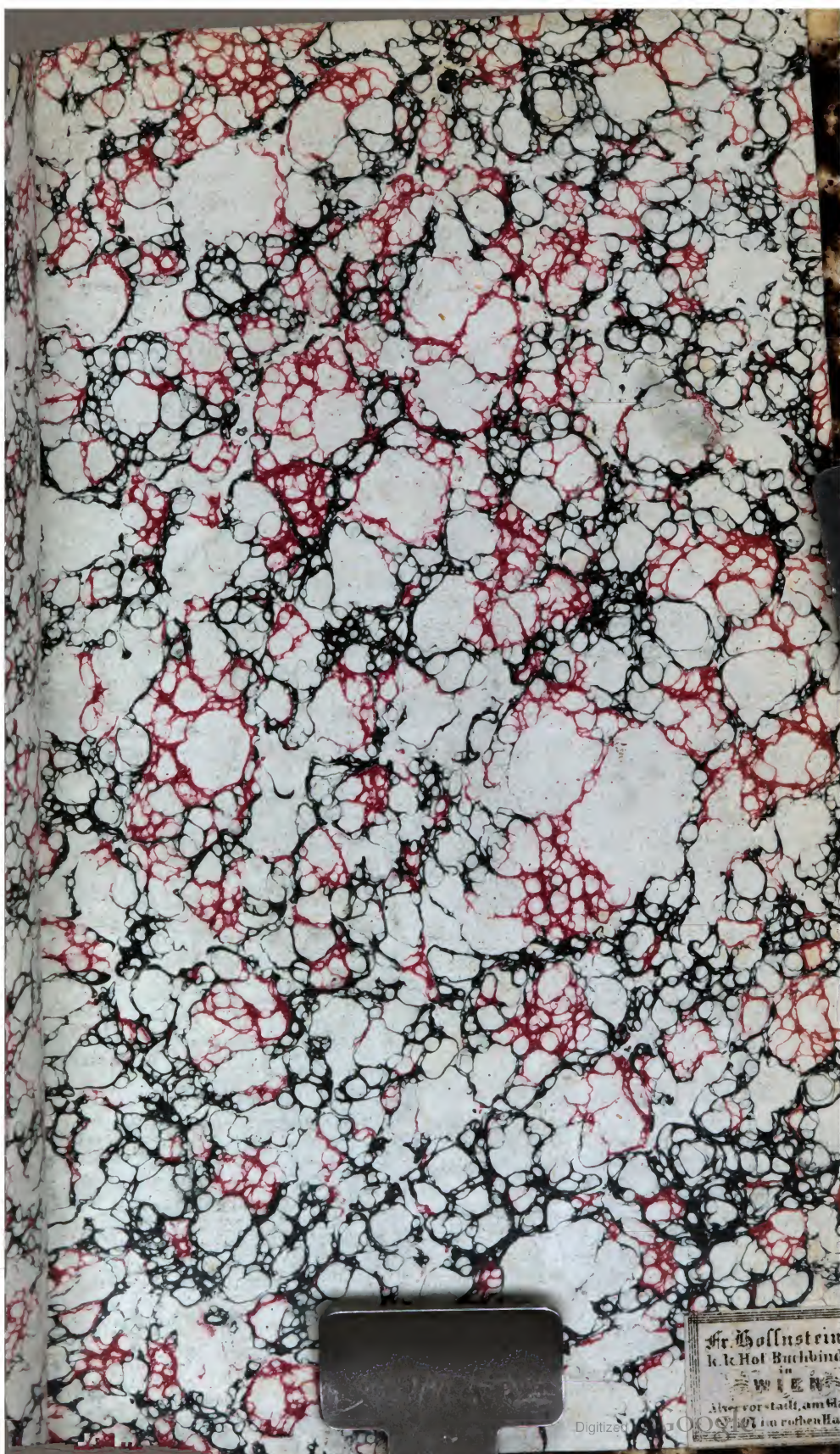
24	14	<i>hupshewung</i> ,	<i>hupshung</i> .
32	15	о зеркалѣ,	о зеркалѣ.
62	17	превосходныхъ,	превосходныхъ.
73	23	перый,	первый.
74	2	двухтысяный,	двухтысячный.
83	2	<i>sh. hū</i> ,	<i>sh. hū</i> :
145	27	вывавши,	бывавши.
158	26	впорый,	впорый.
160	22	давали,	давали.
166	27	споновившійся,	становившійся.
194	24	при,	при.
208	23	своишвенъ,	свойшвенъ.
231	33	савъщать,	завъщать.
258	15	преставленіе,	преставленій.
262	22	<i>sh. hū</i> ,	<i>sh. hū</i> :
279	9	безмерное,	безмерное.
288	6	борише,	берише.
308	19	<i>sh. hū</i> ,	<i>sh. hū</i> :
314	27	свадьда, селишьда,	свадьба, селишьба.
337	10	услугимъ,	услугамъ.
341	21	<i>hū</i> ,	<i>hū</i> :
359	1	доволено,	довольно.

Österreichische Nationalbibliothek

+Z160704906

Hr. Hollstein
k. k. Hof Buchbind
in
Wien
Alte vorst. am
in rothenha

